1

son peygamber hazreti muhammed

prof. dr. muhammed ebu zehra

KİTABEVİ

HAYBER'DEN SONRA GÖREVE ÇIKAN SERİYYELER

Ebu Hudud Seriyyesi

Hayber gazvesinden ve onun ardı sıra meydana gelen Vadil Kura ve Teyma gazvelerinden sonra Peygamber efendimiz sadece küfrün durumunu araştıracak ve hallerini öğrenecek faaliyetlere koyuldu. Hudeybiye sulhünden sonra neler olup bittiğini anlamak istedi. Yahudilerin güçlerini kırmış, onların Arap beldelerindeki askeri kuvvetlerini yok etmişti. Araplar arasında düşmanlık ve kin ateşini yaymalarına engel oldu. Peygamber düşmanlarını kışkırtmalarına müsaade etmedi. Şu halde bundan böyle Mekke-i Mükerreme çevresine, ya da yakınlarına seriyyeler göndermesi gerekiyordu. Bununla da Mekke-i Mükerreme

ilgili gelişmeleri ve Hudeybiye sulhünden sonraki durumunu öğrenmek istiyordu. Şayet bir hainliklerini ya da hıyanete hazırlandıklarını tesbit ederse, Hudeybiye sulhunu yok sayacaktı. Peygamber efendimiz nahoş bir hale düşmeden Önce hazırlıklı davranıyordu. Ama o asla hıyanet etmiyor ve ahdi ilk bozan kendisi olmuyordu. îşte bu sebeple Sahranın dahiline ve Mekke-i Mükerreme'nin yakınlarına seriyyeler göndermeye başladı.

Fezare Taraflarına Gönderilen Ebu Bekir Seriyyesi

îmam Ahmed bin Hanbel "Müsned"inde, Peygamber efendimizin Ebu Bekir Sıddık komutasında bir seriyyeyi fezare oğullarına gönderdiğini rivayet etmektedir. Hz. Ebu Bekir savaş adamı değildi. Her ne kadar mücahidlerin ilk safında yer alı-yorduysa da o bir tedbir ve görüş adamıydı. Arapların durumlarını öğrenmek için yola çıkmıştı.

Hz. Ebu Bekir beraberindeki mücahidlerle yola koyuldu. Fezare oğullarının yakınlarına vardığında bir su başında konakladı. Vakit gece idi. Onları ansızın bastırmak istiyordu. Mü'minlerle beraber sabah namazını kıldıktan sonra fezare oğullarına baskın yaptı. Su başmdakilerini öldürdüler. Kendilerini çevreleyen dağı aralarına alarak müslümanların oklarına karşı siper etmek istediler. Mücahidler onları kovaladılar. Nihayet Ebu Bekir'in yanına getirdiler. Getirdikleri kimseler arasında bir kadın ile kızı da vardı. Ebu Bekir güzel kızı Medine-i Münevvere'ye getirdi. Ve Peygamber efendimizin, elde edilen ganimeti taksim etmesini bekledi. Getirmiş olduğu güzel kızın yüzündeki örtüyü bile açmış değildi. Peygamber efendimize gö*-türüp teslim etti. Peygamber efendimiz ona: "Kadını bana bırak" dedi. Ebu Bekir de: "Ya Resulullah onu çok beğendim. Üzerindeki örtüsünü dahi açmadım" dedi. Resulullah (s.a.v.) efendimiz sustu ve ertesi güne kadar bir şey yapmadı. Ertesi gün Ebu Bekir geldiğinde yine aynı şeyi ona söyledi. Ebu Bekir de aynı cevabı verdi. Bir kez daha Peygamber efendimiz ona önerisini tekrarladı nihayet Ebu Bekir: "Senin olsun ya Resulullah" dedi. Halbuki Resulullah o kadını kendi şahsı için değil de Mekke-i Mükerreme'de esaret altında bulunan zayıf müslü-manları kurtarmak

için bir fidye olarak Mekkeliler'e vermek istiyordu. Bu sebeple de onu Mekke'deki esir müslümanlara fidye olarak Mekke'ye göndermişti. Böylece o, güçsüz, zayıf ve esir müslümanları kurtarmıştı.

Müslim'in Sahih'inde ve Beyhaki'de Delailün Nübüvve adlı bölümde buna benzer bir olay rivayet edilir.

Hattab Oğlu Ömer Seriyyesi

Vakıdi'nin anlattığına göre Resulullah (s.a.v.) efendimiz Hattab oğlu Ömer'i otuz kadar adam ile birlikte Mekke-i Mükerreme'nin gerisinde dört mil ötedeki Hevazin topraklarına gönderdi. Hevazin Mekke-i Mükerreme'ye yakın bir yer idi. Hz. Ömer, insanlar arasında Araplar'm huy ve karakterlerini en iyi bilen bir kimseydi. Kuvvetli bir feraseti ve idrak edici bir basireti vardı. Öyle anlaşılıyor ki o sadece savaşmak için değil, aksine çevredeki insanların durumlarını haberlerini öğrenmek için bu seriyyenin başında Hevazin'e gitmişti. Her ne ise Ömer el-Faruk hazretleri beraberindeki Hilal oğullarından olan bir kılavuzla birlikte seriyyesini yanına alarak yola çıktı. Geceleri yol yürüyor, gündüzleri gizleniyordu. Önünde ve arkasında ne olup bittiğini araştırıyordu. Nihayet Hevazin mıntıkasına vardı. Onu ve askerlerini karşılarında görmek istemeyen hevazin-liler, yerlerini terkedip kaçtılar.

Hz. Ömer savaşmaksızın, ancak Mekke-i Mükerrenıe ve çevresi hakkında bilgi edinerek geri döndü. Arkadaşları Has'am taraflarına gitmelerini Önerdilerse de bu öneriyi kabul etmedi. Çünkü Peygamber efendimiz, Has'am'a gitmelerine dair bir emir vermemişti. Eğer oraya gidecek olursa, Peygamber efendimizin emri dışına çıkmış olacaktı.

Yahudi Yesir'e karşı Abdullah bin Revaha Seriyyesi

Yahudiler her ne kadar Arap yarımadasındaki askeri güçlerini yitirmişlerse de, sağda solda dağınık vaziyette yaşayan bazı toplulukları bir araya getirip İslam'a karşı birleşik bir cephe oluşturma gayreti içine girmişlerdi. Bu sebeple Peygamber (s.a.v.) efendimiz onlardan kimin İslam'a karşı çıkacağını öğrenmek istiyordu. Onların bir araya gelip güç birliği etmelerine engel olmak istiyor ve onları darmadağın halde tutmaya gayret gösteriyordu.

Vakıdi'nin Zühri'den aktardığına göre Resulullah (s.a.v.) efendimiz, Yahudi Yesir bin Rezam'ın müslümanlara karşı savaşmak için Gatafan oğullarını bir araya getirip toplamak gayreti içine girdiğini haber alınca, ona karşı otuz süvarinin başında Abdullah bin Revaha'yı gönderdi. Peygamber efendimizin yahudilerle savaşmasından önce de Gatafanlılar Hayber'deki Yahudilere yardım ediyorlar ve onlarla ittifaklar kuruyorlardı. Hayber'i yerle bir edip kalelerini ele geçirdikten sonra Peygamber efendimiz artık Gatafan oğullarıyla Hayberliler arasındaki yardımlaşma hadisesine son vermiş oldu. Öyle anlaşılıyor ki Yesir bin Rezam, Hayber yahudileriyle Gatafanlı Yahudiler arasındaki bu etkin ittifakı ve yardımlaşmayı canlandırmak istemişti. Onun bu gayretini Peygamber efendimiz haber almıştı. Peygamber efendimiz, vukuundan önce şerri önleyen ferasetli bir kimse idi.

Abdullah bin Revaha, Yesir bin Rezam'a gitti. Ona; Peygamber efendimizin kendisini Hayber toprağı üzerine yetkili kılacağı hissini verdi. Kendisi ile beraberindeki adamlarının bu sebeple yola çıkmaları gerektiğini ona vehmettirdi. Bunun üzerine Yesir, otuz kadar yahudiyle birlikte Abdullah bin Reva-ha'nın peşine takıldı. Beraberce yolda yürümeye başladı. Belirli bir yere vardıklarında Yesir bin Rezam, Abdullah bin Revaha ile birlikte yola çıkmış olduğuna pişman oldu. Abdullah bin Re-vaha'nm kılıcını elinden alıp onu öldürmek istedi. Abdullah bunu sezince devesini biraz geriye çekti ve Yesir'e karşı tedbir alıp ona bir darbe vurdu ve ayağını kesti. Yahudi de Abdullah bin Revaha'nın yüzüne bir darbe vurarak yüzünde derin iz bırakan bir yara meydana getirdi. Bundan sonra her müslüman arkasındaki yahudiye dönerek onu öldürdü. Yahudilerden sadece bir kişi kurtuldu. Müslümanlara da Abdullah bin Revaha'nın yüzüne açılan yaradan başka bir darbe isabet etmedi. Denildiğine göre Resulullah (s.a.v.) efendimiz Abdullah bin Re-vaha'nın yüzündeki yaraya tükürmüş ve yarası asla

irin meydana getirmemiş ve vefatına kadar Abdullah'a asla acı vermemişti.

Bu haberden de anladığımıza göre Peygamber efendimiz sürekli yahudilere karşı tedbirli davranmış, Arap beldelerinde güçleri kalmaymcaya kadar onları takip etmiştir.

Fedek'teki Mürre Oğulları Üzerine Gönderilen Beşir Bin S'ad Seriyyesi

Resulullah (s.a.v.) efendimiz, Fedek'teki Mürre oğullarına otuz süvari ile birlikte Beşir bin Sad'ı gönderdi. Beşir, Mürre oğullarının davarlarını önüne katıp Medine'ye doğru yol almaya başladı. Arkasından ulaşan Mürre oğulları onlarla savaştılar ve beraberindeki arkadaşlarının tümünü Öldürdüler. Tek başına şiddetli bir savaş veren Beşir, nihayet Fedek'e sığınarak bir yahudiye konuk oldu. Yahudinin ona hıyanet etmemiş olması, gerçekten tuhaftır. Oradan da Medine-i Münevvere'ye döndü. Resulullah (s.a.v.) efendimiz öldürdükleri mü'minlerin Öcünü almak ve güçlerini kırmak için Mürre oğullarının üzerine bu defa da Galib bin Abdullah'ı gönderdi. Galib'in beraberinde, aralarında Üsame bin Zeyd ile diğerlerinin bulunduğu bazı sahabiler vardı. Bunlar, öldürülen müslümanların öcünü aldılar. Ancak Üsame bu arada Mürre oğullarından "La ilahe illallah Muhammedün resulullah" diyen bir adamı öldürmüştü. Anlatıldığına göre o, Mürre oğullarının müttefiki olan Mirdas bin Müheyki öldürmüştür. Mirdas, Üsame'nin kılıç çektiği esnada "La ilaha illallah" demiş. Ancak Üsame onu yine kötüleyip kınamış ve nihayet onu Öldürmüştü. Fakat yaptığına kendisi de pişman olmuştu. Medine'ye vardıklarında Peygamber efendimizin huzuruna çıktılar. Peygamber efendimiz, Üsame'ye: "Allah'tan başka ilah yoktur" diyen adamı nasıl öldürürsün?? diye çıkışınca Üsame: "Ya Resulullah o ölümden kurtulmak için uLa ilahe illallah" dedi" diye kendim savunmuştu. Ancak Resulullah yine ona kızarak şöyle demişti: "Ey Üsame! La ilahe illallah diyen adamı nasıl öldürürsün? "

Resulullah'ı hak ile gönderen Allah'a andolsun ki Resulullah bu sözü o kadar tekrarladı ki, sanki o güne kadar müslüman olmamıştım da bana çıkışıyordu.

Fakat artık kendisine bu sözü verdim: "Artık La ilahe illallah diyen adamı asla öldürmeyeceğime dair Allah'a taahhüdde bulunuyorum."

Galib bin Abdullah, beraberindeki müzminlerle sefere devam ederek daha önce mü'minleri öldürenlerden Öc aldı. Güçlerini tamamen kırıncaya kadar peşlerine takıldı. Artık yer yüzünde fesat çıkaramayacak şekilde sindirdi. Gizlendikleri yerleri araştırdı. Mekke-i Mükerreme yakınlarına kadar vardı. Bedevileri te'dip edip düzeni sağladı.

Ebu Hudud Seriyyesi

İslam nurunun Arap beldelerinde zuhur etmesinden sonra Arap yarımadasında Haysem oğullarıyla diğer bazı gruplar hala Resulullah'a karşı direnmeye devam ediyorlardı. Bunlar artık itikad hususunda sağlam bir düşünce ile düşünmeye itilmiş oluyorlardı. Her ne kadar akıllarım putperestliğin pisliklerinden temizi ememişlers e de sonlarının kötü olacağından korkmaya başlamışlardı.

Peygamber efendimiz, Haysem oğullarından güçlü kuvvetli bir kimsenin Resulullah'a karşı muharebe etmek için Kays oğullarını etrafında topladığı haberini almıştı. Onun üzerine Ebu Hudud ile müslümanlardan bazı kimseleri gönderdi. Gönderirken onlara şu talimatı verdi: "Şu adama varın, onun hakkında bazı bilgiler edinip bana gelin." Böyle dedikten sonra onları zayıf bir deveye bindirdi ve yola koydu. Bu üç kişi silahlarını kuşanıp yollarına koyuldular. Haysem oğullarından olup Peygamber efendimize karşı kuvvet toplayan adamın durumunu araştırmaya başladılar. Sonuçta onun, bazı kimseleri etrafında topladığını ya da toplamaya hazırlandığını gördüler. Kalbine isabet eden bir ok atarak öldürüp işini bitirdiler.

Ebu Hudud, seriyyesiyle birlikte yoluna devam etti. Nihayet Peygamber efendimiz onu Edem taraflarına gönderdi. Edem vadisine vardıklarında Amir bin Azbat adındaki bir adam selam vererek yanlarından geçti. Mecşem bin Cüsame adlı bir müslüman aralarındaki bir düşmanlıktan dolayı, selam vermesine rağmen

o adama bir ok attı ve öldürdü. Halbuki o adam savaşmak için gelmemişti. Çarpışmaya niyeti yoktu.

Bu küçük seriyyede, İslam'ın yüce ilkelerini ispatlayan bazı hadiseler cereyan etmişti. Şöyle ki:

1- Peygamber efendimizin bu seriyyenin başında göndermiş olduğu Ebu Hudud, evlenme mehrini talep etmek için Peygamber efendimizin yanına gitmişti. Bu da müslümanlar arasında o dönemde güçlü bir yardımlaşma ve dayanışmanın bulunduğunu ispatlamaktadır. Rivayete göre bu seriyyenin başında bulunan Ebu Hudud Peygamber efendimizin yanına varmış ve evlenmek istediği kadının ikiyüz dirhem tutarındaki mehrini istemişti. Peygamber efendimizden bu hususta kendisine yardımcı olmasını istemişti. Peygamber efendimiz ona; "Evleneceğin kadına ne kadar mehir vermeyi vadettin?" diye sorunca o da; ikiyüz dirhem vermeyi vadettim ya Resulullah, diye cevap vermişti. Bunun üzerine Peygamber efendimiz hayretini ifade eden şu sözleri söylemişti: "Sübhanallah! Allah'a andolsun ki siz bu ikiyüz dirhemi bir dere içinde toplasanız bile daha fazlasını elde edemezsiniz! Allah'a andolsun ki sana yardım edecek kadar yanımda para yoktur.7* Böyle dedikten sonra Peygamber efendimiz, aradığı mehri elde edebileceği umuduyla onu bu se-riyyenin başında göreve göndermişti.

2- Selam veren bir kimseyi öldürmek doğru değildir. Çünkü İslamiyet, müslümanların sadece müdafaa savaşı vermelerine müsaade etmiştir. Barış isteyen kimseleri öldürmek caiz değildir. Bunu şu ayet-i kerimenin yüksek ifadelerinde de müşahede etmekteyiz:

uEy inananlar, Allah yolunda savaşa çıktığınız zaman iyi anlayın, dinleyin, size selam verene, dünya hayatının geçici menfaatini gözeterek: "Sen mü'min değilsin!" demeyin. Çünkü Allah'ın yanında çok ganimetler vardır. Önceden siz de öyle idiniz. Allah size lütfetti (imana geldiniz). O halde iyice anlayın (dinleyin, peşin hüküm vermeyin). Çünkü Allah yaptıklarınızı haber almaktadır." (Nisa: 94)

Bu ayet-i kerime, Mecşem bin Cüsame'nin Amir bin Azbat'ı öldürdüğü esnada nazil olmuş ve Peygamber efendimiz Amir'in öldürülmesinden dolayı üzüntü duyarak: 'Allah'ım Mecşem'i bağışlama" demişti. Çünkü Mecşem, haksız yere

bir adamı öldürmüştü. Cenab-ı Allah, kulların hukukuna tecavüz eden kimsenin günahını bağışlamaz. Başkalarına tecavüz eden kimseyi affetmez.

Amir oğullarının lideri Uyeyne bin Bedir, haksız yere Öldürülen Amir bin Azbat'ın kan bedelini talep etmişti.

İfadelerden anlaşıldığına göre bu kan bedelini talep etmesi, Huneyn gazvesine kadar geciktirilmişti. Peygamber efendimiz onun bu talebini uygun görerek elli deve vermek teklifinde bulunmuştu. Medine-i Münevvere'ye döndükten sonra elli deveyi vereceğini söylemiş, Amir bu teklifi önce reddetmiş, ancak bilahare kabul etmişti. Peygamber efendimiz bu diyeti müslümanların Beytü'l-Mal'mdan ödemişti. Bu da yardımlaşmanın en mükemmel bir örneğini teşkil ediyordu. Ayrıca böyle yapmakla haksız yere adam öldürmelerin önüne geçilmiş oluyordu. Maktulün müslüman olmadığı sabit olmakla birlikte Peygamber efendimiz diyetini yine de ödemişti.

Sünnet ve Siyer alimlerinin anlattıklarına göre Hayber ve Vadil kura gazvelerinden sonra teşkil edilen seriyyeler, savaşları yönlendirme hususunda pek önemli roller oynamamışlardır. Ancak bu seriyyeler bazı küçük hadiseler, ya da İslam'ın kuvvet bulduğu ruhunu etrafa yaymak, İslam'a karşı durmak isteyenlerin güçlerinin kırıldığı haberini herkese duyurmak veya Araplar arası gelişmeleri araştırmak için teşkil edilmişlerdir. Ya da bu seriyyeler Arap beldelerinde ihtiyati önlemler almak yahut her ne şekilde olursa olsun müslümanlara karşı tecavüz etmeyi aklından geçiren kimseleri €e'dip etmek için dolaşan devriyelere benziyorlardı.

UMRETU'L KAZA

Peygamber (s.a.v.) efendimiz Hudeybiye sulhunu akdederken o sene Mekke-i Mükerreme'den uzaklaşmayı ve insanların "Muhammed, Mekke halkının istememesine rağmen zorla Mekke'ye girdi" dememeleri için ertesi sene silahsız olarak Umre maksadıyla Mekke'ye gelmeyi kabul etti. Ancak ellerinde taşıyabilecekleri silahlarıyla gelecek ve Mekke'de üç gün kalıp sa'y ve tavaflarını yaptıktan sonra ihramdan çıkacak ve geri döneceklerdi.

Ertesi sene zilkade ayı geldiğinde Peygamber efendimiz Um-retü'1-Kaza, ya da Umretü'l-Kısas denen Umre görevini eda etmek üzere Mekke-i Mükerreme'ye yöneldi. Müşriklerin mü'minleri Umre'den bir yıl önce men etmelerinin misillemesi olduğu için bu Umre'ye kısas umresi denilmiştir. Derler ki bu umreyle ilgili olarak şu ayet-i kerime nazil olmuştur: "Hürmetler karşillklldir." (Bakara 194)

Ayet-i kerimede geçen hürmetler kelimesinin, haram aylarda savaşmak hakkında nazil olduğu görüşündeyiz. Yüce Allah buyurmuştur ki:

"Haram ayı, haram aya karşılıktır. Hürmetler karşılıklıdır." (Bakara 194)

Müşrikler Kabe'nin hürmetini hiçe sayıp mü'minleri onu tavaf etmekten geri çevirdiklerine, haram ayların saygınlığını önemsemediklerine göre kendilerine de aynı şekilde davranıl-masını beklemeleri gerekirdi. Çünkü hürmetler karşılıklıdır.

Ertesi sene Peygamber (s.a.v.) efendimiz Umre'ye yöneldi. Hudeybiye'de barış akdi esnasında hazır bulunmuş olan mü'minleri de Umre'ye çağırdı. Diğer Umre yapmak isteyen kimselere de davette bulundu. Çünkü Hudeybiye'de hazır bulunmamış olan kimselerin Umre'ye gelmelerine şer'i herhangi bir engel yoktu. Ancak Hudeybiye'de bir sene önce hazır bulunmuş olup da umre yapamamış olan ve ihrama girmiş bulunan kimselerin Umre'ye gelmeleri vacibti. Nasıl ki bir oruca fiilen başlayan ve niyet ettikten sonra orucunu açan kimsenin o günkü orucu kaza etmesi gerekiyorsa Hudeybiye'de ihrama giripde umre görevini tamamlayamamış olan kimselerin de o umrelerini kaza edip tamamlamaları gerekiyordu. Kendi rızalarıyla ihrama girip umreyi tamamlayamamış olan kimselerin ertesi sene umreyi kaza etmeleri vacib olmuştu.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz sahabileriyle birlikte Umre niyetiyle Medine-i Münevvere'den çıkıp Mekke-i Mükerreme'ye yöneldi. Kurbanlarım da önlerine katmışlardı. Denildiğine göre bu kaza umresindeki kurbanların bir kısmı sığırdı. Bu hususta onlara, ruhsat verilmişti. Resulullah (s.a.v.) efendimiz mikatta ihrama niyet etmiş, beraberindeki m üs i umanlarla telciye getirmeye başlamıştı. Muhammed bin Mesleme at üzerinde silahım kuşanmış ve Merrüzzahran denen yere doğru süratle hareket etmişti. Kureyşten birkaç kişiyle karşılaşmış, ancak Kureyşli-ler onu görünce korkup paniğe kapılmışlardı. Muhammed bin Mesleme'ye neler olup bittiğini sorduklarında o kendilerine şöyle cevap vermişti: "İşte Resulullah (s.a.v.) efendimiz yarın sahabileriyle birlikte inşaallah buraya gelecektir!" Ayrıca Ku-reyşliler, Muhammed bin Mesleme ile Beşir bin Sad'm yanında birçok silahlar da görmüşlerdi. Bu manzarayı gördükten sonra Mekke-i Mükerreme'ye dönerek gördükleri silahları Kureyşli-ler'e haber verdiler. Onların bu haberi üzerine Kureyşliler de paniğe kapıldılar: "Biz herhangi bir kusur işlemedik, barış anlaşmasına riayet ettik. Peki daha ne diye müslümanlar bize karşı savaş açıyorlar?!" dediler. Birkaç Kureyşli ile birlikte Mikrez bin Hafs'ı Peygamber efendimize gönderdiler. Bunlar, sahabileriyle gelmekte ve kurbanlıklarını önlerine katmış, silahlanm kuşanmış olan Peygamber efendimizle ve arkadaşları ile karşılaştılar. Dediler ki: "Ey Muhammed ne büyüğümüzden ne

de küçüğümüzden herhangi bir hıyanet görmedin. Buna rağmen silah kuşanmış vaziyette Harem-i Şerife kavminin yanına giriyorsun. Halbuki sen ancak bir yolcuya lazım olabilecek bir silahla buraya gelmeyi şart koşmuştun. Kinindeki kılıcınla gelmeyi kabul etmiştin!"

Peygamber efendimiz onlara: "Ben silahlı olarak Harem'e girmeyeceğim" dedi. Bunun üzerine Kureyşliler'in kalbi yatıştı. Resulullah (s.a.v.) efendimiz kurbanlarını otlanmaları için etrafa saldı. Bu arada önce de söylediğimiz gibi telbiye getiriyor, ardı sıra müslümanlar da telbiyesini tekrarlıyorlardı. Kurbanlarım Zi-tuva denen yerde alıkoydu.

Öte yandan Kureyşliler de Mekke-i Mükerreme'yi boşaltarak dağ başlarına çıktılar "Muhammed'e ve ashabına bakmak istemiyoruz. Onları görmeye tahammülümüz yok" dediler. Müslümanların bu mübarek ziyaretlerinden rahatsız olmuşlardı. Ayrıca Peygamber efendimiz ile ashabının, müşriklerin bir kısmının gönüllerini tevhide meylettirip hidayete tabi kılmaya vesile olacaklarından endişe ettikleri için Mekke'yi boşaltıp dağ başlarına kaçmışlardı. Çünkü bazı kimselerin, işlenen fiilleri seyretmeleri, duydukları sözlerden daha fazla etkilenmelerine vesile olur. Bazı faziletli kimseler de Peygamber efendimiz ile ashabının yaptıklarını temaşa etmek için yakınlarına kadar gelmişlerdi. Bir rivayete göre îbn Abbas hazretleri şöyle demiştir: "Muhammed (s.a.v.) ile ashabının neler yaptıklarını görmek için, Kureyşliler Darü'n-Nedve'ye gelip toplandılar. Resulullah (s.a.v.) efendimiz de Harem-i Şerife gelerek tavafa başladı. Tavafın ilk üç şavtında (turunda) Hervele yaptı. Safa ile Merve arasında Say yaptı. Kendisinin ve iman ehli mü'minlerin güçlü kuvvetli olduklarını göstermek için hareketli bir şekilde Safa Merve arasında Hervele yaptı. Çünkü Kureyşliler demişlerdi ki: "Muhammed ve arkadaşları Mekke'ye geliyorlar, ama Medine sıcağı onları bitkin düşürmüştür'.77 Peygamber efendimiz onların bu düşüncelerinin asılsız olduğunu ispatlamak için tavaf ve Sa'y esnasında koşarak tavaf ve Say yapmalarını sahabilere tavsiye etmişti. Peygamber efendimiz Mescid-i Haram'a girince, omuz ihramının bir ucunu sağ koltuğunun altından alıp sol omzunun üzerine attı. Sağ omuzunu açtı ve sonra da "Bugün kendisini şu müşriklere güçlü ve zinde gösterecek olan er kişileri Allah rahmetiyle bağışlayıp esirgesin. Sakın Kureyş cemaati sizde bir gevşeklik ve eksiklik görmesinler. Müşriklerin, gücümüzü görmeleri için Beytullah'ı tavafın üç turunda hervele yapınız" buyurdu. Veda haccmda da Peygamber efendimiz

tavafın üç turunda Hervele yapmış olduğundan dolayı bu, uyulması gereken meşru bir sünnet haline geldi.

Buhari ile Müslim'in Ibn Abbas'm hadisinden rivayet ettiklerine göre Peygamber (s.a.v) efendimiz hicri 7. senenin zilkade ayının 4. gününde Mekke-i Mükerreme'ye geldi. Müşrikler: "Muhammed ve arkadaşları Mekke'ye geliyorlar ama Medine sıcağı onları bitkin düşürmüştür!" demişlerdi. Onların böyle demelerinden Ötürü Peygamber efendimiz sahabilerine, tavafın ilk üç turunda Remel yapmalarını Hacer-ül Esved ile Rüknü Yemeni arasında normal yürüyüşle yürümelerini emretti.

Görüyoruz ki İslam'ın mü'minlere teklif ettiği görevlerin hepsi insanın gücü dahilinde olan görevlerdir. İnsanı zayıf ve bitkin düşürmek için konulan görevler değildirler. Önce de işaret ettiğimiz gibi bazı kimseler, müşrikler böyle söylediklerinden ötürü Hervele'nin meşru kılındığını zannetmişlerdir. Ancak Veda haccmda da Peygamberimiz böyle yaptığından dolayı bu bir sünnet haline gelmiştir. Vakıdi'de şu ifadelere rastlamaktayız:

Resulullah (s.a.v) efendimiz diğer menasiki ifa ettikten sonra Kabe'ye girdi. Bilal'ın Kabe damında öğle ezanını okumasına kadar içeride bekledi. Kabe damında ezan okunduğunu gören ve Darü'n-Nedve'de beklemekte olan bazı Kureyşli müşrikler rahatsız olmuşlardı. Bunlardan biri İkrime bin Ebi Cehil'di. Babası Ebu Cehil'i hatırlayarak şöyle dedi: "Bu kölenin (Bilal'in) söylediklerini duymamış olduğu için Ebu Cehil'e Allah büyük bir ikramda bulunmuştur." Safvan bin Ümeyye de aynı mealde sözler sarfetmişti. Haîid bin Üseyd ise şöyle demişti: "Allah'a şükürler olsun ki babamı öldürdü de o, bu günleri, Bilal'in Kabe üzerinde dikilip anırdığı zamanı görmedi!"

Ezanı işiten diğer bazı Kureyşli erkekler de tahammülleri kalmadığından ötürü yüzlerini örtmüşlerdi.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz ile müslümanlar zulme uğradıktan sonra işte böyle muzaffer olmuşlardı. Müşrikler iman karşısında Öfkeden kudurmuşlardı. Peygamber efendimiz Mek-ke-i Mükerreme'de üç gün ikamet edip Umre görevini ifa etti. Kendisi ve ashabı Beyt-i Muazzama'nm yanında ibadet etme sevabına nail oldular. Öte yandan Kureyşliler ise öfke ve üzüntülerinden çılgına

dönmüşlerdi. Zira tevhid davetiyle Allah'ı birleme şiarı onların gözleri önünde Mekke-i Mükerreme'ye girmiş, bu davete karşı saldırıya geçememişlerdi.

Üçüncü günde iki arzu ve rağbet zuhur etti. Bunlardan biri sevgi, dostluk ve rahmet arzusu idi ki bunu Peygamber efendimiz ile ashabı ortaya koydular. Bir düğün yemeği verdiler. Bu yemek, ileride de devam edecek olan barışın bir nevi öncülü idi. Diğer arzuya gelince bu, müslümanların arzularına zıt bir şeydi. Müşrikler müslümanlara karşı kin ve düşmanlıklarını izhar etmişlerdi. Yani Peygamber efendimizle ashabının Mekke'de ikamet ettikleri günlerin üçüncüsünde Huveytıp bin Abdil Uz-za birkaç Kureyşliyle birlikte gelerek Peygamber efendimizle arkadaşlarını Mekke'den çıkarmak istediler. Kureyşliler bu görevi ifa etmeleri için onlara vekalet vermişlerdi. Peygamber efendimize: "Süren doldu. Artık aramızdan çıkıp git!" demişlerdi. Onlara cevaben Resulullah (s.a.v.) efendimiz şöyle dedi: "Size ne oluyor?! Bıraksanız da düğünümü aranızda yapsam ve sizi de davet edeceğim düğün yemeğine çağırsam? "

Müşrikler: "Senin yemeğine ihtiyacımız yok. Aramızdan çıkıp git" dediler. Peygamber efendimiz muharip bir kimse değil, aksine insanları fırsat buldukça Allah'a davet eden bir kimseydi. Dostluk göstererek, davette bulunarak, hidayete çağırarak insanlara doğru yolu göstermek vazifesiyle yükümlü olduğunun bilincindeydi. Onlar kendisinden her ne kadar nefret etseler de o en uzak olan kimseleri dahi kendisine yaklaştırma gayreti içindeydi. Kendisinden kaçanları dost edinmek istiyordu. Şartlar ne olursa olsun o onlarla yakınlaşma fırsatlarını değerlendiriyor ve bu fırsatları bulunca da onları hakka davet ediyordu. Mescid-i Haram dahilinde olmasa bile müşriklerin bir kısmıyla karşılaştığında onları hakka davet etmişti.

Peygamber (s.a.v) efendimiz amcası Abdülmuttalib oğlu Abbas'ın tavsiyesine uyarak amcasının baldızı Haris kızı Meymune ile evlendi. Gayesi, gönülleri kendisine ısındırıp yaklaştırmaktı. Bu sebeple amcası'Abbas bu evlenme işinde yeğenine yardımcı oldu. Meymune'yi istemeye onunla birlikte gitti. Evlenme akdini ona vekaleten bizzat kendisi yaptı. Çünkü Mey-mune de evlenme işini kızkardeşi Ümmü'l, fadle (yani Abbas'ın zevcesine) havale etmişti. Ümmü'l-fadl, bu vekaletini şerefli kocası Abbas'a devretmişti. Hz. Abbas bununla da yetinmedi, kardeşi oğlunun yerine Meymune'nin mehrini kendi cebinden dört-yüz dirhem olarak ödedi. Allah Resulüne olan sevgisinin sevap ve mükafatım

rabbi ona versin. Putperestlik devletini yıktıktan sonra yeğenine olan yardım ve tasarruflarından dolayı da Rabbi onun şanını da yüceltip mükafatını artırsın.

Resulullah (s.a.v.) efendimiz ahde vefakarlığının bir gereği olarak Kureyşliler'in Mekke'yi terketme uyarılarına uyup Mek-ke-i Mükerreme'den çıktı. Ancak zevcesi ve mü'minlerin annesi Meymüne'nin yanında bulunması için, kölesi Ebu Rafi'yi Mekke'de bıraktı. Bilahare Ebu Rafi, Meymune'yi alarak Tenim yakınlarındaki Şeref mevkiine getirdi. Meymune'yi Peygamber efendimize teslim etti ve orada zifaf vuku buldu. Zifaftan sonra zilhicce ayında Peygamber efendimiz Medine-i Münevvere'ye döndü.

Her ne kadar müşrikler, kalpleri birbirinden nefret edip uzaklaştırmak ve asla yakınlaştırıp dost kılmamak için çaba sarfettilerse de bu umre vesilesiyle kalpler birbirine ısınıp yaklaştı. Hatta bu kalplerin bir kısmı İslamiyet'e yönelip yumuşadı, îmana girme yollarını araştırdılar. Peygamber efendimiz tarafından İslam'ın kılıcı olarak adlandırılan Halid bin Velid'in bu umreden sonra müslüman olduğunu bilmemiz, bu gerçeği is-batlamaya kafidir. Peygamber efendimizin zamanında, ondan sonra Ebu Bekir'in hilafeti döneminde ve Ömer'in hilafetinin ekseri zamanlarında vuku bulan savaşların hepsinde Halid, islam'ın meşhur bir kılıcı olmuştu.

Kur'an-ı Kerim'de Umrjetü'l Kaza

Resulullah (s.a.v.) efendimiz görmüş olduğu sadık bir rüyada sahabileriyle birlikte, kimi başlarını tümden tıraş ederek, kimi de saçlarını kısaltarak Mescid-i Haram'a giriyorlardı. Bu rüyadan sonra Hudeybiye sulhu yapılmıştı. Peygamber efendimiz de ihramdan çıkmıştı. Hz. Ömer üzüntü ve öfkeyle: "Ya Resulullah Kabe'yi tavaf edeceğimizi bize vadetmemiş miydin?" diye sormuş, Peygamber efendimiz de: "îlla da bu sene Kabe'yi tavaf edeceğimizi size vadetmedim ki" diye cevap vermişti. Ce-nab-ı Allah'da bu rüyayı Hudeybiye'de değil, Umretül kazada gerçekleştiğini müslümanlara açıklamıştı. Her ne kadar Hudeybiye,

fethin başlangıcı olmuştuysa da bu rüya Hudeybiye'de değil Umretül Kazada gerçekleşmişti. Bu konuda Cenab-ı Allah şöyle buyurmuştur:

"Andolsun, Allah, elçisinin rüyasını doğru çıkardı. (Allah'ın elçisi rüyada ashabıyla birlikte Mekke'ye girdiklerini, bazılarının saçlarını tamamen tıraş ettiklerini, bazılarının da kısalttığını görmüştü.) Allah dilerse güven içinde (kiminiz başlarınızı tıraş ederek ve kiminiz saçlarınızı) kısaltarak, korkmadan Mes-cid-i Haram'a gireceksiniz. Allah bizim bilmediğimizi bildi. Bundan önce size yakın bir fetih (Hayber fethini) verdi.

O Resulünü, hidayet ve hak dinle gönderdi ki O (hak di)ni, bütün dinlere üstün kılsın. Şahit olarak Allah yeter. Muham-med Allah'ın elçisidir. Onun yanında bulunanlar, kafirlere karşı şiddetli, kendi aralarında merhametlidirler. Onların, rüku ve secde ederek Allah'ın lütuf ve rızasını aradıklarını görürsün. Yüzlerinde secdelerin izinden nişanları vardır. Onların Tevrat'taki vasıfları ve İncil'deki vasıfları da şudur: Bir ekin gibidirler ki, filizini çıkardı, onu güçlendirdi, ekincilerin hoşuna gider, onlara karşı kafirleri de öfkelendirir (bir duruma geldi). Allah onlardan inanıp iyi işler yapanlara mağfiret ve büyük mükafat v adetmiş tir." (Fetih: 27-29)

Umretül Kazada Konan Şer'i Hüküm

Şehitlerin efendisi Abdülmuttalib oğlu Hamza'nın kızı Am-mare Mekke-i Mükerreme'de annesi Selma binti Umeys ile beraber ikamet ediyordu. Öte yandan bazı Kureyşliler Huveytib'ı Peygamber efendimize göndererek Mekke'den çıkmasını istemişlerdi. Huveytıb ve beraberindekiler Hz. Ali'nin yanına gelerek: "Arkadaşlarına aramızdan çekip gitmesini söyle. Zira kararlaştırılan vade sona ermiştir" dediler. Peygamber efendimiz ile Ali çıkıp giderlerken şehitlerin efendisi Hamza'nın kızı Ammare peşlerine düşerek Amca! Amca! diye seslendi, Ali de elinden tutarak onu Fatımatü'z-Zehra'ya teslim etti ve: "Amcan kızını alıp korumaya bak" dedi. Sonra Resululiah (s.a.v.)e de şöyle dedi: "Amcamız kızını müşrikler arasında ne diye yetim bırakalım" dedi.

Peygamber efendimiz de Ammare'yi beraberlerinde alıp götürmesine engel olmadı. Sonra Ammare üzerinde üç kişi çekişmeye başladılar. Bunlar Ammare ile özel ilgileri olan ve onu himaye etme hakkına sahip olduklarını iddia eden kimselerdi. Zeyd bin Harise, Ali bin Ebi Talib ve Cafer bin Ebi Talib, Ammare'yi yanına alıp koruma hususunda daha fazla hak sahibi olduklarını iddia ederek birbirleriyle tartıştılar. Zeyd, Hamza ile kardeş kılınmış olduklarını iddia ediyordu. Gerçekten de peygamber efendimiz Zeyd ile Hamza'yı birbirlerine kardeş kılmıştı. Ali de Hamza'yı din kardeşi bilerek Am-mare'nin, kendisinin kardeşi kızı olduğunu ve kendisinin de Ammare üzerinde vesayet hakkına sahip olduğunu iddia etmişti. Onu müşrikler arasından çıkarıp getirdiğinden dolayı velisinin kendisi olması gerektiğini savunmuştu. Cafer'e gelince o da Ammare'nin amcası kızı olduğunu, ayrıca Ammare'nin teyze-siyle yâni Esma binti Umeys ile evli olduğunu söyleyerek Ammare'yi yanma almak istemişti. Bu üç kişi peygamber efendimizin hakemliğine baş vurdular. Peygamber efendimiz Ammare'yi Cafer'in yanına almasına hükmetti ve şöyle dedi: "Ey Zeyd sana gelince sen Allah ve Resulünün azatlısısın. Ey Ali sana gelince sen hem yaratılışıma, hem de huyuma benzer bir yaratılış ve huya sahipsin. Ey Cafer sana gelince, Ammare'yi senin yanına alman daha doğru olur. Çünkü sen onun teyzesiy-le evlisin. Kadın teyzesiyle birlikte aynı kocanın nikahı altında bulunamaz. Nitekim halasıyla birlikte de aynı kocanın nikahı altında bulunamaz. Öyle ise Ammare'yi senin yanına alman daha uygun olur." Böyle dedikten sonra Ammare'yi Cafer'in yanına bırakmaya hükmetti. Bu hükmünü verdikten sonra Cafer sevincinden olmalı, Peygamber efendimizin etrafında tek ayak üstünde sıçrayarak dolanmaya başladı. Peygamber efendimiz: uNe yapıyorsun ey Cafer?" diye sorunca Cafer şu cevabı verdi: uYa Resulullah! Necaşi, bir kimseyi memnun ettiği zaman o kimse sevincinden kalkıp tek ayak üstünde Necaşi'nin etrafında dolanırdı. Ammarede benim süt kardeşimin kızıdır."

Resulullah (s.a.v.) efendimiz, Ammare'yi Saleme bin Ebu Seleme ile evlendirdi. Evlendirinceye kadar onu gözetti.

Bu hikaye, kimsesiz kadın ve çocukları himaye edip besleme konusunda bazı hükümler ifade etmektedir. Şahıslar üzerindeki velayet konusunu açıklamaktadır. Besleme kadınları evlendirme hususunda kimin yetkili olduğunu açıklamaktadır. Yine bu hadise, beslemelerin akrabalarının yanında tutulması gerektiğini ispatlamaktadır. Cafer, Ammare'nin akrabası idi. Aynı zamanda onun mahremi idi. Çünkü o, süt kardeşinin kızıydı. Zevcesi de Ammare'nin teyzesi idi. Bir

kadın teyzesi ile birlikte aynı kocanın nikahı altında tutulamaz. Yine bu hadiseden anlaşıldığına göre evlendirme konusunda veli olan kimsenin, velayeti altında bulunan şahsı evlendirebilmesi için onun akrabası olması şart değildir. Peygamber efendimiz zü rahmi ve akrabası olmadığı halde Ammare'yi evlendirmişti. Yine bu hadiseden anlaşıldığına göre veliler aynı sırada ve mertebede bulundukları takdirde bunlar arasında en faziletli olan veli, velayeti altında bulunan kimseyi evlendirme yetkisine sahip olur. Cafer, Ali ve Peygamber efendimiz amca çocuklarıydılar ama bunlar arasında en faziletli olan Peygamber efendimiz olduğuna göre Ammare'yi evlendiren de o olmuştu. Yine bu haberden anlaşıldığına göre asebe olan en yakın veli bulunmadığı takdirde ondan bir sonraki mertebede bulunan veli evlendirme işini üstlenir. En yakın asebe olan veli Abbas idi. Çünkü o hem müslü-man, hem de Ammare'nin amcası idi. Diğer veliler Ammare'nin amcası çocuklarıydılar. Şu halde bunlar arasında Ammare'ye en yakın olan veli Abbas'tı. Ancak o ortada mevcut bulunmadığından dolayı ondan sonraki veli Ammare'yi evlendirmişti. O veli de Peygamber efendimizdi.

İbn Ebi Avca Essülemi'nin Seriyyesi

Peygamber (s.a.v.) efendimiz risaleti olan islam davetine asla ara vermiyordu. O her zaman Cenab-î Allah'ın: "Ey Resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et" buyruğuna kulak veriyordu. Bu sebeple Mekke-i Mükerreme'de iken insanları îslam'a davet ediyor ve gönülleri kendine yaklaştırıyordu. Onun bu daveti Mekke-i Mükerreme halkı üzerinde sonuç vermeye başlamıştı. Artık bu yolla yüceliğe talip olarak islam'a girmeye başlamışlardı. Umretül Kaza sona erdikten sonra hicretin 7. senesinin zilhicce ayında Peygamber efendimiz davetini Arap yarımadasının her tarafına yaymaya başladı. Ebu Avca'yı elliye yakın süvariyi yanma katarak İslam'a davet etmek üzere çevre kabilelere gönderdi. Ebu Avca insanları İslam'a davet edecekti. Şayet kabul etmezlerse muahede yapacak, cizye alacaktı. Bunu da kabul etmezlerse müşriklerle savaşacaktı. Müşriklerin Me-dine-i Münevvere'de casusları vardı. Bu casus, müşriklere giderek Peygamber efendimizin onlara karşı bir seriyye teşkil edip yola çıkardığını haber verdi.

Onlar da tedbir alıp büyük bir kalabalık topladılar. îbn Ebi Avca seriyyesi geldiğinde onlar savaşa hazırlanmışlardı. Resulullah'm sahabileri müşrikleri toplu hâlde görünce onları İslam'a davet ettiler. Fakat onlar sözle değil, direnişle cevap verdiler. Sahabilerin üzerine ok yağdırmaya başladılar: "Bizi davet ettiğiniz şeye ihtiyacımız yoktur!" dediler. Bu müşriklere her taraftan imdat kuvvetleri gelip yardım ettiler. Elli müslüman süvariyi her taraftan kuşattılar ve onlarla şiddetli bir savaş vererek mü'minlerin çoğunu öldürdüler. Îbn ebi Avca da bir çok yaralar aldı. Beraberinde sağ kalan arkadaşlarıyla zorlukla geri döndü. Bu kurbanlar, hıyanet ve nifak ehlini İslam'a davet etme yolunda verilmişti.

Halid Bin Velid'in Müslüman Oluşu

Umretül kazanın, uzak duran kalpleri İslam'a yaklaştırmak, yabancıları İslam'ın prensipleriyle tanıştırmak, onları dostane bağlarla mü'minlere bağlamak için bir fırsat olduğunu söylemiştik. Dostluk ve merhamet davetçisinin çağrısına her ne kadar katı kalpli kimseler uymamışlarsa da hakka yapılan davet akıllı kimselerin gönüllerim etkilemişti. Bunlar İslam'ın yücelmekte olduğunu görmeye başlamışlardı. Bunu da kuvvet mantığıyla, hidayet mantığıyla, akıl mantığıyla anlamışlardı. Bulutlar dağılmış, hakikatler açık bir biçimde ortaya çıkmıştı. Bu gerçekleri anlayanlardan biri, hatta en başta geleni Halid bin Velid idi. İslam'a girdikten sonra gerçekten de İslam'ın kılıcı olarak adlandırılmıştı. Her ne kadar bela ve musibetler hususunda ilk mücahidlerin mertebesine ulaşamamışdıysa da İslam'ın kılıcı unvanım almıştı. Gerçekten de islam'ın ilk döneminde mücahidler büyük baskılarla karşılaşmışlardı. O sıralarda bütün kuvvetler müslümanlann üzerine saldırıya geçmişlerdi.

Halid'in müdrik karakteri, şirkten hakka yönelmeye, Mu-hammed (s.a.v.)in davetine yönelmeye başlamıştı. Çünkü kendisinin şirki savunurken belirsiz bir amaca doğru gitmekte olduğunu anlamıştı.

İslam'a nasıl girdiğini gelin Halid'in kendisinden dinleyelim: "Allah, iyiliğimi dilediği zaman, kalbime islam sevgisini düşürdü. Beni, hayır ve şerri anlayacak

hale getirdi. Kendi kendime: "Ben Muhammed'e karşı yapılan bütün savaşlarda bulundum" dedim. Bulunduğum savaş yerlerinden hiç birisi yoktur ki, dönerken aykırı ve yanlış bir iş üzerinde olduğum ve Muhammed'in, muhakkak galip geleceği içime doğmamış olsun. Resulullah (s.a.v.) Hudeybiye'ye çıkıp geldiği zaman ben de, müşrik süvarilerinin başında yola çıktım. Usfan'da Resulullah (s.a.v.)le ashabına yaklaşıp gözüktüm. Resulululllah (s.a.v.), bizden emin bir surette ashabına öğle namazını kıldırıyordu. Üzerlerine, birden baskın yapmayı düşündükse de, bu düşüncemiz gerçekleşmedi. Gerçekleşmemesi de hayırlı oldu. Resulullah (s.a.v.) kalbimizden geçenleri sezmiş olmalı ki, ikindi namazını ashabına korku namazı halinde kıldırdı. Bu bana çok tesir etti. Kendi kendime bu zat herhalde Allah tarafından korunuyor!" dedim. Birbirimizden ayrıldık. Resulullah, süvarilerimizin bulunduğu taraftan sağa yöneldi, sağ taraftaki yolu tutup gitti. Hudeybiye'de Kureyşliler'le barış yapıp Kureyşliler onu öğle vaktinden geceye kadar olan vakitte geri çevirince "Geride ne kaldı ki?! Nereye, Necaşi'ye mi gideceğim?" diye kendime sormaya başladım. Halbuki Necaşi, Muhammed'e bağlanmış bulunuyor. Ashabı da onun yanında emniyet ve selamet içinde barınıp duruyorlar. Yoksa Herakliyus'un yanına mı gideyim, dinimi bırakıp Hıristiyan mı olayım. Ya da Yahudiliğe mi gireyim? Yahut kendilerine tabi olarak Acemlerle birlikte mi oturayım? Yoksa kavmimden sağ kalanlar arasında evimde mi oturayım? diye kendi kendime söylendim düşünüp durdum.

Ben bu düşünceler ve tereddütler içinde bulunduğum sırada Resulullah (s.a.v.) Umretül Kaza için Mekke'ye gelip girince ondan gizlendim. Kendisinin Mekke'ye girişini görmedim. Kardeşim Velid bin Velid Peygamber efendimizle birlikte Umretül Kaza için Mekke'ye gelmişti. Beni arayıp bulamayınca bir mektup yazmış ve mektubunda şöyle demişti:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

Allah'a hamdü sena ve Resulüne selatü selamdan sonra derim ki: Doğrusu ben, senin İslamiyet'ten böyle tedirgin olmak ve yüz çevirip gitmekteki görüşün kadar şaşılacak bir şey görmedim! Halbuki eğri yola girmekten seni alıkoyacak bir aklın da var! Aklını kullansana! İslamiyet gibi bir dini, kim bilmez ve tanımaz! Resulullah (s.a.v.) seni bana sordu: "Halid nerededir?" dedi. Ben de "Allah onu getirir" dedim. Resulullah "Onun gibi bir adam, islamiyet'i bilmez ve tanımaz olabilir mi? Keşke o bütün savaş ve çabalarını müslümanların yanında müşriklere karşı gösterseydi. Kendisi için ne kadar hayırlı olurdu! Biz kendisini

başkalarına tercih eder, üstün tutardık!" dedi.

Ey kardeşim! En elverişli, en yararlı yerlerde kaçırmış bulunduğun fırsatlara acele yetiş!"

Bana, kardeşimin bu mektubu gelince, gitmek için acele ettim. Müslüman olma isteğim de arttı. Resulullah (s.a.v.)'in söyledikleri ise beni çok sevindirdi, ferahlattı.

Uyurken, rüyamda da çok dar, sıkıntılı ve kurak yerlerden, yemyeşil ve geniş bir yere çıktığımı görmüştüm. (Bu rüya, herhalde boş değil! Medine'ye varınca bunu Ebu Bekir'e anlatır ona yordururum) dedim.

Gerçekten de Medine'ye vardığım zaman rüyamı ona anlattım. Ebu Bekir: "Senin gitmiş olduğun yer Allah'ın seni İslamiyet'e erdirmesi, kavuşturmasıdır. İçinde bulunduğun yerler ise, şirk ve müşriklik olan şeylerdir!" dedi.

Resulullah (s.a.v.)in yanına gitmek için derlenip toparlandığım zaman kendi kendime (acaba Resulullah'a kadar bana arkadaşlık eden bir yoldaş bulunur mu?" dedim. Safvan bin Ümeyye'ye rastladım. Ona: "Ey Ebu Veheb! Sen bizim içinde bulunduğumuz durumu gözönüne bir getirsene! Biz, ancak bir azınlık ve yeyinti halindeyiz. Muhammed ise Araplara ve Arap olmayanlara galip gelmiş bulunuyor. Muhammed'in yanına gitsek de ona tabi olsak olmaz mı? Çünkü Muhammed'in şerefi bizim için de bir şeref olur" dedim. Safvan bu teklifime bütün ağırlığıyla karşı çıktı ve: "Kureyşliler'den, benden başka hiç kimse kalmasa, yine de ben, Muhammed'e hiçbir zaman tabi olmam!" dedi. Böylece birbirimizden ayrıldık. Kendi kendime, "Bu, kinci bir adamdır. Kin güdüyor. Babası ve kardeşi Bedir savaşında Öldürüldüğü için böyle konuşuyor" dedim.

îkrime bin Ebu Cehil'e rastladım. Ona da Safvan'a söylediklerimin aynısını söyledim. O da bana Safvan'ın söylediğine benzer şeyler söyleyince, (bari sana açtığım şeyi gizli tut, açığa vurma) dedim. îkrime de (onu kimseye söylemem) dedi. Evime gittim. Hayvanımı hazırlamalarını söyledim. Hayvanıma bindim, Osman bin Talha ile buluşmak üzere yola çıktım. Kendi kendime (işte, bu muhakkak, bana yol arkadaşı olur. Keşke maksadımı daha önce buna açmış olsaydım!) dedim. Sonra baba tarafı akrabalarından öldürülmüş olanları

hatırlayarak maksadımı kendisine açıklamayı uygun görmedim. Sonra kendi kendime, (şu saatte hayvanımın üzerinde yola çıkmışken böyle şeyleri düşünmek benim neyime gerek!) dedim. Olan biten işi ona söyledim: "Biz, ancak deliğinde sıkışıp kalan ve üzerine yukarıdan kova ile su dökülünce dışarı fırlamak zorunda bulunan bir tilki durumundayız!" dedim. Ona da, önceki iki dostuma söylemiş olduklarıma benzer şeyler söyledim. Osman bin Talha, teklifimi tereddüt etmeden kabul etti: "Sen yarın sabahı bekle.. Ben de yarın sabah hayvanımla Mekke vadisinde olacağım" dedim. Onunla Yü'cec'de buluşmaya karar verdim. Eğer o, benden önce gelirse beni orada bekleyecekti. Ben ondan önce gelirsem orada onu bekleyecektim. Ertesi günü seher vakti yola çıktım. Tan yeri ağarmadan Yü'cec de buluştuk. Kuşluk vakti Hedde'ye ulaştık. Amr bin As'ı orada bulduk. Bize "hoş geldiniz kavmim" dedi. Biz de ona "sen de hoş geldin" dedik. Bize (nereye ve niçin gidiyorsunuz?) diye sordu. Ona, (sen nereye gidiyorsun?) diye sorduk. O da bize, (ya siz niçin çıkıp gidiyorsunuz?) diye sordu. Biz, (islamiyet'e girmeye ve Muhammed (s.a.v.)e tabi olmaya gidiyoruz!) dedik. Beni getiren de budur. Ben de müslüman olmak için geldim, dedi. "Vallahi artık yapılacak doğru yol belli oldu. iş aydınlandı. Bu zat muhakkak peygamberdir. Vallahi ben hemen gidip müslüman olacağım! Daha zamana kadar bekleyip duracağım. Aklı başında olanlardan müslümanlığa girmeyen kalmadı. Vallahi biz böyle oturup duracak olursak sırtlanların inlerinde yakalandıkları gibi Mu-hammed de bizi boyunlarımızdan tutup yakalayacaktır" dedi. Hep birlikte yoldaşlık ve arkadaşlık ederek Medine'ye geldik. Zahrü'l-Harre mevkiinin arkasında develerimizi ıhdırdık. Geldiğimiz peygamber (s.a.v)e haber verilince çok sevinmiş. Elbisenin en iyisini giydikten sonra Resulullah (s.a.v.)le görüşmeye hazırlanmıştım ki kardeşim gelip beni buldu. Ve: "Acele et çünkü Resulullah (s.a.v.)e senin geldiğin haber verilmiş; gelişin onu çok sevindirmiş. Şimdi sizi bekliyor!" deyince yürümeyi hızlandırdım. Resulullah'ın huzuruna vardığım zaman bana gülümseyip duruyordu. Yanına kadar varıp durdum. Kendisine peygamberlik selamj/yla selam verdim. Selamıma güler yüzle karşılık verdi. (Allah'tan başka ilah bulunmadığına senin de Allah'ın Resulü olduğuna şehadet ediyorum) dedim. Resulullah bana, beri gel dedi. Sonra da "Sana hidayet eden, doğru yolu gösteren Allah'a hamdolsun! Senin akıllı olduğunu biliyor, bunun ergeç seni selamete ve hayra eriştireceğini ümit ediyordum!" buyurdu.

"Ya Resulullah! Sen benim sana karşı açılan savaşların hepsinde haktan inatla uzaklaşmış olduğumu biliyor sundur. Benim bu yoldaki günahlarımı bağışlayıp

Örtmesi için Allah'a dua et!" dedim.

Resulullah (s.a.v.): "islamiyet, kendisinden önce işlenmiş günahları yok eder, kesip atar!" buyurdu. (

"Ya Resulullah! Benim için böylece dua etsen?" dedim.

Resulullah: "Ey Allah'ım! Halid'in, kullarını, senin yolundan çevirmek için gösterdiği bütün çabalarından ileri gelen günahlarını bağışla!" diyerek dua buyurdu."

Vakıdi'nin, Halid bin Velid'in İslam'a girişiyle ilgili olarak naklettiği rivayet işte budur. Bu rivayeti uzun uzadıya size naklettik. Çünkü bu, Halid'in otobiyografîsidir. Hatıralarını açıklayışıdır. Kendisini ruhen islam'a yönelten faktörleri izah edişidir. O, ruhundan fışkıran kesin bir inançla mı, yoksa şartların gereği olarak mı İslam'a yönelmişti? Belki de önce şartların gereği olarak İslam'a yönelmiş, ama daha sonra kalbine iman coşkusu dolmuştu. Sıdk ile iman eden kimselerden olmuştu. Sonra da islam için savaşan muharip, ya da deyim yerindeyse mücahidlerden olmuştu.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz umre için Mekke-i Mükerre-me'ye girerken islam'a ve müslümanlara olan öfkesinden dolayı Mekke'yi terkeden ve o esnada Mekke içine girmeyenlerden biri de Halid bin Velid olmuştu. Bu da onun daha önceleri islam'a ve müslümanlara ne kadar şiddetli bir nefret duygusuna sahip olduğunu göstermektedir. Ancak bütün bunlardan sonra o kendi iradesi ile müslümanlarm arasına girmek için Medine-i Mü-nevvere'ye gelmişti. Daha önce müslümanlara karşı incelen ve kalbine Allah'ın nuru girip de islam'ın kuvveti olan; zayıflık, gizlenme ve kuvvetle daveti açığa vurma arasında kesin bir ayırım çizgisini teşkil eden Ömer gibi olamamıştır. Dillerin hakkı söyleyemedikleri, kalplerin imana açılamadıkları zor bir zamanda Ömer, islamiyet'i güçlendirmişti. Halid, Allah'ın ars-lanı Hamza gibi de olamamıştı. Çünkü Hamza, islam'a karşı asla durmamış, başlangıçta dahi kardeşi oğlu Muhammed (s.a.v.)e kendi akrabalık gayreti nedeniyle teslim olup islamiyet'ini izhar etmiş, sonra da savaş kahramanı değil, cihad kahramanı olmuştu. Çünkü savaş kahramanları her zaman müca-hidlik niteliğine sahip olmayabilirler. Cihad kahramanlarının bir kısmı savaş taktiklerini bilmeyebilirler. Örneğin Bilal ile Ammar ve diğer eza ve belalara

maruz kalan mü'minlerin bir kısmı savaş taktiğinden habersizdiler. Ama İslam'ın binasının kuruluşunda ilk kerpiç taşlarını teşkil etmişlerdi.

Evet, Halid müslüman olurken şu saydığımız mü'minlerden biri gibi olmamıştı. Fakat islam'a girmeden önce de Mekke-i Mükerreme'de putperestlikte kalmanın kendi çıkarına uygun olup olmayacağını düşünmeye başlamıştı. Emsalsiz ve nadir savaş kahramanı olma unvanını sürdürüp sürdüremeyeceğini düşünmeye başlamıştı. Mekke-i Mükerreme'nin yollarının tıkandığını, artık onur ve şeref mekanı olamayacağını anlamış, Muhammed (s.a.v.) ile beraberindeki mü'minlerin alçalmadık-larım, bilakis yüceldiklerini görmüştü. Mekke-i Mükerreme'de-ki müşrikler ise alçalmaya başlamış, ya da Muhammed (s.a.v.)e teslim olmuşlardı. Fakat Muhammed (s.a.v.) efendimizin yücel-mesindeki sırrı anlamak hususunda idraki tükenip aciz kalmıştı. Kendisi müşrik süvarilerinin başında pusuda beklemekte iken ıvıuhammed (s.a.v.)in ashabıyla birlikte namaz kıldıklarını görmüş, onlara hücum etmek istemişse de hücum edememiş ve onun Allah tarafından korunmakta olduğunu anlamıştı. Ancak bu tefekkürü ruhi bir şimşek gibi gelip geçmişti. Fakat sönmemişti. Onun kendi hayatını anlatırken kullandığı ifadelerden de anlaşıldığına göre onu İslam'a yönelten yegane faktör, bu gelip geçici şimşek parıltısı olmamıştı.

Aslında onu İslam'a yönelten ilk faktör; Mekke-i Mükerre-me'de kalma dışında uygun bir alternatifin kalmadığım görmüş olmasıydı.

Onu islam'a yönelten ikinci faktör ise Habeşistan'da kendisi için sığınak bulamamasıydı. Zira Muhammed (s.a.v.)in ashabı kendisinden önce Habeşistan'a gidip yerleşmişlerdi. Necaşi de Muhammed (s.a.v.)e iman eden ve onu seven bir kimseydi. Ha-lid, bu olumsuzluklar karşısında Bizans'a sığınmayı, kendi kavminin dininden çıkıp Yahudiliğe ya da Hıristiyanlığa geçmeyi düşündü. Belki de bu düşünceleri ona nurun kapısını açtı. Böylece kendi kavminin dininden ayrılıp yine kendi kavminden olan bir adamın, Yani Muhammed (s.a.v.) efendimizin dinine girecekti. Kendi kavminden olan bu adamın şerefi kendilerinin de şerefi sayılıyordu. Nitekim böyle bir ifade kullanılmıştır.

İşte bu sebeplerden ötürü Halid, Muhammed (s.a.v.)e yöneldi. Kalbinden doğan bir inançla hidayet yolunu bulup iman etmiş değildi. Ancak Peygamber efendimizin sahabileriyle birlikte savaş esnasında korku namazı kıldıkları esnada

Halid onlara hücum etmeyi tasarlamış, ancak bunu gerçekleştirememişti. Peygamber efendimizin Allah tarafından korunmakta olduğunu anlamıştı. İşte bu sebeple Peygamber efendimize iman etmeyi düşünmüştü. Yanına vardığında o müjdeci ve uyarıcı peygamberin yüzünde tebessüm gördü. İslamiyet'i bir din olarak seçmeyi uygun gördü. Ve müslüman oldu. Peygamber efendimizin onu affetmesi için yaptığı duayı Cenab-ı Allah kabul ederek Halid'in geçmiş günahlarını affetti.

İslamiyet'in Arap beldelerinde yegane güç haline geldiğini gördüğünden dolayı İslam'a girmeyi çıkarma uygun gören Halid'in bu sebeple islam'a girdiğini söylemekle, o büyük komutanın değerini eksilttiğimizi söylemek doğru olmaz. Çünkü o mü-cahid, kişisel çıkarları bakımından müslüman olmuşsa da bu davranışı ona nur kapılarını açmıştı. Kalbi İslam'a ısınmış ve neticede Allah'a, ahiret gününe, meleklere ve peygamberlere iman etmişti. Bunu söylemekteki maksadımız şudur ki, bazıları Hz. Ömer'e iftira ederek güya Halid'e karşı güven duygusu beslemediğini, her ne kadar onun savaş maharetini takdir etmişse de ona kesinlikle bel bağlamadığını söylemişlerdir. Bu asla doğru değildir.

Amr Bin As'ın Müslüman Oluşu

Amr bin As'ın İslam'a girişi Halid bin Velid'inkine benzemektedir. Her ne kadar Halid bin Velid'in islam'a girişinde onun vahye ilişkin bazı hakikatleri idrak ettiği ve bu sebeple müslüman olduğu anlaşılmaktaysa da Amr bin As'ın İslam'a girişi tamamen bazı maslahatları gözetmesinden dolayı olmuştur. Halid bin Velid'in İslam'a girerken vahyin bazı manalarını idrak etmiş olduğuna şu olay delalet etmektedir:

Halid, Peygamber efendimizin sahabileriyle birlikte namaz kılmakta olduklarını gördüklerinde onlara baskın yapmak istemişse de bu baskını gerçekleştirememiş ve Peygamber efendimizin Allah tarafından korunmakta olduğunu anlamıştı. Peygamber efendimizin Araplar'la Acemler arasında yüksek bir mevkiye sahip olduğunu, şerefli olduğunu, onun şerefinin aynı zamanda Kureyşliler'in şerefi de

sayılacağım anlamıştı. Ama, Amr bin As, tamamen kendisini îslam'a iten bazı zorlayıcı şartlar nedeniyle İslam'a girmiştir. Onun îslam'a nasıl girdiğini bizzat kendi ifadelerine dayanarak Vakıdi şöyle anlatmaktadır:

Amr bin As der ki: "Ben, müslûmanlıktan inatla yüzçevirici bir kimse idim. Bedir savaşında müşriklerle birlikte bulundum ve kurtuldum. Sonra Uhud savaşında bulundum ve kurtuldum. Sonra Hendek savaşında bulundum ve kurtuldum. Kendi kendime; (Allah'a andolsun ki Muhammed Kureyşliler'i yenecektir!) dedim. Halkla düşüp kalkmayı azalttım. Mallarımın başına döndüm onlarla uğraşmaya başladım. Bunun için de ne Hudeybiye'de, ne de yapılan Hudeybiye anlaşmasında bulundum. Resulullah (s.a.v.) anlaşma yapıp Medine'ye; Kureyşliler de Mekke'ye döndüler. Kendi kendime: (Gelecek yıl Muhammed ashabıyla birlikte gelip Mekke'ye girecektir. Artık ne Mekke ne de Taif benim için oturulacak bir yer olamaz.. Buralardan çıkıp gitmekten daha iyisi yoktur!) dedim. İslamiyet'e büsbütün düşman kesildim. Bütün Kureyşliler müslüman olacak olsalar, ben hiçbir zaman müslüman olmam sanıyordum! O zaman insanlardan, Resulullah (s.a.v.) kadar kendisine kin ve hınç beslediğim bir kimse bulunmadığı gibi, bana göre bir fırsatını bulup onu öldürmemden daha makbulü de yoktu. Hendek savaşından, kabilelerle birlikte döndüğümüz sıralarda idi, Kureyş-ten kavmime mensup bazı adamları topladım. Onlar, benim her husustaki görüşümü benimserler, sözlerimi dinlerlerdi. Onlara: "Aranızda benim mevkiim, yerim nasıldır?" diye sordum. Onlar da: "Sen, bizim görüş sahibi, koruyucu, kendisi uğurlu ve işi bereketli bir adamımızsın!" dediler. Onlara: "Bilesiniz ki, vallahi ben Muhammed'in yolaçtığı problemin, bütün sorunları bastıracağını görüyor, bu konuda bir şey düşünmüş bulunuyorum!*' dedim. Onlar, nedir o düşündüğün şey" diye sordular. Cevaben dedim ki: 'Düşündüm ki Necaşi'nin yanına gidip onun yanında bulunalım. Eğer biz Necaşi'nin yanında bulunduğumuz sırada, Muhammed, kavmimiz olan Kureyşliler'i yenerse Muhammed'in eli altında bulunmamızdan, Necaşi'nin eli altında bulunmamız bizim için daha iyi, daha yeğdir. Şayet kavmimiz olan Kureyşliler, Muhammed'i yenecek olurlarsa, hemen yanlarına döneriz. Onlardan da bize ancak hayır ve iyilik gelir!"

îşte yerinde olan görüş budur, dediler. Onlara: Öyleyse Ne-caşi'ye hediye edilecek şeyi yanımıza alıp toplayalım" dedim.

Necaşi'ye verilecek hediyenin en makbulü ve en sevimlisi yurdumuzdan çıkan meşindi. Pek çok meşin toplayıp yükledikten sonra yola çıktık. Nihayet Necaşi'nin yanına vardık. Allah'a andolsun ki biz Necaşi'nin yanına vardığımız sırada Amr bin Umeyye ed-Damiri de oraya geldi. Resulullah (s.a.v.) onu, Cafer ve arkadaşlarının işi ve Ümmü Habibe binti ebi Süfyan'ı, kendisine nikahlaması için yazdığı bir mektupla Necaşi'ye göndermişti. Amr bin Umeyye, Necaşi'nin yanına girdi, sonra dışarı çıktı. Arkadaşlarıma: "Bu, Amr bin Ümeyye'dir. Eğer Necaşi'nin yanına girecek olursam, onu kendisinden isterim. Bana teslim ederse öldürürüm. Bunu yaptığımı, Muhammed'in elçisini öldürmeyi başardığımı Kureyşliler duyunca sevinirler" dedim. Necaşi'nin yanına girdim. Her zaman yaptığım gibi Önünde yere kapandım. Bana: "Merhaba hoş geldin dostum. Bana memleketinden bir şeyler hediye edecek misin?" diye sordu. Ben de: "Evet ey hükümdar! Sana bir çok meşin hediye edeceğim!" dedim. Ve sonra da hediye edilecek meşinleri ona takdim ettim. Meşinler, Necaşi'nin çok hoşuna gitti. Bir kısmını ayırıp devlet adamları ve kumandanları arasında bölüştürdü. Geri kalanının da belli yerine konulmasını, yazılıp saklanmasını emretti. Onun neşelendiğini görünce: "Ey Hükümdar! Ben, yanından birinin çıktığını gördüm ki o bize düşman bir adamın elçisidir. Onu, bana teslim et de öldüreyim. Çünkü o, eşrafımızdan ve hayırlılarımızdan bazı kişileri öldürmüştür. Ben ona rastlamıştım. Boğazını sıkıp dayak attım!" dedim. Necaşi benden bu sözleri işitince kızdı. Sonra elini uzatıp burnuma öyle bir çarptı ki burnum kırıldı sandım. Burnumun deliklerinden fışkıran kan elbiseme sıçradı. Üzerime zillet ve mahcubiyet çöktü. Eğer o sırada yer yarılsaydı, korkumdan.yerin dibine girerdim. Sonra kendimi toparladım.: "Ey hükümdar! Vallahi bundan hoşlanmayacağını bilseydim onu senden istemezdim!" dedim. Necaşi: "Ey Amr! Demek sen Musa ve Isa peygambere gelmiş olan Namus-u Ekber'in (Cebrail'in) kendisine gelip durduğu bir zatın elçisini öldürmek üzere sana vermemi istiyorsun ha?! Vallahi eğer onu öldürmüş olsaydın sizden hiç birinizi sağ bırakmazdım. Resulullah'ın elçisi öldürülür mü hiç?!"dedi.

Allah, birden kalbimi ve üzerinde bulunduğum hali değiştirdi. Gönlümü İslam'a açtı. Araplar da Arap olmayanlar da bu gerçeği tanımakta, sen ise hala muhalefet edip durmakta, ona karşı koymaktasın! diyerek kendi kendimi kınadım, Neca-şi'ye: "Ey hükümdar! O, gerçekten böyle bir peygamber midir? Sen onun böyle Allah elçisi olduğuna şehadet ediyor musun?" diye sordum. Necaşi: "Yazıklar olsun sana ey Amr! Evet ben onun Allah tarafından gönderilmiş bir peygamber

olduğuna şe-hadet ediyorum. Son sözümü dinle de hemen ona tabi ol. Çünkü vallahi o muhakkak hak üzeredir ve kendisine karşı koyan herkesi yenecektir. Musa peygamberin, Firavun'a ve ordusuna galip geldiği gibi o da galip gelecektir!" dedi.

"Öyle ise, sen, benim ona İslamiyet üzerine biatimi alır mısın?" diye sordum. Necaşi "olur" dedi ve elini uzattı. Ben de Islamiyet üzerine ona biat ettim. Necaşi benim için büyük bir tas getirtti. Burnumdan akan kanı yıkattı, bana yeni bir elbise giydirdi. Çünkü burnuma dolan kanı silerek elbisemi kirletmiştim. Bundan sonra Necaşi'nin yanından ayrılıp arkadaşlarımın yanına vardım. Arkadaşlarım, Necaşi'nin bana giydirdiği elbiseyi görünce çok sevindiler ve: "Dostun Necaşi'den istediğin şeyi koparabildin mi?" diye sordular. Onlara: "Kendisiyle daha ilk buluşmada dileğimi ifade etmeyi uygun görmedim. Kendisine ikinci ziyaretimde dileğimi ifade edeceğim" dedim.

Onlar da: "Bu görüşün yerindedir. Doğru seninkidir" dediler. Müslüman olduğumu sakladım. Bir işim için ayrılıyormu-şum gibi arkadaşlarımın yanından ayrıldım. Doğruca gemilerin bulunduğu yere, iskeleye vardım. Orada yüklenmiş bir gemi buldum. Ona bindim. Şuaybe'ye varınca orada yükü boşalttılar, ben de Şuaybe'den ayrıldım. Yanımda bir miktar harçlığım vardı. Bir deve satın alıp Medine'ye gitmek üzere yola çıktım. Merrüz Zahran'ı geçtim. Hedde'de bulunduğum sıradaydı ki, iki kişinin, benden biraz önce geçip bir konak yeri aradıklarını gördüm. Onlardan birisi çadırın içinde duruyor, diğeri ise ayakta durarak binek hayvanlarını tutuyordu. Dikkatlice baktım; Halid bin Velid'miş. O'na: "Nereye ve ne için gitmek istiyorsun ey Halid?" diye sordum. O da: "Allah'a andolsun ki tutulacak yol belli oldu. îş aydınlandı. Bu zat muhakkak ki peygamberdir. Vallahi ben hemen gidip müslüman olacağım daha ne zamana kadar ve niçin bekleyip duracağım?! Aklı başında olan kimselerden, müslümanlığa girmeyen kalmadı. Allah'a andolsun ki biz böyle oturup duracak olursak, sırtlanların inlerinde yakalandıkları gibi, Muhammed de bizi boyunlarımızdan yakalayacaktır!" dedi.

"Vallahi ben de Muhammed'in yanına gitmek ve müslüman olmak istiyorum!" dedim. O sırada Osman bin Talha çadırdan dışarı çıktı. Bana "merhaba hoşgeldin" dedi. Hepimiz bir yerde konakladık, sonra birlikte yol arkadaşlığı ederek Medine'ye geldik. Ebu Anbe kuyusunda, bir adamın, bize rastladığı

sırada "Ya Rebah, ya Rebah!" diye bağırdığını hala unutmamışımdır. Adamın bu sözünü hayra yorduk ve kazançlı çıkacağımızı anlayarak yolumuza devam ettik. Adam bize tekrar bakıp: "Mekke, artık şu ikisinden sonra idare ve kumandasını ele vermişti!" dedi. Onun böyle söylediğini kulaklarımla işittim. Sanırım ki o, bu sözüyle beni ve Halid bin Velid'i kasdetmişti. Adam, hemen ardına dünüp koşarak mescide kadar gitti. Zannımca bizim geldiğimizi Resulullah (s.a.v.)e müjdelemeye gitmişti. Zan ve tahminim de doğru çıkmıştı. Harre mevkiinde develerimizi ıhtırdık. Üzerimize temiz elbiselerimizi giydik. Sonra ikindi ezanı okundu. Kalkıp Resulullah'ın yanına vardık. Yüzü parıl parıl parlıyordu. Müslümanlar, çevresini sarmışlardı. Bizim müslüman olmamıza sevinmekteydiler. Resulullah (s.a.v.) efendimiz bizleri görünce tebessüm buyurdu. Önce Halid bin Velid biat etti, müslüman oldu. Sonra Osman bin Talha biat etti, müslüman oldu. Sonra da ben vardım. Vallahi kendimi birden Resulullah (s.a.v.)in önüne oturmuş buldum. Kendisinden utandığımdan dolayı başımı kaldırıp yüzüne bakamadım. "Ya Resulullah! Sağ elini aç da sana biat edeyim!" dedim. Resulullah elini açınca ben de biat ettim. Ve: "Geçmişteki günahlarımın bağışlanıp affedilmesi için dua et" dedim. Resulullah (s.a.v.) efendimiz de şöyle buyurdu: "Şüphe yok ki İslamiyet daha önce olanları silip yok eder. Hicret de, daha Önce olanları silip yok eder."

Vallahi, müslüman oluşumuzdan itibaren mühim işlerde Resulullah (s.a.v.) efendimiz beni ve Halid bin Velid'i ashabının hiç birinden ayırmadı."

Bu hadisi bütünüyle uzun uzadıya naklettik. Ancak son kısmını silip atmayı isterdik. Bu kısımda güya Resulullah (s.a.v.) efendimizin Halid bin Velid'le Amr bin As'ı diğer sahabilerden ayırd etmediğine dair bir yemin vardır. Öyle sanıyoruz ki eğer bu yemin gerçekten Amr bin As'a ait ise, o, bu yemininde sadık değildir. Çünkü onlar müslüman olduktan sonra Mu'te, Tebuk gazveleri Mekke-i Mükerreme'nin fethi, Hevazin ve Huneyn savaşları vuku bulmuştur. Bu savaş, gazve ve fetihlerde Peygamber efendimiz Halid bin Velid'le Amr bin As'ı; Ali bin ebi Ta-lib'e, Zübeyr bin Avvam'a, Ebu Ubeyde Amir bin Cerrah'a, Sad bin Ebu Vakkas'a denk tutmamıştır. Yoksa ne diye Mu'te savaşında bayrağı ilk önce Abdullah bin Revaha'nm, sonra Zeyd bin Harise'nin, sonra Cafer bin ebi Talib'in taşımasını emretmişti?! Bayrağı taşıyacak kimse kalmadıktan sonradır ki Halid bin Velid bayrağı eline alıp taşımaya başlamıştı.

Bu yeminin mahiyeti ne olursa olsun, bizzat Amr bin As'ın İslam'a giriş hikayesinden de ve kendisinin bu konuda söylediklerinden de anlaşıldığı gibi kendisiyle arkadaşları evvel emirde bir çıkar uğruna müslüman olmuşlardır. Fakat bilahare iman sevgisi kalplerine yerleşmişti. Şu Amr bin As değil midir ki: "Bütün Kureyşliler müslüman olsalar dahi ben müslüman olmam!" demiş, sonra da Necaşi'yi mü'minlere karşı kışkırtması için kavminden bazı adamlarla birlikte Habeşistan'a gitmeyi önermiştir! Fırsat bulduğu takdirde Resulullah (s.a.v.)in Necaşi'ye gönderdiği elçisi Amr bin Umeyye ed-Damiri'yi Öldürmek istemiş, bu sebeple de Necaşi onu tokatlayarak burnunu kırmıştı. îşte bu tokat onu uyararak hakka yöneltmişti. Ya da Necaşi'nin gazabı onu ikaz ederek İslam'a yöneltmişti. Onun anlattığı olaylarda Peygamber efendimizin Allah tarafından korunmuş olduğunu müşahade ettiğini delalet eden herhangi bir şey yoktur. O böyle bir şey görmüş değildir. Bu sebeple deriz ki onun İslam'a girişi dünyevi çıkar uğruna olmuştur. Belki de İslam'a girdikten sonra kalbine İslam nuru ve sevgisi nüfuz etmiş, bundan sonra kuvvetli bir imana sahip olmuştur.

Bizim bu konuda tercih edeceğimiz görüş budur. Amr bin As'ın kıssasında yer alan ifadelerden anlaşıldığına göre o savaşta ön sıralarda yer almaz, kendisini tehlikeli yerlere gitmekten alıkoyarimş.

Bedir Savaşına müşriklerle beraber katılmış ancak kendini kurtarmıştır. Uhud savaşına, Hendek savaşına katılmış yine kendini kurtarmıştır. Öyle anlaşılıyorki o hiç bir kimseyi öldürmemiş ve müslümanlarla karşı karşıya gelip savaşmamıştır. Ancak savaşlarda strateji tayin etmiş, ya da savaş için gerekli tedbirleri almıştır. Nitekim hidayet önderi Ali bin ebi Talib ile Muaviye'nin savaşında da, asilere karşı yapılan savaşta da hep tedbir almış ve strateji tesbit etmiştir. Onun ve Halid bin Ve-lid'in diğer sahabilere nisbetle işgaletmiş oldukları sahabilik mertebesi hakkında gerekli açıklamalar ileride verilecektir.

Arap Beldelerinin Durumunu Öğrenmek İçin Göreve Çıkarılan Seriyyeler

Peygamber (sav) efendimiz, özellikle kendilerinden emin olmadığı bazı Arap bedelerinin ve kabilelerinin durumlarını araştırmaları için bir takım seriyyeler

oluşturup göreve çıkardı. Şuca'bin Veheb'i 24 kişilik bir seriyye ile Hevazin kabilesine gönderdi. Onlara hücum etmelerini emretti. Bunun üzerine seriyye yola çıktı. Geceleri yol yürüyor, gündüzleri gizleniyorlardı. Aniden Hevazinlileri bastırdılar. Şüca', arkadaşlarına, hücumu daha fazla ileriye götürmemelerini işaret etti. Böylece bir çok davarı alarak Önlerine katıp Medine-i Münevvere'ye getirdiler. Seriyyedekilerden her birine 15 deve pay düştü. Sonra Hevazinliler müslüman olarak Peygamber efendimizin yanına geldiler. Emirleri, Şüca'ın seriyyesi tarafından esir alınan adamlarının iadesini istedi. Peygamber efendimiz de esirleri onlara iade etti. Hafız Ibn Kesir'in, tarihindeki rivayetine göre Peygamber efendimiz, bu seriyyeyi göndermeden önce Mecid taraflarına bir seriyye göndermiştir. Necid'e gönderilen seriyye-deki adamlar arasında Abdullah bin Ömer de vardı. Onlar da bir çok develeri ele geçirip Medine'ye getirdiler. Her birine 12 deve verildi.

Kudaa Oğullarına Gönderilen Seriyye

Peygamber (sav)in seriyyeleri, Şam topraklarına komşu mıntıkaları kontrol etmek ve durumlarını öğrenip gaza keşfi yapmak için göreve çıktılar. İlk olarak Peygamber efendimiz Ka'b bin Umeyr el-Gıfariyi Şam mmtıkasmdaki Kudaa oğullarına 15 kişi ile birlikte gönderdi. Bu seriyye, Kudaalılardan büyük bir kalabalıkla karşılaştı. Onları İslama davet ettiler, fakat onlar bu davete icabet etmediler. Aksine ok atarak karşılık verdiler. Resullullah'm sahabileri, kendilerine ok atılmaya başlandığım görünce, onlara karşı şiddetli bir savaşa giriştiler. Sayıları azdı. Müşrikler sayıca çok olduklarından dolayı oıları yendiler. Nihayet bu seriyyedeki mücahidler islam daveti yolunda şehit oldular. Bu şehitler arasında ağır yaralı bir mücahid de vardı. Oyleki kendisinin de diğer arkad; şiarıyla birlikte öleceğini zannetmişti. Ancak gece olunca ayağa kalkıp yola düştü. Yaralı vaziyette Resulullah (sav)'e ulaştı. Peygamber efendimiz müminleri şehit düşüren Kudaa oğullarının üzerine yeniden bir seriyye göndermek istediysede bu yaralı mücahid, onların çölde başka taraflara gittiklerini söyledi.

Adamın biri çıkıp da "Resulullah (sav) efendimiz ne diye büyük sayıdaki müşriklere karşı az sayıdaki mücahidleri seriyye-ler halinde gönderiyordu? Halbuki bu mücahidleri seriyyeler halinde gönderiyordu? Halbuki bu mücahidlerin onlarla baş edebilecek güçleri yoktu. Hepsi ya da büyük bir çoğunluğu şehit düşüyorlardı?!" diye sorabilir.

Buna cevaben deriz ki: Peygamber (sav) efendimizin göndermiş oludğu seriyyeler başlangıçta tebliğ ve davet vazifesiyle yola çıkıyorlardı. Ancak onlar bu davete icabet etmeyen ve fırsat buldukları takdirde mü'minleri öldüren katı yürekli kafirlerle karşılaşıyorlardı, işte şu sonui cu seriyyede de görüldüğü gibi mücahitler başlangıçta müşrikleri İslama davet etmişler fakat o müşrikler bu daveti reddetmiş sonra da seriyyenin üzerine ok atmaya, daha sonra da onları öldürmeye başlamışlardı. Bu seriyyedeki mücahidler savaş için değil, aksine Peygamber efendimizin risaletini tebliğ ve hakka davet etmek için yola çıkmışlardı.

MU'TE SAVAŞI

islamiyet, ışığın yayılması gibi etrafa yayılıyordu. Şam, Arap beldelerinden uzakta değildi. Hatta Şam'da Arap kabileleri vardı. Gassaniler de bu kabilelerden biriydi, tslamiyetin ışığı etrafa yayıldığndan dolayı bu ışık yakınlardaki mıntıkaları da kapsamına alıyordu. Şam araplarmdan bir kısmı İslama girmişlerdi. Ya da Arapların müslüman olanlarının bir kısmı Şam'a sefer etmişlerdi.

Bu müslümanlarm sayısı az ise de Hıristiyanlar onlardan rahatsız olmaya başlamışlardı. Şam'da İslama giren kimseleri Romalılar öldürmüşlerdi. Şu halde Peygamber (sav) efendimizin ve sahabilerinin, fitneyi ortadan kaldırmak amacyıla dinlerinden fitneye düşürülen bu zayıf ve güçsüz mü'minleri himaye etmeleri gerekiyordu. Kital risalesinde îbn Teymiye bu konuda şöyle der: "Peygamber (sav) efendimiz, Bizarısın Şam valisi tarafından müminlerin öldürülmesinden sonra Mu'te savaşına

niyetlenmiş ve bunun için sefere çıkmıştır. "

Mu'te savaşının sebeplerinden biri işte budur. Bu savaşın başlatılmasına sebep olan daha güçlü bir sebep vardı ki, o da şudur: Resulullah (sav) efendimiz Şam'daki Bizans valisine Haris bin Umeyrel-Ezdi'yi bir mektubuyla birlikte elçi olarak göndermişti. Şurahbil bin Amr el-Gassani bu elçiyi' yakalamış/elini ayağını bağlamış, sonra da boynunu vurmuştu. O zamana kadar Resulullah (sav)

efendimizin elçilerinden hiçbiri öldürülmüş değildi. Bu elçisinin öldürülmesi haberini alan Peygamber efendimiz çok üzülmüş ve Kafirlere karşı gazaplanmiştı. Bu hıyanete karşı kuvvetle çıkması gerekirdi. Düşmanı Bizanslılar da olsa bu işten geri durması layık değildi. Çünkü onlar, mü'minleri dinlerinden ötürü fitneye düşürmüşler bir kısmını öldürerek, diğerlerinin İslama girmelerine engel olmuşlardı. îs-lama girmek isteyen kimselere korku salmışlardı. Çünkü Peygamber efendimizin elçisini öldürmüşlerdi. Şu halde Peygamber efendimizin bu hıyanete karşı mukavemet göstermesi gerekiyordu. Zira susması, iman ehli için, hatta bütün Araplar için bir zillet olacaktı. Onlar hak davetini yayma süreci içinde ve halkları zorbalara karşı himaye etme konumundayken böye bir zorbalığa karşı susmaları elbetteki doğru olmazdı.

îşte bu sebeple hicri 8. senenin cemaziyel evvel ayında Resulullah (sav) efendimiz üç bin kişilik bir orduyu Şam'ın "Belka" mıntıkasına gönderdi. O zamana kadar teşkil edilen islam ordularının sayıca en fazlası bu idi. Bu ordunun başına Zeyd bin Harise'yi komutan olarak tayin etti. Eğer Zeyd şehit düşecek olursa, yerine Cafer bin ebi Talib komutan olacaktı. Cafer şehit düşerse, yerine Abdullah bin Revaha geçecekti. Oda şehit düşecek olursa müslümanlar, kendi aralarından beğendikleri bir kimseyi komutanlığa seçeceklerdi. îşte bu minval üzere islam ordusu Peygamber efendimizin yanından ayrılıp yola koyuldu. Nihayet Şam bölgesine varıldı. Müslümanlar, Herakliu s'un yüz bin kişilik bir orduyla Belka gerilerine inmiş olduğunu ve onun kuvvetlerine Hıristiyan Arapların da katılarak sayılarının ikiyüz bine ulaştığım haber aldılar. îslam ordusu ortaya çıkan bu manzarayı değerlendirince düşmanın silah ve sayı bakımından üstünlüğü bazı mücahidlerin paniğe kapılmalarına yol

açtı. Ve: "Durumu Resulullah (sav)'e yazalım. Düşmanımızın sayısını ona bildirelim. Ya bize destek kuvvet göndersin, ya da Medine'ye geri dönmemizi emretsin" dediler. Onların böyle mü-tereddidane konuşmalarını işiten Abdullah bir Revaha gelip karşılarına dikilerek şöyle dedi:

"Ey millet! Vallahi, sizin şimdi istememiş olduğunuz şey, ar-zulayıp elde etmek için sefere çıktığınız şehitliktir! Biz, insanlarla ne sayıca, ne silahça, ne de at süvarice çokluk olduğumuz için değil, Allah'ın bizi şereflendirdiği şu din kuvvetiyle savaşıyoruz. Gidiniz, çarpışınız! Bunda, muhakkak iki iyilikten biri;

ya zafer, ya da şehitlik vardır." Onun bu sözlerini, bu imanlı ve güçlü hitabını dinledikten sonra mücahidler: "Vallahi Abdullah bin Revaha doğru söyledi" dediler.

Sayıları ikiyüzbini bulan Bizans ordusu Öne geçti ve Allah'ın

şu buyruğuna iman eden islam ordusu da karşıya geçti: "Nice az bir topluluk var ki, Allah'ın izniyle çok topluluğa galip gelmiştir. "

Evet, mü'minler kendi azlıklarından ve düşmanın çokluğundan korkmaksızın ileriye doğru hamle yaptılar. Resulullah (sav)'in sancağını taşıyan Zeyd bin Harise safların önüne geçti. Sağ cenahta Kutbe bin Katade adında Uzre oğullarından bir adam komutan olarak bulunuyordu. Sol cenahta da Ubaye bin Malik isminde Ensardan bir adam komutan olarak bulunuyordu. Müslümanlar Belko köylerinden en uzak olan birinde bulunuyorlardı. O köyde Bizanslılarla karşılaştılar. Başlangıçta mü'minler düşmanın sayı çokluğundan ve silah fazlalığından dolayı endişeye kapıldılar. Ama Bizans askerleri de mü'minle-rin iman kuvvetinden irkilmişlerdi. Ne var ki, bilahare mü'minler düşmanın maddi üstünlüğünden duymuş oldukları korkuyu yendiler, ancak Bizanslılar rablerinin huzuruna çıkmayı en sevimli bir buluşma sayan mü'min bir orduyla karşı karşıya gelmenin korkusunu henüz yenememişlerdi.

Nihayet iki ordu karşı karşıya geldi. Bunlardan biri imanlıydı. Bizans valisinin Öldürdüğü müslümanları savunmak ve Resulullah (sav) efendimizin elçisinin öldürülmesi nedeniyle küçük düşürülen islamm haysiyetini ve Arapların onurunu müdafaa etmek uğruna bu imanlı ordu, hücum ediyordu. Sayı ve teçhizat bakımından üstün olan Bizans ordusununsa, bu hücumda

güttüğü herhangi bir amaç yoktu. Ancak manevi kuvvetle te'yid edilen bu mücahidleri geri püskürtmeyi amaçlıyorlardı. Bu nedenle ordunun sembolü olan sancaktarı öldürmeye yöneldiler. Düşmanın hücumları arttıkça sancaktara yaptıkları hamleler de artıyordu. Müslümanlar sancaktara hücum edilmesinden korkuyorlardı: "O, havadan konuşmaz O (na inen Kur'an veya onun söylediği sözler), kendisine vahyedilen vahiyden başka bir şey değildir" mealindeki ilahi tavsife mazhar olan Resulullah (sav) efendimiz, orduyu uğurlarken onlara, sancaktarların düşmanın ilk hedefi olacağını ilham etmişti. Bu sebeple

sancaktarlığı önce -imanının kuvvetli oluşundan dolayı ve insanların, şerefin ancak iman ve salih amelle elde edilebileceğini anlamalarım sağlamak için- Zeyd bin Harise'ye vermişti. Sonra şayet Zeyd şehit düşerse sancağı Ebu Talib oğlu Cafer'in almasını emretmişti. Cafer ki iki defa hicret etmişti. Sancaktarlığı ikinci planda Cafer'e vermesindeki amacı da peygamber

efendimizin, kendi akrabalarını şerefli gayeler için kayırmadığı hissini insanlara vermekti. Şayet Cafer de şehit düşerse yerine sanckatarlığa Abdullah bin Revaha'nm geçmesini emretmişti. Abdullah bin Revaha'nın şehit düşmesinden sonra sancağı kimin alacağını belirtmemişti. Peygamber efendimiz sancağı ele alacak kumandanları seçerek isimlerini bildirdiği halde Halid bin Velid'i zikretmemişti. Çünkü Halid İslama yeni girmiş bir şahsiyet idi.

Bizans ordusunun hedefi, hücuma geçen mücahidleri geri püskürtmekti. Bu nedenle başta komutanlara hücum ettiler. Ve yegane hedefleri de komutanlar ve sancaktarlardı. Onları birer birer şehit düşürdüler. Mü'minler ordusunun hedefi de, dinlerinden dolayı fitneye düşürülüp Bizanslılar tarafından öldürülen mü'min kardeşlerinin intikamlarını almaktı. Zorlu bir savaş oldu. Öyle ki Halid bin Velid, o gün elinde altı kılıcın parçalandığını ve elinde sadece Yemen yapısı bir palanın kaldığını söylemiştir. Halid bıçağın kaymağı kesişi gibi o gün müşrikleri palasyıla kesiyordu. Peygamber (sav) efendimiz tarafından tayin edilen o büyük kumandanlar bir çok Yahudi ve Hıristiyan kafirlerini öldürmedikçe sancağı ellerinden bırakmıyorlardı. Resulullah (sav) efendimizin sevgilisi ve sancaktan Zeyd, çok sayıda müşriki öldürmeden şehit düşmemişti.

Resulullah (sav) efendimizin hamisi Ebu Talib'in oğlu Cafer o kadar şiddetli savaşmıştı ki, atının artık kendisini taşıyamı-yacağını hissetmiş, bu sebeple atından inerek piyade olarak savaşmıştı. Resulullah (sav)'in sancağını da sağ elinde taşıyordu. Kafirler sağ elini kesince sancağı sol eline aldı. Sol elini de kestiklerinde sancağı kucağına aldı ve nihayet şehit düştü. Her iki kolu kesildiğinden dolayı Peygamber efendimiz ona cennette uçan iki kanatlı manasına gelen "Cafer-i Tayyar" lakabını takmıştı.

Önceki iki arkadaşı gibi Abdullah bin Revaha da tereddüt etmek sizin sancağı eline aldı ve yıldırım gibi kafirlerin üzerine aktı. Savaştı, nihayet şehit düştü. Mü'minlerin sancağının yere düşmesi yakışık almazdı. Fakat Sabit bin Akram

bin Aclan mecbur kalıp sancağı eline aldı, ama sancaktarlığa layık olmadığını hisseti ve şöyle dedi: "Ey müslümanlar topluluğu! Aranızda anlaşıp bir sancaktar seçin." Mücahidler hep birlikte: "Sancaktar sen ol! dediler". O da: "Ben bunu yapacak durumda değilim!" diyerek reddetti. Bundan sonra da Halid bin Velid'in sancaktar olması hususunda mü'minler görüş birliğine vardılar. Halid sancağı eline aldı. Keskin kılıcıyla kafirlerin boyunlarını keserek savaşmaya başladı. Fakat o idrakli kumandan, o ana kadar her ne kadar saldırının mü'minler lehinde geliştiğini görmüşsede müşriklerin hücumları sonucunda mü'minlerin sancaktarlarını öldürdüklerini de değerlendirmek gerektiğini anlıyordu. Bu sebeple Bizanslılarla Hıristiyan Arapların ve Yahudilerin sayılarının çokluğunun savaşı uzatacağını anlamıştı. Her ne kadar sabırlı, imanlı ve manevi güce sahip iseler de az sayıdaki mü'min topluluğu uzun süre savaşmaya tahammülü yoktu. Bu sebeple Halid, düzenli bir geri çekilmeye zemin hazırlamak için orduyu geriye doğru çekti. Bu esnada Bizans kuvvetlerinin bir kısmı araplardan koptu. Hatta bazıları geri çekilme esnasında Halid 'in kuvvetlerine katıldılar.

îbn îshak'm anlattığına göre o esnada kahine bir kadın, bir kehanette bulunmuş ve Peygamber efendimizin ordusunun Mu'te'den geri döndüğünü işittiğinden kavmine şöyle demiş: Basiretli ve idrakli, bakışları gazaplı, atları peşpeşe süren, bulanık kanlar akıtan bir kavmin gelmekte olduğunu söylüyor ve sizi uyarıyorum!"

Onun bu sözleri üzerine kavmi tedbir alarak Lahum oğullarından ayrılmışlar ve o gün Araplara katılan salebe oğullarıyla birlik olmuşlardı. Halid'in ordusu geri gelirken bunlarda Bizanslılardan kopmuş ve kendi mıntıkalarına geri dönmüşlerdi.

Her ne kadar sayıca çok idiyse de sağlam bir yapıya sahip olmadığından dolayı Bizans ordusu kendi içinde tutarlı değildi. Çoklukları kendilerine yarar sağlamadı. Müslümanlar onlardan kurtuldular. Her ne kadar ağır yaralar aldılarsada canlarını onlardan kurtarabildiler. Halid, kafirlerin çokluğunu gördüğünde ordusunun sağını soluna, solunu sağına, arkasını önüne, önünü de arkasına alarak değiştirdi. Böylece Bizanslılar, islam ordusuna takviye kuvvetler geldiğini zannettiler. Bu sebeple Cenab-ı Allah, müslümanlarla karşılaşmamaları için kalplerine korku düşürdü. Kendi canlarını kurtarmayı tercih ettiler. Geri dönmekte olan islam ordusunu takibe girişmediler. Biraz ganimet alarak

dönmeyi daha uygun gördüler. Halid de iman ordusunu peşine katarak salimen medine-i Münevvere'ye döndü. Bu savaşta sadece 12 şehit verilmişti. Üçü sancaktarlar olan Zeyd bin Harise, Cafer bin ebi Talib ve Abdullah bin Revaha idi. Dokuzu da diğer mücahidlerdendi. Fakat Medine-i Münevvere halkı ordunun, savaştan sadece Peygamber efendimizin kumandası altında geri dönüşüne alışık idi. Diğer kumandanların komutası altında geri dönüşüne alışık değildi. Müşrikler islam ordusuna darbe vurmuşlar, kimini yaralamış, kimini şehit düşürmüşlerdi. İslam ordusu bu savaştan, firar etmişçesine geri dönmemişti. Hatta yaralanan mücahidler bile müşriklere üs-tüste saldırılarda bulunmuşlar, dönerken dahi Hamraül Esed mevkiine kadar müşrik ordusunu takip etmişlerdi. Müşrikler onlarla yeniden karşılaşmamak için geri dönmeye razı olmuşlardı.

Medine-i Münevvere halkı basiretli kumandan Halid'in komutası altındaki islam ordusunun geri çekilip ricat etmesini beğenmemişti. Çünkü onlar böyle bir duruma alışık değillerdi. Bu ordudaki neferleri firariler olarak adlandırmışlardı. Hatta çocuklar bile askerlerin yüzlerine toprak savurmuşlardı. Resu-lullah (sav) efendimiz orduyu karşılamaya çıktığında Cafer bin ebi Talib'in çocukları dışındaki diğer çocukların, askerlerin yanından uzaklaştırılmasını emretmişti. Sadece Cafer'in çocuklarını bağrına basmış. Bu mücahidlere -bazı sahih hadis kitaplarında nakledildiği gibi- "saldırganlar" ya da "Kan akıtıcılar" demişti. Peygamber efendimiz bunları, başka bir birliğe katılanlar" adıyla adlandırmıştı ki bunlar müslümanlarm birliğiydi. Şu ayet-i kerime, Mu'te savaşından ricat eden mü'minlere tam tamına uymaktadır:

"Ey inananlar, inkar edenlerle toplu halde karşılaşırsanız onlara arkalar(ınız)ı, dondür(üp kaç)mayın. Kim o gün savaşmak için bir tarafa çekilmez, ya da başka bir birliğe katılmak dışında arkasını döner (kaçar)sa o, Allah'tan bir gazaba uğrar,

onun yeri cehennemdir, o ne kötü varılacak bir yerdir!" (Enfal: 15-16)

Mü'minler bu savaşta arkalarını dönüp kaçmadılar. Sadece geri çekilip Peygamber efendimizin birliğine katılmak istediler. Ve bu ayet-i kerimenin istisnai hükmünün kapsamına girdiler. Yoksa yasağının şümulüne dahil olmadılar.

Mu'te Savaşının Sonucu

Bu savaş, müslümanlarm kafirlere av olmadan, kalabalık düşman ordusunun pençesine düşmeden kurtulmalarıyla sona erdi. Bu da onlar için apaçık bir zafer olarak yeterdi. Peygamber (sav) efendimiz daha savaş sona ermeden ne şekilde sona ereceğini anlamıştı. Halid bin Velid'in kumandayı ele aldığını

öğrendiğinde: "Sancağı Allah'ın kılıçlarından biri taşımaya başladı. Onun vesilesiyle Cenab-ı Allah fethi müyesser kılacaktır" dedi. Askerlerin ganimet a\araV gen fe^fcYsîYkfc \<xı\ almaları şeklinde bu savaş sona erseydi. Peygamber efendimiz buna fetih adını vermeyecekti. Bazı siyer yazarlarının anlattıklarına göre savaş selametle sonuçlanmış ama zaferle sonuçlanmamıştır. Ancak bazı sebeplerden ötürü biz bu savaşın zaferle sonuçlandığına inanmaktayız:

1- Peygamber (sav) efendimiz bu savaşa fetih adını vermiştir. Bu savaştan Medine-i Münevvereye dönen mücahidlere de "saldıranlar" adını vermiştir.

2- Müslümanlar, düşmanın hayvan sürüsünü Önlerine katıp götürmüş, ama hiçbir şeylerini aRnamışlardı.

3- Müslümanlardan 12 kişi şehit olmuştu, ama düşmanın kaç askerinin Öldürüldüğü bilinmiyordu. Müslümanların şehitleri, onların Ölenlerine nisbetle çok az sayıdaydı. Böylece kuvvetli bir zafere eren müslümanlar kafirlerin davasını alçaltmış, Allah'ın kelimesini yüceltmişlerdi.

Bu savaşın neticesiyle ilgili olarak Hafız bin Kesir, tarihinde şunları söylemektedir:

"Bu gerçekten büyük bir hadise idi. Birbirlerinin dinlerine düşman olan iki ordu karşı karşıya geliyor, bunlardan birinin sayısı çok az olup Allah yolunda

savaşıyordu; sayısı üç bini geçmiyordu. Diğer grup ise kafirdi, sayısı ikiyüz bin savaşçı civarındaydı. Bu ordunun yüzbin askeri Bizanslılardan, yüzbin askeri de hıristiyan araplardan meydana gelmişti. Bunlar, müs-lümanlara saldırıp hücum ediyorlar, bununla birlikte müslü-manlardan sadece 12 kişi şehit oluyor, müşriklerden de büyük bir çoğunluk ölüyordu, işte islam kumandanlarından biri olan Halid bin Velid elinde dokuz kılıcın parçaladığını söylüyor. Sonuçta elinde sadece bir Yemen yapısı pala kaldığını ifade ediyor. Dokuz kılıcı parçalandığına göre o kılıçlarla kaç düşmanı öldürdüğünü varın siz düşünün.

Kalplerinde Kur'an-ı Kerim taşıyan diğer bahadır ve kahramanların ne kadar müşrik öldürdüklerini söylemeye gerek yoktur. Bu mücahidler, putperestleri mahvetmişlerdi. O zaman ve her zaman da Rahman'm laneti o putperestlerin üzerine olsun. Mücahidlerle din düşmanlarının arasında geçen savaş hakkında bakınız cenab-ı Allah ne buyuruyor:

"Karşılaşan şu iki toplulukta sizin için bir ibret vardır: Bir topluluk Allah yolunda çarpışıyordu, öteki de inkarcı (idi ki), bunlar o (müslüma)nları açıkça, gözleriyle kendilerinin iki misli görüyorlardı. Allah dilediğini yardımıyla destekler. Elbette bundan gözleri olanlar için bir ibret vardı." (ah imran: 13)

Bu hadisede Cenab-ı Allah'ın şu ifadesinin gerçekleştiğini görüyoruz: Yirmi sabırlı müslüman ikiyüz düşmanı mağlup eder. Yüz sabırlı müslüman bin düşmanı mağlup eder. îman ve sabır kuvveti kendisinde mevcut olan sabırlı mü'min yüz düşmanı mağlup eder. Nitekim Mu'te savaşında üç bin mücahid, ikiyüz bin düşmanı mağlup etmiş ve Cenab-ı Allah'ın şu kavli şerifi gerçekleşmişti:

"Ey Peygamber, müminleri savaşa teşvik et. Eğer sizden sabreden yirmi kişi olsa, (onlar) ikiyüz (kafir) yenerler. Çünkü o kafirler, anlamaz bir topluluktur." (Enfai: 65) Gerçek olanda budur.

Mu'te savaşı, islam ordusunun Arap yarımadasından çıkıp Bizans hakimiyetinin hüküm sürdüğü topraklara girdikleri ilk savaştır. Sonuç bu şekilde de tahakkuk etmiş olsa, Allah'ın izniyle zafer, hakkın ordusuna nasib olmuştur. Bundan sonraki Yermuk savaşıyla Hulefa-i Raşidin devrindeki diğer savaşlarda

da hakkın ordusu zaferi elde etmiştir. Koyunların arslanlarm önünden kaçtıkları gibi düşman orduları da hakkın ordusunun önünden kaçmıştır. Arap yarımadasındaki ilk zafer, Bedir savaşında elde edildiğine göre Arap yarımadası dışındaki ilk zafer de Mu'te savaşında elde edilmiştir. Bu, sonucu olmayan bir başlangıçtı. Ya da haberi olan bir mübteda idi.

Zatüsselasil Serriyyesi

Resulullah (sav) efendimiz üç bin kişilik ordusunu Bizanslıların müslümanlara yapmış oldukları fitneyi önlemek ve Peygamber efendimizin elçisini öldüren Gassanileri tedip etmek için Şam taraflarına göndermişti. Buna karşı Bizanslılar da yüzbin kişilik bir ordu teşkil etmiş, bu orduya araplardan da yüzbin kişilik bir kuvvet katılmış ve toplam ikiyüzbin kişilik bir ordu islam askerlerinin karşısına çıkmıştı. "Beni Lahum" "cüzüm" ve "Tayy" kabilelerinden olan gayri müslim araplar Bizanslılara takviye olmuşlardı. Fakat Allah yolunda savaşan grup muzaffer olmuştu. Nitekim biz bunu önceki sayfalarda da anlattık. Fakat Peygamber efendimizin ve beraberindeki saha-bilerin şu din düşmanı arapları tedip etmeksizin rahat bırakmaları doğru olmayacaktı. Nitekim bu hususta Cenab-ı Allah şöyle buyurmuştu:

"Bedevi Arapları (Çöl Arapları), küfür ve iki yüzyülükçe daha yaman- ve Allah'ın Resulüne indirdiği şeylerin sınırlarını tanımamaya daha müsaittirler." (Tevbe: 97)

Şu halde onların daha fazla kötülük yapmalarını engellemek için Peygamber efendimizin tedbir alması gerekiyordu. Bunun için de dilinin fesahat ve tatlılığı ile Arapları kendine ısındırması için, Amr bin As'ı bir seriyyenin başında gönderdi. Amr, alarm verdikten sonra yola koyuldu. Dili tutuk ve iyi ko-nuşamıyan bir adama rastladı. Amr (r.a.) şöyle dedi: "Amr'ın dilini fasih olarak yaratan Allah, bu adamın da dilini tutuk

yaratmıştır. Sübhanallah." Önce de söylediğimiz gibi Amr'ın bazı çöl Araplarıyla

ilişkisi vardı. Yanında az sayıda müslüman asker vardı. Yola koyulduktan sonra "Cüzüm" mevkiine varıp "selasil" suyunun yanına konakladı. Ancak dilinin açıklığı ve tatlılığına rağmen kimseyi kendine taraftar kılamadı. Abdullah bin Revaha gibi güzel konuşup, askerlerden iki güzel neticeyi yani ya gaziliği yada şehitliği isteyemedi. Düşmanın fazla sayıda olduğunu görünce de ürktü ve bir şey yapamadı. Kendisine takviye kuvvetler göndermesi için de Resulullah (sav) efendimize haber göndermesi için Resulullah (sav) efendimize haber saldı. Beklemekteyken Peygamber efendimiz kendisine muhacir ve ensardan oluşan, aralarında Ebu Bekir ve Ömer gibi yüksek şahsiyetlerin bulunduğu bir destek birliği gönderdi. Birliğin başında, bu ümmetin emini olan Ebu Ubeyde Amir bin Cerrah bulunuyordu. Amr'ın kalbinde riyaset sevgisi harekete geçti.

Nitekim Osman hazretleri kendisini azlederken de bu riyaset sevgisi harekete geçmişti. Hz. Ali zamanında da o böyle bir duyguya kapılmıştı. Amr, Ebu Ubeyde'ye: "Sen sadece bana yardım için geldin" diyerek kendisinin komutan olduğunu söyledi. Halbuki Amr, muhacir ve ensardan oluşan bir ordunun başında değil de durumu öğrenmek ve bazı taraftarlar toplamak için öncü bir kuvvetin başında gönderilmişti. Ebu Ubey-de'nin, komutanlığı Peygamber efendimizin emri olmaksızın -Amr bin As'a vermesi düşünülemezdi..Çünkü Amr islamiyete yeni girmiş bir şahsiyetti. Ancak tartışma uzayınca Ebu Ubey--de kumandanın kendisinde kalması yolundaki arzusunda diretmedi. Aksine "Benim emrimdekilerin kumandası bana, senin emrindehilerin kumandası da sana ait olsun" dedi. Fakat Amr Bin As, kendi görüşünde ısrar ederek "Sen sadece yardıma geldin" deyip Ebu Ubeyde'nin komutanlığını kabul etmedi. Neticede mü'minin takvası ve seçkin insanın basireti burada belirdi ve Ubeyde şöyle dedi: "Ey Amr! Resulullah (sav) efendimiz bana, asla ihtilafa düşmeyin diye buyruk verdi. Eğer sen bana isyan edersen ben sana itaat ederim."

Amr bin As'ın İslama yeni girmiş olduğu sıralardaki durumu işte buydu. Hz. Osman tarafından azledildiğinde Mısır valiliğini bırakmamak istediği zamandaki durumu da böyleydi. Hz. Ali'ye karşı Muaviye ile işbirliği yaparken de böyle bir tavır takınmıştı. Çünkü o, Hz. Ali'nin kendisine emirlik vermeyeceğini biliyordu.

Neticede islam ordusu Bizanslılara destek vermiş olan bedevi arapları tedip edip kovmaya başladı, islam ordusu içerilere kadar girdi. Hangi kabilenin yanına varıyorsa o kabile, islam ordusunun önünden kaçıyordu. Müslümanlar sadece bir

defa çarpıştılar ve çarpıştıkları kabilenin mensupları da önlerinden kaçıp gittiler. Böylece Bedevi Araplar te'dip edilmiş oldular, îs-lamın kelimesi Önce de olduğu gibi üstün olarak zuhur etti. Böylece bu seriyyenin amacı da gerçekleşmiş oldu.

Ebu Ubeyde'nin Seriyyesi

Hicri 8. senenin Recep ayında Resulullah (sav) efendimiz üç-yüz kişinin başında kumandan olarak Ebu Ubeyde'yi Kızıldeniz sahilindeki kabilelere islam davetçisi olarak gönderdi. Aynı zamanda bu seriyye, oralardaki kabilelerin durumunu da Öğrenecekti. Seriyyenin mücahidleri arasında Hattab oğlu Ömer hazretleri de vardı. Bu sahabiler yolda şiddetli bir açlığa maruz kaldılar. Yiyecek bir şey bulamayınca ağaç yapraklarını yemeye başladılar. Kays bin Sad, bir deve satın alarak kesti ve mü-cahidlere yedirdi. Sonra da geri döndüler ve savaş durumuyla karşılaşmadılar. Zaten savaşmak için değil, İslama daveti yaymak ve kabileler arasında neler olup bittiğini anlamak için gelmişlerdi.

Ebu Katade'nin Seriyyesi

Yine hicri 8. senenin şaban ayında Resulullah (sav) efendimiz, 15 kişilik bir kuvvetin başında Ebu Katadeel-Ensari'yi Ga-tafan taraflarına gönderdi.

Gatafanlılar, hendek gazvesinde Kureyşlilere yardım eden ve İslama karşı sert bir tavır takınan bir kabileydi. Hayber savaşında da Yahudilere yardım etmek istemişlerdi. Mu'te savaşında Bizans ordusuna yardım edenler arasında Gatafanlılar da vardı. Ebu Katade, az sayıdaki mücahidlerle birlikte bu kabilenin üzerine gitti. Peygamber (sav) efendimiz onları ansızın bastırmalarını emretmişti. Bu sebeple Ebu Katade ve seriyyesi geceleyin yürüyor, gündüzleri

gizleniyorlardı. Nihayet onlarla karşılaştılar ve Gatafanlılardan büyük bir topluluğun üzerine saldırıp onları kuşatma altına aldılar. Şiddetli bir çarpışmadan sonra bir kısmını öldürüp davar ve koyunlarını önlerine katıp Medine-i Münevvereye 15 gece sonra döndüler. Şüphesiz ki, bu .seriyyenin amacı, Arap yarımadasını dolaşmak ve gidilen her yerde İslama davet etmekti. Yoksa savaşmak için gitmemişlerdi. Aksine uzak ve yakın yöreleri tanımak, insanların zorla değil, gönüllü olarak İslama girmeleri gerektiğini duyurmayı amaçlamışlardı.

Bundan sonra Peygamber (s.a.v.) efendimiz Ramazan ayında Medine'ye 36 millik mesafede bulunan Ahtem mevkiine Ebu Katade el-Ensari'yi gönderdi. Maksadı Kureyşlilerin dikkatlerini başka tarafa çevirmekti. Çünkü bundan bir kaç gece sonra peygamber efendimiz Mekke-i Mükerreme'yi fethetmek üzere yola çıkacaktı. Bu seriyye Ramazan-ı şerifin onikinci gecesinde Ahtem taraflarına gitmişti.

Arap Beldelerinde İslamiyet'in Yayılışı

Arap beldelerinin uzak yakın her taraflarına islamiyet yayılıyordu. Peygamber efendimiz islam davetçilerini her tarafa gönderiyordu. Bazıları kalben inanıp iman getirerek bu davete icabet ediyor ve müminlerle güç birliği etmek için Medine-i münevvereye hicret ediyordu. Bazıları teslim oluyor, kalplerine iman girmeksizin teslimiyetlerini arzediyorlardı. iman ehli arasına katılmayan ve onlarla komşu olmayıp Peygamber (s.a.v.) efendimizin huzuruna çıkmayan, ondan islamiyeti öğrenmeyen Kur'an-ı Kerim okumayan, ya da okunuşunu dinlemeyen bazı arabiler bu durumdaydılar. İşte onlar hakkında Cenabı Allah şöyle buyurmuştu:

"Arabiler (bedeviler: "İnandık" dediler. De ki: "Siz inanmadınız. Fakat: "islam olduk" deyin (çünkü iman gönülden olur. islam ise itaat ederek barışa girmek, savaşı bırakmaktır. Savaşı bırakmakla islam olup güvene girdiniz), fakat henüz iman kalplerinize girmedi." (Hucurat u)

Arabilerin bir kısmı da müşriklerin mi, yoksa Muhammed (s.a.v.)in mi galip olacağını bekliyorlardı. Sonuca göre karar ve-receklerdia Müslümanlarla müşrikler arasında gidip geliyorlar ve tereddüt içinde bulunuyorlardı. Bozıları da küfürde tedbir alarak Peygamber efendimizin yanına gidiyor hidayet istediklerini ona açıklıyorlardı. Bu istekleri üzerine Peygamber efendimiz onlara Kur'an-ı Kerimi öğretip ezberlettirecek ve islamı öğretecek muallimler gönderiyor; ama onlar kendilerine gelen öğretmenlere hıyanet edip, öldürüyorlardı. Nitekim sayıları 70'i bulan Kur'an-ı Kerim kurrâlarmı öldürmüşlerdi. Bazıları da mü'minleri yakalayıp müşriklere satıyorlardı. Nitekim Hubeyp ile arkadaşlarını yakalayanlar, onları Mekke-i mükerreme halkından olan müşriklere satmışlardı. Onları hayasızca öldürmüşlerdi. Onlarla ilgili olarak Cenab-ı Allah'ın şöyle buyurması gerçekten hak olmuştu:

"Bedevi araplar (çöl arapları), küfür ve ikiyüzlülükçe daha yaman ve Allah'ın, resulüne indirdiği şeylerin sınırlarını tanımamaya daha müsaittirler."(Tevbe: 97)

Bu tür Arabi münafıklığı Arap çöllerinde derinden derine ve Mekke-i mükerreme çevresinde yayılmıştı. Medine-i münevvere çevresinde de böyleleri vardı. Bunlarla ilgili olarak Cenab-ı Allah şöyle buyurmuştu:

"Çevrenizdeki bedevi araplardan ve Medine halkından ikiyüzlülüğe iyice alışmış insanlar vardır. Sen onları bilmezsin; onları biz biliriz. Onlara iki kere azap edeceğiz. Sonra da onlar büyük azaba itileceklerdir."(Tevbe:ioi)

Cenab-ı Allah arabileri, birbirine denk iki kısma ayırmıştı. Birinci kısım, nifaklarını açıkça ortaya koyan ve zekatı angarya sayan kimselerdir. Diğer kısım ise Allah'a ve ahiret gününe iman edip, Allah yolunda infak ettiği şeyleri de Rabbine yaklaşma vesilesi olarak sayar. Cenab-ı Allah bu kısımların ikisini de zikretmiş ve şöyle buyurmuştur:

"Bedevi araplardan kimi var ki verdiğini angarya sayar ve sizin başınıza belalar gelmesini gözetler (gözettikleri) o kötü bela, onların başına gelsin. Allah işitendir, bilendir. Bedevi Araplardan kimi de var ki Allah'a ve ahiret gününe inanır, verdiğini Allah'a yakın dereceler kazanmaya ve Resulün duasını almaya vesile sayar. Gerçekten o (verdikleri), kendileri için yakın dereceler (vesile)'dir. Allah onları rahmetinin içine sokacaktır. Muhakkak ki Allah bağışlayan,

esirgeyendir." (Tevbe:98-99)

îşte böyle ... Arabiler arasında temiz müminler bulunduğu *gibi münafıklar da bulunuyordu. Bu münafıkların bir kısmı, Peygamber (s.a.v.) efendimizin vefatından sonra dinden çıkıp irtidat etmişlerdi. îslamiyetin bu Arabiler arasında yayılışı, işte Cenab-ı Allah'ın kitabında açıkladığı bu şekilde tahakkuk etmiştir. Arabilerin bir kısmı münafık, kâfir ve hain iken bir kısmı da teslim olup müslümanlarm başlarına felaketler gelmesini gözlüyorlardı. Öte yandan aralarında iman edip kalplerini temizlemiş olan takvalı kimseler de vardı. Arabilerin durumları ne olursa olsun islamiyet bütün bu olumsuz faktörlere rağmen yayılıyordu. Mütereddit de olsalar islamın nuru kalplerine giriyor, Allah'ın tevfîk ve inayetiyle içleri ^aydınlanıyor, sonra da iman ediyorlardı. Müşriklerle Muhammed (s.a.v.) ve beraberindeki mü'minler arasında vuku bulan savaşlar Arapların kalplerini balyoz gibi etkiliyor ve kalplerin paslarını gideriyor-du. Çünkü neticede bu, Arapların atası ve Beyt-i Haram'ın banisi İbrahim Peygamberin tevhid dini ile şirk arasındaki bir çarpışmaydı. Tevhid dini onları vahdaniyet ile müşriklik arasında düşünüp bir seçim yapmaya, putları parçalayan İbrahim'in dini ile putperestlerin dini arasında bir tercih yapmaya davet ediyordu. Bu da Arapların ve Arabilerin nefislerini, zorlanmaksızm bu mesele üzerinde düşünmeye yöneltiyordu. Bunun ötesinde Allah'ın zafer verip desteklediği iman ile Allah'ın yardımsız bıraktığı şirk arasında cereyan eden savaş, sayıları az olduğu halde mü'minlerin muzaffer olmalarına, sayıları çok olmakla birlikte müşriklerin hezimete uğramalarına sebep olan sırrı öğrenmeye insanları yöneltiyordu. Sadece Hendek hadisesi, Muhammed (s.a.v.) efendimize yardım eden ve Allah tarafından gönderilen gizli kuvveti düşünmeye insanları sevkediyor-du. Çünkü o zorlu savaş esnasında Cenab-ı Allah bir kasırga estirerek müşriklerin kamplarını altüst etmiş, çadırlarını söküp dağıtmış, kalplerini korkuyla doldurmuş; bu sebeple onlar cepheden firar etmişlerdi. Sadece bu olay, insanların Allah'tan başka taptıkları tanrılardan vazgeçip Allah'a yönelmeleri gerektiği hususunda kalplerini uyarmaya kafidir, çünkü bu olaylar üzerinde düşünen insan, Cenab-ı Allah'ın, tevhid davetçile-rini güçlerinin üstünde bir kuvvetle desteklemekte olduğunu kavrar,

Arap beldelerinin her tarafında yerden ot biter gibi biten se-riyyeler ve büyük savaşlar hep islam davetini yaymak, müşriklerin durumunu keşfetmek, insanları hidayete erdirmek, ya da hıyanet görüldüğü zaman savaşmak için yapılmıştı.

Bütün bu gazve ve seriyyeler, insanın din üzerinde düşünmesine sebep olur. îslamiyetle putperestlik arasmdabir mukayese yapmasına neden olur. Bir şey anlamasalar dahi atalarının yolunu izleyip dinlerini devam ettirmek kalpler ve kulakları hakkı idrak edip duymaktan sakındırır. İşte bu savaş gulgulesi, onların ku-laklarındaki ağırlığı ortadan kaldırıyor, onlara hakikati işittiriyordu. Gözlerindeki perdeyi yok ediyor ve onlara gerçekleri gösteriyordu. Duyu organlarının önlerindeki engeller kaldırıldığı zaman bu organlar doğru yola yönelir ve sağlıklı bir algılamaya yönelirler; eğriliğe sapmazlar. Gerçekten de Peygamber efendimizin davetine kalpler kulak vermişlerdi. Başlangıçta zayıf kimseler bu davete rağbet etmişlerdi. Bilahare islamiyet, kâfirleri, gizlendikleri yerlerde rahatsız edecek derecede güçlenmiş ve onları hidayet yerlerine sevketmişti. Yapılan savaşların herhangi bir kimseyi imana zorladığını söyleyemeyiz. Ancak deriz ki hakkın kuvveti savaşçı olmayan kimseleri iman mihrabına sevketmiş, böylece onlar, kendi özgür iradeleriyle İslama meyletmişlerdir. Çünkü edilen savaşlar, insaflı kimseleri hakka yöneltir. îmanlarından dolayı mü'minlerin muzaffer olmaları, başkalarının gönüllerini onlara ısındırır ve ağızlarından çıkan hakikatleri dinlemelerine vesile olur. Bundan sonra köylerden ve kabilelerden imanlarını ilan ederek islamiyeti öğrenmek isteyen, Kur'an-ı Kerim'in tilavetini dinleyen heyetler gelmişlerdi. Bunlar biribirlerini takip edip hakkın sesini, hak davetçisinin ağzından dinlemek istiyorlardı. Bütün bunlar Peygamber (s.a.v.) efendimizin adını sanını duymaları sonucunda cereyan eden olaylardır. Onun mübarek adının ve sanının duyulmasına da savaşları vesiîe olmuştu. Başlangıçta savaşlar sulh ile sona ermiş, sonra Peygamber efendimizle düşmanları arasında bir diyalog başlamıştı. Bu da ruhların sükunete kavuştuğu, kalplerin yatıştığı bir dönemde yapılan bir başka isla-mi davet idi. Hakkın sesi tek başına duyulmaya başlamıştı. Silahların sesi susmuş, sükunet hakim olmuş, düşmanlık gizlenmiş, azgınlar sükunet bulmuştu. Düşmanlıklar artık gönülleri ateşlendirmiyor, bilakis ruhları ve gönülleri canlandıran güçlü bir barış hakim olmuştu. îşte o esnada bazı Araplar ve daha önce Peygamber efendimizle savaşan kimseler İslama yönelmişlerdi. Kinden uzak salim bir kafayla düşünmeye ve içlerindeki düşmanlıkları ve manevi kirleri silip atmaya başlamışlardı. Müşrikler sadece inat ve inkârlarından dolayı imandan kaçıyorlardı, înat gizlenince selim düşünce ortaya çıkar ki, bu da islamın yoludur. Bundan sonra da herkes imâna yönelir. Onları kin, haset, mihnet ve düşmanlık islamiyetten uzaklaştıramaz. Akrabalık bağlarını, daha önce koparılmış dostluk, sevgi ve merhamet ilişkilerini koparan unsurlar, insanların İslama yönelmelerine engel olamıyordu. Hicretin 7. senesinde yapılan Umretül

Kaza vesilesiyle, daha önce birbirinden uzaklaşmış olan gönüller birbirlerine yaklaşıp ısındı. Bilal-i Habeşi Kâbe-i Muazzama'nın damında tekbir getirerek ezan okudu. Allah'ın adını yüceltti. îşte o esnada kâfirlerin en azılı düşman olanları bile İslama girmedilerse de İslama yöneldiler. Ebu Cehil oğlu ikrime'nin o esnada İslama yönelmiş olduğunu söylememiz dahi yeterlidir. Arkadaşı Halid bin Velid, Osman bin Talha ve Avar bin As gibi imanını açığa vurmaya çalışmış olduğunu söylememiz yeterlidir.

Kureyşliler Muhammed (s.a.v.) efendimizin Beyt-i Haram'ı yüceltip şiarlarını ifa ettiğini, Merve yanında kurban kestiğini, bağları koparmaktansa dostuk bağlarını tesis ettiğini, Allah'ın sofrası sayılacak velime yemeğini vermeye çalıştığını, gönül hoşnutluğuyla Mekke-i Mükerremeye girdiğini görmüşlerdi. Kendileri de hoşnut olarak Mekke'den çıkmışlardı. Peygamber efendimiz Mekke'den çıkıp Medine yoluna koyulduğunda Oradaki müşrikler islamiyet üzerinde düşünmeye başladılar. Halid bin Velid Mekke'dekilerini peygamber efendimizle ilgili olarak düşünmeye davet etti: "Aklı başında olan herkes artık Muham-med'in sihirbaz ve şair olmadığını, onun söylediği sözlerin de alemlerin rabbinin sözü olduğunu anlamıştır. Akıl ve basiret sahiplerinin ona tabi olmaları hak olmuştur!" dedi.

Halid'in bu sözleri Ebu Süfyan'a ulaştığında Ebu Süfyan, duyduğunun doğru olup olmadığını Halid'e sorduğunda, Halid de, "doğrudur" dedi. Ebu Süfyan öfkelenerek Halid'in üzerine atılmak istediyse de Ikrime bin ebi Cehil onları birbirinden ayırdı. îkrime de Halid'in düşüncesini paylaşıyordu.: "Yavaş ol bakalım ey Ebu Süfyan? Bu görüşünden dolayı Halid'i öldürmek mi istiyorsun? Aslında bütün Mekkeliler bu görüştedirler. Vallahi korkarımki bir sene geçmeden bütün Mekke halkı bu görüşe uyacaktır" dedi. Zaten bir sene geçmeden Mekke-i Mü-kerreme fethedildi. Mekkelilerin tümü Halid'in görüşündeydiler. Ebu Süfyan da müslüman olmuştu, islamiyet Arap şehirlerine, obalarına girmeye başlamıştı. Kimi mü'min kimi de teslim olmuştu. Ancak islamiyetten hoşlanmayan ama onu bilen kâfirler de vardı. Artık islam nurunun Arap yarımadasından çıkıp diğer beldeler de yayılmasının zamanı gelmişti. Mekke'den zuhur eden bu nur çevreye, sonra güçlü kuvvetli mü'min topluluğunun bulunduğu Medine'ye, ondan sonra da bütün Araplara yayılmıştı, Mecusilerin ve Hıristiyanların bulunduğu doğu tarafına yayılmış, Mecusilerin ateşini söndürüp Hıristiyanların haçlarını parçalamıştı. Yeryüzünün doğularında ve batılarında sadece Allah'ın kelimesi yücelmişti.

DİPLOMASI VE MEKTUPLAR

Peygamber Efendimizin Hükümdarlara Mektup Gönderişi

Siyer alimleriyle sahih hadis kitaplarının ortak görüşüne göre hükümdarlara ve emirlere mektup gönderilmesi Hudeybi-ye'den sonra ve Mekke'nin fethinden önce olmuştur. Ancak bu alimler, Hudeybiye sulhunun yapılmasından sonra mı, yoksa Umretul Kazadan veya Mu'te savaşından sonra mı bu mektupların gönderilmiş olduğu konusunda görüş ayrılığına düşmüşlerdir. Bizim tercih ettiğimiz görüşe göre Umretul Kazadan sonra ve Mu'te savaşından önce hükümdarlarla emirlere Peygamber efendimiz tarafından mektuplar gönderilmiştir. Zira Amr bin As Habeşistan'a hicret maksadıyla Umretul Kazadan sonra Mekke-i Mükerreme'den çıkıp yola koyulmuş, Habeşistan'da, Resullah (s.a.v.) efendimizin Necaşi'ye gönderdiği elçi ile karşılaşmıştı. Nitekim Medine-i Münevvere'ye gidişi esnasında da Halid bin Velid'le karşılaşmıştı. Halid bin Velid Mekke-i Mükerreme'ye gitmek ve Peygamber efendimize Umretül Kaza'dan hemen sonra tabi olmak, onun davet yolundaki sözlerine uymak istiyordu. Tarihi kronolojiden de kesinlikle anlaşıldığına göre Peygamber efendimiz Mu'te savaşından Önce Bizans imparatoruna ve Şam'daki Gassan emirine mektup göndermiştir. Çünkü Mu'te savaşı, Şam'da müslüman olan bazı

kimselerin Şam valisi tarafından öldürülmesi sebebiyle vuku bulmuştu. Ayrıca Peygamber efendimizin Gassan emirine gönderdiği elçinin Öldürülmesi de bu savaşın sebeplerinden biri idi. Sebep, müsebbepten önce geldiğine göre mektubun gönderilmesi, elbetteki müsebbebinden, yani Mu'te savaşından Önce olması gerekiyordu ki, bunun böyle olduğunda da kuşku yoktur.

Bütün bunların ötesinde sahih sünnetten de açıkça anlaşıldığına göre hükümdarlara mektup gönderilmesi Mu'te savaşından önce vuku bulan bir olaydır. Müslim, Enes bin Malik'ten rivayet eder ki; Resullah (s.a.v.), Mu'te savaşından Önce Bizans imparatoruna ve Acem hükümdarına, ayrıca Necaşi ile diğer bütün zorba hükümdarlara mektup göndererek onları İslama davet etmiştir.

Peygamber Efendimizin Heraklius'a Mektubu Göndermesi ve Bunun Sunucu

Resulullah (s.a.v.) efendimiz şu içerikteki bir mektubu Dıhye bin Halife vasıtasıyla Heraklius'a göndermişti: "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla, Allah'ın kulunun oğlu ve elçisi Muhammed'den Bizans'ın büyüğü Heraklius'a.... Hidayete tabi olanlara selam olsun.

İmdi ben seni islam daveti ile çağırıyorum. Müslüman ol selamete kavuş. Allah sevabını da iki kez versin. Eğer yüz çevirirsen tebaanın vebalı senin boynuna olur. "Ey kitap ehli, bizim ve sizin aranızda eşit olan bir kelimeye gelin: Yalnız Allah'a tapalım ona hiç bir şeyi ortak koşmayalım. Biriniz diğerine Allah'tan başka tanrı edinmesin." Eğer yüz çevirirlerse: "Şahit olun biz müslümanlarız!" deyin." (ahimran: 64)

Bu mektubun. Bizans'ta, Şam halkı arasında ve Kureyş müşrikleri nezdinde büyük bir etkisi oldu. Heraklius bu mektubu hükümdarlığının başına bela getirecek birinden değil de, sanki kendisine işiyle ilgili bir haberi getiren kimseden alan bir alim ve bilgin kişi edasıyla teslim aldı. Savaşlardan,

kahramanlıklardan, Peygamberlerin haberlerinden ve astronomiden anlayan bir kimseydi. Etrafındaki ümera ve patrikler olmasaydı, o hakikati Hıristiyanlığın vasıtasıyla yaymak isteyen Hıristiyan bilginlerinden biri idi. Bu mektup kendisine ulaşınca Şam'da Peygamber efendimizin kavmi hakkında araştırmalar yaptırdı. Mekke-i mükerremeden gelen bir ticaret heyetinin, yanına ça-ğırılmasını emretti. Yanına getirilen ticaret heyetinin başında Ebu Süfyan bulunuyordu. Bu heyeti kendi meclisine davet etti. Heraklius'un çevresinde Bizans büyükleri bulunmaktaydılar. Sonra Ebu Süfyan'la beraberindeki Kureyşlileri yanına çağırttı. Bir tercüman da getirtti. Şimdi bu olayı Buhari de nakledildiği şekilde anlatalım:

Heraklius: "Peygamber olduğunu iddia eden şu adam (Hz. MuhammedYe neseb bakımından en- yakın olanınız kimdir?" diye sordu.

Ebiı Süfyan: "Ona en yakın olan benim." dedi. Heraklius: "Şu adamı bana yaklaştırın" dedi. Ve adamları da Ebu Süf-yan'ı Heraklius'un yanı başına getirdiler. Sonra Heraklius tercümanına şöyle dedi: "Ben bu adama peygamber olduğnu iddia eden o kişi hakkında soru soracağım. Eğer bana yalan cevap verirse siz yalan söylediğini bana bildirin".

Ebu Süfyan da: "Allah'a andolsunki o Araplar arasında Ebu Süfyan'ın yalan soyediğine dair bir haber yayılmayacak olsaydı, mutlaka Muhammed hakkında yalan söylerdim." dedi. Ebu Süfyan diyorki, Heraklius'un bana sorduğu ilk soru şuydu:

- Onun (Muhammed'in) aranızdaki soyu nasıldır?

- Yüksek bir soydandır.

- Onun bu söylediklerini sizden önce herhangi bir kimse söylemiş midir?

- Hayır.

- Babaları ve dedeleri arasında hükümdar olan kimse var mıydı?

- Hayır.

- insanların şereflileri mi, yoksa zayıf ve güçsüz olanları mı ona uydular?

- Hayır. Sadece zayıf ve güçsüz olan kimseler ona uydular.

- Ona uyanların sayısı artıyor mu, yoksa azalıyor mu?

- Hayır, aksine artıyorlar.

- Ona uyduktan sonra dininden kızarak irtidat eden herhangi bir kimse görüldü mü?

- Hayır.

- Bu sözleri (islamiyetle ilgili şeyleri) söylemesinden Önce onu yalancılıkla itham ettiğiniz vaki olmuş mudur?

- Hayır.

- O hiç hıyanet eder mi?

- Hayır. Uzun zamandan beridir, bir arada yaşadığımız halde onun hıyanet yaptığını bilmiyoruz. Onun hakkında bu cevabı vermekten başka söyleyecek bir şey bulamıyorum.

- Onunla hiç savaştınız mı?

- Evet.

- Onunla nasıl savaştınız?

- Savaş halidir bu, bazen o bizi yendi. Bazen de biz onu yendik.

- Size neyi emrediyor?

- Allah'a kulluk etmemizi, ona ortak koşmamamızı, iffetli olmamızı, akrabalık bağlarını muhafaza etmemizi bize emrediyor.

Bundan sonra Heraklius tercümanına şöyle dedi: "Ona (Ebu Süfyan'a) de ki, ben senden onun soyunu sordum, iyi soylu olduğunu söyledin. Peygamberler ise daima iyi soylu kimselerden çıkar. Atalarından herhangi birinin böyle bir davada bulunup bulunmadığını sordum. Hayır dedin. Çünkü atalarından biri bu davada bulunsaydı, o da o çığırı izlemiş olabilirdi. Atalarından herhangi birinin hükümdarlık yapıp yapmadığını sordum, hayır dedin. Halbuki eğer atalarından biri hükümdarlık yapmış olsaydı bu da onun varisi olmak peşindedir, diyecektim. Hiç yalan söylediğini gördünüz mü diye sordum, hayır dedin. Ben şuna kaniyim ki eğer bir kimsû insanlara iftira edemezse Allah'a hiç iftira edemez. Sana eşraf ve ileri gelenleri mi, yoksa zayıf güçsüz avam tabakası mı ona tabi oluyor, diye sordum. Avam tabakası, zayıf ve güçsüz kimseler ona tabii oluyorlar, dedin, peygamberlerin tabileri de daima böyleleri oluyor. Kendisine tabi olanların sayısı artıyor mu, azalıyor mu, diye sordum. Artıyor dedin. îman işi ise tamamlanıncaya kadar hep böyledir. Dinine girdikten sonra ve dinini beğenmemezlikten

Ötürü tekrar irtidat edip dininden donen oluyor mu, dedim. Hayır dedin, iman da öyledir. Aydınlığı ve coşkusu bir kalbe girdi mi, artık çıkmaz. Sana sözüne vefa etmez ve hiyanet eder mi diye sordum. Hayır dedin. Peygamberler de daima ahde vefa eden doğru sözlü kimselerdirler. Hıyanet etmezler. Size neleri tavsiye ve emrediyor diye sordum, Allah'a ibadet etmeyi ve ona ortak koşmamayı, putlara tapmamayı, namaz kılmayı, doğru sözlü olmayı, iffetli davranmayı emredip tavsiye buyurduğunu söyledin. Eğer bu dediklerinin hepsi doğru ise hiç şüphen olmasın ki yakında şu iki ayağımın bastığı yerleri dahi o alacaktır. Esasen onun çıkacağını biliyordum. Fakat sizden olacağını zannetmiyordum, Eğer ona herhangi bir engelle karşılaşmadan ulaşacağımı bilseydim. Onunla görüşmek için bütün zorluklara katlanıp yanma giderdim. Eğer yanında olsaydım onun ayaklarına su dökerdim."

Heraklius'un bu sözleri, Peygamber efendimizin müşrik düşmanı Ebu Süfyan'm kalbine de tesir etmiş ve şöyle demişti:

"Ebu Kebşe'nin oğlu (Muhammed'in) davası, önüne geçilemeyecek kadar duyulup kuvvetlenmiştir.[1] Baksanıza Beni Asfer (yani Bizans) hükümdarı bile ondan korkuyor, dedim ve o günden sonra ben müslüman oluncaya kadar bu davetin gerçekleşeceğine inandım."

Peygamber efendimizin bu mektubu Heraklius'u etkilemişti. Görüyoruz ki o bu mektuptaki bütün hakikatleri doğrulamış ve İslama yönelmiştir. Peygamber efendimizin getirdiği dini kabule eğilimli olmuştur. Ancak hakka teslim olup islamiyeti bir din olarak kabul etmiş midir?! İfadelerinden anlaşıldığına göre o bu yolda bir çaba sarfetmişse de kavmi bunu kabul etmemiştir, îslamiyeti kabul edip hükümdarlık tahtından inmekle bu tahtta kalarak islamiyeti kabul etmemek arasında bir seçim yapmış ve neticede islamiyeti kabul etmeksizin hükümdarlık tahtında kalmayı seçmiştir. Böylece hidayet karşılığında sapıklığı satın almış ve ticareti Allah katında ziyan etmiştir.

Hadiseyi, olması gerektiği gibi değil de olduğu gibi nakledelim. Çünkü bu bir ibtila idi: Önceki sayfalarda da ifade ettiğimiz gibi Heraklius bilgin bir kimseydi. Astronomiden, savaşlardan anlardı. Kudüs'den geldiğinde Ebu Süfyan ve beraberindeki Kureyşli tüccarlar heyetiyle buluştu. Bazı patrikleri, yüzüne bakıp durumunu beğenmeyince sebebini sordular. O da:" Yıldızlara bakarken sünnetlilerin hükümdarının zuhur ettiğini gördüm" dedi. Yapılan araştırma neticesinde Arapların sünnet olduklarını kendisine bildirmişlerdi. Heraklius bunun üzerine: "îşte Arapların hükümdarı (Hz. Peygamber) zuhur etmiştir." dedi. Bunu Öğrenmek için Bizans'ta kendisi gibi bilgin bir valisine mektup yazmış ve durumu öğrenmesini istemişti. Sonra Humus'a doğru hareket etmiş, henüz oraya tam yerleşmemişken Peygamber efendimizin mektubu gelip kendisine teslim edilmişti.

Bütün bunlardan anlıyoruz ki Heraklius'un kafasında Peygamber efendimizin zuhur ettiğine dair işaretler belirmişti. Fakat o, Peygamber efendimizi bir hükümdar olarak görmüştü. Ancak Cenab-ı Allah ona bundan daha büyük bir makamı bahsetmişti. Bu makam, dünya ve ahiretin hayırlarını getiren nübüvvet makamı idi.

Heraklius'un sahip olduğu bu bilgi kişisel çabasıyla meydana gelen bir birikim veya kendisine dair başkası tarafından iletilmiş bir haber yoluyla da olmuş olsa

Pegamber efendimizin mektubu ona tesir etmişti. Mektup kendisine geldiği esnada hakkı kabul etmeye meyletmişti. Peygamber efendimizin mektubundaki ifadelerin hak olduğuna kanaat getirmişti. Kavminin önde gelen adamlarını yanına çağırarak islamiyeti onlara arzetmek istemişti. Humus'taki köşküne Bizans ekabirini çağırdı. Toplantı için gelen büyükler, meclisteki yerlerini aldıktan sonra kapıların kapatılmasını emreden Heraklius, onlara hitaben şöyle dedi: "Ey Rum topluluğu! kurtuluşu ve doğru yolu bulmak ister misiniz? Hükümdarınızın başınızda kalmasını arzu eder misiniz? Eğer böyle bir arzunuz varsa, şu Peygambere tabi olun!". Onun bu sözleri üzerine etrafındaki yönetici ve kumandanlar vahşi eşekler gibi kapılara seğirttiler. Ancak kapıların kilitli olduğunu gördüler. Heraklius, onların islamdan ve Hz. Peygamberden nefret ettiklerini görünce imanlarından ümit kesti ve onlara "yanıma gelin" dedi. Kendi niyetini gizleyerek onlara bu defa şöyle dedi: uBen deminki sözlerimi, sizleri denemek ve dininize ne kadar bağlı olduğunuzu anlamak için söyledim. Gördüm ki hepiniz dininize bağlı kimselersiniz." Böyle dedikten sonra etrafındakiler bu defa ona secde ettiler ve onun hükümdarlığına razı oldular.

îşte böyle... şekavet hidayete galip geldi. Hakkın nuru Heraklius'un gözleri önünde parlayıp ışık saçmış, onun doğru yola girmesine vesile olmuş iken hükümdarlık ve saltanat buna engel olmuştu. Nuru gördükten sonra karanlıklara sapmıştı. Hidayeti bulduktan sonra dalalet yoluna girmişti. Şam'daki müs-lümanların öldürülmesini; Mute, Tebuk ve bunlardan sonra Yermuk'te müslümanlara karşı savaşa girişmek içinde ordu hazırlanmasını emretmişti. Mektubun Heraklius ve kavminin ileri gelenleri üzerinde tesiri ne olursa olsun, islamiyetin Bizans içinde ve Şam'da tanınmaya başlandığı ve insanların sohbet konusu haline geldiği kesindi. Heraklius'un kendi milletinin büyüklerine tanıttığı islam nuru, karşısındaki engeller ne kadar yoğun olursa olsun, her zaman karanlıkları yırtıp açığa çıkacaktı. Her ne kadar hemen iman etmedilerse de bu Peygamber mektubu ürün vermeye başlamıştı. Semereleri hemen o anda değilse de ileride görülecekti. îleri dediğimiz şey de dünyanın Ömrüne göre pek yakındır. Her ne kadar başkaları bilmese dahi Bizanslıların bir kısmı iman etmişlerdi. Rivayete göre Herakli-us'a Peygamber efendimizin mektubu geldiğinde o mektubu, yanında bulunan baş piskoposa vermişti. Baş piskopos mektubu okuduktan sonra şöyle dedi: "Allah'a andolsunki bu, Musa ve İsa'nın bize müjdeledikleri ve bizim beklemekte olduğumuz Peygamberdir." Heraklius: "O halde bana ne tavsiye edersin ey peder?" diye sorunca baş Piskopos: "Ben

kendim o peygamberi tasdik edip kendisine uyacağım" dedi. Heraklius: "Evet o peygamberdir. Ancak onu tasdik etmeye ve ona tabi olmaya muktedir değilim. Evet, Peygamber olarak tanırsam hükümdarlığım elimden gider ve Bizanslılar da beni Öldürürler" dedi.

Şu halde Peygamber efendimizin mektubu bir vadideki cılız bir çağlıktan ibaret kaldı, diyemeyiz. Aksine o mektubun yankıları görüldü ve bu yankılar sonraları zuhur ettiler.

Peygamber Efendimizin İran hükümdarı Kisra'ya Gönderdiği Mektubu

Peygamber (s.a.v.) efendimiz hükümdarlara mektup göndermek istediği vakit sahabilere karşı bir .hitabede bulundu. Ce-nab-ı Allah'a layıkı veçhiyle "İmdi bu sizin bir kısmınızı yabancı hükümdarlara elçi olarak göndermek istiyorum, israil oğullarının Meryem oğlu İsa'ya itilafa düştükleri gibi bana karşı siz de ihtilafa düşmeyin."

Muhacirler: "Sana karşı asla ihtilafa düşmeyiz emrinin dışına çıkmayız, bize emret ve dilediğin yere bizi gönder" dediler. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) efendimiz Şüca bin Veheb'i Kisra'ya gönderdi. Öyle anlaşılıyorki bu_ hitabesinden sonra îran hükümdarı Kisra'ya mektubunu gönderdi. Bizans imparatoruna ise daha sonra gönderdi. Ancak bizim tercih ettiğimiz görüşe göre bütün hükümdarlara aynı anda mektup ve elçi göndermiştir. Ancak Heraklius'a gönderdiği elçinin Heraklius'a ulaşması, Kisra'ya ulaşmasından önce olmuş olabilir. Hangisinin daha' önce ulaştığı bizim için önemli değildir. Ancak kesin olan bir gerçek vardır ki, o da Peygamber efendimizin hem Bizans imparatoruna, hem îran Kisra'sma, hem de diğer hükümdar ve reislere elçi ile mektup göndermiş olmasıdır. Resulullah (s.a.v.) efendimiz Şüca' bin Veheb'i Kisra'ya bir mektupla elçi olarak gönderdi. Şücü' gidip Kisra'nm sarayının kapısının önünde durdu. İranlı büyüklerle birlikte kapının önünde, içeriye girmek için beklemeye başladı. Ancak İranlı büyüklere, ondan önce içeriye girmeleri için izin verildi. Onlardan sonra Şü-ca'a içeriye giriş izni verildi. İçeriye girdikten sonra mektubu

Kisra'ya değil de onun adamlarından birine vermesini söyledi-lerse de Şüca' bunu bizzat Kisra'ya teslim etmesi gerektiğini ve bunun da Peygamber efendimiz tarafından kendisine verilmiş bir emir olduğunu ifade etti. Bunun üzerine Kisra, yaklaşmasını emretti. Şüca', Kisra'nm tahtına yaklaştı, mektubu teslim etti. Sonra Kisra, Hireli bir katibi çağırdı ve mektubu ona okuttu. Mektupta şunlar yazılıydı:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla,

Allah'ın elçisi Abdullah oğlu Muhammed'den Iran büyüğü Kisra'ya.....

Hidayete tabi olan, Allah'tan başka tanrı olmadığına, şeriki bulunmadığına, Muhammed'in de Allah'ın kulu ve elçisi olduğuna şehadet eden kimseye selam olsun. Ben seni Allah'ın çağrısı ile davet ediyorum. Şüphesiz ki ben Allah tarafından bütün insanlığa gönderilmiş bir elçiyim ki, diri olan herkesi uyarmakla emrolundum. Kafirlere azap verileceğine dair söz hak oldu. Müslüman ol selamete eriş. Aksi takdirde Mecusilerin vebali senin üzerinedir"

Kisra bu mektubu okuyunca paraladı. Peygamber efendimiz de, onun hükümranlığının yıkılması için ona beddua etti. Kisra mektubu paralamakla yetinmedi. Peygamber efendimizin Öldürülmesi için Yemen valisi Bazan'a emir gönderdi. Gönderdiği emirnamede şöyle diyordu: "Hicaz'daki şu adama (Muham-med'e) yanındaki adamlarından iki güçlü kişiyi gönder; onu yakalayıp yanıma getirsinlerF'.

Kisra, Peygamber efendimizin zincirlere vurularak yanına getirilmesini kolay bir şey sanmıştı, Zikar hadisesinde Arapların onun eliyle büyük bir musibete maruz bırakıldıklarını unutmuştu. Muhammed (s.a.v.) efendimiz Zikar olayında güçlü bir orduya sahipti. Ama satvet gururu, Kisra'yı yanıltmıştı. Böylece o, anlayan kimseler için bir ibret dersi olmuştu.

Valisi, Kisra'nm amaç bakımından makul olmayan isteğine uydu. Vali Bazan, has bir adamını Harhure adındaki bir îranlı ile birlikte Peygamber efendimize gönderdi. Hesap kitap adamı olan vekil-i Has Peygamber efendimize gitmek üzere yola çıktı. Bazan, bu vekil-i Hass'a bir mektup da vermişti. Mektupta, Peygamber efendimize, bu iki adam refaketinde Kisra'ya gitmesini emrediyordu.

Öyle anlaşılıyor ki Kisra'nın Yemen'deki Valisi Bazan, peygamber efendimize eziyet vermek istemiyordu. Sadece onun durumunu Öğrenmek arzusundaydı. Kisra'nın emrine itaat ederek Peygamber efendimize mektup yazdı. Mektubunda, Peygamber efendimizin kendiliğinden o adamlarla birlikte Kisra'nın yanına gitmesini söylüyordu. Yoldan çıkmış azgınlar, işte böyle aldanırlar. Herkesin kendi emirlerine ram olacaklarını zannederler. İnsanların tanrılarına değil de onların emirlerine uyacaklarını düşünürler.

Kisra'nın Valisi Bazan, mektubu verip Peygamber efendimize gönderdiği adama: "Şu adama (Muhammed'e) git, onunla konuş ve onun haberini bana getir." şeklinde talimat verdi. Onun bu talimatı da Kisra'nın emrine itaat etmediğini ispatlamaktadır. Çünkü Kisra'nın gayesi ile onun gayesi aynı değildi. O islamiyetin durumunu öğrenmek istiyordu.

Vali Bazan'ın gönderdiği iki adam Medine-i Münevvereye doğru yola çıktılar. Taife geldiklerinde Peygamber efendimizi oranın halkından sordular, sormalarından ötürü de Taiftiler sevinerek biribirlerine şöyle dediler: "Müjdeler olsun size işte Krallar kralı Kisra Muhammed'in karşısına dikili durmuş, onun işini bitirecek ve sizi ondan kurtaracak!".

Nihayet o iki adam Medine-i Münevvereye geldiler. Peygamber efendimizin huzuruna çıktılar. Ona şöyle dediler: "Krallar kralı şahin şah Kisra, Yemen valisi Bazan'a mektup yazarak seni Kisra'nın yanına göndermesini emretmiştir. Biz de seni Kisra'ya götürmek için vali Bazan tarafından gönderilmiş bulunuyoruz. Eğer bu buyruğa uyarsan Yemen valisi, Kisra'ya haber salmış, seni koruyacak ve sana ilişmeyecektir. Ama bu emre itaat etmezsen biliyorsun ki o seni de, kavmini de mahveder. Ülkeni harabeye döndürür!" Elçiler bu sözlerin Peygamber efendimizi korkutacağını zannetmişlerdi. Çünkü böyle bir söz kendilerini ürkütüp telaşa düşürürdü. Ama Resulullah (s.a.v.) efendimiz onların sözlerine iltifat etmedi. Çünkü Cenab-ı Allah onu koruyordu. Aksine onlara yönelip baktı ki sakallarını tıraş etmişler, bıyıklarını da uzatmışlar. Tekrar onlara dönüp baktı ve şöyle dedi: "Yazıklar olsun size sakalınızı tıraş edip bıyıklarınızı uzatmanızı size kim emretti?" Onlar da: "Rabbimiz (yani Kisra) böyle yapmamızı bize emretti" diye cevap verdiler. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) efendimiz "Ama rabbim bana, sakalımı uzatmamı, bıyığımı da kısaltmamı emretti" diye karşılık verdi. Sonra da onlara: "Gidin yarın yanıma gelin" dedi. Çünkü Cenab-ı Allah Resulüne,

Kisra'nın, oğlu Şireveyh tarafından öldürülmüş olduğunu haber vermişti. Peygamber efendimiz bu bilgiyi Rabbinden almıştı. Ertesi gün vali Bazan'ın iki adamını çağırtarak Kisra'nın, kendi oğlu tarafından öldürülmüş olduğunu onlara bildirdi. Onlar da: "Aklın başında mıdır, ne söylediğinin farkında mısın? Bu büyük bir suçtur. Halbuki biz sana bundan daha hafif bir ceza verecektik. Senin bu söylediklerini vali Bazan'a yazıp bildirelim mi?" diye sordular. '

Peygamber (s.a.v.) efendimiz de şöyle buyurdu: "Evet böyle söylediğimi ona haber verin ve deyinki benim dinim, Kisra'nın dininin ulaştığı her tarafa, develerin ayaklarıyla atların toynaklarının değdiği her noktaya ulaşacaktır. Eğer müslüman olursa, eli altında bulunan toprakları kendisine veririm. Onu kavminin başına hükümdar yaparım.'7 Böyle dedikten sonra peygamber efendimiz vali Bazan tarafından gönderilen iki adamdan biri olan Harhure'ye, içinde altın ve gümüş bulunan bir kemer hediye etti. Bu kemeri daha önce bir hükümdar Peygamber efendimize takdim etmişti. Bazan'ın adamları Peygamber efendimizin yanından ayrılarak Yemen'e döndüler. Bazan, yanına gelen adamlarını dinledikten sonra: "Sizin sözünü naklettiğiniz bu adamın sözleri hükümdarlarınkine benzemiyor. Bu adamın peygamber olduğunu düşünüyorum. Nitekim kendisi de Peygamber olduğunu ifade ediyor. Bekleyelim bakalım, söyledikleri gerçekleşecek mi? Eğer söyledikleri gerçekleşirse gerçekten Allah katından gönderilmiş bir Peygamberdir. Eğer söyledikleri gerçekleşmezse, icabına bakarız" dedi.

Kisra'mn Şireveyh tarafından Öldürüldüğünü herkes duymuştu. Zaten bunu Peygamber efendimiz de Vali Bazan'ın iki adamına bildirmişti. Haberler henüz posta aracılığıyla Vali Ba-zan'a ulaşmamıştı. Bazan, peygamber efendimizin bildirdiği bu haberin te'yid edilmesini beklemekteyken Şireveyh'in mektubu kendisine geldi. Mektupta şöyle deniyordu.

"îmdi ben Kisra'yı öldürdüm. Eşraflarından birini öldüren düşkün bir adamın kanını mabah saydığından dola>f Kisra'ya kızıp öfkelendim ve bu sebeple Kisra'yı öldürdüm. Bu mektubum sana ulaştığında seni vali olarak kabul edenlerden benim adıma biat al ve Kisra'mn kendisine mektup yazdığı adama (Muhammed'e) git, ancak onunla ilgili emrim gelmeden onu rahatsız etme." '

Şüphesizki Şireveyh, Peygamber efendimiz hakkında babası gibi kesin bir karar vermiş değildi. Aksine onun hakkında tereddüt etmekteydi. Sadece verdiği emir, onun rahatsız edilmemesi ve yeni bir emir gelmeden onu yakalayıp huzuruna getirmemeleri doğrultusunda idi.

Bütün bu anlattıklarımız Peygamber (s.a.v.) efendimizin davet etmiş olduğu vahdaniyet davetinde sadık bir insan olduğuna, ilahi risaleti tebliğde doğru sözlü bir elçi olduğuna delalet eden bir dizi işaretlerdir. Peygamber efendimizin huzurunda vali Bazan adına konuşan iki elçiden biri şöyle demişti: "Şimdiye kadar konuştuğum kimselerden hiç biri benim nazarımda Muhammed kadar heybetli görünmemişti" Bunun üzerine Ye-men'deki vali Peygamber efendimizin durumunu kendi ilmine dayanarak düşünüp takdir etti. Nihayet islam olup teslim olma kararına vardı. Hz. Muhammed'in Resul olduğunu söyledi ve müslüman oldu. Onunla birlikte Yemen'deki Farslılar da müs-lüman oldular. Böylece Yemen mıntıkası da İslama girdi ve orada İslama dayet eden kimseler de görülmeye başladı.

Beyhaki'nin rivayetine göre babası Kisra'yı öldüren Şire-veyh, kendisinden sonra kızını tran tahtına geçirdi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.) efendimizi "idarelerini bir kadına teslim eden bir kavim asla iflah olmaz!" dedi.

Peygamber (s.a.v.) efendimizin mektubu ve etkileri işte buydu. Her ne kadar Kisra'da olumsuz bir tesir yaratmışsa da başkalarında olumlu etkilere yol açmış ve islam davetine icabet etmelerini sağlamıştır. Kisra'yı etkilememişse de onun Yemen'deki valisine tesir etmiş; vali, - Farslı bir kimse olmakla birlikte - müslüman olmuştu. Beraberindeki diğer Farslar da İslama'girmişlerdi. Böylece asil araplar olan Yemen halkına islamiyet ulaşmış oldu.

Peygamber efendimizin mektubu sonuç getirmeyen bir çağrıya benzemiyordu. îlkinde bu çağrıya uyanların sayıları az idiy-sede daha sonraları Yemen ve Yemen ötelerinde bu çağrıya icabet edenlerin sayıları giderek çoğalmıştı.

Peygamber Efendimizin Necaşi'ye Gönderdiği Mektup

Peygamber (s.a.v,) efendimiz Habeş kralı Necaşi Ashame'ye bir mektup yazdı. Mektubunda onun için hayırlar diliyor ve ona yönelik ümitlerini dile getiriyordu. Çünkü o, Habeşistan'a hicret eden sahabilere ikramda bulunmuştu. Bu mektubunda Peygamber efendimiz onu ve kavmini İslama davet ediyordu. Raviler'e göre ve bir de bu mektubu aldığında cereyan eden olaylardan anlaşıldığına göre o daha Önce müslüman olmuştu. Peygamber efendimizin ona gönderdiği mektubun metni ile bu mektup çerçevesinde vuku bulan olayları anlatalım:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Allah'ın Resulü Muhammed'den Habeş Kralı Necaşi'ye, selam üzerine olsun.

Yegane mülk ve melakut sahihi, noksanı gerektiren her şeyden münezzeh, emin ve eman veren ve her şeye nigahban olan Allah'a hamdettikten ve isa'nın Allah tarafından temiz, kirden arınmış, iffetli ve bakire bir kız olan Meryem'e ilka edilen bir ruh ve kelime olduğunu, Cenab-ı Allah Adem (a.s.)'ı nasıl kendi kudret eliyle yaratıp o'na ruh üflemiş ise, İsa'ya da öylece ruh üflediğine şehadet getirdikten sonra, seni yalnız Allah'a ibadet etmeye, o'na ortak koşmamaya, Allah'a taat yolunda hizmet ile bana tabi olup bana gönderilen şeye iman etmeye, davet ediyorum. Zira ben Allah'ın Resulüyüm. Ayrıca amcam oğlu Cafer'i, beraberinde bir kaç kişi olduğu halde sana gönderdim. Oraya vardıkları zaman onları barındır. Kibir ve hükümdarlık azameti seni tutmasın. Zira ben, seni ve senin askerlerini Allah'a davet ediyorum. İşte ben size tebliğ ettim ve gereken Öğüdü verdim. Siz de öğüdü kabul edin. Selam, hidayete tabi olanların üzerine olsun"

Resulullah (s.a.v.)'in mektubu işte buydu. Bu mektupta davetin inceliği ve Peygamberliğin hikmeti açıkça görülüyor. Peygamber efendimiz bu mektubu Amr bin Umeyye EI-Damiri ile Necaşi'ye göndermişti. Çünkü Necaşi yufka yürekli ve İslama meyilli bir kimse idi. Peygamber efendimizin mektubunu götüren elçisi, ayrıca mektubun muhtevasını şerhedip açıklamış ve risaletin anlamı konusunda bilgi vermişti. Me&tubu götüren Amr, Necaşi'ye şöyle demişti: "Ey Ashame! Konuşmak bana, dinlemekde sana düşer sen bize karşı ince ve merhametli biri gibisin. Biz de sana güven duyar gibiyiz. Çünkü senden

ne iyilik umduksa onu mutlaka elde ettik. Senin korktuğun her şeye biz emniyet verdik. Çünkü senin söylediklerini sana karşı hüccet sayıyorum, incil aramızda şahit olsun. Bu reddedilecek bir şahit değildir. Zulmedecek bir yargıç da değildir. Evet bu ayırıcı ve kesin hükmü veren şahidin, yani İncil'in hükümlerine uymazsan şu peygamber (Hz. Muhammed) hakkında Yahudilerin Meryem oğlu Isa hakkında verdikleri hüküm gibi yanlış bir hüküm vermiş olursun. Peygamber (s.a.v.) efendimiz her tarafa elçilerini gönderdi. Ama başkalarından beklemediği ve ümit etmediği şeyleri senden bekledi ve ümit etti. Önce yapmış olduğu iyiliklerden dolayı korktuğun hususlarda sana güven verdi ve bu mükafatını da bekle." Amr bin Ümeyye'nin bu sözlerine karşı Necaşi mü'min bir kimseye yaraşan şu cevabı verdi: "Ben Hz.Muhammed'in, ehli kitap tarafından beklenen ümmi bir Peygamber olduğuna şehadet ediyorum. Musa'nın eşeğe binen bir Peygamber geleceğine dair verdiği müjde, İsa'nın deveye binen bir Peygamber geleceğine dair vermiş olduğu müjde gibi-dir. Gözle görülen şey haberle duyulan şeyden daha sağlam ve sadra daha şifa vericidir." Böyle dedikten sonra Amr bin Ümeyye'ye bir mektup vererek Peygamber efendimize gönderdi. Mektupta şunlar yazılıydı:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Necaşi Ashame'den Resulullah Muhammed'e. Ey Allah'ın Peygamberi! Allah ki ondan başka tanrı yoktur.

îmdi Ya Rasulullah! Senin mektubun bana ulaştı. Onda İsa'nın durumunu anlatıyorsun. Göklerin ve yerin rabbine an-dolsunki İsa'nın durumu; senin anlattıklarından fazla değildir. O tıpkı senin anlattığın gibidir. Bize gönderdiğin şeyleri anladık. Amca oğlu Cafer bin ebi Talib ile ashabını da tanıdık. Senin doğru sözlü ve Allah tarafından doğrulanmış bir elçi olduğuna şehadet ederim. Sana biat ettim. Amcan oğlu vasıtasıyla alemlerin rabbi olan Allah'a teslim olup müslüman oldum ve ona da biat ettim."

Necaşi'nin bu cevabı açık ve sarih idi. Peygamber efendimiz ona, askerlerine ve kavminin ileri gelenlerine hitaben mektubunu yazmıştı. Kendisi müslüman oldu. Beraberinde bulunan kimseleri islamiyete davet etti ama onları iman etmeye zorlamadı. Sadece davet etmekle yetindi: - Zira Cenab-ı Allah şöyle buyuruyor: "Dinde zorlama yoktur. Doğruluk sapıklıktan seçilip belli olmuştur." Necaşi de bu doğruluğu etrafındaki kimselere açıkladı. O adil bir hükümdardı. İnsanlara güven vermişti. Yüce Allah'a iman etti. Peygamber efendimizin tebliğ ettiği hak

kelimeye tereddüt etmeksizin icabet etti, ama kavmi iman etmedi.

Peygamber Efendimizin Mukavkis'e Gönderdiği Mektup

Resulullah (s.a.v.) efendimiz udiri olanları uyarmak ve inkar edenlere de azap sözü hak olmak için" hükümdarlara ve reislere mektup göndermeye devam etti. Bu hükümdarlarla reislerin bir kısmı hidayete erdi. Bir kısmı da sapıklıkta devam etti. Mektup gönderdiği hükümdarlardan biri de Mukavkis'di. Mu-kavkis Bizanslıların hakimiyeti altında bitkin düşen kıptilerin lideriydi. Kiptiler, dinlerinden dolayı Bizanslılar tarafından baskı altına alınıp zulüm görmekteydiler. Putperest Bizanslılar, bilahare kendileriyle aynı dini paylaşan bu kıptilere, bu defa mezheb farklılığından dolayı zulmetmeye devam etmişlerdi.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz Mukavkis'e Hatip bin ebi Bel-taa vasıtasıyla şu mektubu gönderdi:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Allah'ın kulu ve elçisi Muhammedi'den, Kıptilerin büyüğü Mukavkis'e. Hidayete tabi olanlara selam olsun, imdi ben seni islam çağrısıyla davet ediyorum. Müslüman ol ki selamete kavuşasın. Müslüman ol ki Allah sana sevabını iki kat versin. Eğer bu davetten yüz çevirirsen kıptilerin vebali senin boynunadır.

"Ey kitap ehli, bizim, ve sizin aranızda eşit olan bir kelimeye gelin: Yalnız Allah'a tapalım. O'na hiç bir şeyi ortak koşmayalım. Biriniz diğerini Allah'tan başka tanrı edinmesin. Eğer yüz çevirirlerse: "Şahit olun biz müslümanlarız!" deyin." cam imran- 64)

Hatip bin ebi Beltaa'nın anlattığına göre Mukavkis kendisine ikramda bulunmuş, onu kendi sarayında konuk edip ağırlamıştır. Mektubu aldıktan sonra Patriklerini toplantıya çağırmış, Hatip bin ebi Beltaa'yı da yanında hazır bulundurarak ona, Peygamber efendimiz ile kavmi hakkında sorular yöneltmiş. Hatıp'ta, tsa Peygamber ve israil oğulları hakkında sorular sormuştu. Mukavkis şöyle demişti:

"Gel bakalım arkadaşım (Muhammed) hakkında bilgi ver. O peygamber değil midir?

- Evet o Allah'ın Resulüdür.

- Peki milleti onu Mekke'den sürgün ettiği halde o ne diye milletine beddua etmedi?-

- Sen Hz. isa'nın Allah'ın elçisi olduğuna şehadet etmiyor musun?

- Evet, şehadet ediyorum.

- Peki milleti onu çarmıha germek istedikleri zaman, o ne diye milletine beddua etmedi?

- O hikmetli bir kimse olup hikmet sahibi Allah tarafından gönderilmişti. Onun için beddua etmemişti.11

Bundan sonra Hatip bin ebi Beltaa Peygamber efendimizden getirmiş olduğu mektubun içeriği hakkında açıklamalar yaparak şöyle dedi:

- Senden önce 'en büyük tanrı benim' diye iddiada bulunan bir kimse (Firavun) vardı. Cenab-ı Allah da onu dünya ve ahi-ret azabıyla yakaladı, ondan intikam aldı. Sen başkalarından ibret al. Başkaları senin durumundan ibret almasın!

- Bizim kendimize göre bir dinimiz vardır. Daha iyisini görmedikçe bu dinimizi bırakmayız.

- Biz seni Cenab-ı Allah'ın başka dine ihtiyaç bırakmayacağı bir dine davet ediyoruz. îşte şu Peygamber (Hz. Muhammed) insanları dine davet ediyor. Ona karşı en şiddetli tavır takınanlar, Kureyşliler oldu. O'na karşı en fazla düşmanlık gösterenler, Yahudiler oldu. O'na karşı en fazla yakınlık gösterenler de Hıristiyanlar oldu. Hayatıma yemin olsun ki, Musa'nın Isa hakkında vermiş olduğu müjde, tıpkı İsa'nın Muhammed (s.a.v.) hakkında vermiş olduğu müjde gibidir. Bizim seni Kur'an'a davet edişimiz, tıpkı senin Yahudileri İncil'e davet

edişin gibidir. Her bir peygamber hangi kavme ulaştıysa, o kavim onun ümmeti olur. Ümmetin de ona itaat etmesi gerekir. Sen de Peygamber (s.a.v.) efendimizin ulaştığı kavimlerin arasındaki bir fertsin. Senin de ona itaat etmen gerekir.

- Ben Peygamberin söylediklerini değerlendirdim. Onun değersiz şeyleri emretmediğini ve değerli, arzu edilen şeyleri de yasaklamadığını gördüm. O'nu, yolunu kaybetmiş bir büyücü olarak da görmedim. O ne kahindir, ne de yalancıdır. Cinleri çıkardığı, gizli şeyleri ve fısıltıları haber verdiği için de Peygamber olduğuna dair işaretler gördüm. Yalnız biraz düşünmem gerekir."

Bundan sonra Mukavkis Peygamber efendimizin mektubunu alıp Fil dişinden yapılma bir kutuya yerleştirdi; kutunun kapağının üzerine mühür vurdu, bir cariyeye teslim etti. Daha sonra güzel Arapça yazan bir kâtibini çağırdı ve Peygamber efendimize hitaben şu mektubu yazdırdı:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Abdullah oğlu Mu-hammed'e kıptilerin büyüğü Mukavkis'ten.

Selam sana olsun, imdi ben senin mektubunu okudum. Onda anlattığın şeyleri ve insanları davet ettiğin hususları anladım. Bir Peygamberin zuhur edeceğini biliyordum. Ancak o Peygamberin Şam taraflarından çıkacağını zannediyordum. Elçine ikramda bulundum. Sana iki cariye de gönderdim. O cariyeler kiptiler arasında çok kıymetlidirler. Ayrıca sana giysiler de gönderdim. Binmen için bir katır da hediye ettim. Selam sana olsun."

Mukavkis'in Peygamber efendimize gönderdiği mektubun metni işte budur. Öyle anlaşılıyor ki Mukavkis de Heraklius gibi Kur'an-ı Kerim'e ve islamiyete karşı kalbinde bir meyil hissetmiş ve kanaat etmişti. Ancak kabulde tereddüt etmiş, nazik bir üslupla daveti geri çevirmişti. Tereddüdünün sebebi de son peygamberin Şam'dan çıkacağına ilişkin beslediği zandı.

Peygamber efendimize gönderdiği cariyelerden biri İbrahim'i doğuran Mariyet'ül-Kıptiye idi. rivayetlerin en meşhuruna göre Peygamber efendimiz Mariye'yi azat etmiş, sonra da.onunla evlenmiştir.

Peygamber Efendimizin

Mûnzir Bin Sava'ya Gönderdiği Mektup

Abdullah bin Abbas'ın azatlısı îkrime'den naklen Tarih" adlı eserinde Vakidi şöyle der: "îkrime, Abdullah bin Abbas'ın vefatından sonra kitapları arasında bir kitaba rastlamış, kitabı istinsah ettikten sonra şöyle bir kayda rastlamış Peygamber efendimiz Ala'ül Hadremi'yi bir mektupla Münzir bin Sava'ya göndererek onu İslama davet etmiş. Ancak mektubun metnine rastlamamış. Fakat Münzir bin Sava'nın Peygamber efendimize gönderdiği cevabı, sonra Peygamber efendimizin ona gönderdiği ikinci mektubu görmüş. Münzir bin Sava'nın Peygamber efendimize gönderdiği cevabın metni şudur:

uResulullah (s.a.v.)'e: imdi Ya Resulallah, ben senin Bahreyn halkına gönderdiğin mektubunu okudum. Onların bir kısmı islamiyeti sevip beğendi ve İslama girdi. Bir kısmı da is-lamiyeti hoş karşılamadı ve beğenmedi. Benim toprağımda Yahudiler ve Mecusiler vardır. Bu hususta bana emrini bildir."

Peygamber efendimiz de ikinci kez ona şu mektubu göndermişti:

aRahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Resulullah Mu-hammed'den Münzir bin Sava'ya.

Allah'ın selamı üzerine olsun. Ben Allah'ın seni hidayete kavuşturma nimetinden ötürü hamd ederim. O Allah'a ki ondan başka ilah yoktur. Allah'tan başka ilah bulunmadığına ve Mu-hammed'in de Allah'ın kulu ve Resulü olduğuna şehadet ederim.

İmdi mektubun bana geldi. Okutup içindekileri inceledim. Ben sana, yüce Allah'a O'nun buyruklarına göre hareket etmeni hatırlatırım. Muhakkak ki öğüt veren kişi onunla kendisi de öğütlenmiş, sevabından yararlanmış olur. Elçilerime

itaat eden ve onların buyruklarına uyan kişi bana itaat etmiş olur. Onları öğütleyen, dinleyen beni dinlemiş olur. Elçilerim seni bana övdüler ve hayırla andılar. Senin, kavmin hakkındaki şefaatini kabul ettim. Onlardan müslüman olanları, müslüman oldukları şeylere göre bırak. Günahkâr olanların, geçmişteki suçlarından vazgeç. Onları geçmişlerinden sorumlu tutma, iyi bil ki sen iyi davrandıkça seni işinden azletmeyiz. Vekilimiz olarak orada kalırsın. Yahudiliklerinde veya Mecusiliklerinde kalmak isteyenlere gelince, onların cizye ödemeleri gerekiri

Bu haberden de anlaşıldığına göre Abdullah bin Abbas, peygamber efendimizin mektuplarını yazmayı ve o mektupları kendi kütüphanesinde muhafaza etmeyi çok arzularmış. Bunların çoğunluğunu insanlara duyurmuştur, ama duyurmadığı mektuplar da varmış. Anlaşıldığına göre söz konusu mektubu peygamber efendimiz Bahreyn halkına göndermiştir. O zaman Bahreyn'de vali olarak Münzir bin Sava bulunuyormuş. Yine mektuptaki ifadeler eden anlaşıldığına göre Vali Münzir, islam davetine icabet etmiştir. Cizye de Yahudilik veya Hıristiyanlık üzerinde kalmak isteyenlere tarhedilmiştir.

Yine bu rivayetteki ifadelerden anlaşılan diğer hikmetli bir durum daha vardır ki, o da Peygamber efendimizin, islam davetine hemen uyan valiyi görevinde bırakmıştır ki Bahreyn halkının üzerinde emir olarak kalsın. Peygamber efendimiz o zaman oraya vali olarak sahabilerin büyüklerinden birini veya başka bir müslümanı göndermeyi gerekli bulmamıştır. Maksadı, Bahreyn halkının, yabancı birini üzerlerinde vali olarak görüp rahatsızlık hissetmemelerini sağlamaktı. Başlarındaki vali yine kendilerinden biri idi. O doğru davrandığı müddetçe vali olarak kalmaya layık görülecekti. Çünkü durumlarını biliyordu. Onlara nasıl davranacağını ve hangi açıdan yaklaşacağını pek iyi biliyordu.

Ayrıca bu rivayetten anlaşıldığına göre iman etmeyen kimselerin cizye ödemeleri gerekiyor. Tabi bu iman etmeyen kimseler müslümanların velayet ve idaresi altında yaşadıkları müddetçe cizye ödeyeceklerdir. O zaman Bahreyn de Yahudi, Hıristiyan ve Mecusiler yaşamaktaydı. Fıkıhçılar bu durumdaki gayri müslümlerin cizye vermekle mükellef oldukları hususunda görüş birliği etmişlerdir. Ebu Hanife, Mecusilere kıyas ederek Arap olmayan kavimlerdeki putperestlere de cizyenin tar-hedilmesine cevaz vermiştir.

Peygamber Efendimizin Umman Meliki'kine Gönderdiği Mektup

Peygamber efendimiz köy ve kent, dağlık ve ovalık demeden her taraftaki insanlara ve hükümdarlara davette bulunma görevini fasılasız sürdürüyordu. Nitekim hükümdarlarada mektup göndermişti. Bu cümleden olarak Yemen'deki Umman taraflarına da elçi ve mektuplar göndermişti. Orada Celendi'nin oğullan olan Cifer ile Abd isminde iki emir bulunmaktaydı. Amr bin As vasıtasıyla onlara şu mektubu gönderdi.

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Abdullah oğlu Mu-hammed'den Çelendi oğulları Cifer ile Abd'e.

Hidayete tabi olanlara selam olsun.

İmdi ben sizi islam çağrısıyla davet ediyorum. Müslüman olun ki selamete eresiniz. Ben diri olanları uyarmak ve kâfirlere de azap sözü hak olmak için Allah tarafından bütün insanlığa gönderilmiş bir elçiyim. Eğer sizler müslüman olursanız ben sizi gözetirim. Eğer islamiyeti benimsemezseniz mülkünüz elinizden gider. Atlarım da sizin topraklarınıza girerler. Peygamberliğim sizin hakimiyetinizin ve mülkünüzün üzerine çıkar."

Bu mektubu Übey bin Kab yazdı ve Peygamber efendimiz de altını mühürledi.

Amr bin As der ki: Umman'a gitmek üzere yola çıktım. Bir süre sonra nihayet Umman'a vardım. Önce Abd bin Cülendi beni karşıladı. Çünkü o iki kardeşin en akıllısı idi. Ona: "Ben, Resulullah (s.a.v.)'in, sana ve kardeşine gönderdiği elçisiyim!" dedim. Abd: "Kardeşim yaşça ve saltanatça benden önce gelir. Ben seni onunla görüştüreyim de mektubunu o okusun!" dedL Sonra da: "Sen nelere davet ediyorsun" diye sordu. Ben de: "Ben seni bir olan, eşsiz, ortaksız Allah'a iman ve ibadet etmeye, ondan başkasına tapmamaya, Muhammed'in de onun kulu ve elçisi olduğuna şehadet getirmeye davet ediyorum!" dedim. Abd bin Cülendi: "Ey Amr! Sen kavminin ulusu olan bir kişinin oğlusun senin baban bu

hususta nasıl davrandı, ne yaptı? Şüphe yokki o, bize yolda bir örnek olabilir" diye sordu.

"O Mühammed (a.s.)'e iman etmeden ölüp gitti dedim. Ben onunda müslüman olmasını, Mühammed (s.a.v.)i tasdik etmesini çok arzulardım. Ben de önceleri onu görüşünde idim. Sonunda Allah beni islamiyete ulaştırdı ve hidayet nasib etti."

Abd: "Ne zaman ona tabi oldun?" diye sorunca "Yakında....."

diye cevap verdim. Nerede müslüman oldun? diye sordu. Neca-şi'nin yanında müslüman olduğumu, Necaşi'nin de İslama girdiğini haber verdim.

Abd: "NecaşVnin milleti, onun hükümdarlığı hakkında ne yaptı?" diye sordu. Ben de: "Hükümdarlığında bıraktılar ve ona tabi oldular." dedim.

"Hıristiyan din bilginleri, ruhani reisleri ve ruhbanlar da ona tabi oldular mı?" diye sordu. Ben de evet diye cevap verdim.

Abd: "Ey Amr! söylediğin şeye dikkat et. Bir insan için yalan söylemekten daha ayıp, daha kötü bir huy yoktur" dedi.

"Ben ne yalan söylerim, ne de dinimizde yalanı helal sayarız!" dedim.

Abd: "Heraklius, Necaşi'nin müslüman olduğunu öğrenebilmiş miydi?" diye sorunca, Evet diye cevap verdim.

Abd: "Bu, nasıl ve hangi şeyle Öğrenilebilmiş?" diye sordu. Ben de cevaben dedim ki: "Necaşi, daha Önceleri Heraklius'a haraç gonderirmiş. Müslüman olduğu, Mühammed (s.a.v.)'in Peygamberliğini tasdik ettiği zaman: "Hayır! Vallahi benden bir tek dirhem bile istemiş olsa artık ona vermem!" demiş. Heraklius onun bu sözünü haber alınca kardeşi: "Senin dinine aykırı, sonradan ortaya çıkan bir dini, din edinen bir kulunun yaptıklarını görmezden gelecek misin, bunu ona bırakacakmı-sın?!" diye sormuş. Heraklius da: "Adam kendisi için bir din seçmişse ben ona ne yapabilirim?" diye cevap vermiş.

Abd: "Ey Amr! Neler söylediğine dikkat et!" dedi. Ben de: "Vallahi sana doğruyu söylüyorum" dedim.

Abd: "Peygamberiniz neleri emrediyor, nelerden sakındırıyor? Onları bana bildir" dedi.

Ben de şu cevabı verdim: "Yüce Allah'ın buyruklarına boyun eğmeyi emrediyor. O'na asi olmaktan, O'na karşı gelmekten sakındırıyor. İyiliği, akraba haklarını gözetmeyi emrediyor. Zulümden haksızlıktan, zinadan, şaraptan, taşlara ve putlara, haç'a tapmaktan sakındırıyor!".

Abd: "Onun davet etmiş olduğu bu şeyler ne kadar güzeldir. Kardeşim beni dinlese, bana uysa da gidip Muhammed'e iman ve onun getirdiklerini tasdik etmek ne iyi olurdu! Fakat kardeşim saltanata düşkün ve onu elden bırakmakta cimridir!" dedi.

Eğer o müslüman olursa Resulullah (s.a.v.) yine onu kavmine hükümdar yapar. Zenginlerinden sadakalarını alır, onları fakirlerine ve yoksul olanlarına verir; dedim.

Abd; hiç şüphesiz bu da güzel ahlaktır, dedi.

Sadaka nedir? diye sordu. Ben de mallar hakkında farz kılınan zekat ve sadakanın miktarlarını ona haber vere vere develerin zekatına geldiğim zaman "Ey Amr! Ağaçlardan, otlardan yayılan ve sulanmak için su başlarına sürülen yaydım hayvanlarımızdan da mı zekat ve sadaka alacaksın?" diye sordu. Ben de evet dedim.

Abd: "Vallahi, yurtları uzak, sayıları da pek çok olan kavmimin bunu benimseyeceklerini sanmıyorum!" dedi.

Kapısında günlerce bekledim. Kendisine verdiğim haberlerin hepsini kardeşine ulaştırdı. Sonra bir gün kardeşi Cifer beni çağırdı yanına girdim. Adamları hemen kollarımı tuttular. Cifer: "Bırakınız onu!" deyince bıraktılar. Oturmak için ileri vardım, beni oturtmadılar. Cifer'e baktım. Bana "Konuş" dedi. Mühürlü mektubu kendisine sundum. Açıp sonuna kadar okuduktan sonra kardeşine

verdi, o da Cifer gibi okudu. Ancak Abd'i kardeşinden daha akıllı ve daha mülayim gördüm.

Cifer: "Söyle bakalım; Kureyşliler bu hususta ne yaptılar, nasıl davrandılar?" diye sordu. Ona, "Islamiyeti benimseyerek de, kılıç korkusu ile de tabi oldular" dedim.

Cifer "Onun yanında bulunanlar kimlerdir" diye sordu.

Dedim ki:" Allah'ın hidayeti ile akılları başlarına gelip sapıklık içinde bulunduklarını anlamış, islamiyete can atmış ve Resulullah'ı başka her şeye tercih etmiş, üstün tutmuş olanlardır. Şu çıkış yeri bulunmayan vadilerde senden başkası kaldığını bilmiyorum. Sen bugün müslüman olmaz, Resulullah'a uymazsan, süvarilere çiğnenirsin, cemaatin de perişan ve darmadağın olur. Müslüman ol selamete er. Yine kavminin üzerinde hükümdar olursun. O zaman üzerine ne süvariler, ne de piyadeler geliri".

Cifer: "Sen, bugün beni kendi halime bırak da yarın yanıma dön!" dedi.

Cifer'in kardeşinin yanına döndüm. Bana: "Ey Amr! Eğer saltanatı esirgemez, cimriliği tutmazsa kendisinin müslüman olacağını umarım!" dedi. Ertesi gün tekrar Cifer'e gittim. Cifer içeri girmeme izin vermedi. Kardeşi Abd'in yanına döndüm. Onunla buluşamadığımı haber verdim. Bunun üzerine beni götürüp onunla görüştürdü. Cifer: "Ben, davet ettiğin şey üzerinde düşündüm. Eğer ben elimdeki saltanatımı başka bir adama bırakırsam Arapların en zayıfı ve düşkünü durumuna düşe-rim. Onun süvarileri buralara kadar gelip ulaşamazlar. Eğer gelir ulaşırlarsa ortada kimi bulup da savaşacaklar?" dedi.

Öyle ise ben de yarın çekip gideceğim, dedim. Benim gideceğime kanaat getirince kardeşi onunla gizlice konuştu. "Biz bu hususta Muhammed'e üstün gelemeyiz. Kendilerine haber saldığı her hükümdar onun davetine icabet etti!" dedi. Cifer ertesi gün sabahleyin bana haber saldı. Huzuruna vardım. Kardeşiyle birlikte islam davetine icabet ettiler. Peygamber efendimizin nübüvvetini tasdik ettiler. Umman, da halkın idaresini bana tevdi ettiler. Bana yardımcı oldular."

Amr bin As ile iki emir arasındaki mahavereyi naklettik. Bu emirlerden biri

başlangıçta islamiyete meyletmişti. Diğeri ise sonunda islamiyete meyletmiş, neticede her ikisi müslüman olmuş ve islamiyetlerini güzelce devam ettirmişlerdi. Kitaptaki bu karşılıklı konuşma ve cevaplar, islamiyetin Arapların kalbine tesir ettiğini göstermektedir. Arapların bir kısmı inanmış, bir kısmı bekleme aşamasına girmiş, bir kısmı da İslama karşı tuzak kurma çabaları içine girmişti. Hülasa islamiyet, fikir sahibi olan kimselerin düşünce malzemesi haline gelmişti.

Bu karşılıklı konuşmalardan da anlaşıldığına göre o iki emir, Hıristiyanlardan idiler. Heraklius'un ise bütün doğu Hı-ristiyanları üzerinde hakimiyet ve hegamonyası vardı. Çünkü o zaman süper bir devletin başında imparator olarak bulunmaktaydı. Mısır ona bağlıydı. Habeşistan ona bağlıydı. Ancak Neca-şi bilahare ona baş kaldırmıştı. Necaşi'nin imam, gayri müsli-min müslüman üzerinde velayet hakkına sahip olamıyacağını gerektirdiğinden dolayı daha önceleri Heraklius'a verdiği haracı müslüman olduktan sonra vermemiş ve akıllıca, hem de dirayetle: "Artık Heraklius'a bir tek dirhem bile vermeyeceğim!" demişti.

Ayrıca bu ifadelerden anlaşıldığına göre Heraklius da geniş fikirli bir insanmış, çünkü daha önce kendisine bağlı olup haraç veren bir kimsenin bu haracı kesmesi nedeniyle ona karşı savaş ilan etmeyi uygun görmemişti. Çünkü daha önce kendisine bağlı olup haraç veren Necaşi, kendine göre başka bir dini, yani islamiyeti seçmiş, İslama meylettiği ve islamın gerçek bir din olduğuna inandığı anlaşılmıştı. Bunu imparatoruna da açıkça bildirmişti. Onun İslama giriş şekli nasıl olursa olsun o, hür düşünceli bir kimseye yaraşırcasma din hürriyetini, kullanarak bunu kendi nefsi içinde takdir etmişti.

Karşılıklı konuşmalarda gençen ifadelerden anlaşıldığına göre Cülendi'nin oğullarına gönderilen Peygamber mektubu, Mekke-i Mükerreme'nin fethinden sonra gönderilmiştir. Çünkü Cifer bin Cülendi, Amr bin As'a Kureyşlilerin Muhammed (s.a.v.) efendimize tabi olup olmadıklarını sormuş; Amr da Kureyşlilerin bir kısmının kendi arzularıyla, bir kısmının da kılıç korkusuyla ona tabi olduklarını ifade etmişti ki, bütün bunlar da şüphesizki Mekke'nin fethinden sonra olmuştu. Ayrıca Amr bin As'm da iki kardeşten en küçüğü ile ilk olarak görüşmüş olması; onun ferasetli bir kimse olduğuna delil teşkil etmektedir. Çünkü ilk olarak Peygamber mektubunu küçük kardeşe takdim etmiş, onun

vasıtasıyla saltanat sahibi büyük kardeşini ikna etmişti. Öyle anlaşılıyorki büyük kardeşle konuştuğu esnada Amr bin As şiddetli ve sert ifadeler kullanmıştır. Çünkü adamları kendisini emirin huzurunda oturmaktan men etmiş ve mektubu bizzat emire takdim etmesine engel olmuşlardı. Aşağılanmak istemediği için de emire karşı sert ifadeler kullanmıştı. Ancak onun bu sert ifadeleri kullanmış olması» islam davasına zarar vermemiştir. Çünkü o İslama karşı yumuşak bir tavır gösteren diğer emir kardeşin yardımını ümit ediyordu. Hülasa Peygamber (s.a.v.) efendimiz islam davetini savaşlarda da, barışta da, devlet idaresinde de aksatmaksızın devam ettirdi.

Peygamber Efendimizin Yemame Valisine Gönderdiği Mektup

Resulullah (s.a.v.) efendimiz Suleyt ibn Amr el-Amiri aracılığıyla Yemame valisi Hevze bin Ali'ye şu mektubu gönderdi.

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Resulullah Mu-hammed'den Hevze bin Ali'ye.

Hidayete tabi olanlara selam olsun. Şunu iyi bilki benim dinim develerin ayakları ile atların toynaklarının ulaşabildiği her yere ulaşacaktır, Müslüman olki selamete erişesin ve elinin altında bulunan yerlerin idaresini sana bırakayım."

Suleyt mektubu Yemame valisine götürdü. Mühürlü mektubu alan vali, Süleyt'e selam verip ikramda bulundu, mektubu okuduktan sonra Peygamber efendimize şu cevabi mektubu yazdı: "Davet ettiğin şey ne kadar güzeldir. Ancak Araplar benim makamımdan korkarlar ve beni sayarlar. Bana idarenin bir kısmını teslim etki sana tabi olayım."

Mektubu yazıp Süleyt'e verdikten sonra ona bazı hediyeler takdim edip Hecr dokuması bir kaftan giydirdi.

Elçi Suleyt, yanındaki mektup ve hediyelerle birlikte Peygamber efendimizin yanına döndü. Peygamber efendimiz mektubu okuduktan sonra Yemame valisine az bir parça yer vermeyi dahi kabul etmedi. Mekke-i Mükerreme'nin fethinden sonra Peygamber (s.a.v.) efendimiz vahiy aracılığıyla, bu mektubun tamahkar sahibi vali Hevze'nin öldüğünü öğrendi. Ye-mamelileri kötüledi ve: "Yemame'de yalancı bir Peygamber tü-reyecektir ama eninde sonunda öldürülecektir" dedi. Sahabiler-den biri: "Onu kim Öldürecektir?" diye sorunca peygamber efendimiz, ona: uSen ve arkadaşların öldüreceksiniz" diye cevap verdi.

Peygamber (s.a.v.) efendimizin verdiği haber tahakkuk etti. Arabiler arasında irtidat olayları baş gösterdi. îrtidat olayları Yemame'de daha yoğun bir şekilde görüldü. Resulullah'm halife Ebu Bekir es-Sıddık: "Ya onları itaat altına alan bir barış, ya da onları sahneden uzaklaştıran bir savaş!" sloganıyla üzerlerine yürüdü. Azim ve sebatla yoluna devam etti. îslamiyeti güçlendirdi. Cenab-ı Allah Ebu Bekir vasıtasıyla islamın kuvvetini ve izzetini korudu.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz Hudeybiye barışından sonra Gassan emirine kendisini Islama davet eden bir mektup gönderdi.

Siyer kitapları, Gassan emirinin hidayet çağrısına icabet edip etmediğini kaydetmemektedirler.

Peygamber efendimizin hükümdarlara, emirlere ve reislere mektup gönderdiğini, onların da mukabil cevaplarını söylemiştik. Bu hükümdarların, emirlerin ve reislerin kimi Peygamber efendimizin çağrısına icabet etmiş, kimi de iman etmeseler dahi güzelce cevaplar vermişlerdi. Bunların yanı sıra bazıları inkâr edip küfürlerinde inat etmiş ve Peygamber efendimize karşı tuzak kurup eziyet vermek istemişlerdi. Ancak Cenab-ı Allah onların tuzaklarını başlarına geçirmişti.

Peygamber efendimizin gazvelerine dair konuşmalarımıza üç sebepten dolayı geçici olarak ara vereceğiz:

1- Muhammedi risaletin amacı islam davetini tebliğ etmekti. Yapılan savaşlarda bu daveti himaye etmek ve kafirleri, dinlerinden dolayı mü'minlere eziyet vermekten sakmdırmaktı. Nitekim Mekke müşrikleri ile Şam Hıristiyanları

mü'minlere, dinlerinden dolayı eziyet etmiş ve onları fitneye düşürmüşlerdi. Savaş asıl itibariyle meşru değildir. Ancak savunma ve islam davetini himaye etmek amacıyla yapılırsa meşruluk kazanır. Zaten savaşın ilk ve bizzat maksadı da budur.

2- Gönderilen bu mektuplar ve verilen cevaplar, islam davetinin ne kadar yayıldığını açıklamaktadır. İnsanların İslama iman edip icabette bulunduklarına ilişkin bir açıklama vermektedir. Görülüyorki kendilerine mektup gönderilen kimselerin bir kısmı derhal islam davetine icabet etmiş, bir kısmı ise icabet etmekle birlikte idareleri altında bulunan Yahudilerle, Me-cusilerin durumlarına ilişkin şer'i hükümleri sormuşlardır. Örneğin Münzir îbn Sava bunlardan biri idi. Bir kısmı da Peygamber efendimize tabi olup olmamak hususunda önce tereddüt geçirmiş, sonra kavmi ile birlikte hakikati tanıyıp imana gelmişti. Öte yandan Yemame valisinin islam çağrısına icabet etmek için peygamber efendimizle pazarlık yaptığını da görüyoruz. Yemame ve orada yaşayan Hanife oğullan irtidat furyasının üssü haline gelmişti. Zaten onların böyle yapacaklarını Peygamber efendimiz önceden haber vermişti. Onların bir kısmı irtidat fitnesinde baş rolü oynamıştı.

3- Arap emirlerinin tümü ya da büyük bir çoğunluğu diğerlerine oranla islam çağrısına icabet etmeye hazır durumdaydılar. Hıristiyanlardan da bu çağrıya icabet etmeye meyilli olan ve problem çıkarmaktan uzak duran kimseler de vardı. Özellikle kitap ilminden haberi olan, Hıristiyanlığı asli kaynaklarından araştırıp öğrenen kimseler böyle idiler. Her ne kadar tarih bunlardan bahsetmemekteyse de bunlar islam davetine icabet etme eğilimindeydiler.

Özet olarak islam daveti bütün Arap beldelerini kapsadı. Bundan sonra Peygamber (s.a.v.) efendimiz çevreye nıücahidle-ri göndermişse de bunların görevleri islamı öğretmekti. Nitekim Peygamber (s.a.v.) efendimiz Ali bin ebi Talib ile Muaz bin Cebel komutasında Yemen'de icra ettiği gazvelerden bahsederken buna da değineceğiz. İslam davetine çabucak icabet edildi ve yapılan bu icabet gerçek idi. Çünkü bu icabetten sonra Yemame ehli gibi irtidat eden kimseler görülmedi.

Zımmi

İdaresi altında bulunup memleketinde ikamet etmek isteyen Yahudilerle Hıristiyanlara nasıl davramlacağım soran Münzir bin Sava'ya Peygamber efendimizin yazmış olduğu cevabi mektupta onların dini şiarlarını muhafaza etmelerine, dinlerinden ötürü zarar görmemelerine ve buna karşılık cizye vermelerine hükmedilmiş ti. Peygamber efendimizin siretini konu edinen bir kitaba uygun düşecek bir şekilde cizye hakkında kısa cümlelerle açıklamalarda bulunmuştuk. Müslümanların idaresi altında kalan kimseler, Emir-ül Mü'minine itaat etme taahhüdünde bulunurlarsa onlara Zımmi denilir.

Müslümanların akdettikleri muahedeler üç kısma ayrılırlar:

1- Hudeybiye sulhunde olduğu gibi müşriklerle müslüman-lar arasında yapılan saldırmazlık veya mütareke muahedesi. Bu muahede gayri islami bir devletle islam devleti arasında yapılırdı.

2- Peygamber efendimizin islam davetine icabet edip teslim olan, ya da savaşmaksızm mütarekeye razı olan kimselerle islam devleti arasında yapılan barış anlaşması. Bu durumda bunlar nıüslümanlara tecavüz etmedikleri ve islam düşmanlarıyla işbirliği yapmadıkları takdirde güven içinde kalırlardı.

3- Müslümanlarla birlikte ikamet etmek isteyen fertlere verilen eman anlaşması. Bu durumda kendileriyle eman anlaşması yapılan kimseler müslümanlarla birlikte ikamet eder, mallarna karışılmaz, müslümanlarla aynı yükümlülüklere tabi olurlardı. Din hürriyetine sahip kılınır ve dini şiarlarını yerine getirebilirlerdi. Ancak müslümanlara zarar vermedikleri, müslümanlarla savaşmadıkları sürece bu hakka sahip kılınırlardı, îslami eman altında yaşarlardı. îşte bunlara Zımmi adı verilir. Çünkü bunlar Peygamber efendimizin zimmet ve teahhüdü altına girmişlerdi. Peygamber efendimiz onlar hakkında şöyle buyurmuştu: "Bir zımmiye eziyet eden kimsenin kıyamet gününde hasımı ben olurum. Ben kiminle hasım olursam onu yenik düşürürüm.^ Dinlerin saygınlığım muhafaza etmek için bu zımmiler özel olarak himaye edilirlerdi. Fıkıhçılar, Yahudi, Hıristiyan ve Mecusilerle zımmilik akdi yapılabileceğine cevaz

vermişlerdir. Çünkü Kur'an-ı Kerim'in nassı ile ehli kitap olan Yahudi ve Hıristiyanlarla zimmet akdi yapılacağına dair izin verilmiştir. Bu hususta yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"Kendilerine kitap verilenlerden Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, Allah'ın ve Resulünün haram saydığını haram saymayan ve hak dinini din edinmeyen kimselerle küçülfüp boyun eğ)erek elleriyle cizye verecekleri zamana kadar savaşın. "(Tevbe: 29)

Bu ifadelerden şöyle bir hüküm çıkarılmaktadır: Zımmiler-den cizye alınması durumunda onlar, islam düşmanlarına karşı müslümanlarla birlikte savaşma yükümlülüğünden muaf tutulurlar. Cizye alınmasına dair hükümlerden söz ederken bu hükmü açıklamıştık. Mecusilerden ve ehli kitap gibi diğerlerinden zımmi statüsü ile cizye alınmasına gelince, bu uygulama Peygamber efendimizin Münzir bin Sava'ya yazdığı mektubuna dayanılarak yapılmıştır. Bunu destekleyen diğer haber ve hadisler de vardır. Arap müşriklerine gelince onlar ya teslim olup müslüman olacak, ya da öldürüleceklerdi. Gaye, Arap beldelerinde iki dinin görülmemesi idi. Arap beldelerinin sadece İslama ve mü'minlere has kılınması gerekiyordu. Çünkü orası islam toprağıydı. İslamiyet orada doğdu. Ve yine oraya dönecektir. Geriye Hindliler, yıldızperestler, Buda'nm kendisine veya heykeline tapan Budistler ve diğer putperestlerin hükmü kaldı. Ebu Hanife ile arkadaşlarına göre bunlardan da cizye alınır ve bunlar zımmi olarak kabul edilirler. Onlar bu hükmü verirlerken Mecusilerden cizye alınması hükmüne kıyas yapmışlardır. Çünkü bu saydıklarımız Mecusilerden daha kötü durumda değildirler. Güneşe tapanlar ateşe tapanlardan daha aşağı durumda değildirler. Diğerleri de bu hükme tabidirler. Doğrusu biz de bu görüşten yanayız.

Zımmilik akdi eman ve ikametle sabit olur. Bu akid yapıldıktan sonra mü'minlerin Veliyyül Emri onları kendi dinleriyle başbaşa bırakır. Dini şiarlarını yerine getirmelerinden dolayı onlara baskı yapamaz. Aksine, dini sorumluluklarını yerine getirmelerine müsaade eder. Kendilerine hayat hakkı tanır. Mallarını, canlarını, nikahlarını ve ırzlarını koruyup himaye eder. Onları müzminlerle aynı muameleye tabi tutar. Aile düzenlerine ilişilmez. Hiç bir haktan yoksun bırakılmazlar. Onların da her şeyden önce islami hükümlere riayet etmeleri gerekir. Riayet etmemeleri durumunda islami cezalar onlarda tamamiyle tatbik edilir. Kısasa ve hadlerin tümüne tabi tutulurlar. Hırsızlık, zina,

iftira hadlerine tıpkı mü'minler gibi tabi tutulurlar. İffetli bir müslüman erkeğe ya da kadına zina isnadında bulunmaları ya da yol kesmeleri durumunda gerekli hadde tabi tutulurlar. Alış veriş, icare, borçlanma gibi islami hükümler onlara tatbik edilir. Faiz alıp veremezler. Muamelelerinde islami alış veriş hükümlerine riayet eder ve faiz alış verişi yapamazlar, îslam şeriatine açıkça muhalefet edemezler. Örneğin pu-tevleri ya da müslümanlar arasında Mecusilere has ateşler yakamazlar. Özetle müslümanları dinlerinde fitneye düşürecek davranışları açık bir surette yapamazlar. Müslümanlara karşı her hangi bir hıyanette bulunamazlar. Örneğin İslama karşı savaş veren gayri islami bir devlete intisab edemez ya da ona yardımcı olamazlar. Çünkü böyle bir davranış İslama ve müslü-manlara karşı meydan okumak demektir. Tıpkı müslümanlar gibi islam devletine sadık birer tebaa olacaklardır ki şu islami kaide tahakkuk etsin: "Onlar da bizim gibi aynı haklara sahip kılınacak ve bizim gibi aynı yükümlülüklere tabi olacaklardır."

Zımmiler ne İslama, ne de Peygamber efendimize, ne de sa-habilerden herhangi birine sövemiyeceklerdir. Eğer bu ahidle-rine riayet ederlerse emniyet içinde kalacaklardır. Aksi takdirde zımmilik akdi iptal edilecek islam devletinin gölgesinde ya-şayamıyacak ya da gerekli cezayı göreceklerdir.

Zımmiler Darul Harbe geçemiyecekler. Aksi takdirde harbi kimseler sayılacaklar ve zımmilik akdinin dışında kalacaklardır. Özetle onlar müslümanlarla aynı hak ve yükümlülüklere sahip kılınacaklardır. Ebu Hanife, zımmilerin içki içebileceklerini, içkinin onlar için değerli bir mal sayılabileceğini, sözgelimi zımmilere ait bir içkiyi müslüman birinin dökmesi halinde kıymetini zımmiye Ödemesi gerekeceğini söylemiştir. Yine Ebu Hanife'ye göre zımmiler domuz eti yiyebilecek ve domuz eti onlar için değerli bir mal kabul edilecektir. Müslümamn biri zımmiye ait bir domuzu öldürdüğü takdirde tıpkı bir müslümana ait koyunu öldürmüş gibi kabul edilecek ve domuzun değerini zımmiye ödemekle yükümlü kılınacaktır.

Yine Ebu Hanife'ye göre zımmiler sahih olduğuna inandıkları takdirde İslama göre mahrem sayılan kadınları nikahlayabi-leceklerdir. Böyle bir evlilikte evlilik nafakası anlaşmazlığı zuhur eder de anlaşmazlığı çözümlemek için hakime müracaat ettikleri takdirde hakim nafaka ile hükmedebilir. Böyle bir evlilikte neseb anlaşmazlığı ortaya çıkar da bu anlaşmazlığın çözümü için hakime

müracat ettikleri takdirde hakim neseb ile hükmeder. Çünkü fıkhi kural gereğince onları kendi dinleri ile başbaşa bırakmamız gerekmektedir. Müslümanların veliyyel emrinin, zımmiler arasında zuhur edecek davaları halletmesi için bir kadı tayin etmesi gerekir. Şayet zımmiler müslüman hakimin huzurunda davalaşmak hususunda anlaşırlarsa müslüman hakim, onlar arasında zuhur eden anlaşmazlığı karara bağlayıp çözümler. Zira Cenab-ı Allah buyurmuş ki:

"Sana gelirlerse ister aralarında hüküm ver, ister onlardan yüz çevir; eğer onlardan yüz çevirirsen, sana hiç bir zarar veremezler. " (Maide: 42)

Zımmiler bir müslümanla davalaştıkları ta'kdirde aralarında ancak müslüman bir kadi hükmeder ki müslümanın hakkını korusun ve müslüman üzerindeki velayeti tam bir şekilde gerçekleştirmiş olsun. Çünkü gayri müslimin müslüman üzerinde velayet yetkisi yoktur. Şayet davalaşan tarafların ikisi de zım-mi iseler ve taraflardan biri müslüman hakimin huzurunda muhakeme olma talebinde bulunursa, diğeride onun bu isteğine uymak mecburiyetindedir. Bazı fıkıhçılar bu görüştedir. Çünkü bu durumda müslüman hakimin huzurunda muhakeme olunmak isteyen taraf tıpkı müslüman kişi gibi sayılmaktadır. Bazı fıkıhçılara göre ise diğer tarafın bu isteğe uyma mecburiyeti yoktur. Çünkü ikisinin arasında hüküm verecek bir hakimleri vardır. Öyle sanıyorum ki sadece ailevi ve dini hususlarda zımmilere kendi aralarındaki davayı halletmesi için kendilerinden olan hakim tayin edilme mecburiyeti vardır. Alış veriş icar ve diğer umumi muamelelerle ilgili davalara gelince zımmilerle müslümanlar arasında tam bir eşitliği sağlamak için bu gibi davaları çözüme bağlamaya sadece müslüman hakimler yetkili kılınır.

Zımmilerin içki içip domuz eti yemelerine cevaz verme meselesine gelince bu sadece Ebu Hanife'nin görüşüdür. Çünkü biz onlarla dinlerini başbaşa bırakmakla emrolunmuşuz. Adil hükümdar Ömer bin Abdülaziz, Hasen-i Basri'ye şöyle bir soru sormuş: uZımmileri domuz eti yerken, içki içerken, kendi Öz kızlarıyla evlenirlerken serbest bırakırsak bizim halimiz nice olacaktır?" Onun bu sorusuna Hasan-ı Basri şu cevabı vermiş: "Zaten bunun için onlardan cizye alıyoruz. Sen sadece fıkha uyarsın, kendi kafana göre hüküm çıkaramazsın!".

Ancak fıkıhçıların büyük bir çoğunluğu onların içki içmelerine, domuz eti yemelerine ve kendi kızlarıyla evlenmelerine müsaade etmemişlerdir. Çünkü onlar da bizimle aynı hak ve yükümlülüklere tabidirler. Allah'a hamd olsun.

---

[1] Ebu Kebşe, Peygamber efendimizin sut anası Halime, hatunun kocasının adıdır. Müşrikler alay olsun diye Peygamber efendimize Ebu Kebşe'nin oğlu derlerdi.

FETHİ MUBIN

Bu fetih Mekke-i Mükerremenin fethidir. Bunun için Rama-zan-i şerif ayının 10'unda harekata geçildi. 18. gecede Mekke'ye ulaşıldı. Bu bir savaş fethi değildi. Aksine gönüllerin fethi idi. îslam daveti için yapılan en geniş kapsamlı bir fetih idi. Bu fetihte hata ve yanılma sonucu dışında çarpışma ve savaş görülmedi. Ancak Mekke'ye giren ilk sahabiler tedbirsizlik yaparak savaşmışlardı. Bu fetih, güven ve esenlik fethi idi. Bu fetihte; küfrün, güçsüzleri horlamanın, imana karşı direnmenin birbirinden ayırmış olduğu gönüller birbirine yaklaştı. Muhammed (s.a.v.) Mekke'ye girerken, "Ben rahmet Peygamberiyim, ben savaş Peygamberiyim" diyor ve Mekkelilere selam vererek ikramda bulunuyordu. Önce İslama karşı düşman kesilip savaşmış, bilahare yumuşayıp sulha meyletmiş aşiretler İslama yanaşıyor ve gönülleri İslama ısınıyordu. Bunlar barışmışlar, sonra iman etmişlerdi. Şüphesizki bu da fethin bir sonucu idi. Başlangıçta barış amacı görülmüyordu. Aksine savaşmak gayesi güdülüyordu. Peygamber efendimiz onbinlerce mücahidle Mekke'ye gelmişti. Bunların şaka götürür yanları yoktu. Aksine hepsi gayet ciddi idiler. Müşrikler onların ciddiyetlerini müşa-hade edince kılıçlarını kınlarına sokup savaşmaktan vaz geçtiler. Bölük bölük İslama girmeleri için gönüller fethedildi.

Adamın biri: "Ne diye savaş oldu?" diye sorabilir. Halbuki Hudeybiye muahedesi, bu muahedenin getirdiği yükümlülüklerin hiçe sayılması nedeniyle Peygamber efendimiz tarafından rafa kaldırılmıştı. Muahedeyi geçersiz kılma sebepleri zuhur etmediği sürece Peygamber efendimiz muahedeye bağlı kalmıştı. Zira yüce Allah kendisine şu direktifi vermişti: "Onlar size dürüst davrandıkça siz de onlara dürüst davranın." (Tevbe: 7)

Ne varki müşrikler dürüst davranmamış ve neticede bu hıyanet ortaya çıkmıştı. Peygamber efendimizin de Cenab-ı Allah'ın şu kavline göre hareket etmesi icab ediyordu:

"Bir kavmin (andlaşmaya) hainlik yapmasından korkarsan, sen de (onların seninle yaptıkları andlaşmayı) aynı şekilde onlara at." (Enfal 58)

Şu halde peygamber efendimizin silahlı kuvvetle Mekke'ye girmesinden dolayı Hudeybiye muahedesine hıyanet etmiş olma korkusu yoktu. Aksine müşikler bilfiil hıyanette bulunduklarından dolayı Hudeybiye muahedesi gereğince onları cezalandırması gerekiyordu.

Akid bir bütündür. Her maddesi diğerini tekmil edip tamamlar. Eğer akdin bir maddesine hıyanet girerse tümü hiçe sayılmış olur ve geçersiz kılınır. Akdin diğer tarafı da bu durumda bütün yükümlülüklerden kurtulmuş olur. Çünkü ilk taraf olan Kureyşliler akdin bir bölümünü geçersiz kılıp bozmuşlardı. Eğer buna rağmen Peygamber efendimiz harekete geçmeyip sesini çıkarmasaydı, Kureyşliler giderek akdin diğer maddelerini hiçe sayacaklar ve akdi tümden geçersiz kılacaklardı. Böylece akdin ne manası ne de şekli ortada kalmayacak ve tamamen yok olup gidecekti. Muahede sayfaları rüzgarın önünde savuru-lup uçuşacaktı.

Kureyşlilerin Hudeybiye Sulhunu Bozmaları

Mekke-i Mükerremenin fethinin esas sebebi de budur. Ku-reyşliler Hudeybiye muahedesinin fıkralarından birini bozdukları için tümünü bozmuş sayıldılar. Çünkü önce de açıkladığımız gibi muahedeler bir bütündürler ve asla bölünemezler. Bir kısmının geçersizliği, tümünün geçersizliği demektir.

Hudeybiye barış andlaşmasında şöyle bir madde vardı: "Ku-reyş akdine ve ahdine girmek isteyen herkes girebilir. Muham-med (s.a.v.)'in akdine ve ahdine girmek isteyen herkes onun akdine girebilir. îki taraftan birinin akdine giren kimse, o tarafın haklarına ve yükümlülüklerine tabi olur."

Huzaahlar, Muhammed (s.a.v.) efendimizin akdine ve ahdine girmiş; Bekr oğulları da Kureyşlilerin akdine ve ahdine girmişlerdi. Bu sebepten dolayı Kureyşlilerin Huzaalılara saldırmamaları bir hak haline gelmişti. Tabiiki aynı şekilde Peygamber efendimize de saldırmamaları bir hak idi. Bekr oğullarıyla Huzaahlar arasında cahiliyetten kalma bir düşmanlık vardı. Bu düşmanlık nedeniyle Huzaahlar Bekr oğullarına saldırdılar ve birbirleriyle vuruştular. Aynı şekilde Bekr oğulları da Huzaalılara saldırıp savaştılar. Bu savaş neticesinde Huzaahlar galip geldiler. Aradaki bu düşmanlık devam etti. İslamiyet geldiğinde Kureyşliler Peygamber efendimize ve iman edenlere karşı savaş açtılar. Onun savaşı ile meşgul oldular ve ona karşı yürekle kin doldu. Hudeybiye sulhu olduğunda Huzaahlar Ku-reyşlilere karşı nefret hissettiklerinden dolayı Kureyş düşmanlarına yardım etmek istediler ve bu sebeple de Peygamber efendimizin akdine ve ahdine girdiler. Bu sebeple de akid çerçevesinde Peygamber efendimiz onları himayesine aldı. Öte yandan Bekr oğulları da Kureyşlileri sevdiklerinden ötürü onların akid ve ahidlerine girdiler.

Hudeybiye barışı intikam almak için Bekr oğullarını kışkırttı. Bu sebeple barış akdini fırsat bildiler. Halbuki kendi aleyh-lerindeki bir duruma sebebiyet verecek bir ahid olduğunu bilemediler. Bu sebeple Huzaalılara saldırdılar. Kureyşliler de silah vererek onları takviye ettiler. Sonra aralarında Safvan bin Umeyye, Huveytıp bin Abdüluzza, Mikrez bin Hafs gibi Kureyşliler aralarına katılarak geceleyin gizlice savaşmaya başladılar. Savaşa savaşa Beyt-i Harama yaklaştılar. Halbuki haram dahilinde savaşmaları yasak idi. Çünkü Cenab-ı Allah orayı güvenli bir harem kılmıştı. Çevresinde insanlar birbirlerini kapıp götürürlerken Kâbe-i Muazzama emin bir yerdi. Ancak onların kumandanları Nevfel bin Muaviye, Bekr oğullarının; uEy Nevfel Harem dahiline girdik. Burası senin

ilahının haremidir" diyerek itirazda bulundularsa da o savaşı devam ettirdi. Günühkarca konuştu ve "Bugün ilah yoktur! Ey Bekr oğulları intikamınızı alın. Hayatıma yemin olsun ki güneş doğuncaya kadar intikamınızı aldınızsa aldınız. Aksi takdirde hiç bir zaman alamazsınız!" dedi. Huzaalılar, Budeyl bin Verka el Hu-zai'nin ve kendi azatlılarından birinin evine sığındılar. Çok zalimce bir savaş olmuştu. Huzaalılardan Amr bin Salim adında bir adam çıkıp Resulullah (s.a.v.)in yanına gelmişti. Bu adamın müracaatı üzerine cereyan eden hadiselerden dolayı Peygamber efendimiz Bekr oğullarına karşı kendi müttefiklerini korumak mecburiyetini hissetti. Bekr oğullarına ve yandaşlarına karşı gerekli tedbirleri aldı. Çünkü Bekr oğulları ahde vefasızlık edip hainlik göstermiş ve Beyt-i haram dahilinde savaşmışlardı. Onların irtikab ettikleri bu hıyanete Kureyşliler de katkıda bulunarak destek vermişlerdi. Hep birlikte yasakları çiğnemişlerdi. Kendi müttefiklerine yapılan bu zulme ve Kureyşlile-rin zalimlere yaptığı yardıma karşı Peygamber efendimizin suskunluk göstermesi elbetteki doğru olmayacaktı.

Budeyl bin Verka el Huzai, evine sığınan Huzaalı bir kaç kişiyle birlikte Peygamber efendimizin yanına geldi. Bekr oğullarından gördükleri zulmü ve Kureyşlilerin de Bekr oğullarına verdikleri desteği anlattılar. Bundan sonra Budeyl evine döndü. Yolda Ebu Süfyan'la karşılaştı. Ebu Süfyan nabız yoklamaya, barış akdini pekiştirme ve akdin geçerlilik süresini uzatma talebinde bulunmaya gelmişti. Peygamber efendimizle görüşüp durumu kurtaracağını zannetmişti. Kureyşlilerin yaptıklarının büyük bir suç olduğnu anlamıştı. Fakat bu suçu önlemek için harekete geçmemişti. Olanlar olmuştu. Belki de olup bitenleri beğenmemezlik etmemişti. Yoluna devam etti ve nihayet kendi kızı (aynı zamanda Resulullah'm zevcesi) Ümmü Habibe'yle karşılaştı. Peygamber efendimizin kendisiyle görüşmek istiyordu. Ümmü Habibe'nin evine girdi. Peygamber efendimize ait bir döşeğin üzerine oturmak istedi ama Ümmü Habibe o döşeği dürüp kaldırdı. "Kızım anlayamadım; bu döşeğimi bana layık görmedin yoksa beni mi bu döşeğe layık görmedin?" diye sorunca kızı şu cevabı verdi: "Bu Resulullah (s.a.v.)in döşeğidir. Sen ise mundar bir müşriksin! Onun döşeği üzerinde oturmanı istemedim!" Bunun üzerine Ebu Süfyan: "Ey kızım vallahi benden ayrıldıktan sonra fenalaşmışsın" dedi. Kendi öz kızı Ümmü Habibe'nin, kendisi için Resulullah (s.a.v.) katında şefaatçi olacağına zannetmişti. Ama bu ilk karşılaşma ile kalbindeki ümit yok olup gitmişti. Başkasının yanına giderek Peygamberle buluşmasına aracı olmasını istemiş ve bu sebeple Ebu Bekir'in

yanına gitmişti. Ebu Bekir'den, kendisi için Resulullah'la konuşmasını isteyince o: "Ben bunu yapamam!" diyerek kestirip atmıştı. Bundan sonra Hattab oğlu Ömer'e giderek bu hususta konuşmuş o da: "Ben mi senin için Resulullah'ın yanına gidip şefaatte bulunacağım?! Allah'a andolsun ki küçücük bir karıncayı bile bulsam onunla size karşı savaşıp cihad ederimr dedi. Ebu Bekir'den ümidini kestiği gibi Ömer'den de ümidini kesti ve bu defa da Ebu Talib oğlu Ali'nin yanına gitti. O sırada Hz. Fatıma, Hz. Ali'nin yanında bulunuyor ve henüz bir çocuk olan Hz. Hasan da önlerinde gezip duruyordu. Ebu Süfyan: "Ey Ali! şu cemaat içinde akrabalık yönünden bana en yakın olan sensin. Ben bir iş için gelmiştim. Umduğumu elde edemeden, geldiğim gibi geri dönüp gideceğim. Resulullah'a gidip benim için şefaatçi ol" dedi. Hz. Ali de ona şu karşılığı verdi: "Yazıklar olsun sana ey Ebu Süfyan! Allah'a andolsunki Resulullah (s.a.v.) bizim kendisiyle konuşamıyacağımız bir hususta kesin kararını vermiştir!" Bu defa Ebu Süfyan, Eatımatüz Zehra'ya dönerek şöyle dedi: "Ey Muhammed'in kızı! Şu yavrucuğuna emretsen de, iki taraf halkı arasında himayeci olduğumu söylese olmaz mı? Böyle yaparsak kendisi zamanın sonuna kadar Arapların efendisi olur!"

tiz. Fatıma da: "Vallahi benim bu yavrum ne halk arasında himayeci olacak yaşa gelmiştir, ne de Resulullah (s.a.v.)e karşı bir kimse himayeye alınabilir.^ dedi.

Ebu Süfyan bu defa Hz. Ali'ye dönerek şöyle dedi: "Ey Ma-san'ın babası! Bana karşı işlerin çok zorlaşmış olduğunu görüyorum. Sen bana bir öğüt ver, senin bu husustaki görüşün nedir? Zorlaşmış olan şu işimi bir kolaylaştır. Sence benim için yararlı olabilecek işi, çareyi bana emret!"

Hz. Ali: "Ben şu gündeki kadar ne yapacağını şaşırmış bir adam görmedim. Vallahi ben senin için yararlı olabilecek bir şey bilmiyorum. Fakat sen Ben-i Kinanelerin ulu kişisisin. Kalk iki taraf halkını uzlaştırmak için himayene aldığını ilan et, sonra da yurduna çık git, halkın arasını bul" dedi.

Ebu Siifyan: "Bunun, benim için bir yarar sağlayacağını sanıyor musun?" diye sordu. Hz. Ali de şu cevabı verdi: "Hayır! Vallahi yarar sağlayacağını pek sanmıyorum. Ama bundan başka yapılacak bir şey de görmüyorum". Bunun üzerine Ebu Süf-yan, mescitte kalkıp: "Ey ahali! Ben halkı himayeme aldım" dedi; sonra da devesine binip Mekke'ye doğru yola çıktı. Kureyş topluluğunun

yanına vardı. İşlediği hatanın büyüklüğünü ve ir-tikab ettiği ahmaklığın vehametini Kureyşliler anlamışlardı. Ebu Süfyan; ne Hz.Peygamberin, ne Ebu Bekir ve Ömer'in ne de başka bir kimsenin, kendisine gönül rahatlatan bir cevap vermediklerini, ancak Hz.Ali'nin kendisine yaptığı tavsiyeye uyarak halkı himayesine aldığını Medinelilere ilan ettiğini Ku-reyşlilere anlattı. Kureyşliler, onun bu himayesini Hz. Peygamberin tanıyıp tanımadığını sorduklarında, Ebu Süfyan: "Hayır..." diye cevap verdi.

Hıyanet Zilleti

Kureyşliler ahde hiyanet ettiler. Halbuki böyle yapmamaları gerekirdi. Liderleri Ebu Süfyan, yaptıkları hıyanetin bağışlanması için Medine'ye geldi. Halbuki Kureyşlilerin bu hıyaneti ir-tikab etmelerine engel olabilecek iken engel olmamıştı. Üstelik, peygamber efendimizden tuhaf bir istekte bulunmuş ve Resü-lullah (s.a.v.)m himayesine giren kimseleri, peygamber efendimizin korumamasını ve onları kendi hallerine bırakmasını istemişti. Bunun için de önce kızını şefaatçi yapmak istemişse de kızı, onun bu isteğine muvafakat etmemişti. Çaresiz kalınca Ebu Bekir'e gitmiş, Ebu Bekir de onun bu isteğini kesin bir ifadeyle reddetmişti. Halbuki Ebu Bekir yumuşak tabiatlı bir kimseydi. Ama böylesine zorlu ve kabul edilemeyecek işlerde tavrım elbette ki kesin olarak ortaya koyacaktı. Ebu Bekir'den de yüz bulamayınca Hz.Ömer'e gitti. O da sert bir şekilde reddetti. Aradaki akrabalık bağını ileri sürerek, şefaatçi olması için Hz. Ali'ye gitti. Ne Ali, ne de Fatımatüzzehra, onun bu isteğine muvafakat etmediler. Hz. Fatıma kesin bir ifade kullanarak, Resülüllah (s.a.v.)e karşı hiç kimsenin himaye altına alınamayacağını söyledi. Tuhaftır ki Ebu Süfyan bütün Kureyşlileri savaşa karşı emniyet altına almak amacıyla himaye etmek istedi. Çünkü o, ahde hıyanet suçunu bütün Kureyşlilerin işlemiş olduklarını biliyordu. Şayet bir savaş olursa bütün Kureyşliler hedef alınacaktı. Hudeybiye muahedesini pekiştirip yürürlük süresini uzatmak maksadıyla Hz.Peygamber'e gelmişti. Onun bu isteği, şüphesiz ki önceki muahedeyi ve kapsamında bulunan maddeleri geçersiz kılma anlamını taşıyordu. Böyle bir istekte bulunmak ve bu isteğini kabul ettirmekle de Önceki hiya-neti bağışlatabileceğim sanmıştı. Ayrıca

peygamber efendimizin, Hudeybiye muahedesini feshedici nitelikte olan Kureyş hıyanetinden habersiz olduğunu sanıyordu. Ama Huzaalılarm, kendisinden önce gelip Kureyş ihanetini peygamber efendimize haber verdiklerini görünce, artık Kureyşliler için eman dilemekten başka çıkar yol bulamadı. Ama bu isteğine icabet edilmedi.

Musa bin Ukbe'nin rivayetine göre Ebu Süfyan, Ebu Bekir, Ömer ve Ali'ye uğramadan peygamber eefendimizin yanına giderek O'na şöyle demişti: ttEy Muhammedi Hudeybiye akdini pekiştir ve akdin yürürlük süresini uzat!

Peygamber efendimiz de: "Bunun için mi geldin? Buraya gelmeden Önce bir olay mı çıkardınız?" diye sormuş, Ebu Süfyan ise şu cevabı vermişti: "Allah'a sığınırız! Biz, ahdumize riayet ediyoruz. Muahede maddelerini asla tağyir ve tebadil etmedik!"

Böyle dedikten sonra sahabilerden Ebu Bekir'e sonra Ömer'e, sonra da Osman'a uğradı. En sonunda da Hz. Ali'nin yanına gitti. Yalnız Hz. Ebu Bekir, ona biraz yumuşakça davranmıştı. Bu rivayetten açıkça anlaşıldığına^göre Ebu Süfyan, mescitte söylediklerini onaylatmak için peygamber efendimizin yanına gitmiş, Peygamber efendimiz ise ona, daha önce söylemiş olduğu: "Muhammed'in bu taahhüdünde bana vefasızlık edeceğini hiç sanmıyorum" sözünden dolayı: "Ey Ebu Süfyan, bunu sen mi söylüyorsun?^ diye karşılık vermişti.

Bundan sonra Ebu Süfyan Mekke'ye, kendi kavmine döndü. Kureyşliler, O'nun gizlice müslüman olduğunu zannetmişlerdi. Onlara, yolculuk macerasını anlattığında Kureyşliler O'na şöyle cevap vermişlerdi: "Razı olunmayacak bir şeye razı olmuşsun. Ne bize, ne de sana fayda vermeyecek bir şeyle bize gelmişsin. Ali, ancak seninle oyun oynamıştır. Allah'ın hayatına and olsun ki senin himayen onlar için hiç de önemli değildir. Onlar, senin kendi başına yapmış olduğun himaye taahhüdünü rahatlrkla çiğneyebilirler."

Ebu Süfyan, yolculuğunun macerasını karısı Hind'e anlattığında Hind, kendisine şöyle demişti: "Bu kavmin elçisi olarak gittin, ama Allah seni rezil etti. Bize hayırlı bir haber getirmedin.7'

Fetih Hazırlığı

Artık Kureyşlilerle karşı karşıya gelmek kaçınılmaz olmuştu. Rivayete göre Resulüllah (s.a.v.), Kureyşlilerin, kendine akid ve ahdine giren müttefiklerine yaptıkları tecavüzleri gördükten sonra feth-i mübin ile Mekke-i Mükerreme'ye gitmeye karar verdi ve şöyle buyurdu: "Allah'a and olsun ki Kureyşlilerle savaşacağım!" Rivayete göre bu sözünü üç kez tekrarlamıştı. Sahabilerine, Mekke-i Mükerreme'ye gidiş için hazırlanma talimatını verdi. Onların ciddiyetle hazırlanmalarını emretti ve şöyle dedi: "Ey Allah'ım Yurtlarına ansızın varıp bastırın-caya kadar Kureyşlilerin casus ve habercilerini tut ve onları görmez, işitmez kıl!

Bedir Savaşma katılmış sahabilerden ve cihatta mertebesi bulunan müslümanlardan biri hata yapmıştı. Bu, savaş ve ci-had bakımından hiyanet, ya da hata sayılırdı. Ama geniş görüşlü, akıl ve hikmet sahibi olan peygamber efendimiz onun bu teşebbüsünü tesirsiz hale getirdikten sonra suçunu bağışladı. Bu arada, Kureyşlilerin casus ve habercilerini görmez, işitmez hale getirerek durdurması için Rabbine dua edip durmaktaydı. Sahabilerden biri Kureyşlilere, Mekke fethi için yapılan hazırlıkları haber vermek istedi. Hatip bin Ebi Beltaa, Kureyşlilere bir mektup yazarak Peygamber efendimizin Mekke'ye hücum etmek üzere asker topladığını haber vermişti. Bu mektubu bir kadına vererek gizlemesi uyarısında bulunmuş ve Kureyşlilere ulaştırmasını istedikten sonra ona bir ücret de va'd etmişti. Kadın da o mektubu saç Örgülerinin arasına gizleyerek yola koyulmuştu. Cenab-ı Allah, Hatıb'm yaptıklarını Hz. Peygambere vahiy yoluyla bildirdi. Kadının yola çıktığını duyan Hz. Peygamber, iki genç sahabiyi peşine yolladı. Bu iki genç sahabi, Allah'a taat ve O'nun yolunda cihad etmekle şereflenmiş ve bu havayı teneffüs ederek gelişip büyümüşlerdi. Bunlardan biri, Ebu Talib oğlu Ali, diğeri ise Zübeyr bin Avvam idi.

Bu iki genç yola koyuldular ve kadını Huleyfe mevkiinde yakalayıp devesinin üstünden indirdiler. Mektubu, eşyalarının arasında aradılarsa da bulamadılar. Hz. Ali, akıllılıkla şöyle dedi: "Allah'a yemin ederim ki Resulüllah (s.a.v.), şimdiye dek yalan söylememiştir ve bu defa da bize yalan söylemedi. Biz bu mektubu mutlaka senden çıkaracağız. Yoksa her tarafını açarız!."

Kadın, Hz. Ali'nin ciddi olduğunu görünce O'na: "Arkanı dön" dedi. Hz. Ali de arkasını döndü. Kad^n, saçının örgüsünü açarak mektubu çıkardı ve Hz. Ali'ye teslim etti.

Hz. Ali ile Zübeyr, mektubu alıp Resulüllah (s.a.v.)e götürdüler. Dirayetli bir insan olan Resulüllah, bu hıyanetin sebebini, güçlü bir insana özgü şefkat ve yumuşak huylu bir insana mahsus merhamet edasıyla Hatıb'a sordu: "Ey Hatip! Böyle davranmaya seni iten sebep nedir?1 Ona: 'Neden hıyanet ettin?' diye sormamış ancak - varsa- böyle davranmasına neden olan gerekçeyi sormuştu. Dirayetli ve halim selim olan Peygamber efendimiz, hemen ilk aşamada onu sert bir dille kınayıp azarlamamış, aksine mazeret beyanında bulunmasına fırsat vermişti. Kınandığını gönlünde hisseten Hatip, şöyle cevap verdi: "Ya Resulallah. Vallahi ben Allah ve Resulüne inanmış bir kimseyim. Bu imanımı asla değiştirmiş değilim. Ancak ben, Kureyş-liler arasında aşiret ve akrabaları bulunmayan bir kimseyim. Orada benim çoluk çocuğum vardır. Çoluk çocuğuma zarar vermesinler diye onlara böyle bir iyilikte bulunmak istedim."

Şüphesiz ki Hatıp'ın bu cevabı, onun yaptığı işi haklı çıkaracak bir cevap değildi. Aksine ondaki ruhi zaafîyeti gösteriyordu. Çünkü Hudeybiye muahedesinden önce de Onun Mekke'de çoluk çocuğu bulunmaktaydı. Belki de onlar bu muahede süresi zarfında Mekke'ye varıp yerleşmişlerdi. Her iki durumda da kişisel nedenler, Hatıp'm büyük kumandan ve Allah elçisi Hz. Muhammed'e muhalefet etmesini haklı kılmıyordu. îslam devletinin düşmanlara hücuma hazırlandığı bir sırada îslam ordusunu sıkıntıya maruz bırakmasını meşru göstermiyordu.

Onun bu mazeretini peygamber efendimiz kabul etmedikten sonra Hz.Omer de kabul etmedi ve :nYa Resulallah! îzin ver de şunun boynunu vurayım. Çünkü bu herif münafık olmuştur!" dedi. Ancak -Hatıp'm mazeretini kabul etmemiş olmakla birlikte- Hz. Peygamber, Hz. Ömer'in bu görüşüne muhalefet ederek Hatıp'm bu suçunu Önceki yararlılıklarının bağışlatabileceğini ifade edip şöyle dedi: "Ne bilirsin ey Ömer! Belki de Allah, Bedir savaşına katılmış olanlara, Bedir gününde bakıp: "Dilediğinizi yapın! Çünkü ben sizi affetmişimdir" demiştir!"

Şüphesiz ki Hz. Peygamber, Hatıp'ın bu yaptığını tasvip etmiş değildir.

Geçmişinin, onu bugünkü suçu işlemekten menetmesi gerektiğini ince ve müşfik ifadelerle bildirmişti. Öyle sanıyorum ki onun bu sözü, Ömer el-Faruk'un sözlerinden daha parlak ve daha anlamlıdır.

Şu aşağıdaki ayet-i kerimelerin Hatip hakkında nazil olduğunu söylemişlerdir:

"Ey inananlar! Benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olan kimseleri dost edinmeyin. Onlar size gelen gerçeği inkar ettikleri, Rabbiniz Allah'a inandığınızdan dolayı Rasülü ve sizi (yurdunuzdan sürüp) çıkardıkları halde siz onlara sevgi (belirtecek mektup) ulaştırıyorsunuz. Eğer benim yolumda savaşmak ve benim rızamı kazanmak için çıktmızsa içinizde onlara sevgi (mi) gizliyorsunuz? Oysa ben sizin* gizlediğiniz ve açığa vurduğunuz her şeyi bilirim. Sizden kim bunu yaparsa doğru yoldan sapmış olur. Onlar sizi ele geçirseler, size düşman olurlar. Size ellerini, dillerini kötülükle uzatırlar ve isterler ki inkar edesiniz.

Kıyamet günü akrabalarınız vâ çocuklarınız size fayda vermez. (Allah) aranızı ayırır. Allah yaptıklarınızı görmektedir.

İbrahim'de ve onunla beraber bulunanlarda sizin için güzel bir misal var, onlar, kavimlerine demişlerdi ki: "Biz sizden ve sizin Allah'tan başka taptıklarınızdan uzağız. Sizi(n taptıklarınızı) tanımıyoruz. Siz bir tek Allah'a inanıncaya kadar sizinle bizim aramızda sürekli bir düşmanlık ve nefret belirmiştir." Yalnız İbrahim'in, babasına: "Senin için mağfiret dileyeceğim. Fakat senin için Allah'tan (gelecek) hiç bir şeyd önlemeğ)e gücüm yetmez" demesi hariç. (Bu söz size misal değildir.) Çünkü kafire mağfiret dilenmez. Yine onlar demişlerdi ki: "Rabbimiz, sana dayandık, sana yöneldik. Donüş(ümüz) sanadır." (Mümtahine:l-4)

Bedir Savaşı'na katılmış bir sahabinin kolayca irtikab etmiş olduğu bir hata ortada olduğuna göre, bu hata, bir münafıklık değildir. Kureyşlilere olan eski sevgisi ve dostluğu onu bu maceraya sevketmiş, nihayet bu hataya, hatta günaha düşmüştü. Kalpleri bir araya getirip arındıran, müminlere karşı şefkatli ve merhametli bir insan olan Hz. Peygamber, Önceki yararlılıklarını göz Önünde bulundurarak Hatıb'm suçunu affetmişti.

Rasulullah'ın Yola Çıkışı

Rasulullah (s.a.v.) sefere çıkmak üzere yola koyuldu. Medine'de kendi vekili olarak da Külsüm bin Husayn bin Utbe bin Halef el Gıfari'yi bıraktı ki insanlar, idarecilik hususunda soy farkı gözetilmemesi gerektiğini anlasınlar. Gerektiğinde Hz.Peygamber, ensardan ve Kureyş'in çeşitli batınlarına bağlı muhacirlerden de idareciler tayin etmişti.

Rasulullah (s.a.v.), Ramazanın onuncu gecesinde yola çıktı. Oruçluydu. Beraberindekiler de oruçluydular. Küdeyd mevkiine vardığında orucunu bozdu. Çünkü Seferi idi. Seferinin de orucu tutmamasına müsaade vardır. Bu hususta Cenab-ı Allah şöyle buyurmuştur:

"İçinizden hasta olan veya yolculukta bulunan, tutamadığı günlerin sayısınca diğer günlerde tutar."<Bakara:i84)

Cenab-ı Allah, azimetlerini verdiği gibi ruhsatlarım da vermeyi sever. Arap çöllerinde sefere çıkmak, azabın bir parçasıdır. Cihad halinde oruç tutmamak, bünyeyi güçlendirir. Cihad edebilecek kadar güçlenmek için gerekeni yapmak, şer'an istenen bir şeydir. Öyle anlaşılıyor ki fetih seferine çıkan mü'min-ler, Ramazanda oruç bozmayı sakıncalı görmüşlerdi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v.), kendisine bir kase su getirilmesini istemiş ve herkesin görmesi için de gündüzleyin o suyu içip orucunu açmıştı. Ve oruçsuz olarak Mekke'ye gitmişti. Yoluna devam etmiş ve Cuhte mevkiine vardığında amcası Abbas'la karşılaşmıştı. Abbas, ailesiyle birlikte hicret etmek üzere yola çıkmıştı. Zaten daha önce müslüman olmuş ve Kabe-i muazza-mada şikayet görevini devam ettirmişti.

Ebu Süfyan bin Haris bin Abdülmuttalip ve Abdullah bin Umeyye bin Mugire gibi bazı yakınları, yolda peygamber efendimizle karşılaşmışlar, yanma girmek için izin istemişlerdi. Bu hususta Ümmü Seleme onunla konuşmuştu. O, her

zaman dostluk gösteren ve iyilikte bulunan bir kimseydi. Ümmü Seleme ona: "Bunlar senin amcan oğulları, halan oğulları ve hısımlarındırlar ya Rasulallahr demiş, peygamber efendimiz de ona şu karşılığı vermişti: "İkisine de ihtiyacım yoktur. Amcam oğlu benim ırzımı çiğnedi; halam oğlu ve hısımım da Mekke'de bana çok fena şeyler söyledi!" Zira bu adam Mekke'deyken peygamber efendimiz kendisini imana davet ettiğinde şu cevabı vermişti: "Gözlerimin önünde göğe merdiven dayayıp yukarı çıkmadıkça ve oradan, senin Allah tarafından gönderilen bir peygamber olduğuna tanıklık eden dört melek ve bir ferman getirmedikçe vallahi sana inanmam!"

Hz.Peygamber bu iki adamla görüşmemekte ısrar etti. Kendilerine bu hususta izin verilmediğini duyan amcası oğlu Ebu Süfyan, yanında küçücük bir oğlu olduğu halde şöyle dedi: "Vallahi kendisiyle görüşmem için bana ya izin verir, ya da şu çocuğumun elinden tutup çöle gider, sonra da açlıktan ve susuzluktan Ölürüz!" Onun böyle demesi üzerine Peygamber efendimiz onlara acıdı. Çünkü kendisinin akrabalarıydılar. Ayrıca onlar İslam'a da meyletmişlerdi. İslamiyet'e girmek ise, daha önce işlenmiş olan kötülükleri yok eder.

Kureyşliler Haber Araştırıyorlar

Rasulullah (s.a.v.) yoluna devam etti. 10.000 başka bir rivayete göre 12.000 müslümanla birlikte Merrüzzahran mevkiine varıp konakladı. Kureyşliler, olup bitenlerden habersizdiler. Ancak kendileriyle Hz.Peygamber arasındaki anlaşmayı bozduklarından dolayı çeşitli görüşler ileri sürüyorlardı. Hiç bir şey hissetmediler, ancak bir şeyler olacağını bekliyorlardı.

îşte o gecelerde Ebu Süfyan bin Harb, hakim bin Hüzam ve Büdeyl bin Verka el Huzai, durumu araştırmak ve bir haber elde etmek umuduyla keşfe çıktılar. Öyle anlaşılıyor ki bu üç kişiden ikisi, üçüncüye muhalefet etmişlerdi. Çünkü Huzaahlara yardımcı olmasını sağlamak için Hz.Peygamber'in yanına gitmiş olan, Büdeyl'in kendisi idi. Zira Kureyşliler de, Huzaalılar-la savaşan Bekr oğullarına yardımcı olmuşlardı. Onları Beyt-i Haram'a kadar kovaladıkları halde Kureyşliler engel olmamışlardı.

Bu üç kişinin belki her üçü de haber araştırmak istiyorlardı, ama gayeleri farklıydı.

Kureyşliler Hz. Peygamberle ilgili haberleri araştırmaktayken, sevecen ve barışçı bir insan olan Hz. Abbas, Kureyşlilere Hz.Peygamber'in yerini bildirmek için onlara bir haberci gönderme arayışı içindeydi. Onların gelip Hz.Peygamberden eman dilemelerini istiyordu ki savaş olmasın. Aksine, güvenlik ve barış olsun. Rasulullah (s.a.v.)e olan muhabbetinden cür'et alan Hz. Abbas şöyle diyordu: "Vallahi eğer Kureyşliler gelip kendisinden eman dilemeden Rasulullah (s.a.v.) zorla Mekke'ye girecek olursa, bu, Kureyşliler'in kıyamete kadar iflah olmayacak şekilde helakleri olur!" Böyle dedikten sonra Rasulullah (s.a.v.)in beyaz katırına bindi ve Mekke'ye haberci olarak göndereceği bir adamı bulmak için, çölde dolaşan işçileri veya oduncuları aramaya başladı. Etrafta adam aramaktayken Ebu Süfyan'ın sesini duydu. Kendisi mü'min olan Hz. Abbas'ın müşrik dostu Ebu Süfyanla nasıl karşılaştığını kendisinden dinleyelim:

"Rasulullah (s.a.v.)in katırı üzerinde yoluma devam etmekteyken Ebu Süfyan'ın sesini duydum. Büdeyl bir Verka ile karşılıklı olarak konuşmaktaydılar. Ebu Süfyan: 'Bu geceki kadar çok ateş ve askeri daha önce görmüş değilim!' diyor, Büdeyl de: Vallahi bu ateşi Huzaalılar yakmıştır' diyordu. Buna karşılık Ebu Süfyan da: 'Huzaalılar bu kadar çok ateş yakacak ve bu kadar fazla asker bulunduracak güçte değildirler' diyordu. Sesini tanıdım ve "Ey Ebu Hamala!" diye seslendim. O da benim sesimi tanıdı ve "Fadl'ın babası! Sen misin?" diye sordu. Ona dedim ki:

-Evet...

-Babam, anam sana feda olsun! Ne var? Arkandakilerden ne haber var?

-Yazıklar olsun sana ey Ebu Süfyan. arkamdaki Rasülüllah (s.a.v.)dır. arkasında büyük bir kalabalık var. Vallahi Kureyş-liler sabahleyin felakete uğrayacaklardır!

-Babam, anam sana feda olsun. Buna karşı bir kurtuluş yolu var mı?

-Vardır.

-Nedir?

-Rasülüllah (s.a.v.)den başkası tarafından ele geçirilecek olursan, vallahi senin

boynunu vururlar. Şu katırımın terkisine bin de seni Rasulüllah'a götüreyim ve kendisinden senin için eman dileyeyim."

Böyle dedikten sonra Hz. Abbas, peygamberimizin boz katırının üzerinde, Ebu Süfyan da terkisinde olduğu halde, müs-lümanlarm ateşlerinden her bir ateşin önünden geçerken "Kim bu?" diye soruyorlar; peygamberimizin katırını ve Hz. Abbas'ın da onun üzerinde bulunduğunu görünce,"Rasulüllah'ın amcası Rasulüllah'ın katırına binmiş" diyorlardı.

Hz. Ömer'in ateşinin yanından geçerken Hz. Ömer, ona bakıyordu. Terkisinde Ebu SüfyanYgördü. Görür görmez "Allah düşmanı Ebu Süfyan! Seni ahidsiz ve akidsiz olarak ele geçirmeye imkan veren Allah'a hamdolsun!n dedi. Sonra da Peygamberimize doğru hızla gitti. Hz.Abbas da katırı tepip yürümesini hızlandırdı. Yavaş yürüyen hayvanın, yavaş koşan adamı geçebileceği kadar Hz. Ömer'i geçti. Peygamberimizin yanına vardı. Hz. Ömer de izince gelip içeri girdi. Girer girmez "Ya Rasülüllah! Bu Ebu Süfyan'ı, Allah ahidsiz ve akidsiz olarak ele geçirme imkanını verdi. İzin ver de şunun boynunu vurayım" dedi. Hz.Abbas: "Ya Rasülüllah, ben ona eman vermişim" dedi, varıp peygamberimizin yanma oturdu. Hz.Abbas, Ebu Süfyan'ın başını tuttu ve "Vallahi bu gece benden başka hiç kimse bununla baş başa kalmasın" dedi.

Hz. Ömer, I$bu Süfyan hakkındaki dileğinde ısrar edince Hz. Abbas şöyle dedi: "Yeter ey Ömer! Vallahi Ebu Süfyan, Adiyy bin Ka'b oğullarından biri olsaydı, böyle söylemezdin. Fakat sen, onun Abd-ü menaf oğullarının erkeklerinden olduğunu biliyorsun da, böyle söylüyorsun!"

Hz. Ömer de ona şu cevabı verdi: "Sus ey Abbasî Vallahi babam Hattap sağ olup da müslüman olsaydı, ona, senin müslü-man olduğun gün, müslüman oluşuna sevindiğim kadar sevin-mezdim! Zira biliyorum ki Rasulullah(s.a.v)da, babam Hattap müslüman olsaydı, senin müslüman oluşuna sevindiği kadar sevinmezdi!17

Bundan sonra Rasulullah(s.a.v.), Hz. Abbas'a: aEy Abbasî Ebu Süfyan'ı konak yerine götür. Sabahleyin yanıma getir" dedi. Abbas, onu kendi konak yerine götürdü. Sabahleyin de alıp Rasulullah'ın yanma götürdü. Rasulüllah (s.a.v.) onu görünce: "Yazıklar olsun sana ey Ebu Süfyanî Senin için, Allah'tan başka ilah

bulunmadığını öğrenme zamanı daha gelmedi mi?" diye sordu. Ebu Süfyan: "Babam, anam sana feda olsun. Ne kadar yumuşak huylusunî Ne kadar ali cenapsınî Akrabalık bağlarına ne kadar da riayetkarsın.1 Vallahi eğer Allah'tan başka tanrı bulunsaydı, beni zararlardan korur ve bana fayda verirdir deyince Rasülüllah(s.a.v.): "Benim Allah Rasulü olduğumu Öğrenme zamanın gelmedi mi?" diye sordu. Ebu Süfyan: "Vallahi bu konuda şu ana dek içimde biraz şüphe vardır!" deyince Hz. Abbas: 'Yazıklar olsun sana ey Ebu Süfyanî Boynun vurulmadan müslüman ol ve Allah'tan başka tanrı bulunmadı-, gına, Muhammed'in de O'nun elçisi olduğuna şehadet getir!" dedi. Ebu Süfyan da hak şehadette bulunup müslüman oldu.

Hz. Abbas, Peygamber efendimize: "Ya Rasulüllah! Ebu Süfyan övülmeyi seven bir kimsedir. Ona bir şey lutfetsen olmaz mı?" diye sordu. Kan akıtılmamasım isteyen peygamber efendimiz, bu öneriyi kabul edip şöyle dedi: "Ebu Süfyan"ın evine giren güvenliktedir. Kapısını kilitleyip evinde oturan kimse güvenliktedir. Mescid-i Haram'a giren kimse güvenliktedirF

Ebu Süfyan Mekke'ye dönmek üzere yola çıkarken Hz. Peygamber, Abbas'a: "O'nu, vadinin daraldığı yerde atların sıkışa sıkışa geçtiği dağ boğazının yanında tut da müslümanların, Allah ordusunun ihtişamını görsün" dedi. Hz. Abbas da onu, vadinin dar boğazına götürüp orada bekletti. Her kabile kendi sancağıyla oradan geçti. Her bir kabile geçtiğinde Ebu Süfyan "Bu hangi kabiledir, ya Abbas?" diye soruyordu. Nihayet yeşil sancağıyla Rasulullah(s.a.v)m kabilesi geldi. Üzerlerindeki zırhlardan sadece gözleri görünüyordu. Ebu Süfyan şaşkına dönüp, "Suphanallah, bunlar da kim?" diye sordu. Hz. Abbas; "Bu Rasulullah'tır. Muhacirlerle ensar arasında bulunuyorduk diye cevap verdi.

Ebu Süfyan: "Ey Abbas! Yeğenin Muhammed'in saltanatı gibi bir saltanatı bu güne kadar görmedim., Ona pek büyük bir saltanat verilmiş. Bunlara hiç kimse dayanamaz ve güç yetire-mez!" deyince Abbas şu karşılığı verdi: "Ey Ebu Süfyan! Bu saltanat değil, peygamberliktir!" Ebu Süfyan da: Evet... Bunu biliyorum" dedi.

Bu hadiseyi uzun uzadıya anlattık. Çünkü bu, iki dostun karşılaşması hadisesiydi. Her ikisi de Mekke-i Mükerreme'yi savaştan korumak için haber araştırıyorlardı. Abbas (r.a.), gelip Hz.Peygamberden ve iman ordusundan eman

dilemeleri için Kureyşlilere gidecek ve onları bu işe teşvik edecek bir haberci arayışı içindeydi. Maksadı, Harem'de kendilerini savaşla değil, fakat iman etmek ya da eman dilemekle himaye etmelerini sağlamaktı.

Ebu Süfyan, haberleri araştırıyordu. Çünkü O, Hudeybiye muahedesine muhalefet edip hiyanette bulunduktan sonra, içinde bir korku hissetmeye başlamıştı. Kendi ittifakına giren kimseleri korumak için Hz. Muhammed'in mutlaka bir şeyler yapacağını biliyor ve olacakları bekliyordu. Hz. Muhammed, iki taraf arasında yapılan barış akdine riayet etmiş, ama kendileri akdi çiğneyip bozmuşlardı. Şu halde bu akid, onlara reddedilmiş durumdaydı. Bozdukları bir akid ile kendilerini müdafaa etmelerine imkan yoktu.

Evet... iki dost karşılaştı. Bu, hayırlı bir karşılaşma olmuştu. Çünkü karşılaşma, Ebu Süfyan'm müslüman olması ve razı ettikten sonra Hz. Peygamberin tarafına geçmesiyle sona ermişti. Ama bu şekilde sona ermesi için Hz. Abbas çok gayret sarfetmişti. Özellikle Hz. Ömer'in Ebu Süfyan'a öfkelenip saldırmak istediği esnada çok zorlanmıştı. Ama onun Hz. Ömer'e: "Eğer Ebu Süfyan, Adiyy oğullarından olsaydı böyle davranmazdın!^ deyişini de onaylamıyoruz. Çünkü Hz. Ömer, Hak söz karşısında akrabalığa prim verecek bir insan değildi. Hz. Peygamber onun hakkında şöyle demiştir: "Cenab-ı Allah, hakkı, Ömer'in dili ve kalbi üzerine yazmıştır!"

Her ne kadar böyle konuşmuştuysa da Hz. Abbas, Ebu Süfyan'ı kazanmakla hikmetli bir siyaset yapmıştı. Çünkü böyle bir siyaset izlemek kan akıtılmasını ve savaşın patlak vermesini Önlemişti. Bundan sonra Hz. Abbas, çabucak Kureyşe gidip onları teskin etmesi için Ebu Süfyan'ı teşvik etmiş ve ona: "Çabucak kavmine gidip onları kurtar" demişti. Ebu Süfyan, Mekke'ye geldiğinde en yüksek sesiyle Kureyşlilere şöyle seslenmişti: "Ey Kureyş topluluğu! Asla güç yetiremeyeceğiniz ve karşı koyamayacağınız bir kuvvet üzerinize geliyor! Ebu Süfyan'ın evine giren, güvenliktedir!.."

Kureyşliler ona: "Allah seni kahretsin! Senin evin bize ne fayda sağlayacak?!'." dediler. O da Hz. Peygamberin sözünü naklederek şöyle dedi: "Kapısını kilitleyip kendi evine kapanan kimse güvenliktedir. Mescid-i Haratn'a giren kimse de güvenliktedir!"

Böylece gönüller, îslamı kabule hazır hale geldiler. Ancak kalplerini kin kemiren, cahiliyet güdülerinin etkisinde kalarak önlerine bakmayan, aksine arkalarına bakan kimseler İslama meyletmediler. Ama bununla beraber savaşa yeltenmediler. Çünkü Cenab-ı Allah barış dilemişti. Peygamber (s.a.v.)de ikram ve tazimle Beyt-i Muazzama'ya doğru yöneldi. Allah onun şeref ve azametini daha da artırdı.

Karşılaşma

Buraya başlık olarak savaş kelimesini değil de karşılaşma kelimesini koyduk. Çünkü bu, kalpleri kinlerinden arındırıp temizleme ve savaştan sonra gönüllerin merhamet noktası üzerinde buluşmaları karşılaşması idi. Buna da ancak alemlerin rabbi tarafından elçi olarak gönderilen ve kabilelerin kalplerini birbirine ısındıran Rasulullah güç yetirebilirdi. Kelimeleri yüce olan Allah (c.c.) bu konuda şöyle buyurmuştur:

"Hani siz birbirinize düşman idiniz. (Allah) kalblerinizi -birleştirdi. O'nun nimetiyle kardeşler haline geldiniz. Siz ateşten bir çukurun kenarında bulunuyordunuz. (Allah) sizi ondan

kurtardı." (Al-i Îmran: 103)

Rasulullah (s.a.v.) bir savaşçı olarak değil de, gönülleri imana açmak isteyen barışçı bir kimse olarak Meke-i Mükerre-me'ye girdi. Ordunun bir cenahında Zübeyr bin Avvam, diğer cenahında Halid bin Velid bulunuyordu. Muhacirlerin başında da Ebu Ubeyde Amir bin Cerrah bulunuyordu. Ordu bir bütün olarak Mekke-i mükerreme'ye yönelmişti. Kuzeyde, komutası altındaki askerlerle birlikte Zübeyr bin Avvam; güneyde, komutası altındaki askerlerle birlikte Halid bin Velid; kuzey batıda, muhacirlerin başında Ebu Ubeyde; batıda da komutası altındaki en fazla birlikte Sa'd bin Ubade bulunuyordu.

Hz.Peygamber, askerlerine, kimseyi Öldürmemelerini, kimseyle vuruşmamalarını emretmişti. Çünkü onlar savaşmak için değil, aksine barış tesis etmek için Mekke-i Müherreme'ye giriyorlardı.

Ancak Hz. Peygamber kendi birliğim başındayken, Kureyşin büyüklerinin değil de onlarm arasına karışmış ve ne idüğü belirsiz bazı kimselerin huzuru bozacaklarını haber alınca, Ebu Hüreyre'ye: "Bana ensarı çağır" diye seslendi. Yanma gelen en-sara şu talimatı verdi: "Barışçı mücahidleri amaçlarından saptıracak bir davranışta bulunmakları halinde bu karışık kimseleri ekin biçer gibi biçiniz!"

Rasulullah (s.a.v.)ın sancağı Hacun yanına dikildi. O, savaşa neden olacak her türlü faktörü yok etmekte ısrarlı ve kararlıydı, însanlar kendisinden yüz çevirmişlerken ona yardım ve destek veren yakınları olsalar dahi savaşa sebebiyet verecek kimseleri yanından uzaklaştırma hususunda kararlı idi.

Ensarm sancağım taşımakta olan Sa'd bin Ubade, Ebu Süf-yan'm yanından geçerken: "Bugün savaş günüdür. Bu gün haramlar helal kılınır? dedi. Bu sesi duyan Hz. Ömer, "İşitiyor musun?" dedi. Hz. Osman ile Abdurrahman bin Avf: "Fa Rasulallah! Korkarız ki Kureyşliler bize saldıranın izzet ve ikram göreceği bir gündür. Bugün, (islamiyeti kabul etmeleri sebebiyle) Cenab-ı Allanın Kureyşlileri aziz kılacağı ve şereflendireceği bir gündür." dedi. Sonra da sancağı Sad'm elinden alması için Hz. Ali'yi ona gönderdi. Bir rivayete göre saçağı kendisi Hz. Ali'ye, bir başka rivayete göre de Zübeyr bin Avvam'a vermiştir. Meşhur rivayete göre, elinden alındığından dolayı Sa'd'ın gönlü incinmesin diye sancağı, onun oğlu Kays'a vermiştir. Ayrıca Hz. peygamber, ensarm sancağını, ensardan bir adamın taşımasını istiyordu ki, bu fetihte onlar hamiyyet göstersinler, kendi adamları ve komutanlarıyla birlikte onların da bu fetihte payları olsun.

Sancağı Hz. Peygamberin Hz. Ali'ye verdiğini ifade eden rivayet, sancağa Hz.AiTnin Sa'd'den aldığı esasına dayanmaktadır. Belki de sancağı Sa'd'ın oğlu Kays'a veren Zübeyr hazretleridir. O da bunu Hz. Peygamberin emriyle yapmıştır. Böylece her üç rivayet birleşmiş olmaktadır. Neticede sancak, Sa'd'm oğlu Kays'ın eline geçmiştir.

Rasulullah (s.a.v.)m Mekke-i Mükerreme'ye Girişi

Rasulüllah (s.a.v.), yanında beyaz bayrağı, başında siyah sarığı olarak, devesinin üzerinde fetih suresini okuyarak Mekke-i Mükerreme'ye girdi. Ayetleri terennüm ile tekrarlıyor, lafız ve manalarını güzelleştiriyordu. Allah için tevazu edip başını önüne eğmişti. Zituva mevkiine vardığında kırmızı renkli güzel bir hırka giydi. Allah'ın kendisine ikram ettiği fetih nimetini görünce de tevazundan dolayı başını önüne eğdi.

Rivayete göre fetih gününde adamın biri Hz. Peygamberle konuşurken vücudu tiril tiril titremeye başlamış, tevazundan dolayı yüceliği daha da artan Hz. Peygamber ona şöyle demişti: "Rahat ol. Ben, kurutulmuş et yiyen Kureyşli bir kadının oğluyum." Gücü arttıkça tevazuu da artan Hz. peygamber hakkında îbn Kesir şöyle diyor:

"Sel gibi büyük bir ordunun başında Mekke'ye girerken Hz. Peygamberde görülen bu tevazua bakın. Bir de Kudüs'teki Mes-cid-i Aksa'nm kapısından rüku ve secde halinde 'ya rab günahlarımızı bağışla' diyerek girmekle emrolunan îsrailoğullarımn kıç üstü sürünerek *buğday tanesi' demelerine bakın ve aradaki farkı düşünün."

Mazhar olduğu nimetlerden dolayı daha da mütevazi olan, nimetlerin hakkını nasip şükrünü ifa eden Muhammed (s.a.v.) nerede? Nimet gördükçe şımaran tsrailoğulları nerede?

Her nimetin şükrü, cinsine göredir. Kuvvetin şükrü, adalet ve merhamet dağıtmaktır. Yükselişin şükrü, alçakgönüllü olmaktır. Cenab-ı Allah, peygamberini araplardan hiç kimseye nasib olmayan bir yüceliğe erdirmişti. Hiç bir peygamber, kendi ümmeti içinde onun kadar yücelmemişti. Onun bu ali cenap-lığı ve alçak gönüllülüğü, şerefini daha da artırmıştı.

Buharide de anlatıldığı gibi Hz. Peygamber, üst taraftan, Küdey'den Mekke'ye girmişti. Rivayetlerin en sahihi budur.

Ebu Kuhafe'nin Müslüman Oluşu

Rasulüllah (s.a.v.) Zituva'da durdu. Hz. Ebu Bekir, Mekke'den Medine'ye hicret ettiğinden beri, Umretül Kaza esnasındaki ziyareti dışında babası Ebu Kuhafe ile karşılaşmamıştı. Ebu Kuhafe, her iki gözünü de kaybetmişti. Ancak küçük kızı sayesinde gezip dolaşabiliyordu. Rasulüllah (s.a.v.) Zituva'da durduğunda Ebu Kuhafe de Ebu Kufeys dağının üzerine çıkıp durdu ve "Kızım ne görüyorsun?" diye sordu. Kızı da: "Bir arada bulunan toplu bir karaltı görüyorum" dedi. Ebu Kuha-fe:"Bunlar atlardır" dedi. Kızı: "Bu karaltı arasında ileri-geri koşan bir adam görüyorum" deyince, Ebu Kuhafe: "Ey kızcağızım! O adam Suvarilerekumanda eden adamdır" dedi Kızı: "Vallahi bu karaltı yayılıp genişledi" deyince, Ebu Kuhafe: "Vallahi süvariler hücuma geçtiler. Sen beni çabucak evime götür" dedi. Eve ulaşmadan süvariler karşılarına çıktılar. Kızının boynunda gümüşten bir gerdanlık vardı. Süvarilerden biri, gerdanlığı koparıp kızının boynundan aldı.

Rasulüllah (s.a.v.) Mekke'ye varıp Mescid-i Harama girince Ebu Bekir, babası Ebu Kuhafe'yi elinden tutup mescide getirdi. Rasulüllah (s.a.v.): "İhtiyarı evinde bıraksaydın da ben yanına varsaydım" dedi. Ebu Bekir: "Hayır ya Rasulüllah! Senin ona gitmendense, onun sana gelmesi haktır" dedi. Rasulüllah (s.a.v.), Ebu Bekir es-Sıddik'in babasını yanına oturttu, elini göğsüne sürdü, sonra ona: "Müslüman oln dedi. O da müs-lüman oldu. Sonra Ebu Bekir, küçük kız kardeşinin elinden tutup kalktı ve gerdanlığını aradı. Gerdanlığın zorla kapılıp götürüldüğünü öğrenince de Allah ve îslam aşkına, Müslümanlardan, gerdanlığı getirmelerini istedi. Kimseden ses çıkmayınca küçük kızkardeşini teselli ederek: "Bugün emanet duygusu zayıflamıştır. Gerdanlığının karşılığını Allah'tan iste" dedi. Merhamet iste budur. O yaştaki bir kız için gerdanlık her şeyden daha güzeldir. Ebu Bekir onu sevgi ve şefkatle teselli etti: Rasulüllah (s.a.v.)de mağara arkadaşı Ebu Bekir'i, babasının müslüman oluşu dolayısıyla kutladı.

Mekke'nin Bazı Taraflarında Görülen Çarpışmalar

Rasulüllah (s.a.v.) savaşmayı yasaklamış ama savunmayı yasaklamamıştı. Anlatıldığına göre Mekke halkı barış ve esenliğe razı olmuş, bu hususta peygamber efendimize güven duymuşlardı. Ancak cahiliyetleri üzerinde kalıp iman sevgisini tad-mayan, ya da içlerinde gizli kin yahut intikam arzusu bulunan kimseler barış değil de savaş ve husumet istiyorlardı. Bunlar hakkı tanımamış, aksine inkar etmişlerdi. Nitekim ataları da -kendilerine hak geldiğinde- inkar etmişlerdi.

Müslümanlara karşı aşırı bir düşmanlık içinde bulunan bu hainler, kendilerine yaptıkları yardımın, Hudeybiye akdinin bozulmasına neden olan Bekr oğullarıyla birleşip Handeme mıntıkasında toplandılar. Halid bin Velid ve beraberindekiler Handeme mıntıkasına vardıklarında, bu tpluluğun ok yağmuruna tutuldular. Halid de bunlarla savaşmak mecburiyetinde kaldı. Nihayet topluluklarını dağıttı. Bu topluluk, kolayca dağıtılabilecek az sayıdaki insanlardan teşekkül etmişti. Kureyşli-ler ipin ucunu bırakıp teslim oldular. Kaçmadılar ve Mekke'de kalmaya razı oldular. Halid'in arkadaşlarından sadece iki kişi Öldürülmüştü. Bunlar da gruptan ayrılmakla yalnız kaldıkları için öldürülmüşlerdi. Halid bin Velid'e ok atarak saldıranlar arasında Safvan bin Ümeyye ile îkrime bin Ebi Cehil de vardı. Bunlar, deniz kıyısına doğru kaçmaya başladılar. Muhammed (s.a.v) ile birlikte ya da onun hakimiyeti altında Mekke'de kalıp ikamet etmek istemediler.

Safvan hezimete uğradıktan sonra Cidde'ye yöneldi. îbn Îshak bir rivayetinde der ki: Safvan, Cidde'ye gitmek istiyordu ki, oradan bir gemiye binip Yemen'e gitsin.

Umeyr bin Veheb dedi ki: "Ey Allah'ın Peygamberi! Sefvan bin Ümeyye, kavminin efendisidir. Kendini denize atmak üzere Mekke'den kaçıp gitmiştir. Ona eman ver." Peygamber efendimiz de: "O güvenliktedir" deyince Umeyr: "Öyleyse bunu ona bildirecek bir alamet ver" dedi. Peygamber efendimiz de, Mekke'ye girerken başında bulunan sarığını çıkarıp ona verdi. Umeyr de sarığı

alıp yola koyuldu. Gemiye binmek üzereyken Safvan'a ulaştı. "Ey Safvan! Ana babam sana kurban olsun. Allah Allah!.. Kendini helak mi edeceksin? îşte, sana Rasulüllah (s.a.v.)den eman getirdim" dedi.

Safvani: "Yazıklar olsun sana, benden uzaklaş ve benimle konuşma! dedi. Bunun üzerine Umeyr kendisine şu karşılığı verdi: "Yazıklar olsun sana.. Ben, sana insanların en hayırlısını, akraba haklarını en çok gözetenini, insanların en iyisinin, insanların en sabırlısı ve en güçlüsünün yanından geliyorum. Amcan oğlunun şerefi senin şerefindir. Onun üstünlüğü senin üstünlüğündür. Onun hükümranlığı senin hükümranlığındır."

Safvan: "Öldürülmekten korkuyorum!" deyince Umery şu karşılığı verdi: "O, insanların en hayırlısı ve vefalısıdır seni öldürmeyecek kadar alicenaptır!" Bunun üzerine Safvan dönüp geldi ve Resulullah (s.a.v)in huzuruna çıktı. Peygamber efendimize hitaben: "Umeyr, senin bana eman verdiğini söylüyor" deyince Resulullah (s.a.v) efendimiz ona: "Evet doğru söylüyor" dedi. Safvan: "Düşünüp karar verebilmem içinbana iki aylık süre tanı" dedi. Peygamber efendimiz de: "Sana dört aylık süre tanıyorum" cevabını verdi. îşte Resulullah (s.a.v.) efendimiz halkına böyle müsamahakarca davranırdı. Yumuşak huylu ve merhametli idi. Güçlü olmakla birlikte mütevazi idi üstünlük sahibi olduğu halde alçak gönüllülük ediyordu kaba ve haşin tabiatlı araplar ona karşı ümitli oluyor, ondan eman diliyor, o da kendilerine eman veriyordu, hatta Safvan, emanınm kabul edilmesi için iki aylık mühlet istiyordu.

Öte yandan Ebu Cehil oğlu îkrime'nin zevcesi Ümmü Hakim, Peygamber efendimizin yanına gelip müslümanlığım izhar etmiş ve kocası îkrime için de eman dilemişti. Onun bu dileğini kabul eden Peygamber efendimiz Ikrime'ye eman vermişti, îkrime tez davranarak Safvan'dan Önce Yemen yoluna koyulmuş ve Yemen'e ulaşmıştı. Peygamber efendimizin kendisine eman vermesi üzerine tkrime müslüman olmuş ve zevcesi Ümmü Hakime de nikahında kalmıştı. Safvan'ın zevcesi Fatı-ma binti Velid de kocasının müslüman olması üzerine eşi olmakta devam etmişti. Her iki kadının nikahı, ilk evlilik akitlerinin gereği olarak varlığım muhafaza etmişti. Çünkü kendisi kafir olan erkeğin zevcesi müslümanlığa girerse, erkeğe îslami-yeti kabul etmesi teklif edilir. Eğer, îslamiyeti kabul ederse, evlilik akdinin yürürlüğüdevam eder. Yeni bir nikah akdi yapmağa gerek kalmaz. Çünkü bir eşin îslaraiyeti kabul etmesi sebebiyle karı

koca birbirinden ayrılmaz. Ancak diğer eşin kendisine yapılan İslamiyet teklifini kabul etmeyişinden sonra aralarındaki nikah akdi fesh edilir ve birbirlerinden ayrılırlar.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz Halid bin Velid ile bazı Mekke-lilerin savaştıkları haberini alınca Halid'e haber salarak savaşı durdurmasını emretmiş, O da emre uyarak savaşı durdurmuştu. Rivayete göre müşriklerden sadece bir kaç adam öldürmüştü. "Kendi evine girip kapanan kimse emniyette olur" prensibini peygamber (s.a.v.) efendimiz uygulamış ve kendi evine girip kapanan hiç bir adamı öldürmemiştir.

Anlatıldığına göre Ebu Talib kızı ve Hz .Ali'nin kız kardeşi Ümmü Hani'nin koca tarafından iki akrabası gelip evine sığınmışlardı. Hz.Ali onları takip edip öldürmek istemişti. Çünküon-lar kendi evlerine kapanıp gizlenmemişlerdi. Öldürülme korkusuyla Ümmü Hani'nin evine kaçmışlardı. Ümmü Hani de onları korumak için evine alıp kapıyı üzerlerine kilitlemişti. Hz.Ali de onları Ümmü Hani'nin evinde öldürmek istiyordu. Hz.Ali'nin ısrarı karşısında Ümmü Hani, Mekke-i Mükerremenin üst taraflarında bulunan peygamber efendimize gitti. Onun gusletmekte olduğunu gördü. Kızı Fatıma da elbisesi ile O'nu perdeleyip görülmemesini sağlıyordu. Guslünütamamladıktan sonra elbisesini alıp giyindi sonra sekiz rekat namaz kıldı. Namazını tamamlayınca Ümmü Hani'ye dönerek: "Merhaba hoşgeldin ey ÜmmüHani. Buraya geliş sebebin nedir?" diye sordu. Ümmü Hani de, evine sığınan iki adam olduğunu ve Hz.Ali'nin onları öldürmek istediğini bildirdi. Bunun üzerine Peygamber efendimiz O'na: "Senin himayene aldığını biz de himayemize almışızdır senin eman verdiğin kimselere biz de eman vermişizdir. Ali onları öldürmesin" dedi.

Peygamber (Sav)'in Mescid-i Harama Girişi

Resulullah (s.a.v.) sancağını Hacun mıntıkasına diktikten sonra muhacir ve ensarın koruma çemberi içinde yürüyerek Beyti harama gitti. Haceri esvede

yönelerek onu istilam etti. Sonra Beyti Tavaf etti. Beytin çevresinde 360 put vardı. Birbirine bitişik vaziyette duran putlara elindeki yayla vurarak: "Hak geldi batıl zail oldu, şüphesiz batıl zail olacaktır. Batıl asla bir daha geri gelmez" dedi. Elindeki yayla vurması nedeniyle putlar yüzüstüdüşmeye başladılar. Peygamber efendimiz devesinin üzerinde beyti tavaf etti. Deve üzerinde tavaf etmesi haram değildi. Öte yandan elinde Kabe'nin anahtarı bulunan Hz.Ali geldi. Anahtarı peygamber efendimize teslim etti; hicabet ve şikayet vazifelerinin yine Abbas'ın elinde bırakılmasını istedi.

Osman bin Talha'yı çağıran Peygamber efendimiz Kabenin anahtarını ona verdi. Osman bin Talha, aynı yolculuk sonucunda müslüman olan üç kişinin üçüncüsüidi. Diğer iki kişi ise Ha-lid bin Velid ile Amr bin As idi.

Peygamber efendimiz Osman bin Talha'ya emir vererek Ka-be-i Muazzamanm kapısını açtırdı. Kapı açıldı ve içeriye girdi. İçeride yontulmuş taşlardan putlar gördü. Bu taşlardan birinde ibrahim ve İsmail peygamberlerin fal oklarıyla kısmet falı açan resimlerini gördü: "Bu resimleri yapanları Allah kahretsin. Allah'a andolsun ki, ibrahim ve ismail peygamberler asla bu oklarla fal açmamışlardır!" dedi. Kabe-i muazzamanm içinde Od ağacından yapılma bir güvercin heykeli gördü. Bunun üzerine, emir vererek bütün resim ve heykellerin yok edilmesini istedi. Kabe'nin içi resim ve heykellerden arındırıldıktan sonra kapıyı üzerine kilitledi. Üsame ile Bilal de yanında bulunuyorlardı. Kapının karşı tarafındaki duvara yöneldi. Kendisiyle duvar arasında üç ziralık bir mesafe kalınca durup namaz kılmaya başladı. Namazı tamamladıktan sonra Kabe'nin içinde dolaşıp tekbir getirdi, sonra da kapıyı açıp dışarı çıktı. Kureyşliler Mescid-i haramı doldurmuş vaziyette kendisini beklemekteydiler. Allah'ın mabedinden çıkıp yanlarına vardı. Sanki Beytin Rabbinin yanından gelmekteydi. O beytin Rabbi ki orayı güvenli bir harem kıldı. Çevresinde insanlar birbirlerini kapıp götürmekteyken orası emin bir yer olarak kalmıştı. Kureyşliler peygamber efendimizin kendilerine nasıl bir muamelede bulunacağını düşünerek dehşete kapılmışlardı. Allah'ın ResülüKabe'nin kapısının iki tarafını tutarak şöyle dedi: "Allah'tan başka tanrı yoktur. O, birdir ortağı yoktur. Va'dini gerçekleştirdi. Kuluna yardım etti. Yalnız başına grupları ve fırkaları hezimete uğrattı. Bilesiniz ki, bütün kan davaları ve intikam meseleleri şu iki ayağımın altındadır. Ancak eskiden kalma Kabe hizmetkarlığı ve hacılara su verme görevi olan sikaye geleneği devam edecektir. Kasden ya da kaste benzer öldürmenin cezası, diyeti muğal-lazadır. Yani bunun için tam diyet verilecektir. Yavruları karınlarında olan

kırk deve, diyet olarak maktulun akrabalarına ödenecektir. Ey Kureyş topluluğu! Şüphesiz ki Yüce, Allah cahiliyyet ve kibrini sizden giderdi. Atalarla övünmenizi yok etti. Bütün insanlar Ademdendirler. Adem ise topraktandır!"

Böyle dedikten sonra peygamberimiz şu ayeti celileyi okudu: "Ey insanlar! Biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık. Birbirinizi tanıyasmız diye sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Allah yanında en üstün olanınız. (Allah buyrukları dışına çıkmaktan) en çok korunanınızdır. Allah bilendir. Haber alandır." (Hu-

curat: 13)

Şerefli ve Kapsamlı Bir Af

"Affı (kolaylık yolunu) tut, iyiliği emret, cahillere aldırış etme. " (Araf: 199)

Bu rabbani emre tutunan rahmet peygamberi insanlık aleminin gördüğüen büyük affı çıkarmıştır. Peygamber efendimiz risalet görevini aldığı kırk yaşından ta o güne kadar kesintisiz olarak kendisini zulme ve eziyete maruz bırakan Mekke-i Mü-kerreme halkını affetmişti. Kendisiyle savaşmaktan, kendisine eziyyet vermekten, kendisine mundarca tuzaklar kurmaktan, adamlarım ezmekten bir an için dahi geri durmayan Mekke-i Mükerreme halkını bağışlamıştı. Kendisine ve arkadaşlarına bu kadar eza ve cefada bulunan Mekkelileri mağlub ettikten sonra: "Vay sizin halinize!" dememiş, aksine onlara kardeşçe 'merhaba' diyerek geçmişte yaptıkları kötülükleri affetmişti: "Eğer kötülüklerinize son verirseniz geçmişte yaptıklarınız bağışlanır. "

Karşısında sıra halinde dizilmiş olup, ağzından çıkacak kelimeyi ve haklarında vereceği-kararı beklemekte olan Kureyşlile-re peygamber efendimiz şöyle dedi: "Ey Kureyş topluluğu! Size ne yapacağımı sanıyorsunuz?" Onlar: "Sen şerefli bir kardeşsin şerefli bir kardeşin oğlusun!" deyince O da şu karşılığı verdi: "Yusufun kendi kardeşlerine dediğini ben de size diyeceğim: "Bugün size

kınama yok... Allah sizi bağışlasın, gidin, hepiniz serbestsiniz!"

îslama girmeden önce de Kabe-i Muazzama'nın anahtarı Osman bin Talha'nın elinde bulunuyordu. Hz.Ali, şikayet görevi ile birlikte bu anahtarın da Osman'dan alınmasını istemişti. Ancak Peygamber efendimiz, anahtarı yine Osman bin Tal-ha'ya geri vererek: uBugün iyilik ve vefa günüdür" demişti.

îbn Sad, "Tabakat" adlı eserinde Osman bin Talha'nm şöyle dediğini anlatır: "Cahiliyet devrinde biz, pazartesi ve perşembe günleri Kabe-i muazzamanm kapısını açardık, Rasulullah (s.a.v.) efendimiz Mekke'nin fethinden bir yıl önce gelerek Kabe-i muazzamaya yanındaki insanlarla birlikte girmek istedi; O'na kaba davrandım, ama o bana yumuşak davrandı, sonra şöyle dedi: "Ey Osman belki birgün bu anahtarın elimde olduğunu göreceksin, o zaman ben bu anahtarı dilediğim yere bırakırım!"

Muhtemeldir ki bu olay hicretten önce Kureyşlilerin mü'min-lere eziyet yaptıkları günlerde vuku bulmuştur. Peygamber efendimiz sevinç içinde sadece Allah katından gelecek olan nimetleri bekliyor ve insanların elindeki nimetleri tepiyordu. Bu eziyet günlerinde Osman bin Talha'ya "Bu anahtar günün birinde benim elime geçecek ve onu istediğim yere bırakacağım!" demişti.

Osman da eza ve cefasını daha da arttırarak Peygamber efendimize tahkir edici sözler sarfettikten sonra şöyle demişti: "O zaman da Kureyşliler, demekki tümden helak olup zillete düşecekler!" Bunun üzerine peygamber efendimiz:"Hayir hiç de öyle değil... O gün Kureyşliler mamur hale gelip izzet ve şeref bulacaklardır!" demişti.

Osman der ki: "Peygamber efendimizin o gün söylemiş olduğu bu söz benim kalbime tesir etti. Bu sözün gerçekleşeceğini beklemeye başladım. Biz o zaman gafil olup cahiliyet içinde bulunuyorduk."

Böyle diyen Osman, neticede gününün peygamber efendimizin lehine döneceğini zannetmiş ve beklediği şeyler de gerçekleşmiştir. Peygamber efendimizin sözüolduğu gibi tahakkuk etmiş ve anahtar eline geçmişti. Anahtarı dilediği yere, yine Osman bin Talha'nm eline bıraktı. Osman ki, daha önce peygamber efendimize karşı tahkir edici ifadeler kullanıp eza ve cefada

bulunmuştu. Osman hikayesini anlatmaya şöyle devam ediyor. "Peygamber efendimiz bana: "Ey Osman Kabe'nin anahtarını bana getir" dedi, ben de anahtarı kendisine götürdüm. Elimden aldı, ama sonra yine bana verdi ve: "Artık ebediyyen elinizde kalmak üzere bu anahtarı al. Bunu ancak zalim bir kimse sizden alabilir, Ey Osman! Çünkü Cenab-ı Allah, beyti üzerine size eman vermiştir. Şu beytten gelen geliri meşru şekilde yeyiri dedi. Ben arkamı dönüp gitmek üzereyken bana seslendi, yine yanına döndüm, bana : "Sana söylediklerim gerçekleşti mi?" diye sordu. Ben de onun bana hicretten Önce söylediği sözühatır-ladım. O zamanlar bana: uGöreceksin} günün birinde bu anahtar benim elime geçecek ve bunu dilediğim yere bırakacağım" demişti. Ben de kendisine : "Evet sözünüz gerçekleşti, senin Allah Resulü olduğuna şehadet ederim" dedim.

En katı kalpleri dahi kendine yaklaştıran bu müsümahakar-lık ve ürkek kimseleri tekrar kazanıp geri getiren, bu kapsamlı ve cömertçe affa rağmen yine de bazı Kureyşlilerin kalplerinde iman zaafîyeti ve cahiliyye devrinden kalma kin vardı.

Said bin Müseyyeb şöyle bir rivayette bulunmaktadır: "Kabe'nin anahtarını almak için Haşim oğullarından bazı adamlar ileriye atıldılar, ama peygamber (s.a.v.) efendimiz anahtarı yine Osman bin Talha'ya geri verdi. Bilal'e, Kabe-i Muazzamanın damına çıkıp ezan okumasını emretti. Ebu Süfyan bin Harb ile Itab bin Useyd, Haris bin Hişam ve diğer Kureyş eşrafı Kabe-i Muazzamanın etrafında oturmaktaydılar. îtab şöyle dedi: "Allah babamı Öldürmekle ona büyük bir ikramda bulunmuştur. Çünkühayatta olsaydı bugün kendisini öfkelendirecek olan Bi-lal'in ezan sesini duyacaktı.

Haris de: "Evet Muhammed'in hak yolda olduğunu bilseydim mutlaka ona uyardım." dedi.

Ebu Süfyan ise şöyle dedi: "Ben birşey demiyeceğim eğer konuşursam konuştuklarımı şu kum taneleri dahi Muhammed'e haber verir" dedi.

Onlar ağızlarına geleni söylediler. Peygamber efendimiz aralarında yoktu. Onlar biribirlerine fısıldayarak konuşurken Peygamber efendimiz yanlarına geldi ve : "Söylediklerinizi biliyorum?" dedi. Ve kendi aralarında konuştuklarını onlara haber verince îtap\"Şüphesiz sen Allah'ın Resulüsün. Allah'a andol-sun ki

aramızda konuştuklarımızı beraberindeki adamlardan hiç biri duymadı ki sana haber vermiş olduğunu söyleyelim."

UMUMİ EMAN

İkame Süresi

Kureyşlilere tanınan bu umumi eman bütün Mekke halkı için geçerli idi. Peygamber efendimiz dokuz kişiden başkasının Öldürülmemesini emretmişti. Ancak dokuz kişinin kanlarını heder edip öldürülmelerini mubah saymıştı. Bunlar Kabe-i Mu-azzama'nm örtüsüne tutunmuş olsalar dahi öldürüleceklerdi. Bunlar şu kimselerdi: Abdullah bin Sad bin Ebi Şerh, İkrime bin Ebi Cehil (İslama girmesinden önce) Abdülaziz bin Hatek, Haris bin Nüfeyl bin Veheb, Makbes bin Sabbabe Hebar bin Esved, İbn Hatal'ın, Resuîullah'a hicviyede bulunan iki şarkıcı cariyesi. Abdülmuttalip oğullarından birinin cariyesi olan Sare. Yukarıda adları sayılan kimseler, İslama karşı şiddetli düşmanlık edip mü'minîere karşı tuzak kuran şahıslar idiler. Bunlardan biri dinden irtidad etmekle birlikte bir müslümam kasten öldürmüştü. Abdullah bin Sad bin ebi Şerh'e gelince o iman etmiş ve vahiy katipliği yaptıktan sonra irtidad edip dinden çıkmıştı. Büyük bir yalan uydurmuş, güya peygamber efendimizin kendisine yazdırdığı vahyi değiştirerek yazarmış! Peygamber efendimiz O'na, "Azizün hakim" yazmasını emrettiği halde "Gafurun rahim" diye yazarmış! İslamiyeti mürtedlere karşı korumak için onun kanı mubah kılınmıştı. Kanı mubah kılınınca süt kardeşi ve ayrıca aralarında soy bağı bulunan Osman bin Affan'a sığınmıştı. Osman ona eman dilemek için Re-sulullah(s.a.v.)e gittiğinde Resulullah, uzun bir süre susmuştu. Susarken yanında duranlardan birinin gidip Abdullah bin Sa'd'ı öldüreceğini ümid etmişti. Fakat böyle bir şey olmayınca

uzun süre sustuktan sonra Osman'a 'evet' diye cevap vermişti. Osman, kendisine yapılan bir ikram olarak bu emanı alıp gitmişti. Peygamber(s.a.v.) efendimiz Osman hakkında şöyle demişti: "Melekler Osman'dan utanırlar." Peygamber efendimiz Osman'ın kalkıp meclisten gitmesinden sonra yanında bulunanlara şöyle demişti: "Aranızda hiç mi akıllı bir adam yoktu ki benim sustuğumu görünce gidip şu Abdullah'ı Öldürsün!" Orada bulunanlar: "Ya Resulullah bunun için bir işarette bulunmalı değil miydin?" dediklerinde Peygamber efendimiz: "Peygamberler işaretle adam öldürtmezler." demişti. Başka bir rivayete göre ise şöyle demişti: "Bir peygamberin haince bakışlarda bulunması uygun olmaz."

Abdullah bin Sad bin ebi Şerh, hilafeti esnasında Hz. Osman'a yakın şahsiyetlerden olmuştu. Hz.Osman, Amr bin As'tan sonra onu Mısır valisi olarak tayin etmişti. Hilafetinin son zamanında fitneciler onu ileri sürerek Hz. Osman aleyhinde ileri geri konuşmaya ve dedikodu yapmaya başlamışlardı. onun Hz. Osman tarafından akrabalık nedeni ile korunduğunu, halbuki onun adil bir kimse olmadığını söylemişlerdi.

Abdullah bin Ahtal'a gelince o müslüman olmuş ve zekat toplaması için peygamber efendimiz tarafından Medine dışına gönderilmişti. Beraberinde ensardan bir adam ve bir de kölesi vardı. Yolda giderken nedense öfkelenmiş ve adamı öldürmüştü. Sonra dinden çıkarak müşrik olmuştu. Şarkıcı iki cariyesi vardı. Bunlar peygamber efendimizi hicvedici şarkıları okurlardı. Bu sebeble hem onun, hem de iki şarkıcısının kanları heder edildi. Kendisi Kabe'nin örtüsüne tutunduğu halde Öldürüldü. Cariyelerinden biri öldürüldüdiğerine eman verildi.

Huveyris bin Nufeyl bin Veheb'e gelince, Mekke-i Mükerre-me'de iken peygamber efendimize eza verirdi. Hz. Abbas, Fatı-ma ile Ummü Külsüm'üMedineye göndermek ve Resulullah'a teslim etmek için onu görevlendirmişti. Yolda giderlerken Hü-veyris, Fatıma ile Ümmü Külsüm'ün bindikleri deveyi dürtmüş ve ikisini yere düşürmüştü. Kanı heder edildiğinde, Fatıma'nın kocası Ebu Talib oğlu Ali onu öldürmüştü.

Makbes bin Sebabe'ye gelince, o iman etmiş sonra irtidat etmişti. Diyet aldıktan sonra kardeşinin katilini haince öldürmüştü. Kardeşi müslüman bir kimse idi. Müstalik oğulları gazvesinden sonra hata sonucu öldürülmüştü. Kendisi gelerek

müslüman olduğunu izhar etmiş ve kardeşinin diyetini beytül malden almıştı. Ama diyeti aldıktan sonra, kardeşini hataen öldüren şahısa saldırıp adamcağızı öldürmüş, sonra da kaçıp Mekke-i Mükerremeye gitmişti. îrtidat ettiğinden ve mümin olan bir kimseyi kasden öldürdüğünden dolayı öldürülmesi hak olmuştu. Onu kendi kavminden bir adam öldürmüştür.

Abdulmüttalib oğullarının cariyesi Sara'ya gelince. Bu kadın daha sonra Ebu Cehil oğlu îkrime'nin cariyesi olmuştur. Peygamber efendimize Mekke-i Mükerremede iken eziyet ederdi. Bazılarının anlattıklarına göre Hatip bin ebi Beltea'nm Ku-reyşlilere gönderdiği mektubun Kuryeliğini yapan kadın budur. Kam heder edildiğinde kaçmış, sonra peygamber efendimizden kendisi için eman dilenince peygamber efendimiz ona eman vermişti. Hz.Ömer'in halifeliğine kadar yaşamış, sonra bir süvarinin atının ayaklan altında ezilerek can vermişti.

îkrime'ye gelince o müslüman olmadan önce kanı heder edilmiş ve bu yüzden Yemen'e kaçmıştı. Zevcesi müslüman olunca peygamber efendimizden onun için eman dilemiş, peygamber efendimiz de ona eman vermişti. Bunun üzerine zevcesi Yemen'e gidip durumu kendisine bildirmişti. Eman aldığını öğrenen îkrime, peygamber efendimizin yanına geldi. Peygamber efendimiz ona eziyet vermemeye itina gösteriyordu. Müslüman olarak yanına geldiğinde ashabına şöyle dedi: "işte Ebu Cehil oğlu îkrime müslüman olarak yanınıza geliyor, sakın onun babasına sövmeyin çünkübu, hayattaki kimseyi rahatsız eder, ayrıca ölüye (Ebu Cehil) de isabet etmez."

îşte şefkatli ve sevecen bir insan olan peygamberimizin ali-cenablığı böyle idi.

Rivayete göre zevcesi yanına gelmeden önce de îkrime'nin kalbine iman girmişti. Anlatıldığına göre îkrime Yemen'e gitmekteyken gemide bulunduğu esnada şiddetli bir fırtına kopmuş, gemide bulunanlar biribirlerine:"tşte tanrınız size burada fayda veremiyor!" demişlerdi. Bu söz tkrime'nin kalbine ve aklına tesir etmişti. Nice bakışlar vardır ki, kalbi küfürden imana döndürür. Gemidekilerin bu konuşması üzerine îkrime şöyle dedi: "Allah'a hamdolsun ki denizde iken ihlastan başka hiçbir şeyin insana faydası olmaz. Allah'ım! sana sözüm olsun ki ben bu tehlikeli durumdan kurtulup afiyete erersem Muhammedin yanına gider ve elimi eline verip biat ederim onu affedici kerem

sahibi bir kimse olarak bulacağıma inancım tamdır!"

Sonra zevcesi yanına geldi ve memnuniyetle islamı kabul etti.

Hebar bin Esved'e gelince bu kişi, peygamber efendimizin kızı Zeyneb'i rahatsız etmiş, hicret esnasında devesini dürtükle-yerek taşların üzerine düşmesine ve hamile olan Zeynebin cenininin düşmesine neden olmuştur.

Ensar Peygamber Efendimizin Mekke'ye Döneceğinden Endişe Ediyor

Peygamber efendimizin Mekke'de ikamet etmesi, daha Önce kendisine eziyet eden ve ilahi Risalete davetin burada tahakkukundan ümidini keserek mecburiyet karşısında aralarından çıkıp gittiği düşman yatağı olan Kureyşlilerle kendi arasında bir sevgi bağını yeniden tesis etmişti. Mekke-i Mükerreme fethedilince kalplerdeki kin ve düşmanlığın yok edilmesi gerekiyordu. Peygamber efendimiz Kureyşlilere merhamet edip yumuşak davrandı, suçlarını affaderek rabbinin buyruğuna uyarak güzelce bağışladı. Çünkürabbi ona şöyle emretmişti: "Şimdi sen güzel bir hoşgörüile muamele et" (Hıcr85)

Peygamber efendimizi bağırlarına basıp barındıran yardım eden ensar görevlerinin ve fonksiyonlarının artık sona erdiğini düşünmeye başladılar: "Cenab-ı Allah Peygamberi vasıtasıyla Mekke-i Mükerremeyi fethetti burası Hz.Peygamberin vatanı ve beldesidir" dediler ve bu konuda kendi aralarında konuşmaya başladılar. "Ne dersiniz, kendi beldesini Allah'ın yardımıyla fetheden Resulullah (s.a.v.) efendimiz acaba burada ikamet eder mi?" diye biribirlerine sormaya başladılar. Onlar kendi aralarında buna ilişkin konuşmalar yapar iken peygamber efendimiz elini kaldırarak sefa ve merveye gelmelerini işaret etti. Orada duasını tamamladıktan sonra ensara yönelerek şöyle dedi: "Ne dediniz?'* Ensar: "Bir şey demedik ya Resulullah" diye cevap verdiler. Fakat peygamber efendimiz ısrar edince çaresiz kalarak durumu kendisine açıkladılar. Peygamber efendimiz ise onlara şöyle dedi: "Allah'a sığınırım. Hayatım sizinle beraber

olacak ölümüm de sizinle beraber olacaktır," Böyle demekle peygamber efendimiz, ölünceye kadar ensarın arasında yaşayacağını bildirmek istemişti. Çünkükendi akrabaları olan Kureyşliler onu yardımsız ve desteksiz bırakmış iken ensar vasıtası ile Cenab-ı Allah ona yardım etmişti. Bir defasında da Resullullah (s.a.v.) şöyle demişti: "Eğer hicret olmasaydı bile ben ensardan bir adam olurdum. İnsanların hepsi bir yola, ensar ise başka bir yola gidecek olursa ben, ensarın gideceği yoldan giderim."

Mekke-i Mükerremenin Hürmeti

Cenab-ı Allah buyurdu ki; "Görmediler mi çevrelerinde insanlar kapılbp öldürülür veya esir edil)irken biz (kendi şehirleri Mekke'yi), güvenli dokunulmaz bir belde yaptık? Hala batıla inanıp Allah'ın nimetine nankörlük müediyorlar?" (Ankebut.67)

Buna göre Beyt-i Haram'da savaşmak haramdır. Cahiliyyet devrinde bile kişi, kardeş veya baba katilini Kabede gördüğünde ona, ilişmezdi. Çekişmeler hep Kabe dışında olurdu ki, insanlar, bütün insanlık için Mekke'de mübarek ve bütün alemler için hidayet kaynağı olarak yapılan ilk mabedde güvenliği ihlal etmesinler. İşte bu sebebten Ötürüpeygamber (s.a.v.) efendimiz Ka'be'nin yanında adam Öldürmekten ve savaşmaktan kesin olarak askerlerini sakmdırmıştı. İnsanlara güven ve eman vermişti ki, orada hiçbir kimse kendini müdafaa etmek mecburiyetinde kalmasın. Bu maksatla şöyle buyurmuştu: "Beyti haramda olan kimse güvendedir. Kapısını üzerine kilitleyip evinin içine kapanan kimse güvendedir," Peygamber efendimiz isteyen herkese eman veriyordu, ancak açık suçları olan kimselere eman vermemişti. Eman vermediği kimselerden bir kısmı daha önce müslüman olup sonra yine irtidad edenlerdi. Bu durumda olan ya da kardeşininin diyetini aldıktan sonra dahi, hataen kardeşini öldürmüş olan kimseyi kasden Öldüren kimseye de eman vermemişti. Bütün bunları beyti haramın hürmetini ve Mekke-i Mükerremenin şeref ve saygınlığını korumak için yapmıştı.

Beytin hürmetini korumak için alman bu şiddetli önlemlere rağmen müşrikler barışın anlamını kavrayamamış ve Halid ib-ni Velid'in kuvvetlerine saldırmışlardı. Halid'in askerleri de kendilerine atılan okları geri püskürtmek için savaşmak mecburiyetinde kalmış ve çarpışmaya başlamışlardı. Halid'in askerlerinden iki kişi şehid olurken müşriklerden de 10'dan fazla kişi öldürülmüştü. Şüphesiz ki'bu durumda beyti haramın hürmetini, Halid'in askerlerine saldıran müşrikler ihlal etmişlerdi. Yoksa savunma durumunda kalan Halid'in askerleri bu hürmeti ihlal etmiş değillerdi. Öte yandan peygamber efendimiz -Kabe'nin örtüsüne tutunmuş olsalar dahi- bazı kimselerin öldürülmelerini emretmiş ve kanlarını mubah saymıştı. Bunlardan biri Kabe'nin Örtüsüne tutunmuş olduğu halde öldürüldü. Mekke-i Mükerremenin haramlığı ebediyyete kadar devam edecektir. Fetih esnasında kısa bir süre için olsa bile hürmetinin ihlal edilişi, bir daha benzeri bulunmayacak istisnai bir durumdan ötü-rüidi. Bu sebeble peygamber efendimiz Ka'be'nin ve Mekke'nin haramlığım kesin bir ifade ile beyan etmiş ve Allah'a hamdüse-nada bulunup layıkı veçhile O'nu övdükten sonra şöyle buyurmuştu:

"Ey insanlar! Şüphesiz ki, yüce Allah göklerle yeri yarattığı günde Mekke-i Mükerreme'yi muhterem bir yer ve haram bir belde kılmıştır. Orası Cenab-ı Allah'ın haram kıldığı,şekilde kıyamete kadar haramiyetini muhafaza edecektir. Allah'a ve ahi-ret gününe iman eden bir kimsenin orada kan akıtması ya da bir ağacı veya bir otu kesip koparması helal olmaz. Herhangi bir kimse:"Resulüllah(s.a.v.)'in Mekke'de savaşmasına ruhsat verilmiştir" diyerek Mekkenin haramlığının ihlal edilebileceğini söylerse ona deyin ki:"Doğrusu Cenab-ı Allah bu hususta peygamberlerine izin vermiştir, ama size asla izin vermiş değildir. Ancak zamanın kısa bir süresi için Mekke bana helal kılındı ve bugün yine dünkügibi haramlığına döndü. Benim bu sözlerimi burada hazır olup duyanlar, burada bulunmayanlara bildirsinler!" Peygamber (s.a.v.) efendimiz Mekke-i Mükerremenin daimi haramlığım insanlara bu sözleriyle açıklamış oluyordu. Kabe-i Muazzamaya mancınıkla taş atan emevilerle onlara tabi olan kimselerin günahkarlıkları böylece anlaşılmış oluyordu. Onlar cahiliyyet devri insanlarının bile yapmaktan çekindikleri hayasızlıkları irtikab etmiş ve şiddetli cürümler işlemişlerdi. Bizleri günahtan koruyacak ve iyilik yapmaya sev-kedecek güç ancak Allah'tan gelir.

Putların Parçalayıcısı

Korkarak ya da gönülden rıza göstererek Kureyşlilerin teslim olmalarından sonra peygamber (s.a.v.) Kabe'nin bazı bölümlerini yenilemeye yöneldi ve bu hususta Ebu Üseyd el-Hü-zai'ye emir verdi. Hiç kimseye haksızlık etmedi. Görünürdeki malları aldı, gizli kalanları sahiplerine bıraktı. Beyhaki'nin rivayetine göre Ebu Süfyan, kendi içinde, paygamberlerle Ku-reyşliler arasında savaşı kızıştırmayı geçiriyormuş, ancak bu niyetini hiç kimseye açıklamamış ve hiç kimse onun kalbinden geçenlerden haberdar olmamıştı. Fakat ansızın peygamber efendimiz, yanına gelerek: "Ey Ebu Süfyan! eğer böyle yaparsan Allah seni rezil eder!" demişti. Sanki peygamber efendimiz onun söylemek istediği şeylerden haberdar olmuştu.

Ebu Süfyan der ki: "Hiç kimse benim içimden geçen şeyleri bilmiyordu. Peygamber efendimiz putların yanına vararak elindeki yay ile onlara dürtüyor ve onları birer birer düşürerek şöyle diyordu: "Hak geldi batıl zail oldu, zaten batıl yok olmaya mahkûmdur." (îsra:8i)

Peygamber efendimiz bu yaptıklarıyla yetinmedi putların bulundukları mıntıkalara adamlarını gönderdi. Görevliler Kabe-i Muazzamanm çevresindeki ve haricindeki putları parçaladılar. Lat ve Uzza ile üçüncüleri olan Menat putları kırıldı. Peygamfcer efendimizin çağırıcısı Mekke-i Mükerremede şöyle bir duyuruda bulundu: "Allah'a ve ahiret gününe inanan kimse evinde hiçbir put bırakmasın, mutlaka kırsın!" İslama giren kimseler ellerinde bulunan putları kırmakta adeta birbirleriyle yarıştılar. Ramazan-ı şerifin bitmesine beş gün kala Halid bin Velid'i peygamber efendimiz Uzza putunu kırmak üzere görevlendirdi.

Uzzanm bulunduğu yere otuz kişi ile giden Halid, o putu da kırdı. Otuz kişiyle gitmişti ki, hiç kimse onlara karşı direnenlesin, Rivayetçilerin anlattıklarına göre Halid bin Velid, Uzza putunu kırmak için gittikten sonra geri dönmüş ve peygamber efendimiz kendisine:"Bir şey gördün mü?" diye sormuş o da hayır deyince peygamber efendimiz ona:"Geri dön çünkü-sen o putu yıkmadın." diye direktif vermişti. Öfkelenen Halid geri dönüp kılıcım çekmiş karşısına siyah tenli, saçını başını açmış, çıplak bir kadın çıkmıştı. Uzzanın hizmetçisi olan adam dışarı çıkıp Uzza'yı imdada çağırdı. Halid de onu öldürdü. Sonra

peygamber efendimizin yanına vararak olup bitenleri anlattı. Peygamber efendimiz ona şu cevabı verdi: "Evet işte o Uz-za'dır artık memleketinizde kendisine ibaret edilmekten ümidini kesti" Öyle görülüyordu ki, o kadın, gizleniyordu, Halid onu görmedi. Kılıcını sıyırıp çekince artık çıkmak mecburiyetinde kaldığına inanmış, dışarı çıkmış ve Halid tarafından öldürülmüştü.

Uzza putu Nahle'de bulunuyordu. Kureyşliler ile Kinane oğulları ona tapıyorlardı, onların en büyük putu idi. Uzza putunun hizmetçisi de şeyban oğullarmdandı.

Sonra peygamber efendimiz Amr biri As'ı, Hüzeyililerin putu olan Sava'ı kırmaya gönderdi. Amr oraya vardı, putun yanında hizmetçisi duruyordu. Hizmetçi şöyle söylendi:

- Ne istiyorsun?

- Resulullah (s.a.v.) bu putu bana yıkmamı emretti.

- Sen bunu yapamazsın.

- Niçin?

- Çünküo buna engel olacaktır.

- Yazıklar olsun sana. Sen şimdiye kadar batıl yolda bulunuyorsun. Şu put ne işitir, ne de görür.

Böyle dedikten sonra Amr öne doğru çıkarak putu kırdı; arkadaşlarına da, onu yere yıkmalarını emretti. Sonra hizmetçiye: "Gördün münasıl kırdım?" diye sorunca, hizmetçisi:"Yüce Allah'a teslim olup müslüman oldum" dedi. Bu da şunu ispatlıyor ki onların bu putlara olan inançları kuru bir vehme dayanmaktaydı. Putların acizlikleri ortaya çıkınca onları inkar ediyorlardı.

Peygamber efendimiz Sa'd bin Zeyd el-Ezheri'yi de Kadid mevkiinde bulunan

Menat putunu kırmaya gönderdi. Menat; Evs, Hazreç ve Gassanlılaria Şam civarında, ya da Şam yolu üzerinde bulunan kimselerin putu idi. Sa'd yirmi kadar süvari ile birlikte yola çıkıp Menafin bulunduğu Kadid mevkiine vardı.

Putun yanına vardığında orada hizmetçisi de bulunmaktaydı. Hizmetçi:"Ne istiyorsun?" diye sordu Sa'd ise:"Menatı yıkmak istiyorum." deyince, sanki hizmetçi meydan okuyormuşca-sına:"îşte put karşında duruyor!" dedi. Sa'd yürüyerek putun yanına vardığında karşısına saçı başı dağınık çıplak ve siyah tenli bir kadın çıktı, göğsüne vurup feryadüfîgan ediyordu. Sa'd onu vurup öldürdü. Sonra da menat putuna yönelerek onu yıkıp kırdı. Hazinesinde birşey bulamadılar.

Bütün bunlar, peygamber efendimizin kuvvetli azmi sonucunda gerçekleşiyordu. Bu azmi sayesinde cahillerin tapmakta oldukları, zarar ve fayda veremeyen taşları ortadan kaldırdı. Atası İbrahim Halil'in yaptığı işleri yaptı. Putları paramparça hale getirdi. İbrahim küçük putları kırıp büyüklerini yerinde bıraktığı halde, peygamber efendimiz büyük putu bile yerinde bırakmamış, onu dahi parçalamıştı. Çünküpeygamber efendimizin baltasının karşısında duracak hiç bir büyük put yoktu. Arapların kalplerini kuşatan vehimleri ortadan kaldırdıktan sonra putlarını kırıp parçalamıştı. Böylece Arap beldelerindeki put devleti sona ermişti. O putlara tapmakta olanlar, taptıkları putların kendilerini parçalayanlara karşı savunamadıklarmı görmüşlerdi. Çünküputlar ne kendilerine ne de başkalarına fayda ve zarar veremezler. Bundan sonra, şeytan da Arap beldelerinde kendisine kulluk edecek bir kimsenin bulunamayacağını anlamış ve ümidi yitirmişti.

Halid Bin Velid’in Cezime’ye Gönderilişi

Halid bin Velid'in Uzzayı parçalayıp dağıtmasından sonra peygamber efendimiz onu İslam davetçisi olarak Cezime'ye gönderdi.

O savaşçı olarak gönderilmemişti. ÇünküMekke-i Mükerre-menin peygamber efendimizin itaatına girişinden sonra Mekke'de ve çevresindeki köylerle kasabalarda savaş olmayacaktı. Zaten savaşa da gerek kalmamıştı. Çünkü çevreden hile ve hi-yanet görülmemişti ki suçlarının cezasını çeksinler.

Peygamber efendimiz Süleym ibn Mensur, Müdliç bin Mürue gibi Arap kabilelerinin bir kısmım, muhacirlerle ensardan bazılarını Halid bin Velid'le birlikte Cezime'ye gönderdi. Abdullah bin Ömer ile Huzeyfe'nin kölesi Salim de aralarında idi. Ha-lid'le beraber yola çıkan Süleym oğullarıyla muhacir ve ensarın sayısı 350 civarında idi.

Cezime'ye giden Halid Cezime'lilere şöyle dedi:

- Siz nesiniz?

- Biz müslümanız, namaz kıldık ve Muhammed'i tasdik ettik, mıntıkamızda mescidler inşa ettirip orada ezan okuttuk.

Bu cevap karşısında Halid'in artık onlara ilişmemesi gerekiyordu. Çünküpeygamber efendimiz onu savaşçı olarak değil da-vetçi ve hidayet rehberi olarak göndermişti. Ancak o bu yüce sıfattan sıyrılarak mutlaka savaşmak istedi. Buna gerekçe olarak da Cezime'lilerin silah kuşanmış olduklarını ifade etti. Sonra onlara şunu sordu:

- Peki ne diye silah kuşanmışsınız?

- Bizlerle bazı Arap kabileleri arasında düşmanlık vardır. Sizin onlar olacağınızı düşünerek korktuk, bu sebeble silah kuşandık.

Halid'in bu cevapla yetinmesi ya da cevaplarının doğru olup olmadığını araştırması ya da ellerindeki silahlan alması yeterli idi. Ancak o böyle yapmadı, aksine, silahlarını emre uyup bıraktıktan sonra onları esir aldı. Halbuki böyle yapmaması gerekirdi. Cezimelileri bağlayıp birer ikişer arkadaşlarına dağıttı. En fazla onları esir olarak peygamber efendimize götürmesi ve onlar hakkında peygamber efendimizin vereceği hükmübekle-mesi gerekirdi; fakat seher vakti Halid bin Velid şöyle bir duyuruda bulundu: "Yanınızdaki esirlerin boyunlarını

vurun!" Buduyuruyu duyan Süleym oğulları yanlarında bulunan esirlerin boyunlarını vurdular. Muhacirlerle ensara gelince onlar, peygamber efendimizin gerçek ve samimi sahabileri olduklarından dolayı esirlerini salıverdiler ve asla öldürmediler. Çünkü e-sirleri öldürmek caiz değildi. Zira onlar müslüman idiler.

Öyle anlaşılıyor ki Cezimeliler arasında Cahdem adlı biri vardı ki Halid'in niyetini anlamıştı. Halid'in niyetinin îslami olmadığını farketmişti. Bu sebeble kendi milletine: "Ey Cezime oğulları bu Halid'dir, Halid'dir! Vallahi siz silahı elden bıraktıktan sonra sizleri esir alacak, esir alınca da boyunlarınızı vuracaktır!" demişti. Bu arada Cezimelilerden biri kaçıp peygamber efendimizin yanına ulaşmış ve huzura çıktıktan sonra, olup bitenleri ona arzetmişti. Peygamber efendimiz: "Halid'in bu yaptıklarına hiç karşı çıkan olmadı mı?" diye .sorunca adam şöyle cevap vermişti: "Evet ona karşı çıkanlar oldu. Orta boylu ve beyaz tenli bir kimse ile uzun boylu biri onun bu yaptıklarına itiraz ettiler, ona şiddetle karşı çıktılar/' Adamın bu cevabı üzerine Hz. Ömer şöyle dedi: "Birinci şahıs benim oğlum Abdullah'tır, diğeri ise Ebu Huzeyfe'nin kölesi Salim'dir ya Resu-lullah"

Halid bin Velid'in yaptığı işlerden haberdar olduğu zaman peygamber efendimiz tazarru ve niyazda bulunarak elini semaya kaldırıp şöyle dedi: "Allahım! Halid bin Velid'in yaptığı şeylerden uzak olduğumu sana arz ediyorum" Peygamber efendimiz Halid bin Velid'in yaptıklarını görünce bu işlerin İslama uymadığını, bilakis cahiliyye kalmtlarından olduğunu anladı, îlk olarak gönderdiği diyetlerle Cezimelilerin gönüllerini kazanmak, aradaki çatlaklığı onarmak istedi. Bu sebeble Ebu Ta-lib oğlu Ali'yi çağırarak ona şöyle dedi: "Şu Cezimelilere var, durumlarına bak, cahiliyyet devrinden kalma şeyleri ayaklarının altına al!" Bu, tam zamanında ve yerinde verilen bir emirdi. ÇünküCezime olayında cahiliyyet tam olarak görülmeye ve sırıtmaya başlamıştı.

Hz. Ali, Resülullah'm gönderdiği bir çok malla Cezimeye gitti. Onlara kan bedellerini ödedi. Telef olan mallarının karşılığını verdi. Bütün diyetleri ve mali mallarının karşılığını verdi. Bütün diyetleri ve mali hasarları ödedikten sonra yine de bir miktar mal kaldı. îşini tamamladıktan sonra Hz. Ali onlara: "Bizden alacağınız diyet ya da mal bedeli kaldı mı?" diye sorunca, onlar da; 'hayır' dediler. Bu defa Hz. Ali şöyle dedi: "Öyleyse geri kalan bu malları da, sizin bilmediğiniz bazı zararların bedeli olarak size veriyorum."

îşini tamamladıktan sonra Hz. Ali peygamber efendimizin yanma geri dondüve yaptıklarını ona anlatınca peygamber efendimiz: "İyi ettin, isabetli davrandın" dedi. Fakat peygamber efendimiz Halid'in yaptıklarından dolayı hala elem ve acı duymakta idi. Bu sebeble kıbleye yönelerek ellerini semaya kaldırdı, o kadar kaldırdı ki koltuk altları göründüve şöyle dedi: ecYa rabbi Halid bin Velid'in yaptıklarından uzak olduğumu sana arz ediyorum." Bu sözünüüç kez tekrarladı. Çünkü Halid'in bu yaptıkları peygamber efendimizin gönlünüincitmişti. Onu davetçi ve rehber olarak göndermiş olduğu halde o, Cezimelileri öldürmüştü.

Hahâ'in yaptıklarını haklı çıkaracak bazı mazeretler nakledilmişse de bunların kabule şayan yanları yoktur. Şayet Halid'in ileri süreceği bir mazereti olsaydı onu peygamber efendimize açıklardı. Bu konuda rivayetlerde bulunanlar derler ki: Cezimeliler Halid'e hitaben:"Biz dinden çıktık, dinden çıktık!" demişlerdi. Böyle demekle güya onlar, müslüman olduklarını ifade etmek istemişler, ama Halid onların kafir olduklarını zannederek onları öldürmüş!

Bu aslında kabul edilmeyecek bir sözdür. Çünküsenedi zayıftır. Bu ifadelerinden dolayı Halid'in onlarla savaşmaya ve onları Öldürmeye hakkı yoktu. Zaten onların Halid'le savaşacak güçte olmadıkları açıkça anlaşılmıştı. Bu durum ortaya çıkınca Halid onları nasıl öldürebilirdi? Ama gel gör ki öldürdü. Bu savaş Muhammedi prensiplere uyan bir savaş olamazdı. Halid onları esir aldı, esir aldığını kabul edelim. Peki onları seher vakti neden öldürttü?

Hangi tarafından bakılırsa bakılsın, bu cahili uygulamayı haklı çıkaracak bir gerekçe yoktur. Kendisini kınayan Abdur-rahman bin Avf la tartışırken Halid bin Velid'de bunu açıkça ifade etmiştir.

îbn Ishak der ki: "Halid bin Velid'le aşere-i mübeşşereden ve aynı zamanda muhacir sahabilerden' biri olan Abdurrahman bin Avf, ona:"Sen îslamiyette bir câbiliyet amelini işledin!" demiş, Halid de:"Senin babanın intikamını aldım" deyince Abdurrahman şu cevabı vermiş:" Yalan söylüyorsun sen babamın katilini öldürdün, ama amcan Fakih bin Muğire'nin intikamını aldın, çünküdaha önce aralarında mücadele geçmiştir."

Abdurrahman bin Avf, tslami bir ifade kullanıyor, Halid ise intikamlardan söz ediyordu. Halid'in Abdurrahman bin Avf a söylediklerini duyan peygamber

efendimiz Halid'i kınayarak ashabı arasındaki mertebesini açıklamış ve şöyle demiştir, ^Kendine gel ey Halid! Ashabıma ilişme, Allah'a and olsun ki Uhud dağının tamamı altın olsa, sonra onu Allah yolunda sarf etsen, yine de sahabilerimden birinin sabahleyin ya da akşamleyin yaptığı seferin sevabına ulaşamazsın."

Evet onlar Resulüllah (s.a.v.)'in sahabileri idiler. Ağacın altında Rıdvan biatini yaparken Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allah'tan hoşnud olmuşlardı.

Tarihin, Halid'in davranışı hakkındaki hükmüne olursa olsun, ister cahiliyet uygulamasıdır desin, ister İslamiyet uygulamasıdır desin, mutlaka bu olaydan ötürüo, muhakeme edilecektir. Bu uygulamasının tümücahiliyet uygulaması olmasa bile' bir kısmı cahiliyet uygulamasıdır diyebiliriz. Onu görevden azlederken Hz. Ömer şöyle demiştir. "Halid'in kılıcında zulüm vardır." Belki de Gezime olayında onun kılıcındaki zulüm çok açık ve net bir şekilde görülmüştür.

Halid'in bu olaydaki uygulamasını eleştirirken bizler peygamber efendimize tabi oluyoruz. Onun hakkı söylediğini görüyoruz. Bazı kimseler Ali'nin, Osman'ın ve benzerlerinin uygulamalarım eleştiriyorlar. Biz ise bu olayda Halid'in uygulamasını eleştiriyoruz. Ve onu ilk eleştiren de bizler değiliz. Çünküpey-gamber efendimiz onun yaptığı işten uzak olduğunu yüce Allah'a arz etmiş, onun Abdurrahman bin Avf ile tartışmasından sonra durumunu kendisine açıklamış ve yaptığının doğru olmadığını bildirmiştir.

Resulüllah (s.a.v.) Mekke-i Mükerreme'de İkamet Süresi

Resulüllah (s.a.v.) efendimiz Ramazan ayının kalan kısmında Mekke'de ikamet etti. Orada ikamet ettiği sürece namazlarını kısaltarak kılıyor ve oruç tutmuyor, çünküseferiliği devam ediyordu. Mekke-i Mükerremeyi kendi asli vatanı olarak kabul etmemişti. Çünküorada kendisi için asli bir ev yoktu. "Ukeyl hiçbir ev bırakmamış" dedi. Seferilik ruhsatı devam ediyordu. Çünküikamete niyet

etmemişti. Seferdeyken namazı kısaltarak, orucu tutmayarak ruhsatı kullandı.

Peygamber efendimiz Mekke-i Mükerremede iken Ramazan-ı Şerif sona erdi. Orası oruç tutmama ruhsatının mahalli değildi. Sadece namazı kısaltma ruhsatı devam ediyordu. Kendisi oranın yerlisi olan kimselere namazı kıldırıyor, iki rek'atını tamamladıktan sonra yerlilere şöyle diyordu: "Ey Mekkeliler siz namazınızı dört rek'ate tamamlayın çünkü biz seferiyiz.(bu se-bebten dolayı iki rak'at kıldık)"

Peygamber efendimizin, Mekke-i Mükerreme'de kaç gün ikamet ettiği hususunda farklı görüşler ileri sürülmüştür. Kimine göre 15 gece, kimine göre 18 gece, kimine göre de 19 gece Mekke'de ikamet etmiştir. Bu üç rivayetten hangisinin doğru olduğunu ancak Allah bilir.

FETİH VE FIKHI HÜKÜMLER

Mekke Fethinde Meşru Kılınan Hükümler

Fıkıhçılarm üzerinde konuşmaya yöneldikleri ilk hüküm şudur: Mekke-i Mükerreme zor kullanılarak mı fethedilmiştir, yoksa sulh yoluyla mı fethedilmiştir?

Alimlerin çoğuna göre Mekke-i Mükerreme zor kullanılarak fethedilmiştir. Bu sebeble arazileri haraç arazisidir, öşür arazisi değildir. Çünkülslam askerleri oraya fatih olarak girmişler ve orada bazı kimseleri öldürmüşlerdir. 20 kadar kişinin ölü-müneticesinde' Mekke fethedilmiştir. Bu 20 kişinin 12'si müşriklerden, diğerleri de müslümanlardandır. Bazı Mekke'lilere peygamber efendimiz tarafından özel eman verildi. Peygamber efendimizin verdiği umumi emana gelince o da özel anlamlar taşımaktaydı. Şöyle ki: ilEbu Süfyan'ın evine giren güvendedir. Mescite giren herkes güvendedir. Evine girip kapısını kilitliyen herkes güvendedir." Bu duyurudan anlaşılıyor ki başkasının evinde ya da yukarıda belirtilen yerlerden başka herhangi bir yerde yakalanan kimsenin kanı -özel emanı olmadığı takdirde-mübahtır. Bu da Mekkelilerin harbi kimseler olduklarını ispatlamaktadır. Eman sadır olmadıkça harbi kimselerin arazilerinin barış yoluyla fethedildiği söylenemez. Çünküortada bir barış akdi yoktur ki, o akid neticesinde verilmiş olan bir eman görülsün. Ayrıca Mekke-i Mükerreme halkından herhangi bir kimseye cizye tarhedilmemiştir ki, onların cizye vermiş oldukları söylenebilsin. Mekke-i Mükerreme arazisi haraç arazisidir. Bu, Mekke-i Mükerremenin zor kullanılarak fethedilmiş olduğunu iddia edenlerin

görüşüdür.

Birçok fıkıhçı ile beraber İmam Şafii, Mekke-i Mükerremenin zor kullanılarak değil de sulh yolu ile fethedilmiş olduğu görüşünüileri sürmektedir. Bunlara göre Peygamber efendimiz şu sözüile Mekke halkına eman vermişti; "Ebu Süfyanın evine giren kimse güvendedir. Mescid-i Haram'a giren kimse güvendedir. "

Bu ifadeler genel bir emanı bildirmektedirler. Sonra peygamber efendimiz, toplanan halkın yanında bütün Mekkelilerin güvende olduklarını açıklamış, ancak adlarını saydığı dokuz kişinin kanlarını mubah kılıp öldürülmelerine cevaz vermişti. O dokuz kişiden herhangi biri, Kabe-i Muazzamanın örtüsüne tutunmuş olsa bile öldürülecekti.

Mekke-i Mükerreme'nin arazileri müslüman askerler arasında taksim edilmemiş, Mekkelilerden herhangi bir kimsenin malı ganimet olarak alınmamıştı. Çünkü peygamber efendimiz orada adam öldürmeyi ve Mekkelilerle savaşmayı yasaklamıştı.

Bütün bunlardan sonra Mekke-i Mükerreme'nin zor kullanılarak fethedildiği nasıl söylenebilir? Zor kullanmakla barış arasında belirleyici ölçüşüdür: Belde halkı kılıç kuvveti ve savaş sebebiyle teslim olurlarsa beldeler zor kullanılarak alınmış demektir. Barışa gelince belde halkı, savaşmaksızm teslim olmuş-larsa beldeleri barış yoluyla fethedilmiş demektir. Mekke-i Mükerreme halkı, savaş olmaksızın teslim oldular ve ayrıca peygamber efendimiz tarafından kendilerine tam bir eman verildi: "Gidiniz, hepiniz serbestsiniz!" demişti.

Biz de Mekke-i Mükerremenin ne zor kullananılarak, ne de barış yoluyla fethedildiği görüşünden yanayız. Çünkü fethin asıl anlamı tahakkuk etmemiştir. Sadece dostluk ve sevgi ile iki taraf karşılaşmış, orada bir akid yapılmamıştı. Akidden daha yüce durumlarla, akrabalık bağlarıyla, Kureyşliler tarafından kesilmesinden sonra, dostluk bağlarıyla karşılaşılmıştı. îki görüş arasında muvazene yapacak olursak mutlaka ikisinden birini tercih etmemiz gerekir. Şu halde biz Mekke-i Mükerre-me'nin şiddet yoluyla fethedilmediği görüşünü tercih ediyoruz"

Mekke-i Mükerreme ve Orada Haram Kılınan Şeyler

Yüce Allah'ın Mekke-i Mükerreme'de savaşmayı haram kıldığını ve bu konuda peygamber efendimizin söylediklerini size aktarmıştık. Şimdi de Mekke-i Mükereme ile ilgili bazı hükümleri size aktarmak istiyor ve bu hususta şöyle diyoruz.

Yüce Allah, Mekke-i Mükerremenin haremi şerifinde ve çevresinde hac ihramını giymiş olan kimselerin avlanmalarını haram kılmış ve bu hususta şöyle buyurmuştur:

"Hem kendinize hem de yolculara bir geçimlik olmak üzere deniz avı ve onu yemek size helal kılındı, ihramda olduğunuz sürece size kara avı yasaklandı huzuruna toplanacağınız Allah'tan korkun!" (Maıde 96\

Peygamber(s.a.v.) efendimiz Mekke-i Mükerremede savaşmayı ve adam öldürmeyi haram kılmış, bundan sonra da diğer bazı yasakları açıklayarak şöyle buyurmuştur:

"Şüphesiz ki Allah, göklerle yeri yarattığı günde Mekkeyi haram kılmıştır. O, noksanlıklardan münezzeh olan yüce Allah'ın haram kılışıyla haram olmuştur. Benden önce hiç kimseye helal kılınmadığı gibi benden sonra da hiç kimseye de helal kılın-mayacaktır. Bana da zamanın sadece kısa bir bölümüiçinde helal kılınmıştır. Mekke'nin avı ürkütülmez, dikeni koparıl-maz, otu yolunmaz! Yitiğini kimse alamaz ancak başkalarına duyurmak maksadıyla yerden kaldırılabilir."

Peygamber efendimiz bunları söylerken Hz. Abbas: "Yalnız izhir (Boya otu) müstesna olsun ya Resulullah, çünküo otu defin ve ev işleri için kullanmak zorunludur" dedi. Peygamber efendimiz onun bu uyarısı karşısında önce sustu. Sonra: "Evet, izhir otu müstesna(o koparılabilir) " dedi.

Bu Buhari'nin tek başına yapmış olduğu bir rivayettir. Bunun doğru olarak kabul edilmesi için Buhari tarafından rivayet edilmiş olması yeterlidir. Çünküonun

yapmış olduğu bütün rivayetler doğrudur.

Şimdi de bu hadisi şerifin açıklamasına gelelim:

a- Peygamber efendimizin de buyurduğu gibi Mekke'nin ha-remindeki avlar ürkütülemez. Çünkü; "orası bütün taraftarıyla emin bir haremdir/'

b- Haremdeki ağaçlar kesilemez. Amaç, oranın havasının güzelliğini korumaktır. Oranın dikenleri koparılamaz. Otları yolunamaz. Haremdeki arazilerden hiç kimseye ikta' verilemez, oradaki yitikler ancak tanıtmak maksadıyla yerden kaldırılabilir.

Bu genel bir hükümdür. Sadece Mekke'ye Özgüdeğildir. Çün-küancak sahibi tanıtıldıktan sonra, yitiği yerden kaldırmak mümkündür, aksi takdirde helal olmaz. Helal olabilmesi için sadaka olarak verilmesi gerekir. Yitiği bulan kişiler sadaka almağa müstahak ise, onu kendi şahsına sadaka olarak kabul edebilir.

Düşünülebilir ki, Peygamber, (s.a.v.) efendimiz Mekkede ikamet eden kimseye ikameti için zaruri olmayan şeyleri haram kılmıştır. Mesela Hz. Abbas "îzhir" otuna bütün evlerde ve defin işlerinde ihtiyaç duyulduğu uyarısında bulununca peygamber efendimiz onun bu uyarısı üzerinde Önce düşünmüş, sonra uyarısını uygun bularak "izhir" otunu haramın kapsamı dışında tutmuştu. Belki de bu konuda vahiy inmiş ve Abbas'ın sözüne değil de, Rabbinin emrine uyarak "izhir" otunun kopan-lışını haramlıktan istisna etmişti. Her ne olursa olsun Hz. Abbas, îslami idraki ile, Peygamber efendimize Mekke-i Mükerreme ekinlerinden mutlaka kendisine ihtiyaç duyulacak olanları mubah kıldığını anlamış ve söyleyeceğini söylemişti. Onun sözüne uygun olarak da vahiy nazil olmuştu. Vahiy onun görüşüne muvafıktı. Nitekim anlatıldığına göre bazı hususlarda Hz.Ömer'in de görüşüne uygun olarak vahiy nasil olmuştur. Bu durumda peygamber efendimiz Hz. Abbas'ın sözüne değil de, Rabbmın vahyine uymuştu. Nitekim vahiy de Hz. Abbas'ın görüşüne muvafıktı.

Cenab-ı Allah, Mekke-i Mükerreme'de adam öldürmeyi haram kılmıştır. Peki, kısas için adam öldürmek caiz olmayacak mı? Ya da haddi tatbik etmek ve buna benzer islami hükümleri uygulamak doğru olmayacak mı? Alimler bunun caiz olacağına hüküm vermişlerdir. Buna göre Mekke-i Mükerremede kısas tatbik

etmek caizdir. Suçlulara cezalan elbetteki verilecektir. Bu sebeble Amr bin Sa'd, Ebu Şüreyh'e verdiği cevapta şöyle demiştir. "Ey Ebu Şüreyh, ben bunu senden daha iyi bilirim, doğrusu haram, hiçbir suçluya fayda veremez, (yani hiçbir suçluyu cezaya karşı himaye edemez.) Başkasını öldüren, cizye vermekten kaçınan kimseye de haremin faydası olmaz."

Demek ki şer'i hüküm olmaksızın adam öldürmek elbetteki haremde yasaktır. Kısas hükmünedeniyle katili öldürmek tabii ki caizdir. Huzaa kabilesi, Bekir oğulları kabilesine mensup bir katilden intikamlarım almayı mubah görmüşler ve katili öldürmüşlerdi. Peygamber efendimiz bu uygulamayı kesinlikle yasaklamış ve öldürdükleri adamın diyetini onlara ödetmişti.Hu-zaalılar, öldürdükleri adamın diyetini öderlerken peygamber efendimiz onlara şöyle hitap etmişti: Ey Huzaalılar! Artık adam Öldürmekten vazgeçin, bir adamı öldürdünüz ve onun diyetini ödediniz. Bundan sonra hangi kabileden bir adam öldü-rülürse o kabile iki şeyi yapmakta muhayyerdir. Dilerse katili getirip bana teslim ederler, dilerlerse herhangi bir hareketten ötürüonlara diyet öderiz."

Başka bir hadisi şerifte peygamber efendimiz şöyle buyurmuştur: "insanların en mütecavizi haremde adam Öldürendir, ya da katilinden başkasını Öldürendir ya da cahiliyet intika-mıyla adam öldürendir. *

Kaste Benzer Öldürmenin Diyeti

Peygamber (s.a.v.) efendimiz kaste benzer adam öldürmenin diyet miktarını açıklamıştır. ÇünküKur'an-ı Kerim de kasten adam öldürmenin diyetini açıklıyor, ama kasde benzer adam öldürmenin diyetini açıklamıyordu. Bu konuda yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"Ey inananlar Öldürmede kısas size farz kılındı(Binaen aleyh, katilin de öldürülmesi gerekir) Hürre hür, köleye köle, kadına kadın.

Ama kim (yani katil), kardeşi tarafından affedilirse, o zaman (affedenin, örfe göre) uygun olanı yapma(sı, uygun diyeti istemesi, affedilenin de) güzelce onu Ödeme(si) gerekir. Bu, Rabbiniz tarafından bir hafifletme ve acımadır. Kim bundan sonra da saldırıya kalkarsa artık onun için acı bir azap vardır.

Ey akıl sahipleri, kısasta sizin için hayat vardır. Böylece korunursunuz." (Bakara: 178-179)

Bu nasa ile, kasten adam öldürmenin cezasının kıs'as olduğu tesjût edilmiş oluyor. Ancak maktulün velisi, kısastan sonra diyeti de tercih etme seçeneğine sahip kılınmıştır. Fıkıhçılar bu durumda diyeti manevi kısas olarak adlandırmışlardır ki, bu da Allah tarafından yapılan bir hafifletme ve rahmettir. Çün-kümaktülün velisi diyete razı olma ya da affetme yetkisine sahip kılınınca, bu, maslahata daha uygun olur. Aksi takdirde bir kardeşin diğer kardeşi Öldürmesi gibi bir durum ortaya çıkmış olur; Katil de maktul de din kardeşidirler. Eğer maktulun velisine diyet alma ya da affetme fırsatı verilmeksizin kısas tatbik edilirse, o zaman maktulün velisi diğer manevi evladını (katili) da kaybetmiş olur. Şu halde kısas tatbik etmeksizin maktulün velisinin diyete razı olması ya da katili affetmesi, bir ruhsat, bir hafifletme ve bir rahmet olmaktadır.

Hataen adam öldürmenin cezası da Kur'an-ı Kerim'de belirtilmiş ve bu hususta Cenab-ı Allah şöyle buyurmuştur:

"Bir mü'min, bir mü'mini öldüremez, ancak yanlışlıkla olursa başka. Yanlışlıkla bir mümini öldüren kimsenin, mümin bir köle azad etmesi ve ölenin ailesine bir diyet vermesi gerekir. Eğer (Ölenin ailesi), bağışlar(diyetten vazgeçerlerse başka. (Öl-dürülen) mü'min, düşmanınız olan bir topluluktansa mümin bir köle azad etmek gerekir. Ve eğer sizinle kendileri arasında andlaşma bulunan topluluktansa, ailesine verilecek bir diyet ve mü'min bir köle azad etmek lazımdır. Bunları bulamayan kimsenin Allah tarafından tevbesinin kabulü için iki ay ardı ardına oruç tutması gerekir. Allah bilendir, hikmet sahibidir.

Her kim bir mü'mini kasden öldürürse onun cezası, içinde ebedi kalmak üzere(gireceği) cehennemdir: Allah ona gazap etmiş, lanet etmiş ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır!" (Nisa:92-93)

îşte böylece yüce Allah adam öldürmenin cezasını beyan buyurmuş olmaktadır. Ayeti kerimenin ifade ettikleri hususların özeti şudur:

1- Kasten adam öldürmenin ahiret cezasına karşı kefareti yoktur.

2- Adam Öldürme suçu için ödenen diyet, maktulün müslü-man ailesine, ya da bizlere kendileri arasında zimmet ahdi bulunan ailesine ödenir düşmana(bizlerle aralarında anlaşma bulunmayan gayri müslimlere) gelince onlardan öldürülen bir kimse için ailesine bir diyet ödenmez çünkükendilerine diyet Ödenmesi durumunda onlar, bununla güçlenecek ve müslüman-lara karşı savaşmada o diyetten yararlanacaklardır.

3- Köleyi azad etmek ya da bedelini ödemek zaruridir. Bedel de 60 gün peşpeşe tutulan oruçtur. Bu ceza, hataen öldürme suçu için konulan bir keffarettir. Bu suç her ne kadar hataen işlenmişse de içinde tedbirsizlik kusuru da taşımaktadır. Zira katil, müslümanlardan bir şahsın yok olmasına sebebiyet vermiştir. Bu durumda yok olmasına sebebiyet verdiği şahsın yerine başka bir şahsa hayat vermesi gerekir. Hayat vermesi de diğer şahsı hürriyete kavuşturması demektir ki, bu durumda suçunun verdiği zararı telafi etmiş olsun.

Bu anlattıklarımız Kur'an-ı Kerim'de adam öldürme ile ilgili hükümlere kısa bir işaretten ibarettir. Bunu, peygamber efendimizin açıkladığı kaste benzer adam öldürmenin diyetini Kur’an’ın konuyla ilgili diğer ahkamından ayırdetmek için anlattık. Çünkükasta benzer adam öldürmenin hükmühakkında Kur'an-ı Kerim'de her hangi bir açıklamaya yer verilmemiştir. Peygamber efendimiz bunu Mekke'nin fethi sırasında orada ikamet ettiği zaman müslümanlara açıklayarak şöyle buyurmuştur:

"Vaadini gerçekleştiren, kuluna yardım eden yalnız başına grupları ve fırkaları hezimete uğratan Allah'a hamd olsun. Bilesiniz ki, kaste benzer adam öldürme suçundan ötürüyüz deve diyet vermek gerekir."

Bir başka zamanda da şöyle buyurmuştu: "Bu durumda adam öldürmenin diyeti muğallazadır ki bu diyet içinde kırk hamile devenin de bulunması gerekir."

Bu tür öldürmelere fıkıhçılarm örfünde 'kaste benzer'öldür-me' denmektedir. Peygamber efendimiz ise buna hataen Öldürme adını vermiştir. Bu, öldürmek için hazırlanmış aletlerden başka aletlerle meydana gelen öldürme olayıdır. Örneğin kırbaçla yada değnek veya taşla adam öldürme durnumunda buna hatayla Öldürme ya da kaste benzer öldürme denilir. Çünkü-normal olarak kırbaç veya değnek ya da taşla adam öldürülmez. Bu gibi aletlerle yapılan

darplara günümüz hukukunda 'ölüme sebebiyet veren darplar' denmektedir. Bu gibi aletlerle öldürme suçunun diyeti, peygamber efendimizin buyurduğu gibi diyeti mugallazadır. Zira adam öldürme diyeti iki çeşittir. Öldürme cürmüne uygun düşen diyeti mugallaza, peygamber efendimizin de anlattığı gibi 4O'ı hamile olmak üzere 100 devedir. Gayrı mugallaza diyete gelince, bu sadece evsafsız 100 deveden ibarettir. Yani bunların 40 tanesinin hamile olması şartı aranmaz.

Kaste benzer öldürmede gaye, adamı vurmaktır. Şu halde, vurmak hataen ya da kasıtsız değildir. Kasıt sabittir. Çünkü-vuran, vurmayı kastetmiştir. Ancak kullandığı vurma aleti, asıl itibarıyla öldürücüalet değildir, böyle olunca o, öldürme sonucunu istemiş sayılmamaktadır. Vurma neticesinde meydana gelen ölüm, onun amacı değildir. Bu nedenle meydana gelen öldürme olayı, hataen öldürmeye benzemektedir ya da kasde benzer öldürme sayılmaktadır. Bu sebeble peygamber efendimiz buna: "Hataen yapılan kasıt" adını vermiştir. îşe başlangıçta kasıtlı olarak girişilmiş, ancak öldürme gibi bir sonuç kas-tedilmemiştir.

Müslüman İle Kafir Arasında Miras

Peygamber (s.a.v.) efendimiz Mekke-i Mükerremeye girdiklerinde Haşim oğullarına ait, ev sayılabilecek bir konut görememişti. Hicretinden Önce kendisine ait olan evini de bulamamıştı: "Ukeyl, bize ev bırakmış mı ki?" demiş ve kendini misafir saymıştı. Bu da gösteriyor ki bir kişi kendi asli vatanına geri döndüğünde, daha önce içinde ikamet etmekte olduğu evine gitmediği takdirde misafirlik (seferilik) vasfı üzerinden kalkma-maktadır. Daha önce içinde ikamet etmekte olduğu evi bulamadığı takdirde mukim sayılmaz, aksine misafir kabul edilir. Her ne kadar Mekke-i Mükerreme onun asli beldesi idiyse de o, ikamet eden bir kimseye yarışır bir rahatlık bulamamış ve dolayısıyla seferiliğe devam etmişti. Sefer ruhsatını kullanarak da, Ramazan-ı Şerefte orucunu açmış ve namazlarını kısaltarak kılmıştı.

Hz. Osman'a karşı çıkanlar onun, Mekke-i Mükerreme de namazı kısaltarak kılmadığını ileri sürmüşlerdi. O da kendi evinde ve aile efradı arasında bulunduğundan, kendini seferi saymamış ve bu nedenle namazın kısaltılmasını caiz kılan ruhsata sahip olamayacağını açıklamıştı. O, hicretten önce içinde ikamet ettiği evini bulmuş ve bu nedenle mukim olmuştu. Bütün bunlar, namazı seferde kısaltmanın, azimet değil de ruhsat olduğu esasına dayanmaktadır.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz "Ukeyl bize ev bırakmış mı ki?' dedikten sonra: "Müslüman ile kafir arasında miras yoktur" demişti. Bu, kafir ile müslüman arasında miras hükümlerinin cereyan etmesini yasaklayan bir kanun haline gelmişti. Çünkü-peygamber efendimiz bir başka hadisinde de şu sarih ifadeyi kullanmıştır. "İki din erbabı arasında miras hükümleri cereyan etmez."

Fıkıhçılar bu hüküm üzerinde görüş birliği etmişlerdir. Ancak Şiay-ı imamiyye bu icmanın dışında kalarak kafirin müs-lümandan miras payı almasını yasaklamış ve müslümamn ise kafirden miras payı almasını yasaklamamışlardır. Muaviye bin Ebi Süfyan da bu görüşe göre hareket etmiştir. Bu sebebledir ki Kadi Şüreyh (r.a.), mirasla ilgili hükümleri bildirirken bu hükümlerin, Allah ve Rasulunun yargısı olduğunu açıklarmış; ancak müslümamn, Ölen kafirden miras almasına hükmettiği zaman: "Bu, müminlerin emiri Muaviye'nin yargısıdır" diye açıklamada bulunurmuş. Doğru olan, fıkıhçılarm üzerinde icma' ettikleri hükümdür. Çünkübu hüküm peygamber efendimizin sarih ifadelerine dayanmaktadır. Zira mirasın sebebi, miras bırakan ile varis arasında yardımlaşmaktı. Bu da ikisinden birinin gayrı müslim olması durumunda tahakkuk etmez. Miras bir nevi velayettir. Kafir ile müslüman arasında velayet olmaz. Ayrıca varis, miras bırakan kişinin şahsiyetini devam ettirir. Müslümamn ise, kafirin şahsiyetini devam ettirmesi mümkün değildir.

Çocuk Yatağa Aittir

Bu sahih hadis Mekke-i Mükerremenin fethi esnasında cereyan eden olaylardan biri sebebiyle varid olmuştur. Şöyle ki: Utbe bin Ebi Vakkas, kardeşi Sad'e gidip,

îbn Abd bin Ze-ma'nın, Utbe'nin oğlu olduğunu iddia etmesini ve çocuğun nesebinin kendilerine bağlanmasını dava etmesini söyledi. Ancak bu çocuk, îbni Zema'nm yatağından çıkmış, yani karısından doğmuştu. Abd bin Zem'a, kendisinden neseb tesbit talebinde bulunan Sa'd bin Ebi Vakkas'la çekişti. Çocuğun, kendisinin kardeşi ve babasının nesebine ait olduğunu iddia etti. Sa'd ise çocuğun kendi kardeşi oğlu olduğunu ve kardeşi Utbe'nin tavsiyesine uyarak bu neseb tesbit talebinde bulunduğunu ifade etti. Her ikisi de Resulullahm (s.a.v.) huzuruna gittiler. Resulul-lah (s.a.v.) efendimiz çocuğun bedeni niteliklerinin Utbe'nin niteliklerine benzemekte olduğunu gördü, ancak o, bedenler ve simalar arasındaki benzerliklere dayanarak değil de şeriatın koyduğu hükümlere dayanarak kararını vermek durumundaydı. Abd bin Zem'a'nın lehinde hüküm vererek çocuğun kendi kardeşi olduğunu ve aynı zamanda müminlerin annesi yani peygamber efendimizin zevcesi Şevde binti Zem'a'nın da kardeşi olduğunu karara bağladı. Böylece: "Çocuk yatağa(Doğuran kadının kocasına) aittir. Zina yapana ise taşlanma cezası vardır. " Hadisinin manası açıklanmış oldu.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz, -hakikaten kardeşi olsa bile-Sevde'ye, o çocuğa karşı örtünmesini emretti. Şevde her bakımdan örtünmediyse de Peygamber efendimizin bu ihtiyati emrine uydu. Çünkübu çocuk ile Utbe arasında bedeni benzerlikler vardı. Bu da onun oğlu olabileceği düşüncesini akla getiriyordu. Bu sebeble peygamber efendimiz ihtiyati mahremiyet emrini verdi ve Cenab-ı Allah'ın da neseplere dair hükmünüverdi. Doğrusunu Allah bilir.

El Kesme Cezası

Buhari, Urve bin Zübeyr'den rivayet ederek peygamber efendimizin devri saadetlerinde Mekke'nin fethi esnasında bir kadının hırsızlık yaptığını anlatır. Kadının hırsızlık nedeni ile eli-'nin kesileceği haberi Kureyşlileri derinden derine düşündürmeye başladı. Hırsızlık yapan kadının adı Fatıma olup Mahzum oğullarındandı. Elinin kesileceğini duyduklarında Usame bin Zeyd'e koşup ondan şefaatçi olmasını dilediler. Usame, peygamber efendimizin çok sevdiği bir

insandı. Yanına şefaat için gittiğinde peygamber efendimiz son derece öfkelenmiş ve Usame'ye: "Allah'ın hadlerinden birinin uygulanmaması için mi şefaatte bulunuyorsun!?" diye karşılık verdi. Akşam olunca peygamber efendimiz kalkıp cemaate hitap etti. Allah'a layıkı veçhile hamdüsenada bulunduktan sonra şöyle buyurdu: "İmdi bazı kimselere ne oluyor ki, Allah'ın hadlerinden birinin uygulanmaması için şefaatte bulunmak istiyorlar, araya adam koyuyorlar. Şunu iyi bilin ki, sizden önceki milletleri helake sürükleyen sebeb şudur: Onların şerefli bir adamı hırsızlık yaptığında onu cezasız bırakırlardı. Zayıf ve güçsüz bir adamları hırsızlık yaptığı takdirde ona haddi tatbik ederlerdi. Nefsim kudret elinde olan Allah'a and olsun ki Muhammed'in kızı Fatıma dahi hırsızlık yapmış olsa onun da elini keserim!"

îşte böyle.. İslami hükümler güçlülere de, zayıflara da eşit şekilde tatbik ediliyordu. Kendisini koruyacak nesebi olana da olmayana da aynı biçimde uygulanıyordu. Peygamber efendimiz, ümmetleri ayakta tutan unsurlara ve kuvvete işaret eden sosyal bir manaya atıfta bulunuyordu. Adalet ve kanun önünde eşitliğin milletleri millet yapan ve ayakta tutan unsur olduğunu izah buyurmuştu. Hiçbir devletin adalet olmaksızın ayakta duramayacağını beyan buyurmuştu. Adalete dayanmayan bir devlet kuvvetli görünse bile içinde bulunan zulüm ve haksızlıklar, onu ayakta tutan unsurları yıkar, binasını çökertir. Hiçbir ümmet zulümle güçlenmez, hiçbir toplum adaletsizlikle yüksel-mez!

Peygamber (s.a.v.) efendimiz soy ve nesebi ile övünen onurlu Kureyşlilerin, tümünün kendi adaleti önünde eşit olduklarını herkese anlatmak için, hırsızlık yapmış olan o kadının yani Fa-tıma-i Mahzumiyenin elinin kesilmesini emretti. Böyle yapmakla da cahiliyet asabiyetini baltalamış oldu. Eli kesildikten sonra Fatıma gerçekten mükemmel bir müslüman olmuştu. Elinin kesilmesinin kendisini günahlardan temizlediğini ve kendisini cennete yönelttiğini anlamıştı. Nitekim peygamber efendimiz de ona böyle demişti.

MUT'A NİKAHI VE HARAM KILINMASI

Buhari ve diğerleri mut'a nikahının Mekke-i mükerremenin fethi esnasında nihai olarak haram kılındığını anlatırlar. Daha önce bu hususta tanınan ruhsatın, Mekke'nin fethi esnasında nesh edildiğini ve bu nikahın kıyamete kadar kesinlikle haram kılındığını ifade ederler.

Hayber gazvesi esnasında sabit olan hükümlerden sözeder-ken mut'a nikahından da söz etmiştik. Burada şunu söylemek istiyoruz ki, mut'a nikahı hiçbir zaman mubah kılınmamıştır. Ancak peygamber efendimiz bazı durumlarda bunu sükut ile karşılamıştır. Bu metres tutma gibi bir şeydir. Kur'an-ı Ke-rim'in kesin emredici ayetlerine dayanarak bu gibi nikah akid-lerinin yapılamiyacağım beyan buyurmuştur.

Burada bazı fıkıh ve hadis alimlerinin -her ne kadar daha önce işaret etmişsek de- bu konuda söylediklerini size aktarmamıza engel yoktur. Hafız ibn Kesir, tarihinde şöyle der:

"Mut'a nikahının Hayber gazvesinde yasaklandığını iddia eden kimseler, bu nikahın iki kez mubah kılındığını söylerler. îki kez mubah kılındığına göre iki kez de haram kılınmıştır. Şafii de bunun böyle olduğunu kesin bir ifadeyle anlatır. Mut'a nikahının bir defa haram kılındığını söyleyenler de olmuştur. Bu da Mekke'nin fethi esnasında olmuştur. Bu nikahın ikiden daha çok defalar mubah ve haram kılındığım söyleyenler de olmuştur. Bazı kimseler bunun zaruret içinde mubah kılındığını da söylemişlerdir. Buna göre zaruret görüldüğütakdirde mut'a

nikahı mubah kılmabilir. Bu, îmam Ahmet'den gelen, ama şeriatla ilgisi olmayan bir rivayettir. Mubah kılınmasını gerektirecek zaruret ne olabilir? Bu kavil, İbn Abbas'a nisbet edilmiştir.

İslam Üzerine Yapılan Biat

Mekke fethinin, savaş karşılaşması değil de dostluk ve sevgi havasını estiren bir karşılaşma olduğunu söylemiştik. Sevgi ve dostluğun yanısıra Islama davette bulunulmuştur. İnsanlar grup grup gelerek Allah'ın dinine girmişlerdi. Çünkügüçlüve herşeyi yerli yerince yapan Allah'ın yardımı gelmişti. Beyha-ki'nin rivayetine göre insanların büyük ve yaşlıları, idrak çağına ermiş gençleri ve küçükleri islam üzere biat etmek için peygamber efendimizin yanına gelmiş ve islam taatma girmek üzere biatta bulunmuşlardı. Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in de Allah'ın resulüolduğuna şehadet getirmişlerdi.

Kadınlar da bu şekilde biatta bulunmuşlardı. Haram kıla-nan şeyleri yapmamak üzere kendilerinden söz alınmıştı. îbn Cerir Et-Taberi bu konuda şöyle der: .

Peygamber efendimize biatta bulunmak için insanlar Mek-ke-i Mükerremede toplandılar. Peygamber efendimiz Safa tepesine gelip onlara karşı durup oturdu. Hattap oğlu Ömer ise onun biraz aşağısında yerini aldı. Allah'ın emrini işitip Resulüne elinden geldiğince itaat etmek üzere insanların biatlerini kabul etti. Erkeklerin biatleri tamamlandıktan sonra kadınların biatlerini kabul etti. Kadınlar arasında yüzüne peçe takarak kendini tanınmaz hale getiren Utbe kızı Hind de vardı. Çünküo, henüz yeni denebilecek bir suç işlemiş ve Hz. Hamza'yı öldürtmüştü. Peygamber efendimiz tarafından yakalanmak korkusuyla yüzüne peçe takarak kendini tanınmaz hale getirmişti ya da sevgili amcasına karşı yaptığı o desiseden utandığından dolayı böyle yapmıştı.

Kendisine biat etmek üzere kadınlar peygamber efendimizin yanına yaklaştıklarında peygamber efendimiz şöyle dedi: "Allah'a ortak koşmamak

üzere bana biat edin." Hind: "Allah'a and olsun ki erkeklerden almadığın bir taahhüdübizden alıyorsun" dedi. Peygamber efendimiz yine: "Hırsızlık yapmamak üzere... " dedi. Hind de şu karşılığı verdi: "Allah'a andolsun ben daha önceleri Ebu Süfyan'm malından azar azar birşeyler aşırı-yordum bunun bize helal olup olmadığını bilmiyordum." Bu sö-züduyan Ebu Süfyan: "Geçmişte aşırdıkların sana helal olsun" dedi. Resulullah (s.a.v.) efendimiz de: "Şüphesiz ki sen Utbe kızı Hind'sin" deyince Hind: "Evet" geçmişimi affet ki Allah da seni bağışlasın" dedi. Peygamber efendimiz: "Zina da etmeyecekler.. " deyince Hind şu karşılığı verdi: "Ey Allah'ın Resulü! Hür bir kadın hiç zina eder mi?" diye sordu. Sonra peygamber efendimiz: "Çocuklarını Öldürmeyecekler..." deyince Hind şöyle cevap verdi: "Biz onları küçük iken besleyip büyüttük ama siz ve ashabınız büyüyen çocuklarımızı Bedir'de öldürdünüz" Hind 'in bu cevabı karşısında Hz. Ömer katıla katıla güldü. Sonra peygamber efendimiz: "Ellerinizle ayaklarınız arasından bir iftira düzüp getirmeyeceksiniz ... " dedi. Bunun üzerine Hind şu karşılığı verdi: "Allah'a and olsun ki böyle bir iftira düzüp uydurmak çok çirkindir." Peygamber efendimiz: "Bana karşı gelmeyeceksiniz.../' deyince Hind: "Meşru emirlerine elbette ki karşı gelmeyeceğiz." cevabını verdi. Bunun üzerine peygamber efendimiz Hz. Ömer'e "Onların biatlerini kabul et ve onlar için Allah'tan mağfiret dile. ÇünküAllah bağışlayan ve esirgeyendir7' dedi. Hz. Ömer de biatlerini kabul etti. Peygamber efendimiz kendisine helal olan kadınlardan başka hiçbir kadının vücuduna dokunmaz ve onunla tokalaşmazdı. Ancak sözlübiat yapar ve şöyle derdi: "Benim bir kadına hitap etmem yüz kadına hitap etmem gibidir."

Zevceye Verilecek Nafaka

Zevceye verilecek nafaka, koca üzerinde bir vecibedir. Fıkıh-çılar nafakayı, "temkin nafakası" ve temlik nafakası" olmak üzere iki kısma ayırmışlardır ki, asi olan temkin nafakasıdır. Temlik nafakasına gelince bu erkeğin örfe uygun bir şekilde karısına yetecek nafaka miktarını takdir edip bu nafakayı na-kid ya da yiyecek maddesi ya da başka çeşit bir mal olarak ona vermesidir. Peygamber efendimiz Mekke'nin fethi esnasında temkin nafakasını teşri kılmış idi. Ebu

Süfyan'm zevcesi Hind ona şöyle demişti: "Ey Allah'ın resulü Ebu Süfyan cimri bir adamdır, bana ve çocuklarıma yetecek miktardaki nafakayı vermiyor, onun bilgisi dışında malını alacak olursam, benim için günah olur mu?" onun bu sorusuna karşı peygamber efendimiz şu cevabı vermişti: "Ebu Süfyan'ın malından meşru Ölçüde saha ve çocuklarına yetecek kadarını alabilirsin."

Beyhaki, Hz. Aişe'nin şöyle dediğini rivayet eder: Hind binti Utbe peygamber efendimize şöyle dedi: "Vallahi Ya resulullah dün yeryüzünde senin çadırındakiler kadar zillete ve hakarete uğramasını özlediğim bir çadır halkı yoktu! Bugün sabaha çıkınca, yeryüzünde senin çadırındakiler kadar izzet ve şerefe ermesini özlediğim ve çok sevdiğim bir çadır halkı yoktur!" dedi.

Sonra Hind yine sözüne devamla şöyle dedi: Ya Resulallah! Nefsim kudret elinde olan Allah'a and olsun ki Ebu Süfyan cimri bir adamdır. Haberi olmaksızın onun malından yersem günahkar olur muyum?" Peygamber efendimiz ona cevaben dedi ki: "Meşru Ölçüde yersen günahkar olmazsın."

Her ne kadar rivayet ve lafızları muhtelif olsa da bu hadisi şerif üç şeye delalet etmektedir:

1- Kadın zengin de olsa yoksul da olsa, çalışıp kazanmaya muktedir olsa da olmasa da nafakasını kocasının sağlaması vaciptir. Çünkükocasından aldığı nafaka, evlilik hukukuna riayet etmesinin ve kocasının evini idare edip çoluk çocuğunu terbiye etmesinin karşılığıdır. Bu, evlilik hayat düzenindeki bir iş bölümünün gereğidir. Kadın ev idaresini üstlenir erkek ise evdeki aile efradının rızkını temin etmek için .çalışıp çabalar. Bu se-bebledir ki Veda Haccmda peygamber efendimiz erkeklere hitaben şöyle buyurmuştur: "Kadınların meşru çerçevede rızık ve giyeceklerini temin etmek, sizin üzerinize bir borçtur."

2- Yukarıda nakledilen hadislerde geçen Hind'in soruları ve peygamber efendimizin ona verdiği cevaplardan anlaşıldığına göre koca kendi mali gücünisbetinde karısına nafaka temin etmek, çoluk çocuğa rızık getirmek, bu hususta hıyanet etmeksizin dürüst davranmak mecburiyetindedir.

3- Mahkemenin kararına ya da veliyyül emrin vereceği emre gerek kalmaksızın kadının evlilik nafakasını ve çoluk çocuğunun masrafını kocanın temin etmesi

sabit bir haktır. Bu, anlaşma ya da yargıya dayanmaksızın şer'i hükümler gereğince kadına tanınan bir haktır. Ancak bu nafakanın miktarı, karı koca

arasındaki anlaşma ile belirlenebilir. Ancak prensip olarak nafakanın koca tarafından verilmesi şer'i hüküm gereğince vaciptir.

Mekke'nin Fethinden Sonra Hicretin Hükmü

Rivayete göre Mekke-i Mükerremenin fethinin tamamlanışından sonra peygamber efendimiz kalkıp cemaate şöyle hitap etmiştir: "Mekkenin fethinden sonra hicret yoktur, ancak cihad ve niyyet vardır. Savaşa çağırıldığınızda hemen koşun."

Bu mana, olayların mantığına göre doğru verilmiş bir manadır. Mekke-i Mükerremenin fethinden önce Habeşistan'a ya da Peygamber şehri olan Medine'ye hicret edilmişti. Mekke-i Mü-kerremede ezilmekten kaçan müminler güven ve sükun diyarı olan Habeşistan'a ve Özellikle Yesrib'e (Medineye) hicret etmişlerdi. Çünkü Medine-i Münevverede îslama davet eden ve cihad eden îslami bir kuvvet teşkil edilmekteydi. Şayet Mekke-i Mükerremenin bir islam diyarı haline gelmesinden sonra oradan hicret edilmesine müsaade edilseydi, içinde beyti haram bulunan o beldenin sakinleri de hicret edecek ve Allah'ın haremi boşalacaktı. Mekkeden herhangi bir beldeye fetihten sonra hicretin men edilmesi, yasaklık manasını değil de muhacirlik sevabının kazanılamıyacağım belirtmek içindir. Örneğin rızık taleb etmek için Mekke-i Mükerremeyi bırakıp başka bir diyara giden kimse, bundan dolayı günahkar olmaz, ancak hicret sevabını kazanamaz. Yalnız Cenab-ı Allah'ın şu buyruğuna icabet ederek rızık talebinin sevabını kazanma durumu söz konusudur:

"Allah yolunda göç eden kimse yer yüzünde gidecek çok yer bulur, bolluk bulur." (Nisa- 100)

Yalnız, Mekke'nin fethinden sonra da yapılacak bazı hicretlerden dolayı sevap kazanılabilir. Bu, yasaklanmayan hicret türünden olmalıdır. Böyle bir hicretten dolayı mü'min kendini hesaba çekmeli ve kafirler arasında zulüm, eziyet görüp ezilmekte ise müslümanların güç birliği ettikleri, kamil ve kapsamlı bir birlik meydana getirdikleri bir îslanı diyarına göçmelidir. Bu hususta Cenab-ı Allah bir ayeti kerimede şöyle buyurmuştur.

"Nefislerine yazık eden kimselere, canlarını alırken melekler: "Ne işte idiniz?" dediler.(bunlar): "Biz yeryüzünde aciz düşürülmüştük" diye cevap verdiler. Melekler dediler ki: "Peki, Allah'ın yeri geniş değil miydi ki, onda göç ed(ip gönlünüzce yaşayabileceğiniz bir yere gid)eydiniz?" işte onların durağı cehennemdir, ne kötübir gidiş yeridir orası!

Yalnız hiçbir çareye gücüyetmeyen ve göç için yol bulamayan, gerçekten zayıf erkekler, kadınlar ve çocuklar hariç. Çün-küAllah'ın, bunları affetmesi umulur. Allah, çok affeden, çok bağışlayandır." (Nisa97-99)

Bu ayeti kerime îslam cemaati kendisine kuvvet versin diye, yeryüzünde kafirler tarafından ezilip horlanan herkesin hicret etmesini zorunlu kılmaktadır. Böyle bir kimse islam toplumuna katıldığı takdirde o topluma da kuvvet vermiş olur. Birlik ve beraberlikten kuvvet doğmakta, özellikle bu durumda müslü-manlar toplu bir kuvvete sahip olmaktadırlar. Kafirler arasın-" da yalnız kalıp ezilmek, diğer müslümanlar için de zillet sebebi olur,. îslam toplumu bu durumda bir arada bulunma kuvvetinden yoksun kalır. Bu sebebledir ki peygamber efendimiz bir başka hadisinde şöyle buyurmuştur: "Hicret devamlıdır."

Kafir ile müslümamn birleşip bir araya gelmelerinden söz e-derken de şöyle buyurmuştu: "Birbirinden ayırdedilip seçilemezler. "

Sona eren hicret, Mekke-i Mükerremeden başka bir yere yapılacak olan hicrettir. Diğer beldelerden yapılacak hicrete gelince bu kesinlikle sona ermiş değildir. Hafız îbn Kesir bu konuda şöyle der:

"Ehli harbe komşu olmak ve dini şiarları izhar edememe gibi sebeblerden dolayı hicret etmek mecburiyeti doğabilir Bu durumda îslam diyarına hicret etmek vacip olur ki, bunun vücu-bunda alimler ihtilaf etmemişlerdir. Ancak bu hicret,

Mekke'nin fethinden önce yapılan hicret gibi değildir. Nasıl ki Allah yolunda yapılan bütün cihad ve infaklarm tümümeşru olup kıyamet gününde rağbet edilen birer amel iseler de, Bunlar Mekke'nin fethinden önce yapılan ciha(J ve infak kadar sevaba elbette ki vesile olamazlar. Nitekim bu hususta yüce Allah şöyle buyurmuştur.

"Elbette içinizden (Mekke'nin) fetih(in)den önce (hak yolunda) harcayan ve savaşan(lar, ötekilerle) bir olmaz. Onların derecesi, sonradan infat eden ve savaşanlardan daha büyüktür."

(Hadıd.lO)

Şüphesiz ki, Mekke'nin fethinden önce yapılan cihad müslü-manların kuvvetini oluşturmak içindi. Mekke'nin fethinden sonra yapılan cihad ise îslamm varlığını devam ettirmek içindi. Varlığı devam ettirmek, varlığı meydana getirmekten daha kolaydır. İşte bu sebepledir ki, fetihten Önce yapılan cihad, fetihten sonra yapılan cihaddan daha çok sevaba vesile olmuştur. Noksanlıklardan münezzeh olan yüce Allah hayır ve faziletin daha çok nerede bulunduğunu elbette ki bizlerden daha iyi bilir.

Mekke-i Mükerreme Arazisinin Mülkiyeti

Mekke-i Mükerreme arazilerini mülk edinmek caiz olur mu, olmaz mı? Bu konuda selefi salihin arasında farklı görüşler belirmiş, neticede iki görüş ortaya çıktı.

1- Mekke-i Mükerreme arazileri mülk edinilemez. Bu görüşte olanların dayanağı şudur: Herşeyden önce Mekke-i Mükerreme bir ibadet yeridir. Mahlukatm mabedidir. Cenab-ı Allah'ın gerek yerli gerek dışarıdan gelen bütün insanlar için haram kıldığı bir yerdir. Bu hususta yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"Görmediler mi çevrelerinde insanlar kapıldp öldürülür veya esir edil)irken biz(kendi şehirleri Mekke'yi), güvenli, dokunulmaz bir bölge yaptık?"(Ankebut 67)

Şüphesiz ki bütün Mekke-i Mükerreme arazisi güvenli bir haremdir. Orası hac vazifesinin eda edildiği ve haram kılınan bir yer olduğuna göre, mabeddir. Mabedler ise kişilerin mülkiyetine geçirilemez. Orası satılmayacak, hibe edilmeyecek ve miras olarak başkalarına intikal etmeyecek şekilde kullara vakfe-dilmiştir.

îkinci olarak da harem ve benzeri kelimelerle ifade edilen bütün araziler Mekke-i Mükerreme arazisi demektir. Bu hususta yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

"inkar edenler, Allah'ın yolundan ve gerek yerli, gerek dışarıdan gelen bütün insanlar için ibadet yeri yaptığımız mescidi haramdan(insanlan) geri çevirenler (bilsinler ki), kim orada(böyle) zulüm ile haktan sapmak isterse ona acı bir azap tattınri2."(Hacc:25)

Bu nassın zahir ifadelerinden ve işaretlerinden de anlaşılıyor ki, Mekke-i Mükerremenin tamamı, hem yerliler hem de dışarıdan gelen kimseler için bir ziyaretgahtır. Oranın bütün arazileri mabeddir; miras olarak başkalarına intikal etmez ve herhangi bir kimsenin mülkiyetine geçemez.

Bu görüşte olanların delili de şudur: Mekke-i Mükerreme arazilerinin satılmasını, icare verilmesini, miras olarak başkalarına aktarılmasını açıkça yasaklayan haber ve hadisler varid olmuştur. Abdullah bin Ömer hazretleri şöyle demektedir: "Mekke-i Mükerreme evlerinden elde edilen kira bedelini yiyen kimse, şüphesiz ki karnına cehennem ateşini tıkınmış olur/'

Üçüncü olarak da Hattab oğlu Ömer hazretleri Mekke evlerine kapı takılmasını yasaklamış ve evinde kapısı bulunan kimselere de kapılarım kilitlemeyip açmalarını emretmiştir ki yerliler ve dışarıdan gelen ziyaretçiler o evlerde kolayca barınabilsinler nitekim bu hususu yüce Allah da açıkça emir buyurmuştur.

Ömer bin Abdülaziz hazretleri tabiinden bir cemaatın huzu-rund&:"Mekke~i

Mükerreme evleri kiraya verilmeyecek..." diye bir emirname yazmıştır.

Mekke-i Mükerreme arazilerinin satılamayacağına, kiraya verilememeyeceğine, miras olarak intikal edemiyeceğine ve herhangi bir kimsenin mülkiyetine geçirilemeyeceğine kail olan kimselerin ileri sürdükleri görüşler işte bunlardı

Mekke-i Mükerreme arazilerinin mülkiyete geçirilmesini mubah sayanların delillerine gelince, onlar derler ki noksanlıklardan münezzeh olan yüce Allah, Mekke'nin mülkiyetini sahiplerine izafe etmiş ve şöyle buyurmuştur: "(Orası) göç eden fakirlere aittir ki (onlar) yurtlarından ve mallarından (sürülüp) çıkarılmışlardır." (HaşirS)

"Göç edenler, yurtlarından çıkarılanlar."(Ali îmran:i95)

"Allah sizi, ancak sizinle din hakkında savaşan, sizi yurtlarınızdan çıkaran ve çıkarılmanız için yardım eden kimselerle dost olmaktan men eder." (Mümtehine:9)

Bütün bu naslarda 'diyar' kelimesi izafet-i ihtisas ile muhacirlere izafe edilmiştir. Mekke'nin fethi esnasında adamın biri peygamber efendimize: "Yarın hangi evine konuk olacaksın?" diye sorunca, peygamber efendimiz ona: "Ukeyl bize bir ev bırakmış mı ki?" diye cevap vermişti.

Evet o sıralarda peygamber efendimize hiçbir ev kalmamış-tı.Amcası Ebu Talib'in evleri, oğlu Akil'e intikal etmişti. Diğer kardeşleri ondan babalarının mirasını almamışlardı. Çünkü A 1 i müslüman idi. Babası Ebu Talib'ten gayrı müslim oluşu nedeniyle -miras payı alamamıştı. Babasına sadece kardeşi Akil ile diğer müşrik akrabaları mirasçı olabilmişlerdi. Peygamber efendimiz, kendi evlerini Akil'in ele geçirmiş olduğunu haber alınca bu emlaki onun elinden almamıştı. Bu da gösteriyor ki Mekke-i Mükerremedeki emlak miras yoluyla başkalarının mülkiyetine geçebilir. Zaten peygamber efendimiz de Akil'in aldığı malların normal bir mülk olduğunu sükut ile karşılayarak onaylamıştı.

Mekke-i Mükerremedeki mülklerin kişilere ait kılınabileceğini ileri sürenler, delil olarak şu misalleri de zikretmektedirler. Mekke-i Mükerremedeki evler, sahiplerinin adlarıyla anılırlardı. Örneğin Ümmü Hani'nin evi, Hatice'nin evi

gibi. Mek-keliler evleri tıpkı menkul mallar gibi miras yoluyla mülkiyetlerine geçirilebiliyorlardı. Diğer bir örnek de şudur: Safvan bin Ümeyye, emirül müminin vasfı ile Hz. Ömer'e bir ev satmış Hz. Ömer de suçluların kötülüklerini önlemek için o evi hapishane olarak kullanmıştı.

îşte Yukarıdaki misallerde de görüldüğügibi Mekke evleri alınıp satılabiliyor ve miras yoluyla şahıstan şahısa intikal edebiliyordu.

îbn Kayyım, iki grubun delilleri arasında uzlaşma sağlamaktadır, şöyle ki: Satış, icara vermek ve miras edinme yolunda cevaz veren fıkıhçılarm delilleri, Mekke'deki binaları konu edinmektedir. Arazilere gelince, Mekke'deki arazilerin alınıp satılması ve miras olarak başkalarının mülkiyetine geçmesi caiz değildir. Böylece Mekke-i Mükerremedeki arazilerin müslü-manlarm maslahatları için vakfedilmiş olduğunu bildiren hüküm kesinlik kazanmaktadır. Binalara gelince onlar, içlerinde ikamet eden kimselerin mülkiyetinde olup miras yoluyla başkalarına intikal edebilirler. Doğruyu en iyi bilen yüce Allah'tır.

Peygamber Efendimize Sövmenin Hükmü

Mekke-i Mükerremenin fethi esnasında, peygamber efendimize sövmenin hükmüsabit olmuştu. Çünkücariyenin biri peygamber efendimize sövmüş, efendisi de o cariyeyi öldürmüştü. Ayrıca peygamber (s.a.v.) efendimiz kendisini hicvedici şarkılar okuyan iki cariyenin kanlarını da mubah kılmış ve kanlarını mubah kıldığı dokuz kişi arasında bunların da -Kabe-i muazza-manın örtüsüne tutunmuş olsalar dahi- öldürülmelerini emir buyurmuştu. Kab bin Eşref de peygamber efendimize söven bir kimse olduğu için peygamber efendimiz onun da Öldürülmesini emir buyurmuştu. îşte bu sebebledir ki, zımmi bir kimse peygamber efendimize sövdüğütakdirde onun zimmilik anlaşması yürürlükten kaldırılır. Peygamber efendimize sövmek, yeryüzünde fesad çıkarmak ve zimmilik hükmünün dışına çıkmak demektir. Bir devletin hükümranlığı altında yaşayan bir kimsenin, o devletin kurucusuna itaat etmesi zorunlu olur. Peygamber (s.a.v.) efendimiz de îslam devletinin kurucusu olduğuna göre ona

sövmek, bu itaatin dışına çıkmak olur.

Bu arada garip bir sual ortaya atılmaktadır. Biz ateşe taptığı, teslise inandığı ve buna benzer Allah nezdinde hata ve günah sayılabilecek işleri yaptığı halde zimmi kimsenin zimmilik anlaşmasının yürürlükte kalmasını kabul ediyoruz da, Peygamber efendimize sövdüğüzaman zimmilik anlaşmasını niye yürürlükten kaldırıyoruz?

Aslında bu tuhaf bir kıyaslama olmakla birlikte buna cevaben deriz ki:

Yukarıda sayılan hususlar, onların itikatlarına göre normaldir. Müslümanların devletinin gölgesi altında kalmalarını bu yanlış inançlarına rağmen ve bu inançlarını reddettiğimiz halde yine kabul ediyoruz. Fakat onları kendi inançları ve dinleriyle başbaşa bırakmakla da emrolunmuşuz. Onların ateşe tapmalarının, teslise inanmalarının, devlet nizamını bozacak bir tarafı yoktur. Ayrıca zimmilik anlaşmasını yürürlükten kaldıracak bir sebeb de değildir. Peygamber efendimize sövmelerine gelince. Bu, önemli bir takım problemlerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Örneğin bu zimmiler peygamber efendimize sövmekle, dolaylı olarak İslama saldırmış olmaktadırlar. Müslümanları kendi dinleriyle başbaşa bırakmamaktadırlar. Buna karşı müslümanlar onları kendi dinleriyle başbaşa bırakmaktadırlar. Bunun ötesinde onlar, peygamber efendimize sövmekle tslam devletine itaat etmemiş ve düzenin dışına çıkarak asi durumuna gelmiş olmaktadırlar.

HEVAZİN GAZVESİ VE EVTAS GAZVELERİ

Savaşın Başlaması

Müşrik araplarm kuvveti azar azar eksilmeye ve dağılmaya başlamıştı. Mekke-i Mükerremenin fethinde, o şehirde gönüllerin sevgi ve merhametle birbirine bağlanıp ısınmasından, akrabalar arasında kardeşlik bağlarının yeniden teessüsünden sonra Araplar arasında sadece Hevazin ve Sakif kabileleri kuvvetlerini muhafaza edebilmişlerdi. Hevazin ve Sakif kabileleri Ta-ifte olup araplar arasında güçlü, kuvvetli birer kabile idiler.

Hikmete dayanarak konuşan Ebu Bekir el-Sıddık hazretleri: "Mekke'nin fethinden sonra artık biz mağlup edilmeyiz." demiş ve gerçekten de doğru konuşmuştur. Çünkümüslümanların sayıları artmış, teçhizatları çoğalmış ve güçleri bilenmişti. Fakat müslümanlar gurur ya da nefis zaafiyetine kapılmaları yahut kapsamlı ve derli toplu bir düzene sahip olamamaları dolayısıyla hezimete uğrayacaklardı. Ebu Bekr'in yukarıdaki sözünü-doğrulayan Rabbi şöyle buyurmuştur:

"Andolsun Allah size bir çok yerlerde, Huneyn gününde de yardım etmişti. Hani(o gün) çokluğunuz sizi böbürlendirmişti, fakat size hiçbir yarar da sağlamamıştı. Bütün genişliğine rağmen yeryüzübaşınıza dar gelmişti. Nihayet bozularak arkanızı dönmüş (kaçmağa başlamışjtınız.

Sonra Allah, Resulünün ve müminlerin üzerine sekinetini (güven veren rahmetini) indirdi, sizin görmediğiniz askerler indirdi ve kafirleri azaba çarptırdı(Bozguna uğrattı). îşte kafirlerin cezası budur!

Sonra Allah, bunun ardından yine dilediğinin tevbesini kabul eder. Allah bağışlayan, esirgeyendir." (Tevbe:25-27)

îslam ordusu 12000 kişiden oluşmuştu. Bu ordu Hevazin'e doğru yola çıktı. Evtas denen yerde Hicri Ö.senenin Şevval ayının onunda müşriklerle karşılaştı.

Burada islam ordusunun durumuna işaret etmek istiyoruz. Bu ordu gerçekten müminler ordusu muydu, yoksa bu ordunun safları arasına kalbine iman girmeksizin müslümanlara teslim olan kimseler de mi sızmıştı? Nitekim bir ayeti kerimede Ce-nab-ı Allah şöyle buyurmuştur:

"Bedeviler 'inandık' dediler, de ki: 'Siz inanmadınız, ama İslam olduk' deyin' fakat henüz iman kalplerinize girmedi." (Hucurat: 14)

îşte böyle.. îslam ordusunun arasında peygamber efendimizin fetih gününde serbest bıraktığı ve : "Gidin bakalım hepiniz serbestsiniz" dediği kimseler vardı. Bunların arasında iman za-afîyeti olan kimseler de vardı. Bunlar peygamber efendimizin başına yeni gaileler açmayı kuran kimselerdi. Nitekim Ebu Süfyan da peygamber efendimizin başına yeni işler açmayı içinden tasarlarken peygamber efendimiz ona: "O takdirde Allah seni rezil rüsvay eder! " demişti.

Bunlar arasında, peygamber efendimize suikast yapmak isteyen, ancak sırlan Cenab-ı Allah tarafından keşfedilen kişiler de vardı. Huneyn savaşında iki ordu arasında çarpışma cereyan ederken peygamber efendimizi öldürmeye yeltenen bazı hainler de îslam ordusunun safları arasındaydı. Teslim olan ama kalplerinde iman bulunmayan bazı arabiler de müslümanların safları arasına girmişlerdi. Şu

halde Huneyn'e doğru gitmekte olan bu orduya iman ordusu değil de, îslam ordusu, yani teslim olanlar ordusu demek daha uygun olur. Ayrıca görülüyor ki,

Peygamber (s.a.v.) efendimiz, Huneyn savaşında elde edilen ganimetlerin büyük bir bölümünüKureyş büyüklerine vermiştir ki, onların gönüllerini İslama ısındırsın. Örneğin Ebu Süfyan bin Harb ile oğlu Muaviye'ye büyük miktarda ganimet vermiştir. Gönülleri İslama ısındırmak, karşı taraftaki kimsenin iman zaafîyetini gösterir. Çünküfazla miktarda ganimet payı vermekle peygamber efendimiz onların gönüllerini imana ısmdır-mıştı.

Hudeybiye gününde peygamber efendimize biat eden iman ehli kimseler, Huneyn savaşında hezimete sebeb veren kimseler olmamışlardı. Muhacir ve Ensar ile Hevazinliler arasında savaş kızışıp şiddetli çarpışmalar vuku bulmakta iken Peygamber efendimiz ehli imanı yüksek sesle çağırmış, bunlardan yüz kişi dönerek İslam ordusunun yenilgisini zafere çevirmişlerdi. O zorlu esnada peygamber efendimizin yanında sadece on mümin sebat etmişti. Bunlar da Ebu Bekir es-Sıddık, Ömer el-Fa-ruk, Ali bin Ebi Talip, Bedir Savaşından sonra müslüman olan Abbas, Peygamber efendimizin amcası oğlu Ebu Süfyan bin Haris, Fadl bin Abbas, Cafer bin Haris, Rebia bin Haris, Üsame bin Zeyd, Eymen bin Ümmü Eymen idiler. Peki Halid bin Velid ile Amr bin As nerede idiler?!

Cenab-ı Allah'ın, Peygamber efendimiz ile müminlerin üzerine huzur ve güven indirdiğini ayeti kerime açıkça beyan etmektedir, îman ve müminler hakkında tecrübesi olmayan kimseler tarafından İslam ordusu paniğe kapılınca, Peygamber efendimizin yanında sebat eden müminlerin üzerine Cenab-ı Allah huzur ve güven bırakmıştı. Peygamber efendimiz Muhacir ve Ensardan olan müminleri, kaçmayıp savaşmaya davet edince onlar Peygamber efendimizin çağırışına koşmuş ve yüz kişilik bir mümin grubu müslümanların hezimetlerini Allah'ın yardımıyla zafere döndürmüşlerdi.

Savaşın Başlaması

Önce de söylediğimiz gibi Mekke-i Mükerremenin fethinden sonra Arap beldelerinde Hevazinlilerden başka güçlübir kabile kalmamıştı. Peygamber efendimiz de onların İslama girmeleri için azmetti ve gayret sarfetti. Buna

karşılık Hevazinliler Peygamber efendimize karşı savaş açmayı ve kendilerini İslama girmekten korumayı(!) düşünüyorlardı. İslama girenleri men etmek ya da peygamber efendimize saldırmak planını kuruyorlardı. Peygamber efendimiz, eman dileyip teslim olan kimselere hücum edecek bir kimse değildi. O, ancak kendisine karşı savaşan ya da tuzaklar hazırlayan kimselerin üzerine gitmek düşüncesindeydi.

Malik bin Avf el-Nadri, gelip asker toplamaya başladı. Heva-zinlilerin tümüona katıldılar. Nadir oğulları Cüşenliler ve Kays bin Ayla Kabilesinden de az sayıda kimseler onlarla güç birliği ettiler. Cüşenliler arasında tecrübeli ve savaşta dirayet sahibi biri vardı. Her ne kadar savaşamayacak bir ihtiyar idiyse de Düreyd bin Sımme adındaki bu kişi, savaş taktikleri konusunda uzmandı. Malik bin Avf, askerlerin yanısıra kadınlarını ve mallarını da savaş meydanına getirdi ki, onların kahramanlıklarını ve hamiyetlerini galeyana getirsin, böylece onlar çocuklarını, kadınlarını ve mallarını korumak için cansiperane bir şekilde düşmanın üzerine atılsınlar.

Düreyd bin Simme, üstüaçık bir hevdeç içinde savaş alanına getirildi. "Ne için deve böğürmelerini, eşek anırmalarını, çocuk ağlaşmalarını ve koyun melemelerini işitiyorum?" diye sorunca, etrafındakiler şöyle cevap verdiler: "Malik bin Avf, savaş alanına getirdiği insanlarla beraber, onların mallarım, kadınlarını ve çocuklarını da getirdi." Bu defa Malik 'i sordu. Malik yanına gelince ona şöyle sordu: "Ey Malik sen kavminin reisi oldun. Bu günden sonra da günler gelecektir. Neler oluyor ki, burada deve böğürmeleri, eşek anırmaları, çocuk ağlaşmaları ve koyun melemelerini işitiyorum?" Malik: "Savaşa getirdiğim insanlarla birlikte onların mallarını, kadınlarını ve çocuklarım da getirdim" deyince, "Peki bunu niçin yaptın?" diye sordu.

Malik: "Ben, her savaş erinin ev halkını ve malını arkasına koydum ki, onlar için çarpışsın da kaçıp gitmesin," dedi.

Düreyd, Malik'in bu tedbirine el çırptı sonra da: "Vallahi sen, bir deve çobanısın! Bozguna uğrayanı hangi şey geri çevirebilir? Sen yenersen ancak adamın kılıcı ve mızrağından yararlanarak yenersin! Yenilirsen ev halkını, kendi elinle esir ve malım ganimet olarak bırakmış, kendini de rezil rüsvay etmiş olursun" dedi.

Ancak Malik bin Avf, Düreyd'in bu sözlerine itaat etmedi.

Hevazinliler Malik 'e itaat ettiler. Öte yandan Peygamber efendimiz (s.a.v.) bir elçiyi Hevazinlilere gitmekle görevlendirdi. Bu elçiye, halkın içine girip onlar hakkında bilinmesi gereken bütün bilgileri elde edinceye kadar aralarında kaldıktan sonra haber getirmesini emretti. Elçi de çıkıp gitti. Hevazinlilerin ordugahında dolaştı. Malik bin Avf ın yanına kadar sokuldu. Hevazin başkan ve kumandanlarım onun yanında buldu. Sonra izlenimlerini gelip Peygamber efendimize bildirdi.

Hakkı müdafaa eden alicenap Peygamberimiz Hevazinlilere karşı hazırlanmaya başladı. Anlatıldığına göre o zaman Safvan bin Ümeyye'nin yanında epeyi zırh ve silah varmış. O günlerde henüz müşrik olan ve müslüman olmak için Peygamber efendimizden düşünme süresi isteyen Safvan'a Peygamber efendimiz haber saldı. Yanındaki zırhlardan yüz tanesini ve silahlarını iğreti olarak müslümanlara vermesini istedi. "Silah ve zırhlarını bize iğreti olarak ver ki onları kuşanıp yarın düşmanlarımıza karşı gidelim" deyince Safvan "Ey Muhammed sen bu malımı gasbetmek mi istiyorsun?" diye sordu. Peygamber efendimiz de: "Hayır sana geri vermeyi tekeffül edip iğreti olarak almak istiyoruz"-deyince Safvan: "Bunun bir sakıncası yoktur, verebilirim" dedi ve Peygamber efendimize yüz zırh ve yeteri kadar silah verdi.

Peygamber efendimiz on iki bin savaşçı ile yola çıktı. On bin kişi, kendisinin Medine'den getirdiği savaşçıları idi. Bu on iki bin kişilik ordunun tamamı muhacir ve ensardan değildi. İki bin kişi, fethin akabinde müslüman olan Mekkelilerdi. Ya da müslümanlıklarını ancak fetih esnasında izhar eden kimselerdi. Bunlar arasında Ebu Süfyan bin Harb de vardı. Onun gibi birçok kimse de bu ordunun safları arasında bulunuyordu. Sonra Peygamber efendimiz Hevazin veya Huneyn veya Evtas -bütün bunlar mezkur savaşa verilen addır- taraflarına yöneldi.

Önce de işaret ettiğimiz gibi îslam ordusunun safları arasında cahiliyyetten henüz yeni kurtulmuş iki bin kadar savaşçı vardı. Haris bin Malik'ten rivayette bulunan îbn Ishak der ki: Haris şöyle dedi: "Biz Resulullah (s.a.v.) ile birlikte Huneyn'e doğru yola çıktık. O zamanlar biz cahiliyyetten yeni kopmuştuk." Yolda gitmekte olan ordu büyük ve yeşil bir ağaçla karşılaştı. O ağaca "zat-ı

envat" adı verilmişti. Kureyşliler ile çevre kabilelerin insanları o ağacı kutsal kabul etmiş oldukları için her sene gelip yanında kurbanlar keserlerdi. Ağacı görünce, ca-hiliyetten yeni dönmüş askerler sevindiler. Haris Bin Malik der ki: "Yolun iki tarafında bulunan bizler o ağacı görünce sevinip birbirimize seslendik ve dedik ki: Ta Resulullah! Bize takdis edeceğimiz, yanında kurban keceğimiz zat-ı envat gibi bir ağaç belirle." Resulullah (s.a.v.) efendimiz onların bu isteklerine karşı şu cevabı verdi: "Allahü ekber... Nefsim kudret elinde bulunan Allah'a andolsun ki sizler, kavminin Musa'ya dediğini diyorsunuz: "Ey Musa, onların nasıl tanrıları varsa bizim için de bir tanrı yap." Musa onlara dedi ki: "Siz cahillik içinde bulunan bir kavimsiniz."

Doğrusu sizler önceki milletlerin adetlerine uymaktasınız!" Peygamber efendimizin Huneyn'e götürdüğü ordunun arasında bu düşüncede olanlar çoktu. Bunların tamamı ya da büyük bir kısmı kalplerine iman yerleşmemiş olan ve cahiliyetten henüz kopmuş olan kimselerdi.

Hezimet Sonra Da Zafer

islam ordusu Huneyn vedisine doğru ilerledi. Orası muhtelif yol ve vadileri bulujıan bir mıntıkaydı. Müslümanlar Tihame vadilerinden birinde ilerlediler. İlerlediler derken yuvarlandılar demek daha uygun olur. Çünkü vadinin diplerine kadar düştükleri oldu. Hevazinli askerler ise onlardan önce Huneyn vadisine varıp çeşitli yerlerine gizlenip siper kurmuş ve dar boğazları ele geçirmişlerdi. Savaşa hazırlıklı olup korunma tedbirlerini almışlardı. Müslüman ordusunun baş tarafında, Sü-leym oğullarının komutanı Halid bin Velid vardı. Bunlar, çeşitli tuzaklarla örülü vadide ilerlerken vakit sabah olup çevre henüz iyice âydmlanmamıştı. Bu yarı karanlık ortam içinde ilerlemekteyken üzerlerine Hevazinliler çullandılar, ani bir saldırıya uğradılar. Hevazinliler aniden hep birden baskın yapmışlardı. Beklenmeyen bu sürpriz olay çok acı ve şiddetli olmuştu. Müslümanlar biribirlerine bakamadan geri dönüp kaçmış ve dağılmışlardı. Peygamber efendimiz ordunun sağ tarafına çekilerek şöyle

seslenmişti: "Ey insanlar! bana gelin. Ben Allah'ın Resulü olan Abdullah oğlu Muhammed'im!"

Ama insanlar habire kaçışıyorlardı. Biribirlerini ezip çiğneyenler dahi olmuştu, fakat Medine'den getirilmiş olan ilk Müminler, ordunun düzenini bozmamış ve panik yaratmamışlardı. Ordunun arasına Mekke'nin fethinden sonra katılanlar paniğe kapılıp düzeni bozmuşlardı. Kimin ne olduğu belirsizdi. Herşey birbirine karışmıştı. Peygamber efendimizin yanında Ebu Bekir, Ömer ve Haşim oğullarından gerçek iman sahibi sekiz kişi sebat etmişti, onun yanından ayrılmamışlardı. Bu sekiz kişilik Haşimi grubunun başında Ebu Talib oğlu Ali ile Abdul-muttalib oğlu Abbas vardı. Hz. Ali'nin akrabalık nedeni ile Peygamber efendimizin yanında bulunup oradan ayrılmadığını söylemek doğru olmaz. Aksine o, îslam kahramanı ve bahadırı olan bir kimse olup, kendi karakterinin gereği olarak orada sebat etmişti. Ayrıca kuvvetli imanından dolayı sebat etmişti. Akrabalık bağı üçüncü derecede gelmekte idi. Yani kendi bahadırlığı ve dindarlığından sonra gelen akrabalık nedeniyle de orada sebat ettiğini söylemek mümkün olur. Hz. Ali dışında orada sebat eden diğer yedi kişilik Haşimilere gelince, bunların akrabalık bağı nedeni ile peygamber efendimizin yanından ayrılmamış olduklarım söyleyebiliriz Ancak bunları da dindarlık ve iman özelliğinden mahrum bırakamayız. Özellikle Abbas'ı bu Özellikten kesinlikle mahrum bırakamayız. O Bedir harbinden sonra Peygamber efendimize iman etmişti. Kullandığı taktik Bedir'de ortaya çıkmıştı. Allah kendisinden razı olsun. Hu-neyn savaşında durum Hevazinlilerin lehine dönmüş iken Peygamber efendimizin Muhacirlerle Ensarı imdada çağırmasından önce bazı olaylar cereyan etmişti ki, bunlar yenilginin se-beblerini açıklamaktadırlar.

1- Hevazinliler ve beraberindeki müşrikler her ne kadar sapıklıkta idiyseler de aralarında düşünce birliği vardı. Şirklerine rağmen böyle bir durum savaşta onların lehlerine sonuçlar doğurmuştu. Sağlam inanca bağlı olsalar bile insanların görüş ve hevesleri farklı olunca, orduda kuvvetli iman sahiplerinin yanı-sıra zayıf imanlılar da bulununca, böylesine değişik unsurlardan oluşan bir ordunun elde edeceği sonuç, müşrik de olsalar görüş ve mefkure birliği içinde olan kimselerden oluşan ordunun elde edeceği sonuçtan daha iyi olamaz!

Müşrikler arasında kızıl tüylü bir devenin üzerinde ve elinde uzun bir mızrak olan bir kimse vardı. Bu şahıs bir hedef gördüğünde mızrağı ile oraya

dokunurdu. Bir hedef bulamadığı zaman mızrağını Hevazin ordusunun önünde semaya diker ye insanlar ardısıra gelip onu takip ederlerdi.

2- Daha sonra İslam ordusuna katılan iki bin kişilik asker arasında tereddüt ve yenilgi ruhu zuhur etmişti. Bazı kaba tabiatlı Mekkeliler, ileri geri konuşmaya başladılar. îbn tshak der ki: İnsanlar hezimete uğradıklarında Peygamber efendimizin yanında bulunan bazı kaba tabiatlı Mekke'liler hezimeti gördüler. Hezimeti görünce de kalplerindeki kini dışarıya vurmaya ve ileri geri konuşmaya başladılar. Ebu Süfyan bin Harb "Onların hezimetleri devam eder, deniz kıyısına varıncaya kadar firar edip kaçarlar" dedi. Onun temennisi de bu idi. Fal ok-larıyla oynayarak şansını aradı. Kendisine göre bir sonucu falda bulmak istiyordu. Müslümanların köklü bir yenilgiye uğramalarım temenni ediyordu.

Öte yandan henüz müslüman olmamış olan ve Peygamber efendimiz tarafından müslümanlık üzerine düşünmesi için kendisine süre tanınan Safvan bin Ümeyye de müslümanlarla birlikte savaşa gelmişti. Kelde bin Hanbel adındaki adam bağırarak Safvan'm yanına geldi ve "Haberiniz olsun, bugün büyü bozuldu!" deyince Safvan:"Sus Allah senin ağzına toprak doldursun! Allah'a andolsun ki Kureyşlilerden bir adamın bizi idare etmesi Hevazinlilerden birinin bize hakim olmasından ve bizi idare etmesinden daha çok hoşuma gider!" dedi.

3- Bilahare onbin ikişilik İslam ordusuna katılmış olan Mek-keli ikibin kişi arasında bu savaş kargaşası içinde Peygamber efendimize suikast yapmaya çabalayan biri görüldü. Şeyban bin Osman bin Ebu Talha dedi ki: "Bugün, Muhammed'ten Öcümü alacağım gündür!" Şeyba n'ın babası Uhud'ta öldürülen müşrik sancaktarlarından biri idi. Seyhan'ın babası Osman, Halid bin Velid'le birlikte Müslüman olan ve Peygamber efendimiz tarafından Ka'be'nin anahtarı kendisine teslim edilen Osman bin Talha ile karıştırılmamalıdır. Hz. Ali Ka'be'nin anahtarını istediği halde Peygamber efendimiz ona vermemiş, Osman bin Talha'ya vermişti.

Bu anlattıklarımız, hezimetten sonra görülen ve hezimetin sebebini gözler önüne seren bazı olaylardır.Büyük İslam ordusunun arasında panik ve -hezimeti meydana getirmek için çaba gösteren bazı kimseler vardı. Bunların çoğu, kalplerine iman yerleşmemiş olan ve cahiliyyetten henüz kopmuş bulunan kimselerdi.

Şimdi de müslümanların yenilgiden sonra ellerine zaferin nasıl geçtiğine bakalım. Sağlam inançlı mü'minlerin kalplerine sarsıntı düşmemişti. Bu zorlu durumda bile Peygamber efendimiz olumsuz yönde etkilenmemiş, bilakis gücü daha da artmış ve azmi daha da bilenmiş olarak mü'minlere şöyle demişti: "îşte şimdi fırın kızıştı!" Böyle dedikten sonra yerini bilmeleri için ilk muhacirlere vüksek sesle şöyle dedi: "Ey insanlar neredesiniz, Ey Abbas ses ver! Ey Rıdvan ağacı altında biat edenler neredesiniz? Ey Allah ve Resulünün Ensarı neredesiniz1? Ey Hazreçlüer topluluğu neredesiniz? Bana gelin." Onun bu çağrısına herkes "Buyur ya Resulallah, buyur ya Resulallah!" diyerek cevap verdiler ve yanına gelip toplanmaya başladılar. Hatta adamın biri peygamber efendimizin yanına gelmek için devesini geri döndürmeye çalışırken bunu becerememiş zırhını boynuna atmış, sonra kılıcını ve kalkanını alarak koşup Peygamber efendimizin yanına varmıştı. Peygamber efendimizin yanına ancak Bedir Savaşının kılıç artıkları gelebilmişlerdi. Nitekim Bedir, Uhud ve Hendek savaşlarının kahramanı Hz. Ali şöyle demişti: "Kılıç artıkları daha çok yaşar ve daha çok evlat sahibi olurlar."

Evet imdada çağırdığı müminler yanına dönmekte iken Peygamber efendimiz de katırına binmişti. Katırının yularını Abbas tutmuştu. Bu haldeyken o yanında bulunan müminlere şöyle sesleniyordu:

"Ben Peygamberim yalan yoktur.

Ben Abdülmuttalibin oğluyum

Allah'ım yardımını indir."

Bundan sonra müminler peygamber efendimizin etrafında toplandılar, o şöyle diyordu: "îşte şimdi fırın kızıştı!" Bundan sonra murdar ile temiz birbirinden ayrıldı ve hezimet sona erip durum mü'minlerin lehine döndü.

Hz. Ali, Hevazinlilerin başında kumandan olarak bulunup kızıl tüylü bir devenin üzerinde elindeki mızrağıyla hedef arayan ve bulduğunda hedefi vuran bir kimseyi gördü. Ensardan bir adamla birlikte ona yöneldi. Devesinin arka bacaklarına vurup deveyi kıç üstü çöktürdü. Ensardan olan adam da o Heva-zinli müşrik üzerine saldırıp, bir kılıç darbesiyle ayaklarım kesti. Onların

bayraktarlığım yapan bu adam öldürülünce He-vazinlilerin bayrağı da yere düştü.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz, mü'minleri savaşa teşvik ederek şöyle buyuruyordu: "Bir düşmanı öldüren kimse, onun üzerindeki eşyaları kendine alabilir." Müminlerden biri Hevazinli-lerden yirmi kadar adam öldürmüş ve onların üzerlerindeki eşyaları kendine almıştı. Bu savaş esnasında Peygamber efendimizin katırının yularını amcası Abbas tutmuştu. Ebu Süfyan bin Haris bin Abdülmuttalip de, bu savaşta peygamber, efendimizin yanından ayrılmayan ve savaşnı zahmetlerine karşı sab-rü sebat gösteren müminlerdendi.

Peygamber efendimizin ordusunda mümin kadınlar da vardı. Bunlardan biri Ümmü Süleym idi. Hamile olduğu için beline bir kuşak bağlamıştı. Bir deveye binmişti. Devenin kaçıp kendisini sarsmasından korkuyor, bu sebeble hem devenin yularını, hem de sırtındaki kuşağını tutuyordu. Ümmü Süleym, ordunun hezimete uğramasına yol açanların, Mekke'nin fethinden sonra orduya katılan tereddüt ve hezimet çığırtkanlığını yapan kimseler olduklarını görmüştü. Peygamber efendimiz onu görünce: "Ümmü Süleym sen misin?" diye sorunca, Ümmü Süleym, şu cevabı verdi. Evet! Anam babam sana feda olsun ya resulullah! gördün mü sana biat edip müslüman olmuş olan şu cemaatı, seni nasıl yalnız bırakıp kaçtılar?! Ya Resulullah! Suçlarını bağışladığın ve senin ordunu bozguna uğratan şu Mekkelilerin suçlarını bağışlama! Allah, fırsat verince, seninle çarpışan şu müşrikleri öldürdüğün gibi onları da yok et.! Çünkü onlar bunu hak ettiler!"

Peygamberimiz: "Ey Ümmü Süleym! Allah, bana yetmez mi?" dedi.

Ümmü Süleym'in yanında bir hançer vardı. Kocası "Yanın-daki'bu hançer de neyin nesi Ey Ümmü Süleym?! diye sorunca, Ümmü Süleym şu cevabı verdi: "Bir hançer.. Müşriklerden biri yanıma yaklaştığı takdirde onu öldüreceğim diye yanıma aldım!" Kocası ise ona şu karşılığı verdi: "Ey Ümmü Süleym! Re-sulullahın söylediklerini duymuyor musun?!"

İnsanlar savaştılar, metanet gösterdiler.. Hevazinliler okçu kimselerdi fakat Ceneb-ı Allah müminlere yardım etti, Hevazinlileri hezimete uğrattı ve Müslümanlar, öldürdükleri müşriklerin üzerlerindeki malları alıp ganimet

edindiler.

Savaşın Köklü Yenilgiyle Sona Ermesi

Huneyn savaşı köklü hezimetle sona erdi. Hezimete uğrayanlar Evtas'a sığınmışlardı. Bu olay Peygamber efendimizi-min duasından ve müminlerin gelip çevresinde toplanmasından sonra vuku bulmuştu. O şöyle dua etmişti: "Allahım bana va-elettiklerinin gerçekleştirmeni istiyorum. Allahım müşriklerin bize galib gelmeleri layık olmaz!"

Böyle dua ettikten sonra ashabına şöyle seslendi: "Ey biat ashabı! Ey Hudeybiye ashabı! Peygamberinize dönün. Ey Al-lah"ın ensarı ve Resulünün ensarı! Ey Hazreç oğulları! Ey Bakara suresinin ashabı!"

Yanında bulunan çağmasına da müminlere bu şekilde seslenmesini emretti. Yerden bir avuç çakıl alıp müşriklerin suratlarına fırlattı. Fırlatırken de: "Yüzleri çirkin olsun" diye beddua etti. Allah onun ve hakkın düşmanlarını o çakıl tanelerinin darbesiyle hezimete uğrattı. Müminler peşlerine düşüp onları kovalamaya ve öldürmeye başladılar. Cenab-ı Allah o müşriklerin mallarını, kadınlarını ve çoluk^çocuklarim müslümanlara ganimet olarak ihsan etti.

Bu savaşta müşriklerin büyüğü ve komutanı olan Malik bin Avf askerlerine hep müslümanlara saldırmaları için teşvikte bulunuyordu. Yenilgiye uğrayınca gerisin geriye kaçtılar. Taif kalesine sığındılar. Bir kısımları da Evtas'a kaçtılar. Peygamber efendimiz, onları takip etsin diye bir seriyyeyi peşlerine taktı. Bu seriyyenin faaliyetlerini Allah izin verirse ileride anlatacağız.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz ile ashabı ele geçirilen mal ve cariye gibi ganimetleri toplamaya başladılar.

Ibn îshak'ın anlattığına göre peygamber (s.a.v.) efendimiz ganimetleri savaş

nihayete erdikten sonra toplamaya ve yenilginin izlerim tespit etmeye başlamış, idi. Bunun için savaş alanında dolaşırken, öldürülmüş bir kadın cesedine rastladı, ona bu kadını Halid'in öldürdüğünü söylediler. Öyle anlaşılıyor ki, o kadın müşrik savaşçılarının gerisinde duruyordu. Onları savaşa teşvik etmek için cephe gerisinde yer almıştı. Onu oraya Malik bin Avf yerleştirmişti ancak Düreyd bin Sinime, Malik'in bu uygulamasını uygun görmemiş ve onu böyle yapmaktan sakındırmıştı. Peygamber (s.a.v.) efendimiz o kadının cesedini yerde görünce durumu beğenmeyerek: "Bu kadın öldürülme-meliydi!" dedi ve yanında bulunanlardan birine şu talimatı verdi: "Halid ibni Velid'e git, ona, çoluk çocuğu ve işçileri öldürmemesini söyle." Bu savaşta Halid ancak bu olayla hatırlanmıştı. Onu Samdaki ordunun komutanlığından azlederken Hz. Ömer: "Halid'in kılıcında zulüm vardır!" demişti.

Evtas

Hevazin kabilesi köklü bir hezimete uğramış ve Taife kaçmıştı. Orada toplanarak Peygamber efendimizin karşısına çıkmayı ümid ediyorlardı. Hevazinlilerin diğer bir grubu da Evtas tarafına yönelip orada garnizon kurdular. Az sayıdaki kalıntıları da Nahle civarına yöneldiler. Müslümanların yakaladıklarından biri de Hevazinlilerin görüş ve fikir adamı olan Düreyd ibn Simme idi. Hevazin komutanı Malik bin Avf onun görüşüne muhalefet ettiğinden dolayı Düreyd'in tahmin ettiği kötü sonuç meydana gelmişti. Çünkü kadınlar bile esir alınmıştı. Halbuki Hevazinli kadınların cepheye getirilmelerinde hiçbir yarar yoktu. Aksine, durum kötü bir şekilde sonuçlanmıştı.

îbn îshak der ki: "Peygamber (s.a.v.) efendimiz Hevazinlilerin peşine Ebu Amir el Eş'ari'yi gönderdi. O ve beraberindeki mü'minler bazı mağluplara ulaşıp yakaladılar. Orada çarpışma meydana geldi. Atılan bir ok sebebi ile Ebu Amir öldürüldü. Çünkü Hevazinliler iyi ok atan kimselerdiler. Ebu Amir, Hu-neyn savaşında müslümanların sancağım taşımıştı. Kendisinden sonra sancağı amcası oğlu Ebu Musa el-Eş'ari taşımaya başlamış ve Hevazinlilerle savaşmıştı. Cenab-ı

Allah Evtas'ın fethim ona nasip etmiş, o da Evtaslılara galip olmuştu. Ondan önce amcası oğlu, kuvvetli ve şiddetli bir şekilde savaşıp cihat vermişti. Çünkü on kardeşle karşı karşıya gelip düelllo yapmış dokuzuncusunu öldürünceye kadar çarpışmaya ara vermemişti. Onuncuları da korkusundan değil bilakis îslama olan rağbetinden ötürü müslüman olmuş ve mükemmel bir şekilde müslümanlığmı sürdürmüştü. Peygamber efendimiz kendisiyle karşılaştığında o adama: "Ebu Amir'in elinden kaçan kişi" diyerek espri yaparmış.

Evtas savaşında, Huneyn savaşmdakine oranla daha fazla esir alınmıştı. Rivayete göre peygamber efendimizin ashabı Evtas savaşında bir çok cariyeleri - ki bunların hepsi de müşriklerle evli idiler- ele geçirmişlerdi Peygamber efendimizin ashabından bazıları kendilerine nasip olan bu cariyelerle aynı yatağı paylaşmaktan ötürü günahkar olacaklarını zannetmişler ve bu sebeble de şu ayeti kerime nazil olmuştu:

"(Savaşta esir olarak) ellerinize geçen (cariye)ler müstesna (bunlarla cinsel ilişkide bulunabilirsiniz)/' (Nısa.24)

Bu ayet-i kerime, kendilerine, kendileriyle evlenilmesi caiz olmayan mahrem kadımların kimler olduklarını açıklamak için nazil olmuştu. Bu ayet-i kerime, cariyelik yolu ile ele geçen müşrike kadınlarla müminlerin aynı yatağı paylaşıp cinsel münasebette bulunmalarının caiz olduğunu göstermektedir. Çünkü bu kadınlar kafir erkeklerin nikahlarında kalamazlar. Ancak, kendilerine sahip olan mümin erkeklerin kendileriyle cinsel münasebette bulunmaları, bir aybaşı hali görerek rahimlerini temizlemeleri şartına bağlıdır.

Bu büyük gazveye Hevazin, Huneyn ve Evtas gazveleri denilmektedir. Ancak bu gazve Hevazin'de ve Huneyn gününde yapılmış ve Evtas'a varıncaya kadar devam etmişti.

Savaşın Sonuçları

Peygamber (s.a.v.) efendimiz, Hevazinlilerden artakalan malları ganimet olarak topladı. Onları Cinane'ye gönderdi ki mağlupları rahatlıkla takip edebilsin. Sonra Evtas'ta ele geçirdiği mal ve cariyeleri o ganimetlere ekledi, böylece ganimetler büyük bir miktara ulaştı. Çünkü Hevazinliler Malik bin Avfın görüşüne uyarak çoluk çocuk ve bütün mallarını savaş alanına getirmişler bu da yenilgilerine sebeb olmuştu.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz, cariyeleri ve ganimet olarak ele geçirilen diğer malları bir araya getirmelerini emretti. Sonra da Cinane'ye yöneldi. Altı bin kadın ve çocuk, yirmi dört bin deve, kırk binden fazla koyun ve dört bin okka gümüş, ganimet olarak ele geçirilmişti. Bundan da anlaşılıyor ki Hevazinliler muamelelerini gümüş ve paralarla yapıyorlarmış. O zamanlarda Bizans altınını parasal işlemlerde kullanmıyorlarmış.

Hezimete uğramalarından hemen sonra peygamber efendimiz onların bu mallarını mücahidler arasında paylaştırmamış-tı. Müslüman olarak Hevazinlilerin geri dönecekleri umuduyla Peygamber efendimiz bu taksimatı geciktirdi. Çünkü Peygamber efendimiz insanların gönüllerini kazanmak istiyordu. O sadece İslama davet eden bir hidayet rehberi idi. Çünkü ele geçirilen bu ganimetler onların bütün mal varlıkları değildiyse de varlıklarının büyük bir kısmım teşkil etmekteydi. Ama aradan yirmi geceden fazla bir süre geçmesine rağmen Hevazinlilerden bir tek kişi dahi müslüman olarak Peygamber efendimizin yanına gelmedi. Bunun üzerine o, Hevazinlilerden ele geçirilen ganimetleri fatihler arasında paylaştırdı. Bu ganimetlerden bir kısmını müellefe-i kulüb'a verdi. Gönlünü İslama ısındırmak ve kalbine imanı yerleştirmek için Ebu Süfyan bin Harbe Kırk okka gümüş ve yüz deve verdi. Ama o bununla yetinmedi. Oğlu Yezid için de bir miktar isteyince Peygamber efendimiz ona da kırk okka gümüş ve yüz deve verdi. Ama tamahkar olan Ebu Süfyan oğlu Muaviye için de istedi. Peygamber efendimiz ona da kırk okka gümüş ve yüz deve verilmesini emretti. Muaviye müellefe-i kulup'tan idi. Kalbine imanı yerleştirmek için peygamber efendimiz ona bu kadar çok ihsanda bulunmuştu. Onu Hz. Ali ile mukayese eden ya da ondan yana olanlar bu olay üzerinde biraz düşünüversinler!

Peygamber efendimiz müellefe-i kuluptan olan Hakim bin Hüzam'a da yüz deve verdi. Hakim tekrar isteyince ona yüz deve daha verdi. Nadir bin Haris bin

Kelde'ye de verdi. Ala bin Harise el-Sekafîy'ye elli deve verdi. Abbas bin Mirdas'a kırk deve verdi. Abbas daha fazla talep ettiğini ifade eden bir şiir okuyunca Peygamber efendimiz ona verdiği develerin sayısını yüze çıkardı. Sonra da Zeyd bin Sabite, bütün ganimetleri ve halkı yanına getirip toplamasını emretti. Bu emir yerine getirildikten sonra ganimetleri mücahitlere taksim etti. Her erkeğe dört deve ve kırk koyunluk bir pay düştü. Süvarilere de 12 deve ve 120 koyunluk pay düştü. Savaşta seyirci olarak bulunan müellefe-i kulüp ise mücahitlerden daha fazla pay aldılar. Bir mücahit kendi kılıcının hakkı ile ganimetten dört develik pay alırken, orada savaş seyircisi olarak bulunan Ebu Süfyan yüz deve ve kırk okka gümüş almış, ayrıca her oğlu için de bu kadarhk pay almıştı. Ancak gerçek iman sahibi müminler bu uygulamasından ötürü peygamber efendimize itiraz etmediler. Çünkü o, hidayet rehberi ve insanları doğru yola ileten bir kimse idi, hakka davet eden bir şahsiyet idi. Kendisine yönelen kalpleri İslama ısındırmak ve imandan uzaklaştırmamak istiyordu. Müellefe-i kulüp ise maddeye önem veriyordu. Yalın hakkın cez-betmesinden çok madde onları cezbediyordu. Bunu, imanı satın almak şeklinde anlamak doğru olmaz. Çünkü iman mal ile satın alınmaz, ancak hakkı anlamakla elde edilebilir. Fakat orada hazır bulunan müellefe-i kuluba gelince, onlardan Mekkenin reisliği saltanat ve iktidarı alınmıştı. Geçmişlerinden de anlaşıldığı gibi onlar yalın hakkı idrak edemeyecek, delilleri anla-yamıyacak durumda idiler. îslama girmenin şerefini kavraya-mazlardı. Şu halde ganimet hisseleriyle onların gönüllerini kazanmak ve imana girmelerini sağlamak gerekiyordu. Peygamber (s.a.v.) efendimiz hidayet önderi Ebu Talip oğlu Ali'ye şöyle demişti: "Senin vasıtan ile Cenab-ı Allah'ın bir adamı hidayete kavuşturması, Kızıl tüylü develere sahip olmandan daha hayırlıdır."

Şunu da hatırlatmak gerekir ki, îslama girmede tereddüt eden Mekke halkının büyük bir kısmı bu açık zaferi ve Cenab-ı Allah'ın desteğini görünce grup grup gelerek tslama girmişlerdi.

Ensar'ın Kırgınlığı

İbn îshak, Ebu Said el-Hudri'nin şöyle dediğini rivayet eder: Resulullah (s.a.v.) efendimiz Kureyşin bazı büyüklerine bir takım arap kabilelerine ganimetten büyük miktarda pay verirken ensar buna darıldı. Ensardan bazıları Peygamber efendimize bu hususta kalplerinde kırgınlık duydular. Hatta sözcüleri şöyle

demişti "Resulullah (s.a.v.) kendi kavmini bulunca onlara daha yakın oldu" Bunun üzerine Sa'd bin Ubade gelip: "Ya Resulullah! Şu Ensar kabilesi, ganimeti bölüştürürken kavmine ve diğer arap kabilelerine bol bol dağıtıp ensara ise ondan birşey vermemek sureti ile yaptığın uygulamadan dolayı sana karşı kalplerinde kırgınlık ve üzüntü duymaktadırlar!" dedi.

Peygamberimiz: "Ey Sa'd! bu hususta sen neredesin, ne görüştesin? diye sordu.

Sa'd bin Übade: "Ya Resulullah! Ben de ancak kavmimden bir ferdim. Benim bundan başka bir sıfatım yok!"

Peygamberimiz: "Öyleyse haydi benim için, kavmini şu çevrede ve şu çitin içinde topla!" diye emir verdi.

Sa'd bin Übade gidip Ensarı topladı. Ensarm ileri gelenleri deriden bir çadır içinde toplandılar. Oraya muhacirlerden bazıları gelip girdiler başka gelenleri geri çevirdiler. Ensar toplanınca, Sa'd bin Übade gelip Peygamber efendimize: "İşte, Ensar kabilesi senin için toplanmış bulunuyor!" dedi. Peygamberimiz onların yanına vardı. Allah'a layıkı veçhile hamdü senada bulunduktan sonra: "Ey Ensar cemaati! sizin tarafınızdan söylenmiş olup bana haber verilen yersiz ve ağır sözlerin sebebi nedir? Bana karşı kalplerinizde niçin kırgınlık ve üzüntü duyuyorsunuz? Ben, sizi dalalete düşmüş kimseler olarak bulmadım mı? Sizler yollarını şaşırmış kimseler iken ben sizin yanınıza gelmedim mi? Allah'ın hidayeti size benim vasıtamla erişmedi mi? Sizler yoksul iken Allah benim yüzümden sizleri zengin kılmadı mı? Sizler birbirinize düşmanlar iken Allah, kalplerinizi benim yüzümden birleştirip ısındırmadı mı?!'* dedi Ensar da şu karşılığı verdi:

"Allah ve Resulünün üzerimizdeki minnet ve nimetleri üstündür. Allah'a ve Resulüne minnettarız" dediler. Bunun üzerine Peygamber efendimiz onlara: "Ne diye benim size sorduğum sorulara istediğim gibi cevap vermiyorsunuz?" diye sordu. Onlar da: "Sana ne diye cevap verelim ya Resulallah?" diye sordular. Sonra Peygamber efendimiz onlara şöyle deâi:"Vallahi siz isteseydiniz doğru cevabı verir ve şöyle derdiniz: 'Sen bize yalanlanmış olarak geldin biz seni tasdik ettik. Sen yardımsız ve terk edilmiş olarak geldin biz sana yardım ettik. Sen kovulmuş olarak geldin biz seni bağrımıza basıp barındırdık. Sen yoksul olarak

geldin biz sana yardım ettik' derdiniz. "Ey Ensar topluluğu, siz kalbinizde dünyalık endişesi duydunuz ancak ben o ganimetlerin bir kısmını gönüllerini İslama ısındırmak için müellefe-i kuluba verdim. Sizin İslama sımsıkı bağlı olduğunuzdan dolayı buna itiraz etmeyeceğinizi düşünmüştüm. Ey Ensar topluluğu! insanlar koyun ve develerle yurtlarına dönüp giderlerken, siz, Resülullah (s.a.v) ile birlikte kendi vatanınıza dönmekten memnun olmaz mısınız? Ey Ensar topluluğu! Allah'a andolsun ki hicret olayı olmasaydı, ben, Ensardan bir adam olmak isterdim. İnsanların tümü bir vadiye yönelseler öte yandan Ensar da bir başka vadiye ve yola girse, ben Ensa-rın yoluna ve gittiği vediye giderim. Ensar, benim iç çamaşırım kadar bana yakındır. Diğer insanlarsa iç çamaşırın üzerine giyilen kaftan kadar bana uzaktır. Allah'ım! Ensara, Ensarın oğullarına sen rahmet et."

Ebu Said el Hudri der ki: "Peygamber (s.a.v.) efendimizin bu hitabesinden sonra ensar, sakalları ıslanıncaya kadar ağladılar, 'Hisse ve pay olarak Resülullah' a razı olduk' dediler."

Ensar'm başlangıçta Peygamber efendimize kırgınlık duymasının sebebi, kendisiyle savaştıkları Ebu Süfyan'ın ganimetten iki oğluyla birlikte büyük pay almasıydı. Halbuki ensar, Allah yolunda cihad ederlerken Ebu Süfyan'la savaşmışlardı.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz ensara, oğullarına ve torunlarına Allah'ın rahmet etmesi için duada bulunmuştu. Bu sebeble de ilahi rahmet ve rıza ile Resulünün merhamet ve hoşnutluğunu hak etmişlerdi. Fakat o günkü savaşta büyük pay alan müellefe-i kulübün çocukları Harre vakasından Ensarın kadın ve çocuklarını esir almışlardı. Bunu yapanlara ve bu olayın faillerine imkan tanıyanlara Allah lanet etsin.

Ganimetlerin Hevazinlilere iadesi İçin Yapılan Tavassut

Peygamber (s.a.v.) efendimiz savaşın sona ermesinden sonra Hevazinlilerden elde edilen ganimetleri; müslüman olarak geri gelirler ya da zimmilik anlaşması

yaparak mallarını geri

isterler ümidi ile ganimetleri 20 gece süre ile paylaştırmaksızın yanında bekletti. Muhammed (s.a.v.)'in ümidi bir savaşçının ümidi değildi. Onun ümidi, bir hidayet rehberinin ve mürşidin ümidiydi. O gönülleri kazanmak istiyor, sırf çarpışmak için savaş istemiyordu.

Peygamber efendimiz ganimetleri paylaştırdıktan sonra He-vazin kabilesinden on dört kişilik bir heyet geldi. Başlarında peygamber efendimizin süt amcası vardı. Yanına geldiklerinde komutanları Malik bin Avf m ahmaklığı nedeniyle bütün mal varlıklarını kaybettiklerini ifade ettiler. Malik bin Avf kendi fikir babaları olan Düreyd bin Sımmse'ye itaat etmemiş ve bu sebeple hezimete uğramışlardı. Bu heyet, Hevazinli kadınların da esir düştüklerini gözleriyle görmüştü. Peygamber efendimizin yanına vardılar. Ele geçirilen kadınlarının ve mallarının iadesini istediler. Öyle anlaşılıyor ki, Peygamber efendimiz, çoluk çocuklarını iade etmek, ancak mallarını geri vermemek istiyordu. Kendilerine şöyle dedi: 'Yanımda gördükleriniz benimle beraberdir. Söz, en doğruya varır. Kadınlarınız ve çocuklarınız mı, yoksa mallarınız mı sizin için daha sevimlidir?!" Onlar da: "Biz neseplerimize hiç bir şeyi denk tutmayız!" diye cevap verdiler. Bu defa onlara Peygamber efendimiz şu tavsiyede bulundu:

"Sabah namazı kılındığında mescidde kalkıp şöyle deyin: "Biz Resulullahı müminlere karşı, müminleride Resülullaha karşı şefaatçi kılıyoruz ki, çoluk çocuklarımızı ve kadınlarımızı bize iade edesiniz!"

Sabah namazı kılındıktan sonra, Hevazin heyeti mescidde peygamber efendimizin tavsiye ettiği şekilde konuştular. Bu konuşmaları üzerine Resulullah (s.a.v.) efendimiz: uBana ve Abdulmuttalip oğullarına ait olan cariye ve esirleri size iade ettim" dedi ve bu hususta diğer insanlara da fikirlerini sordu. Muhacirlerle Ensar: "Resulullahın görüşü bizim de görüşümüzdür" dediler. Akra bin Habis: "Bana ve Temim oğullarına gelince biz, bu görüşte değiliz, esirleri iade etmeyiz" dedi. Uyey-ne bin Hısn: "Bana ve Fezare oğullarına gelince biz bu görüşte değiliz, esirleri iade etmeyiz" dedi. Abbas bin Mirdas: "Bana ve Süleym oğullarına gelince biz bu görüşte değiliz, esirleri iade etmeyiz." deyince, Süleym oğulları şöyle karşılık verdiler: "Hayır, Resulullahın görüşü bizim de görüşümüzdür." Onların bu şekilde itiraz etmeleri üzerine Abbas bin Mirdas,

kendi kavmine: "Beni küçük düşürdünüz" dedi.

Özgürlüğü seven alicenap peygamber efendimizin, esirleri serbest bırakmak istediği yukarıda aktarılan konuşmalardan anlaşılmış oluyor. Peygamber efendimiz onlara şöyle demişti: " Şu heyet müslüman olarak bize gelmiş bulunuyor.Ben onların esirlerini size dağıtmayı geciktirdim. Onları iki şeyde muhayyer kıldım. Fakat onlar kadınlarını dünya malına değişmediler. Bizden her kimin yanında bunlara ait esir kadın varsa ve gönlü de razı ise, iade etsin. Ama her kim de geri vermek istemez se yine geri versin, ama ona Cenab-ı Allah'ın bize bahşedeceği ilk ganimette bire karşı altı hisse vereceğime söz veriyo-rum" Bunun üzerine Hevazinli esirler müminlerin malları ile fidyelendirilip hürriyetlerine kavuşturuldular, insanlar da buna memnun olup "Biz Resulullahın uygulamasına gönül hoşluğu ile itaat ettik" dediler. Bundan sonra peygamber (s.a.v.) efendimiz bu uygulamadan kimin razı olup olmadığını anlamak için şöyle dedi: "Dönün ve vefakarlığınızı gösterin." Orada bulunanlar dağılıp evlerine gittiler; yanlarında esir olarak bulunan kadın ve çocukları iade ettiler. Uyeyne bin Hısn'dan başka hiç kimse bu emri yerine getirmede gecikmedi yalnız o, yanında esir bulunan ihtiyar bir kadını geri vermek istemedi, fakat bilahare o da geri verdi.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz cariyeleri ikramla donatarak geri gönderdi. Onlara kıymetli giysiler giydirdi. Kıptilere ait kumaşlarla onları bezedi. Her birine de bir kipti hizmetçi verdi. O mağlublara ikram ederek lisanı hali ile rahmeti ifade ediyordu. .

Hevazinlilerin mal ve ganimetlerine dair konuşmalarımızı sona erdirmeden önce cenab-ı Allah'ın bu husustaki hikmetini ve islam ordusunu teleflyetten koruyuşunu hatırlatmamız gerekiyor. Şöyle ki: Mekke-i Mükerremenin fethinde müslüman-lar herhangi bir ganimete sahip olmamışlardır. Cenab-ı Allah, Mekkeye olan ikramından ve Mekkelilerin malını himayesinden dolayı fethe gelen mü'minlere ganimet vermemişti. Medi-neden gelen müminler fatihler olarak değil de Ka*beyi tavaf eden, Safa ve Merve arasında Sa'y yapan, ziyaretçiler olarak gelmişlerdi. Bunlar her ne kadar umre ihramına girmemişlerse de ziyaretçi durumunda idiler. Fakat islam ordusu Medine'den Mekke-i Mükerremeye kadar gelmiş olduğuna göre erzakını da temin etmesi gerekiyordu. Çöllerden ve vadilerden geçerek gelen bu ordu, kendi yurdu olan Medine'den

uzakta kalmıştı. İhtiyacı olan erzakı bulması icabediyordu. îşte bunun için Cenab-ı Allah onları Hevazine, Hevazinlileri de onlara sevk etti. Cenab-ı Allah Hevazinlilerin komutanı Malik bin Avf in kalbine, He-vazinlilerin bütün mallarını, çocuklarını ve kadınlarını savaş alanına getirme düşüncesini yerleştirdi. Güya çoluk çocuk, kadın ve mallarını savaş alanında gören Hevazinli savaşçılar daha bir gayretle çarpışacaklardı! Fakat cepheye getirilen çoluk çocuk, kadın ve malları zafer hususunda onlara bir yarar sağlamadı. Neticede Cenab-ı Allah, onların çoluk çocuk, kadın ve mallarının tamamını müslümanlara ganimet olarak ihsan etti. îslam ordusu onların bütün mallarına el koydu. Peygamber efendimiz, kendi uygun gördüğü ölçüye göre bu ganimetleri îslam ordusuna ihsan etti.

HUNEYN GAZVESİ

Huneyn Gazvesinde Teşri Kılınan Şer'i Hükümler Geri Verilmesi Tekeffül Edilen Ariye

Huneyn gazvesinden sözederken hazırlıkların ilk aşamasında Peygamber (s.a.v.) efendimizin Safvan bin Ümeyye'den iğreti olarak zırh ve silah istediğinden bahsetmiştik. Safvan da peygamber efendimizin isteği üzerine îslam ordusuna iğreti olarak zırh ve silah vermişti. Peygamber efendimiz bu zırhları ve silahları Safvan'a geri vereceğine dair teminat vermiş ve: "Bu , geri verilmesi tekeffül edilen bir iğretidir" demişti. Bu garanti, alınan iğreti malların, îslam ordusu tarafından bir gadre ve hıyanete uğramaksızm sahibine geri verilmesi manasını mı, yoksa telef olduğu yâ da hasar gördüğü takdirde kıymetinin mi sahibine ödeneceği manasını taşımaktadır? Fıkıhçılar bu konuda çeşitli görüşler ileri sürmüşlerdi. Özetle onlar şu görüş üzerinde icmaa varmışlardır: İğreti mal, onu iğreti olarak alan kimsenin elinde emanet mal gibidir. Muhafazasında kusurlu davranılmaksızm telef olması halinde tazmin edilmez. Ya da iğreti olarak alınmış ve amacı dışında kullanılmışsa telef olsa bile yine tazmin edilmez. Fakat muhafazasında kusurlu davra-nıhr, ya da iğreti olarak almış amacı dışında kullanılır ve bu sebeble telef olursa bu, mala karşı bir tecavüz olduğundan dolayı tazminatı gerektirir. Öte yandan iğreti demek teberru ve bağış manasını taşır. îğreti olarak alınış amacı doğrultusunda kullanılırken telef olursa, tazminat ödeme zorunluluğu yoktur. Merhum Şafii şöyle der: Akidlerde ileri sürülen zahiri şartlara, olduğu gibi uymak gerekir. îğreti alma akdinde malın telef olması durumunda tazminat ödeme şartı koşulmuş ise, iğretinin telef olması halinde

tazminat ödenir. Bu tazminat, iğreti akdinde ileri sürülmüş olana şarttan dolayı Ödenir. Bu, gasp gibi değildir. Çünkü gasp devamlı telefîyetten dolayı tazmin edilir. Gaspedilen mal, telef olduğu takdirde tazminat vermesi zorunlu olur.

Ariyeye(iğretiye) gelince, bunda asıl kural şudur: îğreti mal, onu iğreti olarak alan kimsenin elinde emanettir. Ona karşı mütecaviz davranmaz. Ancak iğretide, akid yapılması esnasında tarafların, tazminat hususunda anlaşmaları caizdir. Özellikle iğreti akdi, iğreti alanın iğreti mala mütecaviz davranması ihtimalinin söz konusu olabileceği bir malda yapılmaktaysa, Örneğin savaş silahı ya da devlete ati bir değirmen üzerinde iğreti akdi yapılmakta ise bu durumda tazminat alma hususunda gerekli şartlar koşulabilir.

Ebu Hanife, Malik ve Cumhuru fukahadan bazıları demişler ki: Akid esnasında şart koşulmuş olsa bile, ariyenin tazminatı ödenmez. Çünkü böyle bir şart ariyenin (iğretininin) emanet hükmündedir. Vedia ise tazmin edilmez. Fakat burada vedia ile ariye arasında bir fark bulunduğunu da söylememiz ve bu hususta dikkatinizi çekmemiz gerekmektedir.

Ariye(iğreti) sahibinin izni ile kullanılır. Vedia(emanet) ise, kullanılamaz sahibinin izni olmaksızın onu kullanmak, Vedia anlamının dışına çıkmak olur. Sahibinin izni olmaksızın kullanmak ise kullananı mütecaviz durumuna düşürür.

Ariyenin tazmin edilmesi gerekmediğini Söyleyen fıkıhçılar, Peygamber efendimizin, telef olması halinde ariyeyi aynı ya da kıymeti ile geri vermediğini söylemişlerdir, ancak o: Safuan bin Ümeyye'ye: "Hayır, senden alınacak olan bu ariye tekrar sana iade edilecektir" demekle, alman ariyenin sağlam kalması halinde sahibine geri verilmesi gerektiğine işaret buyurmuştur. Şayet ariye(iğreti) telef olursa kıymetini tazmin etmek düşünülemez. Zira Peygamber efendimizden rivayet edilen bazı hadislerde "ariye sahibine ödenir" sözü ariyenin sağlam kalması halinde sahibine ödeneceği anlamını taşır. Yoksa telef olursa tazmin edilmesine gerek yoktur. Peygamber efendimiz, kendisine: "Ey Muhammedi Bu aldığını gasben mi alıyorsun?" diye soran Safvan'a: "Hayır, bu, geri ödenilmesi tekeffül edilen bir ariye-dir" diye cevap vermiş ve bununla Safvan'ın malını gasb etmek istemediklerini ifade buyurmuş, Peygamber efendimizin Safvan'a verdiği cevap, ariyenin sağlam kalması halinde aynı ile sahibine ödeneceği anlamına geliyordu. Yoksa telef olması halinde kıymetini

sahibine tazmin etme anlamını taşımıyordu.

Savaşta telefiyyet verme hükümlerine gelince, düşmanı zayıflatmak için elden geldiğince telefiyyet vermek caizdir. Örneğin Hz. Ali, Hevazin komutanlarından birinin devesini arkadan vurarak ayaklarını kesmişti. Çünkü o komutan sancaktarlık yapmakta ve aynı zamanda bulduğu hedeflere mızrağı ile darbeler savurmaktaydı. Hz. Ali bir kılıç darbesiyle devesinin ayaklarını kesti, devenin üzerindeki komutan yere düştü, en-sardan biri de üzerine varıp öldürdü.

Bu da gösteriyor ki savaş aracı olarak kullanılan hayvanları telef etmek mubahtır. Bu savaş alanında organlardan birini keserek hayvana azap vermek manasına gelmez.

Hevazinlilerden Elde Edilen Ganimetlerden Bir Kısmının Müellefe-î Kuluba Verilişi

v Cenab-ı Allah'ın şu ayetinde sabit olduğu gibi müellefe-i kuluba zekattan pay verilir: "Sadakalar, (zekatlar) Allah'tan bir farz olarak ancak fakirlere, düşkünlere, onlar üzerinde çalışan (zekat toplayan) memurlara, kalpleri (Islama) ısındırılacak olanlara(müellefe~i kuluba), kölelik altında bulunanlara, borçlulara, Allah yoluna ve yolcuya mahsûstur, (toplanan zekat, ancak bu sayılan yerlere verilir) Allah bilendir, hikmet sahibidir." (Tevbe.60)

Bu ayet-i kerime, zekatın nerelere verileceğini bildiren bir ayeti kerime olup, zekat paylarını belirlemektedir. Zekattan belirli bir pay, iman etsinler ve gerilerinde kalan kavimlerini de imana yöneltsinler diye müellefe-i kuluba verilir. Ayrıca yeni İslama girip malından mahrum kalan, ya da ailesinden kopan kimselere mali destek sağlansın diye bir miktar zekat verilir. Bazı alimler bu sebebten dolayı müellefe-i kulüp payının îslami davet yoluna harcanacağını söylemişlerdir. Onlar için sürekli bir gelir kaynağı olsun diye müellefei kulübün payı, zekatta varlığını devam ettirmektedir. Bu pay, süreklilik vasfı olmayan sadece ganimet kaynağına tahsis edilmez.

Müellefe-i kuluba verilen pay, peygamber efendimizin tasarrufuna bırakılan beşte birlik bölümden karşılanmıştır. Bu beşte birlik pay, Peygamber efendimize, onun akrabalarına, yetimlere, düşkünlere ve yolda kalmış kimselere sarf ediliyordu. Bu hususta yüce Allah şöyle buyurmuştu.

"Eğer Allah'a ve (Hak ile batılın) ayrılma gününde, o iki topluluğun karşılaştığı (bedir) gün(ün)de kulumuz(MuhammedYe indirdiğimiz (ayetler)e inanmışsanız bilin ki, ganimet olarak 'aldığınız şeylerin beşte biri, Allah'a, Resulüne ve (Allah'ın resulü ile) akrabalığı bulunan(lar)a, yetimlere, yoksullara ve yol-cu(lar)a aittir. Allah her şeye kadirdir." (Enfai 4i)

Müellefe-i kuluba verilen pay, beşte birlik bölümden miydi, yoksa ganimetlerin beşte dörtlük umumi bölümünden miydi?

îmam Şafii ile Malik bu payın, Peygamber efendimize tahsis edilmiş beşte birlik bölümden karşılandığını söylemişlerdir. Geri kalan beşte dörtlük pay ise muhariplere taksim edilmiştir. Çünkü beşte dörtlük pay, fatihlerin hakkı idi. Hak sahiplerinin izni olmadan o kısımdan bir şey alınamazdı. Ayrıca peygamber efendimiz de, paylarından bir kısmını alıp müellefe-i kuluba vermek için fatihlerden ve muhariplerden izin istememişti. Müellefe-i kuluba verilen mallar, Peygamber efendimizin tasarrufuna bırakılan beşte birlik bölümün tamamından karşılanmış değildi. Çünkü bu beşte birlik payda beş kısma ayrılmıştı. Bu beş kısmın sadece biri peygamber efendimize bırakılmıştı. Şu halde Peygamber efendimiz kendi payına düşen kısımdan mü-ellefe-i kuluba vermişti. îmam Ahmed bin Hanbel, Peygamber efendimizin, müellefe-i kuluba verdiği malları Allah ve Resulüne ait olan "Enfal'den" saydığı görüşündedir. Nitekim yüce Allah da bu hususta şöyle buyurmuştur:

"Sana enfal(ganimet)den soruyorlar. De ki; "Enfal (ganimet) Allah'ın ve Resulün(ün) dür." (Enfahi)

Ganimetler, işin başındayken hemen taksim edilmezlerdi. Çünkü mücerret fetih işi tamamlanmakla bu ganimetle, fatihler için sabit bir hak olmuyordu. Ancak Peygamber efendimiz îslam davetini takviye etmek ve gönülleri îslama ısındınnak, islamdan uzak bulunan kimseleri İslama yaklaştırmak Hin gerekli gördüğü harcamaları yaptıktan sonra bu ganimetler, fatihler için bir hak haline

gelirdi. Şunu da bilmek gerekir ki, İslam'da savaş, ganimet toplamak için yapılmaz. Ancak saldırıyı savmak ve İslam çağrısının önündeki yolları açmak için yapılır. Gönülleri îslam'a ısındırarak îslami davet için yapılan faaliyet ve harcamalar tabii ki diğer harcama ve faaliyetlerden daha öncedir. Öyleyse ganimetler üzerinde, taksimattan önce de devlet başkanı bazı tasarruflarda bulunabilir. Ganimetler üzerinde îslami davetin yararına bazı tasarruflarda bulunmak caizdir.

Peygamber (s.a.v.) efendimizin enfalden müellefe-i kuluba yapmış olduğu harcama sadece kendisine özgü bir yetki miydi, yoksa kendisinden sonraki müslüman emir ve devlet başkanlarına da özgü bir yetki miydi? Buna cevaben deriz ki:

Böyle bir yetkiyi kullanmak Ebu Bekir, Ömer, Ali ve Ömer bin Abdülaziz gibi emirlere de vaki olmuştur. Çünkü onlar adalet ve dindarlıkları sebebiyle ganimetleri, islami ve müslüman-lar ile ilahi davet yararına olmayan yerlere harcamazlardı. Ama adalet ve imandan uzak olan diğer emir ve devlet reisleri bu ganimetleri kendi hevesleri uğruna harcayabiliyor. Böyle bir şey ihtimalden uzak değildir. Böyleleri yakınlarım ve dostlarını ganimete yaklaştırır. Asıl hak sahiplerini ise ganimetten uzaklaştırırlar.!

îmam Ahmed bin Hanbel ile diğer sünnet alimlerinin belirttiklerine göre peygamber, (s.a.v.) efendimiz müellefe-i kuluba verdiği payları, ganimetleri beşe bölmeden önce vermiştir. Ensardan bazısının delillerinde tezahür eden kırgınlık da onun, ganimetleri beşe bölmeden önce mülellefe-i kuluba pay vermiş olduğunu doğrulamaktadır. Çünkü peygamber efendimiz Ebu Süfyan ile iki oğluna, ganimetleri beşe bölmeden önce pay vermişti. Bu da ganimetlerin beşte dördü üzerinde hak sahibi olan kimselerin paylarını eksiltiyordu. Ama asıl müstehaklarm imanlarının kamil oluşu, peygamber efendimizin asli maksadını anlamalarına imkan vermişti. Bu sebeble de kırgınlıklarından dolayı pişman olmuşlardı.

Kölelerin Hayvanla Değiştirilmesi

Peygamber (s.a.v.) efendimiz Hevazinli esirlerin, îslama girmelerinden sonra sahiplerine geri verilmesi için faaliyete girişti. Hevazinli esirler, dört bin civarında idi. Peygamber efendimiz ile Abdülmüttalip oğulları, ellerinde bulunan Hevazinli esirleri serbest bıraktılar. Diğer mü'minlere de bu hususta kendisine uymalarını tavsiye etti. İlk Muhacirlerle Ensar, Peygamber efendimize gönül rızası ile tabi olup ellerindeki esirleri salıverdiler. Peygamber efendimizin bu uygulamasına razı olmayan diğer müslümanlara gelince, onlara şöyle bir öneride bulunuldu: Ellerinde esir bulunan kadınlarla çocukları salıverin. Bunlardan herbiri için size ileride kazanacağınız ganimetlerden altışar deve verilecektir!

Bu teahhü üzerine ellerinde esir bulunan bazı müslümanlar da gönül rızasıyla esirlerini salıverdiler. Sadece Uyeyne bin Hı-sm buna yanaşmadı. Lafını ağzında geveleyip salıvermeyi geciktirdikten sonra yanında bulunan esir acuzeyi serbest bıraktı. Zaten yanında başka bir esir de yoktu.

' Peygamber (s.a.v.) efendimizin esir sahiplerine yaptığı bu Öneri bir nevi taviz anlamını taşıyor muydu?

Fıkıhçılar bu konu üzerinde oldukça tartışmalar yapmış ve neticede iki görüş üzerinde karar kılınmıştır:

1- Vade ve miktar fazlalığı ile birlikte hayvanın satılması, yani takas edilmesi caizdir. Nitekim kölenin hayvanla ya da hayvanın köle ile satılması yani takas edilmesi caizdir.

2- Belirsiz bir vadeye kadar satış da caizdi. Zira peygamber (s.a.v.) efendimiz, yanlarında esir bulunan kimselere, bu esirleri salıvermeleri halinde ileride elde edilecek ganimetlerden her bir esire karşılık altı deve vereceğini vadetmişti.

Birinci şıkka gelince fıkıhçılar şöyle demektedirler: Miktar bakımından farklı olmakla birlikte hayvanları birbirleriyle takas etmek caiz olur ve teslim şartı da aranmaz. Bazı fıkıhçılar bunu, miktar fazlalığının cins birliği halinde caiz olmadığı alışveriş, ribası mülahazasıyla caiz görmemişlerdir. Cinslerin farklı olması halinde takaslık mallardan birinin miktarının diğerinden fazla olması

halinde teslim şartı aranır.

îki beldeden birinin belirsiz bir vadeye kadar ertelenmesine gelince, Ahmed bin Hanbel ile bazı sünnet alimleri -tarafların razı olmaları durumunda- bunu caiz görmüşlerdir. Çünkü bunda herhangi bir mahzur ve özür yoktur. Ebu Hanife, bunun ilerde taraflar arasında çekişmeye sebebiyet vereceğini söylemiştir. Taraflar arasında çekişmeye sebebiyet vermesi muhtemel olan alışverişler ise batıldır.

Peygamber efendimizin uygulamasının alışveriş türünden olduğunu söylemeye gelince, bunun üzerinde ihtilaf edilmiştir. Çünkü bu, peygamber efendimiz ile esir sahipleri arasında yapılan bir takas değildir. Bu, ancak mal karşılığında köle azad etmektir. Peygamber (s.a.v.) efendimiz, ellerindeki esirleri serbest bırakmalarım taleb etmiş, buna karşılık da kendilerine, azad ettikleri kölelerin kıymetini mal ile ödeyeceğini ifade buyurmuştur. Ancak salıverilen kölelerin kıymetlerini peygamber efendimiz takdir edecekti. Esir sahipleri de peygamber efendimizin kıymet takdirine razı olmuşlardı. Şu halde yapılan bu muamele, şartlı azad etmektir. Alış veriş değildir.

Azad etmek, sahibinin köleyi azad etmesi, ona bir nevi teberruda bulunması demektir. Çünkü ona hürriyetini bahsetmektedir. Bu da bedel şartı ile yapılan bir hibedir. Hibe ve azad etmede, diğer akidlerde caiz görülmeyen bazı şeyler caiz görülür. Bu teberruun değeri vadeli para değildir ki miktarının ve evsafının belirsizliği, taraflar arasında bir çekişmeye sebebiyet versin. Bu azat etme karşılığında verilen bir bedel olduğuna göre, ileride taraflar arasında herhangi bir çekişmeye sebebiyet vermez. Bu sebeble deriz ki: Bu muamelenin ribevi ya da gayrı ri-bevi olduğunu tartışmaya gerek yoktur. Azad etmek bedelinin belirsiz bir vadeye ertelenmesinin caiz ya da gayrı caiz olduğunu tartışmaya da gerek yoktur. Peygamber (s.a.v.) efendimizin yapmış olduğu muamele, bu gibi tartışmalara konu olmaktan tamamiyle uzaktır.

TAİF GAZVESİ

Peygamber (s.a.v) efendimiz bozguna uğrayan Hevazinlileri takibe başladı. Onlar nereye gittilerse O da gitti. Evtas'a vardıklarında peygamber efendimiz yine onları takibe devam ediyordu. Sonra Hevazinliler Evtas'a girip kalelere sığındılar. Ar-dısıra Taife gidip kalelere sığındılar. Orası müstahkem kaleleri bulunan bir belde idi. Taifliler de güçlü kuvvetli iyi ok atan kimseler idiler. Peygamber efendimiz onları takibe devam etti. Gelişini haber aldıklarında kalelerine girip sağlam tedbirler aldılar. Bir yıl yetecek kadar azıklarım da kaleye aldılar. Kuşatmanın uzun sürmesi halinde müslümanlara karşı mukavemet edip dayanacaklardı. Bu durumda Muhammed ile arkadaşları zorlanacak ama kendileri kalelerinde rahatlık içinde bekleyecek, kendileri ok atacak ama isabet almayacaklardı. Öldürecekler ama ölmeyeceklerdi.!

Peygamber (s.a.v.) efendimiz kalelerine yöneldiği zaman Selman'ı Farisi mancınık yapması için peygamber efendimize öneride bulundu. Yapılacak olan mancınıkla kalelerine taş atılacak, temelleri sarsılacak ve müstahkem kaleleri direncini yi-tireceki. Peygamber (s.a.v.) efendimiz tankları andıran tahtadan silahlar yaptı. Bu silahlarla kalelerine hücum etti. Müslümanları kalelerinin Önünde gören Taifliler peygamber efendimizin ordusu üzerine çekirge bulutlarım andırırcasına ok yağdırmaya başladılar. Rivayete göre 12 ya da daha fazla müslü-man atılan oklardan isabet alarak şehit düştü. Bunun üzerine peygamber efendimiz okların atış alanının dışına kadar geriledi. Ama o kale içindeki Taiflilerin ne halde olduklarını öğrenmek istiyordu.

Peygamber efendimizin çağırıcısı Taiflilere hitaben şöyle seslendi: "Taifli kölelerden herhangi biri kaleden çıkıp İslam ordusuna katılırsa hürriyetine kavuşacaktır!"

Bu çağrı üzerine bir kaç köle kaleden dışarı çıkıp şeriat hükmü ile hürriyetlerine kavuştular. Ayrıca alicenap ve hür bir insan olan Muhammed (s.a.v.)in çağrısı da bunu kendilerine sağlamıştı. Peygamber efendimiz onların durumlarını araştırdı. Kendilerine bir yıl kadar yetecek erzaklarını kaleye aldıklarını öğrendi. Bunun üzerine onları kendi iradeleri ile kaleden çıkaracak bir yöntemi uyguladı. Taifteki hurmalıklarının ve üzüm bağlarının kesilmesini sahabilere emretti. Hurma ağaçlarının ve servetlerinin zayi olmakta olduklarını gördüler: "Hurmalıklarımız ve üzüm bağlarımız kesilirse bize ne olur?" dediler. Sa-kif oğullarının çağırıcısı îslam ordusuna hitaben şöyle seslendi: "Malları fesada vermeyin. Bu mallar hem bizim, hem de sizindir."

Bu çağrı, onların kalplerini titreştirip ürküttü, azimlerini zayıflattı, özellikle köleleri onları terk etmeye başladılar. Onları terkedip, İslam ordusuna katılan ve hürriyetine kavuşan kölelerini peygamber efendimiz müslümanların yanlarına gönderiyor ve müslümanlar da onların azıklarını temin ediyorlardı. Böylece özgürlüklerinin tadını çıkarıyorlardı. Paniğe düştükleri halde Taifliler direnmeğe devam ediyorlardı. Müslümanlar da kalelerine hücumlarını kesintisiz sürdürüyorlardı. Öyle ki Taif-liler demir parçalarını ısıtarak müslümanlann tahtadan yapılma mancınıklarının üzerine atıyorlar, böylece yakmak istiyorlardı. İçindeki mücahitleri dışarıya çıkmaya zorluyorlardı.

Taiflilerle Kureyşliler arasında akrabalık ve hısımlık bağları vardı. Bu sebeble Kureyşlilerden bazıları Sakiflilere (Taiflile-re) giderek bu direnişi uzatmamalarını tavsiye ettiler. Çünkü sonuç lehlerine olmayacaktı. Aksine takva sahibi müminler iyi sonuca ve zafere kavuşacaklardı. Ebu Süfyan bin Harb ile Mu-gire bin Şube: "Sakıfliler! Bize eman verirseniz sizinle konuşacağız" diye seslendiler. Kendilerine eman verilince, Kureyşlilerden ve Beni Kinane'den olan kadınları, Taiften çıkıp kendilerinin yanına gelmeye davet ettiler. Bu kadınların, savaş sonucunda -tıpkı Hevazinde olduğu gibi- Müslümanların eline esir düşmelerinden korkuyorlardı. Kadınlar, Taiften dışarı çıkmaya yanaşmadılar. Onlardan biri, Ebu Süfyan'm kızı Amine idi. Ebu Süfyan ile Mugire'nin önerileri kabul edilmeyince Esved bin Mes'ud şöyle dedi: "Ey Ebu Süfyan ve Ey Mugire!

Size bundan daha hayırlı yolu göstereyim mi? Esved bin Mes'ud, Esved oğullarına ait mülklerden ne kadar güçlükle geçim sağlandığını biliyorsunuzdur. Eğer Muhammed bu hurmalıkları ve üzüm ağaçlarını keserse, buralar bir daha mamur olmaz ve bir daha şenlenmez. Gidin onunla konuşun. Ya bu mülkleri kendine alı koysun, ya da bırakıversin. Allah rızası için akrabalık hatırına bu mallara ilişmesin. Çünkü onunla bizler arasında herkesçe bilinen bir akrabalık vardır."

Sakifliler kendilerinden şiddeti uzaklaştırmayıp, barışı garantiye almadıkça yumuşayacağa benzemiyorlardı. Muhasaranın - her ne kadar yanlarında zahireleri vardıysa da- kendilerini zor duruma sokmak üzere olduğunu görmüşlerdi. Bu, her ne şekilde olursa olsun bir nevi hapisti. Ayrıca Peygamber efendimizin ordusu onların mallarını hurmalık ve üzüm bağlarını ele geçirmişti. Karşı koyamıyacakları debbabelerle kaleleri sarsılmaktaydı. Peygamber efendimize akrabalık ve hısımlık bağlarını hatırlatarak seslendiler. Peygamber efendimiz ise, bu türden yapılacak olan çağrılara kulağını tıkayacak biri değildi. O, Ce-nab-ı Allah'ın akrabalık bağlarını gözetmekle emrettiği bir kimseydi.

İslamiyet Mekke-i Mükerreme ve çevresinde yayıldıktan sonra Taife girmek üzereydi. Taifte bulunan Sakif oğullarının bir kısmı İslama girmişlerdi. Çoğunluğu da İslama girmeye meyletmişlerdi. Muhammed (s.a.v.) insanları hidayete ileten, hakka ve dosdoğru yola davet eden bir kimseydi. Sakifliler gibi kaba ve haşin kimselere yumuşak davranmak, onların kalplerinin İslama yönelmesine yol açabilirdi. Ama onlara karşı misli ile mukabele edip sert davranmak, kalplerini köreltip, yüreklerini katılaştırır ve inatlarını da arttırırdı. İşte bu sebeble Peygamber efendimiz, kendisine akrabalık bağlarını hatırlatarak seslenen çağırıcıya kulak verdi. O, gittiği her yere düzen ve sükûneti götürmek istiyordu. Zaten iki aydan fazla bir zamandan beridir ki Medine-i münevvereden uzak kalmıştı. Taif muhasarası Şevval ayında başlamıştı. Muhasara sürmüş, Zilkade ayına girilmişti. Zilkade ayı ise haram aylardan biri idi. Peygamber efendimiz haram aylarda başkalarına saldıracak bir insan değildi. Bilindiği gibi Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Recep ayları haram aylardır. Peygamber efendimiz Taiflilere hücum etmek durumundaydı. Ama o, haram aylarda düşmana saldırmak gibi ilahi emre muhalefet edemezdi. İşte bu sebebledir ki Taifi onyedi gece süreyle -başka bir rivayete göre yirmi gece süreyle- muhasara altında tuttaktan sonra Medine-i Münevvere-ye dönmek için hazırlık yapmağa başladı.

İbn îshak der ki: Taifte yirmi geceden fazla bir süreyle kaldı.

Peygamber efendimiz dönüş hazırlığına başladı. Cenab-ı Allah'ın, Taifi ele geçirmelerine ve Taifiilerle savaşmaya izin vermediğini hatırladı. Bunu Hüveyle binti Hakim bin Ümeyye'ye anlattı. Huveyle de peygamber efendimizin yanından çıkıp Ömer'e gitti ve durumu ona anlattı. Hz. Ömer de peygamber efendimize gelip "Huveylenin bana anlattıkları da ne oluyor? Güya dönüş için senin emir verdiğini söylüyor. Bu emrini insanlara duyurayım mı? diye sordu. Peygamber efendimiz de "Evet duyur, Ey Ömer" dedi.

Peygamber efendimiz yenmeksizin, yenilmeksizin, aciz kalmaksızın bu mübarek seferinden Medine-i münevvereye döndü. Aciz durumda değildi. Aksine güçlü, muktedir ve Allah'ın yasalarını uygulayacak durumdaydı. Saldıran ve haram ayda savaşan bir kimse değildi. Akrabalık ve hısımlık bağlarım önemsemezlik etmiyordu. Kaba davranmaksızın, yumuşaklık ve rahmetle muamele ederek kavmini İslama davet etti. Medine-i Mü-nevvereye gelecek olan Hevazinli ve Sakifli heyetleri karşılamak için Medine-i münevvereye döndü. Bu fethi-i Mübinden sonra Medine yolunda yürümekte iken Peygamber efendimiz şöyle dedi. "Rabbimize ibadet edip hamdederek dönüyoruz." O esnada kendisine: "Sakiflilere beddua etsene ya Resulallah" denilince Rahmet peygamberi şöyle dedi. "Allahım! Sakiflileri hidayete erdir ve onları bize getir."

Rivayete göre Peygamber efendimiz Medine-i münevvereye varmadan Urve bin Mes'ud es-Sakafî müslüman olarak gelip peygamber efendimize kavuşmuştu. Dönüp kavmini İslama davet etmek için peygamber efendimizden izin isteyince, peygamber efendimiz ona şöyle dedi: "Kavminin konuşmalarından anlaşıldığına göre onlar seni öldürecekler." Peygamber efendimiz Sakiflilerde direnme ve cahiliyet gururu olduğunu biliyordu. Urve dedi ki: "Ey Allah'ın Resulü! Onlar beni genç develerinden daha çok severler" Gerçekten de Sakifliler Urve'yi Çok sever ve öğütlerine uyarlardı. İtibarından dolayı kendisine muhalefet etmeyecekleri umuduyla, İslama davet etmek için kavmine geri döndü. Yüksek bir tepeden Taife girmek üzereyken onları gördü ve İslama davet etmeye başladı. Onun davetini duyanlar, kendisine attıkları oklarla onu öldürdüler. Şehit düşür-ken Allah'ın mübarek kulu Urve şöyle dedi: "Bu, Allah'ın bana yaptığı bir ikramdır. Allah'ın bana gönderdiği bir şehadet mertebesidir. Bende, peygamber efendimizle birlikte savaşıp şe-hid düşenlerin günlünde bulunan imandan başka

bir şey yoktur. Beni de onların yanına defnedin." Onun bu sözü üzerine onu da diğer şehitlerin yanına defnettiler.

Öyle anlaşılıyor ki çok sevdikleri Urve'yi öldürmeleri kendilerini üzmüş ve kedere boğmuştu. Bütün araplarm Muhammed (s.a.v.)'e başeğdiklerini sadece kendilerinin ona düşman kaldıklarını, ona karşı direnecek güçte olmadıklarını ve peygamber'e biat edip müslüman olan çevrelerindeki araplarla savaşacak güçte olmadıklarını da görmüşlerdi.

İşte bütün bu sebeplerden dolayı pegamber (s.a.v.) efendimize bir elçi göndermek fîkri üzerinde birleştiler. Abd bin Yaleyl ile konuştular. Abd, şehid düşen Urve bin Mes'ud'un yaşında bir adamdı. Bu önerilerini ona açıkladıklarında bu Öneriye icabet etmek istemedi. Çünkü Urve'ye yaptıklarını görmüştü. Ur-ve'yi de onlar elçi olarak göndermişlerdi. Kendisini de elçi olarak gönderdiklerine göre Urve'nin başına getirdiklerini kendisinin de başına getireceklerinden endişe duymaya başladı ve "Benimle beraber bir heyeti de Peygambere gönderin" dedi. Bu şartını kabul ederek altı kişilik bir heyeti yanına kattılar. Bu heyet Medine-i Münevvereye doğru yola çıktı. Nihayet Medine-ye vardıklarında Mugire bin Şube onları karşıladı.

Şimdi biz burada bu heyetin yaptığı konuşmaları ve icra ettiği faaliyetleri anlatmaya gerek görmüyoruz. Çünkü bunun gereğini duymuyoruz. Ancak, biz bu hadiseyi, Peygamber efendimizin aciz durumda olmadığını, aksine muktedir olduğunu akrabalık ve hısımlık bağlarına riayet ettiğini belirtmek için anlattık. Onun bu yüksek hikmeti asi kalpleri yumuşatmıştı. Hatta Ebu Davud'un rivayetine göre Ayletül Ahmesi (Bunun adı Sahr'dır) kendi kendine taahhüdde bulunarak Sakiflileri peygamber efendimize götürüp îslam üzere biat ettirmeye karar vermiş ve bu kararını uygulayarak gönüllerini İslama meylettirme, yumuşatma ve Resulullahın hükmüne itaat ettirme hususunda başarılı olmuştu. Peygamber efendimize şu mealde bir mektup yazmıştı: "İmdi sakif kabilesi senin hükmüne itaat etmiştir. Ya Resülullah ben onları getiriyorum. Onlar benim atlarıma binerek süvarilerim Refakatinde sana geliyorlar." Bu mektup peygamber efendimize geldiğinde sınırsız bir şekilde sevinmişti. Çünkü Sakifliler müslüman olarak Peygamber efendimize geliyorlardı. Yurtlarını harap eden savaş olmayacaktı. Halkın namaz için camiye cağırılmasmı, bunun için duyuruda bulunulmasını emretti. Camide toplanan cemaate Sahr'm gönderdiği

mektubu okudu. Sonra da Sahr'm mensup olduğu Ahmet kabilesi için on defa tekrarladığı şu duayı yaptı: "Allahım Ahmes kabilesinin süvari ve piyadelerini mübarek kıl."

Sonra Sahr bazı Sakiflilerle birlikte peygamber efendimizin yanına geldi.

Hevazinlililerden Kalan Gelere Yeniden Dönelim

Hevazinlilerden elde edilen ganimetlerin paylaştırılmasm-dan sözetmiştik. Belki de bu, araplardan elde edilen ganimetlerin en büyüğü veya Hayber ganimetlerine denk bir ganimet idi. O kadar olmasa bile ona yakın miktarda idi. Biz bu ganimetlerin paylaştırılmasını, Hevazin hezimetinden sonra anlattık, ancak Kronolojik sıraya riayet etmedik. Çünkü peygamber efendimiz, bu ganimetleri ancak Taif savaşının sona ermesinden sonra taksim etmiştir. Ancak biz, peygamber efendimizin bu ganimetleri taksim ediş zamanına kadar beklemedik, aksine Hevazin hezimetinin ardısıra anlattık. Şimdi de bu ganimetlerin ne zaman tevzi edildiğini her ne kadar Hevazin gazvesinden sonra olmuş ise de açıklayacağız. Çünkü peygamber efendimiz bu ganimetlerin dağıtımını uygun gördüğü bazı sebeplerden dolayı geciktirmişti. Yine önceki sayfalarda anlattığımıza göre Peygamber efendimiz bu ganimetlerin bir kısmını Müellefe-i kulu-ba vermişti. Müellefe-i kulub arasında Abdülmüttalip oğullarından hiç kimse yoktu. Haris bin Abdülmuttalib'in oğulları, diğerleri, Abbas ve Ebu Bekir'le Ömer gibi Hevazin savaşında Peygamber efendimizin yanında sebat edip ondan hiç ayrılmayan kimseler de bu grupta mevcut değillerdi. Bu ganimetlerin bir kısmının müellefe-i kuluba verilmesinden dolayı Muhacirlerden herhangi bir kimse kırgınlık duymuş değildi. Çünkü onlar, îslamın izzetinden başka bir şeyin isteklisi değillerdi. Onlar mal ve nesep istemiyor, bilakis îslamın onur ve şerefini istiyorlardı. Ebu Übeyde, Abdurrahman bin Avf ve diğer mü'min-ler de bu taksimattan dolayı gönüllerinde herhangi bir kırgınlık duymuş değillerdi. Ancak ensardan bazıları -Mal için değil de peygamber efendimizin kendi kavmini görünce kendilerini unuttuğunu zannederek- gönüllerinde kırgınlık duymuşlardı. Peygamber (s.a.v.) efendimizi bağırlarına basıp kendisine

yardım eden ensar, elbetteki mal sevdalısı değildi. Onlar Peygamber efendimizin kendisini istiyor ve arzu ediyorlardı. Onun kendilerine olan sevgisinin devamını diliyorlardı. Muhacirler de aynı görüşteydiler. îşte bu Ensar kırgınlıklarında bile temiz ve samimi idi. Fakat ne Muhacirlerden, ne de Ensardan olmayan bazı kimseler, Müellefe-i kuluba ganimetten pay verilişinden ötürü kırgınlık duydular. Bunlar islami davetin hesabını yapmıyorlardı. Kalplerine iman girmemiş kimselerin İslama ısmdırılması umurlarında değildi. Ensardan değil de, bilakis münafıklardan olduklarını ispatlayan bazı itirazvari sözleri, peygamber efendimizin kulağına gitti. Zaten bunların münafık olduklarım Kur'an-ı Kerim de bildiriyordu.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz Müellefe-i Kuluba Hevazin ganimetinden pay verdi. Temim oğullarından Zülhüve'sine, kalkıp peygamber: "Ya Muhammed senin bugün yaptıklarını gördüm!" deyince Peygamber efendimiz: "Ne gördün?" diye sordu. O da: "Adaletli davranmadığını gördüm!" deyince, Peygamber efendimiz Öfkelendi. Ancak nezaketle hikmeti elden bırakmadı. Şöyle dedi: "Yazıklar olsun sana! Eğer benim yanımda da adalet olmazsa, kimin yanında olur!". Bu konuşmaya şahit olan Hattab oğlu Ömer (r..a): "İzin ver de şunu öldüreyim" deyince o hidayet rehberi ve güvenilir insan şöyle dedi: "Onu bırakın, onun ileride taraftarları olacak, onlar dinden sapacak ve okun yaydan çıkışı gibi dinden çıkacaklardır!".

Peygamber efendimize bu şekilde hitap eden bir kimsenin mü'min olması mümkün değildir. Zaten mü'min olmadığı, onun konuşma tarzından da anlaşılıyordu. Peygamber efendimize hitap ederken "Ey Muhammed" diyordu. Niçin "ya Resulullah" demiyordu?

Bunun gibi bir başkası da Peygamber efendimize saygısızca itirazda bulunmuştu. Şöyle ki: "Bilal'in eteğinde bulunan bir imktar ganimet malını mücahidlere taksim ettiğini görünce ona: "Adaletli ol ya Muhammed!" demişti. Peygamber efendimiz de ona şu cevabı vermişti: "Yazıklar olsun sana! Eğer ben de adaletli olmazsam kim adaletli olur?! Eğer ben adaletli dav-ranmazsam zarar ve ziyan eder, helake sürüklenirim?. Hattap oğlu Ömer hazretleri: "Şu adamı öldüreyim mi Ya Resulullah?" diye sorunca hikmet sahibi peygamber efendimiz onu şu sözleriyle teskin etmişti: "insanların benim sahabilerimi öldürdüğümü dillerine dolamalarından Allah'a sağmırım. Şüphesiz ki bu ve arkadaşları Kur'an-ı Kerim'i

okurlar, ama.Kur'an-ı Kerim onların boğazlarından aşağıya inmez (Kalplerine tesir etmez). Bunlar okun yaydan çıktığı gibi dinlerinden çıkacaklardır."

Müellefe-i Kuluba ganimetten pay verirken bazı insanların: "Bu taksimat ile Allahın rızası gözetilmemiştir!" dediklerini Peygamber efendimiz haber aldıklarında şöyle demiştir: "Allah Musa'ya rahmet etsin, O bundan daha çok eziyet görmüştür.

Böyle demekle Peygamber efendimiz Cenab-ı Allah'ın şu kavl-i şerifine işaret etmişti.

"Ey inananlar! Şu kimseler gibi olmayın ki, Musa eziyet ettiler de Allah onu, Onların dediklerinden beraat ettirdi; O, Allah yanında vecih (Gözde, itibarlı bir kul) idi."(Ahzap: 69)

Tümünün kalplerine iman girmedi idiyse de bu şekilde konuşan kimseler kendileri hakkında Cenab-ı Allah'ın şöyle buyurduğu, Arabilerden idiler:

"Bedevi Araplar (Çöl Arapları) Küfür ve iki yüzlülükçe daha yaman ve Allah'ın, Resulüne indirdiği şeylerin sınırını tanımamaya daha müsaittirler."(Tevbe:97)

Bu kaba insanlar kendi heves ve tamahlarına uyarak Peygamber efendimizin uygulamasını yanlış anlamışlardı. Bunlar savaşta bulunan herkesin ganimetten eşit pay alma hakkına sahip olacağını zannetmişlerdi. Bunun da adil bir eşitlik olacağını düşünmüşlerdi. Ama yanılmışlardı. Çünkü bazı zamanlarda eşitlik, zulüm ve haksızlık olabilir. Örneğin cihad duran bir kimse arasında eşitliği uygulamak iki taraftan biri için mutlaka zulüm ve haksızlık olur.

Bunlar savaşta hazır bulunan kimselerin ganimetten pay alma hakkına sahip olduğunu düşünerek yanılmışlardı. Haklarını kendilerine vermeyen kimsenin zulüm işlemiş olacağını düşünüyorlardı. Bu tamahkarlığın ortaya koyduğu bir vehimdir ve aslı yoktur. Zira Peygamber efendimizin tasarrufunda ganimetlerin beşte birlik kısmı vardı. Aslında ganimetlerin tümü peygamber efendimizin tasarufunun altındaydı, O adilane bir şekilde ve rahmet prensiblerine uyarak, gerekli uygulamayı yapıyordu. Hatırlamıyor musunuz, Peygamber efendimiz islam nizamının ve rahmetin gereği olarak Hevazinli esirleri ailelerine geri

vermeyi ve serbest bırakmayı uygun görmüştü. Bunun için de kendisi ve Abdülmuttalip oğullarının elinde bulunan esirleri salıverdi; Müminler de kendi rızalarıyla ona uyarak ellerinde bulunan esirleri salıverdiler. Abdülmutalip oğulları da ellerindeki esirleri salıverdiler. Ancak peygamber efendimiz, esirlerini salıvermek istemiyen müslümanları ve kalplerine iman girmediği için esirlerini salıvermek istemeyen kimseleri, esirleri geri verme hususunda ikna etmeye çabalamadı. Onlara bedel vermeyi teahhüd ederek bütün Hevazinli esirlerin salıvermelerini sağladı.

Peygamberliğin^ islami davetin, rahmetin ve islami adaletin gereği olarak Peygamber efendimiz bütün ganimetler üzerinde tasarrufta bulunmak yetkisine sahipti. Aslında zulüm olan heves ve hevesatınm peşine düşmüş değildi. Öyle anlaşılıyor ki, Peygamber efendimiz kendi kavimleri içinde itibar sahibi olan müellefe-i kuluba ganimetlerden pay vermeyi, islam davetinin bir gereği olarak kabul etmişti. Çünkü Müellefe-i Kulübün kalplerine henüz iman girmemişti. Kin ve öfke, onları yeyip tüketmişti. Mücahidler onların akrabalarından bir kısmını öldürmüşlerdi, îşte bu sebeplerden Ötürü peygamber efendimiz onları İslama ısındırmak ve aradaki düşmanlığı unutmalarını sağlamak istiyordu. Bunu sağlamak için de Ebu Süfyan ve oğullarına, Akra bin Habis'e ve diğer müellefe-i kuluba ganimetten pay verdi. Sahabilerden bazıları dediler ki: "Ya Resulüllah Akra bin Habis ile Uueyne bin Hısn'a verdin de Cueyl bin Süraka et Damiri'yi pay sız bıraktın?"

Peygamber efendimiz, Akra bin Habis ile Üyeyne bin Hısn'a ganimetten pay veriş sebebini açıkladı. Kimsenin hakkının zayi olmasına sebebiyet vermediğini beyan ederek, şöyle dedi: "Nefsim kudret elinde olan Allah'a and olsun ki (Benim nazarımda) Cuayl, Uyeyne ve Akra gibilerinden daha hayırlıdır. Ancak ben o ikisinin gönlünü İslama ısındırmak istedim ki, müslüman olsunlar. Cuayl de islamiyetiyle başbaşa bıraktım."

îşte Müellefe-i kuluba ganimetten pay verilmesinin esas sebebi bu idi. Müellefe-i kuluba ganimetten pay verilişine itiraz edenler, mallara bakmışlar, ama daveti yayma hususunda peygamber efendimizin görevine ve gönülleri İslama ısındırmak için uygun gördüğü çarelere bakmamışlardır. Bu hususta Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"Onlardan kimi de sadakalarfın bölüştürülmesi hususun)da sana dil uzatır. Eğer o sadakalardan kendilerine (bir pay) verilirse hoşlanırlar, onlardan kendilerine (bir pay) verilmezse hemen klZarlar." (Tevbe.58)

Bu Ayeti Kerime münafıklar hakkında nazil olmuştur. Peygamber efendimizin müellefe-i kuluba ganimetten pay verişine itiraz edenlerse arabilerdi. Onlar ki Kur'anı Kerimde haklarında şöyle buyurulmaktadır.

"Bedevi araplar (Çöl arapları), küfür ve ik yüzlülükçe daha yaman ve Allahın, Resulüne indirdiği şeylerin sınırlarını tanımamaya daha müsaittirler." (Tevbe 97)

Peygamber (s.a.v.) efendimiz îslam davetinin gereklerini yapma hususunda Cahiliyetten yeni kopmuş insanların dedikodularına ve isteklerine uyacak ve onlara boyun eğecek değildi. Muhacirlerle Ensarın ve ihlaslı müminlerin kendisiyle beraber olmaları O'na yeterdi.

Cirane Umresi

Resulullah (s.a.v) efendimiz Mekke-i Mükerremeyi fethetmek için geldiğinde umre ihramına girmemişti. O bir savaşçı olarak değil bir Fatih olarak Mekkeye girmişti. O bağlan yeniden birleştirmek, dostluğu te'sis etmek, aradan geçen uzun ayrılıktan sonra kardeşliği ilan etmek istiyordu. Sevgi, nefret edici gönülleri cezbeder; kaçan ve ürken akılları eski haline getirir. Ve sükunete kavuşturur.

Peygamber efendimiz ihramsız olarak Kabeyi tavaf etti. Çünkü gelişi, umre ibadeti ya da Ka'beyi tazim etmek için değildi. Fetih işlerini tamamladıktan sonra yaraları sarmak, gönülleri hoşnud ve Halid bin Velid'in açtığı yaraları tedavi etmekle uğraştı.

Hevazinlilerin îslam ordusuna saldırı hazırlığı içinde olduklarını öğrenince de

onlarla karşılaşmak gereğini hissetti. Neticede uzun bir muharebe oldu. Ancak bu muharebenin sonuçları parlak oldu. Peygamber efendimiz Taife kadar onları izledi. Taifi muhasara altına aldı. Ancak haram ayların geldiğini görünce Cirane'ye döndü. Cirane, ihram makatlarından biridir. Orada Umre ihramına girdi. Umre niyetiyle gelip Beytullaha girdi. Bu umreyi Zilkade ayında yapmıştı. Bu ayın bitmesine altı gece kala Medine-i Münevvereye döndü. Hicretin sekizinci senesi olan bu senede hacc etmedi. Yerine niyabetle de hac ettirmedi. Haccın eda ediliş şekillerini, araplarm eskiden beri yapageldikleri şekilde bıraktı. Ancak hac yapmak isteyen müslü-manlarla birlikte îtab bin Üseyd'i rehber olarak bıraktı. îtab onlara hac ettirdi. Peygamber efendimiz Medine-i Münevere'ye dönerken îtab bin Üseyd'i emir olarak bıraktı.

Mevahibül-ledunniye şerhinde de anlatıldığı gibi îtab yirmi yaşlarında idi. Peygamber efendimiz o yaşta olmasına rağmen îtab'ı kendisine halef olarak bıraktı. îtab'm ameli mübarek, niyeti de halisti. Elinde bulunan şeylerle kanaat eder, asla tamahkarlık yapmazdı. Peygamber efendimiz ona günlük bir dirhemi rızık olarak verirdi. O da bununla yetinip razı olurdu. Daha fazlasını istemezdi. Başkalarını da kanaatli olmaya davet ederek şöyle derdi:

"Uy insanlar! bir dirhemle doymayan kimseyi Allah aç bıraksın. Resulullah (SAV) bana hergün için bir dirhem maaş bağladı, artık hiç kimseye ihtiyacım yok!"

Peygamber (S.A.V.) efendimiz, umreden sonra Kur'anı Kerim hafızı ve Sünnet ravisi Muaz bin Cebel'i İtab bin Üseyd'in yanında yardımcı olarak bıraktı. Muaz'm görevi, insanlara İslama öğretmek ve dini hükümleri bildirmek ve aynı zamanda Kur'anı Kerimi ezberletmekti. Zaten insanların cahiliyyetten yeni koptukları ve Medine-i Münevvere halkı gibi Kur'anın gölgesinde yaşamadıkları, hatta Kur'ana düşman olarak hayatlarını sürdürmüş olduklarından dolayı buna muhtaç idiler. Her ne kadar belağatli kimseleri Kur'anın mertebesini; onun yüce olduğunu ve hiçbir şeyin ona üstün olamıyacağını biliyorduysa-lar da ona yine muhtaç idiler.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz Umresini tamamladıktan sonra Cirane'ye döndü, orada fazla beklemedi. Yalnız ortada kalan ganimetleride paylaştırdı. Oradan Medine-i Münevvereye doğru yola çıktı. Zilkade ayının sona ermesine, altı gece

kala Medine-i Münevvereye vardı. Taiflileri de şirkleri üzerine bıraktı. Her ne kadar onlar cahiliyet taassubundan kopup İslam'a mey-letmekteyseler de yine de müşriklik halinde bulunuyorlardı.

Öte yanda Malik bin Avf, zaman zaman çevredeki müşriklere ve Sakıflilere baskınlar yapıyordu. Peygamber efendimiz onu yanına yakın kılıp ikramda bulundu. O da müslüman oldu ve îslami hayatı güzelce yaşadı. Bundan sonra da müşriklere baskınlar yapıyor ve çevredeki müşriklerin yavaş yavaş Islama doğru meylettiklerini kalplerin yumuşadığını haber veriyordu.

Kab Bin Züheyrin Gelişi

Resulullah (s.a.v.) efendimizin umre dönüşünde Kab bin Zü-heyr yanma geldi. Aslında bu kitapta bir şairden sözetmemiz uygun düşmeyebilir. Zaten Resulullah (s.a.v.) efendimiz de kendi kendisiyle övünen bir kimseye muhtaç da değildi. Onun makamı Allah katında yüce idi. Makamım destekleyecek bir şaire ihtiyacı yoktu. Arap devletlerinin ve kabilelerinin büyükleri ona itaat edip boyun eğmişlerdi. Önceleri Ebu Cehil onun üzerine deve pisliğini atarken bilahare ona Cenab-ı Allah yüksek makamlar nasip etmiş ve çevredeki herkes kendisine boyun eğip teslim olmuştu. Onun Allah katındaki mertebesi tam kendisine münasip idi. Akıl sahibi olan herkes de onun makamının yüceliğini idrak etmişti.

Yalnız bu kitapta biz, Şair Ka'b bin Züheyr'den sözetmeyi gerekli gördük. Çünkü onun Peygamber efendimizin yanına gelişi, îslam davetinin, Arabistamn yakın uzak her tarafına ulaşmış olduğunu göstermektedir. Mekke-i Mükerremenin fethi bütün gönülleri peygamber efendimize yöneltmişti. İnkarcılar dahi onu doğrulamış ondan nefret edenler bile onun yüce makamı önünde boyun eğip kendisine sığınmışlardı.

îşte bu Kab, inkarcılara katılarak Peygamber efendimizin sönmeyen nuru zuhur edip çevreyi aydınlatınca bu defa Peygamber efendimize yönelmek

mecburiyetinde kaldı. Halbuki daha önceleri ona hicviyede bulunmuş iken şimdi de hidayet talebi ile onun yüce makamına yöneliyordu. İşte bu şair, Ka'b bin Züheyr bin Selma'dır. Cahiliyet devrinde şairlerin hikmetlile-rindendi. Hikmet şiirleri okuyan cahili bir aileden gelmekteydi.

Peygamber (s.a.v.) efendimizin yanına gitmeye niyetlendiği bir sırada kardeşi Büceyr bin Züheyr bin Ebi Selmâ'dan kendisine uyarıcı nitelikteki şu mektup geldi:

"Resulullah (s.a.v,), kendisini hicvedip yermiş, üzmüş olan Mekkelilerden bazılarını öldürttü. Kureyş şairlerinden sağ kalan îhnüzzibara ile Hübeyre bin Ebi Veheb ise başlarını alıp kaçtılar. Eğer, canın sana gerekli ise Resulullahın yanına acele gel, Çünkü o yaptığına pişman olarak gelen kimseyi öldürmez; iyi bil ki, Resülullah (s.a.v.)'in yanına hiçbir kimse gelmemiştir ki kendisi Allah'dan başka hiçbir ilah bulunmadığına ve Mu-hammed'in Allahın elçisi olduğuna tanıklık etsin de, Resülullah onun müslümanlığını kabul etmiş olmasın. Bu mektubum sana vardığı zaman müslüman ol ve hemen gel. Ve eğer sen bu dediğimi yapmayacak olursan, yeryüzünden, sığınıp kurtulacağın yere kadar başını al git, kurtul!9*

Kâ'b bin Züheyr bir bir kaside yazmıştı ki, o kasidesinde is-lamı yeriyordu, kardeşi müslüman olmuş ye kendisine yukarıda metni aktarılan mektubu göndermişti. Mektup Züheyr'e varınca dünya başına daraldı. Yazmış olduğu kasidesinden ötürü canının elden gideceğinden korktu. Düşmanları ise: "O artık öldürülmüş demektir!" diyerek yaygaraya ve onu büsbütün korkutmaya başladılar. Bunun üzerine Kâ'b, Medine yolunu tutmaktan, müslüman olmaktan başka çare bulamadı. Bunun için de Peygamber efendimizi öven kasidesini yazdı. Bu kasidesinde düşmanlarının kendisini korkutmalarından sözetti. Medine yoluna koyuldu. Ve nihayet Medine'ye varıp tanıdık bir adamın evine konuk oldu. Ev sahibi ertesi gün sabahleyin onu alıp Peygamber efendimizin mescidine götürdü. Sonra da Peygamber efendimizi kendisine işaret ile tanıttı: "Bu Resülullah (s.a.v)dir. Yanına git ve kendisinden eman dile" dedi. Kâ'b arkadaşının direktifine uyarak kalktı: Resülullah (s.a.v.)'in huzuruna varıp oturdu. Resülullah (s.a.v.) onu tamrmyordu:"Ya Resülullah! Doğrusu Kâ'b bin Züheyr tevbe edip müslüman olarak yanma gelmiş, senden eman dilemektedir. Eğer ben onu sana ğetirirsem onun bu dileğini kabul eder misin?" Resülullah

(s.a.v.) efendimiz evet deyince o da:Ta Resülullah işte ben Kâ'b bin Zühey'im!" dedi. Mecliste Ensardan bazıları vardı. Aralarından bir adam sıçrayıp Kâ'b'a saldırdı. "Ya Resülullah beni bırakın da şu Allah düşmanının boynunu vurayım!" dedi. Resülullah (s.a.v.) efendimiz ona şu uyanda bulundu: "Onu bırak çünkü o, eski halinden pişman olup tevbe edip yanımıza gelmiştir." Kâ'b, Ensarinin bu sözlerinden ötürü kızmıştı. Orada bulunan Ensar ve Muhacirlerden hiçbiri o Ensari gibi konuşmamışlar, sadece iyi şeyler söylemişlerdi. Kâ'b peygamber efendimizin duygularını harekete geçiren övücü kasi4esini okudu. Peygamber efendimiz kerem sahibi bir kimse olup, güzel sözleri kabul ederdi. Rivayete göre Peygamber efendimiz: "Doğrusu şiirin bir kısmı hikmettir" demişti.

Şimdi de Kâ'b'm Peygamber efendimizi öven kasidesine bakalım. Kâ'b kasidenin baştarafında şöyle diyor:

"Suat benden ayrıldı, artık kalbim hastadır;

Onun peşinde şaşkın bir köle, aşkının zincirine vurulmuş bir esirdir."

Suadı ve ondan uzak kalışını anlattıktan sonra Peygamber efendimize yönelerek şöyle diyordu:

"Güvendiğim her dost bana: 'seni oyalayıp teselli edemem

Senden yüz çevirmişim' dedi.

Ben de çekilin yolumdan dedim. Hey babası olmayasıcalar.

Rahmanın takdir ettiği hersey elbet olacaktır.

Her ananın evladı mes'ut hayatı ne kadar uzasa da

Mutlaka bir gün eğri bir sal(tabut) üzerinde taşınacaktır.

Resülullah'ın beni cezalandıracağını haber aldım

Resülullah nezdinde af umulan şeydir.

Özür beyan ederek Allah elçisinin yanına geldim

Resülullah katında daima özür kabule şayandır.

Merhamet et ve teenni ile muamele et bana

tçinde bir çok öğüt ve hükümler bulunan

Kur'an hediyyesini sana lütfeden Allah hidayetini artırsın.

Jurnalcilerin sözleriyle beni muaheze etme

Hakkımda birçok dedikodu yapılmışsa da ben suç işlemedim."

Sonra Kâ'b Peygamber efendimizle ilgili mısralarına devam ederek şöyle diyor:

"Şüphe yok ki Resülullah doğru yolu gösteren bir nur

Kötülükleri yok etmek için Allah'ın ayrılmış keskin ve yalın kılıçlarından bir kılıçtır.

Mekke Vadisinde Kureyşin ileri gelenlerinden bir cemaat

Müslüman olduklarında onlara o sözcüleri 'siz buradan göç ediniz' demişti.

Sonra Kâ'b Peygamber efendimizin ashabını niteleyerek şöyle diyor:

"Mızrakları düşmana saplanırken şımarıklık etmezler

Yenilgiye uğradıklarında da üzüntü duymazlar.

Yürüyüşleri asil ak develer gibi pervasızdır. Kahramandırlar, ancak yiğitçe

saldırışlarıyle kara yüzlü düşmana yüz geri ettirmeleri sayesinde kendilerini korurlar. Yaralandıklarında ancak göğüslerinden vurulurlar. Ölüm denizlerinin dalgalarından korkuları yoktur!" Bu kasidede Kâ'b Ensardan bahsetmiyordu. Çünkü Ensar-dan bir adam onu öldürmek istemişti. Rivayete göre kasidesini tamamladıktan sonra Peygamber efendimiz ona şöyle demişti: "i" Peygamber efendimizin bu isteği üzerine Kâ'b Ensarı da Överek şöyle dedi:

"Hayatın cömertliğinden hoşlanan kimse Ensarın iyilerinin pençesine düşsün Onlar ki güzel huyları atalarından devralmışlar Onların seçkin ve iyileri, seçkin ve iyilerin evladıdır." tslamın davetini ve Resülullah'ı müdafaa edip metheden şair Abdullah bin Revaha'nm şehadetiyle islam daveti bir şairi kaybetmişti ama yerine Kâ'b bin Züheyr geçmişti. îşte biz burada bu maksatla Kâ'b bin Züheyr'den bahsettik. Çünkü şairler insanları güzel ahlaka ve faziletleri yaymaya davet eden lisanlardır.

Hevazin Savaşından Sonraki Seriyyeler

Hevazin ve Taifte meydana gelen olaylardan sonra Peygamber (sav) efendimiz İslama davet etmek ve durumlarını öğrenmek için arap kabilelerine seriyyeler göndermeye başladı. İslama ısınsınlar, islami görevleri üstlensinler, bilahare omuzlarına çökecek olan îslam davetinin ağırlığını üzerlerinde hissetsinler, islam daveti yolunda cihad eden kimseler olsunlar, dini görevleri ifa etmeye alışık olsunlar, iktidar arzusunu tatmin etsinler, islami kabul etmeyen kabilelerden hakedip ganimetler alsınlar diye bu işleri yapmak üzere, İslama yeni girmiş olan kimseleri görevlendirdi. Bu cümleden olarak Hicri dokuzuncu senenin Muharrem ayında 50 kişilik bir seriyyenin başında Uyeyne bin Hısn'ı Temim oğullarına gönderdi. Bu seriyyedeki askerler arasında Muhacir ve Ensardan bir tek kişi dahi yoktu. Uyeyne bin Hısn', gündüzleri gizlenerek geceleri yol yürüyerek Temim oğullarına gitti. Maksadı, onlar farkında olmaksızm üzerlerine ansızın baskın yapmaktı. Bu maksadını gerçekleştirdi. Onlar davarlarını otlatmakta iken Uyeyne ve arkadaşları aniden üzerlerine hücum ettiler. Tenim oğulları seriyyenin kalabalık olduğunu görünce dönüp kaçtılar. Uyeyne de

onlardan 21 kadını, 30 çocuğu ve 11 erkeği esir aldı. Bu esirler grubunu peygamber efendimize getirip Medine-i Münevverenin evlerinden birine yerleştirdi. Bilahare aralarında Utarit bin Ha-cip Zebrekan bin Bedir, Kays bin Asım, Akra bin Habis, Amir bin Ehtem ve Rebab da olmak üzere Tenim oğullarının önde gelen şahsiyetleri Medine-i Münevvereye geldiler. Esir durumunda bulunan kadınlarını ve çoluk çocuklarını görünce ağladılar. Peygamber efendimizin yanına gelerek:"Ey Muhammedi Çık da yanımıza gel!" diye seslendiler Peygamber efendimiz çıkıp yanlarına vardı. O sırada Bilal de ezan okumaktaydı. Resullu-lahm yakasından ellerini bir türlü çekmiyor ve esirlerini salıvermesi için konuşuyorlardı. Peygamber efendimiz ister istemez biraz yanlarında durdu. Sonra geçip mescide gitti. Öğle namazım kıldı. Namazdan sonra biraz oturup tekrar yanlarına vardı. Ve onlarla konuştu neticede Peygamber efendimiz Sabit bin Kays bin Şemmas'a emir vererek esirlerini, kadınlarını, çoluk çocuklarını Tenim oğullarına geri vermeleri uyarısında bulundu. Çünkü onlar savaşçı değillerdi. Fakat bu ifadelerden anlaşıldığına göre itaat eden kimseler değillerdi bu konuda İbni îshak şöyle der:

"Tenim oğulları Mescid-i Nebeviye gidip: "Ey Muhammed! çıkta yanımıza gel!" diye seslendiler. Onların bu şekildeki hitaplarından Peygamber efendimiz rahatsız oldu. Ona:"Seninle karşılıklı övünmeye geldik. Şair ve hatiplerimize izin ver de sana karşı Tenim oğullarını Övsünler" öyle anlaşılıyor ki, onlar esirlerini ve cariyeleri geri aldıktan sonra böyle konuşmuşlardı. Onların izin istemeksizin Peygamber efendimizin yanına girmeleri hakkında Cenab-ı Allah şöyle buyurmuştur:

"(Ey Muhammed), Odaların arkasından sana bağıranların çokları, düşüncesiz kimselerdir. Onlar, sen kendilerinin yanına çıkıncaya kadar bekleselerdi, elbette kendileri için daha iyi olurdu. Allah çok bağışlayan çok esirgeyendir."(Hucurat-4-5)

îbn-i İshak, karşılıklı edebi konuşmalarını ya da şiirle dile getirilen övünmelerini rivayet ederken şairlerinin hitabım ve Hassan'ın da onlara verdiği cevabı aktarır. Onların şair ve hatipleri Hacip bin Utarid şöyle konuşmuştu:

"Bizlere üstünlük veren, bizleri hükümdarlar kılan, bize bol miktarda servetler bahşeden, bu sebeple iyilikler yapmamıza, hayırlarda bulunmamıza imkan veren,

bizleri doğunun en aziz insanları kılan, sayımızı çoğaltan, teçhizatımızı bollaştıran Allah'a hamdolsun. insanlar arasında bizim emsalimiz yoktur, insanların lideri biz değil miyiz? Onlar arasında en fazla lutfa mazhar olan biz değil miyiz? Bize karşı Övünenler gelsinler de bizim gibisini göstersinler. Bizim saydığımız kadar nimetleri varsa saysınlar. Eğer biz dilesek daha çok konuşacak şeylerimiz vardır. Ancak kendimizi zenginlik ve sayı çokluğu ile övmekten utanıyoruz. Ben bu sözlerimi söyledim ki sizde buna denk söyleyebilesiniz. Şayet bizimkinden fazla birşeyiniz varsa onu da söyleyin!"

Peygamber (s.a.v.) efendimiz Sabit bin Kays bin Şemmas'a: "Kalk da şunlara cevap ver" diye emir verdi. O da kalkıp şöyle konuştu.

"Göklerle yeri yaratan, O ikisinde emrini yerine getiren, kürsüsü ilmini kuşatan Allah'a hamd olsun sonra da bilesinizki Cenab-ı Allah bizi hükümdar kılarak nimetine mazhar eyledi. Yaratıklarının en hayırlısı, soylu, doğru sözlü ve yüksek bir aileden gelen elçisini aramızdan seçti. Elçisine kitabını indirdi. Onu bütün insanlığa karşı güvenilir bir insan yaptı. Dünyaların en seçkin insanı, sonra elçisi, insanları Allah'a inanmaya çağırdı. Kavminden ve akrabalarından olan muhacirler ona iman ettiler. Onlar insanların en ali cenabı, en soylusu ve en güzel yüzlüsü idiler. Hayırlı işler yaparlar. Sonra Resulüllah (s.a.v.) efendimiz İslama davetini yapınca Allah'ın ensarı olan bizler ona hemen icabet ettik, iman etsinler diye insanlarla savaştık. Allaha ve Resulüne iman eden kimse, canını ve malını bize karşı korumuş olur. Davete icabet etmeyen kimselerle Allah yolunda cihad ederiz. Onları Öldürmek bizim için çok kolaydır. Ben bu sözümü söylüyor; mümin erkeklerle mümine kadınları bağışlaması için Allah'tan mağfiret diliyorum. Allah'ın selamı üzerinize olsun!"

Peygamber (s.a.v.) efendimiz bu edebi müsabakayı, onlardaki konuşma arzusunu tatmin etmek ve övünmenin nesep ile değil de, salih amel, iman ve takva ile yapılabileceğini onlara bildirmek için yapmıştı. Ayrıca kendi kavmini onlara misal vermek ve hakkı rahatlıkla hazmedilebilecek bir şekilde onlara takdim etmek istemişti. Bu karşılıklı konuşmadan sonra Zebre-kan bin Bedir şöyle demişti: uBu adamın (Hz.Muhammed'in) hatibi bizimkinden daha iyi konuştu. Onun şairi bizimkinden daha iyi şiirler söyledi. Onların sözleri bizim sözlerimizden üstündü!"

Bundan sonra peygamber efendimiz Müellefe-i kuluba verdiği bağışlara benzer bağışlarda bulunarak gönüllerini kazanda

Dahhak Bin Süfyan'ın Seriyyesi

Bu da diğerleri gibi araplarm çöldeki durumlarını öğrenmek, aralarında islamiyeti yaymak, kopmayacak bir şekilde müslümanlarla aralarında bağlar tesis etmek, için gönderilen bir seriyye idi. Peygamber (s.a.v.) efendimiz Hicri dokuzuncu senenin Rebiülevvel ayında Dahhak'ı beni Kitap kabilesine bir seriyye ile gönderdi. Dahhak bin Süfyan yanlarına vardı, İslama davette bulunduysa da çağrısına icabet etmediler. Bunun üzerine onlarla savaştı ve onları hezimete uğrattı.

KUTBE BİN AMİR SERIYYESI

Yine hicri dokuzuncu senede Dahhak bin Süfyan'mkinden Önce yani Sefer ayında Kutbe bin Amir komutasındaki bir se-riyye Hasem taraflarına gönderildi. Bu seriyye yirmi, kişiden müteşekkildi. On deveye nöbetleşe binen yirmi kişi yola çıktı. Hasemlilerle karşılaştıktan sonra aralarında şiddetli bir çarpışma meydana geldi. îki taraftan da çok sayıda adam yaralandı. Ölüler arasında Kutbe bin Amir de vardı. Ancak Kutbe'den sonra Serriyye yine düzenini korudu. Hasemlilerin davarlarını ve kadınlarım, önlerine katıp Medine-i Münevvereye getirdiler. Hasamlilerden bir çok kişi toplanıp arkalarına düştülerse de şiddetli bir yağmur yağdığından dolayı seriyyeyi yakalayamadı-lar.

Alkame Bin Mahrez'in Seriyyesi

Bu seriyye, hicri dokuzuncu senenin Rebiulahir ayında göreve çıktı. Peygamber (s.a.v.) efendimiz Habeşlilerden bazılarının Cidde önlerine çıktıkları haberini aldı. Öyle anlaşılıyor ki bu kimseler müslümanlara saldırmak niyyetini taşıyorlardı. Peygamber efendimiz bu seriyyeyi onlara karşı gönderdi. Seriyye gidip onları geri püskürttü denizdeki adaya kadar ilerlediler. Asiler adaya sığındılar Adada Habeşliler eğleşirlerdi. Mücahid-ler adaya çıkmak ve adadalılarla karşılaşmak istedikleri sırada çıkan rüzgar, denizi dalgalandırmaya ve kabaran dalgalar kendilerine doğru gelmeye başlayınca geri dönüp

dalgalardan kaçtılar. Adaya çıkmaktan vazgeçtiler. Alkame ve arkadaşları hiç bir düşmanla çarpışmadılar. Medine-i Münevvereye dönüldüğü ve bazı konak yerlerinde bulunulduğu sırada mücahidlerden bazıları ailelerinin yanına daha çabuk dönmek için Alkame'den izin istediler. Alkame de onlara izin verdi. Abdullah bin Hüza-fe, dönmekte acele edenler arasında idi. Alkame onu, çabucak dönmek isteyenler üzerine kumandan tayin etti. Abdullah bin Hüzafe çok şakacı idi. Arkadaşları, yolda mola verdikleri bir sırada ateş yakmışlardı. Onunla hem ısınıyorlar hem de üzerinde yemek pişiyordu. Arkadaşlarma:"Be?u dinleyip bana itaat etmek size düşen bir görev değil midir? diye sorunca onlar:nEvet! seni dinlemek ve sana itaat etmek bizim görevimizdir!" diye cevap verdiler. Abdullah:"J3eft size neyi emredersem onu muhakkak yapar mısınız?" diye sounca onlarda evet dediler. Bunun üzerine Abdullah aOyleyse ben, şu ateşe atlamanızı emrediyorum!" dedi. Bazıları, arkadaşlarının, kendilerini ateşe atacaklarını sanarak onları, elbiselerinden tutup geri çekmek, kendilerinin ateşe girmelerine engel olmak için ayağa kalktılar. Bunun üzerine Abdullah:"Oturunuz! Ben size şaka yaptım" dedi.

Medineye varılıp Abdullah'ın bu yaptığı anlatılınca Peygamber efendimiz:"Ktm size bir maliyeti, günah olan bir işi emrederse onun bu husustaki emrini dinlemeyin, yerine getirmeyin!" dedi.

Biz, Buhari ve Müslim'in sahihinde rivayet edilen ve üstelik Ebu Talib oğlu ^li tarafından te'yid edilen bu haberi nasıl tasdik etmeyiz?! Rivayete göre Hz. Ali bu konuda şöyle demiştir:

"Resülullah (s.a.v) efendimiz bir seriyye gönderdi, basmada Ensardan bir adamı komutan tayin etti. Seriyyedeki neferlere komutana itaat edip emirlerini dinlemelerini emretti. Fakat onlar komutanlarını kızdırdılar. Bunun üzerine komutanları: "Bana biraz odun toplayın!" dedi. Emrini yerine getirip odun topladılar. Bu defa:"Odunu tutuşturun" emrini verdi. Son-ra:"Resülullah (s..a.v) efendimiz benim emrimi dinlemenizi size buyurmadı mı?" diye sorunca onlar da evet dediler"Öyleyse bu ateşe girin!" diye emretti. Neferler birbirlerine baktılar, sonra da:"Biz ateşten kaçıp Resullullah'ın yanına firar ederiz!" dediler. Bunun üzerine komutanın öfkesi geçti ve ateşi söndürdü. Seriyye Medineye dönünce komutanın yaptığını Resulullah'a anlattılar. O da şöyle buyurdu:"Eğer seriyyedekiler o ateşe gir-seydiler ebediyen oradan çıkamazlardı. Allah'a isyan

hususunda hiç kimseye itaat yoktur. Ancak meşru şeylerde (amirlere) itaat vardır,"

Bu rivayette anlatıldığına göre seriyyenin komutanı öfkelenmiş, bu sebeble de Allah'a ve Resulüne asi olacak şekilde davranmıştı. Kendi arzusuna göre emirler vermişti. Eğer seriyyedeki neferler ona itaat etmiş olsalardı masiyet hususunda itaat etmiş olurlardı ki bu durumda Allah'a isyan etmiş sayılacaklardı. Halbuki meşru şeylerde komutana ve amire itaat edilir. Aklın ve Şeriatın kabul etmediği emirleri dinlenmez. îtaat adına en şiddetli çirkinlikleri ve büyük günahları irtikab eden, başkalarını öldüren kimseler bu olaydan ibret alsınlar. İsyan çerçevesinde yapılan itaat nedeniyle milletler ve toplumlar yıkılıp giderler. Ancak Allahın vereceği güç sayesinde iyilik yapabilir ve kötülüklerden uzak kalabiliriz.

Tay Kablesinin Putu

Resülullah (sav) efendimiz 40 deve, 50 atlı olmak üzere 150 kişilik bir seriyyeyi Tay kabilesinin putunu yıkmaya gönderdi. Bu seriyyenin biri siyah diğeri beyaz iki sancağı vardı. Görevleri, Tay kabilesinin "Fals" adındaki putunu kırmaktı. Seriyye, Hatim mahallesine hücum düzenledi. Hicri dokuzuncu senenin Rebivulevvel ayında bu görevlerini icra ettiler.

Hz. Ali, beraberindeki askerleriyle göreve gitti ve putu yıktı. Fecr vaktinde Tay kabilesinin adamlarıyla çarpıştılar. Tay kabilesinin savaşçıları, Mücahid Ali'nin komutasındaki islam askerlerinin önünden kaçtılar; arkalarında kadınlarını ve mallarını bırakıp gittiler. Kadınları esir alındı; davarları, ganimet edildi. Alınan esirler arasında Adiy bin Hatim'in bacısı yani Hatemi Tai'nin kızı da vardı. Adiy, Hıristiyan bir kimse olup Şam'a kaçmıştı. Müslümanlar, Adiy'in hazinesinde üç kılıç ve üç zırh bulmuşlardı. Hz. Ali esirlerin başına görevli olarak Ebu Katade'yi, davarların ve gümüşlerin başına Abdullah bin Atik'i görevlendirdi. Ganimetler yolda paylaşıldı. Esirlere yapılacak işlem peygamber efendimize bırakıldı. Esirler toplanıp Medine'ye getirildi. Aralarında Adiy bin Hatim yoktu. -

Hatem-i Tai'nin kızı peygamber efendimizin yanma gelerek şöyle dedi: "Ya Resulallah! ziyaretçilerin sonu geldi. Babam da öldü. Ben yaşlı ve acuze bir kadın olup hizmet yapamam. Bana lutfetki Allah da seni bağışlasın. İstersen beni serbest bırak. Arap kabilelerini bana güldürtme, ben kavmimin efendisinin kızıyım. Benim babam namusu korur, esiri salıverir, açları doyurur, çıplakları giydirir, zayıfı barındırıp ağırlar, yemek yedi-rir, selamı herkese yayar, ihtiyaç sahibinin talebini geri çevirmezdi. Ben Hatemi Tai'nin kızıyım!"

Peygamber (sav) efendimiz onun durumuna acıdı. Babasını hayırla andı. Korkusunu hafifletmek, ürküntüsünü gidermek ve ona ünsiyyet vermek için babasını iyilikle yad etti, şöyle dedi: "Ey Cariye! senin bu anlattığın vasıflar, mü'minlerin vasfıdır. Baban müslüman olsaydı da ona rahmetle ansaydık!" Böyle dedikten sonra ilgililere: "Bunu salıverin, çünkü babası güzel ahlakı ve iyiliği seven cömert bir kimseydi." diye talimat verdi. Rivayete göre Hatim'in kızı peygamber efendimize şöyle dua etmişti: "Allah'ımdan dileğim şudur ki seni şayet muhtaç edecekse kerem sahibi ve cömert kimselerden başkasına muhtaç etmesin."

Hatimi'ni kızı peygamber efendimizden bu ikramı gördükten sonra kardeşi Adiy'in yanma giti. Onu İslama girmeye teşvik etti. Peygamber efendimizden söz ederek şöyle konuştu: "Bana Öyle bir iyilikte bulundunki O iyiliği bana senin baban bile yapmazdı. İster gönüllü olarak ister korkarak onun yanına git. Çünkü falan adam onun yanına geldi.Ondan ikram gördü...»

Böyle konuşarak kardeşi Adiy'in İslam'a girmesine yol açtı. Kardeşi de onun teşviki neticesinde gidip kendisini peygamber. efendimize teslim etti. Einde emanname veya eman olmadığı halde Peygamber (sav) efendimizin yanına gitti. Yanına giderken kendisini görenler O, Adiy bin Hatim'dir, dediler. Peygamber efendimizin yanına gelince eline atıldı. Peygamber efendimiz de onun elini tuttu. Zaten o daha önceleri Peygamber efendimizin elinin kendi eline temas etmesini Allah'tan ümid ediyordu. Oradayken Peygamber efendimizin güzel ahlakı, kendisine fiili olarak göründü. Zayıflara karşı merhametli davranan peygamber efendimizin numunei imtisal olduğunu anladı. Şöyle ki: Yanında küçücük bebesiyle bir kadın, peygamber efendimize varmış ve ona: "Sana ihtiyacımız var" demişti. Peygamber efendimiz onlarla beraber gidip ihtiyaçlarını sağlamıştı.

Şimdi de Adiy bin Hatimi'ni müslüman oluşunu kendi ağzından dinleyelim: "Sonra Resülullah (sav) efendimiz beni elimden tutup kendi evine götürdü. Bir çocuk yanına bir yastık bıraktı, yastığın üzerine oturdu, bende önüne diz çöküp oturdum. Allah'a hamdü senada bulunduktan sonra şöyle dedi: "Sana zarar verir mi? Lailahe illallah demek sana zarar verir mi1? Allah'tan başka bir ilah bulunduğunu biliyor musun?" Hayır dedim. Sonra bir süre daha konuştu, sonra yine sordu: "Allah en büyüktür, demenin sana zararı olur mu? Allah'tan daha büyük bir şeyin var olduğunu biliyor musun?" Hayır dedim. Bu defa bana şöyle dedi: "Yahudilere gazab edilmiştir. Hıristiyanlar sapıklığa düşmüşlerdir!" Ben de: "Ben şirkten uzak bir müslümanım" dedim. Bu sözüm üzerine yüzünde sevinç emareleri belirdiğini gördüm. Sonra bana gitmemi emretti. Ensardan bir adamın evine konuk oldum. Sabah akşam yanına geliyordum. Bir ara yanında oturmaktayken yünden dokunmuş giysiler giyen bazı kimseler yanına geldi. Namaz kıldı, sonra kalkıp şöyle dedi: "Ey insanlar Allah'ın lütfundan az da olsa bir ölçek ya da yarım ölçek ya da bir avuç ya da bir ovucun bir kısmı kadar da olsa verin. Çünkü vereceğiniz şey (sadaka) yüzünüzü cehennem ateşinden korur. Eğer verecek bir şey bulamazsanız, hiç değilse güzel bir kelime söyleyin. Sizden biri Allah'ın huzuruna çıktığında benim size söylediklerimi ona söyleyecek ve şöyle soracaktır: "Ben sana mal ve evlat vermedim mi?": "Evet verdin yarab" diye cevap verecek. Allah soracak: "Peki kendi nefsin için önceden vermiş olduğun bir şey (sadaka) var mı? Varsa nerede?"

Bu defa kul önüne ve arkasına, sağına ve soluna bakacak; yüzünü cehennem ateşine karşı koruyacak bir şeyi arayacak. (O günde zor durumla karşılaşmak istemiyorsanız) bir hurmanın yarısı(nı sadaka vererek) de olsa sizden biri cehennem ateşine karşı yüzünü korusun. Eğer verecek bir şey bulamazsa hiç değilse güzel bir kelime söylesin. Ben sizin yoksul düşmenizden korkmuyorum. Çünkü Allah size yardım eder ve verir. Hatta bir kadın Yesrip ile Hire arasında yolculuk yapacak, yolculuk esnasında en çok bineğine hırsızların musallat olmasından korkacak (başka bir şeyden korkmayacaktır".

Adiy bin Hatim dedi ki: Peygamber efendimiz böyle konuşurken ben kendi kendime, "Tay kabilesinin hırsızları nerede?!" diyordum. Bu hadisi, her şeyden önce insanları güzel ahlaka Özendirmek, davranışlarda ruhsal sıcaklık merhamet ve şefkati görmek, ahlak sahiplerinin menkıbelerini anlatmak için burada aktardık. Öyleki daha önce Peygamber efendimizden şiddetli derecede kızıp nefret eden bir kimse onun bu durumunu müşahede ettikten sonra yanından

çıkarken Onu en çok seven bir insan haline gelmişti.

Bu haber, okuyucuya Peygamber efendimize meclislerinden birinin manzarasını aksettiriyor. Onun meclisi; haklarında şayet sapıklık yazılmamış ve azgınlığa, taşkınlığa yakın kılınmamış iseler insanların en haşin karekterlisini ve haktan en uzak olanım bile doğru yola ileten bir meclisti. Minnet, Allah ve Re-sülünedir.

TEBUK GAZVESİ

îslam daveti arap beldelerini kapsadı. Kimi iman etti, kimi inkar etti. Kimi, kalbine iman girmemiş olsa bile teslim oldu. Kimi de ihlaslı bir şekilde inandı ve davetin yükünü omuzladı. îslam uğruna cihad etti. Araplardan, islamı bilmeyen kalmamıştı. Peygamber (sav) efendimiz ara vermeksizin, gevşemeksi-zin hak daveti yapıyordu.

Bundan sonra îslam davetinin arap beldelerine komşu bulunan ülkelere geçmesi gerekiyordu. Özellikle içinde arap ırkının yaşadığı beldelere sirayet etmesi icab ediyordu. Çünkü böyle beldeler, ırki oluşumu nedeniyle İslam davetine icabet etmeye daha yakındı. Mekke'de bütün arapların toplantı yeri olan Ka'be vardı. Orayı Cenab-ı Allah güvenli bir yer kılmıştı, çevresinde insanlar birbirlerini kapıp götürürlerken Ka'be güvenli bir yer idi.

İslam davetinin sirayet etmesi gereken ülkelerin başında Şam gelmekteydi. Orada Gassanlı araplar yaşamaktaydı. Orada müslümanlara tecavüz edilmişti. Peygamber efendimizin Şam'a bağlı Busra valisine gönderdiği elçisi öldürülmüş, bu sebeple Mute savaşı yapılmıştı. Mute savaşı nihayete ermiş ama kesin bir zafer elde edilememişti. Hezimete uğranılmamıştı. İslam ordusu Halid bin

Velid'in maharetli kumandası sayesinde düzenli bir şekilde geri dönmüş idi. Halid'in islam tarihinde icra ettiği ilk başarılı komutası bu idi. Mute savaşının neticesi müslümanların aleyhine olmamıştı. 200.000 kişilik Bizans ordusunun karşısında sadece 12 kişi şehit olmuş, buna karşılık Bizanslılardan çok sayıda adam öldürülmüştü. Hatta bu savaşta Halid'in elinde dokuz kılıç kırılmıştı. Komutanların öldürülmesi, az sayıdaki îslam ordusunu hezimete uğratmamış ve olumsuz yönde etkilememişti.

Tebük gazvesinin, Mute gazvesinin bir devamı olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü Mute'de başlatılan taktik Te-bük'te de, devam etmişti. Ancak Peygamber efendimizin gönderdiği elçinin Öcü alınamamıştı. Sebep seyir ve amaç bakımından Mute savaşının bir uzantısı olmakla birlikte Tebük gazvesinin vukuuna müstakil bir sebep vardı. Müslümanlarla diğer Ensar ve araplar, savaş kahramanlığının ateşine tutuşmuşlardı. Bunlar Romalılara yardım eden kendi ırkdaşları olan arap-larla savaşmak istiyorlardı. Irkdaşları olan arapların bir kısmı, İslama meyleden kimselere, Romalılarla elbirliği edip baskınlar düzenlemişlerdi. Bu yeni din, bir kuvvet sembolü haline gelmişti. Daha önceleri Romalılara destek vererek onların kuvvetleriyle şereflenen (!) araplar bu defa İslam'ın kuvvetiyle şereflenmeyi kendileri için hayırlı gördüler. Gerçekten de 'sen kar-deşimsin' diyen bir kimseyle (sen benim kulum ya da tebaam-sın' diyen bir kimse arasında fark vardı. İşte bu sebeple Roma saldırılan karşısında boyun eğen kimseler İslam'a şiddetli bir eğilim göstermişlerdi. Çünkü ortaya çıkan bu yeni din, kendi kardeşleri olan kimselerin dini idi. Ayrıca Bizans temellerinden çatlamaya ve buhranlar yaşanmaya başlamıştı. Daha Önce Bizanslıların, yardımlarını gördükleri çok sayıdaki araplar İslama girmişlerdi. Örneğin Mute'de müslümanlarla savaşan Bizans ordusunun kumandanlarından biri olan Ferve bin Amr el-Hüzai müslüman olmuştu. Onun müslüman olduğunu duyan Bizanslılar Öfkelenmiş, onu hainlikle suçlayıp öldürmüşlerdi. Peygamber (sav) efendimiz müslüman olan bu adamın kanını yerde bırakmayacak, intikamını onlardan alacaktı. Böyle bir müslümanın öldürülmesi, Islama giren diğer kimseler için ürkütücü bir örnek olacak, başkalarının İslama girmelerine engel teşkil edecekti. Cenab-ı Allah'ın şu emri hak olmuştu.

"Onlarla savaşın ki, Fitne ortadan kalksın, din yalnız Allah'ın dini olsun (yalnız ona tapılsın)." (Bakara-193)

Cenab-ı Allahm şu buyruğuna itaat etmek de vacip olmuştu:

"Ey inananlar, kafirlerden size yakın bulunanlarla savaşın (onlar), sizde (kendilerine karşı) bir sertlik (ve şiddet) bulsunlar. Bilinki Allah takva sahipleriyle beraberdir" (Tevbe; 123) "Kendilerine kitap verilenlerden Allah'a ve Ahiret gününe inanmayan, Allah'ın ve Resulünün haram kıldığını haram saymayan ve hak dini din edinmeyen kimselerle küçül(üp boyun eğ)erek elleriyle cizye verecekleri zamana kadar savaşın" (Tevbe; 29)

Burada anlatılması gereken ve siğer kitaplarında bahsi geçen bir diğer husus da şudur: Cenab-ı Allah'ın; ^Müşrikler pistirler... Artık bu yıllarından sonra Mescidi harama yaklaşmasınlar" (Tevbe; 28) mealindeki ayeti celilesi nazil olduğunda; Ukaz, Zilmecaz, mecenne ve diğer panayırlarda Hac mevsiminde ticaret yapan tüccarlar, ticaretlerinin durgunlaşacağını zannettiler. Bu ve diğer sebeplerden ötürü Şam'da, Tebük gazvesi yapıldı. Böylece ticaret kapısı açıldı.

Bu, siyer kitaplarının anlattığı bir sebeptir. Siyer kitaplarında bundan sözedilmeseydi, biz bunu bir sebep olarak burada anlatmayacaktık. Peygamber efendimizin gazveleri maddi ticareti kolaylaştırmak için yapılmış değildir. Aksine îslami-daveti-ni rayına oturtmak ve kolaylaştırmak için yapılmıştır. Bu da asla ziyan «itmeyecek bir ticarettir. Kaldı ki, dini kazançlar daha bereketli ve daha verimlidir. Bu kazanç da, noksanlıklardan münezzeh yüce Allah'ın rızasıdır.

Mute ga zvesinden sonra Bizanslılar yeni dinin, kendi ahka-mıyla göntıllere hakim olduğunu, Mücahitleriyle de ülkelere egemen olduğunu gördüler. Devletleri yıkılmadan önce gerekli hazırlığı ya.pAp İslam devletini yıkmak zorunda olduklarını düşündüler. Bu sebeple de İslama karşı savaş açma hazırlığına giriştiler. Peygamber (sav) efendimiz de kendisini yurdunda yensinler diye onları bu savaş hazırlığı içinde kendi hallerine bırakacak değildi. Hiç bir millet yoktur ki, kendi yurdunda baskına uğrasın da sonunda zelil ve hakir düşmesin. Peygamber efendimiz Romalıların asker topladıklarını ve imparatorun da askerlere bir yıllık azıklarını verdiğini haber adı. Peygamber efendimizin Bizanslılara savaş açması durumunda Şam'da onlara tabii olan araplar güçlenecek ve üzerlerindeki Bizans baskısını bir kenara atıp kendilerini horlayan Bizanslıların hegemonyasından kurtulacak ve kendi kavimleri olan müslümanların iz-zetiyle şerefleneceklerdi.

Savaş Esnasında Durum

Hicretin Dokuzuncu senesi idi. Öyle anlaşılıyor ki haram ayların sonunda bulunuluyordu. Resulüllah (sav) efendimiz Bizanslılarla savaşmaları için insanlara hazırlık emri verdi. Mevsim çok sıcaktı. Peygamber efendimiz daha önceleri savaşa çıkarken hangi yöne gideceğini kimseye söylemezdi. Ancak uzun ve meşekkatli bir sefere çıkılacağı, konunun büyük bir önem taşıdığı ve insanların çok şiddetli bir mevsimde, dar bir zamanda zorlu bir cihada hazırlık yapmaları gerektiği için Tebük gazvesinde, seferin hangi yöne yapılacağım söyledi. O sıralarda halk ekinlerini, meyvelerini ve ürünlerini toplamakla meşguldü. Bazı yerlerde kuraklık mükemmeldi. Bazı kimselerin maddi irade ve arzuları manevi kazanç sağlama eğilimine üstün geliyordu. Peygamber (sav) efendimiz müslümanların nefislerini imtihan etti. Zaten bütün gazalar mü'minler için bir imtihan değil miydi? Yalnız Peygamber efendimiz tebük gazvesinin zamanını kendi görüşüyle seçmiş değildi. Bu zamanı, Bizanslıların savaş iradeleriyle ilahi inayet seçip benimsemişti. Peygamber (sav) efendimiz, insanların niyetlerini Öğrenmek için bazı kimseleri deneyerek onlarla konuştu. Örneğin Cedd bin Kays'e şöyle dedi: "Ey Cedd! Rumlarla savaşmak ister misin? Cedd, mütereddit ve azimsiz bir şekilde cevap verdi: "Bana izin verir misin savaşa katılmıyayım. Beni fitneye düşürme. Allah'a andolsun ki kavmim, benim kadınlara çok düşkün olduğumu bilirler. Rumların kadınlarını görünce onlardan vazgeçemeyeceğimden korkarım!"

Evet, kendi arzularına mağlub olan ve cihad esnasında nefsine yenik düşen Cedd böyle bir mazeret ileri sürmüştü. O, günaha karşı kendi nefsiyle cihad edemiyen nefsinin kulu ve kölesi olan kimseydi. Bir kimsenin kendi hevesine kul olması kadar büyük bir fitne var mıdır? Onun bu zaafını gören peygamber efendimiz gazveye katılmamasına izin verdi. Çünkü iradesiz bir kimseden herhangi bir fayda umulmazdı. Bu, sabır ve nefsi bir cihada ihtiyaç gösteren, gırtlak gırtlağa yapılacak olan bir savaştı. Düşmana ulaşmak için katedilecek mesafe uzundu. Mevsim şiddetli derecede sıcak ve yollar engebeliydi. Düşmanla karşılaşmaksa çok büyükbir zahmetti. îşte bu gazve esnasında insanlar farklı düşünüyor ve her

birinin kalbinde başka başka niyyetler bulunuyordu:

1- Kimi gayretsizlik edip Resulüllah (sav) efendimizin askerleri arasına katılmamış, çeşitli mazeretler uydurup münafıklarla birlikte şöyle konuşmuşlardı:

"Sıcakta sefere çıkmayın" dediler deki! "Cehennemin ateşi daha sıcaktır!" Keşke anlasalardı! Artık kazandıkları işlere karşılık, az gülsünler, çok ağlasınlar!" (Tevbe; sı-82)

îşte bunların bir kısmı zayıf imanlı, bir kısmı da gevşek azimli idiler. Moral güçleri, manevi kuvvetleri yoktu ki zorluklara karşı göğüs gerebilsinler. Bu nedenle sabırsızlanıp sızlanmaya ve düşmanla karşılaşmaktan korkmaya başladılar.

2- O zaman insanların bir kısmı da başkalarını savaştan geri durdurmaya çalışıyor ve müslüman mücahidleri savaşa katılmamaya teşvik ediyorlardı. Onlar hakkında yüce Allah şöyle buyurmuştu:

"Yakın bir dünya menfaati ve yakın bir yolculuk olsaydı (savaşa katılmayan o münafıklar) elbette sana tabi olurlardı. Fakat güç aşılacak mesafe kendilerine uzak geldi. Bir de: "Gücümüz yetseydi, sizinle beraber çıkardık" diye Allah'a yemin edecekler. Boşuna kendilerini mahvediyorlar. Allah, onların yalancı olduklarını biliyor. Allah seni affetsin. Doğru söyleyenler sana iyice belli olup, yalan söyleyenleri bilmezden önce niçin onlara izin verdin? Allah'a ve ahiret gününe inananlar; canlarıyla, mallarıyla cihad etmeleri için izin istefyip geri kaljmaz-lar. Allah, takva sahiplerini bilir. Ancak Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, kalpleri kuşkuya düşmüş ve şüpheleri içinde bocalayıp duranlar (Savaştan geri kalmak için) senden izin isterler. Eğer (Cihada) çıkmak isteselerdi, onun için bir hazırlık yaparlardı. Fakat Allah onların davranışlarından hoşlanmadı da onları durdurdu: "Oturan (kadın ve çocuk)larla beraber otu-run!" denildi. Sizin içinizde (savaşa) çıkmış olsalardı, size bozgunculuktan başka katkıları olmazdı. Sizi fitneye (birbirinize) düşürmek için hemen aranıza sokulurlardı. İçinizde onlara kulak verenler de vardır. Allah zalimleri bilir. (Onlar önceden de fitne çıkarmak istediler ve sana nice işleri ters çevirdiler ve nihayet hak geldi, onlar istemedikleri halde Allahın emri (onun

dini) galebe Çaldl" (Tevbe; 42-48)

3- Bu sınıf da iman ehli kimselerden teşekkül etmişti. Bunların hepsi canlarıyla ve mallarıyla cihad ediyorlardı. îslam davetini yayma uğruna canlarını ve mallarını esirgemiyorlardı. Bunlar hakkında Cenab-ı Allah, isimlerini peygamber efendimizin ismiyle bir arada zikrederek şöyle buyurmuştu:

"Andolsun Allah, peygamberi ve güçlük saatinde Ona w$an Muhacirleri ve Ensarı affetti. O zaman içlerinden bir kısmının kalpleri kaymaya yüz tutmuş iken, yine de onların tevbesini kabul buyurdu. Çünkü o, onlara karşı çok şefkatli, çok merhametlidir." (Tevbe; 117) '

Allah ve Resulünün adlarının arap beldelerinde yücelmesi yolunda baş rolü oynayan ilk insanlar, işte bu ayeti Kerimede sözü geçen kimselerdir. îslamiyetin arap beldelerinin dışında yayılmaya başlaması ve cihadın Romalılara karşı yapılması esnasında da Cihad yükünü omuzlayanlar, yine bunlardı. Halbuki bir zamanlar araplar Romalıların adlarını duyunca ürkerlerdi.

Peygamber (sav) efendimizin münafıklara karşı ihtiyatlı davranması, beraberinde bulunan mü'minleri cihada teşvik etmesi, eksiklerini ve gediklerini kapatması, mü'minleri bu güçlük anında birbirine yardımcı olmaya Özendirmesi gerekiyordu.

Münafıklara gelince onlar, mü'minleri bu gazadan geri durdurmak için sürekli bir faaliyet içindeydier. Mü'minlere: "sıcakta savaşa gitmeyin." diyorlardu Onları moralmen gevşetip cihaddan alıkoyuyorlardı. îşi daha da ileriye götürerek bir ya-hudinin evinde toplanıp istişare yapmaya ve cihadı engellemeye çalıştılar. Ibn Hişam'ın anlattığına göre bazı münafıklar Süveylim adlı bir yahudinin evinde toplanıyorlardı. Süveylim'in evi Casum mıntıkasmdaydı. Bunlar mü'minleri cihaddan alıkoymaya, Resülullahtan koparmaya ve Tebük gazvesini sabote etmeye çalışıyorlardı. Peygamber (sav) efendimiz bir kaç saha-bisiyle birlikte talha bin übeydullah'ı bu eve gönderdi. Süveylim'in bu fesat yuvası evini yakmalarını emretti. Talha da yaktı. Dahhak bin Halife arka taraftan eve girmeye çalışırken bacağı kırıldı ve içeridekil,er de kaçıp kurtuldular. Resulüllah (sav) efendimizin mücahid gözcü ve casusları hep bu fesatçı münafıklarla yahudileri gözetiyorlardı. Sabotajcı durumuna gelen bu fesatçıların tuzaklarını Cenab-ı

Allah başlarına geçirdi. Peygamber (sav) efendimizde insanların azimlerini gevşetmeye ve Tebük gazvesini sabote etmeye çalışan kimselere karşı tedbirini alıyor, sabır ve kuvvetle onlara karşı dayanıyordu. Bu güçlük anında ashabının azmini biliyordu. Onları sefere çıkmaya teşvik etmekle yetinmiyor, bunun yanısıra biribirlerine yardımcı olmaya onları özendiriyor, savaş teçhizatını temin etmek için harcamada bulunmalarını tavsiye ediyordu. Kendi elleriyle kendilerini tehlikeye atmamalarını söyleyerek dikkatleri çekiyordu. Mücahidlerin azığa, bineğe muhtaç olduklarını, seferin zahmetli ve yolun meşakkatli, aynı zamanda da uzak olduğunu söylüyordu. Seferin zamanını belirleme seçeneği yoktu. Çünkü Bizanslıların İslam dinini arap diyarından söküp atmak, arapları da ezip horlamak için ordu topladıkları haberini almıştı. Bunu haber aldıktan sonra da beklemesi uygun olmazdı. Aksine, onlardan daha önce harekete geçmesi ve onları beklemesi zorunluluk haline gelmişti. Onlara karşı büyük bir orduyla sefere çıkmayı irade buyurmuş, 30.000 kişilik bir ordu ile yola koyulmuştu. Tabii ki bu ordunun elinde savaşacakları silah, binecekleri binek ve kendisinin yanında da ancak güçlü ve güvenilir kimselerin bulunması gerekiyordu.

îbn tshak'ın anlattığına göre Resulüllah (sav) efendimiz sefer için ciddiyetle hazırlığa başladı. İnsanlara cihad ve süratli davranma emrini verdi. Zenginlere de orduyu teçhiz etmek için mali yardımda bulunma tavsiyesinde bulundu. Allah yolunda cihad edecek kimselere binek temin edilmesini çmir buyurdu. Bu orduya yardım etme yarışında Hz. Osman başta geliyordu. Yardımın büyük bir kısmını o yapmıştı. Ordunun hemen hemen tamamının bineğini temin etmişti. Ahmed bin Hanbel'in rivayetine göre Hz. Osman, başlangıçta 1000 dinar yardımda bulunmuş ve bu paraları Peygamber efendimizin önüne bırakmıştı. Abdullah bin Ahmed'in, babasından naklen yaptığı bir rivayette şöyle denmektedir: "Peygamber (sav) efendimiz cemaate hitapta bulundu. Güçlüklerle savaşacak orduya mali yardımda bulunmak için halkı teşvik etti. Osman bin Affan hazretleri, sırt çulları ve semerleriyle birlikte 100 deve verdi. Peygamber efendimiz minberin bir basamağına basarak aşağıya indi; sonra yine teşvikte bulununca Hz. Osman sırt çulları ve semerleriyle biraber 100 deve daha verdi. Bunun üzerine Peygamber efendimiz: "Bundan sonra yapacağı işlerden dolayı Osman'a sorumluluk yoktur!" dedi. Güçlük ordusunu teçhiz eden kimseler hakkında da şöyle buyurdu: "Güçlük ordusunu teçhiz edeni Allah bağışlasın".

îşte bu mü'minlerin bir kısmı hem kendi nefsiyle cihada katılmış, hem de seferde

kendisine lazım olacak erzakı sırtına alıp getirmişti. Abdurrahman bin Avf böyle yapmıştı. Kimi de, başkalarına lazım olacak azık ve binekleri getirip bağışlamıştı. Ebu Bekir ve Ömer böyle yapmıştı. Diğer varlıklı Muhacir ve ensar da çeşitli bağışlarda bulunmuşlardı. Ancak sadık mü'minler arasında bazı kimseler vardı ki, bunlar ağlıyorlardı. Cihad etmek ve böylesine bir seferde Peygamber efendimizden geri kalmamak arzusunu kalplerinde duyuyorlardı. Bunlar yedi kişiydiler. Kendilerine "ağlayanlar" adı verilmişti. Peygamber efendimize varıp kendilerine sefer için binek temin etmesini istemişerdi. Peygamber efendimiz ise onlara: usizi bindirecek binek bulamam" demişti. Bu cemaat hakkında yüce Allah şöyle buyurmuştu.

"Allah'a inanın, resüluyle beraber cihad edin!" diye bir sure indirildiği zaman içlerinden servet sahibi olanlar senden izin istediler: "Bizi bırak, oturanlarla beraber oturalım" dediler.

Geride kalan kadınlarla beraber olmaya razı oldular. Kalpleri mühürlendi; artık onlar anlamazlar. Fakat Resul ve onunla beraber inananlar, mallarıyla, canlarıyla cihad ettiler. îşte bütün hayırlar onlarındır ve işte murada erenler onlardır. Allah, onlar için altlarından ırmaklar akan, içlerinde ebedi kalacakları cennetler hazırlamıştır, işte büyük kurtuluş budur.

Özür bahane eden bedeviler, kendilerine (savaşa katılmama hususunda) izin verilsin diye geldiler; Allah'a ve Resulüne yalan söyleyenler oturdular. Onlardan inkar edenlere acı bir azap erişecektir. Zayıflara, hastalara, harcayacak bir şey bulamayanlara, Allah ve Resulü için öğüt verdikleri takdirde (savaşa katılmamalarından ötürü) bir günah yoktur. îyilik edenlerin aleyhine bir yol yoktur. (Onlar kınanmazlar). Allah bağışlayan esirgeyendir.

Kendilerine (binek sağlayıp) bindirmen için sana geldikleri zaman sen: "Sizi bindirecek bir şey bulamıyorum" deyince, harcayacak bir şey bulamadıklarından dolayı üzüntüden gözlerinden yaş akarak dönen kimselerin aleyhine de (yol yoktur, onlar da kınanmazlar).

Ancak o kimselerin kınanmasına yol vardır ki, zengin oldukları halde (geri kalmak için) senden izin isterler. Geri kalan kadınlarla kalmaya razı oldular. Allah da onların kalplerini mühürledi; artık onlar bilmezler" (Tevbe, 86-93)

Ordunun sefere çıkmasından öce binek bulamadıkları için ağlayanların bir kısmı Resülüllahm yanından -bir şey elde etmemiş vaziyette- çıkıp dönmekte iken yolda, îbn Yamin bin Ümeyr bin Kab ikisine rastladı. Bunlar ağlamaktaydılar. Niçin ağlıyorsunuz diye sorduğunda dediler ki: uResulullah'a vardık kendisinde bize vereceği binekler bulamadık. Sefere giderken bize lazım olacak azığımız da yok." Bunun üzerine tbn Yamin onlara bir saka devesi verdi. Böylece onlar sefere katıldılar. Bi- , nek bulamayanlardan biri de Atiye bin Zeyd idi. Sefere çıkamadığından dolayı Cenab-ı Allah'a özrünü beyan edip şöyle diyordu: "Allahım şüphesizki sen bize cihadı emrettin ve cihad etmemiz için bize teşvikte bulundun, sonra cihada giderken bana lazım olacak azığı bana vermedin beni bindireceği bir bineği Resulüne vermedin mal, had, ya da ırz hususunda bana gelen haksızlıkların bedelini tasadduk olarak veriyorum" dedi, sonra da mü'minlerle beraber yola çıktı.

Yola Çıkış

Peygamber (sav) efendimiz 30.000 kadar askerden oluşan ordusuyla yola koyuldu. Münafıklar ve şüphe ehliyle birlikte

Abdullah bin Übeyde peygamber efendimizin peşine takıldı. Bir süre sonra da geri döndü. Bu davranışıyla da müminleri peygamber efnedimizden ayırıp geri döndürmek ve müminlerin kalplerine şüphe saçmak istemişti.

Peygamber efendimiz, Medine'de vekili olarak Muhammed bin Seleme el-Ensari'yi bırakmıştı. Hz. Ali'yi de kendi ailesinin başına sorumlu olarak tayin etmişti. Hz. Ali'yi ailenin başına yetkili bir kimse olarak görevlendirmesi hicret gününde onu emanetlerin başına sorumlu bir kimse olarak tayin etmesine benziyordu. Çünkü sefer mesafesi uzaktı. Ailevi işleri halletmesi için ailenin başına kendi içinden bir ferdi tayin etmeyi uygun buldu. Peygamber efendimizin emir vermesinden sonra Hz. Ali'nin bir diyeceği kalmamış, aksine itaat etmesi zorunlu olmuştu. Fakat insanların kalplerine şüphe saçıp etrafı fesada vermek, dostlar arasında dedikodu yapıp jurnalcilik yapmak durumunda olan münafıklar,

aslı olmayan bir şayia yaydılar. Hz. Ali güya tembellik edip savaşa katılmadığı için, peygamber efendimiz ister istemez onu savaştan muaf tutmuş (!) dediler. Bu hususta daha çok dedikodu yapınca artık Hz. Ali dayanamayıp silahını aldı, yola koyuldu. Nihayet Resülüllah (sav)'e kavuştu. Cüruf mevkiinde mola vermiş olan peygamber efendimize gelip, münafıkların dedikodularını, olduğu gibi nakletti. Peygamber efendimiz de ona şu cevabı verdi: "Onlar yalan söylemişlerdir, ben seni arkamda bıraktığım ailemin işlerini idare etmen için halefim olarak bıraktım. Hem kendi ailem hem kendi ailen için yetkili bir idareci ol. Musa'ya göre benim için Harun gibi olmak hoşuna gitmezmiş? Yalnız benden sonra Peygamber gelmeyecektir77.

Bu hadisi Buhari müslim ve Ebu Davut el-Teyalisi rivayet etmişlerdir.

îmam Ahmed bin Hanbel'in rivayetine göre mücahid Hz. Ali, savaş meydanı boşken, çok kimseler savaştan geri kalmışken, keskin kılıcını kuşanmayıp kendi evinde oturmayı kendi nefsi için çok gördü. Resülüllah (sav) efendimize: "Beni kadınların ve çocukların arasında brakma!" deyince Resülüllah ona şöyle dedi: uEy Ali benim için Musa'ya göre Harun durumunda olmak istemez misin? Yalnız benden sonra Peygamber yoktur,n Hz. Ali'den de böylesi bir davranış beklenirdi. Çünkü takva sahibi müminler Tebük gazvesine çıkmak için adeta biribirleriyle yarışırlarken, Resulüllah (sav) efendimiz tenleri kavurucu sıcak çölde yürürken, mü'minler kendi evlerinde, aile efradı arasında rahat etmeyi nefislerine yediremiyorlardı.

Ebu Hayseme'nin iki arap karısı vardı. Bunlar kanepelerinin çevresine su serpmiş, evin havasını serinletmiş ve kocalarıyla serin bir havada oturmak istemişlerdi. Onların çevreye su serptiklerini gören Ebu Hayseme şöyle demişti: "Resülullah (sav) efendimiz güneşin altında ve sıckalarda yol yürüsün de, Ebu Hayseme serin bir gölgede ve rahat bir mekanda ve güzel kanlarıyla huzur içinde istirahat etsin!. Bu insafa sığmaz Allah'a andolsun ki ben sizin kanepelerinizin üzerine varıp oturmayacağım! Resulüllah (sav)'e gidip kavuşacağım yol azığımı hazırlayın". Böyle dedikten sonra, ailesine kendisinden sonra bakmaları için bazı sahabilere tenbihatta bulundu. Devesine binerek yola koyuldu. O kadar süratle gittiki, nihayet Resülü-lah (sav)e kavuştu. Resulüllah (sav) efendimiz Allah'a güvenerek beraberindeki mü'minlerle yoluna devam ediyordu. Bazıları: "Falan adam seferden geri kaldı" diyor. Onun için peygamber efendimiz sahabilerine şu

cevabı veriyordu: "Onu bırakın ger onda bir hayır varsa, gelir size ulaşır, eğer onda hayır yoksa zaten gelmemiş ve Cenab-ı Allah bizi ondan kurtarıp rahata kavuşturmuştur". Sefere katılmayanları bu şekilde hatırlatırlarken nihayet söz Ebu Zer'den açıldı. Ebu Zer'rin de seferden geri kaldığı söylendi. Halbuki devesi onu güç durumlara düşürmüştü.

Ebu Zerr'in devesi ağır yürüyordu, ama o bir an evvel Resül-lüllah (sav) efendimize kavuşmak istiyordu. Devesinin ağır yürüdüğünü görünce indi, devesini çölde terkedip yaya yürümeye başladı. Nihayet Peygamber efendimizin kafilesine yaklaştı. Müslümanlardan biri bakıp onu gördü ve: "Ya Resulüllah yolda yaya bir adam geliyor" deyince Resulüllah (sav) efendimiz: "O Ebu Zer olmalı" dedi. Orada olanlar, yaya olarak gelmekte olana adamı süzüp baktıklarında: "Ya Resulüllah vallahi o Ebu Zer'dir" dediler. Resulüllah (sav) efendimiz bu defa şöyle dedi: "Allah Ebu Zer're rahmet etsin o yalnız başına yürür, yalnız başına da hasrolur".

Hz. Osman tarafından Rabaza'ya sürgün edilmiş iken Ebu Zer orada, çölde yalmz başına vefat etmiş nihayet Abdullah bin Mesud gelerek onu defnetmiş ve üzerine ağlamış ve: "Resülül-lah'ırı senin hakkında söylediği söz gerçekleşti!" demişti.

Bu gazve islami bir seferdi. Ad ve Semud kavminin eserlerinin bulunduğu tarafa gidiliyordu. Peygamber efendimiz Ad ve Semudun mahalline, Hiçi denen yere uğradı. Resulullah (sav) efendimiz onların mahallerini görmemek için elbisesini yüzüne perde yaptı, bineğini de hızlandırdı, sonra yanında bulunan sa-habilere şu emri verdi: "Kendi, nefislerine zulmeden Ad ve semud kavimlerinin evlerine ancak ağlayarak ve onların başına gelen musibetlerin sizin başınıza da gelmesinden korkarak girin!". Böyle demekle Peygamber efendimiz onları, Ad ve Semud kavminin geride bıraktıkları izden ibret almaya davet ediyordu. Sadece gezinti için oralarda dolaşmalarım istemiyordu.

Çölde seyretmekteyken sahabiler şiddetli bir susuzluk hissetmeye başladılar. Susuzluklarını giderecek suları da yoktu. Durumu peygamber efendimize arzettiklerinde o Cenabı Allah'a el açıp yalvararak yağmur duası yaptı. Duasından sonra Cenab-ı Allah, içi su dolu bir bulutu üzerlerine gönderdi. Bu-lutttaki sular sağnak yağmurlar halinde boşaldı. Sahabiler de susuzluklarını

giderdiler. Suya olan ihtiyaçlarını karşıladılar. O sıralarda Peygamber (sav) efendimizin devesi kaybolmuştu. Ama nerede olduğunu sahabilere haber verdi. Sahabiler de onun haber verişi üzerine giderek belirtilen yerde devesini buldular. Çölün zahmet ve meşakkatine rağmen Resulullah (sav) efendimiz beraberindeki mü'minlerle birlikte yola devam etti. Bu seferden geri kalan münafıkların bazıları, sefere katılmamakla yetinmediler; ayrıca Peygamber efendimiz ve beraberindeki mü'minlere tahkir edici sözler sarfedip alay ettiler. Ama o yine de Tebük yolunda seyrine devam ediyordu. Münafıklar: "Siz Bizanslılarla savaşmayı araplarla yapılan savaşa mı benzetiyorsunuz? Allah'a andolsun ki sizi yarın iplere bağlamış va-ziyyette görür gibi oluyoruz!" diyor ve sahabileri korkutmaya çalışıyorlardı. Bu konuşmalarından Peygamber efendimizin haberdar olduğunu duyduklarında özür dileyerek kendisine: "Biz sadece seferin zahmetlerini unutmak için lafa dalıp konuşuyor ve şakalaşıyorduk" dediler. Onların bu melanetlerini haber veren Cenab-ı Allah şöyle buyuruyordu:

"Şayet kendilerine sorsan (andolsun ki: biz ancak yol zahmetini duymamak için lafa dalmış bulunuyor, şakalaşıyor, eğleniyorduk) derler".

Allah ve Resulü için nasihat eden müminlerin durumu ile savaştan geri kalıp evlerinde oturmaya razı olan münafıkların durumu işte böyleydi. Müminler çölleri, sahra ve vadileri, Allah ve Resulünün emirlerinin tahakkuk edeceği bir gayeye ulaşmak için tepiyorlardı. Ve nihayet Allah'ın lutfu ile gayelerine salimen ulaştılar ve salimen de Medine'ye döndüler.

Resulullah Efendimizin (sav) Tebük'e Ulaşması ve Hutbesi

Resülüllah (sav) efendimiz Şam mmtıkasındaki Tebük'e iman ordusuyla birlikte ulaştı. Yolda herhangi bir çarpışmaya maruz kalmadı. Çünkü yolu üzerinde kendileriyle savaşacak Bizanslı askerlere rastlamamıştı. Bazı hıristiyanlarla Zimmilik akdi yapmış, yolu üzerinde bulunmayan bazı kabilelere de se-riyyeler göndermişti. İleride bu faaliyetlerine işarette bulunacağız.

Tebük'e ulaştığında, oradaki bir hurma ağacının yanına durdu. Sahabilere, iman ordusuna hitaben peygamberlik hikmetini ve risalet ahlakını içeren bir hitabede bulundu, imam Ahmed bin Hanbel'in rivayetine göre orada irad ettiği hutbenin metni şudur: Resulullah (sav) efendimiz sırtım hurma ağacına dayayarak iman ordusuna şu hitapta bulunmuştu: "İnsanların en hayırlısını ve en şerlisini size bildirmemi istemez misiniz? Bilesiniz ki insanların en hayırlısı, atının ya da devesinin yahut piyade olarak ayaklarının üstünde ölünceye kadar Allah yolunda çalışıp çabalayan kimsedir, insanların en kötüsü de günahkar, cüretkar ve facir kimsedir ki, Allah'ın kitabını okur, ama ondaki hükümlere bakıp uymaz".

Beyhaki'nin rivayetine göre peygamber efendimiz Tebük'e varışının ertesi günü sabahleyin, layıkı veçhiyle Allah'a hamdü senada bulunduktan sonra şöyle dedi:

"iyi bilinizki sözlerin en doğrusu Allah'ın kitabıdır. Yapışılacak, tutunulacak en sağlam kulp takva kelimesidir. Dinlerin hayırlısı ibrahim'in dini'dir. (Islamiyettir)

Sünnetlerin hayırlısı Muhamed'in sünnetleridir.

Sözlerin şereflisi zikrullahtır.

Kıssaların güzeli şu Kur'andır.

Amellerin hayırlısı, Allah'ın yapılmasını gerekli kıldığı farzlardır.

Amellerin kötüsü, bidatler, sonradan sonraya ihdas edilenlerdir.

En güzel yol ve gidişat, Peygamberin yolu ve gidişatıdır.

Ölümlerin şereflisi, şehitlerin ölümüdür.

Körlüğün körü, doğru yolu bulduktan sonra sapmaktır.

Amellerin hayırlısı yararlı olandır.

Doğru yolun hayırlısı, kendisine uyulandır.

Körlüğün kötüsü, kalp körlüğüdür.

Veren el alan elden hayırlıdır.

Az olup yetişen şey, çok olup Allah'a taatten oyalayarak alıkoyandan hayırlıdır.

Özür dilemenin kötüsü, ölüm gelip çattığı andaki özür dilemedir.

Pişmanlığın kötüsü kıyamet gününde duyulandır.

İnsanların hayırsızı Cuma'ya en son gelendir.

insanların hayırsızı, Allah'ı kötü bir dille anandır.

Yanlışları en çok olan; dili, çok yalan söyleyendir.

Zenginliğin hayırlısı kalp zenginliğidir.

Azıkların hayırlısı takva azığıdır.

Hikmetin başı Allah korkusudur.

İçine yakın bırakılan kalp; şüphe ve küfür bırakılandan hayırlıdır.

Ölünün üzerine ağıt dökmek, bağıra bağıra ağlamak, cahili-ye devri işlerindendir.

Ganimet mallarına hiyanet, cehennem korlarındandır.

Şiir, iblisin işlerindendir.

Şarap, içki; günahların her çeşidini bir araya toplayandır.

Kadınlar, şeytanın tuzaklarıdır.

Gençlik, delilikten bir bölümdür.

Kazançların kötüsü, faiz kazancıdır.

Yemelerin kötüsü yetim malını yemektir.

Mutlu kişi; kendinden başkasının halinden öğüt alıp ibretle-nendir.

Yaramaz ve haydut kişi, daha anasının karnındayken yaramaz ve hayduttur.

Her biriniz dört arşın yere (kabre) varır. îş ise (amellerin muhasebesi işi) ahirete kalır.

Amellerde esas olan sonuçlarıdır.

Düşüncelerin kötüsü; yalan, yanlış düşüncelerdir.

Her neki ileride gelecektir, o yakındır.

Mü'mine sövmek, günahkarlık ve dini emirleri saymazlıktır. Mü'mini Öldürmek küfürdür.

Mü'minin etini yemek (Gıybetini yapmak) Allah'ın buyruklarına karşı gelmektir.

Müminin malının haramlığı, dokunulmazlığı, kanının ha-ramlığı ve dokunulmazlığı gibidir.

Yalan yere, Allah üzerine yemin eden kişi yalanlanır.

Af dileyen kişi Allah tarafından af olunur.

Kim öfkesini yutar, yeherse Allah onu mükafatlandırır.

Uğradığı ziyana katlanan kişiye Allah karşılığını verir.

Gösterişe uyan kimseye Allah da gösteriş yapar (gösterişinden ötürü onu cezalandırır).

Allah, güçlüklere sabredip katlanan kimsenin sevabını kat kat artırır.

Allah'a isyan eden kişiyi Allah azaba uğratır.

Ey Allahımî Beni ve ümmetimi yarlığa!

Ey Allahımî Beni ve ümmetimi yarlığa!

Ey Allahım! Beni ve ümmetimi yarlığa!

Kendim ve sizin için Allah'tan mağfiret dilerim!"

Tebük Savaşının Sonuçları

Tebük'te savaş olmadı, zira peygamber efendimiz Bizanslıların asker topladıklarını ve imparatorun hazırlanan orduya bir yıllık erzakı verdiğini haber almıştı. Böyle yapmakla imparator araplar üzerindeki eski hegomonyasmı, irade ve nüfuzunu devam ettirmek istiyordu. Çünkü Mute savaşında çok sayıda Bizanslı askerin Ölümü onu sarsmıştı. Peygamber ordusu fire vermeyecek şekilde geri çekilmişsede Bizanslılar müslümanları takip etmeye cesaret edememişlerdi. İmparator ve tebaası olan Hıristiyanlar yeni dine, İslamiyyete hücum edip kökünden yıkmak istiyorlardı. Çünkü ortaya yeni çıkan bu din, en azından Şam'da Bizans devletinin temellerine dinamit yerleştiriyordu, îşte bütün bu sebeplerden dolayı Peygamber efendimiz, Medine'de bekleyecek durumda değildi, aksine kendisinin Bizanslılar tarafından teşekkül edilen ordunun üzerine gitmesi icab ediyordu. Şehadet isteyen askerlerden teşekkül eden bir orduya Şam taraflarına doğru yola çıktı. Yola çıktığını haber alan He-rakliyus ve komutanları onu karşılama hususunda tereddüt ettiler. Çünkü Bizans ordusu Tebük'te 200.000

kişiden teşekkül ettiği halde 3.000 kişilik islam ordusu önünde epeyi zayiat vermişti. Öyle görülüyor ki Tebük vak'asmda imparator, Mute savaşında olduğu gibi Şam çevresindeki araplardan yardım elde etmeyi başaramamıştı. İşte bu sebepten dolayı Bizans kuvvetleri zayıf kalmış ve müslümanların karşısına çıkamamışlardı. Peygamber efendimizde herhangi bir savaşla karşılaşmadı. Tebük savaşının yegane sonucu, Cenab-ı Allah'ın Bizanslıları müminlerden ürkütmesi ve ziyan içerisinde geri döndürmesi olmuştu. Böylece Peygamber efendimiz de Mute savaşında ricat eden islam ordusunun öcünü Bizanslılardan almıştı.

Fakat Peygamber efendimizin tekerrür eden dini fitneyi önlemesi gerekiyordu. Bunun için Bizanslılar üzerine Usame ordusunun gönderilmesini ve bu ordu vasıtasıyla iman ehli olan kimselerin herhangi bir müslümanı düşmana teslim etmeyeceğini, yahut yardımsız bırakmıyacağım kafirlere bildirilmesir' tavsiye etmişti.

Tebük'te savaşla ilgili neticeler elde edilmediği, ancak yukarıda bahsi geçen neticeler elde edildiği bilinmekle beraber, bıraktıkları izler savaş sonucunda daha az tesirli değildi. Hatta daha fazla tesirler bırakan bazı sonuçlar elde edilmişti. Şöyle ki:

1- Peygamber (sav) efendimiz arap sahrasında Şam'a komşu bulunan arap kabilelerinin durumlarını öğrenmişti. Bundan sonra kılıçlarıyla boyunlarına vuran Bizanslılara tabi olmasınlar diye bu arap kabilelerinin kalplerine islami izzet ruhunu aşılamıştı. Müslümanlara tabii olarak güçlenmelerini istemişti. Romalıların kendilerinden kaçtığını onlara göstererek. Bizans ordusunun zayıfladığını bildirmek istemişti. Romalıların nüfuzunu parçalayıp daha önce kendilerine yaptıkları eziyetlerin öclerini almak için müslüman olup güç kazanmaları gerektiğini onlara bildirmişti. Müslüman olduklarında Romalılardan öçlerini alacak, boyunlarına islam kılıcıyla vuracaklardı. Nitekim bilahare yapılan Yermük muharebesinde bu durumlar gerçekleşmişti.

2- îslam kelimesi Şam mıntıkasında, Gassan hıristiyanları arasında yayılmaya başladı. İslam'a tabii olanların sayısı arttı. İslama girenlere engel olan kimseler azaldı. Oradaki araplar, istikbalin islamın olacağını anladılar. Çünkü islamiyet Allah'ın diniydi. İçinde aşla sapıklık bulunmayan hakkın diniydi. İçinde asla

eğrilik bulunmayan dosdoğru bir dindi. Bu sebeple artık araplar Bizanslılara yardım etmeyeceklerdi. Yermük savaşında Romalılarla müslünıanlar arasında vuku bulan çarpışmalarda araplar artık romahlara yardım etmez olmuşlardı.

3- îslami düşünce Hıristiyanlar arasında kabul görmeye başlamıştı. Hıristiyan büyüklerin nezdinde Îslami gerçekler belirmiş ve kabul edilmişti. Müslüman olan kimse, İslam dinine sarılmıştı. Müslüman olmayanlarsa, müslümanlarla barış akdi yapmıştı. Bundan böyle Şam'a yakın mıntıkalara müslümanla-rm seriyyeleri gidecekti.

tslami ilkelerle Hıristiyanlar arasında görülen en belirgin diyolog, belki de Herakliyusun Peygamber efendimize mektup yazışı idi.

Bizans İmparatorunun Peygamber Efendimize Gönderdiği Mektup

Peygamber (sav) efendimiz Tebük'e varıp konakladığında Bizans imparatoru ordusunu göndermeden önce Peygamber efendimize bir mektup göndermişti. İmam Ahmed Bin Han-bel'in rivayetine göre Bizans imparatoru, Hıristiyan araplardan sorumlu bir adamı çağırdı ve ona: "Dili, arap dili olan, söyleneni iyi ezberleyen bir adam çağır bana. Onu şu zata - Yazısının cevabıyla birlikte- göndereceğim" dedi. Bu emri üzerine Tenuhi isminde bir adamı imparatorun yanına götürdüler.

Tenuhi derki: "Herakliyus bana bir yazı verdi ve dedi ki: "Yazımı o zata götür. Sakın, onun söylediklerinden hiç bir şeyi unutma. Benim için onun söyleyeceklerinden şu üç şeyi ezberinde tut:

1- Bak bakalım, bana yazmış olduğu yazı hakkında bana hiçbir şey söyleyecek mi?

2- bak bakalım; yazımı okuduğu zaman (gece ve gündüz) sözünü anacak mı?

3- Bak bakalım; kendisinin sırtında seni şüphelendirecek bir şey görebilecek misin?

Yazı yanımda olduğu halde Tebük'e geldim. O sırada Resü-lüllah (sav) ashabının arasında, dizlerini dikip iki elini kavuşturmuş olarak su başında oturuyordu. Onlara "sahibiniz, efendiniz nerede?" diye sordum. îşte orada oturuyor, dediler yanına kadar varıp önüne oturdum. Yazıyı kendisine sundum, alıp yanına koydu, bana: "Sen kimlerdensin?" diye sordu. Ben: "Te-nuhlardan bir kimseyim" dedim.

Sen, islamiyete, hanif olan islamiyete, baban ibrahimin dinine girsen olmaz mı? diye sordu. Ben a\e: "Ben bir kavmin yanından gelen elçisiyim ve o kavmin dinindeyim onların yanma dönünceye kadar da onu değiştirtmem ve ondan dönemem" dedim. Güldü.

"Sen her istediğini hidayete erdiremezsin fakat Allah'tır ki kimi dilerse ona hidayet verir. Ve o hidayete erecekleri daha iyi

bİUrn (Kasas; 56)

Bu mealdeki ayeti Kerimeyi okudu. Sonra şöyle dedi: "Ey Tenuhi kardeş! Ben kisraya bir yazı yazmıştım. O yazıyı yırttı. Vallahi kendisinin saltanatı da Öyle parçalanacaktır! Senin hükümdarına da bir sahife yazmıştım O onu tuttu ve yırtıp atmadı. Kendisi yaşadığı müddetçe Bizans halkı onun yüzünden sıkıntı çekmeyecekler, hayır görmekte devam edeceklerdir!"

Kendi kendime (İşte hükümdarımın bana tavsiye ettiği üç şeyden biri!) dedim. Hemen ok çantamdan bir ok olarak kılıcımın kınına bunu yazdım. Resulullah bundan sonra Herakliyu-sun yazısını solunda oturan bir adam verdi. "Yazılarınızı size okuyacak adamınız kimdir?" diye sordum. Muaviyedir, dediler. Muaviye yazıyı okumaya başladı. Muaviye, Herakliyusun mektubunun şu bölümüne gelmişti: "Beni, genişliği yerlerle gök kadar olan ve müttakiler için hazırlanmış olan cenete davet ediyorsun! O halde cehennem nerededir?" Muaviye mektubun bu bölümündeki soruyu okuyunca Resulullah (sav) efendimiz. "Sübhanellah! Gündüz gelince gece nerededir?" buyurdu. ?Ben yine çantamdan ok çıkararak kılıcımın kınına bunu da yazdım. Getirmiş olduğum mektubun okunması tamamlanınca Resulul-lah: "Senin bir hakkın vardır. Sen bir elçisin. Eğer

yanımızda bağışlanacak bir şey olsaydı onu sana bağışlardık. Ne var ki biz sefer halindeyiz" dedi. Orada toplanmış bulunan cemaat arasından birisi şöyle dedi: "Ben ona bağışım vereyim". Böyle dedikten sonra yükünü açtı. Altlı üstlü sarı bir elbise getirip yanıma koydu. "Bu bağışın sahibi kimdir?" diye sordum. Osman'dır dediler. Resulüllah (sav) efendimiz: "Bu elçiyi hanginiz misafir edip ağırlayacak?" diye sordu, ensar gençlerinden biri "Ben..." diyerek ayağa kalktı. Ben de ayağa kalktım. Kendisiyle birlikte oturduğum meclisten çıkıp gittiğim sırada, Resulüllah (sav) efendimiz bana,: "Ey Tenuh'lu kardeş gel" diyerek seslendi. Hemen geri döndüm, önünde oturduğum yere kadar gelip ayakta durdum. Belinin kuşağını çözüp sırtını açtı. "îşte, emrolundu-ğun şey orada, iyice bak!" dedi. halbuki ben onu unutmuştum, çevrelenen halkın arka tarafına geçtim. Resulüllah (sav) abasını sırtından indirdi. Birde ne göreyim: iki omuzunun körek kemikleri arasında Kulak kıkırdağı yumuşaklığında büyükçe bir mühür !n

Peygamber Efendimizin Eyle Meliki ile Yaptığı Barış Akti

Tebük'e yapılan seferin çok yararlar sağladığını söylemiştik. Çünkü yabancılarla Müslümanlar arasında fikri ve siyasi bağlar kurulmuştu. Tebük'te peygamber efendimizle Herakliyus arasındaki yazışmaların sonucunu da anlatmıştı. Şimdi de meşhur bir rivayetten bahsedeceğiz. Şöyle ki: Eyle Hükümdarı Yuhanna bin Ru'be peygamber efendimize gelerek cizye vermiş ve barış anlaşması yapmıştı. Cerba ve Ezrah mıntıkasının insanları da gelerek peygamber efendimize cizye vermişlerdi. Peygamber efendimiz de onlarla barış içinde bulunduğuna ve onlara eman verdiğine dair bir yazı yazmıştı. îbn ishak'm anlattığına göre, bu yazı hala onların yanındadır.

Peygamber efendimizin Yuhanna bin Rü'be'ye yazdığı Mektubun metni şudur:

"Bismillahirrahmanir rahim. Bu, Allah ve Allah Resulü Mu-hammed tarafından Yuhanna'bin Rübe ile Eyle halkından denizdeki gemilerde bulunanları ve karad yürüyen dolaşanları için eman yazısıdır. Gerek bunlar ve gerek Şam, Yemen ve

deniz sahili halkından Eylemlilerle birlikle bulunanlar, Allahın himayesindedirler ve Muhammed peygamberin himayesinde-dirler. Onlardan bir kötülük işleyeni, yanındaki malı koruya-mıyacak; Onun malı da, insanlara helal olacaktır. Gerek su almak isteyenin, gerek denizde ve karada istediği yola gitmek isteyenin engellenmesi helal olmayacaktır."

Görülüyor ki, Eyle hükümdarına verilen bu ahidname özel olmayıp umumidir. Çünkü sadece Eylelileri kapsamamakta, aksine Şam'h, Yemenli kimselerle denizlerde dolaşan insanları da kapsamına almaktadır. Şu halde yukarıda belirtilen zümrelerin beraberliği Hıristiyanlıkta idi. Yani anılan grupların hepsi hıristiyan idiler. Cenup'teki Yemenliler ve Eyle'liler hüküm ve siyaset bakımından bir beraberlik içinde değillerdi. Ancak din bakımından beraberlik içindeydiler. Şu halde Peygamber efendimizin zimmet akdi, o bölgedeki bütün Hıristiyanları kapsıyordu. Tabiiki koymuş olduğu şartlara riayet ettikleri takdirde himaye göreceklerdi. Her ne kadar Peygamber efendimizle barış anlaşması yapan şahıs Eyle hükümdarı idiysede O anlaşmanın şartlarına riayet eden kimseler de zimmet akdinin kapsamına gireceklerdi. Peygamber efendimizin yazdığı bu eman-name ile Hıristiyan araplarm çoğu, heyetler halinde Peygamber efendimize gelerek teslimiyetlerini arz ettiler. Mezkur emannamenin bir benzerini de Cehm bin Salt ile Şurahkil bin Hasene'ye de yazdı ya da yukardaki anlaşmada geçen haklar bu iki şahsa da tanındı. Yine bu emannamenin bir benzerini Cerba ve Ezrah halkına yazdı. Emannamenin metni şöyle idi:

"Bismillahirrahmanir rahim. Bu, Resülüllah Muham-med'den Cerba ve Eznah halkına yazılmış bir mektubtur ki, Onlar Allah'ın emanı ve Muhammed (sav)'ın emanı ile emniyettedirler. Yalnız her Recep ayında 100 dinar altın ve 200 okka gümüş vereceklerdir. îyilik ve müslümanlara ihsan ile onların korunacağını tekeffül ederim. Kendilerine sığınan müslüman-lar da himaye görürler."

Böylece Peygamber efendimiz Müslümanlarla, Hıristiyanlar arasında özel akidler yapıyor, Müslümanların islam davetçileri olarak çevre ülkelere gitmelerine yol açıyordu. Şüphesiz ki bu da islam davetinin ileriye gitmesini sağlayan büyük sonuçlardan biriydi. Peygamber (sav) efendimiz savaşçı olarak değil, aksine bir hidayet rehberi, müjdeci ve uyarıcı, aynı zamanda izni ile Allah'a davet edici, aydınlatıcı bir güneş olarak gelmişti. Peygamber (sav) efendimiz çevredeki belde ve kabilelerle akid-ler yapmakla yetinmemiş idi.

Tebük'te iken oraya yakın olan şimaldeki kabilelere de seriyyeler göndermiş, onlarla barış anlaşması yapmıştı.

Halid Bin Velid'in Devmetül Cendel'e Gönderilişi

Halid bin Velid başında komutan olduğu seriyyesiyle birlikte kinanelilerden Ukaydir bin Abdülmelik'e gönderildi. Ukaydir Devmetül Cendel'in emiri idi, Hıristiyandı. Halid bin Velid'in seriyyesinde 420 süvari vardı. Beyhaki'nin anlattığına göre bu Seriyye muhacirlerden teşkil edilmişti. Başlarında Ebu Bekir es Sıddik vardı. Halid ise arabilerin başındaydı. Peygamber (sav) efendimiz seriyyeyi yola koyarken Halid'e: "Sen ukaydiri yaban sığırı avlarken göreceksin" demişti. Bu da Ukaydirin, ciddi işlerle uğraşmayan bir emir olduğunu göstermekteydi.

Halid bin Velid yola çıktı. Ukaydir'in kalesine yaklaştı. Onu gözle görebilecek kadar yakın oldu. Mehtaplı bir geceydi. Ukaydir kalenin üstünde karısıyla birlikte yatağa uzanmıştı. O sırada bir yaban sığırı gelerek boynuzuyla kalenin kapısını tırmalayarak aşındırmaya başladı. Karısı; "Sen hiç bunun gibisini gördün mü?" diye sorunca, Ukaydir; şöyle cevap verdi: "Hayır vallahi hiç böylesini görmedim." Karısı: "Şu kapıyı tırmalayıp oynatan da kim oluyor?" diye sorunca, Ukaydir: "Hiç kimse..." diye cevap verdi ve kalkıp atına binerek kaleden aşağıya indi. Denildiğine göre yaban sığırı, Ukaydir'i kaleden aşağıya indirmek için kale kapısına toslamış ve kapıyı zorlayarak hareket ettirmişti. Ukaydir'le birlikte hane halkından bir kaç kişi de kaleden aşağıya inmişlerdi. Aralarında kardeşi Hassan da vardı. Çıktıktan sonra Resülüllahın süvarileri Ukaydir yakaladılar, kardeşi Ha'ssan'ı da -mücahidlere karşı direndiğinden dolayı- öldürdüler.

Ukaydir refah içinde yaşayan bir kimseydi. Üzerinde altın sırmalarla işlenmiş ipekten bir cübbe vardı. Halid bin Velid cübbeyi üzerinden çıkarıp Resülüllaha gönderdi. Sahabiler cüb-beyi görüncü hayretle seyretmeye, elleriyle dokunmaya başlamışlardı. Peygamber efendimiz, bu cübbeye aldanmamalarını, bunun insanı

azdıran dünya nimetlerinden biri olduğunu söylemiş ve sahabilerini ahiret nimetlerini elde etmeye davet ederek şöyle buyurmuştu: "Siz bu cübbeye hayran mı oldunuz? Canım kudret elinde olan Allah'a yemin olsun ki Sad bin Muaz'ın cennetteki mendilleri bundan daha güzeldir!"

Peygamber efendimiz kendisine cizye vermesi şartıyla Ukaydir'le anlaşma yaptı. Vakidi'nin rivayetine göre Ukaydir'le birlikte 1000 deve, 400 zırh, 400 mızrak bulunuyormuş. Bu rivayetin sıhhat derecesi ne olursa olsun, neticede Peygamber efendimiz Ukaydir'i serbest bırakmış o da kendi köyüne dönmüştü. Öyle anlaşılıyor ki, zımmilik anlaşması yaparak onu salıvermişti. Bu anlaşma gereğince Ukaydir ve beraberindeki kimseler Vakidi'nin de anlattığı gibi zımmi olmuşlardı.

Müslümanların Tebük'ten Dönüşleri

Tebük gazvesi mübarek bir gazve olmuştu. Bu gazvenin özü, gayesi ve neticesi islam daveti idi. Bu gazve sayesinde arap beldelerinin kuzeyinde islam daveti yayılmıştı. Bu iklimlerdeki araplar islamiyetle tanışmışlardı. Bundan böyle tslamiyetin nuru Şam'da yayılacaktı. Böylelikle İslam ordusunun fütuhatına zemin hazırlanmıştı. Böylece îslam ordusuyla Romalılar ve araplar arasında muharebeler olacaktı. Bu arapların bir kısmı da Şam araplarıydıki bunlar İslam adına gaza etmişlerdi.

Nihayet Peygamber efendimiz Medine'i Münevvereye döndü. Tebük'te 20 gece ikamet etmiş, sonra da dönüş için yola çıkmıştı, îbn İshak'ın sözlerinden anlaşıldığına göre Tebük'teki ikameti 20 geceyi aşmamıştı. Ancak Medine'den geliş ve Medine'ye dönüş süresi buna dahil değildi. Bu süre zarfında çeşitli kabilelerle zimmilik akdi yapmış, Romalıların hegemonyasını yıkmış, insanlara lüks ve refah içinde eğlenerek, avlanarak hükmeden kimselerin tahakkümüne nihayet vermişti. îslam daveti Bizans'a mücavir arazilere ulaşmıştı. Artık Bizanslıların hakimiyeti silinip yok olma aşamasına gelmişti. Arabistan'da müslümanlar fitneye düşürülemiyecek ve onlara eziyet edilemiyecekti.

Medineye dönüşü esnasında peygamber efendimizden harikulade durumlar zuhur etmişti. Gerçi bu harikulade haller onun hayatında çok görülmüştü. Bunlar da onun peygamberliğinin birer delili idiler. Her nereye giderse bu mucizeleri izhar ediyordu. Medine'ye dönüş yolunda Sahabiler şiddetli denecek kadar susamışlardı. Kum çölünde su çok nadir bulunuyordu. Yolda bir vadide su sızıntısına rastladılar. Su adeta damlıyarak akıyordu. Peygamber efendimiz, o suya yaklaştıklarında kendisinden Önce hiç kimsenin su başına gitmemesini emir buyurdu. Ama bazı münafıklar kendisinden önce suya vardılar. Oradan ancak bir ya da iki, ya da üç süvari istifade edebilir, sonra da su kururdu. Peygamber efendimiz su başına vardığında su bulamadı. Kendisinden önce su başına varıp suyu kurutanlara beddua etti. Sonra elini, suyun sızmakta olduğu yüksekçe yerin altına koydu.Dilediği şekilde Rabbine tazarru ve niyazda bulunarak dua etti. Su sızıntısının görüldüğü yerden adeta yıldırımı andıran bir ses duyuldu. Ve sular gürül gürül akmaya başladı. Hem peygamber efendimiz hem de beraberindeki insanlar ka-nmcaya kadar içtiler ve suya olan ihtiyaçlarını karşıladılar. Peygamber efendimiz yanında olanlara şöyle dedi: "Eğer siz veya sizden biriniz sağ kalacak olursa, vadinin Önünden, sonundan, sulu, bol otlu ve bol nimetli olduğunu muhakkak işitecek-sinizdir."

Bu durum tıpkı kavmi kendisinden su istediklerinde taşa vurarak, taştan on iki gözelik su fışkırtan Musa Peygamberin izhar ettiği durum gibidir. Bu hususta Cenab-ı Allah şöyle buyurmuştur:

"Bir zamanda Musa kavmi için su istemişti; "Asanla taşa vür" demiştik. Bunun üzerine taştan on iki göze fışkırmıştı. Her bölük, kendi içecekleri pınarı bilmişti. "Allah'ın rızkından ye-yin, için ve yeryüzünde bozgunculuk yaparak (şuna buna) saldırmayın" (demiştik)" (Bakara; 60)

Musa'nın kendi asası ile bulup çıkardığı pınar peygamberlik pınarıydı. Muhammed (sav)'in kendi eliyle sıvazlayıp bulduğu pınar, peygamberlik pınarıydı. Kaynak isyan etmiş, azıcık su damlatmaya başlamıştı. Muhammed (sav) dua etmiş, kaynak yarılmış ve yıldırım sesini andıran ses vererek gürül gürül su akıtmıştı.

Komutan Askerini Gözetir

Annenin yavrusuna şefkatli oluşu gibi komutan da askerine şefkatli olmak mecburiyetindedir. Çünkü askerleri Allah yolunda canlarını feda etmek için evlerinden ve yurtlarından çıkıp sefere gelmişlerdir. Maksatları mal biriktirmek değildir. Aile efradını, çoluk çocuklarını ve istirahatlarını bırakıp gelmişlerdir. Bunlara ahirette mükafat olarak ancak cennet vardır. Dünyada da ikram göreceklerdir.

Gazilerden biri yolda vefat etmişti. îmanlı ve gönülden inanan bir kimseydi. İslamiyeti yaymak uğruna kavmine karşı direnmiş ve nihayet onlar da elbisesinden tutup kendisini çekiş-tirmişlerdi. Bu mü'min Abdullah Zülbicadeyndi. Vefat etmişti. Peygamber efendimiz ve iki yardımcısı Ebu Bekir ile Ömer onu defnetmişlerdi. Bu konuda İbn İshak'm söylediklerine kulak verelim, Abdullah bin Mes'ud şöyle anlatır: "Tebük gazvesinde Resülüllah (sav)'ın yanında bulunuyordum. Gece yarısı kalktım, garnizonun her kenarında ateş parıltısı gördüm; gidip ateşe bakayım dedim. Bir de ne göreyim: Resülüllah (sav) ile Ebu Bekir ve Ömer orada bulunuyorlar. Abdullah Zülbicadeyn el-müzeni vefat etmiş, onun için bir mezar kazmışlardı. Mezar olarak kazdıkları çukurun içine Resülüllah (sav) inmiş, Ebu Bekir ve Ömer de mütevaffa Abdullah'ı mezara sarkıtıyorlardı. Resülüllah (sav) efendimiz onlara: "Kardeşinizi bana yaklaştırın" dedi. Onlar da Abdullah'ı mezara yavaşça sarkıttılar. Resülüllah onu yanı üzerine yatırırken şöyle dedi. "Allahım ben Abdullah'tan razıyım sen de ondan razı ol."

Abdullah bin Mesud der ki: "Keşke bu mezara sarkıtılan kişi ben olsaydım."

Abdullah'a "Zülbicadeyn" denmesinin sebebini izah eden îbn Hişam şöyle der: "Abdullah İslama meyletmiş, kavmi, onu İslama girmekten men etmiş ve ona çeşitli baskılar yapmışlardı. Nihayet müslüman olmuş. Bu sebeple de kavmi onu elbisesiz bir şekilde terk etmişlerdi. Üzerinde bicattan başka bir giysi yoktu. Bicad, kaba kumaştan dokunmuş bir giysidir. Müslüman olunca kavminin elinden kaçıp Peygamber efendimizin yakınına gelmişti. Ama kavmi onu

kovalamış ve üzerindeki giysisini çekiştirip parçalamış ve ikiye ayırmışlardı. O da bu giysinin bir kısmınıozun atmış bir kısmını da peştemal olarak sarmıştı, işte bu sebepten ona iki bicat sahibi anlamına gelen Zül-bicadeyn lakabı verilmişti."

Görünüz işte peygamber ve güvenilir bir mücahit olan efendimiz, mücahitlere nasıl ikramda bulunmuştu. Vefat eden mücahitleri kurtlara yem olarak çölde ve açıkta bırakmamış, aksine Ölümleri halinde de onlara tıpkı hayattaki gibi ikramda bulunmuştu ki, mü'minler kendilerini îslam daveti uğruna feda etmekten kaçınmasınlar.

Cenab-ı Allah'ın Peygamberlerini Koruması

Yüce Alalı buyurdu ki:

"Ey Resul! Rabbinden sana indirileni duyur; eğer bunu yapmazsan, onun elçiliğini yapmamış olursun Allah seni insanlardan korur.n (Maide;67)

Peygamber efendimiz hiç ara vermeksizin îslam davetini sürdürüyor, Mekke-i mükerremeden Medine'yi münevvereye kadar mesafeyi çölün zahmetlerine göğüs gererek kat ediyordu. Sonra ilahi risaletin Bizanslılara üstün gelmesi için sahraları ve vadileri aşarak Şam mıntıkasına gidiyordu. Gayesi, Bizanslıları, onlara tabi olan kimseleri, îslamın izzeti önünde boyun eğdirmekti. Güçlü ve muktedir olan Cenab-ı Allah, onu suikast-çilere karşı o uçsuz bucaksız çöllerde korumasaydı, onu kim koruyabilirdi?

îslam ordusunun arasına bazı münafıklar sızmışlardı. Ancak bunlar mü'minleri seferden geri döndürmek için Medine'i münevvereye dönmüşlerdi. Bir kısımları da îslam ordusunun arasında kalmışlardı. Maksatları fırsatım buldukları takdirde yolculukta veya savaş esnasında mü'minleri bozguna uğratmaktı, fakat sürekli gözledikleri fırsatı Cenab-ı Allah kendilerine vermemişti.

Tebük seferi nihayete erip de Peygamber efendimiz Medine'ye dönerek îslami davete başlayınca münafıklar ve kafirler müslümanları hezimete uğratmak maksadıyla tereddüt zehrini, gevşeklik mikrobunu saçacakları bir ortam bulamamışlardı. Çünkü savaş ve çarpışma vuku bulmamıştı. Peygamber efendimizin güçlük ordusuyla Medine'i Münevvereye güven ve selamet içinde döndüğünü görünce ona karşı bir suikast planladılar. Yolda yüksek bir dar boğazdan kendisini uçuruma yuvarlamayı tasarladılar. Daha önceleri de Medine-i münevverede Yahudi mahallesinde bir evin duvarı dibinde otururken Yahu-, diler damın üzerinden Ona tas atarak suikast teşebbüsünde bulunmuşlardı. Bu defasında da hain münafıklar onu dar bir boğazda uçuruma yuvarlamak istemişlerdi. Ama birinci sui-kastte Cenab-ı Allah peygamberini haberdar kıldığı gibi bu ikincisinde de haberdar kılmıştı.

Peygamber efendimiz dar boğaza yaklaştığı zaman orduya: "Siz vadi içine gidiniz; orası sizin için hem daha kolay hem daha geniştir." buyurdu. Kendisi de dar boğaza doğru tırmanmaya başladı. Müslümanlar ve bütün ordu vadinin içine doğru yol almaya başladılar. Ancak kötü niyetli suikastçiler de peygamber efendimizin ardı sıra darboğaza doğru çıkmaya başladılar ki, amaçlarını gerçekleştirebilsinler. Onlar tuzak kurmuşlardı, ama Cenab-ı Allah tuzaklarını başlarına geçirdi. O tuzak kuranların tuzaklarını boşa çıkaranların en hayırhsıdır. peygamber efendimiz de onların murdarca tuzak kurduklarını anlamıştı. Bunun için hazırlandılar ve maskelendiler, tanınmamak için yüzlerine peçe çektiler ama bilahare müslümanlar onları ortaya çıkarmıştı. Onlar büyük bir suça teşebbüs etmişlerdi. Peygamber efendimizi uçurumun aşağısına yuvarlamak istemişlerdi. Peygamber efendimiz devesinin yularını çekmesini Ammar bin Yasir'e, arkadan sürmesinide Huzeyfe bin Yaman'a emretti. Peygamber efendimiz iki arkadaşıyla birlikte bu minval üzere seyrine devam etmekteyken, hayvanları üzerinde, yüzleri örtülü bir grup gelip çevrelerini sardılar. Ammar dönüp onların hayvanlarının yüzlerine deynekle vurdu. Huzeyfe ile Ammar, Peygamber efendimizin bineğinin yularını nöbetleşe çekiyorlardı. Huzeyfe bin Yeman, peygamber efendimizin devesinin üzerinde giderken uyuklamaya başladığı sırada arkalarmdan gelen bazı kimselerin: "Onu, hayvanından bir düşüre-bilsek, boynu kırılır. Biz de kendisinden kurtulup rahata ereriz" dediklerini işitti. Peygamber efendimiz canına kasdetmek istediklerini anlayınca o münafıklara kızdı. Kendilerini yüzgeri etmesi için Huzeyfe'ye emir verdi. Huzeyfe hemen dönüp onları hayvnalarınm yüzlerine elindeki deynekle çarpıverdi. "Ey Allah'ın düşmanlarır diyerek bağırdı. O sırada Peygamber efendimiz de bağırınca bu

münafık grup hemen geri döndüler. Allah onların kalplerine korku düşürdü. Kurdukları tuzağın Peygamberimize açıklandığını sandılar. Boğazdan acelece aşağıya inip halkın arasına karıştılar. Peygamber efendimiz, Huzeyfe'ye' "Bu süvarilerden herhangi birini tanıyabildin mi?" diye sordu. Huzeyfe şöyle cevap verdi: "Ya Resülüllah! Hayvanların falan ve falan şahsa ait olduğunu anladımsa da adamlar, yüzlerini örttükleri ve gece de karanlık olduğu için kendilerini iyice görmedim. Teşhis edemedim!"

Bu defa peygamber efendimiz Ammar bin Yasir'e sordu: "Sen o cemaati tanıyabildin mi?" Ammar şöyle cevap verdi: "Hayvanların hepsini tanıdım, fakat üzerindekiler maskelenmiş idiler" Peygamber efendimiz bu defa Ammar ile Huzeyfe-ye birlikte sordu:"O grubun bana ne yapmak istediklerini anladınız mı?" Onlar da hayır ya Resülüllah deyince Resülüllah şöyle buyurdu: "Onlar arkamdan gelerek beni uçurumdan aşağı yuvarlamak istediler." Sahabiler: "İzin verde boyunlarını vuralım?' dedilersede bunu uygun görmeyip şöyle cevap verdi: "Muhammed'in kendi arkadaşlarını öldürdüğünü söyleyerek insanların dedikodu yapmalarını istemiyorum?'

Bu kıssadan bahseden Ibn İshak, peygamber efendimizin şöyle buyurduğunu nakleder:"

"Allah onların (suikastçilerin) adlarını ve babalarının adlarını bana bildirdi. Sabah olunca inşaallah onların adlarını size bildireceğim şimdi gidin (rahatınıza bakın ey Huzeyfe)." Sabah, olunca Sahabiler toplandılar ve rivayete göre peygamber efendimiz o suikastçi münafıkların adlarını sahabilere birer birer bildirdi.

Ancak bu hususta rivayetçiler çeşitli görüşler ileri sürmüşlerdir. Her ne ise.. Peygamber efendimiz Huzeyfe'ye bu münafıkların adlarını kimselere anlatmamasını tavsiye etmiştir. Anlatıldığına göre Huzeyfe, o münafıkların adlarını biliyordu. Ancak Peygamber efendimiz bunu ona bir sır olarak emanet etmişti. Hatta denilir ki Peygamber efendimizden sonra herhangi bir kimse öldüğü zaman onun durumunu Huzeyfe'nin davranışlarından anlarlarmış. Huzeyfe onun üzerine cenaze namazı kılarsa mümin olduğu; eğer kılmazsa münafık olduğunu, en azından durumunun şüpheli olduğunu anlarlarmış.

DIRAR MESCİDİ

Peygamber efendimizi uçurumdan aşağıya yuvarlamak teşebbüsünde bulunan şu münafıklar ya da bu münafıklarla gönül birliği yapan bazı kimseler, "Dırar mescidi"ni inşa etmişlerdi. Anlatıldığına göre Peygamber efendimizin Tebük seferine çıkışından önce inşa etmişlerdi. Peygamber efendimiz orduyu teçhiz edip sefere nafakasını ve binekleri hazırlamakta ve bütün müminlerin topluca sefere çıkmaları için çağrıda bulunmaktayken münafıklar gelip dediler ki; Ya Resülüllah hasta ve ihtiyaç sahipleri için, kışın yağmurlu geceleri için bir mescid inşa ettik; gelip bize orada namaz kıldırmanı arzu ederiz! Peygamber efendimiz onlara şu cevabı verdi: "Ben sefer hazırlığın-dayım, meşgul durumdayım, ama seferden dönersek inşaallah gelip size orada namaz kıldırırım."

Peygamber efendimiz seferden dönerken Medine-i Münevve-reye bir saatlik mesafede 'zievan' denen yerde mola vermekte iken bu 'Dırar mecsidi'nin hakkında gökten kendisine haber geldi. Bu hususta Kur'anı Kerim ayetleri nazil oldu. Bu ayeti Kerimelerde Yüce Allah, 'Dırai mescidi'nin inşa ediliş amacım ve bu mescidi kimlerin inşa ettiğini haber vererek şöyle buyuruyordu:

"(Savaştan geri kalanlar arasında) zarar vermek, (hakkı) tanımamak ve müminlerin arasını açmak ve önceden Allah ve Resulü ile savaşmış olan (Adamın gelmesin)i gözetmek için bir mescid yapanlar da var, "iyilikten başka bir niyetimiz yoktu." diye de yemin edecekler. Halbuki Allah onların yalan söylediklerine şahitlik eder.

Orada asla namaza durma; ta ilk günden takva üzere kurulan mescid, elbette içinde namaza durmana daha uygundur. Onda temizlenmeyi seven erkekler

vardır. Allah da temizlenenleri sever.

Yapısını, Allah'tan korku ve riza üzerine kuran mı hayırlıdır; yoksa bir uçurumun kenarına kurup onunla birlikte cehennem ateşine yuvarlanan mı? Allah zalimler topluluğunu (doğru) yola iletmez.

Yaptıkları bina yüreklerinde bir kuşku olup kalacaktır; ta kalpleri parçalanıncaya dek. Allah bilendir, hikmet sahibidir. (Tevbe; 107-110)

Gayıpları bilen, hain bakışlı gözlerden ve kalplerin gizledikleri sırlardan haberdar olan yüce Allah'ın katından bu hikmetli sözler nazil olunca peygamber efendimiz o mescidin müslüman-lara zarar vermek için inşa edildiğini anladı. Açıkça görülüyor ki, O mescidi, ensardan,olmayan bazı münafıklar inşa etmişlerdir. Ancak onların Evslilerden ve Hazreçlilerden olmaları mümkündür. Çünkü ortaya çıkan münafıkların bir çoğu Hazreç kabilesine mensuptu. Bu mescidi inşa edenlerin, eziyete uğrayan ve İslama yardım eden Ensardan olmaları mümkün değildi. O Ensar ki kendileri muhtaç olsalar bile dünya menfaati hususunda diğer mü'min kardeşlerini kendi nefislerine tercih ederlerdi. Onları, bu mescidi inşa etmeye sevkeden faktörü ayeti Kerime açıkça ortaya koymaktadır. Onlar Mescidi Nebevi'de Küba mescidinde ve diğer takva esası üzerinde kurulan mescid-lerde Peygamber efendimizden ayrılmayan mü'minlere zarar vermek için bu mescidi inşa etmişlerdi. Bununla müslümanla-rm cemaatını bölüp parçalamak ve aralarına fitne yayıp kötülüğü neşretmek istiyorlardı. Bu mescidde Allah ve Resulüne karşı kimin savaştığını onlara karşı kimin suikastler planladığını gözetip kontrol etmek istiyorlardı. İslama girmemiş nasipsizlerden biri onlara şöyle söylemişti: "Mescidinizi inşa edin, orada elden geldiğince silah depolayın, kuvvet teşkil edin. Ben Bizans imparatoruna gidip ondan yardım alacak ve asker getireceğim. Getirdiğim kuvvetle birlikte Muhammede ve ashabına karşı çıkacağım!*"

Bu mescidi inşa edenlerin maksatlarının kötü olduğu, peygamber efendimiz Tebük gazvesinin hazırlığım yapıp asker ve teçhizat toplamaktayken gelip peygamber efendimize mescidle-rini inşa ettiklerini ve kendilerine namaz kıldırmak için mes-cidlerine gelmesini istemelerinden anlaşılıyordu. Onlar temenni ettikleri şeyin gerçekleşmesini istiyorlardı ki, o da peygamber efendimizin ve ordusunun Bizans kuvvetleri önünde yenilgiye uğramasıydı.

Maksatlarının kötü olduğunu haber alan peygamber efendimiz, sahabilerinden iki kişiyi çağırarak onlara şu direktifi verdi: "Şu zalim mescide gidin, onu yıkıp yakın!". Bu iki Sahabi mezkur direktifi alınca koşarak yola çıktılar. Salim bin Avf oğulları yurduna vardılar. İkisinden biri diğerine şöyle dedi: "Azıcık bekle de evime gidip biraz ateş getireyim." Gitti ve bir hurma dalı getirdi. Hurma dalını yakıp tutuşturdu. Sonra koşarak gidip Dırar Mescidinin içine attılar. mescidi yakıp yıktılar. Sonra da Peygamber efendimizin yanına geldiler.

Cenab-ı Allah o hainlerin umduklarım gerçekleştirmedi. Aksine Bizanslılar bozguna uğradılar. Kendi münafıklıklarından kaynaklanan dedikoduları temelsiz çıkmıştı. Kendileri: "Müslümanlar, Bizanslılarla savaşamazlar!" diyerek dedikodu yapmışlardı. Hiç de dedikleri gibi olmamıştı. Bizanslılar korkmuşlardı, ama canlarını Allah yolunda feda etmekten çekinmeyen Mu-hammed (sav)'in arkadaşları Bizanslılardan hiç korkmamışlar-dı.

Tebük Savaşından Geri Kalan Üç Kişi

Peygamber efendimizi Tebük gazvesine katılmaya davet ettiği mü'minler üç kısma ayrılırlar:

1- Bunlar islamın ilk kuvvetidir. Bunlar cennet karşılığında canlarını Allah'a satan, Allah yolunda savaşan ve şehit düşen kimselerdir. Bunlar Peygamber efendimizle birlikte cihada gitmeye can atan ve ileriye atılan kimselerdir. Bunlar hakkında Cenab-ı Allah şöyle buyurmuştur.

"Andolsun Allah, Peygamberi ve O güçlük saatinde ona uyan Muhacirleri ve Ensarı afetti. O zaman içlerinden bir kısmının kalpleri kaymaya yüz tutmuş iken yinede onların tevbe-sini kabul buyurdu. Çünkü o, onlara karşı çok şefkatli, çok merhametlidir. (Tevbe; ıi7)

2- Resülüllah (sav) efendimizle birlikte cihada gitmekten geri kalan grup.

Bunların bir kısmı münafık, bir kısmı zayıf imanlı, bir kısmı gevşek kimselerdi. Bütün hal ve gidişatlarında bunlar; mallarını, canlarını rahatlarını Allah yolunda feda eden kuvvetli iman sahihlerinden değillerdi. Bunlar cihada gitmemek için özür beyan etmişler, peygamber efendimiz de özürlerini kabul etmişti. Şüphesiz ki bunların bir kısmı yalan mazeretler ileri sürmüşlerdi. Noksanlıklardan münezzeh olan yüce Allah bunlar hakkında şöyle buyurmuştu:

"Ancak o kimselerin kınanmasına yol vardır ki, zengin oldukları halde (geri kalmak için) senden izin isterler. Geri kalan kadınlarla beraber olmaya razı oldular. Allah da onların kalplerini mühürledi. Artık onlar bilmezler. (Savaştan) geri dönüp onların yanına geldiğiniz zaman size Özür beyan ederler. De ki: "Hiç özür dilemeyin, size inanmayız! Allah bize sizin haberlerinizden (bize karşı çevirdiğiniz entrikalardan) bir çok şeyleri bildirdi. Yaptığınızı Allah da görecek, Resulü de. Sonra görülmeyeni görüleni bilenin huzuruna döndürüleceksiniz. O, yaptıklarınızı size haber verecek." Siz yanlarına geldiğiniz zaman kendilerinden vazgeçesiniz diye Allah'a yemin edecekler. Onlardan vazgeçin, çünkü onlar murdardır. Kazandıkları işlerin cezası olarak varacakları yer de cehennemdir. Size yemin ediyorlar ki onlardan razı olasınız. Siz onlardan razı olsanız bile, Allah yoldan çıkan topluluktan razı olmaz!" (Tevbe; 93-96)

Tebük seferi dönüşünde Peygamber (sav) efendimiz Medine'ye girdiğinde ilk olarak mescidi nebeviye gitti, orada iki rekat namaz kıldıktan sonra; hastalıklarından zaafiyetlerinden veya binek bulamadıklarından ötürü cihaddan geri kalan mü'minler gelip mazeretlerini beyan ettiler. Onların mazeretleri ortadaydı. Bedenen kuvvetli ve salim olan, sefer esnasında lazım olacak nafakayı bulan binek sahibi müslümanlarm gitmekle yükümlü oldukları bu sefere mazeretlerinden dolayı ka-tılamıyan müminler elbetteki sorumluluktan kurtulmuşlar ve üzerlerindeki mükellefiyet sakıt olmuştu. Şu ilahi buyruğunda Cenab-ı Allah mezkur mü'minlerin sorumluluktan kurtulduklarını beyan buyurmuştu: "Zayıflara, hastalara, harcayacak bir şey bulamayanlara Allah ve Resulü için öğüt verdikleri takdirde (savaşa katılmamalarından ötürü) bir günah yoktur."

(Tevbe;91)

Diğer zengin ve muktedir olan kimseler de -sefere katılmadıkları halde- koşup

gelerek Peygamber efendimize mazeretler uydurmuşlar ve Özür sahibi olduklarına ilişkin yemin etmişlerdi. Bunlar seksen küsur kişi idiler. Onların zahiren ifade ettikleri mazeretlerini Resülüllah (sav) efendimiz kabul etti. îbn İs-hak'ın da anlattığı gibi Peygamber efendimiz onların zahiren ifade ettikleri mazeretlerini kabul etti, onlarla biat yaptı ve kalplerinde gizli olan niyetlerini de Cenab-ı Allah'a havale etti. Zira o biliyordu ki, kendisi onlardan razı olsa bile -yalan söylemiş olmaları halinde- Cenab-ı Allah kendilerinden razı olmayacaktır. Ancak o sadece zahire göre hüküm vermekle yükümlü idi. Zahiri kabul ettiği takdirde onlar içindekileri güzelleştirme yoluna gireceklerdi.

3- Dinde ihlaslı olan, ancak mazeretleri olmadığı halde ci-haddan geri kalan, bununla birlikte Peygamber efendimize karşı yalan söylemeye gönülleri razı olmayan kimseler. Bunların yalan söylemektense kusurlarını itiraf etmeleri, elbetteki kendileri için daha hayırlı idi. Bunlar üç kişiydiler. Peygamber efendimiz, kendilerini kuvvetli iman sahiplerinden saymıştı. Fakat hazırlık esnasında evlerinde oturup geçici bir zaafîyete kapıldıklarından, sefer meşakkatleri ile heveslerine yenik düştüklerinden dolayı cihaddan gori kalan kimselerle Medine'de kalmaya razı olmuşlardı. Ama Cenab-ı Allah'ın kalplerini mü-hürlediği o münafıklar gibi bunların kalpleri mühürlenmemiş-ti. Şu halde günah ve nifak kiriyle paslanmamış olan bu kalpleri tedavi etmek gerekiyordu. Bunlar işledikleri kusuru idrak etmişlerdi. Kendi hevesinden konuşmayan, sadece kendisine gelen vahye dayanarak fikir beyan eden peygamber efendimizin bunlar için uygun gördüğü ilaç şu idi: Müslümanlar bunlardan yüz çevirecek, bunlarla konuşmayacaklardı. Bu da onların nefişlerini ikaz etmek sabra karşı idmanlı kılmak içindi. Bu ceza, orucunu kasten bozan kimseye verilen altmış günlük keffaret orucuna benzemekteydi. Çünkü Altmış günlük oruçla nefis terbiye edilip düzeltilebilir. Peygamber efendimizin buyruğuna uyan mü'minler 50 gün süreyle bunlarla konuşmadılar. Bütün genişliğine rağmen yeryüzü bunlara daraldı. Ruhi sıkıntıya düştüler. Allah'tan başka sığınacak yerin kalmadığını anladılar.

Şimdi de bu suçluların, kendilerini, ruhi durumlarını, müs-lümanların kendilerine karşı uyguladıkları muameleyi, Kab bin Malik'ten dinleyelim. Gerçekten de Kab bu konuda eşsiz bir sabır örneği olmuştu. Kab der ki:

"... Nihayet Resüljillaha geldim. Kendisine selam verdiğimde öfkeli bir

tebessümle tebessüm etti. Sonra bana: Gel diye emir verdi. Yürüyerek geldim, önüne oturdum. Bana: Seni geri bırakan nedir? Bineğini satın almamış miydin"? diye sordu. Eğer senin dışında, dünya halkının dışında birinin yanına otursaydım bir bahane uydurarak öfkesinden kurtulmayı düşünürdüm. Bir mücedete verdim. (Kendi kendime çok düşünüp mücadele ettim) fakat sonunda inandım ki bugün sana hoşnud olacağın bir yalan söylersem muhakkak Allah Teala seni bana (daha sonra) mutlaka kızdıracaktır. Şayet sana doğruyu söylersem, bu hususta bana kızacaksın, fakat ben bunun Allah katında affa mazhar olmam için elverişli olacağını umarım. Allah'a yemin olsun ki, benim bir özrüm yoktu. Yine Allah'a yemin olsun ki, bu gazada senden geri kaldığımda hiç bu kadar boş, meşguliyetsiz ve eli bol durumda olmamıştım dedim. Allah Resulü: "Muhakkakki bu, doğru söylemiştir. Senin hakkında Allah hüküm verinceye kadar kalk, git" dedi. Kalktım, Seleme oğullarından bazıları koşup peşime geldiler ve: Allah'a yemin olsun ki bundan önce senin bir günah işlediğini bilmiyoruz. Geride kalanların beyan ettikleri gibi Allah Resulüne özür beyan etmekten aciz kaldın. Halbuki Allah Resulünün senin için mağfiret dilemesi, bu günahın için sana yeterdi, dediler. Allah'a yemin ederim ki bana o kadar serzenişte bulundular ki, dönüp kendi kendimi yalanlamak istedim. Sonra onlara: Benim, bu yaptığımı kimse yaptı mı? diye sordum. Onlar evet dediler, iki kişi daha senin gibi yaptı. Ve senin söylediğini söylediler. Sana söylenen onlara da söylendi. Ben 'kimdir bu iki kişi? diye sordum. Mürare bin Rebi el-Amiri ve Hilal bin Ümmeye'dir dediler ve Bedir'de bulunmuş güzel ahlak sahibi salih iki kişiyi anlattılar. Bana o ikisini söyledikleri zaman dönüp gittim. "Allah Resulü, müslümanların (Tebük gazvesinden) geri kalan üç kişiyle konuşmasını yasakladı. İnsanlar bizden uzaklaştı ve bize karşı değiştiler. O kadar ki yeryüzü bana garip gelmeye başladı. Sanki burası benim tanıdığım yeryüzü değildi. Bu şekilde (50) gece kaldık, iki arkadaşım evlerinde ağlayarak oturup kaldılar. Ben o topluluğun en genci ve güçlüsüydüm. Müslümanlarla beraber namazda hazır bulunuyor, çarşılarda dolaşıyordum. Kimse benimle konuşmuyordu. Namazdan sonra Allah Resulü meclisinde otururken yanına varıyor, selam veriyor ve kendi kendime selamını almak için dudaklarını hareket ettirdi mi, ettirmedi mi? diyordum. Sonra ona yakın bir yerde namaz kılıyor, gizlice ona bakıyordum. Namaza durduğum zaman bana bakıyor, kendisine döndüğüm zaman ise yüz çeviriyordu. Müslümanların benden uzaklaşmaları bu şekilde uzayınca yü' rüdilm ve Ebu Katade -amcam oğlu olup benim için insanların en sevimlisidir-nin duvarına tırmandım ona selam verdim. Allah'a yemin olsun ki selamımı almadı. Ona: Ey Ebu Katade, Allah için söyle, Benim Allah ve Resulünü sevdiğimi biliyor

musun? dedim sustu, tekrar Allah'ın adını vererek sordum, yine sustu. Üçüncü kere Allah'ın adını vererek sordum: Allah ve Resulü en iyi bilendir dedi. Gözümden yaşlar boşaldı, geri döndüm ve duvara tırmandım. Ben Medine çarşısında yürürken Şam Nabatilerinden Medine'ye, satmak üzere yiyecek getiren biriyle karşılaştım. Kab bin Malik'i kim gösterir? diyordu. İnsanlar beni ona göstermeye başladılar. Geldi ve bana Gassan kralından bir mektup getirdi. Ben (Okuma yazma bilen) olduğum için mektubu okudum. Şunlar yazılı idi: "Bundan sonra, aldığımız habere göre Allah seni horluk, hakaret yurdunda kıl-mamışken arkadaşın Muhammed sana cefa ediyormuş, gel bize katıl, seni rahata erdirelim!"

Mektubu okuduğumda işte bu da imtihandır, dedim ve onu fırına atıp yaktım. Nihayet 50 gecenin 40 gecesi geçtiği zaman bir de gördüm ki Allah Resulünün habercisi bana geliyor: "Allah Resulü senin, karından ayrılmanı emrediyor!" dedi. Onu boşuyayım mı, yoksa ne yapayım diye sordum? Bilakis ondan ayrıl, ona yaklaşma, dedi. iki arkadaşıma da bu emrin aynısı gönderilmişti. Hanımıma: "Ailene git ve bu hususta Allah hüküm verinceye kadar onların yanında kal" dedim.

Hilal bin Ümeyye'nin hanımı Allah Resulüne varıp: Ya Resülüllah, muhakkak ki, Hilal güçsüz, kuvvetsiz bir ihtiyardır, hizmetçisi de yok, ona hizmet etmemi kerih görür müsün? diye sordu da: Hayır, fakat sana asla yaklaşmasın buyurdu. Kadın, Allah'a andolsun ki onda hiçbir şeye karşılık hiçbir hareket yok. Vallahi sein bu emrin vuku bulduğu gönden buyana devamlı ağlıyor dedi.

Ailemden bazısı bana hanımım konusunda keşke Resülül-lahtan izin isteseydin. Hilal bin Ümeyye'nin karısına, kendisine hizmet etmesi için izin verdi, dediler. Ben: Allah'a andolsun ki ben bu hususta Resülüllahtan izin istemiyeceğim, ben genç birisiyim. Ben kendisinden izin istediğim zaman Allah Resulünün bana ne söyleceğini bilmiyorum, dedim. Bizimle konuşmayı yasaklamasından itibaren on gecelik süre de tamam oldu. Sonra ellinci gecenin sabahında bizim hakkımızda buyurduğu gibi bütün genişliğine rağmen yeryüzü dar gelmiş bir vaziyette otururken Sel dağına çıkmış birinin en yüksek sesiyle: Ey Kab bin Malik, müjde! diye bağırdığını duydum, secdeye kapandım ve anladım ki bir ferahlık (keder ve üzüntüden kurtuluş) gelmiştir. Allah Resulü, Sabah namazını kıldığı sırada Allah'ın bizim tevbemizi kabul buyurduğunu ilan etti. insanlar bana ve iki

arkadaşıma müjde vermeye geldi..."

İnsanlar Kab'ı tebrik ettiler, ama o tebrikleri kabul etmeden Resülüllahm yanma gitti. En büyük terbiyeci olan Allah elçisi ona: "Ananın seni doğurduğu günden şimdiye kadar günlerin en hayırlısıyla seni müjdeliyorum!" dedi. Kab ona: "Ya Resü-lüllah bu af senden midir, yoksa Allah katından mıdır?" diye sorunca Resülüllah: "Hayır bilakis Allah kalındandır" dedi.

Bunun üzerin Kab'ın kalbi şüphelerden temizlenip arındı. Allah ve Resulünün rızası için bütün malını sadaka olarak verdi. Fakat Resülüllah ona: "Malının bir kısmını kendine bırak" deyince o da Hayberde müslümanlarm ele geçirdiği ganimetten kendi payına düşeni yanına alıkoydu, geri kalan mallarını sadaka olarak verdi.

İbret ve Terbiye

Uzun olmasına rağmen Ka'b bin Malik'in hadisini anlattık. Çünkü bu hadis, yaptığı hatadan ötürü pişmanlık duyup tevbe eden bir nefsin Serencâmını anlatan bir hadistir; hatadan sonra duyulan pişmanlığın hadisidir. Nitekim sofiler derler ki: Kişide zillet ve boynu büküldük meydana getiren bir hata, onda nazlılık meydana getiren taatten daha hayırlıdır. Çünkü hatasından dolayı Ka'b bin Malik Allah'a ve Resulüne karşı zillet duyup boynu bükülmüştü. Nefs-i levvamesinin, kendisini Allah ve Resulünü hoşnud etmeye yönelttiğini hissetmişti. 50 gece süreyle bütün saatlerinde Allah'ı zikrederek beklemişti. O sürenin her anında, vicdanında bir yaranın kanamakta olduğunu anlamıştı. Peygamber efendimizin ve diğer insanların çarşıda, pazarda kendisine yönelttikleri bakışta da bu yarayı hissetmişti. Ama yine de o nefsini frenleyip sabretmişti. Gassan Melikinden kendisine gelen mektupta, İslam'dan dönüp Gassanlı hıris-tiyanlara iltihak etmesi halinde tekrar eski şerefine kavuşacağı va'dediliyordu. Ama o bu teklifi de bir imtihan olarak görüyordu. Ortalığın kızışmakta olduğunu anlamıştı. îşte Ka'b bin Malik ve arkadaşlarının kıssası iki şeye delalet etmektedir.

1- Peygamber (s.a.v.) efendimiz, Ka'b bin Malik ile iki arkadaşında, savaşa katılmama hususunda mazeret beyan eden zayıf imanlı münafıklarda görmediği iyi hasletleri görmüştü. Ka'b bin Malik, kalbindeki bütün şeyleri açıklamış ve Peygamber efendimizden -yalan mazeretler uydurarak- af dilememişti. Peygamber efendimize karşı yalan söylemek istememişti. Onun davranışları temiz, kalbi arınmıştı. Ancak kalbine azıcık bir kir bulaşmıştı ki bunun da giderilmesi mümkündü, fakat bu kirli kalple, tevbesinin Allah ve Resulü tarafından kabul edilmesi imkansızdı. Peygamber efendimiz onun tevbe-i Nasûh ile tevbe etmesini arzuluyordu. Sadık imanlı müminin inanç ve yakinine yaraşan da böyle bir tevbe idi. Evet, bu şekilde sağlam bir tevbe yapabilmesi için de 50 gecelik bir sürenin geçmesi icab ediyordu. Bu süre zarfında Ka'b sanki itikafa girmişti. îtikafında kendini sırf Alla'h'a yöneltmişti. Nihayet insanlar bu üç kişiden, yani Ka'b ile arkadaşlarından alakalarını kesmiş ve onlara boykot ilan etmişlerdi. Kâ'b'm iki arkadaşı itikafa girer gibi yapmışlardı. Fakat Kâ'b, insanlar arasında dolaşmaya devam ediyordu. Dolaşıyordu ama arkadaşları arasında ve aile bireyleri arasında garip bir kimse gibiydi. Nihayet Peygamber efendimiz tevbelerini kabul buyuranca insanlar onlarla yeniden ilişki kurdular,

2- Bu haberin bize anlattığı bir gerçek vardır ki o da, insanın diğere kimselerle birlikte yaşamak için yaratılmış olduğu gerçeğidir, insan, başkalarının yüreklendirici bakışlarına, moral takviyesine, onların güler yüzlü olmalarına ihtiyaç hisseder. Ama manevi protesto, kötü kimselere verilen cezanın meydana getiremediği etkiyi, seçkin kimselerin kalbinde meydana getirir. Peygamber (s.a.v.) efendimizin: "Sizden her kim şer-i şerife uymayan kötü bir davranış görürse onu eliyle değiştirsin. Eğer gücü yetmezse diliyle; diliyle de gücü yetmezse kalbiyle karşı koysun!" mealindeki hadisi şerifte sözü edilen kalbî protestoyu küçümseyenler hatalıdırlar. Hadisi şerifte anlatılan o üç kişiye karşı uygulanan ceza, sırf kalbi bir ptotestodan ibaretti ki o da çevredeki insanların yüzlerinde ve organlarında tezahür etmişti. Ama sözlerinde tezahür etmemişti.

Peygamber (s.a.v.) efendimizin koymuş olduğu bu cezaya bizim de ittiba etmemiz gerekmektedir. Yani kötü kimselere karşı güleryüzlü davranmamız, günah irtikâb eden kimselerin yüzüne gülümsemememiz icab etmektedir. Böyle yaptığımız takdirde belki de onların vicdanları etkilenip kemdini kınayacaktır. Peygamber (s.a.v,) efendimizin, kalplerinde bulunan azıcık manevi kirden ötürü o üç kişiye böyle bir cezayı tatbik ettiğini okuyup anladığımıza göre, ne diye biz,

zamanımızdaki kötü kimselere böyle bir cezayı tatbik etmiyoruz? Kötü kimselerle ilişkilerimizi koparamıyorsak, hiç değilse onlardan yana olmamamız, zalimliklerine rağmen çevrelerinde durmamamız gerekmektedir. Kendilerine destek olmasak bile çevrelerinde durmamız bile bizi onların grubundan kimseler olarak gösterir. Yaptıkları kötülüklerde onlara yardımcı olmasak bile onların yolunda yürümüş sayılırız. Çevrelerinde bulunup kendileriyle ülfet etmekle, aslında onlara yardım etmiş oluruz. Peygamber (s.a.v.) efendimiz kötülerin çevresinde bulunan kimseleri uyararak şöyle diyor: "Zalim kimseyle birlikte yürüyen adam cehenneme doğru koşmuş olur!"

Kendilerini Mescidin Sütunlarına Bağlayan Yedi Kişi

Tebük gazvesinden geri kalan on kişi vardı. Bunların üçü peygamber efendimizin yanına giderek savaştan geri kalış mazeretlerini beyan ettiler. Peygamber efendimiz de onların zahiri mazeretlerini kabul etti, ama kalplerindeki niyetlerini Allah'a havale etti. Merhametli ve temiz bir insan olan Peygamber efendi'miz, dilleriyle ifade ettikleri kelimeleri ve mazeretleri kabul etti, ama kalplerindeki niyetlerini Allah'a havale etti. Çünkü o, kalpleri teftiş edecek durumda değildi. Mazeret beyanında bulunmak için Peygamber efendimize giden üç kişi "Ya Resülallah savaştan geri kalma hususunda bizim herhangi bir mazeretimiz yoktu. Sana karşı yalan söyleyecek durumumuz da yoktur?' dediler. Peygamber efendimiz de onların sözlerini tasdik etti. Kalplerini temizledi, nefislerini terbiye etti. Böylece zahiren basit, ama tesir bakımından güçlü olan bu ceza ile günahları üzerlerinden kaldırılmış oldu. Ancak geri kalan yedi kişi mazeret beyan etmek için Peygamber efendimizin yanına gitmediler. Çünkü beyan edecekleri herhangi bir mazeretleri yoktu. Aksine kendi kendilerini cezalandırarak kendilerini mescidi Nebinin sütunlarına bağladılar. Resulullah (s.a.v.) efendimiz onları görünce: "Kendilerini sütunlara bağlayan şu kimseler necidirler? "diye sorunca dediler ki: "Ya Resulallah, bunlar Ebu Lübabe ile arkadaşlarıdırlar. Savaştan geri kaldıkları ve senin yanında bulunmadıkları için kendilerini cezalandırıp sütunlara bağladılar. Senin gelip kendilerini çözmen ve hatalarını affetmen için beklemektedirler."

Resulullah (s.a.v.) dedi ki: "Allah'a andolsun ki, Yüce Allah kendilerini çözmedikçe ben onları çözecek ve suçlarını affedecek değilim! Çünkü bunlar benden yüz çevirdiler müslümanlarla birlikte gazaya gelmekten geri kaldılar?

Ebu Lübabe ile arkadaşları Resulullah (s.a.v.) efendimizin bu kesin sözünü işitince: "Allah bizi çözünceye kadar biz kendimizi bu sütunlara bağlı tutacağız, biz kendimizi buradan çözecek değiliz? dediler. Nihayet Cenab-ı Allah Peygamberine emir vererek onları çözdürdü. Denilir ki, haklarında şu ayeti kerime nazil oldu:

"Başka bir kısmı da (Seninle Tebük seferine gelmemek hususunda ki) günahlarını itiraf ettiler. îyi işle kötü işi birbirine karıştırdılar. Belki Allah, bunların tevbesini kabul eder. Çünkü Allah bağışlayan, esirgeyendir." (Tevbe:i02)

Bu ayeti kerime nazil olunca Peygamber efendimiz adam gönderip onları sütunlardan çözüp serbest bıraktı ve hatalarını affetti.

Bu hatalılar, kendi bedenlerini mescidin sütunlarına bağlamanın, savaştan geri kalma suçunun keffareti olamıyacağım düşünerek sadaka vermek istediler. Çünkü suyun ateşi söndürdüğü gibi sadakanın da günahları söndüreceğine inanmışlardı. Bu sebeble bütün mallarını sadaka olarak verdiler ve "Ya Re-sulallah! Bunlar bizim mallarımızdır. Sen bunları bizim namımıza sadaka olarak ver ve bizim için de Allah'tan mağfiret dile" dediler. Resulullah (s.a.v.) "'Ben malınızı almakla emrolun-madım" dedi. Denilir ki onun böyle deyişinden sonra şu ayeti kerime nazil oldu:

"Onların mallarından bir miktar sadaka al ki onunla onları temizleyesin, yüceltesin ve onlara dua et; çünkü senin duan, on-ları(n ıztırablarını) yatıştırır. Allah işitendir, bilendir." (Tevbe:103)

Bunlar kendi nefislerini temizlemeye çalışan bir kısımdı. İnsanlardan uzak tutarak peygamber efendimiz ve Resülüllah'ın yanında gazaya gitmekten geri kalma suçunu işlediklerinden dolayı mazeretleri olmadığını anlamış ve bu sebeble de Resulul-lah'ın yanına gidip mazeret beyanında bulunmaya teşebbüs etmemişlerdi. Bu sebeble de bunlar günah sayılabilecek büyük bir hataya

düşmüşlerdi.

îbni Kesir, Tebük gazvesinden geri kalan kimseleri grublara ayırırken dört gruptan bahseder ki, bunlar da bizim anlattığımız manaya yakındırlar. O şöyle der: "Tebük gazvesine katılmaktan geri kalanlar dört kısımdırlar:

1- Hz. Ali ile Muhammed bin Seleme ve îbn Ümmü Mektum gibi Peygamber efendimizin emri üzerine savaşa katılmayan ve yine de sevap kazananlar.

2- Mazeretleri olduğu halde savaşa katılmaktan geri kalanlar: Bunlar zayıflar, hastalar ve nafakasını temin edemiyen yoksullardı. Binek bulamadıkları için Resulullah'm yanında ağlamışlardı.

3- Ebu Lübabe ve diğer arkadaşlarıyla birlikte üç kişi ki bunlar savaşa katılmadıklarından dolayı asi ve günahkar olmuşlardı.

4- Savaşa katılmadıklarından dolayı kınanıp yerilen münafıklar.

• Biz bu kısımları Kur'an-ı Kerim'den aktardık. Bu taksimat hususunda Hafız îbni Kesirdin görüşüne muvafakat ediyoruz. Ancak Ebu Lübabe ile arkadaşlarını günahkar kimseler olarak kabul etmiyoruz. Ancak sonuncu gaza olan Tebuk gazvesinde Peygamber efendimizle birlikte olan kimselerin nefisleri imtihan edilmişti. Bu savaşta Peygamber efendimizin emrinin dışına çıkmayan kimselerle onu yalnız bırakmak isteyen münafıklar birbirlerinden ayrılmışlardı. Ona suikast yapan hainler de ortaya çıkmışlardı. Şiddet ve zorluk anında gayretsizlik göstererek peygamber efendimizin emrine icabet etmeyen kimseler de tanınmışlardı. Bunlar her ne kadar zayıf imanlı değilseler de peygamber efendimiz Rabbinin emriyle onları tedavi etmiş, ruhlarını iyileştirmiş ve kalplerini temizlemişti. Diğerlerini ise peygamber efendimiz kendi hallerine bırakmış ve Cenab-ı Allah'ın muhasebesine havale etmişti.

HEYETLER

Tebük gazvesinden sonra Hicri 9. senede heyetler Peygamber efendimize gelmeye başladılar. Tebük seferinin, Peygamber efendimizin katıldığı en son gazve olduğu siyer kitaplarında anlatılır. îslam daveti bütün arap beldelerine yayılmış, arapla-rın bir kısmı bu davete icabet etmiş, bir kısmı inkar etmiş, bir kısmı da İslam yoluna girmekte tereddüt etmiş, iman henüz kalplerine girmemişti. Müslüman olan arap heyetleri Peygamber efendimizin yanına gelmişlerdi. Önceki sayfalarda anlattığımız diğer bazı heyetler de Peygamber efendimizle görüşmek üzere Medine-i münevvereye gelmişlerdi. îbn îshak bu konuda şöyle der:

Araplar, Kureyşlilerin müslüman olmalarını bekliyorlardı. Kureyşliler insanların önderleri, rehberleri ve Kabe ile Haremin sakinleriydiler. Arapların komutanıydılar. Hiç kimse onların bu meziyetlerini inkar etmiyordu. Fakat Resulüllah (s.a.v.) efendimize karşı çıkan, onunla savaşan ilk kabile de yine Kureyşliler olmuşlardı. Mekke-i mükerreme fethedilip Kureyşliler Peygamber efendimize boyun eğip teslim olduklarında, islamiyet Mekke'yi hakimiyeti altına almıştı. Araplar da artık Resü-lullahla savaşmaya güç yetiremiyeceklerini, ona düşmanlık yapamayacaklarını anlamışlar ve Cenab-ı Allanın da buyurduğu gibi grup grup islam'a girmişlerdi. Her taraftan gelip yeni dine giriyorlardı. Bu hususta yüce Allah şöyle buyurmuştu:

"Allah'ın yardımı ve fetih geldiği ve insanların bölük bölük Allah'ın dinine girdiklerini gördüğün zaman rabbini överek teşbih et. Ondan mağfiret dile. Çünkü O, tevbeleri çok kabul edendir." (Nasr Suresi)

Bu sure-i Celilede Cenab-ı Allah peygamber efendimize şu talimatı veriyor: Dinin yüceldiğinden dolayı ona hamdü senada bulun. Ondan mağfiret dile, çünkü o tevbeleri kabul edendir.

Mekkenin fethinden Önce araplar müslüman olanları kınıyorlardı. Onu kavmiyle başbaşa bırakın eğer o galip gelirse gerçek peygamberdir, diyorlardı. Mekke fethedilince herkes acele davranıp müslüman olmak istedi-ve gelip İslama girdiler.

Mekke-i Mükerremenin fethi sadece mukaddes bir şehrin fethi anlamına gelmez. Aksine bu, insanların kalplerini fethedip İslama yöneltmektir. Çünkü o zaman bütün insanlar Ku-reyşlilere uymaktaydılar. Mekke'nin fethi Kureyşlileri İslama zorlama ameliyesi değildi. Aksine Kureyşli büyüklerin ve liderlerin intikam duygularını giderme ameliyesiydi. Fetihte hak ve hakikat açık bir şekilde ortaya çıkmıştı. Hatta Kureyşin büyükleri bile İslama giriyor ve bu hususta başkalarını geçmek için ileriye atılıyorlardı. Çünkü islamın ilim, akıl ve hak olduğunu görüyorlardı. Nitekim bu gerçeği îkrime bin Ebi Cehil ile beraberindeki arkadaşlarının islamiyeti kabul edişlerinde de görüyoruz.

Fakat bununla birlikte Allah'ın dinine girip çeşitli musibetlere maruz kalan mekke-i mükerremede eziyetlere karşı sabretme yükünü omuzunda taşıyan, alay ve istihzalara karşı direnen, Allah yolunda cihad edip kılıç sallayan, savaşıp öldüren ve şehid düşen, canlarını feda ederek cenneti kazanan, böylece islamiyeti yücelten, Mekke-i mürekkemenin fethinde rol oyna.-yan, ya da Mekkenin fethedilmesi için bir yol olan Hudeybiyede hazır bulunan kimselerle, bilahare Mekke'nin fethinden sonra İslama giren kimseler arasında bir ayırım yapmamız gerekmektedir. İşte bu sebeple kutlu ve yüce olan Allah şöyle buyuruyor:

"Elbette içinizden (Mekkenin) fetih(in) önce (hak yolunda) harcayan ve savaşan(lar, ötekilerle) bir olmaz. Onların derecesi, sonradan infak eden ve savaşanlardan daha büyüktür. Bununla beraber Allah hepsinde (gerek fetihten önce, gerek fetihten sonra infak eden ve savaşan müslümanlara) en güzel sonucu vadetmiştir." (Hadıd ıo)

Bu hususta İbn Kesir şöyle der: "Fetih zamanından önce gelen ve gelişi hicret sayılan bu heyetlerle, fetihten sonra gelen ve Cenab-ı Allah tarafından kendilerine hayır ve iyilikler vadedi-len heyetler arasında ayırım yapmak gerekir. Çünkü bu sonuncuları, zaman ve fazilet bakımından öncekiler kadar üstün olamazlar. Biz Kur'an-ı Kerim'de bahsedilen fethin Hudeybiye sulhu ile hicri altıncı senede yapılan fetih olduğu görüşündeyiz. Çünkü Cenab-ı Allah Hudeybiye sulhunu bir fetih olarak adlandırmıştır ki, gerçekten de öyle olmuştur. Çünkü Hudeybiye sulhu savaş kuvveti ile barış kuvveti arasında bir ayırım yapmıştır. Hudeybiye sulhunden sonra insanlar grup grup İslama girmişlerdir. Hudeybiye sulhunden önce İslama giren kimselere gelince, Cenab-ı Allah

onlardan razı olmuş, onlar da Rablerin-den hoşnud olmuşlardır ki, Kur'an-ı Kerim'de haklarında şöyle buyurulmaktadır:

"Sana biat edenler (islam uğrunda ölünceye kadar savaşmak üzere sana söz verenler) gerçekte Allah'a biat etmektedirler. Allahın eli, onların ellerinin üzerindedir. Kim ahdini bozarsa kendi aleyhine bozmuş olur. Ve kim Allah'a verdiği sözü tutarsa Allah ona büyük bir mükafat verecektir."(Fetih ıo)

Bir başka ayet-i celilede ise Cenab-ı Allah şöyle buyuruyor:

"Allah şu müminlerden razı olmuştur. Onlar, sana ağacın altında biat ediyorlardı. Allah onların gönüllerindeki (doğruluk ve vefay)ı bildiği için onların üzerine huzur ve güven indirdi ve onlara yakın bir fetih verdi." (Fetih ıs>

Bunlar fetihten önce mallarını Allah yolunda infak edip harcayan kimselerdir. Bunlardan sonra gelenler elbette ki fazilet bakımından bunların derecelerine ulaşamazlar. Örneğin Amr bin As; Ebu Talib oğlu Ali, Talha bin Ubeydullah, Zübeyr bin Avvam, Ebu Übeyde Amir bin Cerrah ve diğerleri gibi olamaz. Çünkü bunlar iyiliğe ondan daha önce koşmuş, ondan daha önce imana girmiş, peygamber efendimizle birlikte cihad etmişlerdir. İslamiyet garip iken bunlar Islama sahip çıkmışlardır. Fetihten sonra ise İslama giriş umumileşmişti. Bu sebebledir ki Hudeybiyeden ve fetihten önce İslama girmiş olan kimseler, daha sonra İslama giren kimselerden çok daha yüksek mertebelere ulaşmışlardır.

Müzeyne Heyeti

Hudeybiye sulhünden sonra ve Mekke fethinden önce bu heyet peygamber efendimize geldiler. Heyetin o vakitte gelmiş olması insanların Hudeybiye sulhünden sonra grup grup İslama girdiklerini ve bu akının Mekke fethi ile Tebük gazvesi sonuna kadar sürdüğünü ispatlamaktadır.

Rivayete göre Mudar tarafından gelen ilk heyet, 400 kişilik Müzeyne heyetidir. Anlatıldığına göre bu heyet, hicri beşinci senenin Recep ayında Muhacir olarak gelmiştir. Denildiğine göre Müzeyneden gelen ilk heyette Huzai bin Abdüssehim ve on arkadaşı varmış. Bunlar kendi kavimlerini de İslam'a davet etmek üzere Peygamber efendimizle biatleşmişlerdi. Kavimlerine döndüklerinde onları zannettikleri gibi görmemişlerdi. Öyle anlaşılıyor ki bu 400 kişilik heyet Islamın orada yayılmasından ve Medineye hicret kapısının kapanmasından sonra gelmiştir. Peygamber efendimiz islamm bütün arap beldelerine yayılmasını ve muaamraer olmasını dileyerek onlara: "Her nerede olursanız siz muhacirsiniz; siz mallarınızın başlarına dönün" demişti. Böylece zaman belirlenmiş oluyor ki, heyetin peygamber efendimize gelişi hicri 5.senede vuku bulmuştur. Huzai'nin heyeti, kavmini İslama davet etmek üzere Peygamber efendimize biat etmiş, ancak kavimleri müslüman olmamışlardı. Bilahare 400 kişilik bir heyet Peygamber efendimize gelmişti. Peygamber efendimiz onları kendi beldelerinde İslam davetçileri olarak kalmalarını uygun görmüş ve bu yolda onlara tavsiyede bulunmuştu. Bu da Hudeybiye sulhünden sonra ya da Mekke fethinden önce olmuştu. Yanlarında azık bulunmadığı için peygamber efendimiz onlara bir miktar hurma vermişti.

Temin Oğulları Heyeti

Huzaalılara saldırmaya teşebbüs ettiklerinden sözederken Temim oğullarının haberlerini anlatmıştık. 50 kişilik bir seriy-yenin başında Uyeyne bin Hısn gönderildi. Bir kısmını esir aldı. Aldığı esirleri Medineye getirmişti. Esirlerini serbest bıraktırmak için Medine'ye gelen Temim oğullan heyeti, Peygamber efendimizin hücrelerinin gerisinden kaba bir lisanla seslenerek: "Ey Muhammed çık da yanımıza gel?' dediler. Onların bu kabalıklarından Cenab-ı Allah şöyle bahsetmişti: "Odaların arkasından sana bağıranların çokları düşüncesiz kimsedir. Onlar, sen kendilerinin yanına çıkıncaya kadar bekleselerdi elbette kendileri için daha iyi olurdu." (Hucurat4-5)

Peygamber (s.a.v.) efendimiz onların bu istekleri üzerine esirlerim serbest bıraktı. Bundan sonra onlar da kendileriyle övünerek konuşmaya başladılar. Ensar da onların bu övünçlü sözlerine mukabil sözler söylediler.

Şimdi de bu hususta Beyhaki'nin rivayetine kulak verelim. O der ki: "Zebrekan bin Bedir, Kays bin Asim, Amir bin Ehsem gibi Temimliler, heyet halinde peygamber efendimize geldiler. Zebrekan bin Bedir dikilip şöyle konuştufBen Temim oğullarının itaat edilen ve çağrısına koşulan bir efendisiyim. Onları zulümden men ederim. Haklarını alıp kendilerine teslim ederim. Benim bu meziyetlere sahip olduğumu işte şu Amir bin Ehsem de bilmektedir."

Amir bin Ehsem dedi ki: "Doğrusu o şiddetli muaraza yapan bir kimsedir. Komşusunu korur, emrine itaat edilir."

Zebrekan bin Bedir dedi ki: "Vallahi ya Resulullah bu adam şu söylediği sözlerden başka meziyetlerim olduğunu da bilmektedir. Ancak beni çekemediği için onları söylemekten kaçınmıştır."

Amir bin Ehsem dedi ki: "Vallahi ben onu haset edecek değilim. Çünkü onun dayısı alçaktır. Sonradan görmedir. Babası ahmaktır. Aşiret içinde belirsiz bir kimsedir. Ya resulullah an-dolsun ki önce ben doğru konuştum son söylediklerimde de yalan söylemedim. Yalnız ben razı olduğum zamanlarda bildiğimden daha güzelini ve iyisini söyledim. Öfkelendiğim zaman da bildiklerimden daha kötüsünü söyledim. Yalnız ben birinci defa konuştuğumda da ikinci defa konuştuğumda da hep doğruyu söyledim."

Onların bu konuşması üzerine Resulullah (s.a.v.) efendimiz şöyle buyurdu: "Doğrusu bazı konuşmalarda büyü vardır. Bazı şiirlerde hikmet vardır."

Belki de Zebrekan ile Amir bin Ehsem arasındaki bu karşılıklı konuşma, Temim oğullan esirlerini serbest bıraktırmak ricasında bulunmak üzere Medineye geldikleri zamanda cereyan etmişti. Onların bu gelişleri, esirleri serbest bıraktırmak içindi. Yoksa îslama girmek maksadıyla gelmiş bir heyet değillerdi.

Buhari, Temim oğullarının faziletine dair Ebu Hüreyre'nin söylediğini rivayet eder-"Peygamber efendimizden duyduğum üç şeyden sonra Temim oğullarını

hala sevmekteyim. Peygamber efendimiz onlar hakkında şöyle buyurmuştu: "Onlar ümmetimin deccaVa karşı en şiddetli mukavemet edenleridirler." Temim oğullarından bir cariye Hz. Aişe'nin yanında bulunmaktaydı. Peygamber efendimiz ona: "Şunu azad etsene. Çünkü bu İsmail'in neslindendir" demişti. Kendilerinden toplanan zekat malları geldiğinde Peygamber efendimiz: "Bunlar benim kavmimin sadaka (zekat) fandır." demişti.

Hz. Ali (r.a.) asilerin işi azıttıkları ve mukavemet ettikleri zamanda şöyle demişti: "Temim oğullarının bir yıldızı battığında mutlaka yerine yeni bir yıldız daha doğar."

Doğruyu en iyi bilen yüce Allah'tır.

Sakif Heyeti

Rasulüllah (s.a.v.) efendimiz Sakiflilerin kalelerini yıkmamış, üzüm bağlarını yakmamış ve savaşı sona erdirmişti. Çünkü zaman Şevval ayanının sonlarıydı. Haram ay olan Zilkade ayı gelmekteydi. Ayrıca Sakiflilerden İslama meyleden kimse-

ler de vardı. İslamiyet Taifte yayılmaktaydı. Ancak cahiliyet kibri ve kalplerinin katılığı onları, peygamber efendimize teslim olmaktan alıkoymuştu. Her ne kadar aralarında İslamiyet yayılmaktaysa da yine de Peygamber efendimize teslim olmaya yanaşmamışlardı. Haram ay geldiği için peygamber efendimiz Taifi terk edip onlardan ayrıldı. Urve bin Mesut peşine düştü. Peygamber efendimizin yanına varıp onunla karşılaşmasını, müslüman oluşunu, kavmine dönüp onları İslama davet edişini, kavmi tarafından ok atılarak şehid edilişini Önceki sayfalarda anlatmıştık.

Çok sevdikleri Urve'yi öldürdükten sonra Sakifliler, araplar arasında yalnız kaldıklarını hissettiler. Özellikle kendilerine yakın bir belde olan Mekke'nin

teslim olup halkının iman ettiğini, diğer kabilelerin İslama girdiklerini gördükten sonra yalnızlığa mahkum olduklarını anladılaı. Çok sevdikleri Urve'yi Öldürmüş olmaları, kalplerinde pişmanlık duygusunu uyandırmıştı. Urve'nin kendilerini davet etmiş olduğu İslama gönül kulağını vermeye başladılar. Araplarla başedemeyeceklerini gördüler. Peygamber (s.a.v.) in kendilerine yeniden hücum etmesi halinde ona karşı koyamayacaklarını anladılar. Hatta o günde bile araplara karşı koyamayacaklarını idrak ettiler. îşte bu sebeble Sakiflilerin büyüklerinden biri olan Amr bin Umeyye, onların diğer bir büyükleri olan Abdiyaleyl'e giderek şöyle dedi: "Artık durum hicret edilemiyecek noktaya geldi. Bütün araplar ona teslim oldular sizinse ona karşı koyacak ve onunla savaşacak gücünüz yoktur. Gelin ne yapacağınız hakkında bir karara varın." Amir'in bu sözleri üzerine Sakifliler toplanıp bir araya geldiler ve birbirlerine "Artık yol emniyetimiz kalmadı. Taif dışına çıkan kişinin yolu kesilecektir!" dediler. Daha önce Urve'yi gönderdikleri gibi bu defa da bir başkasını elçi olarak Peygamber efendimize gönderme fikri üzerinde ittifak ettiler. Ancak gönderecekleri bu adam kendisinden önceki elçilere yaptıklarını kendisine de yapacaklarından korktuğu için beraberinde birkaç kişilik bir heyetin gönderilmesini de şart koştu. Bunun üzerine beş kişilik bir heyetin başında elçi olarak Abduyaleyl'i gönderdiler. Bu heyet Medine'yi Münevvereye geldi. Yolda sa-habilerin develeriyle karşılaştılar. Develerin başında çoban olarak Muğire bin Şu'be vardı. Çobanlık nöbeti kendisindeydi. Mugire, Sakifli heyeti görünce koşarak Resulullah (s.a.v.) efendimizin yanına geldi. Yolda Ebu Bekir kendisiyle karşılaştıysa da haberi bizzat kendisi Peygamber efendimize vermek istediğinden dolayı Ebu Bekir'i geçip geride bıraktı ve peygamber efendimize durumu bizzat anlattıktan sonra görev yerine döndü. Muğire, onların kaba insanlar olduklarını bildiği için peygamber efendimize nasıl selam vereceklerini görmek istiyordu. Gerçekten de onlar cahiliyyet selamıyla Peygamber efendimize selam verdiler. Peygamber efendimiz mescidi nebevide onlara bir oda tahsis etti. Yanlarına uğruyor ve onlarla konuşuyordu. Bu heyet Said bin As'm oğlu Halic'e güven duymaktaydı. Kendilerine yemek gönderildiği zaman Halid'e tattırmadıkça kendileri yemiyorlardı. Bir süre sonra müslüman olduklarını ilan ettiler. Ancak içlerinde hala cahiliyet kalıntısı vardı. Bu sebeble Peygamber efendimizden üç yıl süreyle Lât'a ilişmemesini istediler. Peygamber efendimiz bu isteklerini reddetti, iki sene ili-şilmemesini istedilerse de bu isteklerini de red edince hiç değilse bir yıl süreyle ilişilmemesini talep ettiler. Peygamber efendimiz bu talepledini de kabul etmedi. Bir an bile onları putperestlikte bırakamazdı. Bu isteklerini nasıl kabul ederdi? En sonunda peygamber efendimizden, Putlarını

kendi elleriyle kırmalarını kendilerinden istememesini talep ettiler. Bu isteklerini kabul edince Muğire bin Şube ile Ebu Süfyan bin Harb'i, putlarını kırmakla görevlendirdi.

Sakıf oğulları heyeti kendilerini namazdan muaf tutması için peygamber efendimizden talepte bulundular. Ama o şöyle dedi: "içinde namaz bulunmayan bir dinde hayır yoktur." Peygamber efendimiz onları, namaz kılmakta olan insanları görsünler, namaza ünsiyet peyda etsinler ve namazın nasıl kılındığını öğrensinler diye mescidde bir revaka yerleştirmişti. Ancak cahiliyyet kabalığı onlarla namazı öğrenme isteği arasına engel olmuştu.

Sakıf heyeti, Peygamber efendimizin hutbe okurken kendisinden bahsetmediğini görmüşlerdi: "Kendisi hutbesinde şeha-det getirmediği halde kendisinin Allah resulü olduğuna şeha-det getirmemizi bize nasıl emreder?" dediler. Bu sözlerini duyan peygamber efendimiz onlara şöyle dedi: "Allah Resulü olduğuma ilk şehadet eden benim," Aralarında Osman bin Ebül As da vardı. Yaşça en küçükleriydi. Bir yere gittikleri zaman onu eşyaların yanma bekçi olarak bırakırlardı. Öğle vakti eşyalarının yanına istirahat için geldiklerinde Osman kalkıp peygamber efendimizin yanına gider, ondan dini sorular sorar, Kur'an-ı Kerim'i okurdu. Defalarca yanına gitmişti nihayet dini bilgiler öğrenmişti. Peygamber efendimizin uyumakta olduğunu gördüğü zaman Ebu Bekir'in yanına giderdi. Ondan dinini öğrenirdi. Ancak bu durumunu arkadaşlarından gizlemişti. Re-sulullah (s.a.v.) efendimiz onun bu halini beğenmiş ve onu çok sevmişti.

Sakıf heyeti mescidi nebevide kaldı. Peygamber efendimizin yanma birkaç defa gidip geldiler. Onları İslama davet etti. Onlar da müslüman oldular. Heyetin başkanı Kinane bin Abdiya-leyl: "Artık işimizi bitirsen de kavmimize dönsek." dedi. Peygamber efendimiz: "Eğer Islâmiyeti kabul ederseniz işinizi bitiririm. Yoksa benimle sizin aranızda halledilecek bir mesele yoktur" dedi.

Kinane bin Abdiyaleyl dedi ki: "Zina hakkında ne dersin? Biz gurbete çıkan bir kavimiz, ona ihtiyacımız vardır."

Peygamber efendimiz ona buyurdu ki: "Zina haramdır. Zira Cenab-ı Allah şöyle buyurmuştur:

"Zinaya yaklaşmayın, çünkü o, açık bir kötülüktür, çok kötü bir yoldur." (tsra.-32)

Kinane bin Abdiyaleyl dedi ki "Faiz hakkında ne dersin? Doğrusu malımızın tamamı faizden kazanılmıştır."

Peygamber efendimiz buyurdu ki: "Sermayeleriniz sizindir. Gerisi haramdar. Zira yüce Allah buyurmuştur ki:

"Ey inananlar Allah'tan korkun, eğer inanıyorsanız faizden (henüz alınmayıp) geri kalan kısmı bırakın (almayın)." (Bakara:278)

Heyettekiler dediler ki: içki hakkında ne dersin? Arazileri-mizdeki üzümlerden elde ettiğimiz bir sudur. Ona mutlaka ihtiyacımız vardır.

Peygamber efendimiz buyurdu ki: "Cenab-ı Allah içkiyi haram kıldı."Zira bir ayeti kerimede şöyle buyurmuştur:

"Ey inananlar, şarap, kumar, dikili taşlar (Putlar, üzerine yazılar yazılmış) şans okları (çekmek ve bunlara göre hareket etmek) şeytan işi birer pisliktir. Bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresİnİZ." (Maide: 90)

Sakifli heyet peygamber efendimizin direktiflerini kabul etti. Ancak kalplerinde hala putperestlik kalıntısı vardı. Peygamber efendimizden Lât putunu kırmayıp Öylece bırakmasını istedilerse de Peygamber efendimiz "Onu yıkın!" dedi ürkerek dediler ki: "Eğer lat, kendisini yıkmak istediğini bilse, kendisine inananları mahveder." Orada hazır bulunan Hz. Ömer bin Hattab şöyle dedi: "Yazıklar olsan sana Ey Abdiyaleyl'in oğlu! Lât putu taştan başka bir şey değildir!"

Onlar da :"Biz senin yanına gelmedik Ey Hattab'ın oğlu!" dediler. Abdiyaleyl'in oğlu peygamber efendimize şöyle dedi:

teYa Resulullah Lâfı yıkmayı sen üzerine aly biz onu yıkmayız!" Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.) efendimiz Ebu Süfyan bin Harb ile Muğire bin Şube'yi

görevlendirdi. Onlar da, önceki sayfalarda anlattığımız gibi Lât'ı yıktılar.

Peygamber efendimiz onlara islamiyeti öğrettikten sonra ikramda bulundu. Başlarına bir emir tayin etmesini istediler. Peygamber efendimiz de Osman bin Ebul As'ı onlara emir tayin etti. O Kur'an-ı Kerim'den bir kaç sureyi ezberlemiş ve îslamm manalarını idrak etmişti.

Sakıf kabilesinin elçi olarak görevlendirdiği Abdiyaleyl'in oğlu kavminin kalbindeki duygulardan haberdar olan bir kimse idi. Onları nasıl etkileyeceğini, gönüllerine nasıl hakim olacağını biliyordu. Çünkü Önünde, kabilesinin çok sevdiği Urve bin Mes'ud tecrübesi vardı. Urve Müslüman olarak kavmine geldiğinde onu öldürmüşlerdi. îşte bu sebebten Ötürü Abdiyaleyl'in oğlu, İslama girişlerini kavminden gizlediler. Zinayı, faizi ve içkiyi haram kılmayı kabul ettiklerini ilk başta açıklamadılar. Korkarak geldiler. Müslümanlıklarını izhar etmediler. Başlangıçta kavimlerini savaşla korkuttular. Muhammed (s.a.v.)'in kendilerinden bazı şeyler istediğini, ancak kendilerinin bu isteklerini yerine getirmeye yanaşmadıklarım ifade ettiler. Güya Muhammed (s.a.v.) kendilerinden Lâfı, Uzza'yı yıkmalarını, kumarı, içkiyi, zinayı ve faizi haram kılmalarını istemiş, ama kendileri bunu kabul etmemişlerdi!

Dönen heyet, kavminin kalbinde hüzün ve üzüntü meydana getirmişti. Bu keder ve üzüntü, bütün Sakiflilere sirayet etmişti. Heyet, Lât putunun yanına giderek ikramda bulunmuştu. Güya katı kalpli, dilediğim kılıcının sırtı ile ele geçirip alan bir kimsenin, araplarm hakimi haline gelen zorba bir insanın yanından döndüklerini, o zorba insanın da Lat ve Uzza putunu yıkmalarını kendilerine emrettiğini ifade ettiler. Sakıf kabilesi de uBiz bunları asla kabul etmeyiz!" dediler. îdraki yerinde olan heyet şöyle dedi: "O zaman silahlarınızı savaşa hazır hale getirin sizler de hazırlanın kalelerinizi onarın."

Heyettekilerin böyle konuşmaları üzerine Sakifliler iki ya da üç gün düşündüler. Savaş tedbirlerini almaya başladılar. Sonra Cenab-ı Allah kalplerine korku saldı ve Arapların tümü kendisine boyun eğip teslim oldular. "O halde biz Muhammed'e karşı koyamayız, onunla savaşacak güçte değiliz. En iyisi, Medineye dönün, istediklerini verin ve ileri sürdükleri şartları kabul ederek barış anlaşması yapın" dediler.

Heyettekiler korktukları durumun ortadan kalktığını görünce, gizledikleri imanlarını açığa vurdular. Müslüman olduklarını ifade ettiler: "Biz Muhammed'le anlaştık istediğimiz ve sevdiğimiz şeyleri ona verdik} dilediğimiz şartları ona karşı ileri sürdük. Onun insanların en takvalısı, en vefalısı, en doğru sözlüsü ve en merhametlisi olduğunu gördük. Bu seferimiz hem bizim için hem sizin için mübarek olsun. Bunu Allah'ın afiyeti ile kabul edin" dediler.

Sakifliler dediler ki: "Peki ne diye bu sözünüzü bizden gizlediniz. Bizleri şiddetli bir üzüntüye ve kedere boğdunuz?" Heyettekiler şöyle cevap verdiler: "Kalbinizdeki şeytan gururunu Cenab-ı Allah'ın çekip çıkarmasını istedik." Bunun üzerine Sakifliler teslim olup müslüman oldular. Çünkü onlara peygamber (s.a.v.) efendimizin elçileri gelmişti. Bu elçilerin başında emir olarak da Halid bin Velid vardı. Aralarında Mugire'de vardı. Mugire, Lat putunu yıkmak için ileri atıldı. Orada toplu halde bulunan bütün Sakifliler o putun yıkılamıyacağına inanıyorlardı. Mugire, onların inançlarıyla alay ederek oyun oynadı. Ve Sakiflileri güldürmek istedi. Baltayı eline alıp Lat putuna vurdu. Sonra kendi ayağını eğip bükerek yere düştü. Taifliler hep birden bağırıp çağırmaya başladılar. 'Allah Mugire'yi rahmetinden uzaklaştırdı. Lat onu öldürdü' dediler. Mugire'nin yere düştüğünü görünce de sevindiler ve: "Varsa cesareti olan yaklaşsın ve Lafı yıkmaya çalışsın. Vallahi hiçkimse bu putu yıkamaz!" dediler.

Mugire, SakifLileri heyecana getirip alaya aldıktan sonra yerinden fırlayıp kazmayı eline aldı. Ve şöyle dedi. "Allah sizi rezil etsin, Ey Sakıf topluluğu! Şu hat putu bir taştan ibarettir!" Böyle dedikten sonra putun yanına giriş için yapılmış olan kapıya vurdu. Kapıyı kırdı. Sonra üst tarafa çıkıp yanındaki arkadaşları da yardıma çağırdı. Hep birden baltalarını vurup putu yıkmaya, taşlarını birer birer düşürmeye başladılar. Nihayet onu yerle bir ettiler.

Ama Lat putunun kapıcısı, sapıklığında hala devam etmekteydi. "Temeline indikleri zaman Lafın temeli onlara gazapla-nacaktır" demeye başladı. Mugire onun böyle konuştuğunu duyunca, Halid'e: "Bırak ta temelini kazayım" dedi ve temelini kazmaya başladı. Nihayet temeldeki toprakları da çıkarıp savurdular. Sakifliler şaşkına dönmüşlerdi. Sonra Latin giysilerini koparıp çekiştirmeye ve herkes bir parçasını götürmeye başladı. Heyettekiler de bunun bir kısmını peygamber efendimize getirdiler.

Rivayete göre Sakiflilerin heyeti zekat ve cihadla mükellef olmamak şartıyla müslüman olmuşlar, Peygamber efendimizse: "Zekat da verecekler, cihad da edecekler!" demişti.

Öyle anlaşılıyor ki Peygamber efendimiz onların ileri sürdükleri bu şartı kabul etmemiş, ya da İslama girdikten sonra vuku bulacak olayları beklediğinden dolayı cevabım açıklamamıştı. Rivayete göre Peygamber (s.a.v.) efendimiz Sakiflilerin Lât putunun yerine bir mescit inşâ etmek istemişti.

Uzun uzadıya Sakif oğullarının durumlarını anlattık. Çünkü bu anlatımda, ruhsal durumlar açıklanmakta ve nasıl tedavi edildikleri belirtilmektedir. Sakifliler kaba ve katı insanlardı. Konuşmalarından da anlaşıldığına göre idraklerinin kısalması anında vehimler insanlara egemen olurlar. Mekke-i Mükerre-me'deki bütün putlar yıkılmıştı. Ama Kureyşlilerin göstermediği tepkiyi Sakifliler, Lât putununun yıkılması esnasında göstermişlerdi. Onlar, Lâfı yıkmaya teşebbüs eden kimsenin yere yıkılacağına inanıyordu. Ama Mugire bin Şu'be onlarla oyun oynamış. Ve Lât'ı yıkmaya teşebbüs ettiği ilk darbede kasıtlı olarak kendim yere atmıştı. Yere atınca da Sakifliler onun düştüğünü sanmışlar ve bağrışıp çağrışmaya başlamışlardı. Ondan sonra, cahiliyetten henüz yeni kopmuş olan Halid bin Velid, Lâfı yıkmıştı.

Sonra bu kıssada heves ve şehvetlerin inançsız kalplere nasıl hakim olduğu anlatılmaktadır. Öyle ki Sakifliler, Peygamber efendimizden zina, içki ve faizin mubah kılınması isteğinde bulunmuşlar, ama Peygamber efendimiz onların bu taleplerini reddetmişti.

Sakifli ahmakların durumu, bugün faizi mubah sayan ve ulema kisvesine bürünüp de bu düşüncede olan kimselere destek veren modernist ve yenilikçi müslümanların durumuna ne kadar da benzemektedir. ! Çünkü yenilikçilerimiz Kur'anı hıfzetmekte, ama bazen müt'a adıyla, bazen de açıkça zinayı mubah saymaktadırlar-. Bunu ilericilik telakki etmektedirler. Bu- -nunla yetinmeyip içkiyi alenen helal görmektedirler.

Peygamber efendimizden kendilerine zinayı mubah saymasını talep eden Sakifli ahmaklarla, gurbette oldukları için müt'a nikahım mubah sayan kimseler arasında ne fark vardır? Eğer böyle bir istek normal olsaydı. Peygamber

efendimiz Sakiflilere müt'a nikahını tavsiye ederdi. Ama gel gör ki feylesof geçinen bazı kimseler gurbetteki öğrencilere müt'a nikahını mubah saymaktadırlar. Bu durum karşısında "La havle vela kuvvete illa billah" demekten başka bir şey düşünemiyorum.

Sakiflilerin kıssasını anlatırken Islamî davet metodu pek parlak ve güzel bir şekilde sergilenmiş olmaktadır. Şöyle ki: Abdiyaleyl'in oğlu Kinane Sakifli ahmaklara karşı islamiyetini gizlemişti. Arkadaşlarının da müslüman olduklarını açıklamamıştı. Şakulilerden, Hz. Muhammed ile savaşmaya hazırlıklı olmaları talebinde bulunmuştu. Sakifliler de uzun uzadıya düşünmüşler, sonunda peygamber efendimize teslim olmaya karar vermişlerdi. Şayet Kinane, îslamiyetini işin başındayken açıklamış olsaydı, Onu ve beraberinde müslüman olan arkadaşlarını tıpkı Urve bin Mes'ud'a yaptıkları gibi öldürürlerdi. Çünkü bir iş başta iken kesin bir şekilde açıklanırsa, kaba ve haşin tabiatlı kimseler ona karşı mukavemet ederler. Ahmak ve haşin tabiatlı kimselerin böyle bir şeye karşı mukavemet etmeleri kesindi. Çünkü onlar, sözü dinleyip en güzeline uyacak kimseler değillerdi. Kinane bin Abdiyaleyl, işi yavaştan alarak onların İslama girmelerine ve Peygamber efendimize teslim olmalarına zemin hazırladı. Nihayet onlar da müslüman olacaklarını bildirip peygamber efendimize teslim olacaklarını söylediler.

Onların İslama girmeleri, emri vaki şeklinde değil de, kendi gö-nüllerininin sesine kulak vermeleri sonucunda olmuştu.

Burada bazı rivayetlere de işarette bulunmamız gerekir. Anlatıldığına göre Sakifliler müslüman olacaklarını hac yapan Ebu Bekir hazretlerine hac esnasında açıklamışlardı. Fakat tarihi krononolojiden anlaşıldığına göre böyle bir durum vuku bulmuş değildir. Zira tbn tshak'ın anlattığına göre de Sakif heyeti Ramazan ayında peygamber efendimizin yanma gelip müslüman olmuşlardır. Ramazan ayı ile Hz. Ebu Bekir'in haccı arasında uzun bir süre vardır. Hz. Ebu Bekir, Ramazandan epeyi sonra hacca gitmiştir. Doğruyu en iyi Allah bilir.

Amir Oğulları Heyeti

Kendilerine îslamiyetin ulaştığı arap heyetleri yavaş yavaş Peygamber efendimize gelmeye başlamışlardı. Bunların bir kısmı müslüman olduklarını ilân ediyor, îslami öğretileri Medine-i Münevvere'de Öğreniyorlardı. Kiminin de kalplerinde şek ve şüphe, yahut cahiliyye gururu vardı. Ya da puta perestlik inan-, cı hala kalplerini işgal etmekteydi. Peygamber efendimiz bunlara güzel öğütlerle va'z ü nasihatta bulunuyor, kalplerini İslama ısındırıyordu. Diğer bazıları da teslim olduklarını açıklayarak Peygamber efendimizin yanına geliyor, Peygamber efendimiz de onlara doğru yolu gösterip irşadda bulunuyor ve onları sapıklıktan kurtarıyordu.

"Delâilün Nübüvve" adlı eserde Beyhaki rivayet eder ki; Amir oğulları peygamber efendimize gelerek ona "Sen bizim efendimizsin, üzerimizde iyiliklerin vardır." dediler. Peygamber efendimiz ise onlara şu karşılığı verdi: "Şeytan sizinle alay etmesin, asıl efendi Allah'tır."

Peygamber efendimize gelen bu heyet, müslüman olmuştu. Aralarında müslüman olmak istemeyen, aksine Peygamber efendimize suikastte bulunma niyetini taşıyan Amir bin Tufeylide vardı. Kendisine kötü bir iş yapmaması uyarısında bulunan kavmi: "Ey Amir! Kavim müslüman oldu. Sen de Islama gir." dediler. Fakat O, şu cevabı verdi: "Allah'a andolsun ki ben, tüm^ araplar bana tabi oluncaya kadar bu faaliyetlerimden vazgeçmiyeceğim. Kureyşten olan gence mi tabi olacağım?"

Böyle dedikten sonra Erbed isminde bir adamla işbirliği yaparak peygamber efendimize suikast planını kurdu. Arkadaşına dedi ki: "O zatın (Hz.Muhammed'in) yanına vardığımızda ben onunla konuşacak ve yüzünü senden başka tarafa çevireceğim, böyle yaptığı zaman sen de kılıcınla onu vur."

Amir oğulları heyeti peygamber efendimizin yanına geldiklerinde, Amir, suikastı uygulama teşebbüsünde bulundu. Peygamber efendimize hitaben: uEy Muhammed benimle dost olsana!" dedi. Peygamber efendimiz de ona: "Hayır, bir ve ortaksız olan Allah'a iman etmedikçe seninle dost olamam!" dedi. Mümin olmadıkça onunla dost olamıyacağını Peygamber efendimiz açıkça belirtti. Amir imana gelmedi. Aksine işi tehdit noktasına kadar vardırdı. Halbuki dostluk ancak

yardımla ve güçle elde edilebilir. Peygamber efendimize şöyle tehdit dolu bir ifade sarfetti: "Ama Allah'a andolsun ki, ben sana karşı yığınla piyade ve süvari çıkaracağımr Böyle deyip Peygamber efendimizden ayrılırken, insanların şerrine karşı Allah tarafından korunan Resulullah (s.a.v.) : "Allah'ım bizi Amir bin TufeyVin şerrinden koru!" dedi. Amirin arkadaşı Erbet Suikast planını uygulama hususunda Amire yardım etmemişti. Peygamber efendimize kılıç çekmemişti. Amir onu kınayarak: "Yazıklar olsun sana ey Erbed! hani sana söylediklerim nerede kaldı?" dedi. Erbet ise şöyle dedi: "Allah'a andolsun ki yeryüzünde en çok senden korkardım. Fakat yine Allah'a andolsun ki artık bugünden sonra senden korkmuyorum. Hele sen acele kararını verme. Yemin ederim ki ben onu vurmaya kasdettiğim her defada benimle onun arasına sen giriyordun, az kalsın kılıcımla seni vuracaktım!" Evet, Cenab-ı Allah, Peygamberini işte böyle korumuştu. Erbet'le onun arasına Amir'in sureti girmişti. Bu iki katil kişi, Peygamber efendimizin yanından çıkıp gittiler. Amir bin Tufeyl veba hastalığına yakalandı. Bir kadının evinde öldü. At sırtında Öldüğünü söyleyenler de olmuştur. Hastalığın verdiği acı ve elemlere dayanamayarak evden çıkmış ve : "Develer gibi salgına yakalanıp ölecek miyim? Fy demişti. Yardımcısı Er-bed'e gelince o da amir oğullarının yurduna dönerken Amir bin Tufeyl'i sırtında taşımış ve yolda kendilerine bir yıldırım çarparak her ikisi de ölmüştü. Rivayete göre Amir bin Tufeyl Peygamber efendimizin yanına geldiğinde Peygamber efendimize şu seçenekleri göstermiş ve şöyle demişti" "Ey Muhammed üç şeyden birini yapmak için sana tercih hakkı veriyorum:

1- Ova halkı sana tabi olsun, dağdakiler de bana tabi olsunlar.

2- Ya da senin vefatından sonra yerine ben geçeyim.

3- Aksi takdirde Gatafanlılardan 1000 doru ve 1000 de kü-heylan at ile gelip sana saldırırım!"

Bu rivayet Buhariye aittir. Yine Buhari'nin ifadesine göre Amir bin Tufeyl, veba hastalığına yakalanarak bir kadının evinde ölmüş ve ölürken de: "Develer gibi salgına yakalanıp ölecek miyim1?!" Sonra; "Atımı getirin ki bineyim" demiş. Atının sırtına binerek at üzerinde ölmüş...

Öyle sanılıyor ki Amir bin Tueyl, hicri 9.senede değil de Mekke'nin fethinden

önce Ölmüştür. Çünkü konuşmalarından da anlaşılıyor ki Mekke'nin fethinden ve Tebük gazasından Önce, yani İslamiyetin bütün arap beldelerine hakim oluşuna, mü-tekaddim bir zamanda vefat etmiştir. Her ne ise, Mekke'nin fethinden ve Tebük gazvesinden sonra Peygamber efendimize gelen heyetlerin hepsi, müslüman değildi. Aksine, aralarında teslimiyet arzettiği halde İslamiyeti kabul etmeyenler de vardı.

Abdül Kays Heyeti

Buhari ve Müslimin sahihlerinde anlatıldığına göre Abdül-kays heyeti, Peygamber (s.a.v.) efendimizin yanına geldi. Peygamber efemdimiz onları güleryüzle karşıladı. Ve "Bu kavim nereden geliyor?" diye sordu. Onlar da: "Rebiaden geliyor" dediler. Peygamber efendimiz: "Bu heyete merhaba, hoşgeldiniz, pişman olmayacaksınız" dedi. Onlara ikramda bulundu. Çünkü Rebia'lılarla Mudarlılar arasında Rekabet vardı. Bunların gelişi, cahiliyet asabiyetinin, îslamm sesi yanında sönükleştiği-ni, îslamm izzeti altında ezildiğini gösteriyordu. Bunlar İslami-yete girmek arzusuyla gelmişler ve İslamiyeti kabul ederek gönüllerini tatmin etmişlerdi. Bilmeleri gereken dini hususları peygamber efendimizden öğrenmek istiyorlardı. Sözcüleri şöyle dedi: "Ey Allah'ın Resulü! Bizimle şu Mudar'lı kafir kabile arasında düşmanlık vardı. Ancak haram ayda sana gelebildik. Uymamız gereken hususları bize öğret ki, biz de gidip kavmimizden artakalan ve buraya gelemeyen kimselere bunları emredelim ve böylece cennete girebilelim."

Resulullah (s.a.v) efendimiz dedi ki: "Size dört şeyi emrediyorum ve sizden de dört şeyi menediyorum. Allah imanın ne demek olduğunu biliyor musunuz? Bu iman, Allah'tan başka ilahın bulunmadığına ve Muhammed'in de Allah'ın elçisi olduğuna şehadet etmek, namaz kılmak, zekatı vermek, Ramazan orucunu tutmak ve elde ettiğiniz ganimetlerin beşte birini beytül male vermektir.

Sizi dört şeyden men ediyorum. Faizden, Haysem, Nakir, Müzemmet (gibi içki çeşitlerin)den menediyorum." Abdülkays heyeti arasında Carud bin Bişr bin

Muallâ da vardı. Bu zat hı-rıstiyandı. Peygamber efendimizin yanına geldiğinde onunla konuştu. Peygamber efendimiz onu İslama davet etti. Müslüman olması için teşvikte bulundu. O da şöyle dedi: uEy Mu-hammed, ben kendi dinimdeyim. Senin için dinimi bırakıp Islama gireceğim, ama sen benim dinim için bana bir garanti verir misin?"

Peygamber efendimiz şöyle cevap verdi: "Sana garanti veriyorum, Allahm seni kendi dininden daha hayırlı bir dine ve dosdoğru yola iletecektir" Resulullah (s.a.v.) efendimizin bu teminatı üzerine Carud bin Bişr ve beraberindeki arkadaşları İslama girdiler. Carud bundan sonra kendi kavmine döndü, vefat edinceye kadar güzelce bir islami hayat yaşadı. Resulullah (s.a.v.) in Darül bekaya irtihalinden sonra kendi kavminden ir-tidad eden kimseleri görünce kalkıp onlara karşı hak şehadette bulundu; tevbe edip İslama yeniden dönmelerini tavsiye edip şöyle dedi: "Ey İnsanlar Allah'tan başka Tanrı bulunmadığına Muhammed'in de Allah elçisi olduğuna şehadet ederim. Bu şe-hadeti getirmiyen kimseleri müslüman olarak kabul etmem, onları tanımam!"

Bu heyetler Peygamber (s.a.v.) efendimizin yanına geliyorlar, konuşup sohbet ettikten sonra tslâmiyetin aydınlığı kalplerine girerek yanından ayrılıyorlar ve dini öğretmek için kendi kavimlerine dönüyorlardı. Onların bu durumları tıpkı şu ayeti Kerimeye uyuyordu.:

"Her topluluktan bir grubun toplanıp dini iyice öğrenmeleri ve kavimleri kendilerine dönüp geldikleri zaman (Allah'ın yasak kıldığı şeylerden) kaçınmaları için onları uyarmaları gerekmez mİ?" (Tevbe :122)

Hanife Oğulları Heyeti

Peygamber (s.a.v.) efendimiz heyetleri karşılıyor onları tsla-ma davet ediyordu. Onların bir kısmı hidayeti buluyor, bir kısmı da sapıklığa ve delalete sapıyordu. İnsanlar iki kısımdır. Biri hakkı talep edip arar, kötülükten uzak durur. Haktan

başka hiçbirşey istemez; nefsine heva, heves ve batılın kirleri bulaşmaz. Şehvet ve heveslerin gayyasına yuvarlanmaz. Şeytan böy-lesinin nefsine kötülükleri süsleyemez. Diğer kısma gelince Bunlar, heveslerinin esiridirler. Bunlar hakka yönelmez ve hakkı aramazlar; ancak nefislerinin heveslerine, sapık anlayışlarının gösterdikleri hedeflere yönelirler. Vehimlerinin etkisi altındadırlar.

Peygamber(s.a.v.) efendimiz her iki kısmı da karşılıyordu. Hakkı talep edip nefsine istikamet veren kimseler, hakkın çağrısına icabet edip müslüman oluyorlardı. Heveslerinin bineği haline gelen kimselere gelince, Peygamber efendimiz onların gözleri önündeki perdeyi, vehimlerin dokuduğu örtüyü gidermeye çalışıyordu. Hidayete eren kimse kendi nefsinin yararına hidayete eriyordu. Sapıklığa düşen kimseler de kendi nefislerinin aleyhine dalalete sürükleniyorlardı. Peygamber efendimiz herkesi hidayete kavuşturmak istiyordu, ama yüce Allah kendisine şöyle diyordu:

"(Ey Muhammed), sen, sevdiğini doğru yola iletemezsin, fakat Allah, dilediğini doğru yola iletir." (Kasas: 56)

îşte sapıklığı hidayete tercih eden bu ikinci kısım insanlardan biri de Müseylemetü'l-Kezab'm kavmi idi. Bunlar Hanife oğullarının heyeti idiler.

Aralarında Müseyleme de bulunmak üzere Hanife oğulları heyeti, Peygamber efendimizin yanına geldiler. Peygamber efendimizin elinde hurma dalından bir değnek vardı. Müseyleme, idaresi altında bulunan mıntıkaların bir kısmını kendisine bırakmasını isteyince Peygamber efendimiz ona: "Elimdeki şu değneği bile istesen onu dahi sana vermem, Kötülük, ancak şerli kimselerde görülür. /"

Müseyleme'yi böyle bir talepte bulunmaya kavmi teşvik edip cesaretlendirmişti. Peygamber efendimiz, bu red cevabını-nın yanısıra Müseyleme'nin kavmine de şöyle demişti: "Ama sizin en şerliniz değildir?'

Heyetiyle birlikte peygamber efendimizin yanına gelmeden önce Müaseyleme, Peygamber efendimize şu mealde bir mektup yazmıştı:

"Allah Resulü Müseylenıe'den Allah Resulü Muhammed'e.

îmdi ben idarede sana ortak oldum. İdarenin yarısı bana, yarısı da Kureyşlilere olsun; ama Kureyşliler, adaletli davranan bir kavim değildirler,"

Elçiler bu mektubu Peygamber efendimize getirdiklerinde Peygamber efendimiz Müseyleme'ye şu cevabî mektubu yazdı:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Allah Resulü Mu-hammed'den Meseylemeye. Hidayete tabi olana selam olsun. İmdi ben derim ki: "Yeryüzü Allah'ındır. Onunkullarından dilediğine verir. Sonuç, (Allah'tan korkup günahtan) korunanlarındır." (Araf: 128)

Bir rivayete göre mezkur mektubu Müseyleme'den iki elçi getirmişti. Peygamber efendimiz bunlara: "Benim Allah Resulü olduğuma şehadet ediniz" demiş, onlarsa: "Müseyleme'nin Allah Resulü olduğuna şehadet ederiz" demişlerdi. Onların bu cevapları karşısında Peygamber (s.a.v.) efendimiz şöyle buyurmuştu: "Eğer ben elçi öldüren biri olsaydım, sizi mutlaka öldürürdüm!"

Hanife oğulları heyeti işte bu psikolojik durumda, bu ruh haleti ve bu akli sapıklık içinde peygamber efendimizin yanına gelmişlerdi. Ama onların bir kısmı müslüman olmuşlardı. Bununla beraber bilahare yine islam'dan dönmüşlerdi. Müseyle-metü'l-Kezzab'm sapıklığı, onları haktan saptırmıştı. Çünkü onlarda cahiliyyet asabiyeti vardı. Öyle ki sözcüleri şöyle demişti: "Rebia oğullarının yalancısı, Mudarlıların doğru sözlüsünden daha hayırlıdır,!"

Sakat akıllı, yalanca Müseyleme, Kur'an-ı Kerim'in bir benzerini getirebileceğini iddia ediyordu. Söyledikleri sözlerin seci bakımından Kur'an-ı Kerim'e benzediğini ileri sürüyordu. Bir defasında şöyle bir misal vermişti:

"Allah gebeye in'amda bulundu. Yürüyüp koşan bir yavruyu ondan çıkardı. Karnının zarı ve örtüsü arasından bir yavruyu doğurttu."

Müseyleme, Peygamber efendimizin: "O sizin en şerliniz değildir" sözünden şu anlamı çıkarmıştı: Güya peygamber efendimiz, Hanife oğullarının tümünün kötü kimseler olduklarını, Müseyleme'nin ise kötü kimse olmadığını ifade etmiş, böylece onu risaletine ortak yapmış!

Müseyleme, Hanife oğullarının namaz kılma yükümlülüğünden muaf tutmuş, böylece kalplerine sapıklığı aşılamıştı. Kavminin idrâklerine cahiliyye asabiyetini yerleştirmişti.

Rivayete göre bu uğursuz heyet, hicretin 10.senesinde yani İslam davetinin her tarafı kapsadığı bir dönemde Medine-i Mü-nevvere'ye gelmişti. Bunlar artık Peygamber efendimize tabi olmaktan başka çıkar yol olmadığını gelip görünce teslimiyetlerini arzetmişlerdi. Fakat bilahare îslamdan sapıp uzaklaşmışlardı.

Tay Kabilesinin Heyeti

Tay kabilesinin heyeti Medine-i Münevvere'ye geldi. Aslında kendilerine seriyye gönderildiği zamanlarda İslamiyet, aralarında görülmeye başlanmıştı. Bunlar, kalplerinde ve ilişkilerinde güzellikler bulunan bir kavimdi. Sakifliler gibi inatçı kimseler değillerdi. Hanife oğullarıyla Yemameliler gibi fikri sapıklık içinde bulunmuyorlardı. Heyetin başında, Peygamber efendimiz tarafından Zeydü'l Hayr diye adlandırılan Zeydül Hayl adındaki şahıs vardı. Rivayete göre Peygamber efendimiz Zeydül Hayr hakkında şöyle buyurmuştur: "Bana araplardan her kimin hayırlı olduğu söylenip de bilahare yanıma gelerek kendisini gördüğümde hakkında söylenen sözlerin abartıltığını anlardım. Yalnız Zeydül Hayr bundan müstesnadır. Onun hakkında söylenenler, onun iyiliklerini tam olarak ifade edebilmiş değildir."

Peygamber (s.a.v) efendimiz bu heyete îslamiyeti önerdi bunlar da İslama girdiler ve güzelce bir İslami hayat yaşadılar. Rivayete göre Zeydül Hayr, heyetlerinin Peygamber efendimizin yanından ayrılmalarından sonra Medine-İ Münevvere koruluğunda vefat etmiştir. Başka bir rivayete göre Hz. Ömer'in halifeliği zamanında vefat etmiştir. Ebeveyni Peygamber efendimizin sohbetine katılıp sahabi olma şerefine nail olmuşlardır. Allah onlardan razı olsun.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz Zeydül Hayr'e bazı arazileri ik-ta' olarak verdi. Bu

hususta ona bir yazı da yazdı. Öyle anlaşılıyor ki bu bir menfaat iktaı idi. Yani kendisine ikta' olarak verilen arazilerin menfaatinden yararlanacaktı. Oralardaki madenleri çıkaracak, ekin ekip ziraatle uğraşacaktı. Peygamber efendimiz, işletilmelerini sağlamak ve altlarındaki servet kaynaklarını çıkarmak için Medine'den uzak olan arazileri ikta' yoluyla bazı kimselere verirdi. Bunlar da buna karşılık devlete ücret öderlerdi.. Bazen de Peygamber efendimiz İslamdan uzak olan kimselerin gönüllerini İslama ısındırmak maksadıyla ücretsiz olarak da bazı arazileri iktaJ olarak verirdi.

Kinde Heyeti

Kinde kabilesinden gelen heyetin başında Eş'as bin Kays vardı. Bu heyet 60 ya da 80 kişiden teşekkül ediyordu. Silahları ve zinetleriyle birlikte Resulullah(s.a.v.) efendimizin huzuruna vardılar. İpekli elbiseler ve cübbeîer giymişlendi. Resulullah (s.a.v.) efendimizin yanına selam vermeden girdiler. Durumlarını beğenmedi. Onlara müslüman olmayacak mısınız? diye sorunca onlar, 'olacağız' dediler. Sonra peygamber efendimiz şu boyunlarmızdaki ipekler de neyin nesi?!" diye sordu. Onlar iki gruptular. Bir grup peygamber efendimizin durumlarını beğen-meyişini haklı buldular. Üzerlerindeki ipekli elbiseleri yırtıp çıkardılar, bir tarafa attılar. Eş'as bin Kays dedi ki: "Biz Akilül Mürâr'ın oğullarıyız sen de Akilül Mürâr'ın oğlusun (böyle demekle güçlü kimseler olduklarını ifade etmek istemişti) Resulullah (s.a.v.) efendimiz onun bu cevabı karşısında güldü. Çünkü bir zamanlar arap beldelerinde ticari seyahatlere giden Hz. Abbas ile Rebia bin Haris de başkalarına bu şekilde bir nesep uydurmuşlar ve "Biz Akilül Mürâr'ın oğullarıyız" demişlerdi. Böylece halka üstünlük sağlamak ve arkalarının güçlü olduğunu ifade etmek, insanların kötülüklerinden korunmak istemişlerdi. Çünkü Akilül Mürâr, Kinde mıntıkasının emiri idi. Onun oğullan da emir idiler. Onun adını veren ve soyundan olduğunu söyleyen kimseler her tarafta güvenlik içinde olurdu.

Eş'as bin Kays, Peygamber efendimize "Biz Akilül Mürâr'ın oğullarıyız, sen de Akilül Mürâr'ın oğlusun" demekle kendisiyle Hz. Abbas arasında arkadaşlık

bulunduğunu ima etmek istemişti. Peygamber efendimiz de amcasının bir zamanlar böyle söylediğini hatırladığından dolayı gülmeye başlamıştı. Fakat gerçek nesebini hatırlatmış ve nesebini inkar etmeyeceğini ifade buyurmuştur.

Ahmed bin Hanbel, 'Müshed' adlı eserinde Eş'as bin Kayse dayanan bir sened ile şu rivayette bulunur: Eş'as bin Kays dedi ki:

"Kinde heyeti olarak Resulullah (s.a.v.) in yanına geldik. Heyettekiler beni kendilerine üstün bilip heyet başkanı yaptılar. Ben bunu peygamber efendimize anlattığımda o şöyle demişti: "Hayır biz Nadir bin Kinane oğullarıyız. Anamızın soyuna inti-sab etmez, babamızın soyunu da red etmeyiz."

Eş'as bin Kays, Emeviler devrinde îslam devletinde söz sahibi idi. Şöyle derdi: "Ey Kinde Cemaati! Vallahi bir daha Ku-reyşlilerden kimin böyle "Akilül Mürâr oğullarıyız" dediğini işitirsem onun kırbaçlar im. tn

Peygamber efendimiz Kinde heyetine ikramda bulundu onlar da müslüman olduklarını ilân ettiler. Gönül hoşluğu içinde, güvenle müslüman olarak memleketlerine döndüler.

Eş'arîlerle Yemenliler Heyeti

Ensarîler bazı Yemen kabilelerine mensupturlar. Bunlardır ki Peygamber efendimizi sevmiş, ona yardım etmiş, onu yurtlarında barındırmış ve bağırlarına basmışlardı.

Eş'arilerle Yemenliler heyeti, ya da Yemenden bazı kimseler heyet halinde Peygamber efendimize gelip müslüman oldular, îslamın prensiplerini öğrenmek ve Kur'an-ı Kerim'i ezberlemek istiyorlardı. Yanına vardıkları zaman Peygamber efendimiz şöyle demişti: "Sizden daha yufka yürekli bir kavim gelmedi" demişti. Eş'arîler Peygamber efendimizin yanma gelerek "Re-cez Bahrinde" şiirler irşad

etmişlerdi: "yarın dostlarla karşılaşacağız

Muhammed ve arkadaşlarıyla karşılaşacağız."

Sahihi Müslim'de Ebu Hüreyre'den rivayet edildiğine göre Resulullah (s.a.v.) efendimiz, bu heyet yanına geldiği zaman şöyle demiştir: "Yemenliler geldiler, onlar yufka yürekli ve imana girmek için kalpleri yumuşak olan kimselerdirler. Hikmet Yemen'e aittir. Huzur ve sükûn davar sahiplerindedir. Gurur ve kibir göçebe kimselerdedir."

Cübeyr bin Mutim'den rivayet olduğuna göre Peygamber (s.a.v.) efendimiz o sırada şöyle demişti: "Size Yemenliler geldiler. Onlar sanki bulutlar gibidirler. Yeryüzü halkının en hayır-lısıdırlar." Orada bulunan Ensardan biri "Biz müstesnayız değil mi Ya Resulullah" deyince Peygamber efendimiz sustu. Ensari sorusunu tekrarlayınca Peygamber efendimiz yine sustu. Sonra: "Yalnız siz Müstesnasınız" dedi ama bunu gevşek bir ifade ile söyledi.

Resulullah (s.a.v.) efendimiz onları Yemenlilerden istisna etmeyi kabul etmiyordu. Çünkü Ensar zirvede bulunan insanlar topluluğuydu.

îslâmiyet, aslında müslüman olan kimseler için bir hayır müjdesi idi. Peygamber (s.a.v.) efendimiz, yanına gelen Temim oğulları heyetine: "Size müjdeler olsun" demişti. Bu sözüyle onların İslama girmekte kazançlı çıkacaklarını kastetmişti, onlar da: Madem bize müjde verdin, o halde müjdelediğin şeyleri ver" diyerek maddi bir kazanç sağlıyacaklarmı zannetmişlerdi. Peygamber efendimiz onların bu tamahkar maddeciliklerinden Ötürü öfkelendi. Öte yandan Yemen'den gelen Eş'arilere: "Müjdeye yönelin" dediğinde, onlar da: "Yöneldik Ya Resulullah" diye cevap verdiler. Peygamber efendimizin bu müjdesinin maddi değil, manevi olduğunu anlamışlardı. Sonra "Ya Resulullah, biz dini hükümleri Öğrenmek için geldik. Bunun için de îslamm ilk emirlerini bize Öğretmeni istiyoruz" dediler. Peygamber efendimiz onlara cevaben şöyle dedi: "Allah vardı. O'ndan başka hiç bir şey mevcut değildi. Arşı, sular üzerindeydi. Zikirde (levh-i mahfuzda) herşeyiyazdı."

Burada tuhaf görünen bir hakikat ile karşılaşıyoruz: Yemenliler ile çevrelerinde bulunan kabileler İslama koşarak gelmişlerdi. Buna mukabil Mekke-i

Mükerreme halkı yeni dine karşı direnmişlerdi. Oysa ki Peygamber (s.a.v.) efendimiz Mek-kelilerdendi. Mekkeliler onu; doğru sözlü, emin ve insanı kema-lata zıt olan hasletlerden uzak bir kimse olarak biliyorlardı. Buna rağmen İslama karşı direniş gösterdiler. Bunun sebebi de şu hususlardan ileri geliyor:

1- Mekkelilerle çevre kabilelerin kalplerine putperestlik inancı iyiden iyiye yerleşmiş, vehimleri onlara egemen olmuş ve şovlarıyla övünür olmuşlardı.

2- Beyt-i Haram çevresinde ikamet ettiklerinden ötürü diğer araplara karşı reis olma sevdasına tutulmuşlardı. Beyti harama hizmet ettiklerinden ötürü diğer araplara hakim olma tutkusuna kapılmışlardı. Kendilerinin Beyti haramın hizmetçileri olduklarını iddia ediyorlardı. Bu yeni din ise, ellerindeki hakimiyet ve saltanatı çekip alacaktı. Bu da onların İslama karşı direnişlerini şiddetlendirdi. İmana düşman değillerdi, ama saltanatlarının ellerinden alınacağından dolayı mukavemet göstermişlerdi.

3- Yemen'in güneyindeki kabileler dinler hakkında bilgi sahibiydiler, aralarında Yahudi ve hıristiyanlar vardı. Onların da semavi, risalet hakkında bilgileri vardı. Yemendeki Yahudiler İsrail oğullarından değil, Samirilerdendi. Bunlar Musa (as.)'a tabi olan îsrailoğullarından değillerdi. Yahudiydiler, ama kendilerinde keskin bir İsrailiyet bağnazlığı yoktu. Çünkü İsrail oğulları, Peygamberlerin ancak kendilerinden olabileceğine inanmışlardı. Muhammed (s.a.v.) efendimiz peygamber olarak geldiğinde, onu öz oğulları gibi tanıdıkları halde inkar ettiler: "O bildikleri, kendilerine gelince onu inkar ettiler." (Bakara: 89)

İsrail oğulları, Musa peygambere uyan Samirilerin Yahudilerden olduklarını kabul etmiyorlardı. Çünkü Yahudilerde inanç değil, ırkçılık vardı. Bu sebeble diğer din mensuplarını ezmeye çalıştıkları gibi Samirileri de ezmeye çalışıyorlardı. Araplardan bir peygamber gelişi de onların o peygambere karşı mukavemetlerini ve düşmanlıklarını alevlendirdi.

4- Samiriler îslamiyetin arap beldelerinde yükselen bir din olduğunu ve çevreye hakim hale geldiğini ve Allah'ın kelimesinin yüceldiğini görünce koşup İslama girmişlerdi.

Ezd Heyeti

Bunlar Yemenlilerdi. îslama gelip çabucak girmelerinin sebebi, îslamiyetin Arabistan'da hakim hale gelmesi idi. İbn İshak der ki:

Ezd Heyeti Medine-i Münevvereye geldi. Başlarında Sard bin Abdullah el-Ezd 'i vardı. İslama girdi ve güzel bir İslami hayat yaşadı, peygamber efendimiz onu, kavminden müslüman olan kimselerin başına emir yaptı. Ona, beraberindeki müslü-manlarla müşriklere karşı gidip cihad etmesini, Yemendeki müşrik kabileler ve çevredeki kafirlerle muharebe yapmasını emir buyurdu. Sard bin Abdullah da beraberindeki müslüman-larla gidip çevre kabilelerin müşrikleriyle cihad etti. Çevrelerinde Cüreş adında kapalı bir şehir vardı. Orada Yemenden bazı kabileler yaşarlardı. Cüreşlilere Has'anililer de katılmışlar ve Sard bin Abdullah komutasında teşekkül eden İslam ordusuna karşı güç birliği yapmışlardı. Abdullah, onları Cüreş şehrinde bir ay kadar kuşatma altında tuttu. Ama onlar müstahkem mevkilere sığınmış olduklarından dolayı mukavemet ettiler. Abdullah kuşatmayı bırakıp Şekr denen dağa yöneldi. Fırsatını bulup tekrar Cüreşlileri hezimete uğratmak, düzenlerini altüst etmek için planı kurdu. Ansızın baskın yapmayı düşündü Öte yandan Cüreşliler, Sard bin Abdullah'la beraberindeki müslümanlarm yenik düşerek ya da beldelerini fethetmekten ümiclini keserek geri döndüğünü zannettiler. Kalelerinden çıkıp Abdullah ve beraberindeki müslümanları takip etmeyi uygun gördüler, ama kalelerinden inip dışarı çıkmaları, Abdullah'ın onlara büyük bir darbe indirmesine imkan doğurdu. Yanına yaklaştıklarında Abdullah ve beraberindeki müslümanlar üzerlerine baskın yaptılar. Bunların sığınacakları bir yer de kalmadığı için Abdullah onları kırıp geçirdi. Şiddetli bir yenilgiye uğradılar. Peygamber efendimiz bu güçlü zaferi haber aldı. Bu hikmet ve kuvvet sahibi Allah'ın bir ikramı idi. Medine'den gönderilen bir seriyye ile değil de Abdullah ve beraberindeki müslüman araplar vasıtasıyla bu zafer elde edilmişti. Peygamber efendimizin bu zaferi haber aldığı günün akşamında Cüreş-lilerden bir heyet Peygamber efendimizin yanına gelmiş ve müslüman olmuşlardı. İki kişiden teşekkül eden bu heyete Peygamber efendimiz: "Şekr dağı Allah'ın hangi ülkesidir?" diye sordu. Onlar da: "Ya Resulullah bizim ülkemizde Keşr adında bir dağ vardır. Cüreşliler bu dağa bu adı vermişlerdir" dediler. Peygamber efendimiz: "Hayır o Keşr dağı değil Şekr

dağıdır" diye cevap verdi. Onlar da: "O şimdi ne haldedir Ya Resulullah?" diye sorunca Peygamber efendimiz şu cevabı verdi: "Şimdi orada develer boğazlanmaktadır!" Fakat adamlar Peygamber efendimizin bu sözünün ne anlama geldiğini bilemediler. Gidip Hz. Ebu Bekir ile Osman'a sordular. Onlar da: "Yazıklar olsun size... Resulullah (s.a.v.) efendimiz size, kavminizin kara haberini vermiş. Yanına varın, Cenab-ı Allah'ın kavminizin üzerinden bu belayı kaldırması için dua etmesini dileyin" dediler. Bunun üzerine adamlar Resulullah(s.a.v)'in yanına vararak kavimlerinin üzerindeki bu belanın kaldırılması için dua etmesini dilediler. Peygamber efendimiz de: "Allah'ım bu belayı Cü-reşlilerin üzerinden kaldır." diye duâ etti. Sonra adamlar Medine'den ayrılıp Cüreş'e gittiler. Kavimlerinin Peygamber efendimizin haber verdiği günde, hatta saatte bu musibete uğradıklarını anladılar. Bundan sonra Cüreşlilerden bir heyet Medineye gelerek Müslüman oldular. İslami esaslara güzelce bağlandıkları için Peygamber efendimiz onlara, kasabalarının çevresindeki bazı arazileri işletmeleri için ikta' olarak verdi. Peygamber efendimiz İslama giren bazı şehir sakinlerine, oralardaki arazileri işletsinler diye ikta' olarak verirdi. Tabii bunu da bir kira ya da haraç karşılığında verirdi. Doğruyu en iyi bilen noksanlıklardan münezzeh olan yüce Allah'tır.

Haris Bin Ka'b Oğullan Heyeti

Peygamber efendimize gelen müslüman heyetler Medine-Î Münevverede karşılanıyorlardı. Müslüman olmayan heyetleri ise Medineye geldikleri zaman Peygamber efendimiz İslama davet ediyordu. Çoğu kez bu davete icabet ediyorlardı. Bazen de tereddüt ettikten sonra icabet ediyorlardı. Her ne ise, İslamiyet, diyarlarına girmişti. Dileyen iman ediyor, dileyen inkar ediyordu. Kendi eski dininde kalmak isteyip de islamm gölgesi altında yaşamak arzusunu izhar edenlerle Peygamber efendimiz zimmilik anlaşması yapıyordu.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz kabilelerin durumlarını araştırıp öğreniyordu. Bu kabilelerden Medine'ye gelenleri tslama davet ediyordu. Gelenler bu daveti kabul ediyorlardı. Gelmeyenleri ise peygamber efendimiz, imana gelip

gelmediklerini öğrenmek, durumlarını anlamak için seriyyeler gönderiyor ve bu seriyyeler aracılığıyla onları tslama davet ediyordu. İşte durumu bilinmeyen bu kabilelerden biri de Haris oğullarıydı. Hicri 10. senenin Rebiulahir ayında Necran'daki Haris bin Kab oğulları kabilesine Halid bin Velid gönderildi. Peygamber efendimiz Halid'e, onları İslama davet etmesini emretti. Onlarla savaşmadan önce üç gün süreyle İslama davet etmesini tavsiye etti. Eğer bu davete icabet ederlerse icabetlerini kabul edecek, kabul etmezlerse onlarla savaşacaktı.

Bu talimatı alan Halid bin Velid, Necran'a gitti. Süvarileri beldenin her tarafına yayıldı. Onları İslama davet ediyor ve : "Müslüman olun selamete erin" diyorlardı. Haris oğulları İslama girdiler. Halid bin Velid, îslamı öğretmek üzere aralarında bir süre ikamet etti. Bu durumu peygamber efendimize bir mektupla arz etti. Peygamber efendimiz de onların İslama girişlerini kabul etmesini, onlarla bir heyetle birlikte Medineye dönmesini cevabi mektubunda bildirdi. Bunun üzerine Halid bin Velid, Necranlı heyetle birlikte Medine-i Münevvereye döndü. Bu heyette Kays bin Husayn ile Yezid bin Abdul-Müdam ve diğerleri vardı. Medineye geldiklerinde peygamber efendimiz bu heyettekilere: "Cahiliyet devrinde sizinle savaşanları nasıl yenebiliyordunuz?" diye sordu. Onlar da biz kimseyi mağlup etmedik diye cevap verdiler. Ama Peygamber efendimiz üsteleyince şu cevabı verdiler. "Biz birlik içinde hareket eder, biribi-rimizden kopmazdık. Başkaları bize ilişmedikçe biz kimseye ilişmez ve zulmetmezdik...'*

Resulullah (s.a.v.) efendimiz, ahlâklarını açıklamaları için onları konuşturuyordu. Çünkü onların ahlâklarını benimsiyor-du.Ve bu ahlâklarını devam ettirmelerini istiyordu. Zira bu İs-lami bir ahlaktı: Hep birlikte hareket ediyor, birlik ve beraberlik içinde bulunuyor, bölünüp parçalanmıyor ve savaşırken dahi kimseye zulüm etmiyorlardı.

Peygamber efendimiz Kays bin Husayn'i onların başına emir yaptı. Bunlar Medine-i Münevverede bir kaç ay süreyle kalıp îslamiyeti öğrendikten ve Kur'an-ı Kerim'in bir kısmını ezberledikten sonra ülkelerine döndüler.

Görülüyor ki Peygamber (s.a.v.) efendimiz yanına gelen heyetlerin İslama icabet ettiklerini, yeni dinin kendi kabileleri arasında yayılmış olduğunu müşahede edince başlarına bir emir tayin ediyordu. Bu emir sürekli Peygamber efendimizle

irtibat halinde olacaktı. Böylece onlar hep birlikte bir yönetim ve idare altında kalacaklardı ki, Bu da îslam idaresiydi. Onlar dağılmadan, bölünüp parçalanmadan, birbirlerine düşman olmadan hep birlikte îslam sancağını taşıyacaklardı.

Hemezan Heyeti

Hemezan heyeti hiç tereddüt etmeksizin İslama girip Medi-neye geldi. Aralarında Malik bin Nemat ve diğerleri vardı, bunlar peygamber efendimizin Tebük dönüşünden sonra Medine'ye geldiler; süslü giysiler, şatafatlı cübbeler, Aden yapısı sarıklar giyinip kuşanarak binekleri üzerinde Medineye gelmişlerdi. Her ne kadar süslü giysiler giyinmişlerse de, giysileri arasında ipekli ya da altın sırmalı giysiler yoktu. Bu sebeble giyim kuşamları reddedilmedi. İslama girdiklerinden ötürü sevinçle Peygamber efendimizin huzuruna çıktılar. Hatta bu sevinçli hallerinden dolayı Malik bin Nemat, Peygamber efendimizin huzurunda *recez bahrinden' şiirler okumuştu:

"Yazın ve güzün tozları içinde

Bol verimli büyük kasabaları aşıp sana geldik

Develerimize liften yularlar takarak

Sana ulaşmak için yollar katettik."

Bunlar peygamber efendimizin huzurunda fasih kelam ile konuştular. Peygamber efendimiz onlara emir olarak Malik bin Nemat'ı tayin etti. Malik bin Nemat'a, kavminin müslüman olan efradı üzerinde valilik görevini verdi .Yakınlarında bulunan müşrik ya da kafir kimselerle cihad etmesini emretti. Ha-lid bin Velidi bir seriyye ile göndererek onlara yardım etti. Bey-haki'nin rivayetine göre Halid bin Velid, Yemen'de Islama davet için çalışacaktı. Halid, Yemen'e giderek aylarca orada ikamet etti: Ve halkı İslama davet etti.

Berâ' bin Azib der ki: "Peygamber efendimizin Halid bin Ve-lid'le birlikte Yemen halkına gönderdiği seriyye fertleri arasında ben de bulunuyordum. Halid altı ay süreyle Yemenlileri Islama davet etti. Ama onlar bu davete icabet etmediler."

Öyle anlaşılıyor ki Halid, bir savaş komutanıydı. İslam da-vetcçisi değildi. Bu sebebledir ki peygamber efendimiz ondan sonra Ali bin Ebi Talip hazretlerini Yemen'e gönderdi Hz. Ali barışçı Yemen topluluğuna yaklaştığında -her ne kadar hepsi Islama girmiş değildilerse de- Hz. Ali'yi karşılamaya çıkmışlardı. Hz. Ali onlarla savaşmadı. Sözle îslam davetinde bulunmadı. Ancak Peygamber efendimizin elçiliğini yaptı. Beraberindeki müslümanları tek saf halinde dizdi. Sonra da Resulullah'm mektubunu onlara okudu. Mektubu okuduktan sonra Heme-zanlılarm tümü İslama girdiler.

Buhari'nin sahihinde böyle anlatılır. Gerçek şu ki bu heyetlerle ilgili haberler arasında sıhhati sabit olmayan bazı sözler de aktarılmıştır. Bir rivayette anlatıldığına göre güya Peygamber efendimiz Hemezanlıları, Sakiflilerle savaşmakla yükümlü kılmıştır.! Aslında bu makul olmayan bir ifadedir. Çünkü Sa-kifliler Taifte, Hemezanlılar ise Yemen'de yaşarlardı. Ayrıca Sakifliler kendi heyetlerinin aracılığıyla İslama girmişler, putları Lât'ı yıkmışlardı. Doğrusunu söylemek gerekirse bu heyetlerin peygamber efendimize gelişlerinden sözeden tarihi kaynaklar dikkatli bir şekilde derlenmiş değildir.

Devs Heyetinin Gelişi

Peygamber (s.a.v.) efendimiz Hayber'de cihad ederken Devs heyeti yanına geldi. Yoksa genel olarak heyetler senesi olarak nitelendirilen dokuzuncu hicri senede Devs heyeti peygamber efendimizin yanına gelmiş değillerdi. Hayber savaşı esnasında Peygamber efendimize gelen Devsi heyetinin başında Tufayl bin Amr el-Devsi adında bir müslüman vardı. Peygamber efendimizin Medineye hicret edişinden önce Tufayl müslüman olmuştu. Peygamber efendimiz ona, kavmine gidip onları İslama davet etmesini emretmişti. O da bu emri yerine getirerek

kavmini İslama davet etmiş, yakın akrabalarının bir kısmı İslama girmişlerdi. Ancak hicri 7.senede Peygamber efendimiz Hayber'de cihad ederken Tufayl, kavminden bazı müslümanlarla heyet halinde Hayber'e gelmişlerdi. Hayber ganimetlerinden bir kısmını da bu heyete vermişti. Çünkü bunlar da cihada katılmışlardı.

Tufayl bin Amr ed-Devsi'nin îslama girmesi, kavmim imana davet edişi, önceleri kavminin bu davete icabet etmeyişi, bilahare îslama girişlerine dair kıssayı Tufayl'ın kendisi bize anlatmaktadır. Bir zamanlar kavminin şerefli, akıllı, doğru görüşlü bir şahsiyeti olan Tufayl Mekke-i Mükerremeye gelmişti. Ku-reyşliler çevresini sararak onu, Muhammed (s.a.v.)'i dinlemekten alıkoymak istemişler ve şöyle demişlerdi: "Onun sözleri büyüdür kişiyle evladı, babası ile eşi arasında tefrika yaratır. Sakın onu dinleme!" Önceleri Tufayl, Kureyşlilerin bu sözüne kulak vermişti, fakat daha sonra hakikati gördüğünü şu sözleriyle ifade etmektedir:

"Kureyşliler bu işin üzerinde çok ısrar ettiler. Nihayet ben Mescidi harama giderken kulaklarıma pamuk tıkadım. Mu-hammed'in sözlerini dinlememek için böyle yaptım. Mescide gittiğimde Resulullah (s.a.v.)'in namazda olduğunu gördüm; gidip yakınında durdum. Fakat onun sözlerinin bir kısmını mutlaka Cenab-ı Allah bana işittirecekti.Güzel sözlerinden birkaçını işittim. Kendi kendime dedim ki: Vay anası ağlıyasıcaî Allah'a andolsun ki ben akıllı bir şairim güzel ile çirkini birbirinden ayırd edebilirim. Ne diye şu adamın sözüne kulak ver-miyecek misim?! Eğer söyledikleri güzel ise kabul ederim, çirkin ise dinlemem.

Nihayet Resulullah (s.a.v.) efendimiz namazını tamamlayıncaya ve evine dönünceye kadar bekledim. Evine girdikten sonra ben de içeriye daldım ve kendisine dedim ki: Kavmin, senin hakkında bana şöyle şöyle dediler. Allah'a andolsun ki bu işin üzerinde çok ısrar ettiler Senin durumundan beni korkuttular. Nihayet ben de kulaklarıma -senin sözlerini duymamak için - pamuk tıkadım. Ama senin sözlerini mutlaka Allah bana işittirdi. Ben senden güzel sözler duydum. Dinini bana açıkla.

Resulullah (s.a.v.) efendimiz bu sözlerim üzerine bana Islâmiyeti açıkladı. Kur'an-ı Kerim'i okudu, Allah'a andolsun ki, ondan daha güzel sözler işitmiş,

ondan daha doğru bir iş görmüş değildim. Ben de müslüman oldum ve Hak şehadeti telaffuz ettim. Dedim ki: Ya Resulullah ben kendi kavmim arasında sözü dinlenen bir kimseyim, kavmime dönmek üzereyim, onları İslama davet edeceğim. Allah'a dua et de davetim esnasında bana yardımcı olacak bir alâmet versin.Peygamber efendimiz: "Allah'ım bu adama bir alamet ve ayet ver" dedi. Bu alamet de onun önce yüzüne sonra sırtına doğru inen bir nurdu.

Memleketline döndüğümde yaşlı bir adam olan babam yanıma geldi. Kendisine: 'Bana yaklaşma. Benden uzak dur. Çünkü sen benden değilsin. Ben de senden değilim' dedim. O da, 'niçin ey oğlum?' diye sorunca ben: "Müslüman oldum. Muham-med'in dinine uydum" dedim. Babam: "Yavrucuğum senin di-nin»benim dinimdir" dedi. "Öyleyse" git de guslet, elbiseni temizle, sonra yanıma gel ki öğrendiklerimi sana da öğreteyim" dedim. Gitti, bir süre sonra geldi. Kendisine Islamiyeti açıkladım, o da müslüman oldu.

Sonra eşim yanıma geldiğinde ona, 'Benden uzak dur. Çünkü ben senden değilim. Sen de benden değilsin', dedim. Bana "Niçin böyle konuşuyorsun, anam babam sana feda olsun?" deyince ben de: "İslâmiyet bizi birbirimizden ayırdı. Çünkü ben müslüman olup Muhammed'in dinine uydum" dedim. Eşim: "Senin dinin benim de dinimdir" deyince ben de kendisine: "Öyleyse git, guslet, sonra da yanıma gel" dedim. Eşim gitti; bir süre sonra yanıma geldiğinde kendisine Islamiyeti açıkladım, o da müslüman oldu.

Bundan sonra Tufayl, hususi davetten umumi davete yönelmiş ve bütün Devs kabilesini îslama davet etmişti. Onlar bu daveti protesto etmemişler, ama icabet etmekte gecikmişlerdi. Resulullah (s.a.v)'in yanma dönerek şöyle demişti "Ya Resulullah! Devslilerin heva heves ve şehvetlerine uymaları benim islam davetime galip geldi. Sen onlara beddua et." Fakat doğru yolun rehberi, güvenilir bir hidayet kılavuzu ve alemlerin Rab-binin elçisi olan efendimiz, Devslilere beddua etmemiş, aksine, hidayete kavuşmaları için dua ederek "Allah'ım Devslileri doğ-ru yola ilet" demişti. Sonra da Tufayl'e şu tavsiyede bulunmuştu: "Kavmine dön, onları Allah'a davet et ve onlara yumuşak davran."

Bu tavsiyeyi alan Tufayl, kavmine dönmüş, kendi ülkesinde ikamete devam ederek, halkı îslama icabet etmelerine kadar davet etmişti. Tümü değilse de halkın çoğunluğu imana girmişti.

îşin bundan sonraki aşamasını yine Tufayl şöyle anlatır. Bundan sonra peygamber efendimizin birheyetle geldim, Medi-ne-i Münevvere'de konakladık. 70 ve ya 80 kişi kadardık. O sıralarda Hayber'de ganimetler taksim ediliyordu. Bizim heyette-kilere de pay ayrıldı.

Tufayl mükemmel bir müslüman olmuş, güzel bir îslami hayat yaşamış ve imanı kuvvetlenmişti. Onun Islama ilk girişi de, sonucunun güzel olacağını gösteriyordu. Kureyşliler tarafından konulan ve iman etmesine mani teşkil eden bütün engellere karşı koyarak Hakkı talep etmiş ve bu sayede iman kalbine yerleşmişti. Ve onları da doğru yola iletinceye kadar gidip kavmini İslama davet etmişti.

Bu adamın iman kıssası onun aklının, nefsinin ve ahlâkının güçlü olduğunu göstermektedir. Kureyşlilerin koyduğu engeller onu İslama girmekten alıkoymamış, bilakis İslamı araştırmasına ve islam üzerinde düşünmesine vesile olmuştu. Kureyşliler her ne kadar Peygamber efendimizin sözünü dinlememesini tavsiye etmişler ve bunu güzel bir davranış olarak lanse etmişlerse de, imam, kalbine girerek Peygamber efendimizi evine kadar takip etmesini ve onun buyruğuna itaat etmesini kendisine güzel bir davranış olarak göstermişti. O kalbinden bütün tak-lidleri uzaklaştırmıştı. Çünkü taklid, insanı hakikatleri göremez hale getirir. Hakikatlere yönelmekten sakındırır.

Himyer Krallarının Elçi Göndermeleri

islamiyet bütün araplarca bilinen bir din haline geldikten sonra bizzat kendi kendine davet eder hale geldi. Çünkü o hakikatleri kapsıyordu. Fıtrat diniydi. Artık insanlarla onun arasına hiçbir engel giremez olmuştu. İnsanlar herhangi bir zorlanmaya maruz kalmaksızın taklid ya da bilgisizce uymak yoluna sapmaksızm bu yeni dine girmeye başladılar. Gerçekler apaçık bir şekilde ortaya çıkıp aydınlık saçmaya başlamıştı. Yahudiler ve Hıristiyanlar İslama girmekten engellenemez olmuşlardı. Kalpleri dosdoğru hale gelip İslamiyeti bir din olarak benimseyen kimseler bu yeni dinin mensupları olmuşlardı.

Emirler ve Krallar, kendi milletleriyle islamiyet arasına girmez olmuşlar; îslamiyete girmek isteyenleri sakındıramaz olmuşlardı. Özellikle Peygamber efendimizin, idareyi düzgün yürütmeleri, kavimlerine karşı adil olmaları, tebaalarına zulüm yapmamaları durumunda Eski emir ve kralları emaretlerinde ve Krallıklarında bıraktıklarını öğrenmelerinden sonra emir ve krallar, milletlerini Islama girmekten sakındıramaz olmuşlardı.

Heyetler Islama girdiklerini ilan ederek Peygamber efendimize geliyorlardı. Himyer Kralları Yemen'de büyük bir idari mıntıkayı ellerinde tutmaktaydılar. îslamiyetin, Kuzey Arabistan'da güçlü duruma geldiğini, Bizans ordularının islam kuvvetleri önünde tutunamayıp geri dönmek mecburiyetinde kaldıklarını gördükten sonra mantıklı, akıllı ve doğru bir düşünce ile tefekkür etmeye başladılar. Islamın Halid bin Velid'in hikmetli komutası sayesinde hezimete uğramadığını, Büyük Bizans ordusunun karşısında 20 kadar kişiyi şehit verdiğini, buna karşı Bizanslıların çok sayıda zayiat verdiklerini görmüşlerdi. Bunun üzerine Islamın Bizans karşısındaki güç ve şevketini görmemek mümkün değildi. Bu sebeble Islamiyetlerini ilan eden Haris Bin Abdi Külal, Naib bin Abdi Külal, Zirvayn, Mea-fîr ve Hemdan gibi Himyer kralları peygamber eefendimize elçiler gönderdiler. Şirkten ayrıldıklarını, Islama girdiklerini ilan ettiler. Peygamber (s.a.v) efendimiz de, yanına gelen bu elçiler heyetine cevabi mektuplar verdi. Bu mektuplarında hakikatleri açıklıyor ve Islama giren kimselerin yükümlülüklerini bildiriyordu ki; bu gerçekleri ve yükümlülükleri halklarına bildirsinler. Vakidî'nin rivayetine göre peygamber efendimizin Himyer krallarına gönderdiği mektubun metni şudur:

"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla. Peygamber Mu-hammed'den Haris bin Abdi Külal, Nuaym bin Abdi Külal, Numan, Zirvayn, Meafir ve Hemdan'a...

imdi ben, kendisinden başka ilah bulunmayan Allah'a sizlerden dolayı hamd ederim. Sonra bilesiniz ki Rum toprağından dönüşümüzde elçiniz bizimle buluştu. Kendisini ne amaçla gönderdiğinizi bize açıkladı. Hakkınızda bilgi verdi. İslam'a girdiğinizi, müşriklerle savaştığınızı, Cenab-ı Allah'ın size hidayet nasip ettiğini bizlere haber verdi. Eğer siz iyileşir seniz,

Allah'a ve Resulüne itaat ederseniz, namazı kılarsanız, zekatı verirseniz, ganimetlerden Allah'a ait beşte biri ve Resulullah'ın hissesini ve kendisine

seçilip verilecek şeyi ve mü'minler üzerine farz kılınan sadakayı, kaynakların suladığı ve göğün suladığı şeylerin öşrünü ve garbın, aynı ortaklık suyun nöbet gününde veya kuyu ile havuz arasında kovadan akan suyun suladığı şeylerin de onda birinin yarısını verirseniz Yüce Allah sizi doğru yoluna koymuş bulunur.

Zekat olarak da her kırk devede, üç yaşına basmış bir dişi deve;

Her otuz devede, üç yaşına basmış bir erkek deve;

Her beş devede, bir koyun veya keçi;

Her on devede, iki koyun veya keçi;

Her kırk sığırda, iki yaşına basmış erkek veya dişi dana;

Her otuz sığırda bir yaşına basmış erkek veya dişi bir dana;

Her kırk koyunda kendi başına yayılır bir koyun veya keçi vermeniz gerekir ki Allah, bunu mü'minlere farz kılmıştır. Kim hayrını artırırsa onu kendi lehine artırmış olur. Bu farizayı eda eden, müslümanlığına şehadet getiren, müşriklere karşı mü'minlere yardım eden kimse mü'minler dendir. Kendisi, müminlerin yararlandıklarından yararlanır, onların mükellef bulundukları vazifelerle de mükellef bulunur. Onun için Allah'ın himayesi ve Resulünün himayesi vardır. Yahudilerden veya Hı-ristiyanlardan müslüman olanlara gelince, onlar da müslü-manların yararlandıklarından yararlanır. Onların mükellef bulundukları vazifelerle mükellef bulunur. Yahudilik veya Hıristiyanlıklarında kalanlarsa, dinlerinden zorla döndürülemezler. Kendilerinden erginlik çağına eren her erkek veya kadın veya hür veya köle, mafiri (Yemen elbisesi) veya bunun dengi bir elbisenin kıymetine göre tam bir dinar cizye ödemekle mükellef tutulur. Bunu Resülüllah'a Ödeyen kimse Allah'ın himayesinde ve Resulünün himayesinde bulunur. Kim bunu reddederse Allah'ın ve Resulünün düşmanıdır sonra, şunu da bilesiniz ki Allah'ın Resulü Muhammed Peygamberden, Zür'e ziye-zen'e "Elçilerim Muaz bin Cebel, Abdullah bin Zeyd, Malik bin Übade, Ukbe bin Nemr, Malik bin Mürre ve arkadaşları size geldikleri zaman kendilerine iyi davranmanızı size tavsiye ederim. Size bağlı yerlerin cizye ve sadakalarından yanınızda toplananları elçilerime teslim ediniz onların amirleri, Muaz bir

Cebel'dir. Elçilerim ancak hoşnud olarak gönderileceklerdir."

"Şunu da bilesiniz ki Muhammed, Allahtan başka ilah bulunmadığına ve kendisinin de Allah'ın kulu ve elçisi olduğuna şehadet eder.

Malik bin Mürretürrehavinin bana söylediğine göre: Himye-rilerden İslama giren ilk sen imişsin ve Müşrikleri öldürmüşsün, seni hayırla müjdelerim. Ve Himyerilere hayırlı olmanı sana emrederim. Birbirinize karşı ne hainlik ediniz, ne de yardımlaşmayı kesiniz. Allah'ın Resulü hem zenginlerinizin, hem de fakirlerinizin dostu ve yardımcısıdır. Sadaka, Zekat; ne Muhammed için, ne de onun ev halkı için helaldir. O, ancak müs-lümanların fakirlerine ve yolculara mahsustur. Malik haberin eriştirilecek olanlarını bana eriştirdi ve gizlenecek olanlarını da gizledi. Kendisine hayırlı olmanızı, iyi davranmanızı size emrederim. Ben, size iyi adamlarımdan, onların din ve ilim sahibi olanlarını göndermiş bulunuyorum. Kendilerine hayırlı olmanı ve iyi davranmanı sana emrederim. Çünkü onlar adamlarımın, ağızlarına bakılır, sözleri dinlenir kişileridir. Allah'ın selameti, rahmet ve bereketleri üzerine olsun."

Resülüllah (s.a.v.)'in Himyer krallarına gönderdiği mektup işte budur.

Bu mektupta noksanlıklardan münezzeh olan yüce Allah, hububatın meyvelerin ve saime hayvanların zekat oranlarını açıklıyordu. Öyle anlaşılıyor ki, bu mektupta sadece zahiri malların zekat oranları açıklanmıştır. Dirhem ve dinarlardan oluşan batini malların ve bunlara taalluk eden ticaret emtiasının zekat oranlarına gelince Peygamber efendimiz her 200 dirhemde 5 dirhem şeklinde bunların zekat oranlarını açıklamıştır. Rivayete göre O, her 20 miskal altın için yarım miskal altın verilmesini emir buyurmuştur. Bu mektupta batini malların zekat oranları açıklanmamıştır. Çünkü bu malların zekatlarını mal sahipleri öderler. Ama zahiri malların zekatlarını devlet başkanı yahut zekat memurları toplar. İşte bu gerekçeye dayanarak Osman Zinnureyn hazretleri zekat memurları tayin ederek zahiri malların zekatlarını toplamalarını, batini malların zekatlarını ödeme işini ise sahiplerine bırakmalarını emretmiştir. Ancak batini malların zekatlarını sahiplerinin ödemediği tesbit edilirse bu zekat da devlet yetkilileri tarafından tahsil edilir.

Her ne kadar gelirlerinden alınmaktaysa da bir nevi akar zekatı olan hububat ve

meyve zekatlarını oranı metupta Peygamber efendimiz tarafından şu şekilde açıklanmıştır: Eğer ürünler alet ile sulanmış ise 20'de biri, eğer kaynak suları ya da yağmur suları ile sulanmışsa 10'da bir oranında zekatlandı-rılır. Bundan da anlaşıldığına göre akarlar zek ta tabidirler. Akarların ürün verenleri tarımsal arazilerle meyveli ağaçlardır. Zira bunlar Nemalanan mallardırlar. Tarımsal arazinin neması ise meyvadır.

Bir zamanlar evler daire ve dükkanlar asli ihtiyaçları karşılamak için satın alınır veya inşa edilirlerdi. Bunların bizatihi semereleri yoktu. Sanat aletleri de aynı hükme tabidirler. Ama zamanımızda sözü edilen nesneler sadece ikamet için değil, aynı zamada gelir elde etmek, kiraya vererek nemalandırmak için de satın alınmakta ve inşa edilmektedirler. Şu halde bunların da zekata tabi olmaları gerekir. Zira bunlar fiilen nemalanan mallardırlar ve akardırlar. Peygamber (s.a.v.) efendimiz ekilen akarların ürünlerinin sulama aleti olmaksızın sulanmaları halinde 10'da bir; alet ile sulanmaları halinde 20'de bir oranında zekata tabi olacaklarını açıklamıştır. Biz burada kıyasın, akar zekatının aslına değil de zekatın alınış yöntemine yöneldiğini görmekteyiz. Bu nedenle de yapılan masraflar çıkarıldıktan sonra binaların gelirlerinin 10'da birlik zekata tabi tutulması gerektiği görüşünü ileri sürüyoruz.

Yemen'e Gönderilen Bir Başka Mektup:

Yemen'e gönderilen önceki mektupta îslamı benimsemeye davet ve İslam'a girmeye teşvik vardı. Ayrıca müslüman olan kimselerden alınacak zekat ile gayrı müslimlerden alınacak cizyenin toplanması ve böylece islam devletinin bütçesinin oluşturulması gerektiği açıklanmaktaydı. Burada sözünü edeceğimiz ve Yemen'e gönderilişi esnasında Peygamber efendimiz tarafından Amr bin Hazm'e gönderilen mektupta ise bireylerin yapmakla yükümlü oldukları görevler anlatılmaktaydı. Bu mektupta Peygamber efendimiz Amr bin Hazm'e; Müslümanlara dini hükümleri öğretmesini, sünneti bildirmesini, zekatlarını almasını emir buyurmaktadır.

"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla. Bu Allah ve Resulünün fermanını bildiren bir mektuptur. Ey inananlar sözleşmelerinizin gereğini yerine getirin. Bu Resülüllah (s.a.v.) tarafından Amr bin Hazm'e gönderilen bir ahittir.

Peygamber efendimiz, bu mektubu Yemen'e gönderdiği Amr bin Hazm'e vermişti. Bu mektupta ona; bütün yöneticilerin Allah'a karşı gelmekten sakınmasını; Yüce Allah'ın takvalı ve iyilik yapan kimselerle beraber olacağını, Amr'ın hakkı tutmasını, Allah'ın emrettiği şekilde hakka riayet etmesini, insanlara hayırla müjde vermesini, hayır yapmalarını, insanlara Kur'an'ı öğretmesini, dini hükümleri onlara bildirmesini, insanları temiz olmadan Kur'an'a el sürmekten sakındırmasını, hak ve yükümlülükleri açıklamasını, hak hususunda yumuşak davranmasını, zulüm vukuunda müsamahasız olmasını bildiriyordu. Cenab-ı Allah, zulmü haram kılıp yasaklamış ve : "İnsanları Allah'ın yolundan geri çeviren zalimlerin üzerine Allah'ın laneti olsun" demişti. Yine bu mektubunda Peygamber efendimize Amr'e, insanlara cenneti müjdelemesini, cennet amellerini işlemelerini, kötülük yapmaları halinde cehennem ateşi ile uyarıp korkutmasını, dini hükümleri öğreninceye kadar insanların arasında bulunmasını, onlarla irtibat kurmasını, insanlara haccın şiarlarını, sünnet ve farizalarını öğretmesini, Allah'ın emirlerini bildirmesini, büyük kalabalıklar teşkil eden Haccı Ekberi anlatmasını, Umre denen küçük haccı öğretmesini, insanların -ancak çok geniş olması müstesna- tek ve küçük giysi içinde namaz kılmaktan sakındırmasını aralarında kavga olduğu zaman insanların aşiret ve kabilelerini imdada çağırıp kavgaya karıştırmaktan men' etmesini emrediyordu. İnsanların bir ve tek olan, ortağı olmayan Allah'a dua edip ibadette bulunmalarını sağlamasını; abdesti mükemmel bir şekilde almalarını emretmesini beyan ediyordu. Abdest alırken yüzlerini, dirseklere kadar ellerim, mafsal-yumru kemiklerine kadar ayaklarını yıkamalarını, başlarını meshetmelerini; abdest hususunda aziz ve celil olan Allah'ın emirlerine uymalarını sağlamasını salıklı-yordu. Namazı vaktinde kılmalarını, rükû ve sücudu tamamlamalarım, alacakaranlık içinde sabah namazını kılmalarını temin etmesini emrediyordu. Bundan sonra ganimetlerde 5'te birlik bölümün ahkâmını, zekat hükümlerine nisabına ve ne oranda zekat alınması gerektiğine dair bilgileri müslümanlara açıklamasını emrediyordu...

Bu mektupdan anlaşıldığına göre devlet yetkilileri zahiri malların zekatlarını toplamakla yükümlüdürler. İnsanların da hem zahirî, hem batını mallarının

zekatlarım vermekle yükümlü oldukları, bu mektuptan anlaşılmaktadır. Her ne kadar batını malların zekatlarım ödeme işi mal sahiplerinin vicdanına kalmışsa da bunu vermeleri bir vecibedir. Kalplerdeki gizlilikleri en iyi bilen, elbette ki Yüce Allah'tır.

Necran Heyeti

Tevhid iktidarı Arabistan'a yayıldıktan ve her tarafı hakimiyeti altına aldıktan sonra, müşrikler peyderpey İslama girmeye başladılar. Onlar çoğunlukla korkularından değil, aksine İslama olan rağbetlerinden dolayı müslüman oluyorlardı. Çünkü putperestlik perdesi gözlerinin önünden kalkmış, atalarını taklid etme sapıklığının çemberinden kurtulmuş, Islamm nuruyla aydınlanmışlardı. Atalarının hiçbirşeye akıl erdiremediklerini, doğru yolu bulamadıklarını idrak etmişlerdi. İslamiyet, artık insanları bizzat kendine davet eder hale gelmişti. İnsanların gözlerindeki cahiliyet körlüğü ve putperestlik perdesi kalktıktan sonra herkes İslama akın akın gelmeye başlamıştı. Yahudi ve Hıristiyanlara gelince, Yahudilerin peygamber efendimize karşı direndiklerini, hıyanet ve münafıklık içinde olduklarını, diğer insanları -nefislerine dair eman akdi aldıktan sonra dahi- müslümanlara karşı kışkırttıklarını önceki bölümlerde ani atmış iz dır. Bu insanlardan Peygamber efendimizin himayesinde bulunmayanlara gelince, Peygamber efendimiz cizye ödemeleri karşılığında bunlara da eman vermişti. Nitekim bu hususu peygamber efendimizin güney Arabistandaki Yemen emirlerine yazdığı mektuplarda görmekteyiz. Onlar, mıntıkalarında yahudi ve mecusi kimselerin bir kısmının dinlerini değiştir-meksizin cizye ödemek istediklerini anlatmışlar; Peygamber efendimiz de, cizye ödemeleri karşılığında kendi dinlerinde kalabileceklerini beyan buyurmuştu.

Hıristiyanlara gelince bunlar, Peygamber efendimizle savaşmamışlar, ona karşı kimseyi kışkırtmamışlardı. Sadece Bizanslılar islam kuvvetlerine karşı saldırgan bir tavır takınmışlardı. Hıristiyan araplara, özellikle Yemen'in güneyindeki hı-ristiyanlara gelince bunlar, Islama ve peygamber efendimize karşı nesebi bir sevgi ya da daha yakın bir derecede dostluk göstermişlerdi. Bu sebeple Cenab-ı

Allah, müslümanlarla dostluk ilişkisine giren hıristiyan araplar hakkında şöyle buyurmuştur:

"İnsanlar içerisinde, inananlara en yaman düşman olarak yahudileri ve (Allah'a) ortak koşanları bulursun. İnananlara sevgice en yakın olanları "Biz hıristiyanlarız" diyenleri bulursun. Çünkü onların içerisinde keşişler ve rahipler vardır ve onlar büyüklük taslamazlar."(Maıde, 82)

Bu, az ileride sözünü edeceğimiz Necran hırıstıyanlarmm genel bir Özelliğidir. Ayrıca onları heyet olarak Peygamber efendimizin yanına gelmeye iten hususî bir sebeb de vardı. Peygamber efendimiz onlara Islami daveti içeren ya da cizye ödemelerini veya kendileriyle savaşacağını bildiren bir mektup yazmıştı. Mektubun metni şöyle idi:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. İbrahim, İshak ve Yagkub'un ilahının adıyla... imdi ben sizi Allah'a kulluk etmeye, kullara ibadet etmekten vazgeçmeye, kulların velayetinden çıkıp Allah'ın velayeti altına girmeye davet ediyorum. Bu davetime icabet etmezseniz cizye vereceksiniz. Buna da yanaşmadığınız takdirde size savaş ilân ediyorum. Vesselam.77

Peygamber efendimiz bu mektubu onların piskoposlarına göndermişti. Piskopos bu mektubu okuyunca paniğe kapıldı. Hemezanlılardan Şurahbil bin Vedae adındaki bir adama haber salıp yanına çağırttı. Halledilmesi zor bir problem çıktığı zaman piskopos bu Hemezanlı adamı çağırır, ona danışırdı.

Hemezanlı adam mektubu okuyunca piskopos: "Ya Eba Meryem senin bu husustaki görüşün nedir?" diye sordu. Şurahbil dedi ki: Allah'ın İbrahim'e, İsmail'in soyuna peygamberlik vereceğini va'dettiğini biliyorsun. Eğer bu adam peygamber ise buna iman edecek misin? Ama benim Peygamberlik hakkında bir görüşüm yoktur." Piskopos onu yanından uzaklaştırdı ve başkalarını istişare için çağırdı. Hepsi de ŞurahbiPin verdiği cevabın aynısını verdiler. Bunun üzerine piskopos çan çalınmasını emretti. Çan çalındı. Kiliselerde ateşler yakıldı. Çullar kaldırıldı. Vadinin aşağısında, yukarısında halk toplandı. Vadinin uzunluğu, hızlı giden süvarinin gidişiyle bir günlüktü. Piskopos onlara peygamberimizin mektubunu okudu ve bu husustaki görüşlerini sordu. Neticede bir heyet gönderilip peygamberimizin haberini kendilerine getirmesi üzerinde görüş

birliğine vardılar. Heyet Medine-i Münevvereye doğru yola çıktı. Peygamber efendimizin yanına geldiklerinde yolculuk elbiselerini çıkarıp süslü ve gösterişli elbiselerini giyip altın yüzükler taktılar. Sonra Peygamber efendimizin yanına girdiler. Peygamber efendimiz gece ve gündüz onlardan yüz çevirdi. Selamlarına karşılık vermedi. Bunlar Hz. Osman ile Abdurrahman bin Avf in yanına gittiler. Daha önceleri bu iki zat, ülkelerine gidip ticaretle uğraştıklarından dolayı, Necranlılar onları tanıyorlardı. Yanlarına vardıklarında şöyle dediler: "Peygamberiniz bize bir mektup gönderdi. Biz de mektuba icabet ederek geldik. Yanına girdiğimizde selam verdik, ama selamımıza karşılık vermedi. Onunla konuşmak istedik, ama bizimle konuşmaya yanaşmadı. Şimdi size soruyoruz: Biz memleketimize geri dönelim mi?"

Hz. Osman ile Abdurrahman bin Avf, Hz. Ali'ye yönelerek ona sordular. "Ya Eba Hasen, bu kavim hakkında ne dersiniz?" Hz. Ali cevaben dedi ki: "Süslü elbiselerini ve parmaklarındaki altın yüzüklerini çıkarıp sefer elbiselerini yeniden giymelerini öneririm." Heyettekiler bu öneriye uyup üzerlerindekini çıkarıp yeniden sefer elbiselerini giydiler. Ve bu vaziyette peygamber efendimizin yanına varıp selam verdiler. Peygamber efendimiz de selamlarına karşılık verdi. Onlar daha önceleri gurur ve kibirle alâyiş ve ihtişam içinde peygamber efendimizin yanına girdiklerinden dolayı peygamber efendimiz onlara yüz vermemişti. Alâyiş içinde bir kralın huzuruna girmemiş olduklarını bildirmek için selamlarına mukabelede bulunmamıştı. Aksine yoksul hayatı yaşayan, şerefini mal ve giysilerden değil, Rahman ve Rahim olan Allah'ın risaletinden alan bir peygamberin yanma girdiklerini onlara bildirmek istemişti. Bunun ötesinde peygamber efendimiz onlara yüz vermemekle gurur ve kibirlerini kırmış, kendi yaşantısı gibi bir hayat yaşamalarını lisan-ı haliyle tavsiye temiş oluyordu. Peygamber (s.a.v.) efendimiz selamlarına mukabelede bulunduktan sonra diğer insanlara yaptığı gibi gülümsemeye başladı. İkindi namazından sonra Mescid-i Nebeviye gelen bu heyete .güler yüzle mukabelede bulundu. Bunlar doğuya yönelerek namaz kılmışlar; müslümanların bazıları bunları doğuya yönelik olarak namaz kılmaktan men' etmek istemişlerse de kerem saltıibi ve müsamahakâr bir insan olan Peygamber efendimiz: "Onl ara ilişmeyin" diye talimat vermiş, böylece onlar namazlarını rahatlıkla kılabilmişlerdi.

Bu heyet 60 kişiden müteşekkildi. 24 kişi büyüklerinden ve önde gelen şahsiyetlerindendi. i balarında üç kişi vardı ki bunlar reis ya da reis

konumundaki kimselerdi. Birincileri Akih isminde bir zat idi ki onların emirleriydi. Görüşüne uyarlardı. Meşveret sahipleriydi. Onun taı/-şivelerinin dışına çıkmazlardı. Asıl adı Abdülmesih idi. İkinci şjahıs ise Seyyid isminde bir zat olup temsilcileriydi. Toplantı ve sefer hallerinde de sorumluları idi. Üçüncü şahıs ise Beni Bekir bin Vail'in kardeşi olan Ebu Harise bin Alkame idi. Piskopos sları ve bilgili bir zat idi. Okullarının yöneticisiydi. Ebu Harise;, aralarında şerefli bir şahsiyet olduğundan dolayı itibar görürdü. Kitaplarını okuyup incelemişti. Hıristiyan Rumların hükümdarları ona yüksek payeler vermiş, çeşitli ikramlarda bulunmuş ve hizmetçiler tahsis etmişlerdi. Onun için kiliseler inşı ı etmiş ilim ve içtihat sahibi bir kişi olduğundan dolayı da ona çeşitli izzet ve ikramlarda bulunmuşlardı. Uzakta oldukları halele bu hükümdarlar, Ebu Harise aracılığıyla Necranlıları nüfuz t /e iktidarları altında tutmasını bilmişlerdi. Gerek yüzüne karş ı, gerek gıyabında Ebu Harise Peygamber efendimize tazimde bulunurdu. Rivayete göre Ebu Harise, Peygamber efendimizin yanına gelirken bir katıra binmişti. Yanı başında kardeşi de ' benzeri bir katıra binmişti. Ebu Harise'nin katırı tökezleyince kardeşi "Uzaktaki şahıs tökezle-seydi keşkeF* demiş, bu bedduas lyla peygamber efendimizi kas-tetdiği için Ebu Harise ona şu cevabı vermişti: "Sen tökezleyip düşesin! Şüphesiz Allah'a and olsun ki o, beklemekte olduğumuz ümmî peygamberdir."

Böyle deyince kardeşi: "Mailem onun peygamber olduğunu biliyorsun, ne diye ona uymuyoi ~sun?" diye sormuştu. Ebu Harise ise kardeşinin sorusuna şöy le cevap vermişti: "Romalıların bize yaptıkları ikramları görüy 'orsun. Onlar bizi şereflendirdiler, bize mal verip ikramda b ulundular. Muhammed'e uyarsam, elimdeki şu makam ve ser veti geri alırlar" Kürz bin Alkame adındaki kardeşinin İsrarı üzerine Ebu Harise nihayet müs-lüman olmuştu.

îbn İshak'ın rivayetine göne Abdullah bin Abbas şöyle demiştir: Necranlı hıristiyanlarla: yahudi alimleri bir araya gelerek Resulullah(s.a.v)'in huzuruna vardılar. Yahudi alimleri dediler ki: ibrahim de bir yahudi idi. Hrıstiyanlar da ibrahim'in ancak hristiyan bir kişi olduğunu iddia ettiler. Bunun üzerine Cenab-ı Allah şu ayeti Kerimeyi inzal buyurdu:

"ibrahim ne yahudi, ne de Hristiyandı; dosdoğru bir müslü-mandı. Müşriklerden de değildıl. Doğrusu, insanların İbrahim'e en yakın olanı, ona uyanlar, bu peygamber ve müminlerdir. Allah da mü'minlerin dostudur. " <ai-i tmran:67-68)

Bazı yahudi alimleri: "Ey Muhammed Hıristiyanların Meryem oğlu İsa'ya taptıkları gibi bizim de sana tapmamızı mı istiyorsun?" diye sordular.

Necranlı hıristiyanlardan biri de: "Ey Muhammed, sen bizden bunu mu istiyorsun bizi lıuna mı davet ediyorsun?" diye sorunca Resulullah (s.a.v.) eifendimiz şu cevabı verdi: "Allah'tan başkasına tapmaktan, ya da Allah'tan başkasına tapıl-masını emretmekten Allah'a sığınırım. Allah beni bununla göndermedi ve bana böyle yapmamı emretmedi." Böyle dedikten sonra Cenab-ı Allah şu ayeti Kelimeyi inzal buyurdu:

"Hiç bir insana yakışmaz }ıi, Allah ona Kitap, hüküm ve peygamberlik versin de sonra d o kalksın) insanlara: Allah'ı bırakıp bana kullar olun." desin; fakat "öğrettiğiniz ve okuduğunuz Kitap gereğince Rabba halıı s kullar olun.!" der ve size: "Melekleri ve peygamberleri tanrıla, r edinin!" diye de emretmez. Siz müslüman olduktan sonra, sie inkarı emreder mi?" (ai-i lmran:79-80) '

Sonra peygamber efendimiz Hıristiyanlardan ve Yahudilerden ve atalarından alman ahdi ve kendi nefislerine karşı yaptıkları ikrarı onlara hatırlatıp şı ı ayeti Kerimeyi okudu:

"Allah, peygamberlerden şöyl \e söz almıştı: "Bakın size kitap ve hikmet verdim, sonra yanımı r,da bulunan (kitaplar)fı doğrulayıcı bir peygamber geldiğinde, ona mutlaka inanacak ve ona mutlaka yardım edeceksiniz! Bı ınu kabul ettiniz mi? Ve bu hususta ağır ahdimi üzerinize aldınız mı? demişti. "Kabul ettik!"

dediler." (AI-i îmran:8l)

Nihayet Necranlılar Peygamber efendimizden, Meryem oğlu İsa'nın durumunu sorduklarında onlara, Meryem oğlu îsa'nm Allah katından gönderilmiş olan bir elçi olduğunu ifade etti. Ali-Î îmran Suresinde İsa peygamberle ilgili olan ayeti kerimeleri okudu. Bundan sonra Hıristiyanlar, suallerini yöneltmeye başladılar ve: "Biz hıristiyanlarız, Isa hakkında ne dersin? Eğer sen bir peygamber isen onun hakkında söylediklerini öğrenmek isteriz" Onların bu suallerine cevap olarak Peygamber efendimiz şu ayeti Kerimeleri okudu:

"Allah yanında îsa'nm durumu, Adem'in durumu gibidir. Onu topraktan yarattı,

sonra ona (ol) " dedi. Artık olur... (Bu) Rabbinden gelen gerçektir. Öyleyse kuşkulananlardan olma. Kim sana gelen ilimden sonra seninle tartışmaya kalkarsa de ki" Gelin oğullarımızı ve oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım, sonra gönülden lanetle dua edelim de, yalancıların üstüne Allah'ın lanetini dileyelim!" (Al-i îmran:59-61)

Hıristiyanlar bu lanetleşme işine yaklaşmadılar ve benimsemediler. Sabah olunca Peygamber (s.a.v.) efendimiz Bu lanetleşme işini kendilerine haber verdikten sonra Hasan ile Hüseyin'i ellerinden tutup getirmiş, Fatıma da arkasından, yürüyerek gelmişti. O sırada Peygamber efendimizin bir kaç zevcesi vardıysa da onlardan birini seçmemişti. Önceki sayfada sözetti-ğimiz üç kişinin yanısıra Necranlı heyet, başlarında Reisleri Şurahbille birlikte geldiler. Peygamber efendimiz onlarla lânetleşmek isteyince, Şurahbil şöyle dedi: "Vadi halkının alt ve üst tarafı toplanıp bir araya geldiklerinde benim görüşümün dışına çıkmazlar. Allah'a andolsun ki bu zat bir hükümdar olsaydı teklifini reddettiğimiz zaman, gözlerinde mızrak saplanan ilk araplar biz olurduk. Onun ve ashabının Önünden helak edilmedikçe geçilmez ve bırakılmazdık. Eğer bu zat, gönderil-miş bir peygamberse, kendisi bizimle lânetleşince, bizden yeryüzünde hiçbirşey, hiçbir kimse kalmaz, helak olur!"

Sonra :"Ey Şurahbil bu hususta senin bir önerin olacak mı?" diye soranlara şöyle cevap verdi: uBen onu bu işte hakem kılmayı uygun görüyorum. Çünkü ben bu zatın hiçbir zaman haksız bir hüküm vermeyeceğini sanıyorum." dedi. Görüşünün dışına çıkmadıkları Şurahbil, Resulullah (s.a.v.)'in yanına vararak şöyle dedi: "Ben seninle lânetleşmekten daha hayırlı birşey düşünüyorum." Peygamber efendimiz: "O nedir?" diye sorunca Şurahbil şöyle bir açıklamada bulundu: "Sen bugün, geceye kadar; geceden de sabaha kadar hükmünü ver, kararını açıkla. Bizim hakkımızda her ne hüküm vereceksen o muteber olacaktır."

Resulullah (s.a.v.) efendimiz Şurahbil ve izleyicileri üzerinde sözünün geçerli olacağına güvenerek Şurahbil'e: "İzleyicilerinden seni kınamaya, yermeye kalkışacak kimseler bulunabilir mi?" diye sordu. Şurahbil: "Sor şu iki arkadaşıma!" dedi. Arkadaşları da: uBaşından sonuna kadar bütün vadi halkı, Şu-rahbil'in görüşünün dışına çıkmaz" dediler. Bunun üzerine peygamber efendimiz onlar hakkında şu yazılı hükmünü verdi. Ve mektubu onlara teslim

etti. Mektupta şunlar yazılıydı:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Bu, Allah'ın peygamberi Muhammed(s.a.v)'in Necran halkına yazdığı bir yazıdır. Necranlıların beyaz, kırmızı, sarı herçeşit nakitleriyle meyve ve mahsulleri ve köleleri hakkında Resulullah'ın hükmü:

Bunların hepsini, kendilerine bırakırsın. Buna karşı onlar her yıl Sefer ayında 1000 ve her Recep ayında 1000 adet olmak üzere 2000 adet elbise, her elbise ile birlikte birer okka gümüş de ödeyeceklerdir. Her elbise, bir okka yani 40 dirhem değerinde olacaktır. Elbiselerin haraç vergisine nazaran fazlalığı veya okka kıymetinden eksikliği hesaplanacaktır. Onların haraç olarak Ödemeleri gereken binek hayvanları, atlar, zırhlı gömlekler veya diğer mallar kendilerinden hesapla alınacaktır.

Elçilerimin 20 gün veya daha az veya 30 gün veya daha az müddetle konuklanmaları ve ağırlanmalarıyla Necranlılar yükümlüdürler. Elçilerim bir aydan fazla tutulamaz, bekletilemezler.

Yemen'de bir savaş, bir yaramazlık baş gösterdiği zaman, Necranlılar, emanet olarak 30 adet zırh gömlek, 30 at ve 30 deve vermekle yükümlüdürler.

Elçilerime emanet olarak verilen zırh, at, deve ve diğer mallar -bunlardan telef olanları da tazmin edilmek üzere- Necran-lılara iade edilinceye kadar elçilerimin kefareti altındadır.

Necran ve Necran'a bağlı yerlerdekileri malları, canları yurtları, dinleri, hazır bulunanları, hazır bulunmayanları, kiliseleri, Ruhbanlıkları, Piskoposlukları, az veya çok ellerinin altındaki herşeyleri, Allah'ın himayesinde ve Allah Resulü Muhammed(s.a. v.)in himayesindetir.

Piskopos, piskoposluğundan, papaz papazlığından, rahip rahipliğinden değiştirilmeyecek, döndürülmeyecek, bulundukları hal ve durumları, haklarından herhangi bir hak da değiş-tirilmeyecektir.

Artık faiz alıp vermek yoktur. Necranlılara zulüm ve kötülük yapılmayacaktır.

Cahiliyet devrinden kalma kan davası da güdülmeyecektir. Onların ne mallarından Öşür alınacak, ne asker gelip yurtlarını çiğneyecek, ne de kendileri savaş için toplanacaktır. Necranda kim bir hak talebinde bulunacaksa aralarında insaf ve adalet üzerine davranılacaktır. Ne zulüm yapılacak, ne de zulme uğranacaktır. Gelecekte faiz yiyen kişi, himayemden uzak kalır. Onlardan hiçkimse başkasının yaptığı bu sahifede yazılı yükümlülüklerin üşenmeden gereğini yerine getirdikleri hayırhahlık gösterdikleri ve iyi davrandıkları takdirde Allah'ın emri gelinceye kadar, Allah'ın ve Peygamber'in temelli himayesi altında bulunacaklardır."

Ebu Süfyan bin Harb, Gaylan bin Amr, Malik bin Avf, Akra' bin Habis el-Hanzeli ve Mugire bin Şu'be gibi Peygamber efendimizin meclisinde hazır bulunan sahabiler bu vesika üzerinde şahit oldular.

Bu bir nevi Zımmilik akti yerindeki bir yazı idi. Hıristiyanlıklarında kaldıkları sürece bu yazının kefareti altında kalacaklardı. Ama tamamı ya da bir kısmı îslamiyeti din olarak seçtiği takdirde müslüman olanlar, diğer mü'minlerin hükmüne tabi olacaklardı. Onlarla diğer müslümanlann arasında herhangi bir fark kalmayacaktı.

Necranlı piskopos ve rahiplerden İslama girip peygamber efendimizin nübüvvetini kabul edenler olmuştu. Onun, İbrahim oğlu İsmail neslinden gelmesi beklenen peygamber olduğuna inanmışlardı.

Rahiplerden biri İslama meyletmiş, peygamber efendimizin yanına gitmiş, ona bir aba hediye etmişti. Peygamber efendimizin yanına gelip vahyin nasıl indiğini, İslamm farzlarının, hudûd ve sünnetlerini neler olduğunu Öğrenmek istemişti. Bununla birlikte İslamiyeti kabul etmemiş, ancak kavmine dönüp tekrar gelmek üzere peygamber efendimizden izin istemiş ve: "Memleketime gitmem gerekiyor, înşaallah yine sana geleceğim" demişti. Böyle diyerek gittikten sonra peygamber efendimizin vefatına kadar bir daha dönmemişti. Öyle anlaşılıyor ki bu olay, hicri lO.senede vuku bulmuştur.

Necran heyetinden bahsederken Seyyid, Akıp ve Ebu Haris adında üç kişiden söz etmiştik. Bunlar peygamber efendimizin yanında kalarak onun konuşmalarını dinliyor, hal ve harekatını izleyip durumunu öğreniyorlardı. Fakat

bunlar Şurahbilin heyetinden ayrı bir heyet olarak gelmişlerdi. Necran iklimleri, kiliseleri ve piskoposları ayrı olduğu için iki ayrı heyet halinde Necranlılar peygamber efendimizin yanına gelmişlerdi. Her ne ise.. Ebu Haris'in heyetinde Seyyid ile Akib adında iki zat daha vardı. Bunlar Peygamber efendimizden şu mealde bir yazı alarak Medine-i Münevvereden ayrılıp gitmişlerdi. Mektupta şunlar yazılıydı:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla Peygamber Mu-hammed'den Piskopos Ebu Harise.. Necran Piskoposları, Kahinleri, Rahipleri, Köleleri, Hülasa bütün halkı, ellerinin altında bulunan az çok malları Allah ve Resulünün himayesinde-dir. Hiçbir piskopos piskoposluğundan, hiçbir rahip rahipliğinden, hiçbir kahin kahinliğinden alınıp değiştirilmeyecektir. Halkları hiçbir değişikliğe uğratılmayacak, yetkileri ellerinden alınmayacak, pozisyonları değiştirilmeyecektir. Bütün bu hususlar Allah ve Resulünün tekeffülü altındadır. Bir zalime meyletmeksizin, zalimlerle iş birliği yapmaksızın, düzenli bir şekilde yaşadıkları, Allah ve Resulünün fermanına uydukları takdirde bütün hakları kefaletimiz altındadır,9*

Bu peygamber efendimizin Necranlılara yazdığı en son yazıdır'ki, zimmilik akdini içermektedir.

Bu Heyet Bize Neyi İspatlıyor?

Görüldüğü gibi Necranlılarm iki heyeti vardı. Peygamber efendimiz onları İslama girmeye, ya da zimmilik akdi yapmaya davet etti. Bu takdirde müslümanlarla aynı haklara sahip olacak, aynı yükümlülüklere tabi olacaklardı. Bunu da kabul etmedikleri takdirde kendileriyle savaşılacaktı. Bunlar iki heyet halinde peygamber efendimizin yanına geldiler. Peygamber efendimiz bu heyetlerden her biri için bir eman akdi yazdı. Bunların mezhepleri ayrı değilse de kiliseleri ayrı olduğu için iki ayrı heyet halinde gelmişlerdi.

Bu ve diğer heyetler birden fazla olsalar da olmasalar da, îslamiyetin, savaş

olmaksızın Arabistan'da yayılmaya başladığını göstermektedir. Peygamber (s.a.v.) efendimiz kendisiyle savaşmayan ve barış teklif eden kavimlerle savaşmazdı. Nitekim onun haberlerinden de bunu öğrenmekteyiz. Peygamber efendimiz sırf din farklılığı için kimseyle savaşmış değildir. Ancak îs-lam davetinin milletlere güven içinde ulaşmasını sağlamak, emirlerin, hükümdarların, yahut rahiplerin veyahut din adamlarının islamiyet ile milletler arasına engel olarak girmelerini önlemek, insanların yüzlerini Allah'a yöneltip hak gördükleri dini seçmelerine rahat bir zemin hazırlamak için savaşmıştır. İslam davetinin, emirlerin zorlaması olmaksızın, dini ve gayri dini bir liderin teşvikine gerek kalmaksızın insanlar tarafından hak bir davet olarak duyulup dinlenmesi gerekiyordu.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz, yanına gelen heyetleri hoş karşılıyor ve onlara güleryüzle mukabelede bulunuyordu. Ancak fakiri üzecek, kalbini alevlendirecek, cemaatler arasında tefrika yaratacak bir durumu bu heyetlerde müşahede ettiği zaman onlara yüzvermiyordu. Örneğin süslü, ipekli, altın sırmalı elbiseler giyinerek yanına gelen Karun gibi alayiş içinde bulunan heyetlere iltifat etmiyordu.

Peygamber (s.a.v.) efendimiz yanına gelen heyetleri güzel karşılayıp mescidlere girmelerinin caiz olduğuna delalet etmektedir, îslami ilimleri dinlemek ya da Hz. Ömer'in yaptığı gibi muahedeler akdetmek maksadıyla ehli kitap olmayan kimselerin de mescide girmelerinde ben bir sakınca görmüyorum. Bunların mescide girmeleri güzel bir davranıştır. Çünkü mescidler-de müslümanlarm namaz kılmakta olduklarını, farizaları eda ettiklerini, Peygamber efendimizi cemaatın çepeçevre kuşatmış olduğunu müşahede ediyorlardı. Bu da onların kalplerine tesir bırakıyordu. Ve hak davetçisinin çağrısına icabet etmelerine zemin hazırlıyordu.

İman ve Teslimiyet

Burada Necran heyeti ile ilgili olarak îbn Kayyım'ın ortaya attığı bir mesele

vardır. Onların bir kısmı, peygamber efendimizin, Tevrat ve İncil'de geleceği müjdelenen bir peygamber olduğunu ilan ediyorlar. Ancak islam davetçisine teslimiyet göstererek, Kur'an-ın hükmüne rızayla taalerini ilan ederek icabet etmiyorlardı. Peygamber efendimizin öldürüleceği korkusuyla iman etmiyorlardı. Îbn Kayyım bunu İslamiyet ya da iman vasfına sığamıyacağını ifade etmektedir. Çünkü iman sadece bilmekten ibaret değildir. Aksine iman; bilmek, tasdik etmek ve teslimiyet arz etmektedir. Eğer bu nitelikler bir arada bulunmazsa iman da yok demektir. Çünkü bu durumda teslimiyet ve inanmak durumu mevcut olmamaktadır. Bu gerçekten de doğru bir sözdür. Çünkü iman eden bir kimsenin, müslümanların velayeti altına girmesi ve mü'min cemaate katılması imanlı kimselerle dost olması gerekmektedir. Allah'a teslim olması gerekmektedir. Nitekim bu hususta yüce Allah şöyle buyurmaktadır: "Sizin dostunuz ancak Allah, O'nun elçisi ve mü'minlerdir " (Maide: 55)

Biz teslimiyet ve imanın iki kısımda olduğunu görmekteyiz: Kalbî iman, güçlü bir düşmandan korkmak nedeniyle yahut insanları inanmaya yöneltmek amacıyla imanı gizlemek. Peygamber efendimiz Sakifli heyetteki şahısların bir kısmının imanlarım gizlemelerine izin vermişti. Çünkü böylelerinin kalplerinde hakiki iman, anlam olarak mevcuttu. Bunlar farzları eda ediyorlardı. Ancak imanlarını sürdürmekten korkuyorlardı. Kalplerinde tasdik ve inanç bulunduğundan dolayı imanlarını gizlemelerine müsaade edilmiş ve bu şekilde inanmakla yetinmişlerdi.

îkinci kısma gelince, bu imanda, bazı müşriklerin bilip tanımaları gibi bilip tanıma, yani marifet vardır. Bu marifetin izi de lisanen tasdik etmektir. Böyleleri marifetlerini açığa vuruyor ve Peygamber efendimize şöyle diyorlardı: "Senin peygamber olduğunu biliyoruz ancak müslüman olmuyoruz. Çünkü ya-hudilerin seni öldürmelerinden korkuyoruz." Bunlar her ne kadar bilip tanıyorlarsa da inanmıyor, aksine inkâr ediyorlardı.

Beni S'ad Bin Bekir Heyetinin Gelişi

Bu heyet, Peygamber efendimizin yanına müslüman olarak gelen bir kişiden

ibaretti. Peygamber efendimizi duyup davetinden haberdar olduktan ve îslamiyetin yayılışından, Allah'ın kelimesinin yücelik kazanıp iktidar olmasından sonra îslami-yetini ilan etmiş ve yola koyularak peygamber efendimizin yanına gelmişti. Bu davetin aslını sahibinden öğrenmek ve duyduklarını pekiştirmek istemişti. Bu konuda îbn îshak şöyle der:

Bekir oğulları, Dammam bin Sa'lebe'yi elçi olarak peygamber efendimize gönderdiler. Medine'ye geldiğinde devesini Mes-cid-i Nebevi'nin kapısı Önünde çöktürüp bağladı. Sonra Mescide girdi. Peygamber efendimizin şahsını tanımadığından dolayı kaba bir lisanla: "Hanginiz Abdülmüttalib'in oğlusunuz1?" diye sordu. Peygamber efendimiz de: "Abdülmuttalibin oğlu benimr dedi. Aralarında şöyle bir konuşma geçti:

Dammam dedi ki: "Sana bir şeyler soracağım ama ağır konuşacağım bundan dolayı bana darılma"

Nezaketli bir insan olan Peygamber efendimiz şöyle cevap verdi: "Hayır sana darılmayacağım dilediğin şeyi sorabilirsin." , Damamman dedi ki; "Senin ilahın, aşiretinin ilahı, senden öncekilerin ilahı, ve senden sonra gelecek olanların ilahı olan Allah aşkına söyle: Allah mı kendisine ibadet etmemizi ve ona hiçbir şeyi ortak koşmamızı, şu putları bir kenara atmamızı sana emretti?

Resulullah (s.a.v.), "Evet" dedi.

Sonra Dammam îslamın farizalarını birer birer saydı. Namaz farizasını, zekat farizasını, oruç farizasını ve hac farizasını birer birer sordu. Bunları sorarken de hep Allah aşkına diyerek soruyordu. Sorularını tamamladıktan sonra şöyle dedi: "Şeha-det ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur Muhammed de O'nun kulu ve elçisidir. Ben saymış olduğum bu farizaları eda edeceğim. Beni men ettiğin şeylerden de uzak duracağım. Ondan ne fazla ne de eksik hiçbirşey yapmayacağım" Böyle dedikten sonra devesinin yanına dönmek üzere mescidden ayrıldı. Ayrılırken de Resulullah (s.a.v.)'i iyiliklerle övdü. Sonra mü'min bir kimse olarak kavmine döndüp Onları, hak şehadetini getirerek İslama davet etti. Ansızın karşılarına çıkarak bir sürpriz yaptı. Putları inkar ettiğini duyurdu ve "hat ve Uzza ne kötü şeylerdir!" dedi. Böyle deyince de kavmi batıl inançlarından dolayı, Dammam'a bir kötülüğün ve musibetin gelmesinden

korkup şöyle dediler: "Yavaş ol bakalım ey Dammam! Alacalık ve cüz-zam hastalığına yakalanmaktan kork!" böyle dediler... Zira putlara söğen kimselerin mutlaka alacalık ya da cüzzam hastalığına yakalanacağına inanıyorlardı. Böyle bir inanç onların vehimlerine yerleşmişti. Ama Dammam onlara şu karşılığı verdi: "Lât ve Uzza ne zarar verebilirler, ne de fayda verebilirler. Şüphesiz ki Yüce Allah bir peygamber göndermiş, ona kitabını indirmiştir. O peygamber sizi, daha önce içinde bulunduğunuz cahiliyetten kurtarmıştır. Ben Allah'tan başka ilah bulunmadığına ve Muhammed'in de O'nun kulu ve elçisi olduğuna şeha-det ediyorum. Ben onun yanından size emirlerini ve yasaklarını getirdim."

Kavmi, bu iman davetçisine icabet ettiler. îbn îshak der ki: Dammam'ın halkı imana davet ettiği günün akşamına kadar imana girmeyen bir tek erkek ve kadın kalmamış, hepsi müslü-man olmuşlardı.

Biz Dammam bin Saalebe'den daha faziletli bir elçinin Medine'ye geldiğini duymuş değiliz.

Bu kıssa bu ifadelerle Buhari ve Müslim'in sahihlerinde anlatılmaktadır ki, doğruluğu sabittir. Bu kıssa, îslamiyetin arap beldelerinin her tarafına yayılmış olduğunu ve tevhid davetine, fıtrat dinine, insanların ne derece hazır hale geldiğini göstermektedir. Allah'ı tanımalarının yanısıra putperestlik sadece gözleri perdeleyen bir Örtü haline gelmişti ki onu da aydınlık saçan îslam hakikati ortadan kaldırmış ve böylece Arabistan'daki insanlar İslama girip tevhide sarılmışlardı.

Tecib Heyeti

Herkese hakikatlerinin ilân edildiği esnada arap beldelerindeki insanların İslama girdiklerini ve tslamın hususiyetlerini öğrendiklerini, putperestlik perdesinin kalplerinden çıkıp gittiğini anlatmıştık. Çünkü cahiliyetleri dönemlerinde bile arap-lar, diğer insanlara göre tevhide daha yakındılar. Çünkü onlar Yüce Allah'ı

tanıyor ve aralarında İbrahim'in dininin kalıntıları hala duruyordu. Allah'ın selatü selamı hem ibrahim'in, hem de peygamberimizin üzerine olsun.

Heyetlerin en hayırlısı olan Tecip heyeti Peygamber efendimizin yanma geldi. Müslüman olarak îslami emirleri infaz edip yasaklarından sakınarak gelmişlerdi. Beraberlerinde fakirlerinden artakalan zekatlerini de getirmişlerdi. Onlarla ilgili olarak Peygamber (s.a.v.) efendimiz şöyle buyurmuştu: "Hidayet Allah'ın elindedir. Allah her kime hayır murad ederse onun kalbini îslanıa açar." Bu ümmetin en doğru sözlüsü Ebu Bekir de şöyle demişti: "Ya Resulullah! Araplardan hiç biri şu Tecip kabilesinin gönderdiği heyet gibi bir heyet göndermiş değildir."

Sonra bu heyetteki şahıslar peygamber efendimizden Kur'an-ı Kerim, sünnet ve tafsili ahkamla ilgili sorulan sormaya başladılar. Peygamber efendimiz de onlara bu sorularının cevaplarını yazdı. Medine'de fazla ikamet etmediler. "Niye acele ediyorsunuz?" diye sorulduğunda şu cevabı verdiler: "Arkada bıraktıklarımızın yanına döküp Resulullah (s.a.v.)'i gördüğümüzü, onunla konuştuğumuzu ve onun bize vermiş olduğu cevapları onlara anlatacağız."

Peygamber efendimiz bu heyettekilerin ağırlanmalarını emir buyurmuştu. Geri dönüp kalktıklarında Resulullah (s.a.v.)'in yanına vedalaşmak için gittiler. Peygamber efendimiz de kendi malından ve ganimetlerin beşte birinden onlara hediyeler vermesi için Bilal'i gönderdi. Peygamber efendimiz ganimetlerin beşte birlik bölümünü îslâm daveti için tahsis etmişti. Onlara verilen bu hediyeler, Müellefe-i Kulûba verilen mallar gibi değildi. Bunlar zaten îslâma kendiliklerinden ısınmış olarak gelmişlerdi. Bu hediyeler, Peygamber efendimizin onları sevmesinin ve onlardan razı olmasının bir işareti olarak kendilerine verilmişti. Onlara bu hediyeler birer birer verildikten sonra Peygamber efendimiz:"Ara/uzcfa hediye almadık bir kimse kaldı mı?" diye sordu. Onlar da: "Bineklerimizin yanında bıraktığımız bir çocuk kaldı o hediye almadı" dediler. Bu çocuk da Peygamber efendimizin yanına geldi ve şöyle dedi: "Ya Resulullah! Az önce sana gelip de ihtiyaçlarını karşıladığın topluluğun bir ferdiyim, benim de ihtiyacımı karşıla." Peygamber efendimiz: "Senin ihtiyacın nedir? " diye sorunca. Çocuk şu cevabı verdi: "Benim ihtiyacım arkadaşlarımınkine benzemez.

Onlar her ne kadar İslama gönülden arzu duyarak, sadakalarını yanında getirerek senin yanına gelmişlerse de Allah'a an-dolsun ki, ben yurdumdan buraya sırf şunun için geldim: Beni bağışlayıp merhamet ederek zenginliğimi gönlüme bırakması için yüce Allah'a dua et." Peygamber efendimiz bu çocuğa yönelerek şöyle dua etti: "Allah'ım şunu bağışla ve kendisine merhamet et, zenginliğini de gönlüne bırak." Böyle dedikten sonra arkadaşlarına verilen hediyeler gibi bu çocuğa da verilmesini emretti. Heyet nihayet yola koyuldu. 13 kişiden müteşekkildiler. Kavimlerine döndüler, sonra hicretin lO.senesinde Mina'da Veda haccı esnasında Peygamber efendimizle karşılaştılar. Çünkü Peygamber efendimiz Ci'rane umresinden sonra hacca gitmemiş sadece veda haccma son olarak gitmişti. O zaman da risaletini tamamlamış ve şu ayeti Kerime nazil olmuştu.

"Bugün size dininizi olgunlaştırdığı, size nimetimi tamamladım ve size din olarak îslamı beğendim" (Maide 3)

Peygamber efendimiz Minâ'da Tecipli heyetle karşılaştığında, kendisi için zenginliğinin gönlüne bırakılmasına ilişkin dua ettiği kanaatkar çocuğu sordu. Onlar da dediler ki: "Ya Resu-lullah onun gibisini asla görmedik. Allah'ın kendisine verdiği rızık konusunda ondan daha kanaatli bir kimse ile karşılaşmadık. İnsanlar dünyayı paylaşacak olsalar dahi o bu paylaşmaya dönüp bakmaz." Peygamber efendimizin Refiki olaya intikal edişine kadar o çocuk hayatta kaldı. Sonra Yemenlilerle birlikte memleketine döndü. Kavmi arasında yaşadı. Onlara Allah'ı ve îslamiyeti hatırlattı. Onlardan hiçbiri geri dönmedi.

Kudaadan Gelen S'ad Oğulları Heyeti

Araplar iki kısma ayrılıyorlardı. Bunlardan bir kısmı kendi Özgür iradeleriyle İslama girmişlerdi. Ve îslam cemaatini ilk oluşturanlar da bunlardı. Arabistanımn uzak, yakın her tarafında İslama girenler bunlardı. Diğer kısma gelince bunlar, peygamber efendimizin'muannidleri, inkarcıları, hak davetini dinlemek ve gerilerindekilere de duyurmak amacıyla teslim almış, ittatına sokmuştu.

Bu iki kısmın dışında kalan kimselere gelince, bunlar gönül rızasıyla yollarını belirleyip peygamber efendimizin yanına gelmek ve ondan îslamı Öğrenmek mecburiyetinde kalmışlardı. Vakıdî'nin, Kudaa'dan gelen Sa'd heyetinin büyüğünden rivayet ettiğine göre o şöyle demiştir: "Resulullah (s.a.v.) efendimize kavminin gönderdiği elçilik heyeti arasında geldim. O sıralarda Peygamber efendimiz Arap beldelerinin her tarafına ayak basmış, arapları ezmişti insanlar iki kısma ayrılmışlardı. Bir kısmı kendi gönül rızasıyla îslama girmiş, bir kısmı da kılıç korkusuyla teslim olmuşlardı. Heyetimiz Medine-i Münevvere-nin bir tarafında konakladı. Sonra çıkıp mescide gittik ve kapısının önünde durduk."

Elçilik heyeti arasındaki bu yaşlı kişinin sözleri üzerinde biraz durmak istiyorum. Sözleri arasında, Peygamber efendimizin arapları ezdiğini ifade ediyor. Hiç de Öyle olmamıştı. Aksine Peygamber efendimiz kendisine silah çeken, mü'minlere eziyet veren muannit arapları ezmişti. .Maksadı da fitneyi ortadan kaldırmak ve dini sadece Allah'a mahsus kılmaktı. Arapların bir kısmı engellerin ortadan kalkmasından sonra îslama girmiş ve peygamber efendimizin zafer bulmasını beklemişlerdi. Diğer bazı bedevi araplar da kuvvetlenen ve güç sahibi olan Peygamber efendimizin dinine girmişlerdi ki bunlar hakkında Cenab-ı Allah şöyle buyurmuştu.

"Arabiler "inandık" dediler "siz inanmadınız, fakat "islam olduk*' deyin (Çünkü iman gönülden olur. islam ise itaat edip barışa girmek, savaşı bırakmaktır savaşı bırakmaklaîslam olup güvene giriniz). Fakat henüz iman kalplerine girmedi" (Hucurat: 14)

Sa'd oğulları heyeti Resulullah (s.a.v.) 'in mescidine girdiler. Onun cenaze namazı kılmakta olduğunu gördüler. Bu sebeble de mescidin bir köşesinde durup beklediler. Cenaze namazına iştirak etmediler. Namazdan sonra Resulullah (s.a.v.) 'le görüştüler onlara: "Siz müslüman mısınız?" diye sorunca onlar da evet dediler. Bu defa Peygamber efendimiz: "Kardeşinizin üzerine cenaze namazını kılsaydınız ya!" deyince onlar şöyle dediler: "Ya Resulullah! Seninle biatleşmeden önce cenaze namazını kılmamızın caiz olmayacağını zannetmiştik." Resulullah (s.a.v.) efendimiz: "Siz nerede Islama giridinizse artık orada müslüman sayılırdınız" diyerek İslama girebilmek için biatleş-meye ihtiyaç olmadığını belirtmek istedi. Biatleşmeden de îslama girme ameliyesi

tamamlanır. Nerede Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed (s.a.v.)'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şehadet getirirseniz tam bir müslüman olmuş olursunuz.

Bunlar Resulullah (s.a.v.) efendimize îslam üzere biat ettiler, tslamın emirlerini yerine getirmek, Peygamber efendimizin emirlerine itaat edip yasaklarından sakınmak üzere biat ettiler. Sonra yüklerinin yanına döndüler. Orada en küçüklerini bekçi olarak bırakmışlardı. Peygamber efendimiz, yaşı küçük bekçilerini de yanına getirmelerini istemişti. O da geldi, arkadaşları gibi Peygamber efendimizle biatleşti ve: "Kavmin en küçüğü onların hizmetçisidir" dedi. Böyle demekle o gencin onlara hizmet etmesini onayladığını belirtmek istedi. Fakat bu küçük yaştaki bekçi, onlar arasında Kur'an-ı Kerim'i en iyi okuyan kimse idi. Onlara imamlık yapıyordu. Peygamber efendimiz onun için bereket duası yaptı. Memleketlerine dönmeye karar verdikleri esnada Peygamber efendimiz onlara hediyeler verilmesini emretti. Heyetteki her adama bir kaç okka gümüş verilmesini buyurdu. Şüphesiz ki bu da Peygamber efendimize tahsis edilen ganimetlerin beşte birlik bölümünden karşılanıyordu. Bu bölümdeki malları peygamber efendimiz îslam daveti uğruna harcıyordu.

Fezzare Heyeti

Kitab'ül iktifa adlı eserde anlatıldığına göre Resulul-lah(s.a.v.) efendimizin Tebük savaşından dönüşünden sonra on küsur adamdan teşekkül eden Fezare oğulları heyeti Medine-i Münevvereye geldi. Aralarında Uyeyne bin Hısn'ın kardeşi oğlu Hasan bin Kays de vardı. Hasan, heyettekilerin yaşça en küçükleriydi. İslamiyeti kabul ederek Peygamber efendimizin yanına geldiler. Kıtlık içindeydiler. Binekleri zayıf ve cılızdı. Resulullah (s.a.v.) efendimiz, memleketlerinin durumunu sorunca hallerini ona şikayet ederek şöyle dediler: "Kıtlığa uğradık. Memleketimiz kıtlık içinde kaldı. Davarlarımız mahvoldu. Arazilerimiz çoraklaştı. Çoluk çocuğumuz aç kaldı. Bize yağmur yağdırması için Rabbine Dua et. Bizim için O'nun katında şefaatçi ol. O da senin katında bizim için şefaatçi olsun." Resu-lullah(s.a.v.) efendimiz onların Cenab-ı Allah hakkında bilgisiz ve cahil kimseler olduklarını görünce hidayet rehberliği yapıp

irşadda bulunarak, yanlış konuşan adama hitaben şöyle dedi: "Yazıklar olsun sana! Aziz ve celil olan Rabbimin katında sizin için şefaatte bulunabilirim, ama Rabbim başkasının katında şefaatte bulunmaz. Kendisinden başka ilah yoktur. O Uludur kürsüsü göklerle yeri kaplamıştır. Adamın demirin altında ezilip ıhlaması gibi göklerle yerler de O'nun azamet ve celalinin ağırlığı altında ezilip ıhlamaktadır?'

Resulullah (s.a.v.) efendimiz bu heyettekilerin durumlarına bakıp acıdı. Yağmur yağdırması için Rabbine dua etti. Mimbere çıkıp ellerini semaya kaldırdı. Sadece yağmur duasında Peygamber efendimiz ellerim semaya kaldırırdı. Rabbine yalvarıp yakararak şöyle dua etmişti:

"Allah'ım beldelerine ve canlılarına su ver. Rahmetini yay, ölü beldelerini dirilt. Allah'ım rahatlatıcı, nebatları bitirici yağmur yağdır. Acil olsun, geç olmasın; faydalı olsun, zararlı olmasın. Allah'ım, Rahmet suyu yağdır. Azap suyu yağdırma yıkıp boğma ve yakma. Allah'ım bize yağmur yağdır. Bizi düşmanlarımıza muzaffer kıl." Bu yakarıcı duayı, yaratılmışların içinde en sevimli zat olan Peygamber efendimiz Rabbine yöneltmişti. Bu duasından sonra gök sağnaklar halinde yağmurlar yağdırmıştı. Fezare oğulları da kıtlıklarım giderecek miktarda yağmura kavuşmuşlardı.

Behra Heyeti

Vakıdî'nin anlattığına göre Yemen'den Medineye Behra heyeti gelmişti. Bunlar 13 kişiden müteşekkildiler. Bineklerini sürerek Mikdad bin Esved'in kapısı önüne kadar vardılar. Orada konakladılar. Mikdad, çocukları için bir kazan tirit kaynat-mıştı. Bu tiridi konuklara takdim etti. Allah yemeği bereketlendirdi. Heyettekiler yediler. Mikdad'ın çocuklarına da yetecek miktarda kalmıştı. Kazandaki tirid hiç eksilmemiş gibiydi. Mikdadma ile efradı yedikten sonra bir miktar daha kalmıştı ki bunu da küçük bir tabak içerisinde Peygamber efendimize gönderdiler. O, Ümmü Seleme'nin evinde bulunmaktaydı. Peygamber efendimiz kendisine getirilen tiridden yemiş, kalanını yine Mikdad,

gile göndermişti. Heyettekiler yine o tiridden yemişler, doymuşlardı. Fakat tirid yine tükenmemişti. Resulullah (s.a.v.)'in bereket duasıyla heyettekiîer, Medine-i Münevverede ikamet ettikleri sürece o tiridi yemişler bir türlü tüketememişlerdi. Bu harikulade bir durumdu. Müslüman oldular. İslam üzere Peygamber efendimizle biatleşip şöyle dediler: "Allah'tan başka ilah olmadığına , Muhammed'in de Allah elçisi olduğuna şehadet ederiz." Böyle dedikten sonra farizaları öğrendiler. Kur'an-ı Kerim'in bir kısmım ezberlediler. Birkaç gün ikamet ettikten sonra Peygamber efendimizle vedâlaştılar. Yanına gelen bütün heyetlere yaptığı gibi ganimetlerin beşte birlik bölümünden bunlara da hediyeler verdi.

Görüldüğü gibi kendilerine İslam daveti ulaşıp müslüman olduktan sonra bu heyetler Medine-i Münevvereye, Peygamber efendimizin yanına geliyorlardı. İslamiyetlerini pekiştirmek ve semanın bereketlerine kavuşmak için peygamber efendimizin yanına geliyorlardı.

Azre Heyetinin Gelişi

Hicri 9.senenin Sefer ayında Azre kabilesinden 12 kişilik bir heyet Medine-i Münevvereye geldi. Bunların Peygamber efendimizin dedesi Kusayy ile akrabalıkları vardı. Kusayy, ana tarafından bunların kardeşleri idi. Bu sebeble Peygamber efendimiz hey e t tekil erin hangi kavimden olduklarını sordu. Sözcüleri şöyle dedi: "Tanıdığın bir kavimdeniz Kusayy'ın anne tarafından kardeşleri olan Azre oğullarındanız. Kusayy'e yardım edip destek verenlerdeniz. Mekke-i Mükerremenin içinden, Huzaalı-larla Bekir oğullarını uzaklaştıranlardanız. Seninle aramızda akrabalık bağları vardır." Resulullah (s.a.v.) efendimiz onlara: "Hoş geldiniz, safa geldiniz." dedi. Onlar da müslüman oldular. Peygamber efendimiz onları müjdeledi. Cahiliyetten kalma bazı vehimlerini kafalarından sildi. Şam'ın feth edileceği müjdesini onlara verdi. Herakliyus'un Şam topraklarından kaçıp kendi ülkesinden bazı topraklara kapanacağını bildirdi. Gerçekten de bu müjdesi tahakkuk etti. Şam ülkesi,

Yermük'ten sonra Herakliyus'un hamimiyetinden kurtuldu. Herakliyus, Şam'dan çekilirken şöyle demişti: "Selam sana ey Suriye. Artık bir daha karşılaşmamak üzere sana selam olsun."

Peygamber efendimiz heyetteki kimselerden, kahinlere soru sormamalarını istedi. Zira gaybı ancak Cenab-ı Allah bilirdi. Cahiliyye devrinde kendi inançlarına göre Allah'a takdim ettikleri kurbanları kesmekten vazgeçmelerim istedi. Kurbanın sadece Kurban bayramında kesileceğini, bunun dışındaki kurban-larınsa sadece et olarak yenilebileceğini, manevi hiçbir değerinin olmayacağını bildirdi.

Bela Heyeti

Hicri 9.senenin Rebiül evvel ayında bu heyet Medine-i Mü-nevvereye geldi. Bunları Rüveyfi bin Sabit el-Belevi evine konuk etti. Kaç kişiden müteşekkil oldukları bildirilmemektedir. Ancak çok sayıda olmadıkları Rüveyfi bin Sabit'in onları konuk etmekte güçlük çekmediğinden anlaşılmaktadır. Ev sahibi Ru-veyfî onları alıp peygamber efendimizin yanma getirmiş ve: "İşte bunlar benim kavmimdir" demişti. Peygamber efendimiz de: "Sana ve kavmine merhaba" dedi. Onlar da müslüman oldular. Peygamber efendimiz bu defa da şöyle dedi: "Sizi İslam yoluna iletip size hidayet veren Allah'a hamdolsun. İslam yolu dışında ölen herkes ateştedir."

Bu heyette çok misafir sever olan yaşlı biri vardı. Evi misafirle dolup taşardı. Ebu Dabip adındaki bu adam misafirlik hususunda peygamber efendimize şöyle bir soru yöneltmişti: "Ya Resulullah! Ben evimde misafir bulundurmayı arzulayan bir kimseyim. Ben bundan Ötürü sevap kazanır mıyım?" Peygamber efendimiz de şu cevabı vermişti: "Evet, sevap kazanırsın, zengine veya yoksula yapmış olduğun her iyilik sadakadır" Bu defa Ebu Dabip şöyle sormuştu: "Ya Resulullah misafirliğin süresi ne kadardır?" Peygamber efendimiz buyurdu ki: "Üç gündür. Bundan fazlası sadakadır. Misafirin üç günden fazla senin yanında kalıp sana sıkıntı vermesi doğru olmaz."

Ebu Dabip kaybolan koyun veya keçi ile devenin durumunu sorup şöyle dedi: "Ya Resulullah! Çölde yitik bir koyuna rasla-dım. Bunun hükmü nedir?"

Peygamber efendimiz buyurdu ki: "O sana yahut kardeşine yahut kurda kalır." Ebu Dabip; ya çölde bulunan yitik bir devenin hükmü nedir?" diye sorunca Peygamber efendimiz şöyle cevap verdi: "Senin deveyle işin ne? sahibi onu buluncaya kadar onu kendi haline bırak"

Bundan sonra bu heyet kendilerini konuk eden Ruveyfi bin Sabit el-Belevi'nin evine döndü. Peygamber efendimiz eline bir miktar hurma alıp bunların yanına gelir ve ev sahibine şöyle derdi: "Şu hurmalardan istifade et.n Heyettekiler hem bu hurmadan, hem de başka şeylerden yiyerek karınlarını doyururlardı.

Peygamber efendimizin bu heyete hitaben yapmış olduğu konuşma, îslami davranış kurallarından bazısını ve yitiklerle ilgili şer'î hükümleri içermektedir. Burada iki hususa işaret etmemiz gerekmektedir. Rivayet olunduğuna göre Peygamber efendimiz şöyle buyurmuştur: "Ben güzel ahlakı tamamlamak üzere gönderildim." Güzel ahlaktan biri de konuk severliktir. Aslında bu, insani bağları kuvvetlendiren bir husustur. Konukseverlik sayesinde insanlar arasında yardımlaşma ve sevgi bağları teessüs eder. Konuk kabul etmek, çöllerde ve köy kesiminde sosyal bir zarurettir. Kişi çöllerde yürürken geceleyin sığınacak bir yer bulamadığında ancak birinin evine konuk olmak mecburiyetinde kalır. Onu kabul etmek, kırsal kesimde insanî bir zarurettir. Aynı zamanda bir fazilettir. Ancak kırsal kesimden kentlere gelindiğinde bu zaruretin oranı hafifler. Köylerde bir nevi zaruret olan konuk severlik, kentlerde zaruret ölçüsünden çıkıp iyilik ve mürüvvet kapsamına girmektedir. Konukseverlik işte bu durumlara göre şer'i hükümlere.tabidir. Kişi çölde ve kırsal kesimde sığınacağı bir yer bulamadığı zaman onu bir konuk olarak kabul etmek vacip olur. Ama rahatlıkla barınabileceği bir yer bulan kimseyi konuk olarak kabul etmekse sevgi ve ülfet teessüsüne sebep olan bir iyilik olur.

Konuk kabul eden kişinin şeriate göre görevi açıklanmış oldu. Konuğun kendisine gelince onun da, kendisini konuk olarak kabul eden kimsenin evinde uzun süre ikamet etmemesi ve ev sahibini sıkıntıya düşürmemesi gerekir. Ev sahibini sıkıntıya düşürme ihtimali söz konusu olduğu zaman, geceleme teklifini kabul etmemelidir. Buhari ve Müslim'in, Sahihlerinde ittifak ettikleri bir hadisi

şerifte peygamber efendimiz şöyle buyurmuştur:

"Allah'a ahiret gününe iman eden kişi komşusuna ikramda bulunsun ve ona hediye versin" Denilir ki ona ne kadar süreyle ikramda bulunmalıdır.? Cevaben buyurdu ki: "Bir gün ve bir gece süreyle... Misafirlikte üç gün süreyledir. Bundan fazlası sadaka hükmüne tabi olur. Ev sahibini sıkıntıya bırakacak süreyle evinde ikamet etmek, misafire helal olmaz." Bu heyetin haberi anlatılırken heyettekilerden biri peygamber efendimize, çölde kaybolup başkası tarafından bulunan koyun, keçi ve devenin hükmünü sormuş. Peygamber efendimiz de deve ile ilgili hükmü açıklarken şöyle demiş: "Deveden sana ne? Sahibi onu buluncaya kadar ona ilişme." Çünkü sahibinin gözünden kaybolduğu zaman sahibi onu araştırıp bulacaktır. Kaldı ki devenin kendisi de uzun süre çölde yalnız başına yaşayabilir. Sahibinin gıyabında onu alıp götürmekse, sahibinin onu bulmasına engel olur. Çünkü sahibi onu aramaya çıkacaktır."

Kişinin çölde bulduğu yitik koyuna gelince, çölde mera ve sığınacak bir yer bulunmadığından dolayı onu bulan kişinin alabileceğini beyan eden peygamber efendimiz, şöyle buyurmuştur: UO koyun sana veya kardeşine veya kurda kalır." Bu nas-tan da anlaşıldığına göre çöldeki yitik koyunu bulan kişinin o koyunu alıp kendine mal etmesi helaldir. Bu hadisin nassında hikmet vardır. Çünkü çölde bulunan koyunu başkalarına tarif etmek ve yitik olduğunu duyurmak çok zordur. Sahibinin de tanıtma yoluyla onu bulması uzak bir ihtimaldir. Çünkü onu kendisine tarif edip tanıtacak bir kimse bulunamaz. Belki de o koyun bir sürüden geri kalmıştır. Bu durumda onu bulan kişiden ona daha yakın bir kimse yoktur. Öyleyse onu alıp götürebilir. Şayet hayvanı çölde kendi haline bırakacak olursa başkaları onu bulup, kesip etini yer. Bu bir ihtimaldir. Bazan da hiç kimse ona rastlamaz ve hayvancağız açlıktan Ölüp gider. Yahut kurtlara yem olur. Bu ihtimalleri göz önüne aldıktan sonra, onu bulan kişinin kesip yemesi helal olmaktadır. Çünkü zayi olma ihtimali vardır. Halbuki malı zayi etmek caiz değildir. Bu varsayım, koyunun sahibi tarafından bilinmesine ve bulunmasına imkan olmayan bir çölde başkası tarafından bulunmasıyla ilgilidir. Ama yitik olarak bulunan koyun, bir su kaynağına veya insanların uğradığı bir ovaya yakın ise, bu durumda onu başkalarına tarif edip tanıtmak vacib olur. Gerçekten de çölde yitik bir koyuna raslayan bir kimse iki yoldan birini seçebilir:

1- Bu koyun sahrada bulunan bir yitik hükmündedir. Orada biten bazı otları

yiyerek geçinir. Çünkü sahibi yoktur.

2- Yine bir koyun başkası tarafından bulunan bir yitik gibidir. Ancak tanınmayan bir sahibi vardır. Ve tanınmasına da imkan yoktur. Peygamber efendimiz bunun yitik mal hükmünde olduğunu açıklamıştır. Ve bulan kişi tarafından alınabileceğini aksi takdirde kurtlara yem olacağını ifade buyurmuştur. Fıkıhçılar böyle bir yitiğin daha sonra sahibinin bulunabileceğini ve bu durumda eğer telef edilmiş ise kıymetinin sahibine verilmesi gerektiğini söylemişlerdir.

Zi-Mürre Heyeti

Araplar, peygamber efendimizin yanına geliyorlardı. Peygamber efendimiz de onları tanımaya, durumlarını Öğrenmeye çalışıyordu. Onüç kişiden teşekkül eden ve başlarında Haris bin Avfın bulunduğu zi-mürre heyeti de Peygamber efendimizin yanına gelmişti. Bunlar Peygamber efendimizle soylarının aynı olduğunu ifade ederek: "Ya Resulullah! Biz senin kavmin ve aşiretiniz. Lüey bin Galib'in nesliyiz" Peygamber efendimiz de onlara tebessüm ederek aşiretlerini sormuştu. Sonra aşiretlerini nerede bıraktıklarını, memleketlerinin durumlarını Öğrenmek istemişti. Çünkü bunlar Islama girmekle Peygamber Efendimizin reayası olmuşlardı. Haris şöyle demişti: "Biz şiddetli bir kıtlığa maruz kaldık. Hayvanlarımızın kemiklerinde ilik kalmadı. Bizim için Allah'a dua et." Peygamber Efendimiz de: "Allah'ım onlara yağmur yar-dır." diyerek duâ etmişti.

Zi-Mürre heyeti, Medine'de birkaç gün ikamet ettikten sonra, memleketlerine dönmek üzere, vedalaşmak için Peygamber efendimizin yanına gelmişlerdi. Peygamber efendimiz de Bi-lal'e, onlara hediyeler vermesini emretmiş. Bunun üzerine Bilal her bir şahsa on okka gümüş vermişti. Yalnız Haris'e on iki okka vermişti. Bundan sonra memleketlerine dönmüşler, orada yağmur yağmakta olduğunu görmüşlerdi. Yağmurun ne zamandan beri yağmakta olduğunu sorduklarında; Peygamber efendimizin yağmur duası yaptığı andan itibaren yağmaya başlamış olduğunu öğrenmişlerdi.

Havlan Heyeti

Havlan hayeti Allah ve Resulüne iman eden bir kavmin temsilcileri olarak on kişiden kurulu olarak hicri onuncu senenin Şaban ayında Resulullah (s.a.v.)'e geldiler. Sözcüleri şöyle dedi: "Ya Resulallah! Biz Allah'a iman ve Allah'ın Resulünü tastik ediyoruz. Bizim bir ikramımız, gerimizdeki olan kavmimizden olanları da kapsamaktadır. Biz develeri mahmuzlaya-rak sert ve katı yerlerle dağlar ve ovaları aşıp sana gelmiş bulunuyoruz. Allah ve Resulünün üzerimizdeki nimeti sayesindedir ki seni ziyarete geldik."

Resulullah (s.a.v.) onlara şöyle dedi: "Bana gelişinizi anlatınız. Şüphesiz develerinizin attığı her adım karşılığında her birinize bir sevap vardır. Bana ziyaretçiler olarak geldiğinizi söylüyorsunuz, şüphesiz beni Medine'de ziyaret eden kimse Kıyamet gününde yanı başımda olacaktır."

Havi anlıların (Ammi enes) diye adlandırdıkları ve kendisine meftun oldukları bir putları vardı. Kendi asılsız vehimleri nedeniyle o putun harikulade haller izhar ettiğine -aslında Ce-nab-ı Allah tarafından bahsedildiği halde- bazı nimetler verdiğine inanırlardı. Ona meftun olduklarından dolayı bu gibi harikulade halleri ondan bilirlerdi. îmanlarını ilan ettikten ve mü'min olduklarını açıkladıktan sonra peygamber efendimiz onların gerçekten inanmış olduklarını anladı. Ve putlarını ne yaptıklarını sordu. Ayrıca kavimlerinden kimin iman ettiğini, kimin de putperestlikte kaldığını öğrenmek için sordu. Resulullah (s.a.v)'in sorusu şöyle idi: 'Ammi Enes'e ne oldu?"

Dediler ki: "Sana müjdeler olsun Ya Resulallah. Cenab-ı Allah tarafından getirdiğin yeni din onun yerine geçti. Ancak bizim yaşlı bir erkekle acuze bir kadın ona hala inanıp bağlanmaktadırlar. Eğer memleketimize dönersek Allah'ın izniyle Ammi Enes denen putu yıkacağız. Çünkü daha önceleri ona alda-nıp fitneye düşmüştük."

Resulullah (s.a.v.) efendimiz onların haberlerini araştırıyor. Durumlarını öğreniyordu. İman öncesi hallerini anlamak istiyor ve şöyle soruyordu: "Ammi Enes putunun, sizi içine düşürdüğü fitnelerin en büyüğü hangisidir?'

Sözcüleri dedi ki: "Şiddetli bir kıtlığa maruz kalmıştık. Öyle ki, çürümüş kemikleri yemek mecburiyetinde kalmıştık. Olanca mal varlığımızı topladık. Yüz sığır alarak Ammi Enes putuna kurban ettik. Bu kurbanların tümünü bir sabah vakti kesip yırtıcı hayvanlara terkettik. Halbuki o hayvanlardan daha muhtaç durumdaydık. O esnada yağmur yağmaya başladı. Otlar yeşerip o kadar uzadı ve yükseldi ki Erkeklerin boyunu bile aştı. Otlar arasında dolaşan erkekler görünmez hale geldiler ve sözcümüz: "Ammi Enes putu bize in'amda bulundu" dedi.

Bu garip raslantı onları fitneye düşürmüştü. Yağmuru kendilerine Ammi Enes putunun yağdırdığına inanmışlardı. Halbuki o ne bir fayda verebilir, ne de bir zarar dokundurabilirdi. Olaylar çoğu kez tesadüf esri olarak meydana geliyordu. Vehim ve kuruntu sahipleri ise bu olayların bir puta veya bir şahsa veya bir kahine veya bir büyücüye sığınma sonucunda meydana geldiğini sanıyorlardı, tşte bu bir fitneydi. Belki de bu tesadüfi olaylar, hiç bir gücü olmayan ve hiç bir şey yapamayan putlara tapma sebebi olmuştu. Putperestler ürettikleri şeylerin yarısını kurban olarak o puta ayırıyor. Yansınızda Allah'a bırakıyorlardı. Allah'a bıraktıklarının bir kısmını putlarına da veriyorlardı. Ama putlarına ayırdıklarının bir kısmını Allah'a bırakmıyorlardı. Bütün bunları da bir ibadet zannı ile yapıyorlardı.

Havlanlıların sözcüsü peygamber efendimize şöyle diyordu: "Ekin ve davarlarımızın bir kısmını kendi inancımıza göre putumuza bir kısmını da Allah'a ayırıyorduk. Biz ekin eker, orta kısmını (en iyisini) puta ayırır ve orayı, onun adı ile anardırk. Ekinin bir tarafını da Allah'a ayırır ve orayı Allah'ın adı ile anardık. Allah'a tahsis ettiğimiz ekin iyi yetiştiği ve geliştiği zaman döner onu, Ammi Enese tahsis ederdik. Ammi Enese tahsis ettiğimiz ekin, iyi geliştiği ve yetiştiği zaman ise, onu Allah'a tahsis etmezdik."

Resulullah (s.a.v.) efendimiz Cenab-ı Allah'ın, onların bu davranışım protesto eden bir ayet-i kerime inzal buyurduğunu ifade etti.

Cenab-ı Allah bu konuda şu ayet-i kerimeyi inzal buyurmuştur:

"Allah'ın yarattığı ekin(ler)den ve hayvanlardan Allah'a pay ayırdılar. Zanlarınca: "Bu Allah'a, bu da ortaklarımıza" dediler. Ortakları için ayrılan Allah'a ulaşmıyor, fakat Allah için ayrılan, ortaklarına ulaşıyor. Ne kötü hüküm veriyorlar.!" (En'am:136)

işte böyle... Vehimleri onları bu şekilde kontrolü altına alıp onlara egemen olmuştu. Onlardan tevhit inancım söküp almış» ti. Peygamber efendimizin daveti ve onunla ilgili ilginç şeyler, bu vehimleri ortaya çıkarıyor, çürük ve asılsız inançlarını izhar ediyordu. Allah dilediği kulunu dosdoğru yola iletir.

Peygamber (s.a.v) efendimiz, onlara değerli öğütlerde bulundu. Ahde vefalı olmalarını, emanete riayet etmelerini, komşularıyla iyi geçinmelerini, hiç kimseye haksızlık etmemelerini tavsiye buyurdu. Ve şöyle dedi: "Şüphesiz zulüm kıyamet gününün karanlığıdır"

Havlanlı heyet, peygamber efendimizden dinin farizalarını ve ahkamını sordular. O da onlara bu şeyleri öğretti. Birkaç gün daha ikamet ettikten sonra Medine-i münevvereden ayrıldılar. Ayrılırken de peygamber efendimiz onlara çeşitli hediyeler verdi. Kavimlerine döndükleri zaman yüklerinin bağını çözmeden koşup Ammi Enes putunu yıkmaya gittiler ve nihayet yıktılar.

Muharib Heyeti

Peygamber (sa.v.) efendimiz,hicret öncesi Mekke-i Mükerre-medeki ikametinin son iki senesinde, Hac mevsimlerinde bizzat kendi giderek kabileleri İslama davet etmeye başladı. Kureyşli-lerin az sayıda iman edenlerinin dışında başkalarının iman etmeyeceklerini anladıktan sonra Kendisi bizzat kabileleri

İslama davet etmeye koyuldu. Fakat onun davetine en şiddetli ve çok kaba bir şekilde red cevabı veren kabile, Muharip kabilesi olmuştu. Bunlar Peygamber efendimizin tevhid davetini kaba ve çirkin bir şekilde reddetmişlerdi. Çünkü kalpleri katılaşmıştı. Bu nedenle de iman eden en son kabile bunlar olmuştu. Heyetleri ancak hicri lO.senede, yani veda haccınm yapıldığı senede iman ederek Peygamber efendimize gelmişlerdi. Gelen heyet, 10 kişiden müteşekkil idi. Arkalarında bıraktıkları kavimlerine vekalet ediyorlardı. Hem kavimlerinin hem kendilerinin müslüman olduklarını ilan etmişlerdi. Peygamber efendimizin misafiri olarak Medineye inmişlerdi. Bilal, her sabah ve akşam yanlarına geliyordu Onlarla görüşmeler yaptıktan sonra tekrar dönüyordu. Nihayet hem kendilerinin hem de kavimlerinin Islama girdiklerini ilan ederek Peygamber efendimizin yanına çıktılar. Bir gün peygamber efendimiz öğle vaktinden ikindi vaktine kadar yanlarında kalmıştı. Peygamber efendimiz bu heyetteki adamlardan birine uzun uzadıya bakmış ve adam da: aYa Resulullah zannedersem benden kuşkulanıyorsun?" diye sorunca Peygamber efendimiz şu cevabı vermişti: "Öyle sanıyorum ki senden bana bir kötülük dokunmuş." Muharipli adam şöyle cevap vermişti: "Evet Allah'a hamdolsun ki sen bir zamanlar benle karşılaşmış ve konuşmuştun. Ama ben sana çirkin kelimelerle cevap vermiştim. Ukaz panayırında davetini çok kaba bir şekilde reddetmiştim. O sıralarda sen kabileler arasında dolaşıp Islama davette bulunuyordun," Adamın bu konuşmasına Peygamber efendimiz (Evet) kelimesiyle cevap vermiş ve bu defa Muharipli adam şöyle demişti: "O günkü arkadaşlarım arasında benden daha çok Islamdan uzak ve sana karşı benden daha çok kaba davranan bir kimse yoktu. Allah'a hamdolsun ki beni hayatta bıraktı da nihayet sana iman ettim ve seni tasdik ettim. O gün benimle beraber bulunan arkadaşlarımın tümü kendi dinleri, yani putperestlikleri içinde Öldüler."

Peygamber (s.a.v) efendimiz: "Şüphesiz ki şu kalpler aziz ve celil olan Allah'ın elindedir" deyince Muharipli adam: "Ya Re-sulallah o gün sana ters cevap verdiğimden dolayı benim için Allah'tan mağfiret dile" diye yalvardı. Resulullah (s.a.v.) ise şu karşılığı verdi: "Şüphesiz ki İslamiyet kendisinden önceki küfür halini yok eder." Bundan sonra heyettekiler Medine-i Münev-vereden ayrılarak memleketlerine döndüler.

Bu heyette Peygamber efendimizin bunları karşılaması hadisesine iki açık olgu ile karşılaşıyoruz.

1- Yüce Allah bazen katı ve kaba olan kalpleri, inanmış ve yumuşamış kalpler haline getiriyor.

2- Sapık ve şerre yönelen akıllar, Cenab-ı Allah tarafından gönderilen Hak nuruyla aydınlanıp hidayet yolunu, bulunca imana geliyor ve hakikat buluyorlar. Kalpleri halden hale döndüren Allah, noksanlıklardan münezzeh ve yücedir.

Peygamber efendimizin ne kadar müsamahakar ve yumuşak huylu olduğunu, kalplere hangi yönden yaklaşılabileceğini bildiğini bu olayda görmekteyiz.

Şada' Heyeti

Bu heyet Yemendeki Şada' halkından yüz kişilik bir grup halinde Medine-i Münevvereye geldi.

Peygamber efendimiz hicri 8.senede Cirane Umresini yaparken Kays bin Sad bin Ubade komutasında 400 kişilik askeri birliği Yemen'deki Şada' halkına gönderdi. Askeri birliğin oraya yöneldiğinden haber alan bir zat, Peygamber efendimizin yanına geldi. O kişi, kavminin Islama yöneldiğini özellikle Mekke'nin fethinden sonra İslama olan rağbetlerinin daha da arttığını bildiğinden dolayı Peygamber efendimizin yanına gelerek şöyle dedi: İCYa Resulullah! Arkamda bıraktığım kavmimin temsilcisi olarak sana geldim. Sen şu askeri birliği geri çağır da ben kavmimi senin yanına getireyim." Onun bu müracaatı üzerine peygamber efendimiz askeri birliği geri çağırdı. Vakıdî'nin de tarihinde anlattığı gibi adı Ziyad bin Haris olan Sada'lı adam kavmine gitti. 15 kişilik bir heyet teşkil ederek peygamber efendimizin yanına getirdi. Sa'd bin Ubade: "Ya Resulullah; izin ver de bunlar benim evimde konuk olsunlar" dedi. Onları evinde ağırlayıp ikramda bulundu; giysiler giydirdi. Sonra da peygamber efendimizin yanına getirerek îslam üzerine biatleştiler. Ve: "Biz, arkada bıraktığımız kavmimizin de adına biatte bulunuyoruz dediler: "Kavimlerine döndüler. Aralarında islamiyet yayıldı. Zaten İslam dini asıl itibarıyla hak bir dindi. Bu fıtrat dininin, -inat etmedikleri

veya ona karşı düşman olmadıkları takdirde- hakkı isteyen bir millet arasında yayılması tuhaf karşılanmamalıdır. Ayrıca Peygamber efendimize ve onun davetine düşman olan, bu düşmanlığını günden güne arttıran Mekkeyi mükerreme de fethedilmişti. Arap beldelerinde iktidar, İslam'ın eline geçmişti. Artık arap beldelerinde hükümran olan bir dinden Arapların geri durması doğru olmazdı. İslamiyet dinlerin en hayırlısıydı. O kalıcı ve hak bir din idi.

İslamiyet Şada' mıntıkasında yayıldı. Sada'lı heyeti Sad bin Ubade'nin konuk etmesinden anlaşıldığına göre bu kabilenin Hazreçlilerle ilişkisi vardı. Bu sebeble bu heyetten sonra yüz kişilik ikinci bir heyet de "Veda haca" esnasında Peygamber efendimizin yanma gelmişti. Bu ikinci heyet müslüman olarak gelmişti. Şu halde Şada' mıntıkasından Peygamber efendimize üç heyetin geldiğini söyleyebiliriz.

Birinci heyet: Ziyad bin Haris başkanlığında gelen heyet. Bu zat daha önce Peygamber efendimizin yanma gelerek memleketi üzerine gönderilen askeri birliğin geri çağrılmasını istemiş ve kavminden bazı kimselerle heyet olarak gelip müslüman olacaklarını bildirmişti. Peygamber efendimiz de ona: "Ey Sada'lı kardeş, kavmin senin tavsiyelerine uyar ve sana itaat eder mi?" diye sormuş, O da O'na şu cevabı vermiş: "Evet benim sözüme itaat ederler. Bu da Allah ve Resulünün bana bir lutfu-dur."

İkinci heyet: Onbeş kişiden teşekkül ederek Ziyad adındaki şahısla birlikte gelen heyet: Bunları Sa'd bin Ubade konuk etmişti. Bunlar îslam üzere peygamber efendimize biat etmiş ve işlamiyeti kendi kavimleri arasında yaymaya söz vermişlerdi.

Üçüncü heyet: Veda Haccı esnasında peygamber efendimiz ümmetiyle vedalaşırken yanına gelip kendisiyle görüşen Sada'lı heyet. O sırada peygamber efendimiz emaneti yerine getirmiş, Risaletini tebliğ etmişti. Sada'lı Ziyad bin Haris, bazı seferlerinde peygamber efendimizle beraber olmuştu. Elle tutulur maddi mucizelerini görmüş böylece imanı artmıştı. Rivayete göre Resulullah (s,a.v) efendimiz çölde Ziyad ile birlikte gitmekteyken: "Ey Sada'lı kardeş, yanında su var mı?" diye sormuş: Mataramda azıcık var" diye cevap verince, Peygamber efendimiz: "Onu bana getir" demiş, Ziyad da getirmişti. Ziyad der ki: "Mataradaki suyu döktü. Sahabiler suyun üzerine üşüştüler. Sonra el ayasını

mataranın ağzına dayadı ve parmaklarından her iki parmağın arasından sular aktığını gördüm." Bu su ile Peygamber efendimiz abdest aldı. Ve ezan okunmasını emretti. Ziyad, Ezanı okuduktan sonra ikamet etti. İkameti Bilal yapmak isteyince Peygamber efendimiz: "Namaz için ezan okuyan kimse ikameti de yapar" dedi. Ziyad bin Haris, kendisini kavminin başına vali olarak atamasını isteyince, Peygamber efendimiz, onu kavmi tarafından emrine itaat edilen etkin bir kimse gördüğü için vali tayin etti. Ayrıca Ziyad, kavmi arasında islam davetini yapmış bir kimseydi. İslamiyet ve de kavmi için hayırlı bir kimseydi. Onların, yönetimini üstlenmesi gerekirdi. Kaldı ki o, kendi şahsi çıkarı ve iktidar hırsı için değil, peygamber efendimizin uygun gördüğü bir amacı gerçekleştirmek için valilik istemişti ki bu da caizdir. Peygamber efendimizin: uBiz valiliği, isteyene vermeyiz?" mealindeki hadisine de ters düşmemektedir. Çünkü bu hadis hakkı uygulamak ve çalışmak için değil iktidar ve hakimiyet için valilik isteğinde bulunmaktan sakmdırmaktadır. Ama Ziyad valilikte kalmak istememiş, istifasını vermişti. Emirlik ve zekat toplamaya defterlerini peygamber efendimize teslim etmişti. Bu olay şöyle gelişmişti:

Adamın biri, Ziyad'm kendilerine zulüm ettiğini peygamber efendimize şikayet etmişti. Peygamber efendimiz de: "Demek ki valiniz cahiliyet gururuna ve intikamına yakalanmış" demişti. Bu kıssadan anlaşıldığına göre peygamber efendimiz Zi-yad'ı görevden azletmiş ve şöyle demiş: "Emirlik de müslüman bir adam için hayır yoktur " Şikayetçi şahıs Peygamber efendimizden, kendisine zekat malının bir kısmını vermesini istemiş. Peygamber efendimiz ona şöyle cevap vermişti: "Zekatları Ce-nab-ı Allah kendisine yakın olan bir meleğe veya kendisi katından gönderilen bir Peygambere vermiş değildir. Ancak zekatları Cenab-ı Allah sekiz sınıftaki insanlara vermeyi emretmiştir. Eğer sen bu sınıftaki insanlardan isen sana zekat veririm. Ama eğer zengin isen şunu iyi bil ki zekat, insanda baş ağırısı ve kalbinde hastalık meydana getirir."

Ziyad bin Haris, bu konuşmalardan, valiliğin müslüman bir kimseye hayır getirmeyeceğini, aksine onun için bir iptila olacağını anlamış ve görevden istifa ederek Peygamber efendimize şöyle demişti: "Ya Resulullah şunlar iki kitaptır. Biri emirliğe, diğeri zekat toplama memurluğuna aittir. Sen bunları kabul buyur." Resulullah (s.a.v) efendimiz, görevden istifa edişinin sebebini sorunca Ziyad, şu cevabı vermişti: "Senin, emirlikte müslüman bir adama hayır olmayacağını söylediğini işittim. Ben ise müslümanım. Zekat isteyen kimsenin şayet zengin ise bu zekatın, onun başında ağrı ve kalbinde hastalık meydana getireceğini

söyledin. Ben ise zenginim"

Onun üzerine Resulullah (s.a.v) efendimiz Ziyad'ın istifasını kabul etmiş- Ancak bu görev için yerine bir adam tavsiye etmesini istemişti. Ziyad da yerine tayin edilecek adamı peygamber efendimize bildirmişti. Görülüyor ki, Sada'lı heyet, Peygamber efendimizden ilim öğrenip imanı kazanmıştı. İnsanı doğru yola ileten, elbette ki Yüce Allah'tır.

Seleman Heyeti

Bu heyet Sahra'dan geldi. Müslüman olduğunu ilân etti. Durumlarından şikayetçi oldular. Yedi kişiden müteşekkil olan bu heyet de Habib bin Amr da vardı. Bunlar müslüman olmuşlar, îslamiyetlerini ilan etmişlerdi.

Peygamber (s.a.v) efendimizden İslamiyet ve dini hakikatler hakkında sorular sormuşlardı. Bu sorularından biri de şuydu: "Amellerin en faziletlisi hangisidir?" Resulullah (s.a.v) efendimiz: "Vaktinde kılınan namazdır" diye cevap verdi. Gerçekten de vaktinde kılınan namaz, amellerin en faziletlisidir. Çünkü vaktinde kılındığı takdirde namaz, sürekli olarak nefsi temizleyip terbiye eder. Kalpteki paslar artınca Öğle vaktinde kılınan namaz, o pasları giderir. Yine birikmeye başlayınca ikindi vaktinde kılınan namaz o pasları giderir. Yine birikmeye başlayınca yatsı vakti kılınan namaz da o pasları giderir ve namaz kılan kişi tertemiz olarak gece uykusuna yatar. Sabah olup da namazını kılınca günü temizce karşılar ve insanlara temiz davranışlarda bulunur.

Bu heyet öğle ve ikindi namazını peygamber efendimizle birlikte kıldı. İkindi namazı, Öğle namazından daha kısa ve hafif idi. Peygamber efendimizle dost olup sohbete başladılar. Ülkelerinin kuraklığından şikayetçi oldular. Peygamber efendimiz de: "Allah'ım yurtlarında bunlara yağmur yağdır" diyerek dua etti.Peygamber efendimizle samimiyet kurduğu için Amr ona: "Ya Resulullah duâ ederken ellerini semaya kaldır. Çünkü böyle yapman, daha çok yağmur yağmasına sebeb olur ve daha güzeldir" dedi.Peygamber efendimiz de tebessüm ederek ellerini semaya kaldırdı; öyle ki, koltuk altlarındaki beyazlık göründü.

Peygamber efendimizin yanında üç gün süreyle misafir kaldılar. Sonra yurtlarına döndüler. Peygamber efendimiz her birine beş okka gümüş hediye etti. Hediyeleri dağıtan Bilal azlıktan dolayı özür dileyerek: "Bugün bizim yanımızda daha fazla mal yoktur" dedi. Onlar da razı olup kanaat getirerek: "Bu çoktur ve güzeldir" dediler. Yurtlarına döndüklerinde yağmur yağmış olduğunu gördüler. Yağmurun ne zaman yağmaya başladığını sorup araştırdıklarında, Peygamber efendimizin duâ ettiği esnada yağmış olduğunu anladılar. Bu heyet, hicri 10.senenin Sefer ayında Medine-i Münevvereye gelmişti.

Gamid Heyeti

Bu heyet hicri 10.senede müslünıan olup Peygamber efendimizin yanına geldi. 10 kişiydiler. Medineye vardıklarında Bakîu'l-Garkad denen yerde konakladılar. Sonra peygamber efendimizin yanına varmak üzere oradan ayrıldılar. En genç olanlarını eşyalarının yanında bekçi olarak bıraktılar. Peygamber efendimizin huzuruna çıktılar, onlara Islamî hükümleri öğretti. Bu hükümleri özet olarak bildiren bir yazıyı onlara verdi. Bu bilgiler onların alışık oldukları cahiliyeti yıkıyordu. Bağlandıkları cahiliyet inancını yok ediyordu.

Bekçileri eşyaların yanında durmaktayken bir ara uykuya kalmış, o esnada arkadaşlarından birinin giysilerinin içinde bulunduğu heybesi çalınmıştı. Peygamber efendimizin yanına vardıklarında içlerinden birinin heybesinin çalındığını kendilerine haber vererek şöyle dedi. "Eşyalarınızın yanında kimi bıraktınız?" Onlar da : "En gencimizi bıraktık" diye cevap verince Peygamber efendimiz: "Bekçiniz uyuya kaldı. Hırsızın biri gelip içinizden birinin heybesini alıp götürdü" dedi. Aralarından biri dedi ki: uYa Resulallah bunlar arasında sadece benim heybem vardır." Peygamber efendimiz bu defa: "Hırsız heybeyi aldı, ama yine yerine bıraktı" dedi.

Heyettekiler Peygamber efendimizin yanından çıkıp eşyalarının yanına döndüler. Arkadaşlarını orada beklerken buldular. Peygamber efendimizin anlattığı hırsızlık olayını ona sordular. O da dedi ki: "Uykudan ürkerek uyandım.

Arkadaşımın heybesinin kayıp olduğunu gördüm; aramaya başladım. Bir de baktim ki adamın biri bir tarafa oturmuş. Beni görünce kalkıp kaçmaya başladı. Ben de arkası sıra koşup onu yakalamak istedim. Onun vardığı yere varıp durdum. Baktım ki bir çukur izi var. Hemen çukuru açıp heybeyi çıkardı. Ben de elinden aldım." Heyettekiler: "Muhammed'in Allah Resulü olduğuna şe-hadet ederiz" dediler ve tekrar Peygamber efendimizin yanına dönerek durumun tıpkı kendisinin haber verdiği gibi cereyan ettiğini anlattılar. Öte yandan bekçi çocuk da müslüman olarak Peyggamber efendimize biatte bulundu. Peygamber efendimiz de Ubeyy bin Kab'e talimat vererek onlara Kur'an-ı Kerimden bazı ayetleri öğretti. Tabi bundan önce Peygamber efendimiz onlara îslamî hakikatlere ve hükümlere ilişkin Özet bilgileri içeren bir yazı da vermişti.

Diğer heyetleri hediyelendirdiği gibi bu heyetteki şahıslara da bir miktar hediye vermişti.

Ezd Heyeti

Bu heyetle ilgili haberleri "Marifetü's-Sahabe" adlı kitabında Ebu Nuaym aktarmaktadır. Anlattığına göre bu heyet mü'min olarak Resulullah(s.a.v) efendimizin yanına gelip konuştular. Görünüşleri, ağır başlılıkları ve konuşmaları peygamber efendimizin hoşuna gitti. Onlara: "Siz nesiniz?" diye sordu. Qn\ax"Müminlerizn dediler. Peygamberimiz gülümsedi ve "Her sözün bir hakikati vardır. Sizin sözünüzün ve imanınızın hakikati nedir?" diye sorunca onlar şöyle cevap verdiler: "Onbeş haslettir. Beşi iman etmemizi, beşi de elçilerin vasıtasıyla bize bildirdiğin ve amel etmemizi istediğin şeylerdir. Geri kalan beş ise cahiliyet çağından şu ana kadar benimseyip adet edinegel-diğimiz şeylerdir."

Peygamberimiz; "inanmanızı, elçilerim vasıtasıyla size emrettiğim beş şey nedir?" diye sorunca onlar şöyle karşılık verdiler: "<Sen, Allah'a, Allah'ın meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine ve öldükten sonra dirilmeye inanmamızı elçilerin vasıtasıyla bize emretmiştin"

Peygamberimiz: "Amel etmenizi size emrettiğim beş şey nelerdir?" diye sorunca onlar şöyle karşılık verdiler. "Sen Allah'tan başka ilah olmadığını ve Muhammed de onun elçisidir dememizi, namaz kılmamızı, zekat vermemizi, Ramazan orucunu tutmamızı, yoluna güç yetince Beytullah'ı hac etmemizi bize elçilerin vasıtasıyla emretmiştin"

Peygamberimiz: uCahiliyet çağında benimseyip huy ve adet edinmiş olduğunuz beş şey nelerdir?" diye sordu.

Onlar şöyle karşılık verdiler: uBolluk zamanlarında nimete, hakkını yerine getirmek suretiyle şükür; bela ve musibet zamanlarında sabır ve tahammül etmek; uğranılan kazaya rıza; savaş meydanlarında düşmanla karşılaşınca sebat göstermek ve savaşa gerçekten girişip savaşın hakkını yerine getirmek, düşmanın üzülmesine sevinmeyi veya düşmanın sevinmesine üzülmeyi terketmektir."

Peygamberimiz: "ilim ve hikmet sahibi kimseler derin anlayışlılıkla az kalsın peygamber oluvereceklermiş!" buyurdu. Sonra da şöyle dedi: "Ben size beş haslet daha artırayım da, söylemiş olduğunuz hasletleriniz 20'yi bulup tamamlasın.

1- Siz, yemeyeceğiniz şeyleri toplayıp biriktirmeyiniz

2- Oturmayacağınız binayı yapmayınız.

3- Kendisinden yarın ayrılacağınız şeyler üzerinde üşüşüp birbirinizle uğraşmaya kalkışmayınız.

4- Amellerinize göre mükafatlandırılmak veya cezalandırılmak üzere kendisine döndürüleceğiniz ve huzuruna çıkarılacağınız Allah'ın emirlerine aykırı davranmaktan sakınınız.

5- Siz, ahirete sunacağınız hayırlı ananeleri çoğaltıp masi-yetleri bırakmak ve içinde temelli kalacağınız cenneti elde etmek hususunda yarışmaya rağbet gösteriniz."

Bunlar, hikmet sahibi fertlerden oluşan bir heyetti. Peygamber efendimizin tavsiyelerini alıp gereğince amel ettikten, îslami hükümleri emir ve yasakları alıp benimsedikten, güzel ahlakla bezedikten, güzel ahlakın pekiştirdiği güzel nitelikleri içlerine sindirdikten sonra peygamber efendimizin yanından ayrılıp memleketlerine gittiler.

Vail Bin Hucr'un Gelişi

îbn Abdül-Ber der ki: 'Vail bin Rebia, Yemenin Hadremevt mıntıkasmdaki emirlerdin biridir. Peygamber efendimizin yanına Yamenli heyetler arasında gelmişti. Gelişi esnasında Peygamber efendimiz ona hoşgeldin diyerek iltifatta bulunmuştu. Gelişinden önce sahabilerine müjde vererek şöyle buyurmuştu: "Size kral oğullarının bakıyyesi geliyor."

Vail, Medine'ye gelince Peygamber efendimiz ona hoşgeldin deyip iltifatta bulundu. Kendi abasını yanına sererek Vail'i üzerine oturttu. Vail, müslüman olduğunu ilan etti. Arkasında Yemen'de bıraktığı kavminin de bu inancı benimsediklerini ifade etti. Peygamber efendimiz onda hayır ve iyilikler gördüğü için ona hayır duada bulunarak şöyle dedi: "Allah'ım VaiUe, oğluna ve torununa bereket ihsan et." Peygamber efendimiz onu Hadremevt kentine emir yaptı. Emirliğini bildiren bir ferman yazdı. Yemen'in güneyindeki bazı arazilerin gelirlerini ikta' olarak ona verdi. O da buna karşılık Beytü'1-male kira ödeyecekti. Çünkü o araziler, Medine-i Münevvereden uzaktaydılar. Medine'de bulunan devlet başkanının o arazileri kontrolünde tutması onları işletecek birine kira ya da haraç veya ürününün bir kısmı karşısında vermesi mümkün değildi.

Vail, Peygamber efendimizin yanından ayrılıp memleketine dönmek üzereyken, Peygamber efendimiz Muaviye bin Ebu Süfyan'ı da onun yanına kattı. Onunla birlikte Hadremevt'e gönderdi. Bu uzun ve zahmetli yolculukta Vail süvari, Muaviye de yaya olarak gidiyorlardı. Ancak bastığı yerlerin şiddetli derecede sıcak oluşundan dolayı ayakları yanan Muaviye sızlanarak şikayette ulundu ve: ııAyakkabılarını ver de giyeyim ve ayaklarımı yerlerin sıcaklığından koruyayım

ya da beni yedeğine al da buna gerek kalmasın" dedi. Vail: "Sus,., sen kralların arkasına binecek biri değilsin" dedi. Peygamber efendimiz Ebu Süfyan oğlu Muaviye'yi bu sert tabiatlı emir ile birlikte göndermekle Muaviye'nin krallar tarafından tebaalara nasıl eziyet edildiğini görmesini istemişti ki ileride kendisi hilafete geçince diğer krallar gibi saltanat sürüp tebasını ezmesin, aksine onlara merhamet ve şefkatle davransın.

Kaderin ibret verici bir tecellisi olarak Vail, Muaviye'nin hilafete geçişine kadar yaşamıştı. Muaviye, ısırıcı saltanak koltuğunun üzerine oturmuştu. Rivayete göre Vail, Muaviye'nin yanma gelmişti. Muaviye onu tanımış, ona iltifatta bulunmuş ve bir zamanlar beraberce yaptıkları yolculuğu ona hatırlatmış, sonra da kıymetli hediyeler vererek taltif etmişti. Fakat Vail, Muaviye'nin vermek istediği hediyeleri kabul etmemiş ve: "Bunları benden daha muhtaç olan kimselere ver" demişti.

Vail'in bu hediyeleri reddedişi, bir zamanlar yaptıkları yolculuk sırasında ayakkabılarını kendisinden isteyen Muaviye'yi reddedişinden elbette ki daha şiddetlidir. Çünkü bu hediyeyi reddetmekle Muaviye'ye şöyle demek istiyordu: "Sen beni kendine yakın kılmak ve ağzımı kapatıp beni susturmak, insanlar arasında kendi namını yüceltmek için bu hediyeyi veriyorsun, ama bunu muhtaca vermen daha layık olur. Senin bu davranışın; iktidarlarını dilleri satın almak, güçlüleri kendine yakın kılmak; muhtaç, zayıf ve miskinlere ise iyiliğe iltifat etmemek esası üzerine kuran kimselerin davranışıdır. Böyleleri bağışlarını ticari zihniyetle yaparlar. Sadakalarını da iftihar vesilesi sayarlar."

Nehaîler Heyeti

Bu, peygamber efendimize gelen heyetlerin sonuncusudur. 200 kişiden müteşekkil olarak gelen bu heyet, konuk evinde ağırlanmıştı. îslamiyeti kabul ederek Medine-i Münevvereye gelmişlerdi. Medine-i Münevvereye gelişlerinden önce de Yemen'e îslam davetçisi olarak giden Muaz bin Cebel'e îslam üzere biatte bulunmuşlardı.

Kavimlerinin temsilcisi olarak itaatlerini ilan ederek; uzak diyarda olmalarına rağmen teslimiyetlerini dostluklarını, yardımcılıklarını ve itaat dışına çıkmayacaklarını bildirerek peygamber efendimizin yanına geldiler. Onunla sohbet edip kalplerindeki duyguları dile getirdiler. Aralarında Zürare bin Amr adında Cevval, dindar bir adam vardı ki, görmüş olduğu bir rüyanın yorumunu yapması için Peygamber efendimize anlatmış ve şçyle demişti: "Ben bu yolculuğumda tuhaf bir rüya gördüm: Numan bin Munzir'in kulağında taşlı küpeler gördüm. Elinde iki sikke vardı" Peygamber efendimiz buyurdu ki: "O arapların hükümdarıdır; en güzel heyetine ve durumuna dönmüştür"

Zürare dedi ki: "Ya Resulullah ak saçlı bir kadın gördüm; diyarımızdan çıkıp gidiyordu."

Peygamber efendimiz buyurdu ki: "O, dünyanın geri kalan kısmıdır."

Zürare dedi ki: "Ya Resulallah diyarımızdan bir ateş çıktı. Benimle oğlum Amr'ın arasına girdi. Ateşten şöyle bir ses geliyordu: Alev alev... gören ve görmeyen, çoluk çocuğunuzu ve malınızı bana yedirin!"

Peygamber efendimiz buyurdu ki: "O ateş, ahir zamanda çıkacak bir fitnedir."

Zürare: "O fitne nedir ya Resulallah?" diye sorunca Peygamber efendimiz şöyle cevap verdi:

"imamları öldürülecek. Yer tabakaları gibi birbirine girip çekişecek ve ihtilafa düşeceklerdir. (Böyle derken fiesulallah (s.a.v.) efendimiz durumu izah etmek için parmaklarını birbirine karıştırdı) O zamanda kötü kimse kendini iyi bir insan olarak zannedecektir.

Bir mü'min, diğer mü'minin kanını akıtmayı su içmekten daha tatlı görecektir. Sen ölsen de oğlun o zamana kavuşacaktır."

Zürare dedi ki: "Ya Resulullah o zamana ulaşmamam için dua et" Peygamber efendimiz de Zürare'nin o zamana ulaşmaması için dua etti, ama oğlu o zamana ulaştı. Hz. Osman'ı hal' eden kimseler arasına katıldı.

îbn Kayyım'm "zâdü'l Meâd" adlı eserinde bu konuda anlatılanlar bunlardı.

Bu rivayette anlatılan rüyadan ve tevilinden sözeden hadisin sıhhat derecesi ne olursa olsun, bu heyetin Medine-i Mü-nevvereye gelip peygamber efendimizle görüştükleri hususunda anlatılanların doğruluğunda şüphe yoktur. Nehailer heyeti Peygamber efendimizin yanına gelerek hem kendilerinin, hem de geride bıraktıkları kavimlerinin müslüman olduklarını, îsla-miyeti öğrendiklerini, Muaz bin Cebel'in kendilerine dini hükümleri öğretmiş olduğunu, onlara Kur'an-ı Kerim'in bir kısmını ezberlettirdiğini bildirdiler. Mümin kimseler olarak Peygamber efendimizin katma çıktılar.

Muaz bin Cebel'in onlara İslamiyeti Öğreten ve Kur'an-ı Ke-rimi'i ezberleten bir muallim olarak gönderilmiş olması Peygamber efendimizin, seriyyeleri savaş için değil de İslam davetini yaymak için göndermiş olduğunu göstermektedir. Bu seriyyeler islamiyeti Öğretmek ve sırf İslama davet etmek için gidiyorlardı. Ancak savaştıkları da oluyordu. îslam davetinin önüne engeller çıktığı zaman kılıçlarını şakırdatıyorlardı. Eksikliklerden arınmış olan yüce Allah kendi dinini ve davetini koruyacaktı.

Heyetlerin Gelişlerindeki Maksat

Bir kaç heyetten sözettik. Ancak bunların kaç tane olduğunu sayıp bildirmedik. Bunlar bizim sayamayacağımız derecede çok idiler. Peygamber efendimiz Medine-i Münevvere'de kalarak heyetleri karşılıyordu. Yanına gelenlerin bir kısmı cemaat ve heyet halinde olup İslamî hakikatleri öğrenmek istiyorlardı. Gelen temsilcilerin bir kısmı da tek kiiden ibaret idiler. Peygamber efendimiz gelen temsilcileri karşılamak ve îslam davet-çileri olarak seriyyeleri etrafa göndermek için Medine-i Münev-verede kaldı. Onun böyle davranışı üç husus üzerinde dikkatleri toplamaktadır:

1- Medine-i Münevvereye gelen bu heyetlerin çoğunluğu, Kureyşlilere taraf

olmayan veya onlar gibi düşünmeyen, Peygamber efendimize karşı yapılan düşmanca faaliyetlere katılmayan Hadramevt, Güney Yemen ve çevresindeki Necranlılar-la arap kabilelerinden idiler. Bunlar putperest değillerdi. Peygamber efendimize karşı düşmanlıkta ileri gitmemişlerdi. Ata ve dedelerine aşırı bir şekilde körükörüne uyan kimselerden de değillerdi. Diğer cahiller gibi şöyle demiyorlardı.

"Hayır, biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz (yol)a uyarız!" derler. Peki ama, ataları birşey düşünemeyen, doğru yolu bulamayan kimseler olsalar da mı (atalarının yoluna uyacaklar?) "

(Bakara. 170)

Özellikle Peygamber efendimiz, emirleri ve kralları kendi ülkeleri üzerinde eski görevlerinde bırakmasından ve bunu bir gelenek haline getirmesinden sonra krallar ve emirler kendi tebaalarından İslama girmek isteyen kimselere engel olmuyorlardı. Peygamber efendimiz, İslama giren halkına adaletle hükmeden, halkının şikayetine yol açmayan emir ve kralları kendi memleketleri üzerinde yine emir ve kral olarak bırakıyordu. Peygamber efendimizin koyduğu bu gelenek, emir ve kralları Muhammedi davete hasım olmaktan uzaklaştırıyordu. Bunlar iktidar kaybetme korkusuna kapılıp da islam davetine karşı artık savaş açmıyorlardı. Şahsi menfaatlerinin elden gideceği korkusuna kapılmıyorlardı. Ve Muhammedi davetin ilk aşamasında Kureyşli kafirler gibi azılı düşmanlar olarak ortaya çıkmıyorlardi.

2- Heyetler îslama girdiklerini ilân edip dini farizalarını Öğrenme isteğinde bulunarak peygamber efendimizin yanına gelmeye başladılar. Onu görmek, onun nebevi nurundan kıvılcımlar almak, sohbet meclisine katılmak istiyorlardı. Onun meclisinde bir saat bulunup sohbetini dinleyen kimse çok şeyler öğreniyordu. Çünkü imam Ebu Hanife'nin işaret buyurduğu gibi peygamber efendimiz ilham veren ve insanları doğru yola ileten bir hidayet rehberiydi.

Bu heyetler hem kendilerinin, hem de gerilerinde bıraktıkları kavimlerinin İslama girdiklerini, İslamiyeti bir din ve Mu-hammed (s.a.v.)'i de bir peygamber olarak benimsediklerini ilan ediyorlardı. Her ne kadar tereddüt geçirmişlerse de Bu inançlarına sahip olduktan sonra asla sapmamış ve eğriliğe yönelmemişlerdi.

Aralarındaki müslüman çoğunluk, tereddüt içindeki kimselerin de kendilerini izlemelerini sağlamışlardı.

Öyle sanılıyor ki, Yemen güneyindeki beldelerde yahudilerle hrıstiyanlar söz sahibiydiler. Özellikle hıristiyanlar hakim bir çoğunluk idi. Oralarda Mecusiler de yaşamaktaydı. Fakat islamiyet bunlara karşı yumuşak davranmış, onlarla muahedeler yaparak müslümanlarla aynı haklara sahip olacaklarını ve müslümanlarm yükümlülüklerine aynıyla tabi olacaklarını kendilerine bildirmişti. Onlar dinler hakkında bilgi sahibiydiler. Bir kısmı, Muhammed (s.a.v) efendimizin peygamber olarak geleceğini müjdeleyen kitaplarındaki bilgilere dayanarak îslama girmişlerdi. Muhammedi davetin doğruluğuna şehadet ederek Müslüman olmuşlardı. Zaten bu Muhammedi davette de Hz.Peygamberin gerçek Resul olduğuna inancını, güzel ahlakı ve insanlara güzel muamelede bulunmayı içeriyordu. Halk arasında insani ilişkileri pekiştirmeyi, arap ile arap olmayan arasında ayırım yapılmamasını, bir kabilenin diğer kabileden üstün görünmemesini öngörüyordu.

3- Bu heyetler hicri 9. ve 10. senelerde, yani Mekke-i Mü-kerremenin fethinden ve Bizanslıların îslam ordusu karşısında gerilemesinden sonra peşpeşe Medine-i Münevvereye geldiler. O gerileme esnasında arap kabileleri artık Bizans ordusuna yardım etmez olmuşlardı. Mute Savaşında Bizanslılara yapılan destek geri çekilmişti. Böylece Bizans hakimiyeti arap topraklarından geri çekilmeye acemler gibi etkisizleşmeye başlamıştı.

Bu sebeble de yeni dinin üstün geldiğini, putperestliği yok ettiğini, arapların onuruna güç verip canlandırdığını gördüler. Bu din, Bizanslılar karşısında araplara güç ve onur kazandırdı. Önce kisrânm tahakkümünü, ardısıra Herakliyus'un satvetini yıktılar. Peygamber efendimizin Muhammedi nuru taşıyan, batılın kaçışı Önünde hakkın kuvvetini ilan eden mektubu Bizans imparatoruna gönderildiğinde, Kuzeyde ve Güneydeki zorbalar karşısında arap onuru yeniden canlanmıştı. Arap nüfusu her tarafa yayılmaya başlamıştı. İşte peygamber efendimize gelen heyetlerden biri de Yemen'in güneyinden gelen ve ona: "Kisra-dan izin almadan emri dışına çıkamayız" diyen heyetti. Peygamber efendimiz onlara: uSiz Kisranın mülküne mirasçı olacaksınız." deyince Islama girip Peygamber efendimize uyacaklarına ilişkin sözverdiler.

Bundan da anlaşılıyor ki Bizanslıların ve Farslann nüfuzu altında kalan araplar, boyunlarmdaki boyunduruğu atmaya fazlasıyla rağbet göstermişi erdi. Uydu olmaktan kendilerini kurtarıp özgürlüklerine kavuşmalarına yardımcı olacak Muhammedi davette kuvvetli bir destek görmüşlerdi. Zorluk ve sıkıntı halindeki onurunu güvenlik ve rahat içindeki zillete tercih etmişlerdi. İranlılara komşu ve sınırdaş olan bu heyetteki şahıslar, Peygamber efendimizin söylediği sözlerinde ve Mekke-i Mukerremedeyken heyetleri karşılayışında bu izzeti müşahede etmişlerdi. Medine-i Münevverede hicretten sonra Hadra-mevt'ten, Yemenden ve Necran'dan gelen heyetleri karşılarken Peygamber efendimizin şahsında yine bu onur ve izzeti müşahede etmişlerdi.

Mute ve Tebük savaşlarında, Bizansın komşuları, İslam askerleriyle karşılaştıklarında Muhammedi davetteki bu araplık onurunu görüp müşahede etmişlerdi. Bunlar Mute savaşında Bizanslılara yardım etmişlerdi, ama onur ve üstünlüğün Muhammedi davette olduğunu idrak ettiklerinde, artık Tebük savaşında Bizanslılara yardım etmez olmuşlardı. Bu sebeple de Bizanslılar, bütün hazırlıklarını yapıp savaş gününü belirledikleri halde, İslam ordusunun karşısına çıkmak istememişlerdi. Bu da özgür araplarm ne kadar onurlu ve şerefli olduklarını ispatlamaktadır.

İşte bu sebepten dolayı kuzeyde Bizansın sınırdaşı olan kabilelerde ve güneydeki bütün kabilelerde islamiyet gönülleri fethetmeye başlamıştı. İslam davetinin önünde bütün kapılar açılmıştı. Özellikle acemistana komşu kabileler İslama kucak açmışlardı. Halbuki oralarda acemlerin nüfuzu vardı. İslamiyet sayesinde o kabileler, kendilerini ezip alçaltan acem ve Bizans nüfuzundan kurtulmayı başarmışlardı.

Peygamber (s.a.v) efendimiz İslam davetini bu kadarla da bırakmadı. Kabilelere Islamı öğreten muallimler ve heyetler göndermeye başladı. Seriyyelerle gönderilen adamlar, artık sadece İslam davetini Öğreten birer öğretmen olmuşlardı. Ancak görev yerlerine gitmek için mutlaka çölden geçmeleri gerektiği için kaba ve katı kimselerle karşılaşmaları mukadderdi. Bu se-beble seriyyedeki adamların hem ilim, hem savaş adamı olmaları icab ediyordu. Bunlar Muhammed (s.a.v.)'in ilmini - ya da daha doğru bir ifadeyle ilminin bir kısmını- taşıyor, bu ilmin yanısıra kılıçlarını da kuşanıyorlardı. Bunlar hem ilimle hem de kılıçla cihad ediyorlardı. Ama olaylar ikisinden birini

kullanmalarına yardımcı oluyordu. Elçiler çoktu, ama seriyyeler azdı. Peygamber efendimiz kral ve emirlere elçiler göndermeye başladı. Arap acem demeden bütün kral ve emirlerle irtibat sağladı. Önceki bölümlerde de anlattığımız gibi Bizans imparatoruna, İran Kisrasma, Mısır, Habeş Necaşi'sine, Yemendeki Hadramevt emirlerine, Necran emirine ve diğer bazı devlet yetkililerine mektuplar gönderdi. Bunların bir kısmı davete icabet edip kendilerine Islamı öğreten kimselerin gönderilmesini istediler. Bunlar davete icabet ettiklerinden dolayı peygamber efendimiz onları idarelerinin başında bıraktı. Hatta bu yöneticilerin bir kısmı İslâm üzere peygamber efendimizle biat yapmaları için temsilci heyetler göndermişlerdi.

Bu mektupların arap hükümdarlarla arap olmayan hükümdarlar üzerinde bıraktığı etkiler arasında bir mukayese yapılacak olursa, arap hükümdarlar üzerinde meydana gelen etkinin olumlu olduğunu, bu etki nedeniyle davete icabet ettiklerini, muhalefette bulunmadıklarını görüyoruz. Ama arap olmayan kral ve emirler üzerindeki etkisine gelince, Necaşi'yi istisna edersek diğerlerinin gerek kaba gerek nazikâne bir şekilde daveti reddettiklerini görüyoruz. Yalnız Necaşi müslüman olmuştu.

Önce de işaret ettiğimiz gibi seriyyeler hak davetçiîeri idiler. Peygamber efendimizin hak daveti ile ne kadar ilgilendiğini ispatlayan iki haberi aktarmak istiyoruz. Bilindiği gibi peygamber efendimiz Muaz bin Cebel ile Ali bin Ebu Talib'i îslam davetçiîeri ve Kur'an muallimleri olarak Yemen'e göndermişti. Her ikisi de sahabilerin alim şahsiyetlerinde idiler. Muaz, ilim ve islam fıkhıyla ünlenmişti. Mücahit ve Muharip olan Ali de ilim ve islam fıkhıyle şöhret bulmuştu. Hatta denilir ki, Peygamber (s.a.v.) efendimiz: "Ben ilmin şehriyim.. Ali de kapısıdır* demiştir. Peygamber efendimizin vefatından sonra Hz. Ali, hem fıkıh hem de kaza (yargılama) alanında şöhret yapmıştır. Hatta hilafeti zamanında Hz. Ömer girift bir meseleyle karşılaştığı zaman: f*Bir mesele ki Ali'si yoktur" derdi. Çünkü Hz. Ali kuvvetli bir ilim, fıkıh ve idrak sahibiydi.

Muaz ile Ali'nin gönderilmesi, savaş için değildir. Her ne kadar Hz. Ali savaşçı bir şahsiyet idiyse de gönderiliş gayesi, eğitim ve öğretim idi. İnsanlara, benimsemiş oldukları dinin hükümlerini öğrtemekti.

VEDAHACCI

Veda haccı, Muhammedi tebliğin son safhasında yapılmıştı. O sıralarda bütün arap beldeleri islam davetini tanımıştı. îsla-mın nuru Şam'a kadar ulaşmıştı. Daha önceleri Bizanslıların hakimiyeti altında yaşayan araplar İslama girmişlerdi. Bu hacca Veda haccı denilmiştir. Zira bundan kısa bir süre sonra Peygamber efendimiz Refık-i alaya intikal etmiştir. Ayrıca Veda haccında Peygamber efendimizin kullandığı ifadeler, onun müteakip senelerde artık ümmetiyle karşılaşmıyacağmı dile getiriyordu. Bu hacca tebliğ haccı da denilmiştir. Zira Peygamber efendimiz veda haccında irad ettiği hutbesinde tebliğ ifadesini kullanmıştır. Biz de onun bu hacca tebliğ haccı adını verdiği görüşündeyiz. Çünkü o hacda arap beldelerine en son tebligatını yapmıştı. Bütün arap beldeleri islam davetini tanıyıp bilmişlerdi, îslama girmişler ve bazılarının kalplerine islam sevgisi yerleşmiş nihayet mümin olmuşlardı. Bazıları da, kalplerine iman nuru girmemiş olsa dahi islam hakimiyetine teslim olup* itaatlerini izhar etmişlerdi.

Peygamber (s.a.v) efendimiz davetin yükünü omuzlamış, insanlara islamiyeti öğretmişti. Onlar da kendisinden gelen bu yüce tebligatı alıp içerdiği bilgileri kavramışlardı, insanların görüp müşahede ettikleri emaneti omuzunda taşımış, insanlar da ondaki vahyin nurundan kıvılcımlar almışlardı. Resulullah (s.a.v)

efendimizle birlikte vahiy devri de kapanmıştı. Ama Ebu Bekir, Ömer, Osman, Ali, Ebu Ubeyde ve diğer Rıdvan bey'ati-ne katılmış olan mü'minler bu daveti ve tebliği devam ettireceklerdi. Bunlar Hz. İsa'nın havarileri gibi Peygamber efendimizin yakın arkadaşları ve davetinin tebliğcileriydiler. Bu temiz insanlar emaneti Peygamber efendimizden devr alıp omuz-ladılar; hakkı yerine getirdiler. Bazı irtidat olaylarında ve bir kısım insanların irtidad etmesinden sonra arap beldelerinin tamamı bu daveti himaye etmeye soyundular. îman sevgisi kalplerine yerleşti. Savaşlarda komutanlık bazen Rıdvan biatine katılmamış olan şahıslara verilmişti. Ancak bu komutanların yanına Rıdvan biatına katılmış olan şahsiyetler refakat ettirilmişti. Örneğin Halid bin Velid komutan olduğu halde yanına Refakatçi olarak Ebu Ubeyde verilmişti. Her ne kadar Halid'in kalbinde iman bulunduğuna inanıyorsak da O Rıdvan biatine katılmış kimseler gibi islamın ahkam ve farizaları hakkında bilgi sahibi değildi.

îran fethinde görüldüğü gibi savaş komutanlığı bazen Rıdvan biatine katılmış olan şahıslara verilmişti. Örneğin bu savaşta 'Aşere-i Mübeşşere'den yani cennetle müjdelenen on kişiden biri olan Sa'd bin Ebi Vakkas komutan olmuştu.

Veda Haccı ve Menasikin İfa Edilişi

îbn Kayyım'm anlattığına göre hac hicri dokuzuncu senede farz kılınmıştır. Daha önce müslümanlar hac etmekle yükümlü değildiler. Ancak arap geleneklerine göre hac edilirdi. Bu sebeple Peygamber efendimiz hac emiri olarak Hz. Ebu Beikr'i hicri,dokuzuncu senede Mekke-i Mükerremeye göndermişti. Kendisi o yıl hac etmemişti. Çünkü müşrikler o zamana kadar cahiliyet geleneklerine uygun biçimde hac ediyorlardı. Müşriklerin hac ibadetlerini cahiliyet geleneklerine göre eda edişlerini görünce susup da ikrar etmiş sayılmamak için kendisi bizzat gitmedi, ama Ebu Bekiri hacca gönderdi. Müşriklerin mescidi harama yanaşmalarının sakmdırıldığı 10. hicri senede bizzat kendisi hacca gitti ve hac emirliği görevini uhdesine aldı.

Hicri onuncu senenin Zilkade ayının sona ermesine altı gün kala Peygam&er

efendimiz Mescidi Haram'a yönelerek Medine-i Münevverede ve çevresinde bulunan kimselere hacca gideceğini ilan etti. Müslümanlar da Peygamber efendimizle birlikte hac etmek için yanına gelmeye başladılar. Arap beldelerinde bu haber yayılınca yolda da birçok kimseler kendisine katıldılar. Sayılamıyacak derecede birçok mü'min yanında toplandı. Önünde, arkasında, sağında, solunda göz alabildiğince kalabalıklar teşekkül etti.

Yukarıda belirttiğimiz tarihte Peygamber efendimiz, Medi-ne-i Münevvere içinde ve çevresinde bulunan müzminlerle birlikte yola koyuldu. Yol arkadaşlarına hitapta bulunarak hac menasikini öğretti. Yolda kendilerine katılan heyetlere de birer birer hac menasikini Öğretti. Müşriklerin çıplak olarak Kabe'yi tavaf etme gibi cahiliyyet adetlerinin kalıntılarından uzak durmalarını tavsiye etti. İhrama nasıl girileceğini, hac mikatının nerede olduğunu, ihram nevilerini ve her ihram nevinde uyulması gereken hususları anlattı. Hac ve Umre ihramına birlikte giren kimsenin kurban kesmek için kurbanlık getirmesini, hac-cı eda ettikten sonra ancak kurban bayramının birinci gününde ihramdan çıkılabileceğini açıkladı. Umre niyetiyle gelip kurban getirmemiş olan kimsenin ise Safa ile Merve arasında sa'y yaptıkları ve Kabe'yi yedi turla tavaf ettikten sonra ihramdan çıkabileceğini açıkladı. Tavafın ilk üç turunda hervele (omuzları sallayarak tavaf etmek) ve tavafın her turunda Kemal ve Yüceliğini bilmek maksadıyla Hacer-i Esved'in selamlanması gerektiğini bildirdi. Safa ile Merve arasında yedi kez say yaparken iki yeşil direk arasında koşularak say edilmesi gerektiğini açıkladı, îhrama girdikten sonra:

"Lebbeyk Allahumme lebbeyk, lebbeyk la şerike leke lebbeyk innel hamde ven'nimete leke ve'l-mülk la şerike lek lebbeyk" Yani "Buyur Allahım buyur. Buyur, senin ortağın yoktur, buyur. Övgü ve nimet ile mülk senindir, ortağın yoktur. Buyur Allahım" diyerek telbiye getirmek icab ettiğini anlattı. Hac menasikini sözlü olarak anlattıktan sonra tatbikatını d,a onlara gösterdi. Medine-i Münevverenin mikatı olan Zil'huleyfe'de ihrama girdikten sonra ameli uygulamayı da gösterdi. Bütün mikatları onlara bildirdi. Mikat yerinde veya daha önceden ihrama girilebileceğini ancak mikat yerinin ihramsız geçilemiyeceğini anlattı. Peygamber efendimiz ihrama girdikten sonra hac ve umre için niyet getirip tekbir ve tehlilde bulundu. Beraberindekilerin de bir kısmı sadece hacca niyet ettiler. Çünkü umre de hacca dahildir, dediler. Yalnız umreye niyet getirenler de oldu. Yanındaki insanlar onun getirdiği niyetten tekbir ve tehlillerden, hac ve umreye birlikte girdiğini, yanı 'Kıran Haccı* yapacağını

anladılar. Çünkü kurbanını da getirmişti. Yalnız hacca yani tf-rad haccma niyet edenlerse, hac ihramını giyerken umreye niyet etmediler. Sadece umreye niyet ederek ihrama giren kimseler ise Temettü haccını yapacaklardı. Bunlar umrelerini tamamladıktan sonra ihramdan çıkıp yeniden hac ihramına girecek ve hacca niyet edeceklerdi. Kur'anı Kerim, Kıran haccına da Temettü adını vererek Kıran ve Temettüyü aynı ibarede beyan etmiştir.

"Güvene kavuştuğunuz zaman hac (zamanın)a kadar umre ile faydalanmak isteyen kimse, kolayına gelen kurbanı keser. Kurbanı bulamayan kimse üç gün hacda, yedi günde döndüğünüz zaman tam on gün oruç tutar. Bu, ailesi mescidi Haram (cıvarın)da oturmayanlar içindir. Allah'tan korkun ve Allah'ın cezasının çetin olduğunu bilin.71 (Bakara. 196)

Peygamber (s.a.v) efendimizin haccının Kıran haccı olduğu hususunda rivayetler birbirlerini teyid etmektedir. O, kendisi için en zor olan hac çeşidini seçmişti. Şüphesiz ki Kuran' Kerim de Kıran ve Temettü gibi Kemali hacları bir arada zikretmiştir. Peygamber (s.a.v) efendimiz hacca niyet ettiği andan itibaren sahabilerine hac menasikini öğretmeye başlamıştı. İhramda uzak durulması gereken cezaları anlatmıştı. Say, tavaf, arafe-deki vakfe, sonra da Müzdelifedeki geceleme, ardısıra Meş'ari harama gidip oradan da Mina'ya gitme gibi hususları birer birer anlatmıştı.

Temettü haccında bir nevi kolaylık ve ruhsat vardır. Hacca başlamadan önce ihramdan çıkma kolaylığı vardır. Bilahare hac için ihrama girilir.

îfrad haccında ise kurban kesmeme kolaylığı vardır. Peygamber (s.a.v) efendimiz kendisi için en zor olan hac çeşidini seçmişti. Çünkü Kıran haccında baştan itibaren hiçbir kolaylık yoktu. Ancak umrenin ameli olarak yapılış şeklini sahabilerine öğretmek için bu yolu seçmişti. Ayrıca hacca başlamadan evvel kurbanını da beraberinde getirmiş, üzerine su kabını koyarak işaretlemişti. Yük devesinin hö'rgücünün bir tarafını çizerek kurbanlık olduğunu bildirmişti. Bütün bunları eğitmek ve Öğretmek maksadıyla yapmıştı. Çünkü bunları göstermeseydi, ferdi olarak ifrad haccına veya temettü haccma gelen bir kimse bunları beceremiyecekti. İşte kıran haccında hac ve umreyle ilgili bütün hususlar tam bir şekilde Peygamber efendimiz tarafından sahabilere anlatılmış oluyordu.

Peygamber (s.a.v) efendimiz kendi şahsı için Kıran haccını tercih etmiş olmakla beraber sahabilerine, Kıran, Temettü ve ifrad haccından hanginin daha faziletli olduğunu açıklamıya-rak bir nevi kolaylık ve ruhsat tanımış olıyordu. Ancak Kıran veya Temettü haccına niyet eden kimsenin Kurban Bayramının birinci gününde kurban kesmesi gerektiğini şart koşuyordu.

Peygamber (s.a.v) efendimizin hac kervanı yolda gitmekteyken mü'minlerin annesi Hz. Aişe adet görmeye başladı. Hz. Aişe'ye haccını devam ettirmesini, ancak mescidi Haram'a girip tavafta bulunmamasını emretti. O esnada Hz. Ebu Bekr'in eşi Esma da oğlu Muhammed'i doğurmuştu. Ona da ihram için gusletmesini ve haccı devam ettirmesini emretti. Bundan sonra Peygamber efendimiz hac ibadetini devam ettirdi. Ardısıra mü'minler de ona bakarak hac ibadetlerini öğreniyorlardı. O bir yerden bir yere geçerken yüksek bir yere çıkarken ve bir vadiye doğru inerken telbiye getiriyor, Sahabiler de onunla birlikte telbiyeyi tekrarlıyorlardı. Haremde hayvan avlanmasını, harem avlarının etlerinin yenmesini yasakladı. Çünkü harem avlarını avlamak haramdı. Bu yola götüren bütün davranışlar da haram sayılırdı. Ancak ihramlı kimselerin, harem dışında bulunan kimselerin avlamış oldukları hayvanları yemelerini mubah saydı. Yolda giderlerken yeryüzünde meydana gelmiş tarihi hadise ve ibretleri sahabilerine açıklıyordu. Usfan vadisine geldiklerinde yanında bulunan arkadaşı Ebu Bekir'e:"£[y Ebu Bekir! Bu hangi vadidir?" diye sorunca Hz. Ebu Bekir: "Bu Usfan vadisidir" demişti. Peygamber efendimizde onun bu cevabı üzerine şöyle demişti. "Buraya Hud ve Salih peygamberler uğramıştı."

Kuvvetli rivayetlerden anlaşıldığına göre Peygamber (s.a.v.) efendimiz aynı ihramda hac ve umreyi bir arada ifa ederek Kıran haccını yapmıştı. Kurbanını da getirmişti. Kurbanlar 63 deve idi. Yemenden gelen Hz. Ali de onun kurbanlarına ortak olmuştu. Peygamber efendimiz kurbanlık hayvanların boyunlarına gerdanlık takmış ve hörgüçlerini çizerek işaretlemişti.

Peygamber efendimizin beraberinde bulunup da Kıran hac-cına niyet eden kimseler yoktu. Ama mü'minlerin annesi Hz. Aişe'nin ifadesine göre Peygamber efendimizin yanında bulunup da onun gibi Kıran haccına niyet edenler, ifrad haccma ve temettü haccına niyet edenler de vardı. îbn Kbi Seybe'nin rivayetine göre Hz. Aişe şöyle demiştir: "Resulullah (s.a.v) ile birlikte yola çıktık haccın her üç çeşidine niyyet edenler vardı. Kimimiz Kıran haccma, kimimiz ifrad

haccına, kimimiz temettü haccına niyet etmiştik. Kıran haccına niyet edenler, hac mena-sikini sona erdirinceye kadar ihramdan çıkmamışlardı. îfrad haccına da niyet edenler hac menasikin sona erdirinceye kadar ihram çıkmamış ve ihram yasaklarına uymuşlardı. Sadece umreye niyet edenler Kabeyi tavaf edip Safa ile Merve arasında say yaptıktan sonra ihramdan çıkmış ve ihram yasaklarından kurtulmuşlardı. Hac ihramına girinceye kadar serbest kalmışlardı."

Bu hadis iki şeye delalet etmektedir:

1- Peygamber (s.a.v) efendimiz Kıran haccına niyet etmiş olmakla birlikte beraberindeki herkesi Kıran haccı yapmaya ça-ğırmamıştı. Çünkü aralarında kurban kesemeyen ve uzun süre ihram yasaklarına dayanamayan kimseler bulunabilirdi. Bu nedenle de Temettü, Kıran, ifrad haccmdan herhangi birini yapabileceklerini ve bu üç çeşit hacdan herbirne mahsus vecibeleri açıkladı. Bu üç hacdan herhangi birini yasaklamadı. Hatta hangisinin daha faziletli olduğunu da açıklamadı. Her ne kadar hangisinin daha faziletli olduğu, Peygamber efendimizin sözünden değil, uygulamasından ve tercihinden anlaşılıyorduysa da, O, hangisinin daha faziletli olduğunu bildirmemişti. Bir şeyi tercih etmek, diğerlerinden üstün olduğunu her zaman bildir-meyebilir. Belki de tercih edilen şey diğerleriyle eşit olabilir. Doğrusunu söylemek gerekirse bu üç çeşit hacdan herbirinin kendine göre fazileti vardır. Mali durumun zayıf olması veya kurban kesmeye imkan bulunamaması halinde en faziletli hac, en kolay olandır. Zira Peygamber (s.a.v) efendimiz her zaman kolay olan şeyi tercih ederdi. İki şeyden birini tercih etme serbestisine sahip olduğunda -günah olmadığı takdirde- en kolay olanını seçerdi. Hz. Ömer, ifrad haccının en faziletli hac olduğu görüşündeydi. Bu görüşüne, Hz. Osman da uymuştu. Hz. Ömer, bu görüşünü, sene boyunca Kabe-i muazzamanın ziyaretçilerden mahrum kalmaması esasına dayanarak ortaya koymuştu. Çünkü Hac mevsiminde hac ile umrenin bir arada yapılmasının daha faziletli olduğu hususu her tarafa yayılırsa, o zaman hac mevsiminde herkes umre ile haccı bir arada yapar. Ve senenin diğer zamanlarında ziyaret için hiç kimse Kabe'ye gelmez. Hz. Ömer, Kabe'nin, senenin diğer zamanlarında ziyaretçisiz kalmaması için ifrad haccının daha faziletli olduğu görüşünü ileri sürmüştür. Onun bu görüşüne Hz. Osman'da uymuştur. Çünkü Hz. Osman, kendisine biatte bulunan müslü-manları, Allah'ın kitabı, Resulünün sünneti Ebu Bekir ile Ömer'in sünnetine uyacağına dair söz vermişti. Şu halde ifrad haccını diğer hac nevilerine tercih etmek, Hz. Ömer'in

sünnetidir. Sahabeyi Kiramdan Sa'd bin Ebi Vakkas, Ali bin Ebi Talip, Abdullah bin Abbas ve Aişe (r.a) gibi şahsiyetler, onun bu görüşünü tasvib etmemişlerdir.

Ebu Davud ile İmam Ahmed bin Hanbel'in rivayet ettiklerine göre Muaviye, Resulullah (s.a.v)'in sahabilerinden teşekkül eden bir cemaat içinde şöyle sormuştu: "Allah aşkına söyleyin. Resulullah (s.a.v) efendimizin kaplan derileri üzerinde oturmayı yasaklamış olduğunu biliyor musunuz?"

Sahabiler:"AZZa/ı için evet" dediler,

Muaviye dedi ki:"Resulullah (s.a.v) efendimizin Temettü haccını yani hac ve umrenin bir arada yapılmasını yasakladığını biliyor musunuz?'7

SahabilerfAllah için hayır" dediler. Bunun üzerine Muavi-ye:"Vallahi bu hazırlıksız söylenmiş bir sözdür" dedi.

Bu da gösteriyor ki Muaviye, Hz. Ömer'in görünüşüne tabi olan Hz. Osman'ın uygulamasına tabi olmuştur. Belki de Muaviye, kendisinin ve Hz. Osman Zinnureyn'in uygulamasının, Peygamber efendimizin koymuş olduğu bir yasağa dayandığını insanlara vehmettirmek için böyle bir zanda bulunmuştur. Gerçek şudur ki Peygamber (s.a.v) efendimiz Kıran, Temettü ve ifrad haccından herhangi birini yasaklamış değildir. Özellikle hac ve umrenin bir arada yapılabileceğini Kur'anı Kerim beyan etmektedir. Müslümanlar arasındaki konumu ne olursa olsun, hiç bir kimsenin Kur'ani Kerimce cevaz verilen ve hükümleri açıklanan bir hususu yasaklamaya yetkisi yoktur. Ancak Hz. Ömer, önceki sayfada açıkladığımız gibi sosyal maksada binaen ifrad haccını tercih etmiştir. Fakat sahabilerden çoğu da onun bu görüşüne muhalefet etmişlerdir. Oğlu Abdullah bile kendisine bu görüşünde muvafakat etmemiştir. Hz. Osman'a da muhalefet etmiştir. Onun temettü haccını yapacağını ilan etmiştir. Rivayete göre Abdullah bin Ömer hazretleri Kıran şeklinde hac ve umre ibadetlerini bir arada yaparmış ya da hac aylarında umre ile haccı gerek kıran, gerek temettü şeklinde ifa edermiş. Adamın biri kendisine:"Se/ım baban temettü haccını yasaklamıştı" deyince, O takva sahibi:"Resulullahın emrine mi uymak gerekir, yoksa babamın emrine mi uymak gerekir?" diye cevap vermişti. îbn Abbas hazretleri kıran ve temettü haccının Ömer'in uygulamasıyla yasaklanmış olduğunu söyleyerek kendisine itirazlarda bulunanalara şöyle cevap

vermiştir:"İVere-deyse gökten üzerinize taşlar yağacak! Ben size Resulullah (s.a.v) böyle dedi, diyorum siz ise Ebu Bekir ve Ömer böyle dediler, diyorsunuz!"

Veda Haccı Esnasında Peygamber Efendimizin Uğradığı Yerler ve Okuduğu Dualar

Peygamber (s.a.v) efendimiz Zilhuleyfede Kıran haccına niyet edip ihrama girdikten sonra yoluna devam etti. Zi-tuva denen yere varıp orada sabah namazını kıldı. Sonra gusledip tekrar Mekke-i Mükerreme yoluna koyuldu. Seniyyetü'1-Ulya denen ve hacun'a hakim bir nokta olan tepeden Mekke-i Müker-remeye girdi. Sonra Mescid-i Haram'a giderek Kabe-i muazza-mayı ziyaret etti. Bu esnada şu duayı yaptı:"A//a/ı'ıro şu beytini daha da şereflendir. Azamet ve heybetini daha da arttır."

Başka bir rivayete göre Peygamber (s.a.v) efendimiz Beyti Haramı gördüğü esnada şu duayı yapmıştı:

"Allah'ım selam sensin, selam senden gelir. Rabbim bizi selametle yaşat. Allah'ım şu beyti daha da şereflendir. Azamet, yücelik ve heybetini arttır."

Kabe'yi tavaf etti. Tavaf esnasında haceri esvedin karşısına geldiğinde onu selamladı. Sonra Kabeyi sol tarafına alarak tavafını tamamladı. Bilahare Makam-ı İbrahimin ardına gelerek:" Siz de îbrahimin makamından bir namaz yeri edinin" dedi, îki rekat namazı kalmıştı. Namazını tamamladıktan sonra tekrar Haceri esvede giderek bir kez daha onu selamladı. Sonra karşıdaki kapıdan girerek Safa tepesine yöneldi ve şu ayeti kerimeyi okudu:

"Safa ile Merve, Allah'ın nişanlarındandır. Kim evi (Kabeyi) hac eder ya da umre yaparsa, onları tavaf etmesinde kendisine bir günah yoktur." (Bakara: 158)

Say'dan sonra Peygamber efendimiz ihramdan çıkmadı ve ihramlık halini devam ettirdi. Ifrad haccı yapanlar gibi menasi-kin edasına devam etti. Temettü haccını yapanlara gelince bunlar, Say'den sonra ihramdan çıkıp serbest kalmışlardı. Hac ihramına girinceye kadar herhangi bir yasağa uyma mecburiyetleri yoktu.

Peygamber efendimiz Kurban bayramının birinci günü ihramdan çıkıncaya kadar ihramlılık halini devam ettirdi. Kendisiyle beraber gelmiş olup kurban getirmemiş ve sadece umre niyetiyle ihrama girmiş olan kimseler tavaf ve Say'den sonra ihramdan çıkıp helal olmuşlardı. O günde hac niyetiyle ihrama girmişler ve kurban bayramının birinci gününde ihramdan çıkarak helal olmuşlardı.

Sonra Peygamber efendimiz beraberindeki sahabilerle birlikte Mina'ya yöneldi. Kimi telbiye getiriyor, kimi tekbir getiriyordu. Peygamber efendimiz hiçbirini tekbir ve telbiyeden men etmedi. Beraberindeki müslümanlarla birlikte Mina'da öğle ve ikindi namazlarını öğle vaktinde cem'i takdim şeklinde bir arada kıldı. Sonra da hep birlikte Arafat dağına gittiler.

İbn Kayyım'in anlattığına göre Nemire mıntıkasında Peygamber efendimiz için bir çadır kurulmuştu. Orası Arafatm doğu kesiminde idi. Orada konakladı. Güneş zevale erince Kasva adlı devesinin getirilmesini emretti. Devesine binerek vadinin ortalarına kadar geldi. Orada devesinin üzerinde insanlara uzunca bir hutbe irad etti. Hutbesinde islami kuralları koydu. Şirk ve cahiliyet kurallarını yıktı. Bütün dinlerce üzerinde ittifak edilen haramları belirledi. Bu haramlar mal, can ve ırz dokunulmazhğı idi. Cahiliyet emir ve adetlerini ayakları altına aldığını açıkladı. Cahiliyetten kalma faizi tamamen iptal etti. Kadınlara iyi davranılmasını tavsiye etti. Kadınların hak ve yükümlülüklerini anlattı. Kadınlara kocaları tarafından erzak, giysi gibi nafakanın meşru miktarda verilmesini bildirdi. Fakat bunun miktarını açıklamadı. Kocaları tarafından sevilmeyen kimseleri evlerine aldıkları takdirde kocaları tarafından dövülmelerine müsaade etti. Ümmetine Allah'ın kitabına-sıkı sıkıya sarılmalarım tavsiye etti. O kitaba sarıldıkları sürece asla sapıklığa itilmeyeceklerini haber verdi. Sonra kıyamet günüden kendilerinin sorguya çekileceklerini Ve ne söyleyip ne şekilde şehadette bulunacaklarını sordu. Dinleyiciler de: "Senin islamı tebliğ ettiğini, görevini ifa ettiğini, bize nasihat verdiğini söyleyip lehinde şehadette bulunuruz" dediler. Bunun üzerine Peygamber efendimiz parmağını

semaya kaldırarak orada hazır bulunanların, bu hutbeyi hazır bulunmayanlara aktarmalarım emretti.

îbn Kayyım, Arafat'ta irad edilen hutbenin özetini anlatmış, ancak metnini aktarmamıştır. Metnini aktarmadığının sebebini de bilemiyoruz. Fakat siret adlı eserinde İbn tshak bu hutbenin metnini şu ifadelerle aktarmıştır.

"Resulullah (s.a.v) efendimiz hac ibadetini eda etmeye devam etti. insanlara hac menasikinin ne şekilde yapılacağını uygulamalarıyla gösterdi. Haccın sünnetlerini onlara bildirdi.

Gerekli bazı şeyleri açıkladığı hutbesini insanlara irad etti. Allah'a hamdü senada bulunduktan sonra şöyle buyurdu:

"Ey insanlar ! Sözlerimi dinleyin. Bu seneden sonra burada artık sizinle karşılaşamayacağımı sanıyorum.

Ey insanlar! Canlarınız, mallarınız, tıpkı bugünün ve bu ayın mahremiyeti gibi rabbinize kavuşacağınız güne kadar haramdır. Yarın Rabbinizin huzuruna çıkacaksınız amellerinizi size soracaktır. Ben size tebliğ ettim. Her kimin yanında emanet varsa onu sahibine teslim etsin. Bütün faizler kaldırılmıştır. Ancak mallarınızın sermayesi size atittir. Zulmetmeyecek ve zulme uğramıyacaksınız Allah artık faiz muamelesi yapılamı-yacağına hüküm verdi. Amcam Abdülmüttalip oğlu Abbas'ın faizi de tamamen kaldırılmıştır. Cahiliyyetteki bütün kan davaları da iptal edilmiştir. îptal ettiğim ilk kan davası, Amcam oğlu Rebia bin Haris bin Abdiilmuttalibin kanıdır. Ben bu kanı da ayağımızın altına alıyorum.

Ey insanlar! (haram ayı içinde savaşmak yasaklanmıştır. Bu ayda savaşmak için Haram ayını başka bir aya), ertelemek küfürde daha ileri gitmektir. înkar edenler onunla saptırılır. O (haram ayı) nı bir yıl helal sayarlar, biryıl haram sayarlar ki, Allah'ın haram kıldığının sayısını çiğneyip Allah'ın haram kıldığını helal yapsınlar ve helal kıldığını da haram yapsınlar. Zaman Cenab-ı Allah'ın yerlerle göğü yarattığı günkü durumu gibi dönmektedir. Ayların sayısı Allah katında 12'dir. Bunların dördü haram aydır. Bu dört ayın üçü, peşpeşe birbirini takip eder. Bir de Mudarlıların Recep ayı var ki, O da Cemaziye'l-ahir ile Şaban ayı

arasında bulunan haram bir aydır.

Ey İnsanlar! imdi sizin de kadınlarınız üzerinde haklarınız olduğu gibi onların da sizi nüzerinizde hakları vardır. Sevmediğiniz kimseleri evinize sokmamaları ve açıkça fuhuş işlememeleri sizin onlar üzerinizdeki haklarmızdandır. Eğer bu işleri yaparlarsa Cenab-ı Allah onları yataklarından alnız bırakmanıza ve ağır yaralar vermiyecek şekilde dövmenize izin vermiştir. Eğer bu kötülüklerine son verirlerse meşru miktarda erzak ve giysilerini vermeniz gerekir. Kadınlara iyi davranmanızı tavsiye ederim. Çünkü onlar sizin hayat ortaklarınızdır. Kendi nefisleri için bir şeye malik olamazlar. Siz onları Allah'ın kelimesiyle alıp tenasül organlarını kendinize helal kıldınız. Ey insanlar! Sözümü iyi anlayın. Ben tebliğ ettim. Ve kendisine sarıldığınız sürece asla sapmayacağınız apaçık bir emri aranıza bıraktım ki, o da Allah'ın kitabı ve peygamberinin sünnetidir.

Ey insanlar! sözüme kulak verin ve iyi anlayın. Şunu bilin ki müslüman, müslümanın kardeşidir. Müslümanlar kardeştirler. Kendi gönül rızasıyla vermedikçe bir kardeşin malı diğerine helal olmaz. Kendinize yazık etmeyin. Allahı'ım tebliğ ettim mi?"

İbn İshak der ki: "Bana anlatıldığına göre burada dinleyici olarak bulunan insanlar: ^Allah'ım evet" diye cevap vermişler Peygamber efendimiz de: 'Allah'ım sen şahid ol" demişti.

Burada veda hutbesiyle ilgili diğer iki hususa dikkatleri çekmek istiyorum:

1- Veda hutbesini dinleyen topluluk büyük bir kalabalık teşkil etmişti. Daha önce misli görülmemiş bir kalabalık yığılmıştı. İnsanlar peygamber efendimizin sohbetiyle ve hac arkadaşlı-ğıyla mes'ud olmak için arap yarımadasının her tarafından yola koyulup gelmişlerdi. Bu sebeble orada bulunan herkesin peygamber efendimizin sesini duyması mümkün değildi. O konuşuyor, yanıbaşmda bulunan biri de, söylediklerini yüksek bir sesle cemaate aktarıyordu. îbn îshak der ki; Resulallah (s.a.v) in sözlerini orada bulunan insanlara aktaran zat, Rebia bin Ümeyye bin Halef idi. Peygamber efendimiz ona: "De ki Ey insanlar! Resulallah diyor ki: Bu ayın hangi ay olduğunu biliyor musunuz?" diyordu. Orada bulananlar da:"Haram aydır... " diye cevap veriyorlardı.

îşte böyle.. Uzak yakın herkesin peygamber efendimizin sözlerini işitebilmesi için yanındaki zat onun sözlerini cemaate aktarıyordu.

2- Bazı güvenilir ravilerderî nakledildiğine göre önceki sayfada aktardığınız veda hutbesinin metnine bazı ilaveler yapılmıştır. Şöyle ki:

"Ey insanlar! Cenab-ı Hak -Kur'an'da- her hak sahibine hakkını vermiştir. Çocuk kimin yatağında doğmuş ise ona aittir. Babasından başkasına nesep iddia eden soysuz, yahut efendisinden başkasına intisaba kalkan bir nankör Allah'ın gazabına, meleklerin lanetine ve bütün müslümanların ilericine uğrasın. Cenab-ı Hak, bu tür insanların ne tevbesini, ne de adalet ve şehadetini kabul eder."

Peygamber efendimiz, Arafat'ta vakfeyi yapıp derli toplu tavsiyeleri içeren hutbesini irad ettikten, güneş batmaya yüz tuttuktan sonra Müzdelifeye hareket etti. Arafat'tan müzdelife-ye akın akın insanlar gittiler. Peygamber efendimizin devesine Üsame bin Zeyd de binmişti, o etraftaki insanlara şöyle uyarıda bulunuyordu: "Ey insanlar! sakin olun. Şüphesiz ki, süratli koşmak, iyilikten değildir." Peygamber efendimiz bu yürüyüşünde de telbiyesine ara vermemişti. Her yokuşa çıktığı, her aşağı indiği yerde telbiye veriyordu. Yatsı vaktinde akşam ve yatsı namazlarını cem-i te'hir şeklinde bir ezan ve iki kametle bir arada kıldı. Müzdelife'de uyuduktan sonra sabahleyin Mina'ya gitti. Minaya yöneldiğinde beraberinde bulunanlara, güneş doğmadan şeytanı taşlamamalarını emretti. Şeytanı taşladıktan sonra kurbanını kesip ihramdan çıktı. Yanında bir çok kurbanlık develer vardı. Kendi eliyle 63 kurbanı minada kesti. Geri kalan kurbanlıkları da Ebu Talib oğlu Ali kesti. Etlerini ve derilerini yoksullara sadaka olarak vermesini emretti.

îbn Kayyım'ın anlattığına göre peygamber efendimiz Mi-na'da da Beliğ ve kapsamı büyük bir hutbe irad etmiştir. Zaten onun bütün sözleri beliğ idi. Bu hutbeyle ilgili olarak tbn Kayyım der ki: Peygamber efendimiz bu hutbesinde Kurban Bayramı gününün mahremiyetini ve Allah katındaki faziletini bildirdi. Mekke-i Mükerremenin diğer bütün beldelere göre saygın ve haram bir belde olduğunu açıkladı. Allah'ın Kitabı'na göre kendilerini idare eden amirlerinin emirlerine kulak verip itaat etmelerini emir buyurdu. Hac menasikini eda etmeleri hususunda insanların kendisini örnek almalarını tavsiye etti. Ve şöyle buyurdu: "Belki bu senemden sonra Hac etmeyeceğim." Böyle dedikten sonra

hac menasikinin ne şekilde edâ edileceğini anlattı. Muhacirlerle Ensara gereken ihtimamı gösterdi. Kendisinden sonra insanların islamdan küfre dönmemelerini, biribir-lerinin boyunlarım vurmamalarını ve burada anlattıklarının başkalarına tebliğ edilmesini emretti. Başkası vasıtasıyla kendisine tebliğ edilen birçok kimsenin, hutbeyi orada hazır bulunup dinleyenden daha fazla anlayabileceğini haber verdi. Hutbesinde şöyle buyurdu: "Cinayet işleyen bir cani, ancak kendi nefsinin aleyhine suç işlemiş olur.7'

Böyle dedikten sonra Muhacirleri sağ tarafına , Ensarı da sol tarafına aldı. Diğer insanlar da çevresinde yerlerim aldılar. Orada irad ettiği hutbeyi evlerinde bulunan tüm Mina halkı dahi dinleyebildi. Orada irâd etmiş olduğu hutbesinin bir bölümünde şöyle demişti: "Rabbinize ibadet edin. Beş vakit namazınızı kılın, Ramazan orucunuzu tutun. Amirlerinize itaat edin ki, Rabbinizin cennetine giresiniz. Böyle dedikten sonra orada insanlarla vedalaştı."

îbn Kayyım'ım bu sözlerinden anlaşıldığına göre Veda Hutbesi, Arafat dağında irad edilen hutbe değil de, Mina'da irad edilen bu hutbedir. Çünkü bu diğerlerinden sonra irad edilmiştir. Ve bu sonuncu hutbeden sonra insanlarla vedalaşmıştı. Çünkü peygamber efendimiz bu hutbesinde vedadan bahsetmisti. Ancak benim kanaatime göre Peygamber efendimizin yaptığı hac, veda haccı idi. O hac esnasında söylemiş olduğu her söz bir nevi vedalaşma anlamını içeriyordu. Sahabileriyle birlikte kurbanını kesip tıraş olduktan sonra Beyt-i Haram'a yöneldi. Ve orada haccın bir rüknü olan ziyaret tavafını yaptı. Zemzem suyunu içtikten sonra tekrar Minaya döndü. Zevaldan sonra şeytanı taşladı. Önce Mescidü'l Hayf tarafında bulunan birinci cemreyi taşladı. Sonra orta cemreye en sonunda da Akabe cemresine gelerek gerekli taşlamayı yaptı. Taşlama işini, Kurban bayramının birinci gününün akabinde gelen üç teşrik gününde tamamladı. Mina'da ikinci kez hutbe irad etti. Arefe hutbesini de hesaba katarsak irad etmiş olduğu hutbe sayısı, üçü bulmuştu, tbn Kayyım bu hutbeyle ilgili olarak şöyle der:

Peygamber (s.a.v) efendimiz Mina'da Kurban Bayramı'nın birinci ve ikinci günlerine birer hutbe irad etti. İkinci hutbesini irad ederken şöyle buyurmuştu: "Bu ayın hangi ay olduğunu biliyor musunuz?" Sahabiler 'Allah ve Resulü daha iyi bilir' deyince o şöyle buyurdu: "Bu haram aydır. Sonra ben bu seneden sonraki senelerde sizinle karşılaşabileceğimi sanmıyorum. İyi biliniz ki

canlarınız, mallarınız ve ırzlarınız bu gününüzün, bu beldenizin haramlığı gibi haram ve dokunulmazdır. Bu mahremiyet, Rabbinizin katına çıkacağınız güne kadar devam edecektir. Onun huzuruna vardığınızda amellerinizden ötürü sorguya çekileceksiniz. Haberiniz olsun, burada anlatmış olduğum şeyleri yakında bulunanlarınız, uzakta bulunanlarınıza tebliğ etsin. Ben tebliğ ettim mi?"

Rivayete göre Arafat dağında peygamber efendimize şu ayeti Kerime inzal buyurulmuştur:

"Bu gün size dininizi olgunlaştırdım, size nimetimi tamamladım ve size din olarak islamı beğendim." (Maıde -3)

Mina'da da peygamber efendimize şu sure-i celilenin nazil olduğu rivayet edilir:

"Allah'ın yardımı ve fetih geldiği ve insanların dalga dalga Allah'ın dinine girdiklerini gördüğün zaman, Rabbini Överek teşbih et, O'ndan mağfiret dile. Çünkü o tevbeleri çok kabul

edendir." (Naör Suresi)

Resulullah (s.a.v) in ilk ve son haccı böylece sona ermiş oluyordu. Bundan önce Mekke-i Mükerremedeyken hac etmemişti.

Çünkü Kabe-i Muazzama putların istilası altmdaydı.Ayrıca ca-hiliyet erbabı kimselerin yaptıkları densizlikleri de bildiği için, Mekke'ye onlar hakim iken hacca gelmek istememişti. Öyle anlaşılıyor ki Peygamber (s.a.v) efendimizin eda ettiği hac, Karan Haccı idi. Ama insanları Kıran Şeklinde hac etmeye zorlamamıştı. Herne kadar daha faziletli idiyse de Kıran haccınınm diğer Hac çeşitlerinden daha faziletli olduğunu söylememişti. Diğerlerine nisbetle daha faziletli olduğunu söylüyoruz çünkü peygamber efendimiz Kıran Haccını tercih etmişti.Bununla birlikte o insanları h,accm üç çeşidinden kendilerine kolay geleni seçsinler diye serbest bırakmıştı. Beraberinde kurban getirmiş olan kimseler diledikleri takdirde Kıran haccını tercih ediyorlardı. Getirmemiş olanlar ise Umreye niyet etmişlerdi. Bunlar Temettuyu da tercih etmişlerdi. Fakat başlangıçta hac ibadetine niyet eden kimseler sadece ifrad haccına devam etmiş

ve kurban kesmemişlerdi.

Peygamber (s.a.v) efendimizle birlikte hac eden müslüman-lardan bir kısmı kıran haccını, bir kısmı temettü haccını, bir kısmı ifrad haccım ifâ etmişlerdi. Kişi yapabildiği takdirde, yapabildiği şekilde hac etmekten dolayı sorumlu tutulamazdı. Kendisine kolay gelen çeşidini tercih edebilirdi.

Rivayete göre Hz. Ömer (r.a.) kendi halifeliği döneminde müslümanlar için ifrad haccını uygun görmüştür. Ama onun bu uygun görüşü, başkalarını bağlayan bir karar değildir. Allah ve Resulünün bağlayıcı bir hükümlerinin bulunmadığı bir hususta Hz. Ömer müslümanları zorlayan bir karar çıkaramazdı. Kıran ya da temettü şeklinde hac eden kimseleri cezalandırdığı da bilinmemektedir. Zaten bunu nasıl yapabilirdi ki? Oğlu Abdullah bile bu görüşünde babasına muvafakat etmemişti. Hz. Ömer'inkisi sadece bir görüş belirtmekten ibaretti. Bu görüşünün de kendine göre haklı tarafları vardı. Amacı, hac mevsimi dışında Kabe'nin ziyaretçisiz kalmamasiydı.

Peygamber (s.a.v.)'in Arafattaki Duası

Peygamber (s.a.v) efendimiz haccı esnasında çok dualar yapmıştı. Çünkü O, Rahman'ın misafiriydi. O'nun arzında bulunmaktaydı. Hac menasikinin herbirini ifa ederken Allah'a duâ ediyordu. Umre ve Hac ihramına girip niyetini yaparken de duâ etmişti. Tavaf ederken, sa'y yaparken duâ etmişti. Arafat dağında ve haram ayda duâ etmişti.

Hz. Ali'den rivayet olunduğuna göre Peygamber (s.a.v.) efendimiz Arafat'ta vakfe yaparken şöyle duâ etmişti:

"Allah'ım söylediğimiz gibi ve söylediklerimizin en hayırlısı ile hamd sanadır. Allah'ım namazım, haccım, hayatım ve ölümüm sanadır. Kabir azabından, kalp vesvesesinden, perişan hallerden sana sığınırım. Allah'ım, rüzgarın estirdiği şeylerin şerrinden de sana sığınırım."

Yine Hz. Ali'den rivayet olunduğuna göre peygamber (sa.v.) efendimiz Arafat'ta vakfe yaparken şöyle duâ etmiştir:

"Allah'tan başka tanrı yoktur. O birdir, ortağı yoktur.Hü-kümranlık ve hamd onadır. O herşeye Kadirdir. Allah'ım gözüme nur, kulağıma nur, kalbime nur ver. Allah'ım kalbimi aç, işimi kolaylaştır. Allah'ım kalbin vesvesesinden,dağınık ve perişan hallerden, kabir fitnesinin şerrinden, rüzgarın savurduğu şeyin şerrinden, zamanın kötülüklerinin şerrinden sana sığınırım."

İbn Abbas'tan gelen bir rivayete göre Peygamber (sa.v.) efendimiz veda haccında şöyle duâ etmiştir:

"Allah'ım, şüphesiz sen sözlerimi işitiyor, yerini görüyor, gizli ve açık durumlarımı biliyorsun. Benim hiçbir durumum sana gizli kalmaz. Ben muhtaç, perişan, eman ve yardım dileyen bir kimseyim. Korkan, ürperen, günahını itiraf eden bir insanım. Miskin kimseler gibi senden dilekte bulunuyorum; zelil ve boynu bükük kimseler gibi sana yalvarıp yakarıyorum; zarara uğrayan, korkmuş, boynu senin huzurunda eğilmiş, gözyaşları boşanmış, cesedi senin huzurunda zillet içinde ezilip büzülmüş, burnu yere sürülmüş bir kimse gibi sana duâ ediyorum. Allah'ım hiçbir zaman sana olan duam ile beni bahtsız kılma. Bana karşı şefkatli ve merhametli ol. Ey kendisinden dilekte bulunulanların en hayırlısı!"

Ebu Davud et-Tayalisi, îbn Abbas'ın şöyle dediğini rivayet eder: "Resulullah (s.a.v) efendimizin arefe gününün akşamında ümmeti için mağfiret ve rahmet duasında bulunduğunu, çokça duâ yaptığını gördüm. Cenab-ı Allah kendisine vahiy göndererek: "Dileğim yerine getirdim, ancak birbirine zulmedenleri affetmedim. Kendileriyle benim aramda bulunan günahlarını bağışladım." Bunun üzerine peygamber (s.a.v) efendimiz, Rabbine şöyle niyazda bulundu: "Ya Rab! Sen şu mazluma, uğradığı haksızlıktan daha hayırlı, daha iyi bir sevap ve mükafat vermeye, o zalimi de bağışlamaya kadirsin" Fakat o gece Cenab-ı Allah peygamber efendimizin bu sonuncu duasına icabet etmedi."

Peygamber efendimizin hac esnasında yaptığı dualar işte bunlardı.

Medine-i Münevvereye Dönüş

Resulullah (s.a.v) efendimiz hac menasikini edâ ettikten ve haccın nasıl eda edileceğini insanlara açıkladıktan sonra Medine-i Münevvereye döndü. Dönerken Cuhfe'ye yakın bir yer olan Gadir-i Hum denen mevkide Hz. Ali hakkında kendisine bazı şikayetler ulaştırıldı.

Hafız ibn Kesir der ki: Resulullah (s.a.v) efendimiz Zilhic-ce'nin 18.gününde Gadir-i Hum denen yerde bir ağacın altında büyük manalar içeren bir hutbe irâd etti. Bu hutbesinde birçok şeyleri açıkladı. Hz. Ali'nin adalet ve güvenirliği ile kendisine olan yakınlığını anlattı. Böylece Hz. Ali'ye karşı birçok kimsenin kalbinde olan şüpheleri gidermiş oldu. Zekat develerine binilmesini yasakladığından ve ganimet malları olan elbiselerin, gıyabında dağıtılmasını hoş karşılamayıp geri almasından ötürü Yemenliler Hz. Ali'yi şekayete gelmişlerdi. Peygamber efendimiz irâd ettiği hutbede Hz. Ali'nin uygulamasını tasvib ettiğini açıklayarak şöyle dedi: "Ey İnsanlar! Ali'yi şikayet etmeyin. Allah'a andolsun ki o şikayet edilmemek için Allah'tan çok korkan bir kimsedir"

Bazı sahih rivayetlerde anlatıldığına göre Peygamber (s.a.v) efendimiz Hz. Ali'nin elini tutarak sağ yanında durdurmuş ve şöyle buyurmuştur: "Ben herkese kendi nefsinden daha yakın değil miyim?" Peygamber efendimizin bu sorusu üzerine orada bulunanlar: "Evet sen hepimize kendi canımızdan daha yakınsın" diye cevap vermişlerdi. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v) efendimiz sözünü şöyle sürdürmüştü: "Ben kimin dostu isem işte bu da onun dostudur. Allah'ım sen Ali'ye dost olana dost ol; ona düşman olana da düşman ol."

Peygamber efendimizin bu hitabından sonra Hz. Ömer Hz. Ali'yle karşılaştığında ona şöyle demişti: "Seni tebrik ederim. Çünkü inanan her erkeğin ve her kadının mevtası ve dostu oldun." Böyle dedikten sonra Peygamber efendimizin irad ettiği şu hadisi nakletmişti: "Ben kimin dostu isem, Ali de onun dostudur. Allah'ım sen Ali'ye dost olana dost ol, ona düşman olana da düşman ol"

Hz. Ali, Peygamber efendimizin sahabilerinin en kıymetlisi ve en başta geleni olma hakkına gerçekten sahipti. Biz bunu Önceki sayfalarda da açıklamıştık, ancak bunun doğru olduğunu açıklamakla birlikte bu Özelliği, onun Ebu Bekir'e

ve Ömer'e göre halifeliğe daha layık olduğunu ispatlamaz. Çünkü halifelik görevi birçok hususlara bağlıdır. Evet halifeliğin şartlarından birinin de peygamber efendimizin sevgisine mazhar olmak olduğu söylenebilir, fakat sadece bu şart halifelik için yeterli değildir. Diğer hususlar da halifeliğe ehil olmayan bir kimseyi peygamber efendimizin sevmiş olması onu halifeliğe layık kıl-maz.Her şeyin doğrusunu en iyi bilen, elbette ki yüce Allah'tır.

Tamamlandıktan Sonra Veda

"Bugün size, dininizi olgunlaştırdım, size nimetimi tamamladım ve size din olarak islamı beğendim." (Maide :3) Mealindeki ayeti kerime nazil olmuştu. Güvenilir ravilerin sahihlerinde anlattıklarına göre bu ayeti kerime, Müslümanlar Cuma günü Arafatta vakfe halinde iken nazil olmuştur. Hz. Ömer bu ayeti kerimeyi duyunca ağlamaya başlamıştı. Kendisine niçin ağladığı sorulduğunda şu cevabı vermişti: "Tamamlanma ve olgunlaşmadan sonra mutlaka noksanlaşma başlar." Onun, noksanlık sözüyle kastettiği şey, peygamber efendimizin dünyadan ayrılmasının yakın oluşuydu. Hz. Ömer kendi idrak edici aklı ve uzak görüşlülüğü ile, Peygamber (s.a.v) efendimizin, Rabbinin risaletini tebliğ etmiş olduğunu ve tebliğden sonra da artık Rabbine dönmesinin zamanı geldiğini anlamıştı. Çünkü Peygamber efendimiz görevini ifâ etmiş, tebligatta bulunmuş, insanları uyarıp müjdelemişti. Mü'minlere şeriat ilmini ve Kur'an-ı Kerim'i öğretmişti.

Peygamber (s.a.v) efendimiz Rabbinin kendisine bildirmesi sonucunda artık dünyadan ayrılma zamanının geldiğini anlamıştı. Bu nedenle veda haccmda irad ettiği hutbesinde: "Belki de bu seneden sonra sizinle karşılaşmayabilirim" demişti. Teşrik günlerinin ortalarında Nasr Suresi nazil olmuştu:

"Allah'ın yardımı ve fetih geldiği, insanların dalga dalga Allah'ın dinine girdiklerini gördüğün zaman Rabbını Överek O'nu teşbih et O'ndan mağrifet dile. Çünkü O, tevbeleri çok kabul edendir" (Nasr Suresi)

Bu sure-i celileyi duyan sahabiler, "Resulullah (s.a.v) efendimiz veda zamanının geldiğini bize bildirmiş oldu" dediler. Bir çok sahabinin huzurunda tbn Abbas hazretleri de bu Sure-i celileyi, Peygamber (s.a.v) efendimizin ecelinin gelmiş olduğu şeklinde tefsir etmiş, onun bu tefsirine Hz.Omer de muvafakat etmişti. Orada bulunan sahabilerden hiçbiri onun bu tefsirine itirazda bulunmamıştı. Bu da işaret ya da zan yoluyla yapılmıştı. Çünkü Allah'ın yardımının tamamlandığı, îslamiyetin her tarafa yayıldığı zamandan sonra artık ayrılma vakti gelmiş oluyordu. Kur'an-ı Kerim ayetleri de Peygamber (s.a.v) efendimizin hayatının ve risaletinin sınırlı bir zamanla mukayyed olduğunu bildiriyordu. Peygamber efendimizin ebedi yaşamıyaca-ğını, onun da diğer insanlar gibi vefat edeceğini, ecelinin şah damarından kendisine daha yakın olduğunu Kur'an-ı azimüş-şan açıklıyordu:

1- "Sen de öleceksin, onlar da Ölecekler. Sonra siz, kıyamet günü Rabbinizin divanında davalaşacaksınız." (Zumer-. 30-31)

2- "Her nefis ölümü tadacaktır. Biz sizi sınamak için şerre de hayra da mübtela kılıyoruz ve (sonunda) bize döndürüleceksiniz." (Enbiya: 35)

"Her nefis ölümü tadacaktır. Kıyamet günü ecirleriniz size eksiksiz verilecektir. Kim ki ateşin elinden hemen kurtarılır da cennete sokulursa, işte o, kurtuluşa ermiştir. Dünya hayatı, aldatıcı zevkten başka birşey değildir." (Al-i imran:i85)

3- "Muhammed sadece bir elçidir. Ondan önce de elçiler gelip geçmiştir. Şimdi O ölür veya Öldürülürse siz Ökçelerinizin üzerinde geriye mi döneceksiniz? Kim ökçesi üzerinde geriye dönerse, Allah'a hiçbir ziyan veremez. Allah, şükredenleri mükafatlandıracaktir." (Al-î İmran:144)

Bunlar Kur'an ayetlerinden size intikal ettirdiğimiz bazı kıvılcımlardı. Buna benzer diğer birçok ayeti kerimeler mevcuttur.

Peygamber (s.a.v) efendimizin ecelinin yaklaştığını ve Rab-binin huzuruna çıkma zamanının geldiğini bildiren hadislerinden biri de kızı Fatıma'ya (r.a.) söylemiş olduğu sözüdür: "Cebrail, Kur'an-ı Kerim'i her sene bana bir defa arzederdi. Ama bu sene iki defa arzetti. Ben bunu, ecelimin yaklaştığına yoruyorum."

4- Buharî'nin rivaetine göre Resulüllah (s.a.v) efendimiz her sene Ramazan ayında 10 gün süreyle itikafa girermiş, vefat edeceği sene ise 20 gün süre ile itikafa girmiş.

Görüldüğü gibi Resulüllah (s.a.v) efendimizin veda haccını yaptığı senede ya da ondan kısa bir süre sonra vefat edeceğine dair vermiş olduğu haberler birbirlerini teyid etmiştir.

Üsame Bin Zeyd'in Sefere Gönderilişi

Peygamber (s.a.v) efendimiz,emareleri görülen ecelinin yakın olduğunu gördüğü halde yine de hayatının son anına kadar îslamı güçlendirmeye çalışmış ve tebliğ görevini sürdürmüştü. Görev devam ediyordu. Seriyye göndermeye, heyetler teşkil etmeye gücü yettiği sürece hiçbir hastalık ve ölüm beklentisi onu bu görevinden alıkoymuyordu. Çünkü hayat devam ettiği sürece görev de devanı eder.

Üsame’nin Filistin'e Gönderilişi

Rivayetlerin ittifakına göre Resulallah (S.a.v) efendimiz Üsame'yi komutan kılmış, Ebu Bekir ile Ömer'i onun emrine vermişti. Şiiler buna dayanarak derler ki: Peygamber (s.a.v) efendimiz hastalanmış, ölümünün yaklaştığını anlamış, sahabi-leriyle vedalaşmış iken Üsame ordusuna Ebu Bekir ile Ömer'i katmıştı ki, kendisi vefat ettiği takdirde onlar Medine'de bulu-namıyacaklarmdan dolayı hilafet hususunda Hz. Ali ile çekişmesinler ve Hz. Ali hilafet makamına rahatlıkla geçebilsin.

Biz bu gerekçeyi uygun görmüyoruz. Çünkü Üsame komutan edilmeyip de Ebu Bekir ya da Ömer'den biri komutan diğeri yardımcısı olsaydı yine onların düşündükleri bu durum gerçekleşebilirdi. Çünkü Medine dışında kalacaklar ve peygamber efendimiz vefat ettiği takdirde Ali, rahatlıkla halifelik makamına geçebilecekti. Doğrusu şu ki, Peygamber (s.a.v) efendimiz iki büyük sahabiyi Üsame'nin emrine vermekle, başka bazı hikmetleri müslümanlara öğretmek istemiştir.

Üsame'nin babası Zeyd bin Haris'e, müslümanların ilk komutanlarından biri olup •islam bayrağını taşımış ve Bizanslılar tarafından şehit düşürülmüştü. Peygamber efendimiz Üsame'yi komutan yapmakla Bizanslılardan babasının öcünü alma imkanını kendisine vermişti ki, bu da hikmetlerden birisiydi. Böyle olunca Üsame, Bizanslılara karşı daha şiddetli ve daha katı olacak, onlara karşı cephede daha kahramanca çarpışacaktı. Ayrıca Üsame genç bir askerdi. Peygamber (s.a.v) efendimizin vefatı yakın olduğu için ordunun başına genç bir kumandanı tayin etmeyi uygun görmüştü.

Üsame'nin babası Zeyd, Kureyşli değildi. Aksine Peygamber efendimizin azad ettiği, sonra evlatlık edindiği biriydi. Nihayet Kur'an-ı kerim, hicretten sonra evlatlık edinmeyi yasaklamıştı. Bu durumda Peygamber efendimiz hakimiyet ve liderliğin her zaman Kureyşlilerin elinde kalmayacağım açıklamak amacıyla Üsame'ye yardım etmiş, onu komutanlık makamına geçirmişti. Bu yüce anlamı daha da pekiştirmek için Kureyşlilerin ve müslümanların büyük şahsiyetlerinden olan Ebu Bekir ile Ömer'i emrine vermişti. Üsame'yi bu iki şahsiyetin başında amir yapmakla Peygamber efendimiz Kureyşlilerin hegemonyasının önüne geçmek ve îslam aristokrasisi teşkil edilmesini önlemek istemişti. Peygamber efendimizin uygulamasındaki hikmeti ince gerekçelere bağlamak için değil aksine öğrenmek için bu araştırmayı yaptık. O, son olarak Üsame'nin seriyyesini gönderme kararını almıştı. Bununla da müslümanların, arap yarımadasının dışına İslam davetini yaymaları için işaret vermiş oluyordu. Bu ordunun gönderilmesi üzerinde ısrarla durmuştu. Vefat ettiği tekdirde mutlaka bu kararının uygulanmasnı vasiyet etmişti. Bu vasiyeti ancak kendisinin vefatından sonra uygulanabilmişti.

Ebu Bekir ile Ömer hazretleri, Üsame'nin ordusuna katılamamışlardı. Çünkü Cenab-ı Allah Hz. Ebu Bekir'i halifelik ve arabilerin irtidadı meselesiyle imtihan

etmişti. Şu halde Ebu Bekir'in, Medine-i Münevvereyi ve islam akidesini koruması, mürtedleri de tevbeye yöneltmesi için Medine'de kalması gerekiyordu. Hz. Ömer'e gelince o da Hz. Ebu Bekir'in veziri gibiydi. Bu sıkıntılı zamanda müslümanlara destek olmak ve Ebu Bekir'in yanında durmak için Üsame'den izin istedi. Bu belayı defetmek istiyordu. Musibet gerçekten büyüktü. Ebu Bekir ile Ömer, Ali, Zübeyr, Talha, Ubeyde, Abdurrahman bin Avf elbirliği yaparak irtidat olayını bastırmak gayreti içine girdiler. Ce-nab-ı Allah'ın şu kavl-i celili bu olayda tahakkuk etmişti:

"Ey inananlar, sizden kim dininden dönerse (bilsin ki) Allah, yakında öyle bir toplum getirecek ki(O) onları sever, onlarda onu severler. Müminlere karşı alçak gönüllü, Kafirlere karşı onurlu ve şiddetlidirler. Allah yolunda cihad ederler. Hiçbir kı-nayıcının kınamasından korkmazlar. Bu, Allah'ın bir lutfu-dur. Onu dilediğine verir. Allah'ın lutfu geniştir. (O) , bilendir.13 (Maide: 54)

VEDA

Hicri lO.senenin Zilhicce ayının bitimine beş gün kala Resu-lallah (s.a.v) efendimiz Medine-i Münevvereye döndü. Orada Zilhicce aynını kalan kısmını ve Muharrem ayının tamamını geçirdi. Bundan sonra sonu ölümle biten hastalığa yakalandı. Bu hastalık sonucunda hicri onbirinci senenin Sefer ayında Re-fik-i Alaya yükselecekti. Rivayete göre bu hastalığı Sefer ayının onbirinci gecesinde, bir başka rivayete göre ise Sefer ayının son gecelerinde başlamıştı. Sonra da bütün insanlık için hayırlı olan yaşantısını, Rebiü'l-evvel ayında noktalamıştı. Rivayete göre Rebiü'l-evvel ayının ilk bir kaç gecesinde, başka bir rivayete göre ise 12. gecesinde vefat etmişti. Rivayetcilerin çoğunluğu, Rebiü'l-evvel ayının 12. gecesinde vefat ettiği görüşünü tescil etmektedirler. Peygamber (s.a.v) efendimiz Rebiü'l-evvel ayının 12. günü olan pazartesi gününde doğmuş, o günde risa-letle görevlendirilmiş, o günde hicret etmiş sonra yine o günde yüce Rabbinin huzuruna çıkmak üzere dünyaya veda etmiştir. Onun veda belirtileri açıkça görülmekteydi. Bu belirtilerden, hastalığının ilk zamanlarında görülen üçünü anlatacağız:

1- Abdullah bin Amr bin As'ın, Ebu Müveyhe'den (Resulal-lah (s.a.v) in azatlısı) rivayet ettiğine göre Ebu Müveyhe şöyle demiştir: "Resulallah (s.a.v) efendimiz bir gece yarısı beni uyandırıp kendisine hayvanını getirmemi emretti. Ve şöyle buyurdu: "Doğrusu Cenab-ı Allah şu Bakî mezarlığındaki ölüler için mağfiret dilememi emretti." Böyle dedikten sonra ben de hayvanını getirmek için yanından dışarı çıktım."

Ahmed bin Hanbel, Ebu Müveyhe'nin şöyle dediğini rivayet eder: uResulallah (s.a.v) e Bakı mezarlığında yatan Ölüler için namaz kılması emredildi. O da üzerlerine üç kez namaz kıldı. Üçüncü gecede bana: "Hayvanıma semerini vur." diye emir verdi. Ben de hayvanına semer vurdum ve yanına getirdim. Binip mezarlığa gitti. Mezarlığa varınca hayvandan indi. Ben de hayvanın yularını tuttum. Sonra durup ölülere hitaben şöyle dedi: "İnsanların içinde bulundukları duruma bakılırsa sizin durumunuz daha mübarek ve daha hayırlıdır. Sizi bundan dolayı kutlarım. Birbiri ardından kıt'alar gibi karanlık geceler geliyor! Bunların sonuncusu, ilkinden daha şiddetli olacaktır! İnsanların durumuna bakılırsa siz daha iyi bir durumdasınız. Bundan dolayı sizi kutlarım." Böyle dedikten sonra dönüp bana şöyle dedi: "Ey Ebu Müveyhe! Bana dünya hazinelerinin anahtarları ve ümmetime fetihler nasip edecek anahtarlar verildi. Ben bunu ya'da , Rabbime kavuşmayı seçmek arasında serbest bırakıldım. Dilediğimi tercih edebilecektim. Ama ben Rabbime kavuşmayı tercih ettim."

Bu rivayet Peygamber (s.a.v) efendimizin Bakî mezarlığındaki ölü sahabiler üzerine kıldığı namazın, mezarlığa gitmesinden önce ve onlara hitapta bulunmasından mukaddem vuku bulduğunu göstermektedir.

îbn İshak'm İbn Mesut kanalıyla yaptığı rivayete göre Hz. Aişe şöyle demiştir: ilResulüllah (s.a.v) efendimiz Bakî mezarlığından döndüğünde ben başımda bir ağrı hissediyordum. Vay başım!.. Vay başım! diye feryad ediyordum. Bana : "Ey Aişe vallahi benim de başım ağrıyor vay başım! Vay başım!" dedi. Sonra bana: "Ölürsem sana ne zararı olur? " diye sordu. Ben de şöyle dedim: "Ya Resulallah ben ölürsem sana ne zararı olur? Evime dönüyorum sen bazı zevcelerinden izin alıp yanıma geV dedim. Bu rivayette görüyoruz ki Peygamber (s.a.v) efendimiz hayatta iken nasıl dostları idiyse vefattan sonra da dostları olduğunu ilan ederek sahabilerine ikram ve takdirlerini beyan etmiştir.

2- Burada üzerinde durulması gereken bir diğer husus da şudur ki Peygamber efendimiz Ensara iyi davranılmasını müminlere tavsiye etmiştir. Beyhaki'nin rivayetine göre Resulül-lah (s.a.v) efendimiz ölüm hastalığında ağrıları şiddetlendiği bir esnada evinden dışarı çıkıp mescide gelmiş minbere oturarak Allah'a hamdü senada bulunduktan sonra, Uhud savaşına katılan a'shabını anmış, onlar için mağfiret diledikten sonra şöyle demiştir:

"Ey Muhacirler topluluğu! Siz çoğaldınız, çoğalmaya devam ediyorsunuz. Ensar ise eski sayısında kaldı artmadı. Onlar benim sırdaşlarımdır. ilk sığındığım kimseler onlardır. Onların kıymetli şahsiyetlerine ikramda bulunun. Kötülerini de bağışlayın. Ey insanlar Cenab-ı Allah kullarından birine, Dünya hayatını veya Allah katındaki şeyleri tercih etmesini emretti. O kul da Allah katındaki şeyleri tercih etti."

Peygamber efendimizin bu sözlerini Hz. Ebu Bekir anladı ve ağlamaya başladı: "Ya Resulüllah! Canımızla, çoluk çocuğumuzla, mallarımızla sana feda olalım. Yalnız sen yaşa.n dedi.

Bu rivayetteki ifadeler Peygamber efendimizin Ensara iyi davranılmasını tavsiye ettiğini göstermektedir. Çünkü onlar, peygamber efendimizin kuvveti idiler. Onu bağırlarına basıp yurtlarında barındırmış, ona yardım etmişlerdi. Hulefay-ı Raşi-din ve Ömer bin Abdülaziz devrinde bu vasiyet yerine getirilmişti. Ama Emeviler devrinde Ensara karşı nasıl davranılmış olduğunu Cenab-ı Allah bilmektedir. Ensara karşı takındıkları tavrın karşılığını Cenab-ı Allah onlara verecektir.!

3- Buhari, Fadl bin Abbas'ın şöyle dediğini rivayet eder: uResulallah (sa.v.) efendimiz acı çekerek yanıma geldi. Başına bir bez bağlamıştı. Bana : "Elimden tut ey Fadl" dedi. Ben de elinden tutup minbere çıkardım. Oraya oturttum. Sonra insanları çağırmamı emretti, ben de "Essalatü Camia" diyerek insanlara seslendim. Cemaat gelip mescide toplandı. Sonra Resulallah (s.a.v) efendimiz kalkıp cemaata şöyle bir hitapta bulundu: "Ey insanlar aranızdan ayrılma zamanını geldi. Bundan sonra burada sizin karşınıza çıkabileceğimi sanmıyorum. Üzerimde hakkı bulunan varsa, gelsin alsın; çünkü benim sorumluluğumu benim adıma başkası yüklenemez. Ancak ben sorumluluğumu yüklenebilirim. Her kimin sırtına vurmuş isem işte sırtım! Gelsin kısas tatbik

etsin. Her kimin malını almış isem, işte malım, gelsin alsın. Her kimin ırzına sövmüş isem, işte ırzım, gelsin kısas uygulasın. Hiç kimse demesin ki ben Resulallah'ın bana kızmasından korkarım. Şunu iyi bilesiniz ki kızmak benim şanımdan ve huyumdan değildir. Sizin bana en çok sevimli olanınız, bendeki hakkını gelip alan, yahut bana helal edendir. Böylece ben üzerimde hiç kimsenin hakkı olmaksızın Allah'ın huzuruna çıkarım."

Adamın biri kalkıp: "Ya Resulallah sende üç dirhemim varn dedi. Resulallah (s.a.v) de şöyle buyurdu: "Bende hakkı bulunan bir kimseye yalan söylüyorsun demem ve ona yemin de ettirmem" deyince adam meseleyi biraz daha açıklayarak: "Ya Resulallah, hani bir zaman dilencinin biri senin yanına gelmişti. Ona vermemi emretmiştin. Ben de senin emrine uyarak ona üç dirhem vermiştim" dedi. Bunun üzerine Peygamber efendimiz: "Şu adama üç dirhemi ver Ey Fadl" diye emretti. Sonra Resulallah (s.a.v) efendimiz sözüne devamla şöyle dedi: "Ey insanlar her kimin yanında ganimet malından çaldığı bir şey varsa onu geri versin." Adamın biri kalkıp : "Ya Resulallah Allah'a ait ganimet malından benim yanımda üç dirhem vardır" dedi. Peygamber efendimiz de "Onu niçin çaldın?" diye sorunca adam: "Ben ona muhtaçtım." diye cevap verdi. Bunun üzerine peygamber efendimiz Fadl'a emir vererek: "Öç dirhemi şu adamdan al. Ey Fadl" dedi. Sonra sözüne yine devamla şöyle buyurdu: "Ey insanlar! kendi nefsinde (olumsuz) bir şeyler hisseden kimse varsa kalksın da onun için dua edeyim.n Adamın biri kalkıp: uBen münafıkım, ben yalancıyım, ben uğursuzum!7' dedi. Hz. Ömer de ona "Yazıklar olsun sana.. Sen kendini gizleseydin Allah seni gizlemişti" diyerek kınadı. Resulallah (s.a.v) de: "Yavaş ol ey Ömer! Dünyada rezil olmak, ahirette rezil olmaya nisbetle Allah katında daha kolaydır. Allah'ım şu adama -eğer istiyorsa- doğruluk ve iman ver, ondaki uğursuzluğu da gider" dedi.

Peygamber Efendimizin, Kızı ile Vedalaşması

Cenab-ı Allah, bir insan olan peygamberini -çocuklarını peş-peşe elinden alarak- imtihan etmişti. En çok sevdiği zevcesi olan Hatice'den ona altı evlat nasib

etmişti. Bunların ikisi erkek dördü kız idi. Kasım ile Tayyib'i gençlik çağındayken kaybetmişti. Bundan sonra hicret diyarındayken üç kızını; Bedir gazvesinde Rukiyye'yi, sonra Zeyneb'i, sonra da Ümmü Gül-süm'ü kaybetmişti. İhtiyarlık döneminde de en küçük çocuğu İbrahim'i kaybederek musibete uğramıştı. İbrahim onun göz aydınlığı idi. Onu defnettikten sonra başındaki musibete katlanarak Uhud dağına yönelip şöyle demişti: "Ey dağ, benim üzerimdeki musibetleri sen taşıyamazsın!" Beşeriyetin Peygamber sükûnetini hiç bozmadan böyle konuşmuş ve ağlamıştı. "Ağlamak Rahmandan, bağırıp çağırmak ise şeytandandır!" demişti. Geride evlatlarından sadece kızı Fatımatüzzehra kalmıştı. O da ashabından en çok sevdiği Ali'nin zevcesiydi. Hz. Fatıma, kaybettiği bütün çocuklarının sevgisini üzerinde toplamıştı. Babasının şefkat ve muhabbetine yalnız başına sahip olmuştu. Şu halde peygamber efendimiz yaptığı bu umumi vedadan sonra özel olarak Fatıma ile vedalaşacaktı. Buhari ve Müslimin sahihlerinde Hz. Aişe'nin şöyle dediği rivayet edilir:

"Resulallah (s.a.v) in zevceleri gelip yanında toplandılar. Hiçbiri dışarıda kalmamıştı. O sırada Fatıma da geldi. Yürüyüşü tıpkı babasınınki gibiydi. Resulallah (sa.v.) efendimiz ona: "Hoşgeldin ey kızcağızım!" deyip sağ tarafına oturttu. (Başka bir rivayete göre ise sol tarafına oturttu.) Sonra ona gizli birşey fısıldayınca Fatıma ağladı. Ardısıra yine kulağına gizli bir şey fısıldayınca Fatıma gülmeye başladı.

Ben Fatıma'ya dedim ki: Resulallah sana gizli bir şey fısıldayınca sen ağlamaya başladın. Sonra başka bir şey fısıldayınca gülmüştün. Bunu bana anlatır mısın?"

Fatıma: t(Ben Resulallah'ın sırrını ifşa edecek değilim" dedi. Fatıma vefat edeceği sırada kendisine yine dedim ki: "Senin üzerinde olan hakkım için o sırrı bana anlat"

Fatıma dedi ki: "İşte şimdi olur. O zaman babam ilk fısılda-yışında kulağıma dedi ki: "Cebrail her sene Kur'an-ı Kerimi bir defa bana arzederdi. Bu sene ise iki defa arzetti. Herhalde ecelim yaklaştığı için bana böyle yaptı. Kızım Allah'tan sakın, sabirli ol. Ben senin için ne güzel bir selefim" Böyle dediği için ağladım sonra yine kulağıma birşey fısıldadı ve dedi ki: uMüfminlerin kadınlarının hanım efendisi veya bu ümmetin kadınlarının hanım efendisi olmaktan hoşlanmaz mısın?" Böyle dediği için de güldüm."

Resulallah (s.a.v) efendimiz kızı ile böyle vedalaşmıştı. Rivayete göre kendisinin vefatından sonra ilk vefat edip kendisine kavuşan da, kızı Fatıma olmuştu. Bu iyilik sever ve hayırlı babanın, çiçek misali kizi Zehra ile yaptığı vedalaşma idi. Kızı bu ümmetin kadınlarının hanım efendisiydi.

Sen de Öleceksin Onlar da Ölecekler

Buhari'nin rivayetine göre Abdullah bin Mes'ud Peygamber (s.a.v) efendimizin yanına girip ona: "Çok acı çekiyorsun Ya Resulallah!" demiş Peygamber efendimiz de şu karşılığı vermişti; "Doğrusu ben, sizden iki kişinin çektiği acı kadar acı çekiyorum." Abdullah: "O halde senin sevabın da iki kat olacaktır" deyince Peygamber efendimiz şu karşılığı vermişti: "Evet.. Canım kudret elinde olan Allah'a andolsun ki yeryüzünde bir müslümana her hangibir hastalık ve eziyet isabet eder de o sabrettiği takdirde onun günahlarını ağacın yaprakları gibi üzerinden döker."

Rivayete göre Ebu Said el-Hudri elini Peygamber efendimizin vücudunun üzerine koymuş ve ona: "Şiddetli ateşin olduğundan dolayı elimi vücudunun üzerinde tutamıyorum Ya Resulallah" demişti. Peygamber efendimiz de cevaben şöyle buyurmuştu: "Biz Peygamberler topluluğuna bela ve musibetler kat kat gelir. Sevap ve mükafatlarımız da kat kat olacaktır,"

Buhari'nin sahihinde rivayet olunduğuna göre Resulalah (s.a.v) efendimiz hastalığı esnasında şöyle buyurmuştur: "İnsanlar arasında en şiddetli belaya uğrayanlar, peygamberlerdir. Sonra salih kimselerdir. Sonra derecelerine göre iyi kimselerdir. Kişi dindarliği ölçüsünde bela ve musibete uğrar. Eğer dinine sağlam bağlarla bağlıysa bela ve musibeti daha da şiddetli olur."

Hastalık, kainatın nuru Muhammed (s.a.v) in vücuduna sirayet etmiş, nihayet onu zayıf ve bitkin düşürmüştü. Yakınlanndan bazıları onun zatülcenb hastalığına yakalandığını sanmışlardı. Bu da onun en yakın akrabası Abbas'm

görüşü idi. Tıbbi bilgilerine dayanarak bu hastalıktan kurtulması için peygamber efendimizin ağzına ilaç damlatmak gerektiğine karar verdiler. Peygamber efendimiz dalgın olduğu bir esnada ağzına ilaç damlattılar. Ayrıldığında ağzındaki ilaç kalıntısını hissedince yanında bulunan herkesin ağzına ilaç damlatılmasını emretti. Yalnız, yaşlı olduğundan dolayı Abbas'ı bu cezadan istisna etti. Zatülcenb hastalığının şeytandan olduğunu Cenab-ı Allah'ın, şeytanı kendisine musallat kılmayacağını beyan buyurdu.

Resulüllah (s.a.v) efendimizin hastalığı şiddetlenmeye başlamış ve artık yatağından ayrılamaz olmuştu. Hz. Aişe'nin evinde kendisine bakılması için zevcelerinden izin istedi. Buha-ri bu haberi şöyle rivayet eder: "Hz. Aişe demiş ki: "Resutüllah (s.a.v)'in hastalığı şiddetlenip ağırlaşınca benim evimde kendisine bakılması için zevcelerinden izin istedi. Onlar da kendisine izin verdiler, iki adamın omuzlarına yaslanarak evden dışarı çıktı. Abdülmuttalip oğlu Abbas ile diğer bir adamın arasında ayaklarını yerden sürüyordu."

tbn Abbas'a, Hz. Aişe'nin rivayetinde adını açıklamadığı adamın kim olduğunu sorduklarında o zatın Ali bin Ebi Talip olduğunu söylemişti. Hz. Aişe (her nedense) Abdülmuttalip oğlu Abbas'm adını zikretmiş, ama Ebu Talip oğlu Ali'nin ismini zikretmemişti. Allah onu affetsin ve Allah ondan razı olsun.

Resulüllah (s.a.v) efendimiz Hz. Aişe'nin evine taşındı. Ateşi şiddetlenmişti. "Üzerime su dökün" diyordu. Üzerine çok miktarda su döktüler. Hatta mü'minlerin annesi Aişe'nin rivayetine göre üzerine yedi kırba su dökülmüş idi.

Buhari'nin rivayetine göre Hz. Aişe bu konuda şöyle demiştir: "Resulüllah (s.a.v) efendimizin hastalığın nedeni ile şikayeti artınca Muavizeteyn surelerini okuyarak eliyle kendi bedenini sıvazlayıp vücuduna üflüyordu. Ancak bunu yapamıyacak derecede hastalığı ağırlaşınca ben muavizeteyn surelerini okuyarak onun üzerine üflüyordum"

Ebu Bekir'in Namaz Kıldırması

Resulüllah (s.a.v) efendimizin hastalığı daha da şiddetlendi. Cemaatle namaz kıldıramıyacak duruma geldi. Mutlaka yerine ilk İslama giren müslümanlardan birine vekil olarak görevlendirmesi gerekiyordu. Dostu, arkadaşı ve seçkin insan olan Ebu Bekir İslama giren ilk erkek olduğuna göre onun seçilmesi gerekiyordu. Peygamber efendimiz müslümanlara namaz kıldırması için onu seçip görevlendirdi. Namaz imamlığı asla aksatıl-mazdı. Peygamber efendimiz, îslamm direği olan namazın aksatılmasından korkmuştu. Namazsız hiçbir din olamaz!

Ahmed bin Hanbel'in rivayetine göre peygamber (s.a.v) efendimiz namaz kıldırmak için mescide çıkamaz olmuştu. Bunun üzerine Hz.Ömer cemaate namaz kıldırmıştı. O da Resulallah (s.a.v) efendimiz: "Cemaate namaz kıldınlması için emir verin" buyruğuna icabet ederek namaz kıldırmıştı. Çünkü o sırada mescid de Hz. Ömer'den daha yaşlı bir sahabi yoktu. Aynı zamanda o, peygamber efendimizin ikinci veziri durumundaydı. Hz. Ömer güçlü, kuvvetli, yüksek sesli bir kimse idi. Resulallah (s.a.v) efendimiz: "Ebu Bekir nerede?" diye sormuş ve yanına gelmesi için Ebu Bekir'e haber salmıştı.

Bu rivayet de gösteriyor ki Hz. Ömer, Hz. Ebu Bekir'in bulunmadığı zaman cemaate imamlık etmiştir. Ayrıca Peygamber efendimizin : "Cemaatle namaz kıldınlması için emir verin" mealindeki umumi buyruğuna icabet ettiği için bu görevi ifa etmiştir. Kendisinden sonra insanlara imamlık edecek birini yani Ebu Bekir'i peygamber efendimiz görevlendirmişti.

Buhari'nin A'mes kanalıyla yaptığı rivayete göre Hz. Aişe şöyle demiştir: "Resulallah (s.a.v.) efendimiz vefat ile sonuçlanan hastalığında namaz vakti geldiği sırada Bilal ezan okumuş ve kendisi de : "Ebu Bekir'e emir verin, namazı kıldırsın" demişti. Kendisine : "Ebu Bekir yufka yürekli adamdır. Senin makamında durduğu zaman insanlara namaz kıldıramaz" denildiği zaman o, emrini yine tekrarlamış, fakat insanlar yine aynı itirazı yinelemişlerdi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v) efendimiz: "Siz Yusufun kardeşlerisiniz. Ebu Bekir'e emir verin, namaz kıldırsın!" Bunun üzerine Ebu Bekir mescide giderek namaz kıldırmak için öne geçmişti, o sırada peygamber (s.a.v) efendimiz vücudunda bir rahatlık ve hafiflik hissettiği için iki kişinin omuzlarına yaslanarak mescide

gitmişti. Acı ve eleminin fazlalığından dolayı ayaklarım adeta yerden sürüyordu. Ebu Bekir Peygamber efendimizi görünce mihraptan geri çekilmek istedi, ama peygamber efîendimiz yerinde kalması için ona işaret verdi. Sonra gelip yan tarafında oturdu.

Bu hadisi Hz. Aişe'den rivayet eden A'meş'e denildi ki: "Peygamber efendimiz orada dururken Ebu Bekir namaz kıldırıyor ve insanlar da ona tabi mi ioluyorlardı? " Ravi Ameş başıyla evet anlamında işaret verdi."

Peygamber efendimizin hastalığı süresince Ebu Bekir namaz kıldırdı. Vefat edip Refîkul Alaya yükselince ardısıra insanlığa ebedi bir miras olan ilahi şeriatı bırakmıştı. Arabistan'ın batısı ile doğusu arasındaki tüm mıntıkalara bu şeriatın ahkamını tebliğ etmiş ve gerekli hususları öğretmişti.

Resulüllah (s.a.v.) efendimiz hasta iken üç gün süreyle mescide gelememişti. Önce de söylediğimiz gibi o süre içinde Hz. Ebu Bekir cemaate imamlık etmişti. Peygamber efendimiz bu üç günlük ayrılıktan Önce cemaatle birlikte en son Öğle namazını kılmıştı. Buhari, her zaman peygamber efendimizin yanında bulunan Enes Bin Malik'ten şöyle bir rivayette bulunmuştur: "Hz. Ebu Bekir, Peygamber efendimizin vefatıyla sonuçlanan hastalığı esnasında cemaate namaz kıldırıyordu. Pazartesi günü cemaat saf tutmuş iken Peygamber (s.a.v) efendimiz hücresinin perdesini aralayarak bize baktı ve gülümsedi. Peygamber efendimizin bu iyi halini görünce sevincimizden az kalsın aklımız başımızdan gidecekti. Gelip cemaate namaz kıldırması için Hz.Ebu Bekir de mihraptan geri çekildi. Peygamber efendimizin cemaate namaz kıldırmak için geleceğini zannetmişti. Ama namazımızı tamamlamamız için bize işaret verdi. Ve perdeyi tekrar geri bıraktı. O gün de vefat etti."

Peygamber (s.a.v) efendimiz işte hayatının son anına kadar Rabbinin risaletini tebliğ ediyordu. Can çekişme esnasında bile, insanların Rablerinin davetine ne kadar icabet ettiklerini görmek istiyordu. Kalbi müsterih olunca gülümseyip tebessüm ediyor, sonra da nefsini teslim alan Rabbine yöneliyordu. Nihayet temiz ruhu bedeninden ayrılıp Rahman ve Rahim olan Refiki âlâya intikal etti.

Her Ecelin Yazılı Olduğu Bir Kitap Vardır

Peygamber (s.a.v) efendimiz namaz kılmaktalar iken kendilerine bakmak için perdeyi aralayıp tebessüm ettiğinde müslü-manlar bunu hayra yorarak sevinmişler ve peygamber efendimizin iyileşip sıhhat bulduğunu zannetmişlerdi. Sevinçlerinden neredeyse namazı bırakacaklardı. Ama bunun son bir veda olduğunu düşünememişlerdi. Peygamber efendimiz risaleti tebliğ ettiğine inanarak onlara son bir defa daha bakıp temaşa etmek istemişti. Hatta perdeyi aralayıp mescide ve mü'minlere baktığını gören Ebu Bekir hazretleri kalbi müsterih olduğundan dolayı istirahat etmek için ikametgahına gitmişti. Çok beklemeden kara haberi getiren kişi peygamber efendimizin vefat ettiğini ona bildirmişti. Göklerle yeri nuruile dolduran Resulullah (s.a.v) efendimizi gelip bir kez daha görerek gözünü sürmelen-dirmek istemişti. Gelip baktığında Resulullah (s.a.v) efendimizin yatağında uzanmış ve üzeri Örtülü olduğunu görmüştü. Mü'minlerin annesi ve Resulullahm sevgili zevcesi Hz. Aişe'nin bu olayı nasıl tasvir ettiğine bir bakalım:

"Resulullah (s.a.v) efendimizin başı kucağıma yaslanmıştı. Bir ara başını benden yana çevirdi. Sandım ki benden istediği bir şey var; fakat ağzından soğuk bir damlanın vücudumun üzerine düştüğünü görünce vücudum ürpermeye başladı. Bayıldığını zannettim. Üzerine bir Örtü çektim. Ömer geldi. Muğire bin Şube de beraberindeydi. içeri girmeleri için izin istediler, izin verdim. Ömer: 'Vah bayılmış! Resulullah (s.a.v)'in baygınlığı ne kadar da şiddetli olmuş!' diye bağırdı. Sonra kalktılar kapıya yaklaştıklarında Muğire :'Resulullah (s.a.v) ölmüş dedi. Ömer de ona :'Sen yalan söylüyorsun! sen fitne çemberi içinde kalmış bir adamsın. Münafıklar yok olmadıkça Resulullah ölmeyecektir!' dedi. Hz. Ömer Resulullah (s.a.v) efendimizin diğer insanlar gbi ölmesini aklına sığdıramıyor ve bu olay çok ağırına gidiyordu. Peygamber efendimize olan aşırı sevgisi onu bu yanlış düşünceye sevk etmişti. O sırada Ğbu Bekir es Sıddık hazretleri geldi. Resulullah (s.a.v) efendimize bakıp:"fiİ£ Allah içiniz ve biz ona döneceğiz. Resulullah (s.a.v) öldü!" dedi Sonra naaşmın yanına gelerek Resulullahm başını ve alnını öperek "Vah benim seçkin arkadaşım, vah benim dostum! Resulullah (s.a.v) vefat ettir dedi.

O esnada Hz. Ömer mescide gitmiş, insanlar şöyle diyordu: "Münafıklar yok olmadıkça Resulullah (s.a.v) efendimiz ölmeyecektir!77 O böyle konuşmaktayken Hz. Ebu Bekir gelmiş, sonra cemaate hitaben şu ayeti kerimeleri okumuştu:

"Sen de öleceksin onlar da ölecekler sonra siz, kıyamet günü rabbinizin divanında davalaşacaksınız!" (Zumer 30-31)

"Muhammed sadece bir elçidir. Ondan önce de elçiler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse siz ökçelerinizin üzerinde geriye mi döneceksiniz? Kim ökçesi üzerinde geriye dönerse, Allah'a hiçbir ziyan veremez Allah, şükredenleri mükafatlandırUCaktir" (Ah îmran 144}

Bu ayeti kerimeleri okuduktan sonra "Her kim Allah'a ibadet ediyorsa şunu iyi bilsin ki, Allah diridir, ölümsüzdür. Her kim Muhammed'e tapıyorsa şunu iyi bilsin ki, Muhammed ölmüştür!" dedi.

Rivayete göre H z. Ebu Bekir, Peygamber (s.a.v) efendimizin mübarek alnını öperken:"Anafn, babam sana feda olsun sen hayattayken de ölü iken de çok güzelsin!" demişti.

Rivayete göre Hz. Ömer Peygamber efendimizin öldüğünü söyleyecek olanları ölümle tehdit etmiştir.

Hz. Ebu Bekir'in hutbesinin nakletmiş olduğumuz hutbelerden daha uzun olduğu rivayet edilmiştir. Peygamber efendimizin cesedi üzerine şefkatle eğilip Öpmüş ve ağlamıştı. "Bütün bunlar güvenilir rivayetlerdir. Hepsi arasında uyum vardır. Hiç çelişki yoktur. Çünkü orada bulunan kalabalıktan her biri ancak duyabildiğini hafızasına yerleştirmiş ve şahit olduğu manzaraları hafızasında tutabilmişti. O sırada herkes feryadü figan ve panik içinde bulunuyormuş.

Hz. Ebu Bekir'in, önce aktarmış olduğumuz hutbesinden daha uzun olan hutbesinde insanlara hitaben şöyle denilmişti:

"Hattab oğlu Ömer'in söylediklerine bakmayın. Resulullah (s.a.v) vefat etmiştir. (Sonra ağlayarak) Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin olsun ki, Allah'ın

rahmeti senin üzerine olsun ya Resulullah sen hayattayken de, Ölüyken de çok güzelsin! (sonra Peygamber efendimizin üzerine bir örtü çekmiş, acelece mescide gitmiş ve sözünü şöyle sürdürmüştü:) Aziz ve Celil olan Cenab'i Allah, Peygamber efendimiz henüz aranız da diri iken onun öleceğini size bildirmişti. Ölüm hepimizin başına gelecektir. Sadece aziz ve celil olan Allah baki kalacaktır. O şöyle buyurmuştur:

"Muhammed sadece bir elçidir. Ondan önce de elçiler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse, siz ökçelerinizin üzerinde geriye mi döneceksiniz? Kim ökçesi üzerinde geriye dönerse Allah'a hiçbir ziyan veremez. Allah, şükredenleri mükafatlandır acaktır" (Ah îmran ıu)

Cenab-ı Allah, Muhammed (s.a.v)'e hitaben şöyle buyurmuştur:

"Sen de öleceksin, onlarda öleceklerdir." (Zumer 30-31)

"(Yer) üzerinde bulunan herşey yok olacaktır. Yalnız rabbi-nin celal ve ikram sahibi yüzü (zatı) baki kalacaktır.(RahmaTi: 26-27)

"Her can ölümü tadacaktır. Kıyamet günü ecirleriniz size eksiksiz Verilecektir." (Ah İmran 185)

Şüphesiz ki, Cenab-ı Allah, Muhammed'i yaşattı. Allanın dinini ayakta tutuncaya kadar onu hayatta bıraktı. O Allah'ın emrini iletip risaletini tebliğ etti. Allah yolunda cihad etti. Sonra Cenab-ı Allah onu bu haldeyken vefat ettirdi. Sizi de dosdoğru yol üzerinde bıraktı. Bundan sonra helak olan kimse ancak delil ve beyyineden sonra helak olmuş olur. Herkim Allah'a ibadet ediyorsa bilsin ki, Allah diridir, ölümsüzdür. Ey insanlar, Allah'a karşı takvalı kimseler olun. Dininize sıkı sıkıya sarılın, Rabbinize güvenin. Allah'ın dini sapasağlam ortadadır. Allah'ın kelimesi tamamlanmıştır. Allah kendi dinine yardım edene yardım eder. Dinini ayakta tutan kimseleri onurlandırır. Şüphesiz ki, Allah'ın kitabı aramızdadır. O sadra şifa veren bir nurdur. Onunla Cenab-ı Allah Muhammed'i doğru yola iletti. Onda Allah'ın helal ve haramı vardır. Bize saldıranlara Allah önem vermez. Çünkü Allah'ın kılıçları henüz yakınlarına yerleşmemiştir. Kılıçlarımızı henüz elden bırakmış değiliz. Bize muhalefet edenlerle cihad edeceğiz. Tıpkı Resulullahla birlikte cihad ettiğimiz gibi bunu

devam ettireceğiz. Hiç kimse kendi nefsine karşı aşırı gitmesin!"

O büyük korku ve panik gününde işte Ebu Bekir es Sıddık bu iki hutbeyi irad etmişti. Millette sabırsızlık ve tedirginlik gördükçe kendilerine çeki düzen versinler diye, sözlerini tekrarlıyordu. Ama o esnada insanların kalpleri ürkmüş, düşleri bozulmuş, sabırları tükenmişti. O bu sözlerini tekrarlayarak kalplerine sebat vermeye çalışıyordu.

Peygamber Efendimizin Yıkanıp Defnedilmesi

Peygamber efendimizin mübarek naaşınm yıkanmasından ve defnedilmesinden önce mü'minler Resulullahm halifesini seçme işine yöneldiler. Başlarında Sa'd bin Ubade olmak üzere Ensar, bu konuda düşünmek için toplandılar. Ebu Bekir ile Ömer hazretleri, müminlerin bölünüp parçalanmalarından korktukları için Saide oğulları gölgeliğine koşarak orada toplanmış bulunan müminlerin yanına vardılar. Ebu Bekr'i, Resu-lullah için halife seçerek bu ihtilafı sona erdirdiler. Yalnız halife seçimine Ali, Abbas ve diğer Haşimilerden Peygamber efendimizin çok yakın akrabaları olan kimseler katılmadılar. Belki de bunlar Peygamber efendimizin naaşım yıkayıp defnetmek işiyle meşgul oldukları için seçime katılmamışlardı.

Peygamber efendimiz pazartesi günü Refiki Alaya intikal etti. Pazartesi gününün kalan kısmı ile salı gününün bir kısmında defnedil^meksizin bekletildi. îşler yoluna koyulduktan sonra teçhiz işine başlandı. Nitekim Hafız îbn Kesir de böyle demektedir. İbn İshak der ki: Ebu Bekir'e biat edildiğinde insanlar Resulullah (s.a.v) efendimizi yıkamak için toplandılar. Evinde aile efradından Abdulmuttalip oğlu Abbas'tan, Ebu Talip oğlu Ali'den, Abbas oğlu Üsame'den başkaları yoktu. Bilahare Evs bin Huri el-Ensari el-Bedri el-Hazreci, Hz. Ali'ye seslenerek şöyle âedi:"Ey Ali Allah aşkına Resulullah'ı yıkama şerefine bizi de nail eyle." Böyle demesi üzerine Hz. Ali izin verdi. Ve içeriye girerek Resulullah'ı yıkayanların yanında bulundu. Resulullah (s.a.v) yıkanırken üzerinden gömleği çıkarılmamıştı. Yıkanla işini Hz. Ali yapmıştı. Başını

göğsüne dayadı, gömleği üzerindeydi. Hz. Abbas ile Fadl ve Kuşem, Ali'yle birlikte onu sağa sola döndürüyorlardı. Zeyd oğlu Usame ile azadlısı Salih su döküyorlardı. Ali yıkıyordu. Bedeninden hiçbir pislik çıkmadı. Yıkarken Hz. Ali: "Anam babam sana feda olsun. Hayattayken güzel olduğun kadar Ölüyken de çok güzelsin?' diyordu. Onu su ve sedirle yıkıyorlardı. Yıkadıktan sonra kuruladılar. Üç kefene sardılar. Daha önce; 'Peygamberler öldükleri yere defnedilirler' dediği için Resulullah (s.a.v)'i vefat etmiş olduğu yer, yani Hz. Aişe'nin odasına defnettiler. Defin işini de ailesinden Abbas, Ali, Fadl ve azadlısı Salih yaptılar. Lahid şeklinde mezar kazıp kerpiçle ördüler.

îşte böylece Allah'ın en şerefli kulunun dünyevi hayatı sona ermiş oluyordu. O insanlık ailesi için çok mükerrem bir şahsiyetti. Allah'ın kendisini yaratmış olduğu günden itibaren mü-cahid olarak yaşadı. Vefatına kadar bu durumunu sürdürdü. Çocuk iken rezilliklerle cihad etti. Sakavet döneminde faziletli bir kimse oldu. Gençlik döneminde güvenilir bir insan olmuştu. Hayat, onun Önünde hiç bir zaman kolay ve bolluklar içinde geçmemişti. Her ne kadar ezilmemiştiyse de yetimliğin acısını tatmıştı. Her ne kadar nefsi horlanmamışsa da fakirliğin tadını almıştı. Risaletle görevlendirildiğinde davet yükünü omuzla-inıştı. O yolda eziyetlerin acısını tatmıştı. Ama yine de sabretmiş, sahabilerine de sabrı tavsiye etmişti. Hicret ederken bir mücahid olarak kılıç kuşanmıştı. Aynı zamanda bir öğretici ve hidayet rehberi olarak Kur'anı Kerimi insanlara ulaştırmıştı. İnsanlığı yüceltip mükerrem kılıyordu. Müsamahakar ve sevecendi. Bu varlık aleminde en olgun ve en mükemmel insan ancak kendisiydi. Onun cesedi defnedilmiş olsa bile risaleti ve getirdiği dini defnedilmemiş ve defnedilmeyecektir!

Peygamber (s.a.v)'in Terekesi

Peygamber (s.a.v) vefatından sonra mal bırakmamıştı. Hayatının son demlerinde hastalık çekmekteyken yanında sadece bir altın kalmıştı. Onu da sadaka olarak vermişti. O, mal ve mülk sahibi değildi. Yanında mal ve mülk bulunduğu zaman onu iyilik yoluna harcıyordu. Kendisi arpa ekmeği ile geçinirdi. Eline geçen mal,

su gibi akıp giderdi. Servet suyu; zayıflara, düşkünlere yolda kalmışlara, öksüzlere akardı. Elinde hiçbir şey kalmazdı. Kalmasaydı bile aile efradına miras olmazdı. Çünkü o şöyle buyurmuştu:"Biz peygamberler topluluğu olarak miras bırakmayız. Bıraktığımız şeyler sadaka olur." Onun bıraktığı terekesi sadaka olurdu. Ne evladı, ne amcası ona mirsçı olamazdı. Aksine bıraktığı mal, hayır ve iyilik yoluna harcanırdı. Peygamberler mal biriktirerek, miras bırakacak kimseler değillerdi. Onlar ancak ilim, şeriat ve insanlara tebliği miras bırakırlardı. Onların mirasları işte buydu. Bu da en hayırlı ve kalıcı bir terekedir. Bu, kamil ilimdir.

Ancak ilgili kısımda anlattığımız gibi Fedek arazisi üzerinde anlaşmazlığa düşülmüştü. Bazı tarihçilerin anlattığı gibi Fedek arazisi Peygamber efendimizin mülkü değildi. Aksine yetimlere, yoksullara, düşkünlere, yolda kalmış kimselere geliri harcanmak üzere Peygamber efendimizin tasarrufuna bırakılan bir yerdi. Oranın gelirlerinden ayrıca Peygamber efendimizin ailesine, akrabalarına da belirli bir pay tahsis edilirdi. Hz. Ebu Bekir ile, yerin taşıdığı, göklerin gölgelendirdiği insanların en hayırlısı olan Resulullahm kızı Fatıma arasında anlaşmazlık meydana gelmesine rağmen bu ihtilaf Fedek arazisinin, mülkiyeti üzerinde değil, idaresi üzerindeydi. Gelirinin nereye harcanacağı hususunda anlaşmazlığa düşmüşlerdi. Çünkü o arazilerin gelirlerinde mü'minlerin annelerinin, yani Resulullahm zevcelerinin nafakaları vardı. Şu halde oranın idaresini hayattayken Resulullah yürüttüğüne göre vefatından sonra da akrabaları yürütmeliydi. tşte bu düşünceye Hz. Ebu Bekir, karşı çıkmıştı. Fakat bilahare Hz. Ömer, Fedek arazilerinin idaresini Abbas ile Ali'ye tevdi etmişti. Nitekim bundan daha önce de bahsetmiştik. Aslında Peygamber (s.a.v) efendimizin bırakmış olduğu en büyük miras, onun şeriatiydi. O şeriatte Kur'anı Kerim ezberlendiği sürece mahfuz kalacaktır. Zira yüce Allah buyuruyor ki:

"O zikri (Kur'anı) biz indirdik biz; ve onun koruyucusu da elbetteki biziz!" (Hicr:9)

Peygamber (s.a.v)'in Zevceleri

Nedense bazı gayri müslim yazarlar Peygamber (s.a.v) efendimizin 13 kadınla evlenmiş olduğunu, vefat ederken geride 9 kadın bırakmış olduğunu delil göstererek şehvetli bir kimse olduğunu söylemekten hoşlanırlar! Ancak bu tavırlarıyla gerçekten aşırı gitmiş olmaktadırlar..Hakikatte onlar gerçekleri gizlemektedirler, ama gerçekler mutlaka ortaya çıkacaktır. Gerçekler her zaman zuhur edip etrafı aydınlatacaktır.

Her ne kadar onlar hak ve hakikat erbabını altetmek, gerçekleri gizlemek, hakikati köreltmek istiyorlarsa da bunu başa-ramıyacaklardır. Onlar Peygamber efendimizin aşırı derecede şehvetli bir kimse olduğunu ve çok evlendiğini söylerler. Biz ise onun evliliklerini anlatarak şehvetli bir kimse olmadığını ispatlayacağız. Hatta o, neredeyse şehvetsiz denebilecek bir kimse idi. Hiçbir yerde ve hiçbir zaman şehvetinin esiri olmamıştı.

25 yaşındayken, güçlü kuvvetli bir genç iken, 40 yaşındaki Hz. Hatice ile evlenmişti. Onunla 26 sene kadar beraber yaşamıştı. Yani Hz. Hatice 66 yaşına kadar onun yanında kalmıştı. Ona 6 çocuk doğurmuştu. Fakat Peygamber efendimiz onun üzerine ikinci bir kadınla evlenmeyi hiç düşünmemişti. O, iffe-tiyle tanınan bir kimseydi. Halbuki yaşıtları şehvetli kimselerdi Onlara nisbetle O, çok iffetli ve nezih bir kimseydi. Kureyşli kadınlar ona eş olmak için can atıyorlardı. Ama O tüm şehvetlerden kadınlara bakmaktan uzak bir kimseydi.

Nihayet Mü'minlerin annesi Hz. Hatice, vefat etmiş, Peygamber efendimizin mesuliyetleri çoğalmıştı. O insanları tev-hid inancına davet etmek ve Ebu Talip ile Hatice'nin vefatından sonra kat kat artan eziyetlere karşı göğüs germekle meşgul olmuştu. Bundan sonra birden fazla evlilikler yapmıştı. Maksadı şehvet değildi. Nitekim onun yaptığı bu birden fazla evliliklerin gerekçeleri arasında şehvet yoktu. Deliller onun şehvetpe-reslikten tamamen uzak olduğunu ispatlamaktadırlar.

Peygamber (s.a.v) efendimizin birden fazla evlilik yapma gerekçeleri şunlardı:

Ya şehit düşen arkadaşlarının zevcelerini himaye etmek için nikahına alıyordu. Hicret ederken bunları şirk yurdunda bıraktığı takdirde sahipsiz kalacaklarından ötürü müşriklerin eza ve cefalarına uğrayacak, belki de irtidat edeceklerdi. Hicret yurduna geldikleri takdirde akrabalarından uzak kalacaklarından dolayı yalnız

kalacak, himayesiz duruma düşeceklerdi. Peygamber efendimiz böylelerini koruma kanadı altına almak için nikahlamıştı. Bu evlilikte o şehvete yönelmiyordu. Aksine bu kimsesiz kadınları himaye etmeyi ön planda tutuyordu.

Ya da kendisiyle tebliğ hususunda irtibatı olan kimseleri iman bağının yanısıra hısımlık bağıyla da kendine bağlamak istiyordu. Bu sebeple bazı evlilikler yapmıştı. Örneğin bir kadını -güzel olup olmadığına bakmaksızın- nikahlayarak kurtarıyor ve sahiplerim kendilerine kopmaz bağlarla bağlıyordu.

Ya da ameli olarak şer'i hükümlerin uygulamasını açıklamak, böylece insanların alışık oldukları cahiliyet adetleriyle savaşmada mükemmel bir örnek olmak için evlilikler yapıyordu. Bu gibi gelenekleri islamiyet doğrulamadığı için Peygamber efendimiz ortadan kaldırmaya çalışıyordu. Ki kendisinden sonra müslümanlar bu gibi işleri yaptıkları takdirde sıkıntıya düşmesinler ve başkaları tarafından kınanmasınlar. Ya da bazı arap kabileleriyle irtibat kurup onları islam davetçileri kılmak, yahut nefretlerini gidermek, dostluklarını kazanmak amacıyla bazı evlilikler yapmıştır.

Peygamber (s.a.v) efendimizin birden fazla evliliğinin amaç ve hedefleri işte bunlardı. Çoğunlukla O, kadını yok olmaktan kurtarmak için evlilik yapıyordu. Rabbinin emrini yerine getirmekle kendini yükümlü görüyordu. Şehvetini tatmin etmek amacıyla değil Rabbinin emrini yerine getirip kimsesiz kadınları yok olmaktan kurtarmak amacıyla evleniyordu. Peygamber efendimizin, mü'minlerin anneleri vasfını taşıyan zevceleriyle evlenişinin amacını kısaca, özet olarak anlatmış olduk. Şimdi de onun zevcelerinin her biriyle evlenişini ayrıntılı olarak anlatmayı düşünüyoruz.

Resulullah (s.a.v) efendimiz, evlenmesi mukadder kılınan zevceleriyle evlendikten sonra onların bu evliliğe razı olup olmadıklarını kesin bir şekilde anlamadan gerdeğe girmezdi. Zevcesinin yapılan evliliğe rağbetli ve razı olduktan sonra gerdeğe girme teklifinde bulunur ve gerdeğe girerdi.

Peygamber (s.a.v) efendimizin 13 zevcesi, iki cariyesi vardı. Bu cariyelerden biri Mariyetül- Kıbtıyye, diğeri Zeyneb kızı Reyhane idi. Reyhaneyi azad etmiş, o da ailesinin yanına giderek müslüman olmuştu. Geride Marid kamıştı. Rivayete göre onu da azad ederek kendisiyle evlenmişti. Peygamber efendimizin vefatına

kadar yanında kalmıştı.

Peygamber (s.a.v) efendimizin ilk zevcesi, mü'minlerin annesi Hatice'dir. Peygamber efendimizin hayatını anlatırken ilgili bölümde Hz. Hatice'yle evlenmesini de anlatmıştık. Önceden işaret ettiğimiz gibi Hz. Hatice Peygamber efendimizin yanında 26 sene süreyle yaşamıştı. Peygamber efendimize 6 çocuk doğurmuştu. Onların ikisi erkekti. Birinin adı Kasım, diğerinin ki Tayyib idi. îkisi de hicretten veya bi'setten önce vefat etmişlerdi. Rukiyye, Ümmü Gülsüm ve Zeynep Peygamber efendimizden önce vefat etmişlerdir. Sadece Fatıma kendisinden sonra bir süre daha yaşamış, Peygamber efendimizin vefatından 6 ay sonra vefat etmiştir. Peygamber efendimizin mübarek nesebi, Hz. Fatıma'nın oğulları Hasan ve Hüseyin ile devam etmiştir. Bu ikisi, cennet ehlinin gençlerinin efendileridirler. Nitekim bu hususta Peygamber (s.a.v) efendimizden de bir hadis varid olmuştur. Hz. Hatice, hayatta iken Peygamber efendimiz — önce de söylediğimiz gibi— başka bir kadınla evlenmiş değildir.

Hz. Hatice'nin vefatından sonra ve hicretten Önce Peygamber efendimiz hemen hemen Hz. Hatice'nin yaşlarında olan Şevde binti Zem'a ile evlenmiştir. Hz. Hatice'nin vefat ettiği zaman ki yaşı olan 66 yaşında bulunan Şevde binti Zem'a, Hz. Hatice kadar güzel değildi.

Şevde bir zamanlar kocasıyla birlikte müslüman olmuş, ikisi beraberce cahil Kureyşlilerin ezalarından kurtulmak için Habeşistan'a hicret etmişlerdi. Bilahare bu yerden geri döndüklerinde kocası vefat etmişti. Ailesi henüz müşriklikte devam eden Sevde'ye dönüşü esnasında dininden irtidat etmesi için baskılar yapıldı. Peygamber (s.a.v) efendimiz, dininden dönmemesi için Sevde'yi himayesine alarak kendine nikahladı.

Sevde'den sonra Peygamber efendimiz Hz. Ebu Bekr'in kızı ve müminlerin annesi Hz. Aişe (r.a) ile evlendi. Aişe ömrünün dokuzuncu senesinde idi. Zayıf ve cılız olduğundan dolayı insanda şehvet hislerini harekete geçirecek durumda değildi. Şu halde Peygamber efendimizin, şehvetini tatmin etmek için Aişe ile evlendiğini söylemeye imkan yoktur. Zaten hicretten sonra onunla gerdeğe girebilmiştir. Öyleyse evleniş amacı,şehveti tatmin etmek değilmiş. Sadece Ebu Bekir'le arasındaki dostluğu, hısımlıkla pekiştirmek istemiştir. Çünkü Ebu Bekir onun iki vezirinden biri idi.

Rivayete göre Peygamber efendimiz Sevde'den önce Hz. Aişe ile evlenmiştir. Ama kuvvetli olan, yukarıda belirttiğimiz rivayettir. Belki de bu iki evlilik arasında zaman bakımından yakınlık bulunmasından dolayı hangisinin daha Önce nikahlandı-ğını tam tanûna belirlemek mümkün olmamıştır.

Hicretten sonra Peygamber (s.a.v) efendimiz Hz. Ömer bin Hattab'ın kızı Hafsa ile evlenmiştir. Hafsa, daha önceleri Hu-neys bin Huzeyfe'nin eşi idi. Kocası mümin bir kimse olup vefat etmişti. Peygamber efendimiz Hafsa'nın babası Hz. Ömer ile dostluğunu daha da pekiştirmek için kızı ile evlenmişti. Çünkü Hz. Ömer Peygamber (s.a.v) efendimizin ikinci veziri idi. Hafsa ile evlenmesi esnasında geçen olaylarda Peygamber efendimizin sırf Hz. Ömer'le olan dostluğunu daha pekiştirmek için evlenmiş olduğunu ispatlamaktadır: Hz. Osman (r.a.) zevcesi Ru-kiyye vefat ettiği zaman -ki o zaman Bedir gazvesi yapılmakta idi- Hz. Ömer kızı Hafsa''yı ona nikahlamayı arzulamıştı. Bu arzusunu ona açtığı zaman Hz. Osman susmuştu. Hz. Ömer bu durumu Peygamber efendimize şikayet mahiyetinde bildirdi. Peygamber efendimiz de Hz, Ömer'e fOsman'dan daha iyi biri, Hafsa ile evlenecektir. Osman da, Hafsa'dan daha iyi biriyle evlenecektir''dedi. Daha sonra Peygamber (s.a.v) efendimiz Hafsa ile evlendi. Osman da Peygamber efendimizin kızı Ümmü Gülsüm'le evlendi.

Bundan da anlaşılıyor ki, Peygamber (s.a.v) efendimiz dostluk bağların^ tesis etmek ve kurulu olan dostluk bağlarını da pekiştirmek, ayrıca kalpleri hoşnud edip kazanmak için evlenmiştir.

Müslümanlarla müşrikler arasında müşriklerin büyüğü ve lideri Ebu Sufyan komutasında savaş devam etmekteyken Peygamber (s.a.v) efendimiz Ebu Sufyan'ın kızı Ümmü Habibe (Remle) ile evlenmiştir. Ümmü Habibe (Remle) kocası Abdullah bin Cahs ile Habeşistana gitmişti. Fakat kocası orada islamdan çıkıp Hıristiyanlık dinine girmişti. Bu durumda Ümmü Habibe, şirkin lideri olan babası Ebu Sufyan'ın yanına dönmek ve dininden olmak ile Medine-i Münevvereye dönmek arasında tereddüt etti. Medineye döndüğü takdirde sığınacak kimsesi yoktu. Fakat Peygamber (s.a.v) efendimiz onunla evlenerek himaye kanadı altına alacaktı. Bunun içinde Amr bin Ümeyye ed-Damiri'yi Habeşistan'a gönderdi. Ve Ümmü Habibe ile evlenme teklifinde bulunmuştu. Peygamber efendimizin vekili olarak Osman bin Ebul-As 400 dinarlık mehrini

Necaşiye verdi. Sonra Ümmü Habibe'yi Peygamber efendimize gönderdi.

Bu evlilik ile Peygamber efendimiz iki hedefi vurmuş oluyordu;

1- Ümmü Habibe'yi şirke karşı korumuş ve dininden irtidad etmesine engel olmuştu.

2- Ebu Süfyan'la hısım olmuştu. Bu da Ebu Süfyan'ın hoşuna gitmişti. Rivayete göre O bu evlilikten sonra:" Muhammed ne güzel erkektir!" demiştir.

Peygamber (s.a.v) efendimiz, Zeynep binti Huzeyme ile evlenmişti. Zeynep, Abdi Menaf bin Hilal bin Amir bin Sa'saa so-yundandır. Ona 'düşkünlerin annesi* denildi. Uhud savaşında kocası Öldürülmüştü. Peygamber efendimiz onu himayesine almak ve düşkünlere yaptığı yardım hususunda onu desteklemek için onunla evlenmişti. Fakat Peygamber efendimizin yanında çok kalmamıştı. Sonra Peygamber efendimiz hayatta iken vefat etmişti.

Peygamber (s.a.v) efendimizin evlendiği kadınlardan biri de Zeynep binti Cahş idi. Bu kadın daha önce Zeyd bin Harise'nin eşi idi. Zeynep, Zeyd'i, Muhammed (s.a.v)'in oğlu olması hasebiyle kocalığa kabul etmişti. Çünkü Peygamber efendimizin bizzat kendisi Zeyd'e 'Muhammed'in oğlu' lakabım takmıştı. Çünkü Peygamber efendimiz Zeyd'i, azad ettikten sonra Zeyd ailesinin yanına dönmek istememiş ve Resulullah (s.a.v)'in yanında kalmaya razı olmuştu. Bunun üzerine Peygamber efendimiz ona 'Muhammedin Oğlu' unvanını vermişti. îşte Zeynep, bu unvana sahip olduğu için Zeyd'le evlenmeye razı olmuştu. Ama Cenab-ı Allah, aşağıda mealini nakledeceğimiz şu ayeti kerimeyi inzal buyurunca Zeynep, Zeyd ile evli kalmamak için sızlanmaya ve huzursuzluk çıkarmaya başladı: "(Allah) Evlatlıklarınızı da sizin öz oğullarınız kılmadı. Bunlar sizin ağızlarınıza gelen sözlerinizdir. Allah gerçeği söyler ve O, doğru yola iletir.

Onları babalarına nisbet ederek çağırın; Bu, Allah yanında daha adaletlidir. Eğer babalarını bilmiyorsanız, onlar sizin din kardeşleriniz ve dostlarınızdır." (Ahzab. 4-5)

Evet Zeyd'in Kureyşli olmadığı artık açığa çıkmıştı. Bu yüzden Zeynep onunla evli kalmamak için huzursuzluk çıkarmaya başlamıştı. Zeyd de, Zeyneb'in

gururundan rahatsız olmaya başlamıştı. Onu Ijoşamak için Peygamber efendimizden izin istedi. Ama Peygamber efendimiz ona.-"Allah'tan kork ve eşini yanında tuf demişti. Cenab-ı Allah da, Zeyd tarafından soşan-masından sonra Zeynep ile evlenmesini Peygamber efendimize emretmişti. Ama Peygamber efendimiz bu emri gizlemişti. Çünkü insanların "Muhammed oğlunun eşi ile evlendi" demelerinden çekinmişti. Ama Cenab-ı Allah ona şu emri vermişti:

"Allah ve Resulü, bir işte hüküm verdiği zaman, artık inanmış bir erkek ve kadına, o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur." (Ahzap: 36)

Evlatlıkların boşadıkları ve ilişkilerini kestikleri eşleri ile babalıklarının evlenmesinde herhangi bir sakınca olmadığını bildirmek ve bu gibi evliliklerden mü'minlerin sıkıntıya düşmesini önlemek için Cenab-ı Allah, Zeyd'in boşadığı zevcesi Zeynep ile evlenmesi için Peygamber (s.a.v) efendimize emir vermişti. Araplar arasında yerleşik hale gelen bu adeti ortadan kaldırmak için Cenab-ı Allah bu evliliği yapmasını Peygamber efendimize emretmişti. Evlatlık edinme adeti Romalılardan Araplara geçmişti. Bu bir akrabalık karekterini taşımıyordu. Aksine bu, yalan ve iftiradan başka bir şey olmayıp aile düzenini bozuyordu. Çünkü aileden olmayan bir kimse aile fertleri arasına katılıyordu.

Bu konuyu açıklayan şu ayet-i kerimeleri okumakta yarar vardır:

"Allah ve Resulü, bir işte hüküm verdiği zaman, artık inanmışlar, erkek ve kadına, o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Kim Allah'a ve Resulüne karşı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur. Allah'ın nimet Verdiği; Senin de kendisine nimet verfip hürriyete kavuştur)duğun kimseye:'Eşini yanında tut, Allah'tan kork' diyordun, fakat Allah'ın açığa vuracağı şeyi içinde gizliyordun. İnsanlardan çekmiyordun; oysa asıl çekinmene layık olan, Allah idi. Zeyd o. kadından ilişiğini kesince biz onu sana nikahladık ki (bundan böyle) evlatlıkları, kadınlarıyla ilişkilerini kestikleri zaman o kadınlarla evlenmek hususunda mü'minlere bir güçlük olmasın. Allah'ın buyruğu (her zaman) yerine getirilmiştir.

Allah'ın, kendisine takdir ettiği bir şeyi yerine getirmekte, Peygambere herhangi bir güçlük yoktur. Sizden Önce geçenler arasında Allah'ın adeti böyle idi. Allah'ın emri, olup bitmiş bir kaderdir.

(O Peygamberler), Allah'ın gönderdiği emirleri duyururlar. Allah'tan korkarlar ve O'ndan başka kimseden korkmazlardı. Hesap görücü olarak Allah yeter.

Muhammed, sizin erkeklerinizden birinin babası değil, fakat Allah'ın resulü ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah, herşeyi bilendir. "(Ahzap: 36-40)

Zeynep binti Cahş ile Zeyd bin Harise'nin kıssası, işte Kur'anı Kerimde anlatıldığı gibi olup şu hususlara delalet etmektedir.

1- Evlatlıklar, cahiliyet devrinde, kendilerini evlat edinen kimselerin oğulları kabul edilirlerdi. Cenab-ı Allah bu adetin hükmünü ortadan kaldırdı. Bunu bildiren Ayeti Kerimeyi de Ahzap suresinin evvelinde okumuştuk.

2- Aileden biri olmadığı halde tıpkı nesep bağı ile bağlıymış-casına alie fertleri arasına giren ama fıtrat gereğince aynı şefkat duygularını paylaşmasına imkan olmayan, ayrıca aile düzenini bozan evlatlıkların hükmünü iptal etmeyi Cenab-ı Allah'ın hikmeti gerekli görmüştü. Yine Peygamber efendimizin, kendi evlatlığının eşi ile evlenmesini emrederek bu hükmü iptal etmeyi kesinleştirmeyi de hikmeti gerekli görmüştü. Çünkü Peygamber efendimizin evlatlığı Zeyd ile eşi Zeynep arasında evlilik ilişkileri bozulmuştu. Kureyş kabilesine mensup olan Zeynep, Kureyşli olmayan, aynı zamanda Peygamber efendimizin azadlısı olan Zeyd'in nikahı altında kalmayı hazmedemiyordu. Ona karşı büyüklük taslıyordu. Zeyd de onun büyüklük taslamasından bıkmış ve boşamak istemişti, fakat Peygamber (s.a.v) efendimiz, Zeyd'q:"Allah'tan kork ve eşini yanında tut" demişti. Demişti ama, Zeyd'in, Zeyneb i boşamasını Cenab-ı Allah'ın mukadder kıldığım da,biliyordu. Yine ilahi takdir gereğince kendisinin Zeynep ile evleneceğini de biliyordu. Ama Cenab-ı Allah'ın açığa vurmadığı bu boşanma işini kendisi açığa vurmak istemedi ve gizledi. Çünkü araplarm alışık olmadıkları durumlara karşı çıkacakları endişesiyle, kendisine cephe alacakların düşünmüştü.

Ama Cenab-ı Allah, insanların kendi evlatlıklarının boşanıp ilişkilerini kestikleri eşleriyle evlenmelerinde sıkıntıya düşmemelerini sağlamak için, Zeyd tarafından boşandıktan sonra Zeynep ile Peygamberimizin evlenmesini emretmişti.

3- Evlatlıklara baba olma durumu ortadan kaldırıldığına göre Muhammed (s.a.v)

efendimiz artık araplardan herhangi bir adamın babası olamazdı. Ayeti Kerimelerin zahiren ve manen ifade ettikleri de budur. Ancak manaları çarpıtan ve islamiyete karşı komplo kurmak isteyen kimseler, Emeviler devrinde bazı iftiralar ortaya atmıştı. Aslını geçip araştırmadan rivayetlerin çekiciliği karşısında gözleri kamaşan bazı kimseler bu iftiraya aldanmışlardı. Aldananlar arasında maalesef Ebu Cafer îbn Cerir et-Taberi de vardı. O, doğru olduğunu kabul ederek bu rivayeti ve asılsız iftirayı aktarmıştır. Müfessirlerin çoğu da Ta-beri'den bu iftirayı nakletmişlerdir. Nihayet İbn Kesir, tefsirinde bunun bir iftira olduğunu açıklamıştır. Allah ondan razı olsun ve bu sapıklığı neşreden Taberiyi de affetsin. Nakleden Ta-beri olsa bile, yalanı nakletmek onu doğruya dönüştaürmez.

Gariptir ki ortaya attıkları iftirayı ayeti kerime ile desteklemeye çalışmışlardır. Mutaassıp bazı gayri müslimler bu iddiaları ileri sürerek güya Peygamber (s.a.v) efendimizin Zeyneb-i yıkanmakta iken çıplak görüp ona aşık olduğunu onunla evlenebilmek için de Zeyd'den onu boşamasını istemiş olduğunu, Peygamber efendimizin gizlediği ve halka açıklamaktan çekindiği, ama Allah tarafından açığa vurulan şeyin de işte bu olduğunu iddia etmişlerdir. Aslında bu durumun hiç bir halde Kur'anm zahiri ve batını manalarına uyduğunu söylemeye imkan yoktur. Bu onların ortaya attıkları bir iftiradan başka bir şey değildir. Bu söylediklerinin asılsız bir iftira olduğunu ayeti kerimelerin ifadesinden de anlamak mümkündür. Şöyle ki:

a- Ayeti Kerimenin de delalet ettiği gibi Peygamber (s.a.v) efendimiz kendi arzusuyla Zeynep'le evlenmemiştir ki onu bu evliliğe iten faktör, şehveti olsun. Aksine bu evlilik Allah'ın şu emri ile yapılmıştı:

"Allah ve Resulü bir işte hüküm verdiği zaman, artık bir inanmış erkek ve kadına o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur." (Ahzab: 36)

Cenab-ı Allah bu evliliği bizzat kendi yüce zatının yaptırmış olduğunu beyan buyuruyor: "Zeyd, o kadından ilişiğini kesince biz onu sana nikahladık" (Ahzab: 37)

Ayrıca noksanlıklardan münezzeh ve yüce olan Allah, emrettiği bu evliliğin sebebinin şehvet olmadığım; aksine müminlerin, evlat edindikleri kimseler

tarafından boşanan kadınlarla evlenmelerinde bir sakınca bulunmadığını açıklamak olduğunu bildirmiştir.

Peygamber (s.a.v) efendimizin bu durumu açığa vurmaktan çekinmesi ise, cahiliyet devri geleneklerini ortadan kaldırması durumunda arapların kendisine karşı cephe alacaklarım düşünmesinden dolayı idi. Ama Cenab-ı Allah bu çekinmesinden dolayı onu kınamış ve insanlardan değil, kendisinden çekinmesi ve emrine itaat etmesi gerektiğini ifade buyurmuştur.

b- Ayeti Kerimede şöyle buyuruluyor:"AZ/aVm açığa vuracağını sen içinde gizliyorsun." Gizlenen şeyin, Peygamber efendimizin Zeyneb'e olan aşkı olduğunu iddia ediyorlar, ama ayeti kerime bunun zıddını söylemektedir. Çünkü Cenab-ı Allah'ın açığa vurduğu şey aşk değildi, evlilik.durumu idi. Peygamber efendimiz bunu Zeyd'den gizlemiş ve Ona:"Allah'tan kork ve eşini de yanında tut!" demişti.

c- Ayeti kerime hem nassı ile hem de manası ile konusunun evlatlığın evlat olmasını men etmeye delalet etmektedir. Bu sebeple Cenab-ı Allah, Peygamberine evlatlığının boşadığı kadınla evlenmesini emir buyurmuştur ki bu, şer'i bir hükmün tatbiki açıklaması olsun. Nitekin Kur'an nassı da bunu kesin bir yasak olarak açıklamıştır. Bu sebeple Cenab-ı Allah bu yasaklığı şu ifadelerle tekid etmiştir.

"Muhammed sizin erkeklerinizden birinin babası değil, fakat Allah'ın ReSUludur." (Ahzab:40)

İşte açık anlam budur. Bunda da yalancıların ve kuruntu sahiplerine uyanların saplandıkları anlam karışıklığı yoktur. Tefsircilerin, Kur'anın manası üzerinde konuşanların Peygamber (s.a.v) efendimizin haberlerinden sözedenlerin bu iftiranın aslını ve kaynağını idrak etmelerim isterdik. Bunu ortaya atan kimse, müslümanlara bir komplo kurmayı amaçlamıştır. 'Hafızı Sünne' unvanına sahip olan İbn Kesir, bunun yalan bir rivayet olduğunu beyan etmiş ve İbn Cerir et-Taberi'nin bu konuda söylediklerini de güçlü ifadelerle reddetmiştir.

Zamanımızdaki Siyer yazarlarının da bu hakikati idrak etmelerini isterdik. Öyle sanıyoruz ki onların beyani bir zevkleri, kelimelerin işaret yoluyla ifade etmek

istedikleri manaları anlamakta derin bir kavrayışları vardır. Bu sözü inceleyip hakikati idrak etmelerini arzularız. Ancak uydurulmuş bir masala kendini kaptırma zevki onları etkisi altına almıştır. Örneğin bir siyer yazarı yazmış olduğu bir kitaba 'Sevdalı Peygamber' adını vermiştir. Bu isimle yazılan kitapta çeşitli iftiralar ortaya atılmış ve bunların oldu bitti birer hadise şeklinde cereyan ettikleri ifade edilmiştir. Bunu bir hikaye yazarlığı serbestisi içerisinde yazıp geçmişlerdir. Kendilerini taklid eden kimseler de hak ve batıl arasında herhangi bir ayrım yapmaksızın yollarını izlemişlerdir. Böylelerini Allah affetsin demiyorum. Çünkü bu tür yorumları toplumsal çalkantılara yol açmaktadır. Ve bu gibi kimseler ne yazık ki edebi camiada belli bir yer işgal etmişlerdir. Yaptıklarının cezasını Allah versin.

Peygamber (s.a.v) Efendimizin Diğer Evlilikleri

1- Resulullah (s.a.v) efendimiz Ümmü Seleme ile evlenmişti. Ümmü Seleme'nin adı Hind binti Ebi Ümeyye bin Muğire'dir. Mahzumiyeli bir kadın olup kocası Abdullah bin Abdülesed (Ebu Seleme) vefat etmişti. Kocasının vefatı esnasında Ümmü Seleme genç bir kadındı. Ölmekte olan kocasından, kendisinin vefatından sonra başka bir erkekle evlenmek için izin istemişti. Kocası da ihlaslı bir şekilde dua ederek, kendisinden daha hayırlı bir insanla evlenmesini dilemişti. Peygamber (s.a.v) efendimiz, dul kalan Ümmü Seleme'nin çoluk çocuk sahibi olduğunu, çocuklarına bakacak bir kimseye ihtiyaçları olduğunu görmüştü. Ümmü Seleme ile kocası muhacir idiler. Akrabalarından kopmuşlardı. Şu halde Ümmü Seleme ile çoluk çocuğunu himaye edecek birine ihtiyaç vardı. İşte bu ihtiyacı gidermek için Peygamber (s.a.v) efendimiz onunla evlendi.

2- Peygamber (s.a.v) efendimiz Haris kızı Cüveyirye'iye evlenmişti. Cüveyirye ile evlenişini İbn Hişam şöyle anlatır:

"Resulullah (s.a.v) Mustalik oğulları gazvesinden dönerken yanında Haris kızı Cüveyirye de vardı. Cüveyirye'yi ensardan bir adamın yanına emanet olarak bıraktı ve onu korumasını emretti. Kendisi de Medine-i Münevvereye geldi. Öte

yandan Cüveyriye'nin babası Haris bin Ebi Dırar, kızını kurtarmak için fidye olarak bir kaç deve getirmekte idi. Akik mevkine geldiğinde develere baktı ve hoşuna giden ikisini orada bir yerlere sakladı. Sonra Peygamber (s.a.v) efendimize gelerek şöyle de-di:"Ey Muhammedi kızımı esir aldınız işte onun fidyesini getirdim." Resulullah (s.a.v) efendimiz fidye olarak getirilen devlere baktıktan sonra :"Akik mevkiinde sakladığın iki deve nerede?" diye sorunca Haris şöyle dedi:

"Allah'tan başka ilah olmadığına, senin de Allah'ın elçisi olduğuna şehadet ederim. Allah'a yemin ederim ki ben o develeri saklarken hiç kimse beni görmemişti" Böyle dedikten sonra Haris ve beraberindeki iki oğlu müslüman olmuşlardı"

Cüveyirye'nin kavminden 100 kadar adam esir alınmıştı. Peygamber efendimiz Cüveyirye'yi babasından isteyip onunla evlendikten sonra Cüveyirye müslüman oldu. Bunun üzerine Cüveyirye'nin akrabalarından olan bütün esirleri müslümanlar serbest bıraktılar. Ve: "Resulullah (s.a.v)'in hısımlarını yanımızda köle olarak nasıl tutarız?" dediler. Peygamber efendimiz Cüveyirye ile evlenmekle onun akrabaları olan Müstalik oğullarından Aişe bu konuda şöyle der:"Cüveyriye kadar kendi kavmine hayırlı hiçbir kadın görülmüş değildir. Onun sayesinde akrabalarından 100 kişi serbest bırakıldı"

Görülüyor ki Peygamber (s.a.v) efendimiz yüce bir amaç adına Cüveyriye ile evlenmiştir. Maksadı Müstalik oğullarından esir alınan kimseleri hürriyetlerine kavuşturmaktı. Köleliği yeniden ihya etme damgasını yemek istemiyordu. Çünkü artık kölelik ebediyete kadar yasaklanmıştı. Ama düşmanlarımız bizim adamlarımızı alıp köleleştirirler ve onları hürriyetlerine kavuşturmazlarsa biz de onların adamlarını yakalayıp köleleş-tirebiliriz. O ebediyete kadar mubahtır.

Peygamber (s.a.v) efendimiz şehvetini tatmin etmek için değil, Müstalik oğullarından alınan esirleri hürriyetlerine kavuşturmak için Cüveyriye ile evlenmişti.

3- Peygamber (s.a.v) efendimiz Huyey bin Ahtab'ın kızı Sa-fîyye ile evlenmişti. Safiyye kızkardeşi ile birlikte kendi ölüleri arasında bekleşmekte idiler. Bilal onları, Hayber'de ölen adamlarının yanında dolaştırıyordu. Esirleri gösteriyordu.

Peygamber (s.a.v) efendimiz Bilal'i kınayarak -."Senin kalbinde hiç merhamet yokmudur? Bu iki genç kızı kendi kavimlerinden öldurulmuş olan kimselerin arasında dolaştırıyorsun?" demişti. Peygamber efendimiz, kendileriyle evlenmeleri için bu iki genç kızı sahabilerine arzetmişti. Biri evlenmiş .diğeri kalmıştı. Onun gönlünü hoşetmek ve yarasına merhem olmak için Peygamber efendimiz bizzat onu nikahlamıştı. Böylece Safiyye'de Peygamber efendimizin zevceleri arasına katılmıştı.

4- Peygamber (s.a.v) efendimiz Meymune binti Haris bin Hazn el-Hilaliye ile de evlenmişti. Bu kadını Peygamber efendimize eş olarak Abbas bin Abdulmuttalip seçmişti. Hz. Abbas, Peygamber efendimizle diğer arap kabileleri arasındaki bağları sağlamlaştırmak için bu evliliği uygun görmüştü. 400 dirhem-lik mehrini de Hz. Abbas kendi parasıyla ödemişti. Rivayete göre Meymune'nin bizzat kendisi nefsini Peygamber efendimize bağışlamıştır. Peygamber (s.a.v) efendimizin kendisiyle evlenmeyi istediğini öğrendiğinde, bir devenin üzerinde bulunuyormuş. Bu haberi alınca:"Z)et;e ve üzerindeki kadın Allah ve Resulüne olsun" demişti. Bu hususta yüce Allah şöyle buyurmuştur:

""Bir de kendisini (mehirsiz olarak) Peygambere hibe eden ve Peygamberin de kendisini almak dilediği inanmış kadını (sana helal kıldık)" (Ahzab: 50)

Bu anlattığımız, zevcelerin sayısı onu buldu. Hz. Hatice'yle birlikte 11 ederler. Peygamber (s.a.v) efendimiz bunların hepsi ile gerdeğe girmiştir. Bu sebeple kendilerine mü'minlerin anneleri denilmiştir. Peygamber efendimizin dar-ı bekaya irtihalin-den sonra hiç kimse bu kadınlarla evlenmemiştir. Bu sebepledir ki Cenab-ı Allah bu kadınlar hakkında: "Onun (Muhamme-din) eşleri müminlerin anneleridir" demiştir. Kendisinin vefatından sonra zevceleriyle evlenmenin yasak kılınmış olduğunu da şu ayeti kerime ile bildirmiştir:

"Sizin, Allah'ın Resulüne eziyet etmeniz ve kendisinden sonra eşlerini nikahlamanız asla olamaz!" (Ahzab: 53)

Rivayetçiler, Peygamber (s.a.v) efendimizin 13 zevcesi bulunduğunu söylemişlerdir. Yalnız Peygamber efendimiz vefat ederken 9 zevcesi vardı. Çünkü kendisi hayattayken Hatice ile düşkünlerin annesi Zeynep vefat etmiştir. Ayrıca Peygamber (s.a.v) efendimiz kendileriyle gerdeğe girmediği iki kadınla

evlenmiştir ki, bunlardan biri Esma binti Numan el-Kmdıyye'dir. Peygamber efendimiz bununla evlenmiş, koltuk altında bir beyazlık görmüştü. Onu uygun bir şekilde salıvermişti. Kendisine bir miktar mal vermişti. Kinde kabilesine mensuptu. Kinde kabileleri Medine-i Münevvereden uzaktaydılar. Müslüman olmuşlardı. Peygamber (s.a.v) efendimiz bu hısımlık bağı ile arada bir bağ tesis etmek istemişti. Böylece aradaki uzaklığı gidermeyi arzulamıştı.

Peygamber (s.a.v) efendimizin kendileriyle evlenip de gerdeğe girmediği kadınların ikincisi Numan sülalesinden olup adı Umeyme binti Numan bin Şurahbil'dir. Peygamber (s.a.v) efendimiz onunla evlenmek istemişti. Arabistan yarımadasının güney taraflarında yaşayan bir sülaleye mensup idi. Peygamber efendimiz aradaki uzaklığı gidermek ve yakınlık tesis etmek istemişti. Hısımlık büyük kabilelerle Peygamber efendimiz arasında güvenli bir bağ oluşturmuştu.

Rivayete göre Peygamber (s.a.v) efendimiz Umeyme ile gerdeğe girdiğinde kadının kendisiyle evlenmeye razı olduğuna kesin kanaat getirmek için şöyle bir yola başvurmuştu: Peygamber efendimiz gerdeğe girdiği kadınların kendisiyle evlenmeye gönül rızasıyla muvafakat ettiklerini anlamak için canlarını ve nefislerini kendilerine bağışlamalarını talep ederdi. Çünkü çoğunlukla kadının velileri kadının haberi olmadan akdini yapıyorlardı. Kadının serbest iradesi olmadan da böyle bir akdin yapılabileceğinden endişe duyan Peygamber efendimiz, gerdeğe girdiği esnada Umeyme'ye:"İVe/smt bana bağışla" demişti. Bunun üzerine Umeyme de cahillere mahsus bir edayla "Prensler kendi nefislerini pazara mı arzedecekler?!n demiş ve ardısıra Peygamber efendimize karşı Allah'a sığınmıştı. Peygamber efendimiz onun böyle söylediğini görünce :nSen büyük bir yere sığındın" demiş ve onu boşayarak güzelce salıvermişti.

İbret

Peygamber (s.a.v) efendimizin 13 zevcesi vardı. Bunlardan ikisi O hayatta iken vefat etmişlerdi. Bunlardan biri mü'minle-rin annesi Hz. Hatice idi. Zevcelerinin en faziletlisi ve en şefkatlisi idi. Onun vefat ettiği sene Peygamber efendimizin

kerem sahibi ve şefkatli amcası Ebu Talip de vefat etmişti. Bu ikisinin vefat ettiği seneye hüzün senesi adı verilmişti. Peygamber efendimiz hayatta iken ölen eşlerinden ikincisi ise düşkünlerin annesi Zeynep idi. Allah ondan razı olsun.

Peygamber (s.a.v) efendimiz iki kadınla evlenmiş ama onlarla gerdeğe girmemişti. Gerdeğe girmeden önce onları boşamıştı. Çünkü birinin bedeninde özür vardı. Diğeri ise Peygamber efendimizi sevmediğini açıkça söylemişti. Bu kadın hicretten sonra 60 sene yaşadı. Peygamber (s.a.v) efendimiz kainatın efendisi gibi en kıymetli varlığın yanında yaşama mutluluğundan mahrum kaldığı için kendini "şakiyye" (bahtsız) diye adlandırmıştı.

Peygamber (s.a.v) efendimiz bazen zevcelerinden ayrı yaşar, bazen de onlarla birleşmeyi ertelerdi. Her halükarda Peygamber (s.a.v) efendimiz 13 kadından fazlasıyla evlenmemiştir. Çünkü bu sayı ile, amaçladığı ve islam davetiyle ilgili gördüğü bütün sosyal maksatlar gerçekleşmişti. Bu hususta yüce Allah şöyle buyurmuştu:

"Onlardan dilediğini geri bırakır, dilediğini yanına alır-sın.(Geçici olarak) ayrıldıklarından (tekrar birleşmeyi) arzu ettiğine (dönmekte) senin üzerine bir günah yoktur. Onların gözlerinin aydınlanıp tasalanmamalarına ve hepsinin senin verdiklerine razı olmalarına en elverişli olan budur. (Çünkü kendilerine Allah'ın hükmünün uygulandığını bilirler ve aralarında gözettiğin eşit muameleden memnun olurlar.) Allah sizin kalplerinizde olanı bilir. Allah bilendir, halimdir. (Birden Öfkeye kapılıp ceza vermez)

Bundan sonra artık (başka) kadınlarla evlenmek bunları başka eşlerle değiştirmek helal değildir. İsterse güzelliği çok hoşuna gitsin, (Artık başka kadınlar alamazsın); Yalnız elinin altından bulunan (cariye)ler hariç Allah, herşeyi gözetleyicidir." (Ahzap: 51-52)

Bu kıymetli nas, iki önemli şeye delalet etmektedir: 1- Peygamber Efendimizin bu sayıdan fazla kadınlarla evlenmesi men edilmişti. Çünkü on üç kadınla evlenen Peygamber efendimiz, birden fazla evlilik yapmaktaki amacını gerçekleştirmişti. Ayrıca bu kadar çok sayıda kadınla evlenmenin ca-izliği sadece peygamber (s.a.v) efendimize özgü bir hükümdür. Onun bu kadar kadınla evlenmesinin helal olduğuna dair daha önce Cenab-ı Allah şöyle buyurmuştu:

"(Bu kadar çok sayıda kadınla evlenmeyi) diğer mü'minlere değil, sırf sana mahsus olmak üzere (helal kıldık). Biz, eşleri ve ellerinin altında bulunan (cariye)leri hakkında mü'minlere ne farz ettiğimizi bildik (Onların bu hususta ne yapması lazım geldiğini açıkladık)ki, sana bir zorluk olmasın (Sen bir sıkıntıya güç bir duruma düşmeyesin)." (Ahzap; 50)

2- Peygamber (s.a.v.) efendimiz, bazı hadisçilerin ibarelerinden vehm edileceği gibi tüm zevceleri ile her gece cinsel ilişki kurmazdı. Ancak bazı islam düşmanları, hadisçilerin ibarelerinden ortaya çıkan vehimlere dayanarak Peygamber (s.a.v.) efendimizin şehvetine düşkün bir kimse olduğunu iddia etmişlerdir. Bunların sözlerine Peygamber (s.a.v.) efendimizin güya şehvet bakımından kırk erkek gücüne sahip olduğunu iddia etmişlerdir/ Ama ayeti kerime bütün bu iddiaları reddetmektedir. Peygamber (s.a.v.) efendimiz, kadınlarından dilediği ile cinsel ilişkide bulunmayı ertelerdi. Dilediğimde yanına alırdı. Dilediğinden uzak yaşardı. Bilahare bu uzak kaldığı kadınlarını da arayıp yanma alırdı. Onun bu davranışları bazı muhaddisle-rin güya peygamber efendimizin her gece sırasıyla kadınlarının yanına uğrayıp onlarla cinsel ilişkide bulunmuş olduğuna dair iddialarını çürütmektedir. Çünkü bu iddialar, müslüman adını takınarak islam cemaatı arasında bulunan bazı islam düşmanlarım yalancı ve sapıkları iftirada bulunma fırsatına sahip kılmaktadır.

Peygamber efendimizin birden fazla kadınla evlenişinin bazı sebeplerini daha açıklamamız gerekiyor. Önce de işaret ettiğimiz gibi Peygamber (s.a.v.) efendimiz hiçbir sığınağı almayan, gurbette kimsesiz kalıp aile ve akrabasından kopan zayıf ve düşkün kadınları himayesi altına almak, ayrıca kendisiyle bazı önde gelen sahabileri arasında bağlar tesis etmek, öldürülen veya ölen veya irtidad eden muhacirlerin müşriklerle irtibatı olup ortada kalan kadınlarını müşriklerin tahakkümüne .karşı korumak için birden fazla kadınla evlenmiştir. Noksanlıklardan münezzeh olan yüce Allah bu hususa şu ayeti Kerime ile işarette bulunmuştur:

"Ey Peygamber, biz ücretlerini (Mehirlerini) verdiğin eşlerini, Allah'ın sana ganimet olarak uerdiğd savaş esir)lerinden elinin altında bulunan (cariye)leri amcanın, halalarının, dayının ve teyzelerinin seninle beraber göç eden kızlarını sana helal kıldık. Bir de kendisini (mehirsiz olarak) Peygambere hibe eden ve peygamberin de kendisini almak dilediği inanmış kadını, diğer müminlere değil,

sırf sana mahsus olmak üzere (Helal) kıldık. Biz, eşleri ve ellerinin altında bulunan (cariye)leri hakkında ne yapması lazım geldiğini açıkladık)" (Ahzab 50)

Bu nastan da anlaşıldığına göre Peygamber (s.a.v.) efendimiz, arada amcalık ve dayılık gibi akrabalık bağı bulunduğu için muhacirlerle evlenmiştir. Bu hüküm, onun Kureyşlilerle olan yakınlığını da kapsamına almaktadır. O, kocaları şehit düşen Muhacir kadınları yalnız başlarına terk edip ziyan etmeyecekti. Aksine onları kendi sağlam ve uzun gölgesinde barındırmak işini bizzat üstlenecekti.

Yine görülüyor ki, Peygamber (s.a.v.) efendimiz bazen Rab-binin ahkamını infaz edip şeriatini açıklamak için yüce Allah'ın emri üzerine bazı evlilikler yapmıştır. Peygamber (s.a.v.) efendimiz bu gibi evliliklerinde, Arapların alışık oldukları ve tabii gördükleri bazı geleneklere karşı cephe almış. O gelenekleri ortadan kaldırmıştır. Bundan bazı mü'minler de etkilenmişlerdir. Hatta Peygamber (s.a.v.) efendimiz dahi bu emir gelmeden önce o tür evlilikleri yasaklamıştı. Ama yasaklayışinin hakikata aykırı bir hüküm olduğunu, evlat edinmenin ağızla saöylemek-le değil de, neseple mümkün olabileceğini açıklamıştı. Evlat edinmenin aileye, soydan gelmeyen yabancı bir kimseyi karıştırmak olduğuna Cenab-ı Allah şu ayeti kerimede işaret buyurmuştu:

"Onları babalarına nisbet ederek çağırın; bu, Allah yanında daha adaletlidir." (Ahzap: 5)

Peygamber (s.a.v.) efendimizin birden fazla evlilik yapma-sındaki hikmetlerden, daha önce değinilmemiş iki hikmet daha vardır: Peygamber (s.a.v.) efendimiz sevdiği ashabı ile kendisi arasındaki yardımlaşma bağlarını pekiştirmek için onların yakınlarıyla evlenirdi. Zayıf ve güçsüz, kadınlara yardım etmek için de onları nikahına alıp himaye ederdi. Akrabası veya soyundan bir yakını olmayan kimselerin yüklerini kendisi omuzlardı ki, O güçsüz, kimsesiz insanlar mü'minlikten sonra dinden dönmesinler. Ayrıca Peygamber (s.a.v.) efendimiz kendisine karşı aşırı düşmanlık gösteren ve düşmanlıklarında ısrar eden uzak (uyarlardaki kimseleri de, arada hısımlık bağları kurarak kendine yakın kılıyordu. Onun yaptığı birden fazla evliliklerin hikmetlerine değinmiştik. Fakat burada daha önce değinmediğimiz veya işarette bulunmadığımız iki hikmet daha yardır.

1- Peygamber (s.a.v.) efendimizin, zevceleri dini hükümleri mübarek kocalarından alıp öğreniyorlardı. Peygamber (s.a.v.) efendimizin ve sahabilerin ve tabiilerin devrinde kadınlar dini ilimleri Öğrenmek için ilim meclislerine gitmezlerdi. Aksine Peygamber efendimiz hayattayken yanına gidip dini meseleleri ondan sorup Öğrenirlerdi. Onun vefatından sonra Aişe, Ümmü Seleme ve diğer hayattaki peygamber zevcelerine gidip onlara sorar, dini hükümleri Öğrenirlerdi. Kadınlık hallerine ilişkin hükümlerin çoğunu müminlerin annesi Hz. Aişe ile babası Ebu Bekir es Sıddık'tan öğrenmiş olduğumuzu söylemeye gerek yoktur sanırım.

Müminlerin annesi Hz. Hafsa da, yazılışı babası imam Ömer el Faruk devrinde sona eren mushafı şerifi muhafaza etmekle görevli idi. Allah ona en hayırlı mükafatı ihsan etsin.

Peygamber (s.a.v.) efendimizin vefatından sonra zevceleri ile mümin erkeklerin evlenmelerinin yasaklamşmdaki ilahi hikmete gelince, belki de onların dini ahkamı kadınlara öğretmek, islami faziletleri onlara açıklamak, dini edep, erkan ruh ve manayı onlara beyan etmek işiyle uğraşmalarını sağlamak içindi. Peygamber (s.a.v.) efendimizin ailesinin, temiz şahsiyyeti hakkındaki haber8eri müminlere inikal ettirme işine kendilerini vakfetmelerini temin etmek içindir. Bu saydığımız hususların bir çoğu Hz. Aişe (r.a.)nm rivayetlerinde müşahade edilmektedir. Onun, kadınlarda eşine az rastlanır bir zekası vardı. Dini hükümlerin yarısının Hz. Aişe'nin rivayetlerinden alınmış olduğu görüşünü teyid etmekteyiz. Dini Ahkamın, Hz. Aişe'den öğrenilen yarısı kadınlık hallerine Özgü hükümlerdir.

2- Peygamber (s.a.v.) efendimizin zevceleri iffet, edep, terbiye ve herşeyi Allah'tan bekleme hususunda diğer kadınlar için birer güzel örnek olmuşlardı. Çünkü onlar peygamberlik adabını öğrenmişlerdi. Kadının kadından etkilenmesi, erkeklerden etkilenmesinden daha fazla olur. Kadın, kadın arkadaşının iyiliğinden istifade edip iyileşir. Kadın, arkadaşlarının kötülüğünden etkilenip kötüleşir. Kadın iyi olduğu zaman diğer kadınları da iyileştirir. Kadın kötü olduğu zaman diğer kadınların da kötü olmalarına neden olur. Bu gerçeği günümüzde apaçık bir surette müşahade etmekteyiz. Mazide de böyle olmuştur. İnsan, insanın oğludur. Yani insanın terbiyesine diğer insanlar etkili olurlar.

Cenab-ı Allah Peygamber (s.a.v.) efendimizin kadınlarının, irşad ve terbiye görevlerini üstlenmelerini emretmişti. Çünkü onlar,diğer mümin kadınlar için nümune-i imtisal olmuşlardı. Bu hususta söz söyleyenlerin en doğru sözlüsü olan yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"Ey Peygamber! eşlerine söyle: eğer siz, dünya hayatını ve onun sözünü istiyorsanız, gelin size müt'a (boşanma bedeli) vereyim. Ve sizi güzellikle salayım. Eğer siz Allah'ı ve ahiret yurdunu istiyorsanız, (biliniz ki) Allah, sizden güzel hareket edenlere büyük bir mükafat hazırlamıştır.

Ey peygamberin kadınları! Sizden kim açık edepsizlik yaparsa, onun için azap iki kat yapılır. Bu Allah'a göre kolaydır. Fakat sizden kim Allah'a ve Resulüne itaate devam eder ve yararlı iş yaparsa ona da mükafatını iki kez veririz ve (cennette) onun için bol bir rızık hazırlamışızdır. Ey peygamber kadınları! Siz, kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz, eğer (Allah'ın buyruğuna karşı gelmekten) korkuyorsanız, sözü yumuşak (tatlı bir eda ile) söylemeyin ki kalbinde hastalık bulunan bir kimse tamah etmesin; güzel, (kuşkudan uzak bir biçimde) söz söyleyin.

Evlerinizde oturun ilk cahiliyye (çağı kadınları)nın açılıp saçılması gibi açılıp saçılarak (kırıta kırıta) yürümeyin namazı kılın, zekatı verin, Allah'a ve Resulüne itaat edin. Ey Ehl-i beyt (ey Peygamberin ev halkı) Allah sizden kiri gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor. Sizin evlerinizde okunan Allah ayetlerini ve hikmeti hatırlayın. Şüphesiz Allah latiftir, haber alandır" (Ahzab: 28-34)

Peygamber (s.a.v.) efendimizin zevceleri bu ilahi terbiyeyi almış olduklarından ötürü bu terbiyenin sınırları dışına çıkmamışlar ve diğer kadınlar için birer mümune-i imtisal olmuşlardı. Diğer mü'minlerin kadınları için değişmez sabit bir ölçü teşkil etmişlerdir. Müminlerin kadınları için değil tüm alemin kadınları için sabit birer numune ve değişmez birer örnek olmuşlardır. Onlar birer numune-i imtisal olduktan sonra Cenab-ı Allah onlara uyan mümin kadınların tabi olmaları gereken hususları ve bürünmeleri icab eden nitelikleri açıklayarak gerekli irşad ve yönlendirmede bulunarak şöyle buyurmuştur:

"Müslüman erkekler ve müslüman kadınlar, mümin erkekler ve mümin kadınlar ve taate devam eden erkekler ve taate devam eden kadınlar, doğru erkekler ve

doğru kadınlar, sabreden erkekler ve sabreden kadınlar, (gönülden Allah'a) saygılı erkekler ve (gönülden Allah'a) saygılı kadınlar, sadaka veren erkekler ve sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkekler ve oruç tutan kadınlar, ırzlarını koruyan erkekler ve (ırzlarını) koruyan kadınlar, Allah'ı çok zikreden erkekler ve Allah'ı çok zikreden kadınlar; (işte) Allah bunlar için bağış ve büyük bir mükafat hazırlamıştır. "(Ahzap 35)

Peygamber (s.a.v.) efendimizin zevcelerinin mertebelerinin beyan edilmesi ve irşad görevlerim üstlendiklerinin açıklanması ile mümine kadınların Özelliklerinin bir arada zikredilmiş ol-mas,ı peygamber (s.a.v) efendimizin zevcelerinin ahlakının, mümin kadınlar için ideal bir örnek teşkil ettiğini göstermektedir. Bu kadınları değerli birer numune olarak kabul etmek icab eder ki bunlar saliha güzel ve latif birer örnek olmuşlardır.

Ayet-i Kerimede Peygamber zevcelerinin evlerinde oturmaları, açılıp saçılarak zinetlerinin gizli ve açığını ortaya koyarak sokağa çıkmamaları, aksine evlerinde sebat etmeleri, çıkmalarını gerektiren bir yarar ve maslahat olmadıkça dışarı çıkmamaları emredilmektedir. Ama günümüz kadınları evde otururken dahi dışarıya çıkma hazırlığı içindedirler. Dışarıda bütün yolları işgal etmiş vaziyettedirler. Peygamber (s.a.v) efendimizin zevceleri çeşitli kabile ve aşiretlerdeki tanıdıklarının yanına giderek islami ilimleri yaymışlar, islami adabı neşretmişler ve yüce ahlakı Inüslüman kadınlar arasında yaygın hale getirmişlerdi. Bu gibi kadınların sayısı çoğaldıkça Muhammedi hi-yadet umumileşip yayılacak ve nur misali yeryüzünde cereyan edecektir.

Son Söz

Elinizdeki bu kitap peygamber (s.a.v) efendimizin yani Ha-temünnebiyyinin siretidir. Biz bu kitapta onun tasvirini veya hayatının izahatını yahut sireti üzerinde bulunan örtüyü tamamen kaldırdığımızı ve bu hususta amaca ulaştığımızı iddia etmiyoruz. Siyerde zirveye ulaştığımızı ve peygamber efendimizin siretindeki sırları keşfettiğimizi de iddia etmiyoruz. Zaten biz bunu

gücümüzün üstünde bir şey olarak kabul ediyoruz. Ancak idrak edebildiğimiz kadarını sizlere ulaştırmaya çalıştık. Bu hususta orta bir yol tuttuk. Her ne kadar amaca ulaşmadıy-sak da biz amaca ulaşmayı kasdettik. Ve niyetimizin halis olduğunu söylüyoruz. Biz zirveye ulaşmak ve semaya yükselmek isteyipde ulaşmak istediği yere varmaktan aciz kalan ve satıhta durup üzerindeki nuru görmeye kanaat eden kimseye benzeriz. Amaca ulaşnıadıysak da oradaki hakikatleri görmekle yetindik. Her ne kadar nebevi ilmin zirvesini kapsayamadıysak da onun zirvesini görüp müşahade ettik. Onun hidayet nuruna gark olduk. Her ne kadar cereyan eden her hadiseyi idrak edemediysek de onun manevi feyzinden istifade ettik.

Allahım taksiratımızı bağışla. Kusurlu olduğumuzdan dolayı bu taksirat meydana gelmiştir. Biz yücelik iddiasında değiliz. Biz hakikatlerin peşine düşmüşüz. Sana yaklaşmayı talep ediyoruz. Yücelik iddiasında bulunmak, bizim gücümüzün üstündedir. Kapasitemizi aşar sen buyurmuşsun ki senin sözün doğrudur: "Allah hiç kimseye gücünün üstündeki şeyleri yükle-mez". Sen de gücümüzün üstündeki şeyleri bize yükleme, bizi affet, bizi bağışla ve bize merhamet et.

Allah'ım efendimiz Muhammed'e olmuş ve olan şeyler sayısınca, kıyamete kadar meydana gelecek şeyler sayısınca selatü selam eyle ve ona bereketler ihsan eyle. Sen ne güzel yardımcısın, sen ne güzel dostsun,-sen muvaffakiyet verip doğru yola iletensin. Muvaffakiyetimiz ancak senin yardımınla olur. Gücümüz kadarıyla biz azmimizi biledik. Muvaffakiyeti senden diliyoruz. Senin vereceğin muvaffakiyet, uzağı yakın kılar ey merhamet edenlerin en merhametlisi!